

MOOCAANI IJH

©2009, Wycliffe Bible Translators

**El Nuevo Testamento
en el idioma muinane de Colombia, S.A.**

**Segunda edición
Publicado por
©2009, Wycliffe Bible Translators**

**Primera edición
Publicado por
©1981, Sociedad Bíblica Internacional**

Licencia Creative Commons

Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra bajo las condiciones siguientes:

Reconocimiento. Debe reconocer los créditos de la Liga Bíblica (pero no de una manera que sugiera que tiene su apoyo o apoyan el uso que hace de su obra).

No comercial. No puede utilizar esta obra para fines comerciales.

Sin obras derivadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada a partir de esta obra.

- Al reutilizar o distribuir la obra, tiene que dejar bien claro los términos de la licencia de esta obra.
- Alguna de estas condiciones puede no aplicarse si se obtiene el permiso del titular de los derechos de autor
- Nada en esta licencia menoscaba o restringe los derechos morales del autor.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

ÍNDICE

SAN MATEO.....	Mt.....	1
SAN MARCOS.....	Mr	59
SAN LUCAS.....	Lc	94
SAN JUAN.....	Jn	153
HECHOS	Hch.....	194
ROMANOS	Ro.....	244
1 CORINTIOS	1 Co	267
2 CORINTIOS	2 Co	289
GÁLATAS	Gá.....	304
EFESIOS.....	Ef.....	313
FILIPENSES.....	Fil.....	321
COLOSENSES	Col.....	327
1 TESALONICENSES	1Ts.....	333
2 TESALONICENSES	2 Ts.....	338
1 TIMOTEO	1 Ti.....	341
2 TIMOTEO	2 Ti.....	348
TITO	Tit.....	353
FILEMÓN	Flm.....	356
HEBREOS.....	He.....	358
SANTIAGO.....	Stg	376
1 PEDRO	1 P	382
2 PEDRO	2 P	389
1 JUAN	1 Jn	393
2 JUAN	2 Jn	399
3 JUAN	3 Jn	400
JUDAS	Jud	401
APOCALIPSIS	Ap.....	403

SAN MATEO

Jesucristo Siicijeminaa.

(Lc 3.23-38)

1 Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiibo Davidco. Jaabo aivojiibo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiiciugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Robaan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiinjivi asatyuudihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaño Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje idiimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevaro, bu israelmico babiloniami iguinioniumoro aamocasiumovi. Jaamo nanivaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiinjivi sattyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuh.

Jesucristo Ifiivuuono.

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuuhi. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebiifaño icacuuhi Moocaani Gajja mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebii imino iicahicaumaño imuguutiibo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaajaciratino idugaavequi omoonjiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani toomominaafi diibovi ajafevuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiiboro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofaño seemene ifiivosee Moocaani Gajja seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi ataajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onobofeenedi unuuno imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji,
Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono:
Moocaani mihaavi gasecui, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iiciigoro Jesuti omomoniutinohachuta.

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

2 Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onocuumivi Judea jiinijeve. Jaasumi Herode onoo bo toojiinije aivojii bou.^a Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiomi aivojii bo ifiivoobo? Miiro mihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojii bo Herode uguubuuboro nijji nijji minifutuuhi, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojii bo paryiicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajiibaco miyaminaaco ijiibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatiniuhi:

⁶ Iijoho Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi,
bu toojiinije aivojitoguini novii diicarahi. Jaarunaa
Moocaani bocigusuhi. Miiro difañoti aivojii bo fiiveji
taacuumiminaa israelminaaco eteemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tahii mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicamañoco. Jaamo mahatyimedi uco mijiiibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojii bo ijiibuguuneri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicaui. Jaanofenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuuhi toosee iicaunohallivi. ¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaimomi aatyimeumoro

a 2.1: Jaabo Herode Imityaabo onoo bo.

sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaheveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseeguiino ememuiivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayiumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, sijiri uumiumo jiiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiiinijejaago Agaanoo.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima diiciibo Egipto jiiinjevi digaa. Jaaboro tahi diica jari ico ononohachuta Herode amiisi seemeneque guinejiibo igaicauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseema seejico iiciuboro fucufeneviro fuuhi Egipto jiiinjevi. ¹⁵ Tahi icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihiimaaminaafeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiiinjeti Taseemeneque cuuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidi sifiiratuubo. Jaaboro seemeque paryiicino gaisiraicisuubo mificabaciti guinovi iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivusehejeque. ¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasino sihidi iijjovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotihidi diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jiiinjevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañiivoobo seemeneque seejima diiciibo dojicuviro duhuumi Israel jiiinjevi guijevecuumo seemeneque agaicauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jiiinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao noobo caanibuuna Judeavi aivojiiiboti iicaunoco Jose agaajauboro tahi ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi iijiibuguunoma iicaubo Galilea jiiinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahigo iifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jiiibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

3 Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati iicano sicaihigovi jiiibogooboro jilli neehicauhi: ² Amiihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitivucuuhi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatiniubo:

Saatoho ico guubuvusuhi sicaihigoti ocoovadiicinino: Moocaani jiihaico mihimibachu; sano ticovoro jiihaico meheetavo, onoono.

⁴ Jaabo Jua gaachehu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajio iimi icanoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi

Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jiinjeminaa, bu Jorda teehi fiitino iicano jiinjeminaa icamo diiboco uguubunicivamo. ⁶ Jaamo iimitico ijiibogonobuunati Jua diitoco Jorda onoohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomioto, saduceomioto icamo diibojaa iniquimaavivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: iJiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Miijoho amihaico ijiibogonoti mataajaji ñihicuno Moocaani omoonijino ifiitivonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amiñhai eedeehifiico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui. ⁹ Jaamoro miñhai Abraham iyaachimihai, noomoro mihiimaadino. Miïro jino amihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miïro jigaaje imibaicinicuui imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onoovatihhejejeque miquitimoro ciijigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amiñhai imitico mejeevesucuuno jiibogobadi iicano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amiñhai nitiji Moocaani Gajari, ciijigairi icano. Diibo tajanaanicivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototihi diibo tihaijaaque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuui. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino ciijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onoohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua iniqui. ¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutihi. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha iijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiica tolli icano, tolli Moocaani atajibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco initiubo iteefifañoti inovaubacaro niqueje faayacafutuui. Jaanofañoti Jesu atyimeuhi Moocaani Gaija nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniiitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijiibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuui. ³ Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asaaboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco tajiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro Caatinihaame neehi: Idiinoro maahu sefari miyaminaafi icajitihiti, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu niquejevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casiniivo. Miïro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovobai nijequevi. Jaaboro paryi diiboco iifusuubo fanoojiinijeneque paryi ihaivojinoma.

⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujoho aciji, taaguiino ememuivooboro uco idiimohachijji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miïro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhii. Jaadi Moocaani toomominaa asaaumoro diiboco jeecivovauhi.

Jesu Ticonihi Ijibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuuhii Jua civojafaño iicaunoco uguubuoboro fuuhi Galilea jinijevi. ¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiïboro ufuubo icatuuhii Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jiniije onoohigo muuajiniri iicaucuumivi. ¹⁴ Tolli icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatiniuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jiniije, Neftali jiniije icano muuajinidi icano jiihairi,

Jordanti aamijjaagovi, Galilea icahigo judiomi icatimo iicahigo.

¹⁶ Civono jinijeguiino iicaumoco achiciuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jinijeguiino iicaumoco sese achicïhi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniuhii miyaminaaco ijibogoobo: Amïhai imitico mejevesucu jino Moocaani aivoji fiitvucuuhii, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuajinidi. Jaabo atyimeuhi miimisïici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoobo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoobo. Jaamisi fiiciminaatïsi iicaumaño isinicuuhuneri muuaifaño fiicihicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amiisico miyaminaa fiiciminaatïsi eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanïci Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacoobo onoobo, bu Jua icano icamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuuhunoco amahuniumisico. ²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jïibeguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jibogoboro. Moocaani aivoji jibogo iimino jibogoco jibogoboro, bu fanoova guihvaneri iguihvamoco buheesuboro.

²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicino Siria jinijeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guihvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guihvari iicaumoco, bu idiïno isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jiniije

cuuminooto Jerusale cuumiotheheje, bu Judea jiinijeoteheje, bu Jordan aamijijaagoteheje icamo.

Ifabaihallivi Jesu Ijiibuguuno.

(Lc 6.20-23)

5 Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai nijequevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi ijii bogominaa igaivuuhi.

² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco ijii bogooobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebiino iidaasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo iidaasuno icamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebiino isiicumo. Diito jiinijeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco iidaasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebii imihinivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeebii icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omoonihalliti diitoco ijiiheveme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani amiihai tahalliti amiihaico miyaminaa aivonoono onoomoro iidaasuno omoonimo, amiihaihallivi sicamañehejeque ijii bocasimo.

¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefaño sihidi jeevano ijaadaco magayiciji. Miïro tolliro amiihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco iidaasuno mooniumo.

Jiinije Imuhu Ohoovicino.

(Mr 9.50; Lc 12.34-35)

¹³ Amiihai jiinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, ¿jinejeri bu mihimuhunijirahi; jinejebaguiiha imicuujitiruno? Jaanoco buhi magañiinoco miyaminaa quicujirahi.

Jiinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Amiihai jiinije aachiciniminaa. Miïro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatihî. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco miniimoro siinerihallivi mafabaacutatihî. Jilliro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jaaha iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi amiihai momooni amiihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amiihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefaño iicaaboco iimequi.

Jesu Tajiibaco Ijii bogono.

¹⁷ Uco mehesicinidino, Moise tajiibaco, bu Moocaani iimaaminaa jii bogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Miïro miyanotiro amiihaico neehi: Niqueje, jiinije icano iicanohachuta tajiibahaame naavutusuti sanooba gañicafetejitihî, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaamaño tajiibati sanoogayi ajashurunoco miyaano nootiibo tolli omooniiibo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliro jilli imihii fooboti noocafetejiibo. Jaanoti imityagooboro imino omooniiiboro sitaaco tolliro

imooniqui ijiiibogoobo ufucu niquejefañõ aivo miyaaboti noocafeteji.
²⁰ Miõro jino amiihaico neehi: Amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoonitihachiiji bu niquejefañõ mefezejitih.

Icajiisuditi Jesu Ijiiibogono.

(Lc 12.57-59)

²¹ Amiihai muguubuhicacuui, amiihai eedeetemihaico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaaubo castigacafeteji, noomoro.

²² Miõro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiiratomõ castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaaboividi, onoomo infierno ciijigai ñihicuguiino guinovi minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeasafotooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticoni dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimijivotoobo sajeebii minifototo. Jaadi jari duhuumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho dihallivi ijiiibogomoro ico isisisuqui asatyohachiiji, dinahaboma jiihaiviro dimijiiivo. Ico dugaacuminaafico acitotiibo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafañõ jiihacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jiiibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amiihairyo muguubuhicacuui siicije unuucunoco: Sifigoma diicadino. ²⁸ Miõro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho gaigooico imogomoro emeecimo ijeebiiñañõdi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalii ico imitifaño agañiisuhachiiji, toolliico diiciibo tehesino gañii; imijirunaa difiiti samañogayiro iiti agañiicafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi ciijigaifaño agañiicafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño agañiisuhachiiji quitciibo tehesino gañii; imijiruno samañogayiro iiti agañiicafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro ciijigaifaño agañiicafotono.^b

Jesu Jiiibeguehi Gaigooico Ejeevesufinohallivi.

(Mt 12.9; Mr 12.11-12; Lc 12.18)

³¹ Tolliro bu siicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofañõ uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachiiji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucugoco iiciibo diigofañõdi ajeva imitico icih.

Jesu Moocaani Momofañõdi Monoonicinohallivi Ijiiibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, siicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañõdi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono.

³⁴ Jaarunaaca uujoho amiihaico neehi: Moocaani momofañõdi mohoovucidino, niquejefañõdi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiiinjefañõdi mohoovucidino, toojehallivi

b 5.30: Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

Moocaani itihaico ificuunicije iicamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivojii bu Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciiboro: Tañigai seseeteji, needino. Tolle eneeneri sajbaco diinigaíjeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jiihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanícivi mejeenesucuuno, toono ijiti asaacuuno.

Miino Minaafico Magaijino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amiihairyo muguubuhicacuui, siicije jilli unuunoco: Saafi aalliico ifinicaruhachijji, bu diibo aalliico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañiisuruva, bu diibo iigaico gañiijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Iimitiiboma mihiibacasidino. Ivinaaca jilliro saatoho amiihai imeti agabacuhachijji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaanoyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumitiicigohachijji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooi kilometro ticovovi satyequi atajiihachijji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuui: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico diihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Amiihai minafico magaiji, Moocaanima mihiimaa amiihaico aivonono onoomoro idaasuno omoonimohallivi. ⁴⁵ Jaachijji amiihai Caani niquejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Miiro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro niijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amiihaico agaijimocoro magaijihachijji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miiro bu impuesto jaadusuminaa imitimo icarumo tolliro mooninichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachijji, ¿minoodi imico toono edetavono? Miiro bu tolliro Moocaanico agaajatimeheje tolliro moonifih. ⁴⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Imimo mihica onoo amiihai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

Jesu Jiibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

6 Amiihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amiihaico imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachijji amiihai Caani niquejefaño iicaabo ijaadaco amiihaico acijitih. ² Jaaneguiiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaamusumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninícimo miyaminaa diitoti imino ihimaaqui. Jaarunofaño uujoho miyanotiro amiihaico neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha ijoho iidaasumoco siinoco adaacihachijji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo,

c 5.44: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo amiihaico imitino onoomoco, imino momooni amiihaico iijihaguemeque.

jaachijji diicaani niquejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu Jiibeguehi Moocaanima Iimaaco.

(Lc 12.2-4)

⁵Jaamo bu amiïhai Moocaanima mihiimaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefihi julleeciniïboro sinagogajanofaño ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiiharo. Miyanotiro amiïhaico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶Jaanoti naha ijoho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufaño idicafotooboro cuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima iiro idiicahigo. Jaachijji diicaani niquejefaño iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijjiibo.

⁷Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mihiifoneheje sicamañeheje samañocoro unuucumañocoro siino needino: Oono Moocaanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesicinifimo. ⁸Jaamobadi mejeevadino. Miïro Moocaani imegaviro amiïhai midillutinaacaro gaajacuuhi amiïhai mucuujiivaachunoco. ⁹Jaaneguiiha amiïhai jilli noomoro Moocaanima mihiimaa:

Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. ¹⁰Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebii onobadi eetavocafetehi jiinijehallivi, oono niquejefaño iicabadi.

¹¹Miïhaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹²Jaaboro miïhaico mohimitico buusu, oono bu miïhai, miïhaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. ¹³Jaaboro miïhaico inisunofaño gañisudino. Miïhaico imiti iji useti taajasu. ^dFine.

¹⁴Miïro amiïhaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachijji, bu tolliro amiïhai Caani niquejefaño iicaabo amiïhai imitico imibachuji. ¹⁵Jaanoti amiïhai sitaama mihimibachucasitihachijji, bu amiïhai Caani niquejefaño iicaabo amiïhai imitico imibachujitihhi.

Jesu Jiibeguehi Aigahallivi.

¹⁶Jaabadiro bu amiïhai safucuco mahaigasumi amiïhai imeque idaasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninicibadi. Diito tolli moonifihi amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amiïhaico neehi: Toono ijaadaco mihicicuuhi miyaminaa obocigoneriro. ¹⁷Jaanoti ijoho machutiïbo adaigasumi dihimeque nitiïbo imino feedamaje, ¹⁸miyaminaa machutiïbo adaigañococo gaajacitimo iicaqui, idiïboro niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaaajiqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

¹⁹Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deeira ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano. ²⁰Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deeira ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo,

d 6.13: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miïro paryiicnoro diino aivoji, mitya dihovosii ufucuro ifinijitino icano, onoonoco.

bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miiro amiikai busumijeene icahigovi, bu amiikai jeebi icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 12.34-36)

²²⁻²³ Miiro saafi ihaalii iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebi iimitiibo imihusetihi. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiico iimibachuhachiji imihusetijiibo. Moocaani iimogobadi icacujiibo. Jaanoti miino imitico iminobadi mehesicinihachiji, janaaniciivo aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.

(Lc 12.13)

²⁴ Miikaiñooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miiro saafico iihhegueebere saafiicoro gajijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magajijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

²⁵ Amiihaico neehi: Niji nisi amiihai jeebiinoco momoonidino toono sefari mihicahui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinijino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaaniciivo jaaducafototih? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mihiifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amiihai Caani niquejefano iicaabo^e diitoco machuco acifihi. Jaamo diito joomi janaaniciivo amiihai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu amihaiti cajaanii sino janaanici ticovovi macaamevetejirahi toono fanoovari nisi nisi mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihi amiihai gaachehuri nisi nisi mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco mihiifinici, ducicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa amiihaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicago toono ñaavahu jaachiji bajifano icano, civohogo iquiticafotonoro ciijigaifano jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijihacubadi moonihi. Jaanegui amiihaico gaachehunoco jicujiibo, ajashucani amiihai miyaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui nisi nisi mihicadino jilli noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miiro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicahi. Jaanoti naha amiihai, amiihai Caani niquejefano iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³³ Jaaneguiha Moocaani aivojijaagoviro dijeebiico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiha civohogo icajinehejeri amiihai jeebiico nisi nisi momoonidino. Toono amihaiti civohogoro finijitih. Fafucuvaaciviro iima ajashutino icahicacuuno toono nisi nisi idiicano.

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

7 Sitaaco iimiti meneedino, jaachiji amiihaico bu Moocaani amiihai iimiti needino. ² Toono amiihai sitaaco menehicabadiro bu amiihaico moonijiibo, bu oono amiihai sitaaco mohovicicaneriro amiihaico

oovicijiibo. ³ ¿Jaabo milli bu dinahabo aalliifaño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaalliifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiiiboro? ⁴ Jaabo iijoho dihaalliifaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaalliifaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaalliifaño iicatuucico diici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aalliifaño iicano beevagayico diiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amiihajaagovi emecafotomoro amiihaico dedaahenidimo. Bu amiihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguiino Icano.

(Lc 12.9-13; 62.31)

⁷ Midillu amiihaico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amiihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miiro idilluubo gaayicifihi, bu iguiinoobo atyimefihi; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amiihaiti amiihai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jininocoro mahacijirumo? ¹¹ Miiro amiihai mihimifitirumo iiminocoro amiihai seemeque mahacinoco magaajahi. iJaanegui imi amiihai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiiha amiihai sitaama imino mihica oono amiihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miiro tolli Moise tajiiba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jiihai Aamiji.

(Lc 12.24)

¹³ Ijene jiihai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono guijevefaño asatyono jiihai aamiji guiraahi, jiihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño miidimoro atyimehicahi.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amiihai ifico magarihuini oono abañififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneheciamoti. Diito amiihajaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicum sifirafimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti; miiro miijoho baacuco jaanoti icitatihi, bu añaajeque jariimohoti icitatihi icano. ¹⁷ Miiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihi. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihi. ¹⁸ Iimihomohi iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryiicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitih.

(Lc 12.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojiiibo, Aivojiiibo, eneheciamo niquejefaño feejitih. Idimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiibo, Aivojiiibo, miihai

dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi miikai iimitino ijimico buhi magañihicahi, bu dimomofañodi miikai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiihaico uujoho gaajatihí. Uuti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiibo, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi.

²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutihí, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano inicuciniumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho onoonoco omoonitiibo agaajatiibobadi jiinigaibaahohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguumo, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. ¡Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu iijibuguumoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicauihi, ²⁹ fariseomibadi icatiibo, aivojiibo mityama iicaabo iicanicibadi iijibeguehicauneri.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 Jaabo Jesu tobai nijequeti iniiuuboco sihidi miyaminaa bucasiuhi. ² Jaanaaca diibojaago saabo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojiibo idiimogohachijí uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuuihi. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miikaiñoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdoteque difico dihifusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajiibaubadi, toonoti famooro igaajaqui toono diguihuvati idihimitucuumoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiibo Cojiminaafico.

(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojiibo diibojaago asaaboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojiibo, tacojiminaafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifaniibo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivojiibo iimusuuhi: Aivojiibo, sihidi jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro tajiiba dihiijico jaaneri tacojiminaafi ibuheetequi. ⁹ Miiro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivojiiboti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi fooniciibo. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saaniciibo. Tolliro bu tacojiminaafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavoniciibo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafitiuuihi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Mijanotiro amiihaico neehi. Paryi Israel

cuumiminaafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco atyimetihí.

¹¹ Amíihaico neehi, ajashutimo saaji nijequejaagoti, aamijijaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acasiivomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifaño efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro gañiicafeteji tahigo ataacasimoro igaiñooco oojsujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivojiiiboco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicojiminaafi buheecuji ijoho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuhi.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti ududiiciuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo agañiivuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeebiifaño iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icíhi moniinovahaño, bu moguihuvahaño icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvuunoco. Jaanegui tajiibaubo onogoomuaavi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise tajiiba gaajaminaafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: Jiibogominaafi, iima uujoho feejirahi ijoho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iinigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi jiibogominaaototi diiboco nuuhi: Aivojiibo, jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi icidihiiica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ijoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cijji, nuuruubo.

Jesu Siicutusuhi Guibuhuba, Tyuucal Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi jiibogominaama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saauhi imuuaihallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui jiibogominaa diiboco aacisuumoro nuuhi: ¡Aivojiibo, mihaico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusubo: ¿Collíhi mihiguetehi? ¡Ajashucani amíihai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuuboro iguibuhubaco iibaubo, bu imuuaiico iibaubo icano. Jaasumiro sano paryi siicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaiivi Gadara jiinjivevi iifutuubaaca miimisiici gaifiimisi ciijhojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeebiifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiramisi. Jaamaño mihihañõoba toojiri feehicautihi. ²⁹ Jaamisi asaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi mojaago saahi, ijoho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mihaico imegaviro idaasunisiici gaifiimisi ciijhojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro iiguumo;

³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluuhi: Mihaico buhigovi agañijihachijji, jaatyo faafaimifaño mihaico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihinuomoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniuhi imuuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinoomoro cuumijaago ufuomoro jiiibugutuuhi tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaamoro diiboco galluumo, ijiniijeti buhigovi ifeequi.

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuuhi onogoomuuaiivi iicacuumi iicauhigo. ² Jahi diibojaago sivaumo saafico idiino isifañiubo icigaijefaño siuciniuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

³ Jaanoco tajiiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebiifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocaanico imitino moonihi ihimaari? noomoro.

⁴ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihiica imiticanu mehesamaahi?

⁵ ¿Tihiiicani jana amihaidi, dihimiti imibachucafutucuuhi onono, gañiivoobo diigo onono? ⁶ Eneecau bu amihhaico iifusuqui uujohe Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idiino isifañiuboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijique diiciibo diijajaago fuucu, nooboro.

⁷ Jaasumiro idiino isifañiubo icigaijique iiciuboro ijajaago fuucuuhi.

⁸ Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguiumo. Jaamoro Moocaanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onoboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰ Jaanaaca bu Jesu jaaha amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaamoro Jesu

ijibogominaama icaubo cojivi casiicamaaivauhi. ¹¹ Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ijibogominaaco dilluui: ¿Milli jaabo oono amiihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Imimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli onoonoco magaaajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeecivo asimico magacaamoro mejeecivonoco. Miiro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saatih. Iimitimeguiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dillumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti miihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatih? noomoro.

¹⁵ Jaanegui Jesu diitoco ooviciuboro iimusuuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumitiicafotodihivi idaasuro iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miiro miihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatih bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiha. Jaaneri toopaaje janaaniviro guiraatejirahi. ¹⁷ Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivofaihuco eedejutafaño ficutatih. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañiicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanoociro icafih, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedejibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududiiciugo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiomi aivojiibo agaseuboro diibo imegavi ajavuvuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachijiro guijevecuui. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu agañiivuuboro diiboma fuubo ijibogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idiinohachuta tiijeheri iicaugo ibujinaagoti asaugoro Jesu gaachehujinibaco dudiicivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco ududiicineriro: Buheej, noogoro eesamaahicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuui.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojiibo ijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco diigoco icihqui ligaiyiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicinoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino miiro guijevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jejebacasiuhi. ²⁵ Jaaruna Jesu diitoco jahisivi ihiinusuuboro fañojavavi ufuuboro diigoco ihuseti

agaayiciuboro gañiyyiciuhi. Jaasumiro diigo gañiivuuhi. ²⁶ Jaano paryi toojiinjeri gaajacafutuuhi diibo tolli omooniuo.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisiko.

²⁷ Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi bucasuhi coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisiko dilluubo: ¿Nacuhu amiisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro. Jaanegui diitisi: Jihi Aivojiibo, noomisiro iimusuuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aalliinoco ududiciuboro nuuhi: Jaafa amiisi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisiko ihaalliino iminutuuhi. Jaaboro Jesu diitisiko faguuhi: Jeedicahi miihaiñoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jibuguumisi paryi toojiinjeri Jesu omooniuoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiiboco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatohe sivauhi Jesujaago ihiimaatiibo iimitino ijima iicauboco. ³³ Jaaboco Jesu buhi agañiudi jari diibo ihiimaahicautiibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidi ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratatino jilli iicano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañihicahi, diito aivojiibo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imiidi cuumineri icano igooboro sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji iijico jibogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano. ³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutihi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa miidihi diitoco iicijirumo. ³⁸ Jaaneguiiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiino.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijiibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañihicauqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibususuhicauqui.

² Jaamo ijiibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoobo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoobo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomoniubo, ⁴ bu Simon onoobo cananistamioobo, bu Juda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jiibogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiomi iicatimo jiinijejaago mefeedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaahavedino. ⁶ Israel cuumi

miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jii bogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitvucuuhi, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, fojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañiimoro mofoo. Amiihai jilli ticovono jino mityaco magaayicichi; jaaneri momooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jiihaiguiiha masatyedino icano ivi idiijacoro masatyosajaacoro caamoojaco. Bu tihai paajebaco, queseibaco icano masatyedino. Miuro ducicamaajeminaafi imachutaama icafih.

¹¹ Jaamo amiihai cuumivi mihifutusumi, bu allio cuumivi mihifutusumi icano, miguiino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafaño mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebii icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachijii diitedi mejeevesu toono sajeebii ica dilluco. Jaanoti iimogotihachijii toono sajeebii ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amiihaico agaayicigotihachijii, bu uguubugotihachijii icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amiihai tihaiñoguiino jiiñico diitojaagovi matatacu iibabadi icano.

¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icacuumije miyaminaa janaanivivi.

Jiihevejineheje.

¹⁶ Memeeçi, uujoho jino amiihaico galluui oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinico oono jiiñimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimiihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagogajanofaño. ¹⁸ Jaamoro amiihaico satyejimo tajiibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uudit mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neehi? noomoro gaihuiha mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amiihai jeebiifaño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amiihai mihiimaajino icatino jilli amiihai jeebiifañoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisui, bu caanimi isemequere moonisui. Jaabadiro bu iseme caanimijaagovi isifiiratomoro chuumusujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiiheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji amiihai paryi Israel jiiñije cuumineri mofoomo tuucuumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miuro cajaanii jii bogominaafi allinohocivi jeevatitih, bu cojeeçivominaafi ihaivojii bo janaanivivi jeevatitih. ²⁵ Jaanegui ejeevamaaisuubo jii bogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu ijeeçivominaafi ihaivojii bobadi iicacuuneri icano. Miuro iijaminaa aivojii bo icaruuboco ijimi aivojii bo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Miico Fine Mihiguijirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miuro chahano aivo otoovono gaajaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino icano.

²⁷ Jino civohigo uujoho amihaico onoonoco amiilai cuje eseseehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amiilai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijarahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarumo ijeebiico gaicaaujiturumo. Jaanoti naha idiibocoro mihigui allio ifiico agaicauboro, bu tolliro ijeebiico ciijigaifaño iguijenijiruuboco.

²⁹ Miiro miimisiici jooimisico sajehegayiriro manaajenicih. Jaarumisiti saafiba guijevetatihi amiilai Caani niquejefaño iicaabo onootimañohiica. ³⁰ Miiro paryi amiilai nigai ijeene paryi oovocinicuhi sajehesari.

³¹ Jaanegui mihiguijarahana. Miiro amiilai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesucristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi.

³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaji Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 12.26-27)

³⁴ Uco jiniijehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatihi moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miiro gaifiico caanima moonicasisuvahi, bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaabama moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanivicivi caanico, seejico icano agaijiibo tatyaha icajitihi, bu illico, illeque icano tajanaanivicivi agaijimo tatyaha icajitino.

³⁸ Jaanoti bu ifiico sefano eesiciniibo tadyojicuti ofootiibo tatyaha icajitihi. ³⁹ Jilli ifiicoro atajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifiico imitasuubo ifiico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jiiibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayiciibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneque agaajamaño imino agaayiciibo, diibo imihusebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanohacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco siicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Lc 7.18-35)

11 Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco iijibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinijeo cuuminovi jiiibogooboro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuhi Cristo imino mooniiboro efeehicaunoco. Jaaboro saatohoti iijibogominaati galluubo

Jesucó imeecitequi. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ijohó oono Cristo asaajiibo? ¿Naa cu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijiibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijiibogoto milli aatyimetimo aatyimeneque, iigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasumo jiiibogocafetehi taajasujiibogoco. ⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevetiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amiihai memecituuhi sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba iguibuhucinicibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jiiiciniuboco? Miiro amiihairyo magajahi iminoono ijiiciniimo aivojito iijanofaño icafihí. ⁹ Jii, ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaanícuvi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinihaame jilli onoobo:

Uujoho tajiibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jiihaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryiicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaanícuvi aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatiibo niqueje aivojifaño Jua janaanícuvi sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaunobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityaríro gaayicigehicamo icano. ¹³ Miiro paryiicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachijí, miiro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amiihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Jii, jilli fine oovicíhi oono seeme anaajenicahasifaño acasiicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiiciniibadi: ¹⁷ Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijiibaiminitíhi, bu idaasu masinoco amiihaidi mamasivacuurai. Jaarunofaño mataatíhi, noomoro iicanicibadi jeevamo. ¹⁸ Miiro Jua asaabo aagafiboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruuboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amiihai uco: Machufiibo, adufiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.

(Lc 12.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihiibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ Iidaasucanijí ijohó Corazin cuumi! Iidaasucanijí ijohó Betsaida cuumi! Miiro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amiihaifeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, siicije imitico jeevesucuujiromo. Jaamoro iifusucuujiromo idaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco iifusumo. ²² Jaarunofaño amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amiihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaanícuvi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijohó

Capernau cuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiyyicafeteji, noonoro deescinihi? Jaarunofaño guinoviroti niitusucafeteji guijeveminaa iicahigovi. Miuro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuono aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi.

²⁴ Jino amiihaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amiihai Sodoma jiiñjeo miyaminaa janaanici momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.

(Lc 12.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivojiiibo, bu jiiñjeo Aivojiiibo icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaajaminaaditi, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeebiiba iicamocoro dihiifusuhi. ²⁶ Jiihi, Guihi, iijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuui. Miyanotiro aivo miihaiñooba Illico gaajatihi. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico miihaiñooba aivo gaajatihi. Idiiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryiicino amiihai amiihai dudicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amiihaico uujoho jaguisisuqui. ²⁹ Magaayici amiihaico uujoho atajiiibanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabicifinoco, bu tajeebii isiicunoco icano. Jaamo amiihai jeebiico majaguisisujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amiihaico atajiiibano, shihidi jeevatihii isatyo, bu amiihaihallivi ificuuno aivo ijeevesutihii icano.

Ijiiibogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichihi.

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaaca ijiiibogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco iicimoro ifayiinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijiibogominaa jaguisifucu eheetavusutatinoco dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefaño memeechicatihii safoono David inahaboniminaama aajebavausumi omooninoco? ⁴ Miuro Moocaani iijafaño ijuuboro machuubo jeevivo imimaahunoco, miiijoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idiimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiiba aamefaño onoonoco memeechicatihii, sacerdotemi Moocaani iijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicaninoco? Jaaruno imiti iicatinoco. ⁶ Miuro amiihaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanivivi ejeevano. ⁷ Miuro amiihai magaajatihi Caatinihaame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotihii, onoonoco. Miuro toonoco magaajaruva oono milli imitico omoonitirumoco iimiti meneejitirahi. ⁸ Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

Ihuse Ifiigatyuubo.

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuui. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifiigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere iifurumo toonohalliti diiboco imooniqui

iimuguumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaanatyo amiihaiti saatoho amiihai jooi oveja jaguisifucusumi jacohojifaño ihacuturuva mofoomoro mihicitejirahi? ¹² ¡Jaanoti miiro miyaminaafi oveja janaanici jaaducafetehi! Jaamaño jaguisifucusumi imino momooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifiigatyuboco: Dihuseque fallirihicar, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afalliricaruuneri tusumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasiuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro feehicaui. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miico mijiiibeguedino, nooboro diitoco faguehicaui. ¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaani tajecivominaafi uujoho iciiibo. Jaaboco uujoho agajiiiboro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagaijaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco jiiibegueji. ¹⁹ Jaaruubo ñaajitiibo, coovadiinamaajitiibo icano. Miihaiñooba ihiimaaco guubujitihi cuumino jiihaiñovi. ²⁰ Aivo gañihicafetejitino buiga miivi iquisivuruno, bu jaabadiro jabacarurajitino cuugahuba jari inifuturuno. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadi naha jari paryi jiiinije miyaminaa diibocoro esicinicuui, unuuno.

Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 12.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaalliino aatyimetiibo, ihiimaatiibo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuui. Jaaneri atyimecuubo, bu iimaacuubo icano. ²³ Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojiibo Beelzebu mityariro, noomoro.

²⁵ Tolle noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivojii minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva guenenene icatinoro goovano finijirumo. Jaabadiro bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva guenenene icajitirahi. ²⁶ Jaabadi ¿milli bu Satanas ifiicoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya guenenene icajirahi? ²⁷ Miiro amiihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebu mityari buhi agañiino meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachijii, mijjoho nacu oono amiihai jiiibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igañihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajaveechuno amiihai guiraano aivo mimitanoco. ²⁸ Jaanoti naha uujoho iimitino ijimico buhi gañihicahi Moocaani Gaija mityafenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya amiihai agasecuunoco.

²⁹ ¿Milli bu sifi esefaabo ijafaño ofooboro inehijeque dumitiicijirahi iticoni diiboco sisitiiboro? Jarihiica naha diiboco isisiiboro inehijeque dumitiicijirubo.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amiihaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitih. ³² Jaabadiro bu cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitih jiihahallivi, bu ufucu siihahallivi icano.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-45)

³³ Miiro iimino imoho, iiminocoro noovanicih. Jaabadiro bu iimitih iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi.

³⁴ iJiinimomí cuumi mihicamo! ¿Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imitiminaa mihicamo? Miiro iiji iimaanicih ijeebiifaño agahaficinoti.

³⁵ Miiro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicih iimino ijeebiifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicih ijeebiifaño iimitino iicamaño. ³⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. ³⁷ Miiro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imitiibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.

(Mr 8.12; Lc 12.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomioto, bu Moise tajiiba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, miihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitih, idiinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miiro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebiifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaabadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo jiiinije ciidiifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idaasuno iicajih diitoco oovicijimo; Miiro Ninive miyaminaa iimitico ejeevesuumoro imino icauhi Moocaani jiiibogoco agalluunoco diitoco Jonas jiiibuguumi. Miiro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiiinije aivojigo gañiiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emecidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miiro diigo aivo tehesino jiiinijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubvaugo. Miiro Salomon janaanivivi uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Iimitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 12.24-26)

⁴³ Miiro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehajedi ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiiboro siino esamaaifibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebiico atyimefihi, iija scaija, imibachucinija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro

siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idiino aivo diibo janaanivivi iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahaica ihiimaanaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaqui omoonimo jahisiro icauhi.

⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jiiibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo iima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro ijiibuguboco: ¿Miijoho taaseeji, miijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro ijiibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miiro cajaatyohacho Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 Tufucu Jesu iihati ihiinuuboro muuaijinivi casiivutuuhi. ² Jaanaa diibo cojivi sihidi miyaminaa iigaivuumo iijeuneguiiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuaifaño casiivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiroy fitafutuuhi, jiiingaiibaahohallivi. ³ Jaaboro diitoco sihidi sinehejeque jiiibeguehicaubo siinovi ooviciiiboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaamoro faayisujeniuhi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jiiini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinuucuno miyaadi ijiinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachiciuneri chuumucuuno abacocoovautimaño fiigatyuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaano ijariimihoono toonohallivi ujusiuneri toono macaniuhi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jiiinijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amiihai nohojima mihicahachiiji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicuubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui ijiibogominaa diibojaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Collihica miyaminaaco siinovi ooviciiiboro diibeguehicali? noomoro.

¹¹ Jaanegui iimusuubo: Amiihaico naha Moocaani niquejeo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miiro sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi iicaruno dumitiicicafeteji.

¹³ Tooneguiiha diitoco siinovi ooviciiiboro jiiibeguehicali, atyimecuurumo atyimetimobadi iicahicaneguiiha, bu guubucuurumo gaajahicatihi inohojima achahamobadi iicahicaneguiiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi niquejevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amiihai fine muguubuui. Jaarumo magaajajitih; Fine

mahatymejirahi. Jaarunoco mehesicinijitih. ¹⁵ Amiihai jeebiino

ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaalliino manihiciníhi, ihaalliineri atyimético iicaqui, bu inohojineri guubutimo iicaqui, bu ijeebiiri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujohe ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amíihai mihicahi amíihai aalliineri mahatymemaño, bu amíihai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miíro jino miyanotiro jino amíihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amíihai mahatymeneque atyimegueuhi, bu jino amíihai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubutimoro, bu aatyimetimoro guivevecuuhi.

Jesu Jiibeguehi Basuminaafivi Ohooviciunoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. ¹⁹ Jino niqueje aivoji iijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiíhaifaño aacotonobadi jeevahi. Miíro iji asaaboro ijeebiifañoti icicuuhi ijeebiifaño jiibogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guisihallivi aifuuno onoono oono jiibogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. ²¹ Jaaruno miyaadi abacocoovatimaño guenenene icatino. Miíro diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ijiíhevesumi icano toonoco jeeveyicifimo. ²² Jaanoti jariimihoonofenevi abasuuno onoono, oono jiibogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebiino iicamoro jijeo nehejeriro niji niji iicamaño nihibami diitoco bañifíhi. Jaano paryi jinehejere tojiibogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino jiinjehallivi abasucufutuuno, onoono jiibogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saatoho jeevahi onoo ciendiyiva sayi ifiivuuno onoo vadadi. Jaanoti saatoho onoo sesentadino onoo vadadi jeevahi, bu saatoho treintadino onoo vadadi icano.^f

Trigofenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jino siino jiibuguuhi siinovi ohooviciuboro: Niqueje aivoji jeevahi onoo miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo minaafi ijicafutuuboro iimitino ñaavahuco abasujeuboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itrigo ifiivuunoro noovaunofeneeti, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuui. ²⁷ Jaanegui ijecivominaa ufuumororo abajaaboco nuutuui: Aivojiibo miíro faguifaño imino toogaiñooco basuui. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli mooníhi, nooboro. Jaanegui ijecivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magajucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magajucihigo, bu itrigoihibaimaryo magajucijirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoociro jusíhi. Jaadi dudidamaajeminaaco tajiibaji iticoni toono iimitino ñaavahuco ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui chíjigaifaño mijigasiqui. Jaadi itrigoco íicimoro tamachuta ijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mr 4.30-32; Lc 12.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jilli ohooviciuboro nuuhi: Niqueje aivoji jeevahi onoo miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuuno iicanicibadi. ³² Miíro jaagai

f 13.23: Jino miyaavogoditi ijiibogono.

paryi fanoova tooinoguiinovi sihajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaaniciwi iminifotohoro imohodiho minifotonicihi. Jaaho aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvanicihi, nooboro.

Levaduraguijivi Ohoovicino.

(Lc 12.20-21)

³³Tolliro bu siino jilli ohooviciuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco iicigoro toonoma acaisenino toosihima imino acaisecefotonicino iicabadi.

Jesu Sano Ooviciriro Eneehicauno.

(Mr 4.33-34)

³⁴Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovi ooviciuboro jiiibeguehicauihi, siinovi oovicitiiuboro jiiibeguehicauiiibo. ³⁵Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatinuono imiyacafetequi:

Siinovi ohoovicinofenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani jiiinijeque ifiivusunotiro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jiiibeguehi Iimitino Naavahuvi Ohoovicinoco.

³⁶Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaago ijiiibogominaa ifiitivuumoro diiboco dilluui: Mihaico diibogo oono iimitino naavahu faguifaño iicamediti, noomoro.

³⁷Jaanevui Jesu diitoco nuuhi: Miuro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo. ³⁸Jaanoti fagui onono jiiinije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onono Moocaani aivoji seemeti onono. Jaanoti iimitino naavahu onono iji seemediti iicamediti onono. ³⁹Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco iicijino onono ufucu jiiinije ifinijinoti onono. Jaanoti toono ibasutaaco iicijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰Jaanoti oono iimitino naavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiiinije ifinidi icajino. ⁴¹Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo itoomominaaco tajiibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico iicisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴²Jaamoco cijigaiñaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñoonoco catiriri oojisujihigo. ⁴³Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amiihai nohojima mihicahachijii muguubu.

Nihibami Jiiinijefaño Toovono Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁴Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiiinijefaño afatanicinibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninicihi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehijeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiiinijeque naajenicicihi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Ijaadama Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁵Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶Jaayico aatyimesumi ofooboro paryiicino inehijeque anaajeebere tooneri tooyico naajenicicihi.

Sinicuuhuvi Ohoovicino.

⁴⁷Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañiino faaboho taavaaboco iicinicino iicabadi jeevahi. ⁴⁸Jaano isinicuuhu

agahafucuu di ifiicimínaa jiiñgaibaahohallivi isi guiiyicinicíhi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninicimo. Jaamoro iimifiimoco jiiibaifañofaño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañiinícimo. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiiñje ifinidi; Moocaani toomomínaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifiimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco ciijigaifañofaño gañiijimo, tahigo atacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Naa paryi jinooco magaajahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Jiihi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miiro Moise tajiiba gaajamínaafi imino niqueje aivoji jiiibogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miiro toojamínaafi fanocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo iicijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jiiibogoco agaajaabo jiiibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciiboro jiiibeguehicaudi toonoti fuucuubo.

⁵⁴ Jaabo jiiñjiveji ifutuuhi. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jiiibogoboro feehicaubo. Jaaneri miyamínaa ajabafiitomoroo neehicauhi: ¿Cuucati jaani gaajahinihi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco eetavehicahi? ⁵⁵ Miiro jaani imohobujene dudicamaajemínaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacobo onoboo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miiro bu inagomi miihaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaamínaafico imino gaayicihicahi. Jaanoti idiiimoro iicumimínaa, bu iijamínaa icamo gaayicitíhi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuutiibo diito diiboco imiyaavuguutineguiha.

Jua Nitimínaafi Guijeveque Jiiibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 Tusumi Herode onoboo Galilea aivojiiiboti icauhi. Jaabo guubuui Jesuditi. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitimínaafi siino ubuuheteebe guijevete. Jaamaño jino sihidi ejeevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miiro diibo Herode Jua Nitimínaafico isisisuuboro civojafaño ficusuui. Herodia onoo inahabo Felipe taabaco unuuneguiha. ⁴ Jaabo Jua Nitimínaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadiño, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco gujeniuujirahi. Jaaruubo miyamínaaco ñihicuguehicauhi; famooro miyamínaa: Juaco Moocaani iimaamínaafi, noomoro eneehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifiivu ficabavi iifutusumi jiiibaimoco Herode eheetavuuhi Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanooconoocohacho diigo idilluguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiiñubadi, ufuugoro Herodeque nuutuui: Uco butajafaño Jua Nitimínaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹Jilli unuuno diibo aivojiibo Herodeque sihidi idaausuvusuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jahusedibava uguubucumaño icano, tajiibaubo ihaciqui. ¹⁰Jaanegui tajiibaubo Jua nigaico iquiticiqui civojafaño icauboco. ¹¹Jaayico isivamuro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹²Jaanoco ijiibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro ciijeuhi. Jaadi ufuumoro Jesuco jiibugutumoro.

Jesu Cinco Mildimoco Machusuhi.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyaminaa agaajaciumoro cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴Jaanaa Jesu imeenegati ihiinuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaauguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoro buheesuhicaubo. ¹⁵Jaanaa iijicuunegui ijiibogominaa diibojaa asaamuro diiboco noovauhi: Aivo mihijicuui, bu miihaiñooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amiihai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷Jaanegui diito nuuhi: Miïro miihaima chahano, idiinoro jino sahusedibava momaahuno, bu miimisiiciro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹Jaaboro miyaminaaco tajiibaubo ñaavahuhallivi icasiicamaaiqui. Jaaboro ihusefaño iciubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niquejeque emeciuboro Moocaanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijiibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ²⁰Jaanoco famoro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananiumo gahafusuuhi jiibaiñooco fahuseeci motihaiti siino miibaici idiïno. ²¹Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²²Jaaboro Jesu ijiibogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluui ihimega oonogoomuuaivi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta.

²³Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi sauhi, nifaihuhallidi igooboro. ²⁶Jaaboco ijiibogominaa nifaihuhallidi igooboro asaunoco aatyimeumoro gaihivuumo iigutumoro: iAjaani iji! noomoro.

²⁷Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihigugetedino, uujoho, nooboro.

²⁸Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo, miyaano ijoho idiicahachiiji taca, tajiiba bu uujoho dijaa saaqi nifaihuhallidi igooboro, nooboro.

²⁹Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituuboro ticovauhi nifaihuhallidi iiguubo Jesujaagovi ifeequi. ³⁰Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaihufañi iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: iAivojiibo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiyiciuuboro diiboco nuuhi: iAjashucani dimiyaavogo! ¿Collíhi miyaavogotíhi? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba lliivíuhi.

³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememuiivuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuuaioco afatyuudi ifutuumo Genesare jinijevi. ³⁵ Jaanaa toojiinijeo miyamínaa Jesu iicaunoco agaajaciumoro paryi toojiinijeri jiihohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovi sívaumo paryi iguihuvamehejeque.

³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igaachehujiniba nijequegayico iudiiicitequi. Jaanoco paryi famooro ududiicudimo buheehi.

Miyamínaaco Imihinínisuno.

(Mr 7.1-23)

15 Jaadi fariseomiti saatocho, bu caatinimínaa icamo Jerusale cuumiti asaamoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Milliti dijiibogomínaa moheedetemíhai jeevamaaje iicabadi moonitíhi? Miiro momooninícibadi moonitímoro ihuseneque nitamaaitímoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amíihai Moocaani tajiibaco mejevesumoro amíihai jeevamaajequere momooníhicahi?

⁴ Miiro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diisejei icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amíihai meneehicahi jilli, miiño caanico, bu miiño seejico icano meneejirahi: Ico acijitíhi: Miiro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutíhi. Jilli momoonímaño Moocaani tajiibaco jihovonobadi momooníhicahi. Amíihai jeevamaajequere moonímoro mihicamaño.

⁷ Amíihai bañífiramínaa mihicamo. Miiro miyaanoco nuubo Moocaani imaamínaafi Isaia jilli nooboro acaatiníusumi:

⁸ Jiicuumi uco jilli ticovono ijíiriro bocíguehicahi.

Jaarumo jeebíino uuditi tehesino icahi. ⁹ Jilli sícamañovi iigaivomoro uco imehicahi. Jilli amíihai jiiibogono, ticovono miyamínaa jiiibogonoro iicamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyamínaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaja: ¹¹ Miiro miyamínaafi ijiri ijicafotono diiboco mihinínitíhi. Jaanoti naha ijifañoti asaano diiboco mihiníníhi, nooboro.

¹² Jaanegui jiiibogomínaa asaamoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi níquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciiboro gañíjiibo. ¹⁴ Jaafa tahi imaamo jilli ihaallínoma chahamo, bu sita ihaallínoma achahamoco siiguehicahi. Miiro ihaallínoma achahaabo sífíico isíguruva faamísiciro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco miihaico diibogo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amíihai tolliro magaaatíhi?

¹⁷ Miiro paryi miyamínaa ijiri ijicafotono moobafaño feehi. Jaadi mofíiti inoonícino. ¹⁸ Jaanoti naha miyamínaafi ijifañoti asaano diiboco

mihininihi, ijeebiifañoti asaamaño. ¹⁹ Miiro ijeebiifañoti iimitinoono esamaajene saanicíhi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico iicimoro ejevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono iicaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jiiibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininihi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininitíhi.

Siijiinijeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mk 7.24-30)

²¹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jiiinijejaagovi.

²² Jaanaaca Canaan jiiinije miyaminaago toojiiinjeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiicinigoro: iAivojiiibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

²³ Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusutíhi. Jaanegui jiiibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi iicamojaagoviro galluuhi, nooboro.

²⁵ Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememuiivovaugoro diiboco nuuhi: iAivojiiibo, uco daamusu, noogoro!

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumitiicimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷ Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojiiibo; Jaarunofaño jicumí machufíhi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa iijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

²⁹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuaijinidi.

Jaadi ifabaihallivi ufuuboro casiivutuuhi. ³⁰ Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhi diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi iigotimehejeque, bu ihaalliino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene icamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo. ³¹ Jaaneri miyaminaa sihidi jabafiitehicauhi ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicameheje imino ihusenema iicacuuneri, bu iiguehicautimehejeque iigucuuneri, bu ihaalliino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocaanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.

(Mk 8.1-10)

³² Jaadi Jesu jiiibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miiro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotíhi machutimoco iijanojaago agalluunoco ofoomo jiihaivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha jiiibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu millí mihicijirahi jino miihaiñooba ijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amiíhai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idiinoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajiibaubo imiyaminaa jiiñjehallivi icasicamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefano agaayiciuboro toonohallivi Moocaanico graciaco aciui. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijiibogominaaco aciui. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuvoco ananiimo gahafusuui sahuse bu juugahuseti miibaici idiino jiiibaiñooco. ³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaiifiimi. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorauti. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuui Magdala onocuumi jiiñjejaagovi.

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatio Eetavoco Tajiibahi.

16 Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuui Jesuco emecituumo. Jaamoro diiboco iifurumo iimitinofaño igañisuqui dilluui: Miihaico niquejefañoono aatyimeratatinoco dihifusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuihi: Ijicuuvu niqueje tifaño iicasumi amiíhai: Aiguejitino miiro oono niqueje tifaíhi, meneefi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefi: Jaachiji imijitifuco, miiro oono niqueje tifaño nijama icahi, noomoro. Bañifiraminaa mihicamo, amiíhai magaajahi niquejeque memeeicomo aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magaajatihi milli jsumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijiibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofañooro imiyaavogonofaño icatatimo, dilluhicahi aatyimeratatinoneheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idiinoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onoogoobavi afatyumo ijiibogominaa jabajeveuhi pan añiminaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijiibogominaa noocasiuhi: Añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collíhi maahunoma machahanoco monoocasihi? Ajashucani amiíhai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magaajatihi, mehesicinicutihi oono cinco mildimoco sahusedibavariro amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicinitihi sahuse juugahuseti miibaaci idiñneri cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu milliti amiíhai magaajacitihi uujoho machataati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijiti ononoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añiminaa maahuno juurisutaguijiti unuutinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jiiibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaaujiibo Icanoco Unuuno.

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onocuumi jiiñjevi iifutuudi ijiibogominaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubediti, ¿nacu milli miyaminaa uuditi neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitiminaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho siicijeototi Moocaani iimaaminaaivioobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amiilai, imijjoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Iijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi iijoho Simon Jona achi idiicaabo. Miiro cajaanii miyaminaafi ico jinooco gaajasutiihi idiiboro Guihirubi niquejefano iicaabo. ¹⁸ Jaaneguiiha uujoho ico jino Pedroti momonihii, guisiyi eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallivi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinonijitiihi. ¹⁹ Ico uujoho jino niqueje llaveneque aciji. Jaabo iijoho jiihallivi isisino, bu niquejefano sisicafetajino. Jaanoti jiihallivi isinaayuno, bu niquejefano sinaayucafetajino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu iijibogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco miilaiñoobaco jiihogotimo iicaqui.

Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu ticoniui iijibogominaaco agaajasuubo Jerusalevi ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo diiboco sihidi idaasuno omoonujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ²² Jaaneguiiha Pedro sihi Jesuco asatyuboro iibauhi: Jaanova Moocaani ico tolli moonisujitirahi, tolli icatiibo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebevebora Pedroco nuuhi: Uuti buhigovi minifoto iijoho iji idiicaabo. Fine, iijoho uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadi icatihi. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

²⁴ Saatoho iijibogominaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifiico ajabajemere tadyojicuti isaaqui ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitimo. ²⁵ Miiro ifiico agaijimo ifiico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifiico imitasumo ifiico taajasuji. ²⁶ Miiro saafi miyaminaafi paryi jiiinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebiico imitasuruva, inacu milliti imijiruno? Inacu minoodino fine miyaminaafi ijeebiico itaajasuqui jaadujirahi? ²⁷ Miiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosiima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovocivi jaadujiiibo omoonihicanehejeque. ²⁸ Miyantiro neehi: Jino iicamoti saatoho guijevejitihi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ihaivojiri asaaboco aatyimetimoro, nooboro.

Jesu Ihaivojiri Asaano.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 Toonobuunati saaguusi nijequeti Jesu iciuhi Pedroco, bu Jacoboco, bu diibo Jacobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuui. Ihime aricuno minifutuui nihibaco memecibadi, bu

g 16.24: Sahaamefano noono: digujeve imohobujeque diiciibo tadyojicuti disaa.

igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisiko.

⁴ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojiiibo, imicani jimañovi mihicano. Iidiimogohachiji masii nijeganoco migaaci, saga idiino meheetavequi, iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaa Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaano ihaimuufaiñaoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agajiiibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuumororo ijiiibogominaa jiiinjehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

⁷ Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududiiciuboro nuuhi: Magaaniivo mihiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeciurumo miihaiñoobaco atyimeciutithi idiiboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobaiti iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque miihaiñoobaco mijiiibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijevee siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluui: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiiibo. ¹² Jaarunofaño amiihaico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruoboco gaajachinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti ijiiibogominaa esafutuuihua Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuui Sicafehi Ijima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi miyaminaa iicauhigo iifutuumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuiivuuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojiiibo, taseemeneque didaasugo, idasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaiñaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino diijiiibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutithi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiihaico jaabiciiboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihiiibauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafehi buheetecuui.

¹⁹ Jaadi ijiiibogominaa jeevadi Jesuma ihiimaumororo diiboco dilluui: ¿Milliti jana miihai diibo imitino ijico buhi magaaniitithi? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amiihai miyaavogo ajashumaño. Miyantiro amiihaico neehi, amiihai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba amiihaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?^h

Jesu Iguijevejinoco Siino Ijiiibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jiiinjeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño

h 17.20, 21: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idiineriro buhi magaaniitahi mahaigamoro Moocaaanima mihiimaaneri, onoonoco.

acicafeteji. ²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idiinoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaasuvuumo.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijiiibogominaama Capernau cuumivi iifutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumoro diiboco dilluui: ¿Amiikai jiiibogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujitihi? noomoro.

²⁵ Jaaneguiha Pedro: Jaadujiiibo, nuuhi.

Jaadi Pedro jaaha iifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, iidi milli jijiiinije aivojito miico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiha Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: Jaaneguihacuva icuumioto jaadutatíhi.

²⁷ Jaarunofaño miikaiñooba miiditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo difiigaico gañiito. Jaabo iticoni uduuboco diiciibo ijifañoti nihibajeque diici. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 Jaasumi ijiiibogominaa asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyantiro amiikaico neehi, amiikai jeebiico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachijii niqueje aivojifaño mefeejitihi. ⁴ Miuro niqueje aivojifaño imiyaabo iicajiibo oono guinovi ifiico iminiyuuboro jiiisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaanoyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicíhi.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ñihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 12.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyi gabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniitusuno. ⁷ Jiiinjeminaadi imiticaní icano miyaminaaco imitifaño agañisuno. Jaano jilli fahijivaró icajino. Jaarunofaño idaasucani icajiibo diibofeenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiha dihuse, ditihai icano íco imitifaño agañisuhachijii quiticiibo sihi gañi. Imijiruno iidi ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti iidi imitino dihusenema, ditihaiñoma icano diicaabo ifinijitino cijigaifaño agañicafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli íco imitifaño agañisuhachijii toohaalliico buhudaruubo thesino gañi. Imijiruno iidi sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaalliicimaryo diicaabo cijigaifaño agañicafotono.ⁱ

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 12.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saatohobaco mitiimejetasudino. Miuro jino amiikaico neehi: Miuro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa

ⁱ 18.9: Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

fahijivaro Guihirubi Moocaani niquejefañ*o* iicaabo imefeeneri icahicahi.
¹¹ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.

¹² ¿Jinooco milli mehesicinihi amiihai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nac*u* fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniïboro imitaaboco guinetetjirahi?

¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetjiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanici. ¹⁴ Jaabadiro amiihai Caani niquejefañ*o* iicaabo^k imogotih*i* jitoti saseba imitanoco.

Jilli Miïno Nahaboco Meperdonano.

(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachij*i* diiboma iïro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachij*i* diiboco dimijicarucuuh*i*. ¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachij*i* sitati cuuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idiïmo onono imino igaajacafetequi.

¹⁷ Jaamoco: Jii, onootihachij*i* Moocaani iijaminaaco diïbogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onootihachij*i* oono Moocaanico imiyaavogotii**o** mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro amiihaico neehi jino jiiñejhallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefañ*o* fatyusurajitih*i*. Jaanoti bu jiiñejhallivi mafatyusuno niquejefañ*o* fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino amiihaico neehi: Jino jiiñejhallivi amiihaiti miimisiici mehesamaamisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachij*i* Guihirubi niquejefañ*o* iicaabo aciji. ²⁰ Miïro miimisiici tamomofeenedi igaivomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluuh*i*: Aivojii**o**, tañahabo uco imitino omooninoco, ¿minoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifooci idiïno ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuh*i*: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeecivominaafi Imuguutih*i* Sifico Eperdonauo**.**

²³ Jaamañ*o* niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivojii**o** ijeevivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafiico ajashutino millones ticovovi edebeuboco.

²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivojii**o** taji**o**bauhi diiboco inaajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehajema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiiha ijeevivominaafi ihaivojii**o**guiino ememuivuuboro ihaivojii**o** neehicauhi: Aivojii**o**, uco didaasugo ico paryi faneeri jaaduj*i*, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivojii**o** diiboco iidaasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi.

²⁸ Jaabo diibo ijeevivominaafi ihiinuuboro ufuubo atyimeuteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco miidino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayiciuboro sefano dusuuciubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememuivuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaaduj*i*, nooboro.

j 18.11: Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

k 18.14: Moocaani

³⁰ Jaarunofaño diibo: Jii, nootiibo ufuuboro diiboco civojafaño jiihacuuih paryi diiboco ajaadutinohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivojiiiboco paryi jiiibugutuumo.

³² Jaaneguiiha ihaivojiiibo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeecivominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha.

³³ Jaabadiro bu iijoho dinahaboniminaafico didaasuguejirahi ico uujoho iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivojiiibo sihidi isifiiratuuboro tajiibauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamisiqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo amihaico mooniji amiihai nahaboco amiihai jeebiiMaryo meperdonatihachijji, nooboro.

Jesu Jiiibeguehi Gaigooco Mejeevesunoditi.

(Mr 12.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

19 Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jiiinjetei. Jaabo ifutuuih Judea jiiinjjevi, Jordan teehiti baagovi iicajiiinjjevi. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saatoho fariseomioto asaumoro diiboco dilluuih iifurumo iimitinofaño diiboco igañisuqui: ¿Nacu fine tajiibabadi imijiruno miino taabaco jilli siinohalliti mejeevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo imusuuih: ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño ononoco memeechicatihi? Miiro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuih gaifiico, bu gaigooco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiibadiro minifutucujji, nooboro. ⁶ Jaamaño miimisiici icacutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli icamaño miyaminaa dugaacucujjitihi Moocaani agataacucunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajiibauhi miino taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebiiamaño Moise tajiibauhi amiihai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uujoho amiihaico neehi: Mogaico sifiima icatigoco ejeevesuuboro sifigooco iicibo ajeva imitico icihi. Jaabadiro bu sifi ejeevesugoooco atabavaabo ajeva imitico icihi, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha jiiibogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihiica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Iidiimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Miiro saatoho ifiivunotiro caanimi oovicicubadi taabavajitiibo unuubadi icanicihi. Jaanoti saatoho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinicihi. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanicihi niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicichi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 12.13-16; Lc 12.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaaqui. Jaarunofaño jiiibogominaa iibahicauih iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaa saahi fine mihiibano. Miiro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehejehallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Timaahi.

(Mr 12.17-31; Lc 12.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafeffi Jesuco emeecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo Jiibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi uujoho ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collihi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinijitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachiiji tajiiba onobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafeffi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro. Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco diibeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difiico agajibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafeffi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachiiji, foobo paryi dinehejeque naajebe iidaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafeffi uguubuuboro iidaasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaaneguiiha Jesu jiibogominaaco nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono.

²⁴ Siino bu jino neehi: Tihiiino aivo camello jaanutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sithii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco jiibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaanico fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Jesu diitoco emeeciiboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idiiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo, miiro paryi miikai monehejeque mejevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyantiro amiihaico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasiivoodi, bu amiihai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaiji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehhejeque ejeevesumo iijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu jiiinjenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinovi minifeteji. Jaanoti jisumi guinovi iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.¹

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

20 Miiro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninibadi. Miiro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo

1 19.30: Griego iijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvi minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvi iicamo tusumi imegavi icaji.

dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amihaico jaaduji, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono gohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amiihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amihaico jaaduji, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiiciiba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniuhi. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatoho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amiihai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu miijoho mihaico atajiiibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Amiihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.^m ⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiiiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miihai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayiciumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco miihai ticovoviro daaduhi, miihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aiguuucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafiico iimusuuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitih. Miiro iijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiiha jino dijaadaco diiciibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu iijoho diimogotih uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guinovi iicarumo ufucu sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinovi minifeteji.ⁿ

Siino Bu Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mr 12.32-34; Lc 12.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jiihairi ufuuhigo ijiibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuuboro nuuhi: ¹⁸ Amiihairyo magaajacuhi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco guijevefaño ficuji. ¹⁹ Jaamoro sicuumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetecujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idiinoti guijevefañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.

(Mr 12.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaagoro Jesuguiino memuiivovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

m 20.7: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaaduji, onoonoco.

n 20.16: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miiro guiiramo cuuhvacafeteji. Jaarunofaño miidimoro nanicafeteji, onoonoco.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiiba dihaivojifaño jitisi taseemenetisi dihufocovi icasivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuuhi: Amiisi magaatitih midillunoco. ¿Nacu amiisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.°

Jaaneguiiha diitisi: Jihi, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jihi, miyaano amiisi jino iidaasunofañodi mafatyaji.^p Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyo idiimocoro Guihirubi aciji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco sajiibogominaa uguubuumoro diitisijaago sifiiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocovauboro nuuhi: Amiihairyo magajacuuhi jinijeminaa aivojito iyotoco sefano atajiibanicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifih. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitih. Jilliro ivi amiihai miyaavogominaafeveni sihidi ejeevaabobadi didaqui, jilli saatoho diitoti jeecivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amiihaifeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho jijovonoti iicaqui. ²⁸ Miiro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uco ijeeceivequi saautih. Jilli uujoho jeecivooboro saauhi tafiico aaciqui ajashutimohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuhi Miimisiici Aatyimetisico.

(Mr 12.46-52; Lc 12.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi. ³⁰ Jaanaa jihajiniri miimisiici ihaalliino ifufvusutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojiibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico iibaui illiivequi. Jaarunofañodi janaaniviro sefano coovadiivuumisi: Aivojiibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amiisico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivojiibo mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idaasuguuboro ihaalliinoco dudiiciuhi. Jaasumiro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 12.1-11; Lc 12.28-40; Jn 12.12-19)

21 Jaamo ifuutuuihi Olivohono iicagajiguiino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluui miimisiici ijiibogominaatisico jilli nooboro: ² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. ³ Jaanoti cajaatyohacho amiisico: ¿Milli? onohachijji, Mohaivojiibo eneneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

o 20.22: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetefaihuri miniticafetefirahi, onoonoco.

p 20.23: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetefaihuri miniticafetefirahi, onoonoco.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatiniuno imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivojiiho dijaa saahi,
oono siicujeebiiba icaabo, burrahalliri giciniibo,
burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha ijiihogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi mooniuihi.

⁷ Jaamisi iburraco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casihacuuihi. ⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneri jiihaico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaaneri jiihaico jeebuuhicauihi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaumo icano ticovauhi asaagomo: iAivojiiho David Iyaachico mihimo! iImicani Mohaivojiiho memeri asaabo! iMoocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño iifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaaiuuhi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Miiyoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jiiñije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 12.15-19; Lc 12.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuihi. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inusuubo. Miyaminaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimiiumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Miiro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuihi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saaumo aatyimetimeheje, iigotimeheje icano. Jaamoco buheesuubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuihi: iAivojiiho David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiiratuuihi. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuhi jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, guubuhi. ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memecitiihi? Miiro jilli noono: iijoho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Fajahi Inooatama Achahaneguiiha.

(Mr 12.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuhi. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jiihaijiniiri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inooatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacuujiitiihi, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuihi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijiihogominaa sihidi jabafituuihi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachiiji jino uujohe higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti edeenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno.

²² Jaabadiro bu paryiicino Moocaanico midillunoco mimiyaavogohachijji magaayiciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 12.27-33; Lc 22.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jiiibeguehicaunaaca diibojaago saaumo sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari ijoho jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomyaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu amiihaico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiiimusuhachijji amiihaico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿Mijoho nacu Juaco galluuhi iniqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuhi, munuuruva, miihaico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotih? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, miihaico miyaminaa moonijirahi. Miiro paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magajatihi, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Jii, jaaneguiiha bu uujoho amiihaico neejitih jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa amiihaidi jino milli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafiico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco diicito, nooboro. ²⁹ Jaarunaa illi iimusuuhi: Chahano, imogotih, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi iicituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutih. ³¹ Jaaneguiiha amiihaidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuh? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaaji amiihai imegaviro. ³² Miiro Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amiihaico jiiibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutih. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco amiihai mahatyimecuurumo amiihai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutih, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 22.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidi baacuco abasuuborohallidi kuhufono meeguehi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno anaamucuuhi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañooco diibojaago igalluuqui. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayicumoro saafico aamiumo. Jaanoti saafiico gaicaaumo, bu saafico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuhi guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonubadiro mooniuihi.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bociguejimo, nooboro.
³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiibo. Masii magacaauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaayicumoro tofaguuti buhigovi asatyumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluuhi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiiho? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onooovano ticovovi diiboco imaño ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amiñhai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihí? Miñro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gaññhi.
 Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icihí toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo.
 Jinooco Aivojiiho eetavehi. Jaano miñhaidi aivo sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiñhaico neehi: Amiñhaiditi Moocaani ihaivojico dumitiicijiibo. Jaaboro sitaaco acijiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiiba, nooboro.^q Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijnoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicijirumo. Jaarumo miyaminaaco iguihi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

Taabava Jiibaimovi Ohoovicino.

22 Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijiibogoobo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojiiho illi taabava jiibaimoco eheetavuubobadi. ³ Jaabo ijeevivominaaco galluubo imogaibico aacicuumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutithi asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafiico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuui. Tañivimico gaisiraicisucuui, bu saatoho idiiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuui ijiibaiminivacuui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutithi. Jilliro sihigueheje fociniumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojiiho jeevivominaaco agaayicumoro ahaamiumoro gaicaaui. ⁷ Jaaneri ihaivojiiho sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluui diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasui. ⁸ Jaadi ijeevivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijjiibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo imuhuminaa imitimaño saatithi. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jiihaiñeri mofoo mahatyimemeque jiibogomoro jiibaimovi isaacui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijeevivominaa miya jiihaiñeri ufuumo igaiyiciuhi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidi gahafuui.

¹¹ Jaadi ihaivojiiho fuuhi ijiibaimoco emecituubo. Jaabo atyimeuhi saafiico, jaaruubo jiibaimo gaachehuco iimogotiiboro jicafututiiboco.

q 21.44: Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jiiibaimo gaachehufañi jicafototiibo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuuutihi.

¹³ Jaaneguiiha ihaivojiiibo ijicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo ataajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miïro sihidi cuuhuvacafetejimo. Jaarumoti miidimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mr 12.13-17; Lc 22.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco iifurumo imitino inuusui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jiiibogominaafi, miñhai magajahi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijoho Moocaanijaa ofoono jiihaico diibeguehicahi miyaminaa ihiimaanoco jeevotiiboro. Miyaminaaco jilli jeebiibatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti mihaico dinoo: ¿Naa iidi imino romanomi aivojiiiboco impuestoco majaanoo? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofañi Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: iBañiifiraminaa miñhacamo! ¿Collihi uco imitinofañi magañiisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaanuhicajeque uco miñhifusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeeciuboro Jesu diitoco dilluui: ¿Miijoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaaneguii nuumo: Romanomi aivojiiibo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 22.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomioto fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonicihi.

Jaamañi Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jiiibogominaafi, Moise tajiibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiiboro ochoomohachijiji, inahabo ifibaijigoco iiciiboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi miñhaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti mimisiici idiino iicaumo. Jaamoti iticonioboo ataabavaabo seemevatiiboro guijeveui. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco iciuhi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco iiciuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveui. ²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumo, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Amiihai aivo magajatihi Caatinihaame onoonoco magajatihi, bu Moocaani mitayaco magajatihi icano. ³⁰ Miïro iguijeveuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu iseemeque tajeñicijitimo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niquejefañi iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amiihai memecitihi Caatinihaamefañi Moocaani amiihaico onoonoco? Miïro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham,

Isaac, Jacob icamo Aivojiiibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojiiibo icatino, ubuheeme Aivojiiiboro, nooboro.

³³Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafituuhi ijiibegueri.

Ibocima Iicano Tajiiba.

(Mr 12.28-34)

³⁴Jaabo Jesu saduceomico illiinociunoco fariseomi uguubuumoro igaivuuhi. ³⁵Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco iifuruubo inisuubo dilluuhi: ³⁶Jiibogominaafi, ¿cono aivo tajiibati aivo obocino? nooboro.

³⁷Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaivojiiibo Moocanico gajji paryi dijeebiimaryo, paryi difiimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro. ³⁸Jino aivo ibocima icano tajiiba, aivo imiyaano. ³⁹Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gajji difiico agajjibadiro, noonoro. ⁴⁰Jinoocivi Moise tajiiba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa jiibogo tanoocinihi icano, nooboro.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 22.41-44)

⁴¹Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴²Jesu dilluuhi: ¿Milli amiikai mehesicinihi Cristoditi? ¿Miijoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gajjafenedi iimaaubo: Tahaivojiiibo, nuuhi? Miiro bu nuubo:

⁴⁴Mohaivojiiibo Moocaani nuuhi Tahaivojiiibo Cristoco:

Tamiyanaagonovi casiivo ditihaiguiino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David iicaruubohacho diiboco: Aivojiiibo, unuuno? nooboro.

⁴⁶Jaarunaa diiboco miihaiñooba ajashuno iimusuutihi. Toonotiro ivi miihaiñooba diiboco ajashuno dillucuutihi.

Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 12.37-54; 22.45-49)

23 Jaaboro Jesu ijiiibogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ²Oono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajiibaco magaajasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicinihicahi. ³Jaaneguiiha amiikai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihicadino. Diito: Imino miha, nuurumo imitino icahicahi. ⁴Miiro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵Jilli miyaminaa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. Miiro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejehhallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiiba onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaaihicamo fanoovano janaanivivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶Jaamoro bu imeguehicamo jiibaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya icaganofaño igicininoco icano. ⁷Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amiíhai mihimeguedino amiíhaico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. Miíro saminaaro amiíhai idiíboro amiíhai gaajaminaafi Cristo. ⁹ Bu jiniíjehallivi miíhaiñoobaco: Caani, meneedino, idiíboro amiíhai Caani niquejefañño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amiíhaico saatoho: Aivojiiíbo, onoonoco. Miíro idiíboro amiíhai Aivojiiíbo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo amiíhaifeenevi diíbo aivo sihidi ejeevaabo. ¹² Miíro: Uujoho sihidi jeevahi, onooobo guinonicafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatíhi, onooobo sihidi jeevano miniiyucafeteji.

¹³ Jaanoti idaasucani amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo mihicaji. Bañifiramínaa mihicamo. Miíro amiíhai niqueje guhugaco kuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jicafototímo iicaqui. Bu amiíhai mijicafetehicatíhi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatíhi icano.

¹⁴ Idaasucani amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo mihicaji. Bañifiramínaa mihicamo. Miíro gaigoomi fibaijito iicamo iijanooco mudumitíicahicahi. Jaamoro jilli íifurumo Moocaanima guenene miíhaaahicahi. Jaamañño amiíhai aivo guiraano mahaamicafeteji.⁷

¹⁵ Idaasucani amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo mihicaji, bañifiramínaa mihicamo. Amiíhai jiniíjeneri, muuaiñeri icano tehesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro amiíhai iijico mijiiibeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amiíhai imití janaanícivi meheetavehicahi cijigaiñaño ifeequi.

¹⁶ Idaasucani amiíhai mihicaji agaajatino jiiibogomínaa, aatyimetímo siigomínaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono sihidi jeevatíhi. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi.

¹⁷ Gaajaticanimo, amiíhai aallínoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu ítemploja íhoroco Moocaanidi íimibachuno?

¹⁸ Tollíro bu meneehicahi: Saatoho jeevijoicicifañodi: Aivo miyaano, onoono sihidi jeevatíhi. Jaanoti naha tojicicifañño iicano íjeecevofañodi: Aivo miyaano, onoono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁹ Gaajaticanimo, amiíhai aatyimetímobadi mihicamo tollí meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano íjeecevo, nacu ífajicici íjeecevoco Moocaanidi íimibachuno?

²⁰ Miíro tojicicifañodi: Miyaano, onooobo, bu tojicicifañño íicanomaryo bu neehi. ²¹ Jaabadíro bu templojafañodi: Miyaano, onooobo, bu Moocaani toojafañño iicaabofañodi bu neehi. ²² Jaabadíro bu niquejefañodi: Miyaano, onooobo, bu toojefañño Moocaani aivojii ícagafañodi neehi, bu togafañño ígiciniíbo Moocaanifañodi neehi.

²³ Jaamañño idaasucani mihicaji amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo. Bañifiramínaa mihicamo. Amiíhai Moocaani onooobadi diíboco paryi mahacíhicahi mentahíibai aamenegayimaryo, bu anisiíbai aamenegayimaryo, bu comínohíibai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajiíbatí aivo imiyaano onoonobadi momooníhicatíhi. Jaano jino toono imi íca, idaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momooníjirahi sanoocoro momoonínoguiínodi siino jeevesutímo. ²⁴ Amiíhai aatyimetímobadi mihicamo saatohoco misiiguehicamo jootobaco magañíimoro guiraaruubo camelloma mafaayíhicahi amiíhai jeebíñaño.

²⁵ Idaasucani mihicaji amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo: Bañifiramínaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allícero

minitihicahi. Jaarumo amiihai jeebiifaño sano nanivariro magahaficiníhi, fanoova imogori magahaficiníhi, icano. ²⁶ Fariseomi amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo amiihai jeebiinoco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitinicibadi. Jaadi jari bu amiihai alliomo imiteji.

²⁷ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, cihojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miíro alliohoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohojo idicuno uchuumucumo bacinoma fanoo idicu gahaficiníhi. ²⁸ Jaabadi amiihai mejeevahi. Jilli amiihai alliotoro miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amiihai jeebiifaño sano bañifiiraro gahaficiníhi, bu sano imitiro gahaficiníhi icano.

²⁹ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani iimaaminaavi cihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa cihojinoco. ³⁰ Jaamoro jilli meneehicahi: Miihai siicije moheedetemíhai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujitirahi, noomoro. ³¹ Tolti monoomaño amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimíhai mihicanoco magaaasuhi. ³² Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amiihai eedeetemíhai iticoniunoco.

³³ Amiihai jiinimomi, jiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji ciijigaifaño agañiijinoti? ³⁴ Tooneguiiha amiihaijaago uujoho galluuji Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jibogominaaco icano. Jaamoco amiihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amiihaihallivi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tiijoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijeniuonovi. Miíro amiihai diiboco magacaauhi templojafaño iimimaño, jeevivomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amiihaico neehi, paryi diito jaada jiumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Lc 12.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaificuumi, bu Moocaani amiihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifíhi. Jaanoti uujoho fahiijivaro imeguehicahi tuucuumi seemeque tajaagovi igaiyiicinoco oono catava iseemeque ijjecuguiino igaiyicinicibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehicatíhi.

³⁸ Eneecau bu magaaja amiihai ijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecujitíhi jari johono uco: Imicani Aivojiiibo momofenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.

(Mr 12.1-2; Lc 22.5-6)

24 Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojago ijiibogominaa asaamoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeci paryi tonehejeque. Miyanotiro amiihaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jaaniye Ifiniijino Gaajata.

(Mr 12.3-23; Lc 22.7-24; 12.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago iijibogominaa ufuumoro toovono dillutuuhi: Mihimeguehi miuhaico idiibogonoco icusumi fine tolli icajino? Imilli magajaji ijoho siino asaajinoco, bu jaaniye ifinijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini miuhainooba amiihaico baaidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofaodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco baaijimo. ⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, miuro tolli icajino. Jaaruno toono jaaniye ifiniijino icatino. ⁷ Tusumi siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, bu siicumio to siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jaaniye maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhiica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiihaico gaicaaujimo. Paryi jaanijeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi baaniminaa icaji: Miihai Moocaanifaodi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco baaijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gajicasijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro nijequevi iifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jiiibogo iimibogo fanoojiiinjeriro jiiibogocafeteji. Jaadi jari jaaniye finiji.

¹⁵ Miuro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuhi: Jaadi idicuno imitino omooniboro ifinisujilbediti. Jaano iimimañovi iifutucuunoco mahatyimedi jihaamefaño onoonoco mihiifinichicamo magaja. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabaijaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijahalliri mihicamo fañoovavi mefeedino siinoco mihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihai gaachehuco mihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. Imilli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico midillu: Amiihai magajifucu jiiinijafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miuro jino sihidi ejeevano idaasu icaji eedevevi jaaniye ifiivuunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenene icasujitihii guenene iicaruva tusumi iicajimoti miuhainooba ataajajitiruneguiiha. Jaanoti diibo iicuumo gajirari toono idaasuno guenene icasujitiiibo.

²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Memeece jaani Cristo, memeece jaadi Cristo, onodi: Miyaano, menedino. ²⁴ Miuro saajimo baaniminaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejeevanehejeque iifusujimo miyaminaaco ibaniiqui, bu tolliro Moocaani iicimoco baaijirumo icano. ²⁵ Tooneguiiha jino amiihaico imegaviro nuucuui. ²⁶ Jaaneguiiha amiihaico: Memeece johono sicaihigoti saabo, onodi memecitedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufano icaabo, onodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaanaafibadi Ifiivubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicinicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atyimeji. ²⁸ Miuro chuumuhu iicahigo aani igaivefihii. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaafibadi Ifiivuubo.

(Mr 12.24-37; Lc 22.25-33; 12.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cujeje nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitihi, bu meeciri niquejefañoti aifeji, bu niquejefaño icano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica iifuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiinije cuuminominaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosiino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomominaaco galluuji paryiicino fanoojiinijeti tatya iicamoco miriricu sefano ojidi iigaiyiiciqui.

³² Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaaja; miiro ficaba ifiiticusumi bohono aamevafihó. Jaanoti magaajanicihi ficaba ifiiticunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaajacu finifucu ifiiticunoco. ³⁴ Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jilli icajino tusumio miyaminaa guijevetinaacaro. ³⁵ Niqueje, bu jiinije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitihi.

³⁶ Jaaruno jiinije ifinijifucuo miihaiñooba ajashuno gaajatihi Moocaani toomominaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Idiiboro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ Miiro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ Miiro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajeñimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi; ³⁹ Jaamo gaajacutimoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadireji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiici gaifiimisi bajifaño iicaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicatori satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatori satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogoo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha amiihai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumihacho Aivojiibo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaja. Iija abajaabo, nanivaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igajaruva cigatiibo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicauqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu amiihai mihimibaicini. Miiro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeecivominaafi agaajaaboco ihaivojiibo iijaminaaco tuumusuhininiicini imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiibo ihaivojiibo onoonoco imino omooniibovi ihaivojiibo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amiihaico neehi, diiboco ihaivojiibo ficuji paryi inehjema iijaminaa toomominaafiti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitiibo: Tahaivojiibo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamiiiboro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojiibo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañiminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojsujihigo.

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

25 Miiro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami iciijigameecunoco iicumoro fuuhi taabava jibaimoajaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaamoti sahusedifigova imino imibaivuutih. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuui. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino iciijigameecunoco ifañoniqui satyuutih. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo iciijigameecunofaño ifafaihunoco satyuui, bu botellanoaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agaseutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: iSaacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agañiivuumoro iciijigameecunoco nifutusui. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifiguheje oono iimibaivuufiguhejeque nuuhi: Miihaico amiihai cijigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mocijigameecuno jabaacamaacuui, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuufiguheje diitoco iimusui: Chahano, miihaidi iffetejitiruno, bu amiihaidi iffetejitiruno icano. Amiihairyo mofoomoro amiihaiñoti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo cijigaifaihuti inajequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivuucuumo toojafaño jicafutuuih igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacuucuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojiibo, aivojiibo, miihaico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusui: Miyanotiro uujoho amiihaico gaajatihi, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho amiihaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ Miiro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinijevi ifeequi jeecevominaaco ucuuhuvauboro inihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifiico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri iiciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omoonuboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiinijeque eseediuboro ihaivojiibo nihibamico ficuui.

¹⁹ Jaanobuunati goovacutinoti siino diito aivojiibo gaseuhi. Jaaboro diitoma tonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivojiiboco aciuih diez mildijevaaco: Aivojiibo, uco daaciuih cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro icino, nooboro. ²¹ Jaaneguiiha ihaivojiibo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. Hijojo aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. Miidirunoco imino omoonimaño ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivojiiboco: Aivojiibo, uco dos mildijeva daaciuih. Jino jaaneri siino tonoodinoro icino, nooboro. ²³ Jaaneguiiha ihaivojiibo nuuhi: Aivo imino moonihi. Hijojo aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. Miidirunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro

ihaivojiiiboco nuuhi: Aivojiiibo, iijoho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. Miiro iijoho sihiniciji abasutiruhigoti, bu tolliro nihibamico diiciniciji ududicamaaitiruhigoti icano. ²⁵ Jaamaño ico iñihicugooboro dinihibamico jiinjefaño ciijehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha ihaivojiiibo diiboco iimusuuhi: Iijoho agaiquiibo idiimitino jeecivominaafi, iiro gaajacuui uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico iicinicinoco icano. ²⁷ Jaaneguiiha, ¿collihi jana tañihibamico dusisutihi? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanivivi siino agaayicijirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitiici inihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Miiro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acjiibo sihidi icanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono miidino iicarunoco dumiticijiibo. ³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeecivominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovi magañi. Tahigo ataaboro igaiñooco oojisujihigo, nooboro.

jiinjeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivojiiiboti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casiiveji. ³² Jaadi paryi jiinjeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunicibadi.

³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojiiibo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amiihai Guihirubi amiihaico imino omoonimo jino tahaivojifaño mijicafoto siicije jiinije ifiivunotiro amiihaidi eheetavunofaño. ³⁵ Miiro ajebavauboco uco machutaati mahaciuhi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi amiihaifeeneri iicausumi uco amiihai iijafaño magaayiciuhi, ³⁶ bu tagachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojiiibo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico miihai mamachusuuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico miihai mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico miihai moojafaño magaayiciuhi? ¿Bu cusumi ico sicaibo diicauboco magaachehuniuhi? ³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojiiibo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, amiihaico neehi: Imiyaavogomoco^s sihidi jeevatirumoco tolli momooniumaño, uco tolli momooniuhi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uti buhigovi miminifoto imitino monoocinicum ciijigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano eheetavunofaño. ⁴² Miiro ajebavauboco uco mamachusuuhi. Adufirama icauboco uco mihisuuhi.

⁴³ Bu siicumioobobadi amiihaifañodi iiguusumi uco amiihai iijafaño majaahevesutihi. Bu agaachehuvautiiboco uco gaachehuti mahaciuhi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautihi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivojiiibo, ¿cusumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco,

bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, amihaico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniutihi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino ciijigaifaño feeji. Jaanoti iimifiimo feeji ifinijitino fiivofaño.

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mr 12.1-2; Lc 22.1-2; Jn 12.45-53)

26 Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijiiibogominaaco nuubo: ² Amiihairyo magaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jiiibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaiuuhi Caifas onoobero sacerdotemi aivojiiibo ijatyigaba goohasivi. ⁴ Jaamoro iimaacasiuno Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaaqui.

⁵ Jaamo neehicaui: Jiiibaimofeenevi tolli momoonijitithi miyaminaa mojaago isifiiratomororo ñaaivedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesugo.

(Mr 12.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri fojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiiha diibo ijafaño iifutuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago saahu alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu sihidi ijaadama iicano gatyuuçi icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi casiiuuubo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco ijiiibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiiratuumoro noocasiuhi: ¿Collithi jinooço bañaamaaihi? ⁹ Ajashutino nihibamiri manaajemere iidaasufiimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Collithi diigoco mihiibahi? Imino uco moonigo. ¹¹ Miho fahiijivaro iidaasumo amiihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiijivaro amiihaima icajitithi. ¹² Jaamo jino tahallivi facicifaihuco utucaruneri tafico imibachugo cihojifaño icicafetejino imegavi. ¹³ Miyanotiro amiihaico neehi, fahigova jino taajasu jiiibogoco faajiniñeri ijiiibogohigo jino diigo omoonino jiiibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 12.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca ijiiibogominaati saafi Juda Iscariote onoobero fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihiimaatuubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaaduji, Jesuco amiihaico aacihachiiji? nooboro.

Jaaneguiiha diito diiboco jaaduuihi treintadijeva nihibamico.

¹⁶ Jaasumitiro Juda guinehicaui Jesuco diito usefaño aaciujifucuco.

Aivojiiibo Niinoono Amachuuno.

(Mr 12.12-25; Lc 22.7-23; Jn 12.21-30; 1Co 12.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachuibuuno jiiibaimo iticovaufucu Jesujaago ijiiibogominaa ufuumororo diiboco dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amiihairyo magaajacuubojaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojiiibo jilli neehi:

Tahoovovi iifutucuuhi. Jaaneguiiha diijafaño tajiibogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiiha ijiibogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniuhi. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuuih.

²⁰ Jaanaa mihiijicuudi Jesu docedimo ijiibogominaama mesavi casiivuuih. ²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amiihaico neehi, amiihaiti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihidi iidaasuvuumoro diiboco dilluuih: Aivojiibo, ñnacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefaño uuma amachuubo diibo uco aciji. ²⁴ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefaño onoobadi feehi. Jaarunaaca idaasucani iicajiibo uco aaciibo. Aivo imijiruno diibedi fiivuutiibo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiiha Juda diiboco aaciijiibo nuuhi: Aivojiibo, ñnacu fine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jiïhi, iijeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocaanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro ijiibogominaaco aciubo: Ifaaji, jino tafiico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro diitoco aciuih: Paryi famooro jifaihuti mahadu. ²⁸ Miïro jino tatyijoho icano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho gañicafetehi ajashutimohallivi imiti buusu icano. ²⁹ Jino amiihaico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amiihaima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mr 12.26-31; Lc 22.31-34; Jn 12.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajijaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amiihai uco mejeevesumoro mofoociniji. Miïro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaaaji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amiihai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafañiinofucu catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano: Diiboco gaajatih, bu diibo jiiibogominaafi icatiji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa iima iguijevachiji guijevahi. Jaaruubo ico tuunamaajitih, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho ijiibogominaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Iimaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 12.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ijiibogominaama Getsemani onoomañovi iifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocaanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuboro ticovauhi iñihicuguuboro sihidi iidaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeebiifaño idaasu icahi miguijevajibadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuhe, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanicivi ufuuboro jiinjehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachijji uco taajasu jino idaasuno iicajinoti.^t Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ijiibogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collíhi jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetihi?
⁴¹ iMubuee! Jaamoro Moocaanima mihiimaa iji amiihaico inisunofaño mahaquetedino. Miyanotiro amiihai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiihai allío ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho idaasuno iicanoco idiimogohachijji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ijiibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacuutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino ijiibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacifatejino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magañiivomoro masiigucu mee oono uco aacivaabo fiiticuui, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 12.43-50; Lc 22.47-58; Jn 12.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijiibogominaa docedimo icahicaurumoobo. Jaaboma saamoo sihidi miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo agalluumo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiiciiboro dilluji. Jaaboco cuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jiibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayicumoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiiyicuboro sacerdotemi aivojiibo jeevivominaafi nijimeehuco buiyaacuui. ⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miiro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatíhi uujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro taja galluujirobu itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaati mihaici idiino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli icaruva, ¿milli bu Caatiníhaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amiihai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaaayiciqui mihicanicibadi? Miiro fafucuvaviro amiihaifeenevi uujoho templojafaño casiivooboro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaaayicihicatíhi.

⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatiníhaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatiníuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijiibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 12.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 12.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisimoro sacerdotemi aivojiibo Caifas onobo imefeenevi satyuui. Tahi caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo

t 26.39: Griego ijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

iigaiciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhi sacerdotemi aivojiĩbo goohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti iifiniciuboro ufuwoto. Jaabo policiami cojivi casiiivutuuhi.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicaui Jesuhallivi sicamañooico ijiibogonoti diiboco igaicaausuqui. ⁶⁰ Jaarunofaño tonoojayijehalliti gaicaaujiturumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañooico jiiibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañooico ijiibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idiinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivojiĩbo agañiivuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutíhi? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutíhi. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivojiĩbo Jesuco nuuhi: Moocaani momofeenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, uujoho diibo, ijoho toono onoobadi. Tolliro bu amiihaico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Iffiivuboo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqueje aimuufafeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojiĩbo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani iijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collíhi bu siino sita onoonoco mehesujirahi? Amiihairyo muguubucuuihi imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amiihaidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Tollí ihiimaamaño guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ijiirebamaaiumoro ganiiciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejeniumoro nuuhi: ⁶⁸ Ijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa miijoho ico gabacuuihi? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatíhi, Nuuhi.

(Mr 12.66-72; Lc 22.56-62; Jn 12.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño giciniunaaca sacerdotemi aivojiĩbo jeecivominaago asaagoro diiboco nuuhi: Ijoho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatíhi jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatíhi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, ijoho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatíhi. Jaanoti jilli onoo abañihachijí jaafa uco Moocaani guijeníhi, nooboro.

Jaasumiro catava ojiuhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuihi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifoooci safo idiino tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono tauihi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 12.1; Lc 22.1-2; Jn 12.28-32)

27 Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui.

²Jaamoro diiboco sisciniiboco asatyumoro toojiinijeo aivojiibo Poncio Pilato onooboco aciuhi.

Juda Iguijeveuno.

(Hch 1.16-19)

³Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijevefaño ificuunoco aatyimeuboro sihidi idaasuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiomi quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴Uujoho imitico icihi aivo imiiboco guijevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli miihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵Jaaneguiiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti uduujecafutuuboro lluhivuuhi.

⁶Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iicumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaniguiiha ificunicinofaño mificujitihii tijoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷Jaadi ihiimaacasiuromo tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi sijiinijeoteheje ochoomomoco iciihicaqui.

⁸Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tijohomaño, noocinihi. ⁹Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno: Iciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificuunoco.

¹⁰Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, onono uco Aivojiibo atajiibabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.

(Mr 12.2-5; Lc 22.3-5; Jn 12.33-38)

¹¹Jaadi Jesuco aivojiibo Pilato imegavi iifutusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa ijoho onono judiomi Aivojiibo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: Jihi, tolli icano toono ijoho onoobadi, nooboro.

¹²Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino ijibeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuuhi.

¹³Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutihii onono dihallivi imitino ihiimaanoco? nooboro.

¹⁴Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuuhi. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaijirunoco gaajautihii.

Jesuco Iguijeniqui Ificuuno.

(Mr 12.6-20; Lc 22.13-25; Jn 12.38-19.16)

¹⁵Jaasumi miiro aivojiibo Pilato omooninicibadi civojaminaafiti saafico sinaayujibuuhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onoobo sihidi ejeevaabo iimitiibo. ¹⁷Jaanaa paryi miyaminaa igaiciniuumoco Pilato dilluuhii: ¿Cajaanico mihimeguehi, amihi, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu onono Jesu Cristo onooboco? nooboro.

¹⁸ Tolti nuubo jilli Jesuco ijiiheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaajaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saatohoco galluui jilli noogoro: Milli moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu ñihicuno tigahi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinusu. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluui: ¿Diitisi cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiha nuomo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiha siino Pilato diitoco dilluui: ¿Jaanaa milli mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiha paryi famooro iimusuuhi: iñmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitinoco mooniibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: iñmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenaaumoro janaaniviciviro aivo añaaivuunoco aatyimeuboro, tajiibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihuseneque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevefañodi icatíhi. Jilli toono amiíhai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Miihai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyiciumo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. ²⁸ Jaamoro diiboco igaachehuco ujujuyaacuomoro sichehuco jiihacuumo gachichohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ²⁹ Jaamoro bu iinigaihallivi javucaruumo janutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguino ememuiivomoro diiboco dejecuhicauhi: iImicani iijoho judiomi Aivojiiho! noomoro.

³⁰ Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaiti gafucuhicaumo. ³¹ Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tifaíhíba icacheuco ijiihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jiihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 12.21-32; Lc 22.26-43; Jn 12.17-27)

³² Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onoboco. Jaamoro diiboco tajiibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

³³ Jaadi iifutuumo nigaiipaajebai onoomañovi; jaanoti hebreomi iijiri Golgota onobai. ³⁴ Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafaínooco. Jaarunoco inisucuuruhigoti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaaní fine tochehuma icaji? noomoro.^u

u 27.35: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi acaatiniuno: Tagaachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

³⁶ Jaamoro ifiitino casiicamaaiumo diiboco ootoomomo. ³⁷ Jaamoro ijiibogoco ihimohobujeti iinigaihallivi caatiniumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJHBO, onoono.

³⁸ Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiici nanivaminaatisico, saafiico imiyanaagonovi, bu saafiico inaninaagonovi icano. ³⁹ Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ihiibamoro ihuseneque gavaracumoro iibajirubadi iicano iinigaicoro garya garya moonihicaumo, ⁴⁰ jilli noomoro: ¿Naa ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idiinoti boojati edeetavejiruubo? iEneecata iiro difiico taajasu! iBu miyaano Moocaani Achi idiicahachiji, toono caamoti niito! noomoro.

⁴¹ Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomi quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojiibo iicahachiji, toono ihimohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ Miiro Moocaniviro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachiji. Jaadi jari magaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco iibahicauhi.

Jesu Iguijevene.

(Mr 12.33-41; Lc 22.44-49; Jn 12.28-30)

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jiinije civono minifutuuhi gadiicibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivuuhi: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeeeci johono Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañoño matyusuuhi. Jaaboro toosihico imei nijequevi ificuumoro Jesu iijifaño cabuyaacuui ihaduuqui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco atajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuui. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoboociniuchehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuui feenedi caamoti sano guinovi. Bu jiinije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi. ⁵² Bu tolliro cihojino faayicicafutuui. Jaaneri Moocanico imiyaavuguumo iguivevecinumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati icihojinofaoti ihinuumoro iimicuumi Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojiibo ihamocasiminaama Jesuco utuumuumo jiinije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro sihidiro igutuui. Jaamoro nuuhi: Miyanotiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro iifiniciumo Galileati Jesu dojicuti asaamo diiboco jeecivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onooogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onooogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Iciino.

(Mr 12.42-47; Lc 22.50-56; Jn 12.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihijicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onoobo Arimatea cuumioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifiico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiiha Pilato tajiibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifiico Jose iicuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro iciihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jiihacuuhi. Jaaboro tohojico guisibatygabari amaniniuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onooogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico ihiiifiniciumife.

Jesu Cihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevedi, Pascua jiiibaimoguiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiiimaqu. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojiiho, mehesafetehe oono tobañiifiiboba ubuheesumi: Ochoomodi mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiiha tajiiba iciihojico cuhufono imooniqui mifucuci safucu idiino ticovovi ijiibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jiiibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachiiji tobañi aivo iticoniono janaanivivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomominaaco mihicimoro amiihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiiha ufuumoro tohojico cuhufutusuuhi. Jaamoro bu igajataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguiisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

Jesu Siino Ubuheeteuno.

28 Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icafucu afatyuno sesevedi fucugayiro Maria Magdalena onooogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi iciihojico emeecituumife. ² Jaanaaca sefano jiniije maryibauhi Moocaani toomominaafi niquejefañoti inituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi iicuboro tobahallivi casiiuuhi. ³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseene seseuhi cuugaihaliibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro sihidiro igutuumoro iihicuri uchuumucumbadi minifutuui. ⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi ditifeque nuuhi: Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amiife Jesu etetecucafetehiniiboco miguinonoco. ⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadi. Enecau bu jino diiboco ificuhinimañooco memeeceva. ⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomifere ijiibogominaaco mijiibogoto jilli noomifere: Guijevafañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amiihai imega siigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amiiifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuui. Goovano sihidi igutuumifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jiiibogominaaco jiiibugutuui. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluuhi. Jaaneguiiha diibojaago ufuumifere itihaiñooco ihiiibicimifere diiboco imuui. ¹⁰ Jaaneguiiha diibo

diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijiiibogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jiibuguuhi.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuumoti saatohe amocasiminaa cuumifaño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jiibuguuhi paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeuhi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Miihai fucufeene miciganaaca ijiiibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojiiibo uguubuuboro amiihaijaago isifiiratohachiiji miihai diiboma mihiimaaji amiihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo ¿milla icatimo mihicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha ihamocasiminaa inihibamico agaayicumoro diito unuubadi mooniuihi. Jaabadi judiomi jiibeguehichi jisumihachuta.

Jesu Ijiiibogominaaco Atajiiibano.

(Mr 12.14-18; Lc 22.36-49; Jn 22.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijiiibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idiiimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatohe miyaadi miyaavuguutihi. ¹⁸ Jaadi Jesu asauboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicicuuhi paryi aivoji ijico niquejefaño, jiiinjehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajiiinjeriro mofoomoro tajiibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofenedi, bu Illi momofenedi, bu Igaija momofenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijiiibogo amiihaico paryi uujoho ijiiibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaaja uujoho amiihaima fahiijivaro icaji jiiinje ifinijinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jiibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

1 Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jiibogoco. ² Miiro jilli Moocaani iimaa jiibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani ununoco: Dihime galluui tajiibogominaafico, dihime jiihaico iimibachuqui, nooboro. ³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiiciniuno: Mihimibachu Mohaivojiibo jiihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuui.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiiboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amiihai eedeefifico mejeevesu, amiihai imiti ibuquui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jiinijeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico ijiiibeguehicaano bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onoohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajo iimicoro nejeechuhicaubo icano. ⁷ Jaabo jiibeguehicauhi jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatihii. Jaamaño diiboguino idijiivooboro itihaipaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amiihaico miyaano nifaihuri nitihii. Jaanoti diibo amiihaico Moocaani Gajari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiinjeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nitihu Jorda onoohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu iteehifañoti ihiinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofenedi nimiihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi niitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Hijojo agaijiibo taseemene, iiri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicaihigovi miyaminaa achahuhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeecivehicauhi.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihii.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jiibogooboro taajasu jiibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli

neehicauhi: Tusumi mihicacuui, jino Moocaani aivoji fiitivucuui. Jaaneguiha amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jiiibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuajinjidi igooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiiciminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amiisico miyaminaa fiiciminaatitisi eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanicivi afatyuubo Jacoobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuuhuco amaahuniumisico atyimeteuhi. ²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico iudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi iifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro jiiibeguehicaui. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicaui diibo jiiibegueri diitoco aivojiibo iicanicibadi jiiibeguehicauneri, caatiniminaa jiiibogonicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima icaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: ²⁴ Iijoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi iijoho miihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa mihaico finisuqui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ihiiibauboro nuuhi: Lliivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji diiboco baavi agañiiboro ifiico vivi vivi iminiyuuboro sefano agaihivuuboro diiboti iinuui. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro dillucasihicaui: ¿Jineje jino bohono jiiibogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi iicarumoco atajiiibanoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicaui.

²⁸ Jaanoco Jesuti jiiibocasiuno paryi Galilea jiiijeri goovano gaajacafutuui.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi iijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco jiiibuguumo diigo iguihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyyiciuhi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeevicehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi iijicuui nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asauneri guhugavi gahafuui. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicaui siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañiuhicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi Jiibeguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu agañiivuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocaanima ihiimaqu. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuui. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Masiigo siicumijaago ifiiticumijaago tahi tolliro jiibeguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jiinijeri sinagogajafaño jiibogooboro feehicauhi ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguino ememuiivuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diiboco iidaasuguuboro ihuseri dudiiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. ⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluuhi jilli nooboro: ⁴⁴ Miihaiñoobaco diibeguedino. Jilli ofooboro sacerdotique dihifusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jeecevoco asimico ficuuto Moise atajiibaubadi toono jiibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaaajaqui ijoho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jiibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhiguejere miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeecivamo.

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo iijafaño iicanoco. ² Jaanegui miyaminaa diibojaaگو ufumo gahafuui guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jiibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihiibimoro idiino isifañiboco.

⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficiniuneri Jesuvi iifutuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayicumoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema.

⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajaciiboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucafutucuui, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igicinimañoti ijeebiifañodi esamaaiuhi: ⁷ ¿Collihi jaani jilli imiticiani iimaahi? ¿Miijoho nacu imitico buusujirahi? Idiiboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amiihai jeebiifañodi mehesamaahi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuui, onoono; gañivoobo dicigaiijema fuucu, onoono.

¹⁰ Jaamo magajahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, ¹¹ idiino isifañiboco nuubo: Ico neehi: Gañivo, jaaboro dicigaiijeque diiciibo fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañiivuboro icigaiijeque iiciuboro fuucuui iifinicimofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatithi aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuaijijnivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jiiibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uuma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agaaniivooboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi ijafaño ijiiibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro ijiiibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amiihai jiiibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasiivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuoboro diitoco nuuhi: Ubuheefiimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihi. Jaabadiro uujoho: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinitaahi. Iimifiitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jiiibogominaa, bu fariseomi jiiibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jiiibogominaa aaganaa dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooce ataabavaaboro ijiiibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miiro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajiibogominaati udumitiicino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Miiro miijoho eedechehuco bobaryuri maahunitatihi? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaaniciro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿miijoho bohavofaihuco eedejutafaño ficutatatihi? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi, nooboro.^a

Ijiiibogominaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisisumi Jesu basutafañodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijiiibogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi.

²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi diijiiibogominaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magajatihi amiihai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omooninoco? Miiro Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeecevo maahunoco machuui miijoho amachutatirunoco,

a 2.22: Jilli Jesu nuuhi eedejiiibogoco mejeevesumoro bohono jiiibogocoro meheetavequi.

Aviata onoobero sacerdotemi aivojiiibo iicauiiibo icaunaaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saathoro sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miuro jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutuuhi. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutihi.

²⁸ Jaamaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jaguisifucu aivojiiibo, nooboro.

Saafi Ihuse Ifiigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahi icaubo saafi ihuse ifiigatyuubo. ² Jaaboco iifinimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisisumi buheesujiiibo? noomoro iifurumo diibohallivi ijiibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifiigatyuuboco nuuhi: iGañiivo! iJaaboro feenevi dulleeve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuihi: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunicimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaunoco, nacu mubuheesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusutihi. ⁵ Jaanegui diito jeebiino cuhuferi iidaasuvuuboro, sifiirano ihuufococo emeeciuboro ihuse ifiigatyuuboco nuubo: iDihuseque fallirihicar! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojicuviro imituuhi. ⁶ Jaasumiro toonoti ifariseomi ufuumoro Herodianomima fitacasiuhi Jesuco igaicaauqui.

Muuaijinivi Miyaminaa Icauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ijiibogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa bucasiuhi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda ooneguehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanooonoco omoonihicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijiibogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñerujiruneguiiha momeenegaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui sihidi iguihuvanoma iicadimo diiboco idudiiciqui ijene ñeñeruhicauhi. ¹¹ Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: ijoho Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magajasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiino.

(Mt 12.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabaivi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saaumo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idiimoco iciubo diiboma iicaqui, bu diitoco igalluuqui jiiibogoco ijiibeguequi icano.

¹⁵ Jaamoco ijico aciubo ijimico igañiicaqui.^b ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idiimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo.

¹⁷ Jacobo Zebedeo achi, bu Jua Jacobo nahabo icano. Jaamisico momoniubo Boaneeemisiti, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Jua Iscariote diiboco aaciujiiibo igaicaauqui icamoma saaubo jaahe.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 12.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ijiibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi.

b 3.15: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubuumoro saauhi diiboco iicivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiiiboma. Jaamaño diibo mitya ijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi ooviciiiboro neehicauhi: ¿Milli jaabo Satanas bu ificoro buhi gañijirahi? ²⁴ Miiro saafi aivojifaño minooci udugaavonoro sanomiromo imoonicasiruva sanomiromo finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji guenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotero sanomiromo imoonicasiruva guenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanas iinoro ifiimaryo imoonicasiruva, ¿milli bu guenene icajiruubo? Iinoro ifiico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿miiijoho esefaabo ijafaño ofoomoro inehijeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyantiro jino amiihaico neehi: Miyaminaaco paryiicino imitino ihiimaaruno buusucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gajati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitih iufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujiiibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhvasuui. ³² Jaanegui Jesuhallidi emecuciniumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhvahi, noomoro.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Miiijoho gaharubi? ¿Miiijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ thallidi emecuciniumoco emeciuboro diitoco nuuhi: Jino tajojiri iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaa jino Moocaani ijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 12.1-23; Lc 8.4-15)

4 Jaadi siino Jesu miyaminaaco jiiibeguehicauhi muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuui. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro caaivutuui. Jaanoti diito ijiniivi jiiinigaibaahohalliviro icaui. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi ooviciiiboro jiiibeguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuui. Jaanoco joomi asaumoro machujeuhi. ⁵ Jaanoti samañoono acutuui guisihallivi miyaadi jiiini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuno jiiinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachiciuneri aryivucuno, chuumucuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahaije aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihiinuurunoco macanisuihi. Jaamaño noovautino.

⁸ Jaanoti samañoono acutuui imino jiiinjevi. Jaano ihiinuunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuui, bu saheeje sesentadigaiva noovacuui, bu saheeje ciendigaiva noovacuui icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro.

¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi jiiibogominaama iicaumo diiboco dilluui: ¿Milli toono enejiiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amiihaico naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaajaratino. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeecirumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miïro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu ijiiibogominaaco nuubo: ¿Nacu amiihai magaajatihi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miïro basuminaafi, oono Moocaani iijico ijiiibogoobo abasuubo. ¹⁵ Miïro jino jiihaifaño aacotono onono; miïro saatoho jeebiifa abasucuurunoco ijiiibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebiifañoti dumitiicicuui. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miïro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño guenene icatatino nisuhifiivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jariimihoonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo ¹⁹ jiiije busumije jaagoviro ijeebiino niji niji iicamaño, bu iimitinoco iimogomaño icano sanooro toono diito jeebiifaño agahafonoguiinodi toono miyaaji icarujiico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jiiinjevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuno saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.

(Lc 8.16-18)

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaiijeguiino icano mificutatihi. ¿Fvinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miïro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino. ²³ Jaanegui jinooco amiihai nohojima mihaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miïro oono amiihai mohoovichicaneriro ufucu amiihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanivivi acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco miidino iicarunoco dumitiicijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiiinjefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevededi agañiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jiinije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi ideecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonicihi. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasesumí.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 12.31-32, 34; Lc 12.18-19)

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jiiinjefaño mabasunicivibadi jeevano. Miïro tooyi aivo jiiinjehalliri icano noovata

ajashuyigaiyi. ³² Jaaruo abasucafutucuudi jusifihi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafihi. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jiiibeguehicauhi miyabogoco siinovi ooviciiboro diito agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootiibo, jilli siinovi ooviciiboro neehicaubo. Jaanoti naha jiiibogominaaco ijeevadi paryi imino jiiibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi jiiibogominaaco nuubo: Masii onago muuavi mafatyequi, nooboro.^c

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuavi iciuhi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aaicusuomoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijeveneque? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaco nuubo: iLliivicu toonoviro siicuto! nuubo. Jaanegui iguibuhuba lliivicuuihi. Jaanoro paryi imino siicutuuno. ⁴⁰ Jaadi jiiibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehi? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotihi? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutumoro noocasihicauhi: ¿Miiijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onono? noomoro.

Gadarenomiobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 Jaadi fuumo onagoo muuavi Gadarenomi jiinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa icahicahigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino icahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco miihaiñooba jigaiñehineri duujenicutihi. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuuro. Jaarunoco ihusenonoco dubaiciubo, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco miihaiñooba guiinonicutihi. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniiboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaago ijinafatyuuboro iguiino memuiivutuuihi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi iijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocaanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicauneguiiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuihi: ¿Jineje dimomo? nuubo. Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Miihaico jiiicumiti buhi galluudino, nooboro. ¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi.

¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Miihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeequi, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuaifaño aaifuumoro macaniuhi.

¹⁴ Jaanoti diitoco eteemehicamo agaumoro ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicajaajefaño icano jiiibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumoro

c 4.35: Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

meecivaumo jineje fine onoomaño. ¹⁵ Jaamo Jesujaa asaauomo atyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaña jiciniiboco, bu imino iicaucuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguiumo. ¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jiiibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiinjieti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: iima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco diibogo guiraano Aivojiiibo Moocaani ico iidaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jiiibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauhi.

²¹ Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuavi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaivuuhi muuajiniri icaubo cojivi. ^d ²² Jaanaa sinagogaja aivojiiibo Jairo onoo, diibojaa saahi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguiino ememuiivutuuboro nuuhi: ²³ Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo diigoco dudiicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

²⁴ Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasio mo ijene ñeñejeruhicauhi. ²⁵ Jaamofeenedi saafigo gaigo tiijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idiino iicaucuugo. ²⁶ Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaña buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. ²⁷ Jaago Jesuti ijiibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaagoro ibujinaagoti igaachehuco dudiicivauhi. ²⁸ Jilli igaachehuco ududicineriro buheeki, noogoro esamaaihicaumaño. ²⁹ Jaasumiro itijoho diigoco fiigatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecuunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi iimeveuboro diitoco nuuhi: ¿Miijoho tagaachehuco dudiicichi? nooboro.

³¹ Jaarunaa ijiibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Miijoho uco dudiicichi? nehi? noomoro.

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco iifinicihicauhi ihatyimequi: ¿Miijoho fine dudiicichi? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saahi. Jaagoro iguiino ememuiivugoro paryi imino jiiibuguugo.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Niba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiha sajeebi fuucu, diguihuvati buheetecuuhi, nooboro.

³⁵ Jilli iimaubaacaro sinagogaja aivojiiibo iijati saatoho jilli noomoro saahi: Daicigai guiivecuuhi. Fine Mojiibogominaafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivojiiiboco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro mihiñooaba diiboma ufuunoco imuguutiibo idiimomaryo Pedro, Jacobo, Jua Jacobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivojiiibo iijavi iifutuuhi atyimeuhi gañuhusuno omoonunoco,

miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu ijicafutuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani gañuhusuno misiramaaihi? ¿Collíhi mataacasihi? Guijvetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiha Jesu paryiicino famoocoro jahisivi ihiiusuuboro caani, seeji iicamisicoro satyuubo, bu diiboma asaumo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuseti agaayiciuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja agañiivuugoro igucuhi. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mificabaci idiino ficabava icacuhi. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuuhi. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguuhi: Miico mijjibeguedino, nooboro. Jaaboro tajiibaubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 12.53-58; Lc 4.16-30)

6 Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiinijejaagovi siino uumiubo. Jaaboma ijiibogominaa fuuhi. ² Jaadi judiomi jaguisifucu iicacuudi ticovaubo ijiibogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi ajabafituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ¿Milli fine diibo igaajaco gaayiciuhi? Mee jino agaajaratinehejeque mooniibo, noomoro. ³ Miuro du jaani imohobujene dudidamaajeminaafi Maria achi, Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mihaifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiirathicaumo.

⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefíhi. Jaanoti ijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutiibo, miidimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavugutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobunati Jesu ifiiti cuumijeri feehicauhi jiiibogooboro.

⁷ Jaadi coovaubo ijiibogominaaco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco. ⁸ Jaaboro diitoco galluubo miimisiicisaajeri. Jaaboro iimitino ijimico buhi igavaracqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jiihaivi idiinocoro queseico masaty. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amihai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere tihaiapaajeque mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavihacho mihifotojafañoro mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino.

¹¹ Jaanoti comañovi acho amihaiico agaayicitihachijji, uguubutihachijji icano toonoti mihiinomoro amihai tihaiapaajeguino jiniico toonovi matatacu jei diito iimitico ijiibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jiiibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañiuhicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco diiribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivojiiibo Herode/ guubuuhí Jesuditi fahigovadi ijiibocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheeteebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

e 6.7: Mt 12.5-15; Lc 9.1-6

f 6.14: Mt 12.1-12; Lc 9.7-9 Herode Imityaabo onoobo Jesu ifiivuumi iicaubo chuumucuhi. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

¹⁵ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani siicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujohe iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheeteebe, nooboro.

¹⁷ Miiro Herodia noojiri Herode atajiibauneguiiha Juaco isisimoro civojaniumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco iciubo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco ijiiheguere gaicaausuhicaujirahi. ²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeebii iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco milli moonihicautihi. Diibo onoonoco gaajatiruubo jilli imino guubunicihicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausuujifucuvi ifutuuihi. Miiro Herode ifiivu ficabavi ifutufucu iicauneguiiha jiiibaimoco eetavuuihi. Jaaboro imiyaminaaco cuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiiinije bocifimoco, bu tajiibaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaanaa Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaaseteuihi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuihi. Jaaneguiiha ihaivojiiibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui. ²³ Miyantiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojiiibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuutuhi: Jisumiro imeguehi butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi unuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tusumiro amocasiminaafico atajiibauboro galluuihi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iquiticiuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuihi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jiiibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifiico iicijeumoro ciihojifaño ficuuihi.

Jesu Machusuhi Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutimoco.

(Mt 12.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jiiibeguehicauhi paryi omooniuo ijiibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miiro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauhi. ³² Jaanegui Jesu ijiiibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuihi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajaciumoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinoochiniuhi. Jaamo ihimegaro tomañoovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuihi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuihi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jiiibeguehicauhi. ³⁵ Jaanaa

ijjicuunegui ijiiibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihijicuui.
Jaanomaryo bu jimañovi miihaiñooba ijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiiha
gallucu miyaminaaco ifiiticuumijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro
machutati inaaajequi. Miiro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denarioriro maahunoco
manaajeteji paryi diitoco mamachusqu? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amiihaima maahunoco
icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emeciyeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici
taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajiibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi
icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo
ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayihu
ihusefano sahesedino imaahunoco icaunoco, bu itaavaabomisiko icano.
Jaaboro niquejeque emeciiboro toonohallivi Moocaaanima iimaaubo. Jaadi
tohicajeque iibacuuboro ijiiibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi.
Jaadi bu itaavaabomisiko tolliro iifuumo paryi famoomaryo. ⁴² Jaanoco
amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananiumo jiiibaiñooco
gahafusuuhi fahuseeci motihaiti miibaici idiino, bu itaavaabomisi atyuuvo
icanoco. ⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifimi.

Muuaihallidi Jesu Igono.

(Mt 12.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu ijiiibogominaaco galluui ihimega imeenegari onago
muuavi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo
ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo
Moocaaanima ihimaquui. ⁴⁷ Jaanaa civucui ijiiibogominaa imeenegari
ufuumo feene muuairi icacuui. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi.

⁴⁸ Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba
sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago
saauhi nifaiuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo
nifaiuhallidi asaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi:
Fine iji, noomoro igutuui.

Jaarunaa diitoco nuubo: iMequehecu! iMihiguetejirahana! Uujoho,
nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba siicutuui. Jaaneri diito sihidiro eetyeui.

⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutihi maahunoco iguiratuunoco, jilli
diitoco ijeebiino ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.

(Mt 12.34-36)

⁵³ Jaamo imuuaioco oonegueehivi afatyuudi iifutuunoco cañavutuui
Genesare cuumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro
Jesuco miyaminaa gaajaciui. ⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinocinuumo.
Jaamoro ticovaumo iguihuvamoco cigaijeneri acañimo Jesu tahi icahi
onoohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imiidcuumijeri, iguiracuujeri,
bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ificuumoro
Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo
paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheethicauhi.

Miyaminaaco Imihininino.

(Mt 12.1-9)

7 Jaanaa Jerusaleti asaaumo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuui. ² Jaamo atyimeuhi Jesu jiiibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. ³ Miiro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo siicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehihiica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miiro jilli siicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluui: ¿Collihi dijiibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amiihaiti Isaia caatiniuhi amiihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatiniubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bocigehicahi. Jaarumo jeebiino uuditi tehesino icahi. ⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amiihai jiiibogono, ticovo miyaminaa jiiibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajiibaji, meneehicahi, nooboro.

⁸ Miiro amiihai Moocaani tajiibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaaayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amiihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajiibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miiro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoboco miyanotiro guiveesu, nooboro. ¹¹ Jaanoti amiihai monoonicihi miyaminaaco: Amiihai caanimico monootahi: Ico amusujitih, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico ijibaicuono eneejiruno. ¹² Jilli amiihai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicatih. ¹³ Jaamaño amiihai Moocaani iijico majabatusuhi amiihai jeevamaajequere sifiiti, sifiiti icano mafatyusumaño. Jaamo jiiibadije iicanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaja:^g ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininijiruno. Jaanoti naha ijeebiifañoti asaano miyaminaaco mihininichi. ¹⁶ Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.^h

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaahe fuubo. Jaaboco ijiiibogominaa toonoti dilluui. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amiihai, amiihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaaatitih? Miiro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininitchi ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miiro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iinonichi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatitih eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti naha: Miyaminaa jeebiifañoti ihiinono miyaminaaco mihininichi. ²¹ Miiro miyaminaa jeebiifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifirano, fanoova imiti

g 7.14: Mt 12.10-20

h 7.16: Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, oonoco.

imoyiicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebiifañoti asaano miyaminaaco mihininichi, nooboro.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi. ⁱ Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Miihaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciumo. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuuhi. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguino memuiivutuugo. ²⁶ Jaago siicumioo griegomiogou, sirofenicia icano jiiijeminaagou. Jaago Jesujaa asaugoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusiqui. ²⁷ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafaahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumitiicimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jiihi, miyaano tolli Aivojiiho. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicumí machufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuuhi, nooboro.

³⁰ Jaanegui ufuugo iijavi iifutuudi atyimeteugo illeque icigaiijefaño icagoco diigoti ihiji ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiiboco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jiiijefeenedi fatyuuhi, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaambo gaseuhi Galilea muuajinivi. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutiibo llaallabano ihiimauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificucui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiiniuhi. Jaadi jiiirebamaaiuboro inejebaco dudiciuhi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeciuboro sefano ajaguisiuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuhi, bu inejeba imitauno sinafutuuhi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguuhi: Miihaiñoobaco mijiiibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniviro jiiibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi abafaituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino mooniibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi.

(Mt 12.32-39)

8 Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuuhi. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu jiiibogominaaco ocoovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idiino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jiihaivi ajebari nacatejirumo. Miuro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui jiiibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino miihaiñooba iijano achahigo mihicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluuhi: ¿Nacu minoodino amiihai maahuno icahi? nooboro.

i 7.24: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idiino, noomoro.

⁶ Jaanegui tajiibaubo miyaminaa baavi icasiicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Mooaanima tohicaejhallivi iimaaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuuboro ijiibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ⁷ Jaabadiro bu miidino taavati iicaumoco Jesu tolliro Mooaanima ihiimaauboro diitoco aciuhi imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famooro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuvoco naniumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici idiino. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumi. Jaadi jari diitoco Jesu galluui. ¹⁰ Jaadi ijiibogominaama meenegafaño ijicafutumoro fuuhi Damanuta jiinijevi.

Fariseomi Niquejeo Jiibogoco Dilluhi.

(Mt 12.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaamoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluui: Eneecata niquejeo mityaco mihaico dihifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebiifañodi sefano ajaguisiuboro nuuhi: ¿Collihi jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, amiihaico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya iifusurajitih, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuaivi jiibogominaama fatyuuho.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mt 12.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijinioti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri jiibogominaa sanomiro noocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monocasihi? ¿Nacu aivo magaajatihi, mehesicinicutihi? Cuhufocani amiihai jeebiino fine. ¹⁸ Amiihai aallinoma mihicarumo mahatymetih, monohojivarumo muguubutihi. Jaana mehesicinitih sahusedino maahunoco cinco mildimoma iifusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodiibaiva ihatyuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idiino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma iifusumi. ¿Nacu minoodiibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Sahuse juugahuseti miibaici idiino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinitih, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimetiiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi iifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimetiiboco sivaumo: Diiboco dudiici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaalliicico ijiireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuui. Jaaboro diiboco dilluui: ¿Naa, miivigayi daatyimehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaalliihallivi ficuuhi. Jaadi siino emeeciuhigo ivi diiboco ihaallii imitucuuhi. Foovono paryi imino atyimecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco iijajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro Jiibeguehi: Diibo Cristo Asaajuibo Jesu Iicanoco.

(Mt 12.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu jiibogominaama fuuhi Cesarea de Filipo cuuminojaago jahi jiilhaivi dilluubo jiibogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatohe neehicahi. Jaanoti saatohe: Elia, neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana amiilai, miijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: Iijoho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: Miilaiñoobaco miijibeguedino, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mt 12.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco jiibuguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo guiraajino idaasuno iicano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco jiiheveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuuboro ticoniurahi iibaabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro jiibogominaaco emeeciuboro Pedroco iibaui: iUuti buhigovi minifoto iijoho Satanasi idiicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatihii. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu jiibogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asanoco idiimogoo bo difiico guinodi ficu. Jaaboro ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitiibo tadyojicuti disaa. ³⁵ Miho ifiico agaijiibo ifiico mitasuji. Jaanoti taajiguiinodi, bu tajiibogo iijiguiinodi icano ifiico imitasuubo, ifiico taajasuji. ³⁶ ¿Nacu milliti imijiruno miyaminaafi paryi jiinije busumijeque gaayiciruubo ijeebiico imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeebiico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajiibogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeebeti, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji johono Guihirubi aivojiri itoomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9 Jaadi bu neehicaubo: Miyantiro, amihaico neehi: Jineeri jino iicamoti saatohe guijevejitihi Moocaani aivoji imityama asanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 12.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo.

j 8.34: Sahaamefaño noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque diciibo tadyojicuti disaa.

³Igaachehu aricuno minifutuuhu seseene nitiminaati cajaatyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jeneeri mihicano. Masii migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶Jaaneri diito ijiibogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiiha Pedro tolli nuuhi.

⁷Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuui. Jaanaa ihaimuufafañoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijiibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸Jaanegui emeeciurumo miihaiñoobaco atyimecuutíhi idiibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Miihaiñoobaco mijiibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijevebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

¹⁰Jaanegui miico jiiibuguutimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijevefeneti siino ubuheetejino onoono? noomoro. ¹¹Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹²Jaanegui Jesu nuuhi: Jiíhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinihaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miíro idaasuno icajiibo, jiihevecafetejiibo icano noono. ¹³Miíro jino amiihaico neehi: Miyaano Elia saahinicuui. Jaaruuboco iimogobadi mooniumo diiboti Caatinihaamefaño: Jilli icajiibo unuucubadi, nooboro.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 12.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Jaadi ifutuumo saatoho ijiibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito uufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasimo. ¹⁵Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinoociniuhi idillutuumo. ¹⁶Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasíhi? nooboro.

¹⁷Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jiibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatihi. ¹⁸Jilli fahijivaro diiboco agaayiciiboro baavi gañiicahi. Jaaboro diiboco iijiti jivaasecuro iinusuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco sifañisuhicaabo. Jaanegui dijiibogominaaco tajiibacurahi ihijico diiboti buhi igañiiqui. Jaarumo fiivototíhi agañinoco, nooboro.

¹⁹Jaanegui Jesu nuuhi: Hi, jeedi fine amiihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amiihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amiihaico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniyiubo. Jaaneri baavi cavininamaaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gañiiboro. ²¹Jaanegui Jesu caanico dilluui: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenitiro. ²²Fiiva foova ihiji diiboco ciijigaifaño, nifaihufaño icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicaaqui. Jaanegui miíhaico didaasugoobo millihacho miihaidi mooni, nooboro.

²³Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachijii. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatíhi, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuuhi: iJīhi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajiibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucuudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniyiuihi. Jaadi diiboti iinuubo miguijevecubadi diiboco omoonihiniuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijevecuubo, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayiciuboro diiboco gañiyiciuihi. Jaaneri diibo julleveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu ijafa ijicafutuuhigo ijiiibogominaa ijeevadi diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana mīhai magañiitihi tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihi. Jilli Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.^k

Siino Jesu Iguijevejinoco Jībeguehi.

(Mt 12.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco mīhaiñooba agaajacinoco Jesu imuguutihi, ³¹ ijiiibogominaaco ijiiibugumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ijiiibugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicauihi.

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mt 12.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuuihi jaabe iicacudi Jesu ijiiibogominaaco dilluuhi: ¿Jinejeque jana jīhaivi amīhai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusutihi: ¿Cajaaniji fine aivo mīhaiti imiyaabo? noomoro jīhaivi ihiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasiivuuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idīno iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amīhaiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinovi iminifotooboro famoocoro ijeeceivequi, ³⁶ nooboro seemeneque īciuboro diitofeenevi ficuuihi. Jaaboro tooseeque ihiibiciuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño jiiibadi seemeneque agaayicimo uco gaayicichi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicichi, nuubo ijiiibogominaaco.

Mominaafi Iicatiibo Mojaagodi Icaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Mojiibogominaafi, meeci, saafiico mīhai mahatyimehi dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco mīhai mīhiibahi, mīhaima iigotineguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mihiibajirahana. Mīro saafi tamomofañodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitiibehiica. ⁴⁰ Mīro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatiibo. ⁴¹ Jaanoti cajaaniyohacho amīhaico Cristooto mihicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

k 9.29: Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

Imitifaño Agañisujiruno Ñihicu.

(Mt 12.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaanoyhacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño agañisumoco aivo imijiruno guisibatyigabari icodaaheti mudujenimoro muuaifaño magañiino. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agañisuhachi quiticiibo buhi gañii. Miïro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo ciijigaifaño ofoono tahi ufucuro iciijigai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu jiihoho icarumo echeemejitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifaño agañisuhachi quiticiibo gañii. Miïro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti fatihaicima idiicaabo ciijigaifaño gañicafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jiihoho icarumo echeemejitihigo, iciijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli ico imitifaño agañisuhachi buhudaruubo gañii.¹ Imijiruno Moocaani aivojifaño sahiimaryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo ciijigaifaño gañicafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jiihoho icarumo echeemejitihigo, iciijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miïro paryi famooro ciijigairi imuhunicafetejimo.^m ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, ÷jinejere dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanegui amiïhai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebii mihicacasi, nooboro.

Jesu Judea Jiinjere, Bu Perea Jiinjere Icano Iguehi.

(Mt 12.1-12; Lc 12.18)

10 Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinjere Jorda onegueehi iicano jiinjere. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaivuui. Jaamoco jiijeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jiibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.

(Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi iifurumo diiboco igaayiciqui: ÷Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiha diitoco nuubo: ÷Milli nacu Moise amiïhaico tajiibauhi? nooboro.

⁴ Jaanegui nuumo: Miïro Moise tajiibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amiïhai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miïro amiïhaico Moise tolli tajiibauhi amiïhai huhofejebiico aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifiivususumi gaifi, gaigo icano fiivusuboro. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunicihii mogaima iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafiibadiro icanicicuui. Jaamaño miimisiici icacuutino saafiirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucunoco miyaminaa mudugaacucudino, nooboro.

¹⁰ Jaadi jaaha iicacuudi jiibogominaa siino diiboco toonoditi dilluui.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuboro sifigoco iicibo

1 9.47: Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno.

m 9.49: Sahaamefaño noono: Jaabadi miïro paryi famooro ciijigairi imibachucafetefihi.

iticoniogohallivi ajeva imitico icihi. ¹² Jaabadiro bu gaigo aijico jeevesugoro sifiico atajevago tolliro ajeva imitico icihi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 12.13-15; Lc 12.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiiciqui. Jaarunaaca jiiibogominaa toseejeque isivaumoco iibahicauhi. ¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine mihiibano. Miiro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono.

¹⁵ Miyanotiro amihaico neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitiibo ufucu feejitih Moocaani aivojifaño, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihiibiciiboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Imaahi.

(Mt 12.16-30; Lc 12.18-30)

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi jinafatyuuboro iguino ememuiivuuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo Jiibogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Miijoho, nacu, iimiibo? Idiiboro saafi Moocaani iimiibo. ¹⁹ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajiibajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco diibeguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibo nuuhi: Jiibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino moonicichi, nooboro.

²¹ Jaanegui Jesu emeciuboro diiboco gaijiuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega icano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro iidaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.ⁿ

²² Jilli diiboco unueneri sihidi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijiuhi.

²³ Jaanegui Jesu ihuufococo emeciuboro jiiibogominaaco nuuhi: iAivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! nooboro.

²⁴ Jaaneri jiiibogominaa sihidiro jabafituuhi. Jaarunaa Jesu siino diitoco nuuhi: iTaseeme, tihicani Moocaani aivojifaño ofoono!^o ²⁵ Miiro sihidi jeevatitiruno camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁶ Jaaneri imi janaanici ajabafituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaatyo fine taajahirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco emeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidi jeevatino. Miiro diibedi jeneje itihinoba chahahi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Miiro mihai paryi mubusumijeque mejeevesuhinimoro iima mihiguehi, nooboro.

n 10.21: Sahaamefaño noono: Diguijeve imohobujeque diicibo tadyojicuti disaa.

o 10.24: Sahaamefaño noono: iTihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono!

²⁹⁻³⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyantiro amihaico neehi, cajaaneyohacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, iijiinijeque icano taguinodi, bu tahalliti taajasuiibogouinodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jiiijinihahallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomihaico, inagomihaico, seejico, seemeque, jiiinijeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejevi ifinijitino fiivoma icajimo icano. ³¹ Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinovu minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovu iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.^p

Jesu Iguijevejinoco Siino Jiibeguehi.

(Mt 22.17-19; Lc 12.31-34)

³² Jaanaa jiihairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu jiiibogominaaco imegavi siiguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idiino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi jiiibuguubo diibo idaasuno iicaujinoco.

³³ Jilli nooboro: Memeeci, jino Jerusalejaago mefeeci. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi lfiivuubo sacerdotemi aivojito usefano, caatinimina usefano icano acicafeteji. Jaamo uco guijevefano ohoovicimoro sihigootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jirebamaajimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati guijevefano siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaumisiro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.^q

³⁶ Jaanegui Jesu diitosisico nuuhi: ¿Milli amiisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifano acasiacunoco saafiico dinaninaagonovi, saafiico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitosisico nuuhi: Jilli aivo amiisi toono magaaatinoco midilluhi. ¿Nacu amiisai uujoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro.^r

³⁹ Jaanegui: Jihi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitosisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono taananaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasiivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo idiimeguiiharo iimibachucininoco diito gaayiciji, nooboro.

⁴¹ Jaanoco saatoho jiiibogominaa uguubumoro Jacoobomisijaago sifiratuuhi. ⁴² Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amiihairyo magaaacuui jiiinijeminaa aivojito iijiinijeque atajiiibafinoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyaminaaco guinonifih. ⁴³ Jaabadi amiihaifaño tolli icajitino. Jaanoti amiihaifañoti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeebibominaafiti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho

p 10.31: Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji.

q 10.35 Mt 22.20-28

r 10.38: Jilli eneejiruno: ¿Nacu amiisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi?

amiihaifañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amiikai jeecivominaafiti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi miiro uujohe Miyaminaafibadi Ifiivuubo, uco ijeeceivequi saautihi. Jilli uujohe ejeecivooboro miyaminaahallivi tafico aacinofeedeni guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.

(Mt 22.29-34; Lc 12.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati iifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu jiiibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onoo ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jiihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaanoco agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: iJesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma iicamo saatohe diiboco: Illiivequi, noomoro iibauhi. Jaarunofaño janaaniviro coovadiivehicaubo: iDavid Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu uguciivuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi. Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro sefano ujulleeveuboro Jesujaago fuuhi. ⁵¹ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jiiibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuui imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jiihairi fuubo.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafeteji.

(Mt 22.1-11; Lc 12.28-40; Jn 12.12-19)

11 ¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino iifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu jiiibogominaatisiti miimisiicico galluui: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujeciniiboco miihaiñooba diiberihi iigotiiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti miihaiñooba amiisico: ¿Collihi misinihi? onoochachi, monoo: Mohaivojiiibo eneeneguiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeteuhi burrogayico guhugajinivi jahisivi jiihaifaño duujeciniiboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatohe tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihi muburroco misinihi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusuumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa iifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casiivuui. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatohe igaachehuner i jiihaico jeebuhicaui. Jaanoti saatohe imoho jaainoco iquitimoro jiihaifa tafusuhicaui.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicaui: iHosana! Imicani Mohaivojiiibo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi siicjeobo David aivojibadi asaano. i'Tolliro niquejefa Hosana Moocanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeechicaudi fuucuubo paryi ijiibogominaama Betaniavi mihijicuneguiiha.

¹² Jaano sesevede Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi.^s ¹³ Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onoovafisumi iicautimaño. ¹⁴ Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Miihaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitih, nooboro. Jaanoco ijiibogominaa guubuui.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 22.12-16; Lc 12.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuui. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimiihumico anaajehicaumo icaganoco mooniubo icano. ¹⁶ Jaaboro imuguutiibo miihaiñooba siinoco toojafañodi acañiunoco. ¹⁷ Jaadi jilli nooboro diitoco jiiibeguehicaui: Miiro Caatinihamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyui, nooboro.

¹⁸ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaauqui ituma ifehicaui: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicaui paryi miyaminaa diibo ijiibegueneri ajabafitehicaunoma iicaumo. ¹⁹ Jaadi mihijicuneguiiha Jesu tuucuumiti fuucuui.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 22.20-22)

²⁰ Jaano sesevede siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibacoconomaryo uchuumucunoco. ²¹ Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, mee oono higuerahoco iijoho afaijahiniho chuumucui, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo. ²³ Miyanotiro amiihaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachiji tolli icajino. Jaamo ijeebifañodi guucibatimo jino onoobadi iicajinoco imiyaavogohachiji onoobadi icajino. ²⁴ Jaanegui amiihaico neehi: Paryi Moocaanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachiji amiihaidi tolli icajino. ²⁵ Jaamo bu Moocaanima mihimaasumi cajaanomahacho imitino mihicahachiji diitoma mihimibachusihachiji niquejefaño iicaabo amiihai Caani amiihai imitico buusuji. ²⁶ Jaanoti mihimibachusitihachiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico buusujitih, nooboro.^t

²⁷ Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuui.^u Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaamoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri iijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Miiijoho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

s 11.12: Mt 22.18-19 **t 11.26:** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

u 11.27: Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu tolliro amihaico dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachiji, amihaico neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihiji cuucatioju? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

³¹ Jaanegui sanomiro noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du mihaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotih? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguiumoro. Mihiro paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaajauneguiiha. ³³ Jaamoro: Magaajatih, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujoho amihaico jilliti moonihi eneejiruno, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 22.33-46; Lc 22.9-19)

12 Jaadi Jesu ticoniuh siinovi ooviciiboro ijiibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifano abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco iicijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenetit torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniuboro sihi thesesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco diicito, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayiciumoro ahaamihicaudi botiiboco dojicuviro galluumo.

⁴ Jaaneguiiha bu sifiico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaiti agafucuhicaumoro diiboco aivonoono enehicaumoro botiiboco galluuih.

⁵ Jaaneguiiha bu sifiico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamiumo, jaanoti saatohoco gaisiraiciumo icano.

⁶ Jaanobuuna saafiirucu illi aatyvuuno guiraano agaijiubo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bocigujimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadiji mihi toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayiciumoro guijeniumo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi gañiiumo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluuih: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Mihiro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuuuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinihaamefano jilli onoonoco?

Guiisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro gañihi.

Jaarunofano saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icih toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojiibo Moocaani eetavehi. Jaano aivo mihaidi sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefano, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui mooniumo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciiboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iguiumoro diiboco ejeevesumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomioto iicamoco ifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo asaamoro diiboco nuuhi: Jiibogominaafi, ijoho miyaminaa onoonoco

jeecivotiibo miyaabo idiicanoco miikai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jiihaico miyanotiro diibeguehica. ¿Naa iidi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujititahi? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibañiifira jeebiico agaajaciuboro diitoco nuubo: ¿Collihi uco minisuihi? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu miijoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saatoho saduceomi iguijevecumo siino buheetejititahi onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi:^w ¹⁹ Jiiibogominaafi, Moise miikahidi jilli caatinuihi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevachijiji inahabo ifibajigoco iiciiboro inahabobuuna esemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise. ²⁰ Miiro saatohoti sano nahabomiro icauhi sahuse juugahuseti miimisiici idiimo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatiiboro guijeveuhi. ²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibajigoco iciuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha bu allivioobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. ²² Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautitahi. Jaano niijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine famooro diigoco ataabavacuumano, noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuihi: Jilli amiihai mitihiivehi Caatinahaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaajatimaño.

²⁵ Miiro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujititahi niquejefaño iicamo toomominaabadiro icacuujimo.

²⁶ ¿Nacu toono guijeveinaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amiihai memecitititahi? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Miiro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiiibo, nooboro. ²⁷ Jaamaño Moocaani guijeve aivojiiibo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojiiiboro. Jaamaño aivo amiihai jilliro guiraano mitihiivehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajiiba.

(Mt 22.34-40; Lc 12.25-28)

²⁸ Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco uguubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajiibati aivo obocino? nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu diiboco iimusuihi: Imiya tajiiba jino; muguubu Israel idiiboro saafiuro Mohaivojiiibo Moocaani. ³⁰ Jaabo Moocaani Dihaiivojiiiboco gaiji paryi dijeebiiMaryo, paryi difiimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajiibaji. ³¹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoono. Chahano satajiiba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

³² Jaanoma iicaubo icaatiniminaafi diiboco iimusuihi: Jiihi jiiibogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiuro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³ Jaaboco magaijino paryi

mojeebiiMaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaijino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeecevonoco ifajicicivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magaijino imino fanoo janaanacivi, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jii, tehesitihii ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro miihaiñooba siino diiboma dillamaaicuutihii igutumaño.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 22.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani iijafaño ijiiibogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miiro David icaruubo Moocaani Gaijafeenedi ihiiamausumi nuuhi:

MohaivojiiBo Moocaani TahaivojiiBo Cristoco nuuhi:
Tamiyanaagonovi casiivo, diminaaco ditihaiguiino
uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: AivojiiBo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunicihicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijiiibogoobo neehicauhi: Icgisunono mihica caatiniminaati, onono caamovonoono gaachehunoma iigomoco, goohasinofeenevi aivo imino idillunoco iimoyiicifimoti.^x ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvicamaaifimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumitiicimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaanicimo sitaaco ibañiqui. Jaamaño guiraaajino aivo ciijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani iijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicinimañoti iifinichicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidi inihibamima iicameheje guiraano jicuhicauhi. ⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijegayicico jiihacuvauhi miidino ijaada iicajecico.

⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijiiibogominaaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumoco janaanacivi aivo ficuui. ⁴⁴ Miiro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 22.1-28; Lc 22.5-24)

13 Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijiiibogominaafi nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, bañifiira guuisibano bañifiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguiisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluui:

x 12.38: Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

Mihimeguehi mihaico idiibogonoco cusu ijoho onoono iicaji. ¿Milliti magajacaji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica mihaifnooba amiihaico bañidino. ⁶ Guirajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jiiibogonoti muguubusumi, imucugai ñihicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miïro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amiihai ifiico magaihuini amiihaico aivojito iigavomoco acijimo. Jaamo amiihai uco mimiyaavogomo tajiibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijiibeguehi. ¹⁰ Miïro jiiinije ifinicuujino imegavi taajasujiiibogo paryi faajinijeriro jiiibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amiihaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneje? noomoro mehesamaajirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amiihai jeebiifano ificuunocoro monoo. Amiihairyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amiihaifañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicauqui aciji. Jaabadiro bu caanero isemenequeje isemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicauqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amiihaico jiiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaaboo taajaji.

¹⁴ Miïro Moocaani iimaajiiibogominaafi caatiniuhi: Johono imitino iidicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacuutinoco mahatyimecuudi, aameque mihiifinichicamo magaaja. Jaadi Judeao jiiinijeri mihicamo ifagajinojaa magaacini.

¹⁵ Jaanoti bu tsumi saatoho iija niibahucuri mihicahachijiji miniitomoro fañovi mijcafetedino siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo amiihai gaachehuco mihiciqui jaahevi muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idasucani icajimo gaigoomi tsumi ovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje siicurasumi gaatimo mihicahi. ¹⁹ Tsumiji sihidi aivo idasuno mihicaji fucuje icaji jiiinijeque Moocaani ifiivusunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitih.

²⁰ Jaafucujeque Mohaivojiiibo ibaaretutiruva tsumi iicajimoti mihaifnooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque baaretesujiiibo itaadimo diibo iiciumo toono idasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti amiihaico saatoho: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onohachijiji: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaajiiibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanonoco eetavejimo niqueje mitya iijinobadi icanehejeque iifurumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuurumoco ijishitihachijiji bañijimo. ²³ Jaanegui amiihai mityano mihimibaicinicu amiihaico jino uujoho imegaviro jiiibugucuuhi, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asajino.

(Mt 22.29-44; Lc 22.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono iidaasufucujebuunati nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitih, bu meeciri niquejefañoti aifeji, paryi niquejefaño iicano mitya maryibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivojima icano asaanoco.

²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajiibamo tañanitamoco igaiyiicijimo fahigovati jiiinijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higuerahotiro magaaja miiro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunichi. Jaanoti ficaba ifiiticunoco magaanicichi.

²⁹ Jaabadi amiihai magaaja paryi fanooro jino uujoho onono iicanoco mahatyimecudi mehesicinicu jiiinije ifnijino ifiiticunoco. ³⁰ Miyantiro jino amiihaico neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo guijevetimaacaro. ³¹ Niqueje, bu jiiinije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onono sicamañovi fatyemitih.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco miihaiñooba gaajatihi. Moocaani toomominaa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatihi icano idiiboro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui amiihai mihimibaicinicu toomomoro magajatihi ihoovofucu csumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicojiminaaco idudicamaajeque aaciiboro iguhugaco ofoonobuuna saafiico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejihica. ³⁵ Jaanegui mihimibaicinicu magajatihi aivojiiibo csumihacho agasejinoco ijicuuviabahacho, fucufenevabahacho, catava ojiiiberibachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui mihimocisu amiihaico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino amiihaico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinicu, nooboro.

(Mt 22.1-5; Lc 22.1-2; Jn 12.45-53)

14 Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujiino iicauno, bu ijicutaama achahano maahuno jiiibaimoco eheetavuujiino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho iifurumo sicamañoo abañimoro toonohalliti Jesuco igaiicaauqi. ² Jaarumo neehicauhi: Jiiibaimofa momoonijitihi miyaminaa ñaavotimo iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 22.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari fojojoma Simon iicaubo iijafa icauhi. Jaabo imachuqi acasiivuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajeaño facicifaihu nardo onoofaihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucugoro ifacicifaihuco Jesu nigaihallivi tucaruugo.

⁴ Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiiratumoro noocasiuhi: ¿Collihí oono facicifaihu bañamaaiquifeteji? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanivivi manaajemere iidaasufimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiratumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collihí macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufiimo fahiijivaro amiihaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amiihaima fahiijivaro icajitihi. ⁸ Ajaamo idiigoro imino uco moonihi tafiico afacicisugo ciijojifaño icicafetejino imegavi. ⁹ Miyantiro amiihaico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujiiibogoco faajiinijeri iijiiibogohigo tolliro jino diigo omoonino jiiibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetejicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 22.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoobo, iijiiibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idiimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emeecitoobo diitoma

ihimaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma icaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivojiĩbo Niinoono Amachuuno.

(Mt 22.17-30; Lc 22.7-23; Jn 12.21-30; 2Co 12.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jiĩbaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ijiĩbogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ijiĩbogominaati miimisiico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi iciñuuri nifaihuco asatyooboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ijicafotojaoboco monoo: Mohaivojiĩbo jilli neehi: ¿Comecufaño tajĩbogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi amiĩhaico iifusujiĩbo guiraamecu caamovohi iicamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo miihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ijiĩbogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi atyimeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ijicuuvi Jesu ijiĩbogominaama fahuseeci motihaiti miimisiico idiimoma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo giciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiĩhaico neehi: Jino amiĩhai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi iidaasuvuumoro diiboco saafiiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amiĩhai fahuseeci motihaiti miimisiico idiino mihicamoti saafi uma butajefano maahuco efeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinihaamefaño uuti onobadi uujoho Miyaminaafibadi I fiivuubo feehe. Jaarunofaño idasucani iicajiĩbo uco aacĩbo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuutĩbo iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aciui. Jaadi iquisiciuboro diitoco aciubo: I faaji, mamachu. Jino tafi, taahucu icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayiciubo. Jaanoco tolliro graciaco aaciuboro ifuui. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. ²⁵ Miyanotiro amiĩhaico neehi: Siino aducujitih jino vinofaihuti jari bofaihuti Moocaani aivoji iicadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 22.31-35; Lc 22.31-34; Jn 12.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo. ²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amiĩhai uco mejevesuji.^y Mĩro Caatinihaamefaño noonoo: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amiĩhai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

y 14.27: Sahaamefaño janaanicivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifooci catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaajji, nooboro.^z

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa iima iguijevehachijji guijejeji. Jaaruubo ico tuunamaajjitihi, nooboro. Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Imaahi.

(Mt 22.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijiibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi iidaasuvuuboro ataaafiraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebii sihidi uco idaasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuehe, nooboro Jesu janaanicivi ufuuboro jiinjehallivi ajavuvuuboro Moocaanico dilluubo toono idaasuno iicaujineri idaasuno icatiibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova iidi sihidi jeevatihi. Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.^a Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ijiibogominaajaa asaabo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetihi? ³⁸ Moocaanima mihiimaamoro mubuehe Satanas amiihaico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amiihai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiihai allio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaabo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigarar ihaalliino iicacuumaño. Jaanoco iimusujurumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asaaboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aaciacafetejino. ⁴² Jaaneguiiha magañiivomoro masiigucu, mee oono uco aacivaabo fiiticuuhi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 22.47-56; Lc 22.47-53; Jn 12.3-12)

⁴³ Jesu iimaabaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti mimiisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saaumo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jiibuguuhi diito igaaajiqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, Jiibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojiibo jeevivominaafi nijimeehuco buiyaacuui. ⁴⁸ Jaanaa

z 14.30: Sahaamefaño ficuutimo: mifooci ojitiibaacaro, onoonoco.

a 14.36: Griego ijiri: Jihidaasuhilluco uutí buhigovi denesu, noono.

Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amiíhai tatyicovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magaaayiciqui mihicanicibadi?

⁴⁹Miíro fafucuvaciviro amiíhaifeenevi Moocaani iijafaño icahicahi jiiibogooboro. Jaaruboco du magaaayicihicatíhi. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onoono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰Jaasumiro ijiibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Sicafefi Agaabo.

⁵¹Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro miniciniibo. Jaaboco gaayiciurumo. ⁵²Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaabo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 22.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 12.13-14, 19-24)

⁵³Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojiiibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi.

⁵⁴Jaanaaca Pedro tehesinoti iifiniciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojiiibo goohasifeeneri casiivuuhi sacerdote toomominaama ciijigaiti efemeubo.

⁵⁵Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoooco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi. ⁵⁶Fiivaamo sicamañoooco diibohallivi neehicaurumo.

Jaarumo sabadiro neehicautihi. ⁵⁷Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoooco bañiuihi: ⁵⁸Miíhai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifiimi usetio eetavotajaco acallajaniiboro mifucuci, safucu idiinotiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹Jaarunofaño diito jiiibogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰Jaanegui isacerdotemi aivojiiibo famoofeeneti agañiivuumoro Jesuco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iiti dihallivi ijiibocasimo? nooboro.

⁶¹Jaarunofa Jesu iimusutiibo. Jilli lliivi moonicinihicauihi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojiiibo dilluuihi: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶²Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucu niqueje aimuufaifeededi asaaboco icano, nooboro.

⁶³Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojiiibo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collíhiica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyiicicujirahi? ⁶⁴Mee, amiíhairyo muguubucuuihi Moocaaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amiíhaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guijevejiibo, noomoro fañusuuihi.

⁶⁵Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijiirebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganiicihicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jiiibogominaafi idiicahachijji gaajaci: ¿Naa miijoho ico ganiicíhi? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauihi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 22.69-75; Lc 22.56-62; Jn 12.15-18, 25-27)

⁶⁶Jaanaa Pedro guiino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojiiibo jeecivominaago agaseugoro ⁶⁷ciijigajiniri efemeebe iicauboco

aatyimeugoro diiboco gueenene ihiiñicahicaugoro nuugo: Hjóho bu tolliro Jesu Nazareoboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatihi, bu çjinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehiniubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuhi. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeciugoro tomañeri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunatiro bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ijóho diitotiobo Galileaobo idiicamaño, noomoro.^b

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi iibacasiiboro ihiiamaubo Moocaani momofañodi ooviciiboro: Gaajatihi uujoho diiboco diiboti toono mihiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifooci ojubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojitiibaacaro siino mifooci, safó idiino uco tuunamaaiji unuunoco esafutuuboro taacuubo tuseumiro.

Jesu Pilato Imega

(Mt 22.1-2, 11-14; Lc 22.1-5; Jn 12.28-38)

15 Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaivuuhi paryi fagominaama iimaacasiqi. Jaamoro Jesuco sisciniiboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa ijóho judiomi Aivojiiibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiihi, ijóho toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinooonó jiiibeguehicaui. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluuhi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi ijiibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicauhi.

Jesuco Guijevafaño Ificuuno.

(Mt 22.15-31; Lc 22.13-25; Jn 12.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jiiibaimosumi civojaminaati saafiico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicaui. ⁷ Jaanaa Barraba onoobo civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasuhigo miyaminaaco agaicaaunohalliti icivojaniubo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaaumoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jiiibaimosumi omoonihicaubadi imooniqi. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiiiboco amiihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aaciunoco Pilato agaajauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluuhi: ¿Jana milli judiomi Aivojiiibo amiihai meneehicaaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: iGuijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco mooniiibo? nooboro.

b 14.70: Sahaamefaño janaanici jilli ficuuno: Diitobadi idiimaaño, onoonoco.

Jaarunaa diito siino janaaniviro coovadiivuuh: iGuijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuuhi aivojiiho ijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasiminaaco iigaiyiciimoro gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco jiihacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutonoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahangomoro: iImino diica judiomi Aivojiiho! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri iinigaiti gafucuhicaumo jirebamaamoro iguiino ememuiivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco jiihacucuhehuco ujuyaaucumoro jari imiya gaachehuco jiihacuumororo diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 22.32-56; Lc 22.26-49; Jn 12.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaabo tomafodi fatyuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaiapaajebai eneejruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihuma vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecucuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaumoro: ¿Naa cajaan cochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. ²⁶ Jaamoro toonohalliti diiboco omoonuonoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatinuumo ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocovi bu tolliro miimisici nanivaminaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifico inaninaagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatinhaamefano onocinino nijequvauhi; iimitifimofeedi oovocafutuubo, onocinino.^c

²⁹ Jaanaa tomafodi afatyumo Jesuco ihiibamoro ihuseneque gavaracumoro iibajirubadi icano inigainocoro garya, garya omoonihicaumoro neehicaui: Ajaanivahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idiinoti boojati edeatavejiruubo. ³⁰ Eneecata iiro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumoro noocasihicaui: Sitaaco naha ataajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ifiicoro taajasunoova. Miyaano ijoho Cristo Israel Aivojiiho idiicahachijii jisus diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gubuubuhicaui.

³³ Jaanaa gadiciiba paryi jiinije civono iijuihi. Jaano jari sano iijicuuvu imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuhi. ³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejruno.

c 15.28: Sahaamefano toversiculoco ficuutimo.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihufano ichimayaacuuboro imei nijequevi ificuuboro Jesu ijifaño catejeeruui. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihivuuboro chuumucuui.

³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboociniu chehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuui sanoodinoociro nijequeti sano baavi. ³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivojiibo Jesu imega julleeciniunaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyantiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadiro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro iifinichicauhi. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji.

⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeevivomoro diibo dojicuti efehicaumo. Jaabadiro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Iciiuno.

(Mt 22.57-61; Lc 22.50-56; Jn 12.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiomi jaguisifucu imegavi iicaanegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tolliro etemehicaubo asaaboro iguitiibo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifiico dillutuui. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasiminaa aivojiiboco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojiibo ijiibuguunegui jari Joseque Jesu ifiico Pilato acisuui. ⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifiico iniitusuuboro tochehuri mibociuhi. Jaaboro guisigajifaño seedicinihojifaño iciuboro iguhugaco guisibatyigabari fabaacuui.

⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi iciunoco.

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 22.1-8; Lc 22.1-12; Jn 22.1-10)

16 Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedí Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifiico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedí tohojivi ifutuumo niñiba iinucuberi. ³ ¿Miihoho miihaima iguisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafehi sesecehehu caamovochehufa jiiiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidi igutuumo.

⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amiihai Jesu Nazareoobo etetecufatehiniiboco miguiinehi. Buheetecuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeei jino diiboco ificuhinimañooco. ⁷ Jaanegui mofoomoro jiiibogominaa, Pedro icamoco mijiibogoto amiihai imegavi Galileavi fuucubo tahi diiboco mahatyimeji amiihaico unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iigutumoro tohojiti gaaumo jiterere. Jaamoro ajashuno miihaiñoobaco jiiibuutimo sihidi iiguiumaño.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.^d

(Mt 22.9-10; Jn 22.11-18)

- ⁹ Jaanaa fucuro miihai jaguisifucu iicauno seseveedi ubuheeteubo ticoniuhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiici idiimoco ijimico agavaracugovi.
¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jiiibugutuui. ¹¹ Jaano Jesu ubuheeeuno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutíhi.

Jesu Jafeveuhi Ijiiibogominaati Miimisiicivi.

(Lc 22.13-35)

- ¹² Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi. ¹³ Jaanegui uhuuumisiro saatoho ijiiibogominaaco jiiibugutuumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijiiibogominaaco Minisuhi.

(Mt 22.16-20; Lc 22.36-49; Jn 22.19-23; Hch 1.8)

- ¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijiiibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebiihalliti buheetecuuboco aatyimeumo ijiiibugunoco imiyaavuguutinohalliti iibaubo. ¹⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Faajiiinijero mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijiiibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogoboro initsuquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotiibo taajajitíhi. ¹⁷ Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi ijimico gavaracujimo, bojiijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jiinimomico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitíhi. Jaabadiro iguihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefañ Feehi.

(Lc 22.50-53; Hch 1.9-11)

- ¹⁹ Aivojiiibo Jesu jilli ijiiibogominaama ihiimaahicauno nijequeti gañiivuubo niquejefañ. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casiivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufuumoro taajasubogoco faajiiinijeri jiiibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojiiibo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicaui niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofenedi.

d 16.9: Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficucuutimo. Jimañoviro ifotonó.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

1 Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jiiibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jiiibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti ijiibugumoco amusuuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi iidi agaijiibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti ijiibeguehicanoco.

Moocaani Toomominaafi Jiiibeguehi Jua Nitiminaafi Ifiivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode^a Judeavi aivojiiiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoobo, Abia onoobojaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onoogo Aaron iyaachimihai cuumiminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajiiibauro unuubadi. Jaamaño mihaiñooba diitisico milli neehicautihi. ⁷ Jaarumisi iseemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisiciro amiyatisi iicacumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamioto Moocaanico ejeevivefifucu iicauno. ⁹ Moocaani jeevivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivojiiibo Moocaani imefeenevi aimoguiijico ijigasiqui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihiimaauomo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toomominaafi Zacariavi jafeveuhi fañojavai aimoguiijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujitiibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeebiiñaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuumiminaaco sihidi uumisujiiibo dojicuviro Ihaivojiiibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojiiibo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico iseemema sajeebii ificiqui, bu tolliro iicajisufiimoco: Jii, onoonoco igaaasuqui. Jilli imibachujiibo miyaminaaco Mohaivojiiiboco igayiciqui, nooboro.

a 1.5: Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluui: ¿Milli jaanoco uujohe imino gaajaji? Uujoho amiyaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajiibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluui ico jiiibeguequi jino imino jiiibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotiibo idiicamaño dihiimaa ico buuji. Jaaneri iimaatiibo diicaji guenene toosee ifiivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toofafañoti diibo govano iinutineguiha. ²² Jaaruubo tahigoti ihiinuudi iimaacuutiibo. Jaanoti gaajaciumo toofafaño Zacaria gajaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi iicano ihuseriro jiiibeguehicaubo ihiimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeecivuujiufucu afatyunobuunati fuucuubo ijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacuegui sihi ijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajero iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivojiiibo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi Jiiibeguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluui itoomominaafi Gabrielque Galilea jiniije cuumi Nazare onocuumivi, ²⁷ gaifiiquehi agaajatigo bagocaja Maria onogoco imeecitequi. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agajijigo? Jaabo Aivojiiibo Moocaani iima icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agajijnoco daatyimecuihi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivojiiiboti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico tajiibaji. Jaano ufucuro finijitihhi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluui: ¿Milli jaano icajirahi uujehehiicaduhu tajevatihi? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufabadi. Jaamaño iiti seemene ifiivosee ijeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuugoro. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba idiino icacuui oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itihino, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivojiiibo Moocaani jijovogo. Uco onobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuuihi.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi govano Judea gajihalli iicaacuumijaago.

⁴⁰ Jaago Maria Zacaria ijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuuihi.

⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuusumiro ijeebiifaño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuuhi. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro diseemeneque imino mooniibo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejevatiigoco Tahaivojiibo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeebiifaño maryibahi. ⁴⁵ Imicani iijoho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivojiibo eneehinibadi iima icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeebiima Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujohe iidaasugo ijijovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro paryiicino miyaminaa fahiijivaro iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijimoco fahiijivaro iidaasugoobo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco mooniibo. Guinoniibo ifiicoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityafiirumoco guinovi niitusuubo. Jaaboro ijeebiino siicuno iicamoco sihidi ejevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inihibamivamoco sicaihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijeecivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetiibo diitoco iidaasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahiijivareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria guenene icauhi Elizabema minihibaci, sanihiba icano. Jaanobuunati jari uumiugo iijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevajino. Jaago gaiiico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifiitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijiunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momoniujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collihiica? Diyototi chahamo saatohe tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguiihahica ihuseneri caani omomoninoco igajaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatiniuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeui. ⁶⁴ Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveui. Jaaneri ihiimauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryi icojineri iicaumo sihidi jabafituuhi. Jaanoco paryi Judea jiinije gajineri jiibocasiumo. ⁶⁶ Jaanoco paryi uguubuumo esamaaihicaui. Jaamoro sanomiro dillucasihicaui: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojiibo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omooniuuneri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficiniibo iimaauhi Moocaani diibo jeebiifaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imociniibo israelmi Aivojiibo Moocaani. Miikai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro mihaico taajasuubo.

⁶⁹ Miihaico aciibo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeeçivominaafi David iyaachimihafañoti. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihiimaaminaafeenedi siicijetiro: ⁷¹ Miihaico mominaafañoti, ataajasujinoco, bu paryi miihaico ijiiheguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheetetemihaihivico: iidaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Miihaico mominaati ataajasujinoco, diiboco mejeecivequi ñihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofiino diibedi icauqi jiihëhallivi mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanoti ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojiiibo imega ijiihaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaaajaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi iidaasugooboro miihaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucoco meteemehi, imitifucu niija iicafucu ñihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseeqe sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco siigueji sajeebii iicano jiihairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebii sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati scaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifiico jafeniubo.

Jesu Fiivuuhü.

(Mt 1.18-25)

2 Tusumi aivojiiibo Augusto onoobo tajiibauhi paryi jiiinije miyaminaaco iheevequi. ² Jilli ohoovonoco ticoniumo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiiiboti icaunaaca. ³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icaatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiiinjëti Nazare cuumiri iicaumañoti Judea jiiinjevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuuhigo, Jose diibo iyaachimihai cuumioobo iicaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui aivucuuhü. ⁷ Jaago iticonioseque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro fajji iibañeri ejeebunohallivi tooseeqe siucaruuhü miyaminaa icigafija diitisivi iifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fitijiiisuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojiiibo Moocaani imi diitohallidi aricuno achicuihi. Jaaneri sihidi iguiumo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, amiihaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachiiji fiivoobo amiihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojiiibo Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee fajji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeqe, nooboro. ¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocanico iimomo neehicauhi: ¹⁴ Iimicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiiinjehallivi gaifiimi diibo onoobadi imino iicamo sajeebii icajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masiigo Belenjaago jino iicanoco memecitequi Aivojiibo itoomominaafeenedi mihaico ijiibogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimeteuhi Jose, Maria, bu seemene fajiihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jiiibuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti ijiibuguunoco. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco lliivi Maria ijeebiifañodi guubunicihicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuihi. Moocaanico agaijimoro, imehicauihi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco ijiibuguubadi icauneguiiha.

Jesuco Templojafaño Ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamiro tooseeque momoniumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiiba onoobadi ifiico iimibachufucuva iifiniudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojiibo Moocaanidiro ificuuqui. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiiba jilli noonoro acaatinicinineguiiha: Paryi gaifiimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneneguiiha. ²⁴ Jaaneguiiha fuumisi Moocaani tajiiba onoobadi, iicanoco jeevico asimico ficutumisi: Namuduucumisi iicahachiiji, nimiihumisi iicahachiiji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeecivoobo teemehicauihi Israel cuumiminaa atajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauihi. Jaabo diiboco jiiibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiiba onoobadi imooniqui. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihiibiciuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojiibo, ivi sajeebii jaafa chuumucuuhi. Daatyimesucuuhi uujoho dijeevivominaafico unuonoco: ³⁰ tahaalliiri imino atyimecuuhi taajasuminaafico ³¹ paryiicino miyaminaa imefeenevi ificuboco.

³² Diibo sesehachici. Jaabo israelmi iicatirumoco achicijiibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujiibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafiitehicauihi. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiiisee seemene icahi diibofoenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aafimo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jiiibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho jiihegvejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebiinofaño esamaaino. Jaanotiji iidi paryi toono aamigari dijeebiico miquticibadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihimaahicaugo Ana onoo; Famuel onoobo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idiinoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatroro ficabava icacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeecivehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo

Jesuditi ijiibuguugo paryi famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojiiibo Moocaani tajiiba onoobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiniijevi iicuumi Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicauhi Pascua jiiibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahiijivaro tojiibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhu seejimisi gaajaciutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguiiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguiinutumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajiiba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubuniciiboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimuhicauneri sihidiro jabafitehicauhi, sihidi diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Besha, ¿collihi misico jilli moonihi? Diicaani, uujoho icano gaihuinimisiro ico miguiinehacahi.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaaajatihi Guihirubi ijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicauhi. Jaarunoco seeji lliivi ijeebiifaño ficuhicauhi. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicauhi ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gajihicauhi.

Jua Nitiminaafi Jiibeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 Jaanaa Tiberio onoobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiiiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiiiboti icauhi. Jaanoti Herode onoobo^b Galilea aivojiiiboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojiniije aivojiiiboti icauhi. Jaanoti Lisania onoobo Abilinia jiniije aivojiiiboti icauhi. ² Jaanoti Anas onoobo, Caifas onoobo icamisi sacerdotem aivojitisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijiibogoco aciuhu sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoojiniidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amiihai eedeehifico mejeevesucu amiihai imitico ibuusiqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatiniuno:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojiiibo jiihaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro

b 3.1: Herode Imityaabo onoobo Jesu ifivuusumi iicaubo chuumucuuhi. Jaaneguiiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jiinhaño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji. Iimitijje imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiinjemināa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyamīnaa diibojaa ifiico initisuqui asaamoco neehicauhi: iAmiīhai jiiinimomibadi mihicano miyamīnaa! ¿Miijoho amiīhaico jiiibeguehi iñihicuno ifiitivonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amiīhaiti, amiīhai eedeehifiico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Miīhai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amiīhaico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimīti. ⁹ Jigaaje imibaicinicuui imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji ciijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo ciijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyamīnaa diiboco dilluui: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuui: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initisuquimaaivaumo. Jaamo Juaco dilluui: Jiibogominaafi, ¿milli jana miīhai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajiibafaño ononobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyamīnaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluui: ¿Jaanaa miīhai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitiicidino. Jilli amiīhai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyamīnaa esamaaihicauhi siicujebiije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amiīhaico nifaihuri nitihī. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gajjari, ciijigairi icano initijiibo. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatihī. Jaamaño conovaha bu diibo tihapaaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuui trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagañooco ficujiibo iijafaño. Jaanoti imeehunoco ifinijitino ciijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiniiboro Jua miyamīnaaco jiiibeguehicauhi iimino jiibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojiibo Herode onooboco iibaubo Herodia onoogo inahabo Felipe taabaco udumitiiciunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicaunohalliti icano. ²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyamīnaaco Jua initihicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaaiuhi. Jaabo iteehifañoti ihinuuboro Moocaanima ihiiamaunaaca niqueje faayacafutuui. ²² Jaanofenedi Moocaani Gajja foovono niituui diibohallivi nimiihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jiijoho Agaijiibo Taseemene, ñiri sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Ijiihogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onoobo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. ²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficiniibo Jordan onoohifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitihii, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco ifufusuubo goovanogayi paryi jiiinije miyaminaa cuuminoco.

⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajiibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷ Jaanegui taaguiino ememuiivooboro uco idiimooboro edeecivohachijji paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uti buhigovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojiiibo Moocaanicoro diimo. Jaaboro safficoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiji juugati daacoto baavi, ¹⁰ miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi.

¹¹ Ico ihusenehallivi gañiicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatiibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivojiibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutuubo guenenehachuta.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinijeminaa jiibocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jiibogooboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 12.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuuhigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleeveubo Caatinihaameque ihiiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciumo. Jaahaameque faayiciubo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivojiibo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jiibogoco iidaasufiimoco aciqui. Uco galluubo ijeebiino iidaasufiimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco jiibeguequi, aatyimetimo aalliinoco faayiqui, iidaasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivojiibo imino omoonijisumico jiibeguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro casiiuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco iifinichicauhi. ²¹ Jaadi ticoniubo onobo: Jifucu icacuuno amiihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onoono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafitiuuhi ovosiino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amiihai uco meneeji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iiro difiico buheesu, noomoro. Jaamoro uco meneeji: Capernauvi omooninoco muguubuubadi jino dimiya jiiinjevi mooni, meneeji, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiiimaubo: Miyanotiro amiihaico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi ijiinjevi imino agaayicicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibajito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onobo iicausumi aigutino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinjevi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibajitotjaa Moocaani Eliaco galluutih, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jiiinjevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti

saafiiba buheesurautihi idiiboro Naaman onoobo Siria jiniijeoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiratuuhi. ²⁹ Jaamo agaaniivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi gañiuihi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco igañiuihi togajihallivi tuucuumi iicaugajafaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuuboro fuucuuihi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Mr 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernauvi Galilea jiniije cuumivi. Jahi jiiibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojiiibo iijibadi icaneri jiiibeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuuihi: ³⁴ Miihaico suufeni. ¿Collihi miihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi miihaico finisuqui? Ico uujoho gaajahi. Hijohe idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu iibauhi: iLliivi diica! iJaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gañiuihi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli moonitiibo diiboti iinuuihi.

³⁶ Jaaneri famooro iigutuomoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojiiibo iijiri tajiiibahi ijimico. Jaaneri diito iinehicahi, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi jiiibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihinuudi fuubo Simon Pedro ijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiiha Jesuma iimaumo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idijiiivuumoro iguihuvaco iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuihi. Jaasumiro agaaniivuumoro diitoco jeevicehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihinomoro gaibacinimoro neehicauhi: Hijohe Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihiiaburo iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaajahicauneguiiha.

Jesu Galileavi Jiiibeguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa meseseveecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuumo diibovi ifutuuihi. Jaamoro diiboco gajiiurumo footiibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji jiiibogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño jiiibogoooboro.

Sihidi Ejeevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

5 Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuajiniri. Jaanaa miyaminaa sihidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauhi Moocaani jii bogoco uguubunoco iimugumaño. ² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meenegaacico jiniigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiiciminaa ihiiinumero isinicuuhunoco nitihicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuuhii Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro tajiibaubo tehesijisuno imeenegaco ijiniti iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasiivuudi ticoniubo ijii buguubo tahigoti. ⁴ Jaabo ihii maanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañii. Jaabo taavaco diicahi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: Jii bogominaafi, miikai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicacurumo ajashuno mihicitihii. Jaarunaa iijoho eneenegui gañiiji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañiiumo. Jaabo sihidi taavaco baasuui. Jaaneri isinicuuha gallicamaaiuhi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaaumoro fagaacioro gahafusuui taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguino memuiivuui. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivojiiho, uuti buhi difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco iiciuneri sihidi ajabafii vutuumaño. Bu tolliro famooro igutuui. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuui Jacoobo onoobo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi.

Jaarunaa Jesu Simon nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa fiiciminaafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuiivuubo, jiniijejaagoviro diiiciniiboro diiboco nuuhi: Aivojiiho, idiimogohachiiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududii ciuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajiibauhi miikaiñoobaco jii bogotiibo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotejaa difiico dihi fusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoobo Moocaanico deecivoto Moise atajiibaunobadi icanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaaajaqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti ijii bocasiuno janaanici viro feehicauhi. Jaabojaa sihidi miyaminaa igaivehicauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocaanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiiboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco jii beguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino giciniuno saatoho fariseomioto, caatiniminaa icamo Galilea,

Judea, Jerusale icacuumijeti asaaciniumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauih iguihuvamoco ubuheesunofeenedi. ¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaiffimi idiino isifañiuboco cigaiijeri ihibimoro fañoovaji ijiihacumoro Jesu imefeene ifaducui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyaminaama eteteciniunegui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayiciumoro iguihuvauboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuuih, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Miiijoho jaani jilli onooboro Moocaanico ihiiimaari imitino omoonibo? ¿Miiijoho imitico buusujitirahi? Saaffiuro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihii amiihai tolli mehesamaaihi? ²³ Fameediro itihiiirunoco dihimiti imibachucafutucuuih neehi, tolliro bu gañiivoobo, diigo onoono.

²⁴ Jaaneguiiha amiihaico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idiino isifañiuboco: ico neehi, gañiivo. Jaaboro dicigaiijeque diiciibo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idiino isifañiuboco gañiivuuih diito imefeenevi. Jaaboro icigaiijeque toonohallivi isiucinihicaunoco iiciuboro fuucuubo iijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocaanico imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutumoro nuumo: Jaachiiji mahatyimehi aivo ajabafiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onoobojaago, ajaadusuhicaumañeri giciniba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuih iijafaño guiraajiiibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui gicininiciniuhi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jiiibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihii amiihai mamachuhi, mahaduih icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoyiicifihi taabuminaafico.

³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuuhuvaqui saahiniitihi. Iimifiitimegui saahi iimiti ifiico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluuih: ¿Collihii jana Jua jiiibogominaa, fariseomi jiiibogominaa icamo machutimo aagamoro sihidi Moocaanama iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuuhi: Taabava jiiibaimovi oovicihi. ¿Nacu amiihai taabava jiiibaimojaa mucuuhuvamoco machusutimo mahaigasujirahi

tojaabo icanaaca? Tobadi tajiibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumitiicijino. Jaadi jari iidaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jiiibogoco ijiibeguequi jilli ohooviciuboro nuubo: Miihañooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatihi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimi meehe eetavota eedejutafaño mificutatíhi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyējirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañicafetejirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanoociro imino ficucafetefihi. ^c ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogatatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.^d

Jiibogominaa Ichi Arrozbadi Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijiibogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagañaoco ihuseneri iquichecimoro ifagañaoco machuhicauhi.

² Jaanegui saatoho fariseomioto diitoco dilluui: ¿Collíhi amiíhai mududicamaaihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amiíhai magajatihiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omooninoco?

⁴ Miíro Moocaani iijafaño ufuuboro jeeçivo maahunoco iiciuboro machuubo, jaaboro bu tolliro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico ejeecivucuuno maahunoco idiimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolliro nuubo: Jaguisifucuco mityano mehesicinihi. Miyaano tolliru. Jaaruno janaanici uujohe Miyaminaafibadi ifivuuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ijiibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatiniminaa, fariseomi icamo iifinichicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujiibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihiimaaqui.

⁸ Jaamo tolli eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañiivoobo joono diitofeenevi dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañiivuuboro feenevi julleveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene amiíhaico dilluji: ¿Jinejeque Moise tajiibauhi jaguisifucusumi momooniqui iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicarú, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatoho sihidi sifiiratuuhi. Jaamoro sanomiíro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

c 5.38: Jilli Jesu nuuhi eedejiibogoco mejeevesumoro bohono jiiibogoco meheetaveji.
d 5.39: Jilli nuubo eedehefiico mihimogomoro bohono ifiico mihimeguitinoco.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiino.

(Mt 12.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabaijaago Moocaanima ihiimaaqu. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocaanima ihiimaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijibogominaaco. Jaamoti iciubo fahuseeci motihaiti miimisiici idiimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoobo Simon nahabo, Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onoobo achi, bu Simon onoobo cananistamioobo, ¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoobo Jesuco aaciujiibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jiniijeo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuajinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu ijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaaumo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijibogominaaco nuuhi: Imicani amiihai Moocaanico mihimogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amiihai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amiihai jisumi Moocaanico magajaanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amiihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejebacasiji.

²² Imicani amiihai mihicahi miyaminaa amiihaico ijiihevesumi, buhi amiihaico aganiisumi, amiihaiditi imitino ihiimaasumi, amiihai momoco iimitinobadi ijiihevesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amiihai jaadama niquejefaño mihicajineguiiha. Tolliro tuucuumijeo eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amiihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amiihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idaasucani amiihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo. Idaasucani amiihai jisumi mejejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amiihaiji, amiihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magajjino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amiihai uco muguubunicimoco neehi: Amiihai minaaco magajji. Imino momooni amiihaico ijiiheguemeque. ²⁸ Imino monoo

amihaico imitino onoomoco. Moocaanima mihiimaa amihaico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amihaico, amiihai ime saanaago imeti agabavacuhachiji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amiihai caamoojaco udumitiicichachiji, bu tolliro amiihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cayaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco iicicuunoco dihiimaasucudino. ³¹ Amiihaico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amiihaico agaijimocoro bu magaijihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifiitimo bu tolliro moonifihi icano. ³³ Jaanoti bu amiihaico imino omoonimocoro, imino momoonihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahacihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amiihai, amiihai minaaco magaiji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachijiji guiraajino amiihaico niqvejefano ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino mooniibo famoocoro, bu acinohallivi cahacisutimo iicahicarumoco, iimitimeheje iicarumoco icano. ³⁶ Jaanegui amiihai sitaaco mihidaasugo amiihai tahe Moocaani iicabadi.

Amiihai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Mihiimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesicinimoro mihiimaadino, jaachiji Moocaani amiihaico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiji Moocaani amiihai imitico neejitih. Sifima mihiibacasinoco imino mihimibachucasi amiihai imitico Moocaani ibusuqui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci.

Jaaneguiha amiihaico bu Moocaani tolli aciji; illeegucufano imino ooviciiboro, imino gatyuuci kuhufono cabiiciiboro tetecuboro. Jaanoti amiihai sitaaco mohoovobadiro Moocaani amiihaico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli ooviciuhi: ¿Nacu ihaalliima achahaaboco bu sifi ihaalliima achahaabo siigvejirahi? ¿Nacu famisicro ifapaajefano aquetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cayaaty miyaminaa iijibogominaafi janaanici jeevatatih. Jari iijibogonoco iimivucuudi iijibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aalliifano iicano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaalliifano cutuucidino iicanoco daatyimetih? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tañahabo, ene ico dihaalliifano iicano beevagayico iciqui, neejirahi dihaalliifano cutuucidino iicanoco daatyimetiibo? Tajeebii imihi, nooboro sitaaco abañifiibo, iticoni dihaalliifano iicatuucico diici. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aalliifano iicano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo gañiiji.

Imohoco Inovatatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añaajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefih miyaano ijeebiifano iicamaño. Jaabadiro iimitiibo imitino iimaanicihi, ijeebiifano iimitino iicamaño. Jaamaño ijiri ihiimaano ijeebiifano agahaficininoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collíhi amiihai uco: Aivojiibo, Aivojiibo, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehicatihi? ⁴⁷ Amiihaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajiiibanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi ijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati teehi amachituuno inifaihu sefano toojaco ichiniurahi. Jaaruno toojaco maryibasautihi, guisibanohallivi kuhufono tano inicuciniumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajiiibarunoco omoonitiibo jilli jeevahi; ticovono ijaco jiinigaibaahohallivi cahajino ificuubobadi jeevahi. Jaaja teehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano ichiniuneri tooja acutuuhi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuhi ifinija.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiibo Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

7 Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojiibo romanomioobo. Jaabo icojiminaafico sihidi agaijubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuhi. ³ Jaabo ihaivojiibo Jesuti ihiimaunoco uguubuuboro judiomifeeneti iquillahutoco galluubo Jesuco ijiibeguetequi asaaboro diibo jeecivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojiiboco daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaijiibo. Jaaboro miihaidi sinagogajaco eetavusuhiniibo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojiibo saatoho inahaboniminaaco galluuhi Jesuco ineetequi: Ijoho Aivojiibo, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo ijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icitoobo foonova. Jaaneguiiha saatiiboro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacojiminaafi buheejí. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajiibaguiino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiiboti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacojiminaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavoniciibo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituuhi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaamoco emeeciuboro nuubo: Miyanotiro aivo Israel cuumiminaa icarumofaño atyimetíhi jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojiibo agalluumo iijajaa dojicuviro uhuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecuumoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumijaago. Jaaboma feehicaumo ijiibogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuumuhuco icitequi asatyumoco fibaijigo seemene idiiboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi.

¹³ Jaagoco Jesu aatyimeuboro idaasuguuhi. Jaaboro diigoco nuubo:

¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudiicituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiibiumo julleecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafefi, ico neehi: iGañivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuubo agaŋiivuuboro casiivuui. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejico aciui. ¹⁶ Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocaanico imehicauhi: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi mihaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicauhi: Moocaani saahi icuumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiniijeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omooniuoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 12.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jiiibugucuui Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo icatichahijji sifiico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumoro nuuhi: Jua Nitiminaafi mihaico galluui ico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sifiico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi iifutuunaaca Jesu buheesuui sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafo mijiibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijiibogo millii aatyimetimo atyimeneque, iigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuui, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasufiimoco taajasujiiibogoco jiiibeguehi.

²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amiihai memeejieuhi sicaiihigovi? ¿Saafi noofaijicuco guibuhaba ejebehinobadi iicatiiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memeejieuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gachehunofaño jiiiciniuboco? Jilli icautino. Amiihairyo magaajahi iminoonofaño jiiiciniimo aivojito iijanofaño icanicih sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacu memeejieuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafo? Jiihi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluuinoco Caatinihaamefaño jilli onoobo:

Uujoho tajiibogominaafo, dihimegavi galluui, dihimega jiihaico iimibachuqui.

²⁸ Amiihaico neehi: Paryiicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejevatiibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguui Moocaani tajiiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayiciutimo tihisuui Moocaani iimuguuboro diitodi omoonijirunoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojiiibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo?

³² Jiihi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasiivomo abanaamaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotih magaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujiijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotih, noomo.

³³ Jaabadi icano Jua Nitiminaafi saauhi machutiiboro aigafiibo, aivofaihuco adutiibo icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi.

³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aaduubo

icano. Jaaboco amiíhai uco meneehicahi machuffiibo, aduffiibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano icano gaajacafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomioobo Simon Iijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomioobo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahe ufuuboro imachuqui casiivuuhi. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomioobo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diiriba imono facisucinfaihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai cojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaallií tofaihureri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguiri ifilluugoro totihaijeque niniicihicaugo. Jaadi ifacifaihuco toonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaobo ifariseomioobo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi icaruva gaajajiruubo miijoho diiboco coyomo miyaminaago uduidiinoco miuro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebiifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomiooboco nuuhi: Simon enecau ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomioobo iimusuuhi: Dinoo, jiiibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciunoco debehicauhi. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva icano. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduitinoma iicaubo famisicoro ideudaco jeevesucuui. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaaní fine diitisiti janaanici diiboco gaijiji? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edeburuubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi.

Jaaruuboco nifaihuti daacitíhi tatyíhaico nitiqúi. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyíhaico ihaallií tofaihuri nitíhi. Jaagoro imeebaiguiri filluugo.

⁴⁵ Uco niniicitíhi. Jaanoti diigo agasenetiro suufenitíhi tatyíhaico ininiicigo. ⁴⁶ Uco deesutíhi facifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diiriba facinoco tatyíhaico jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuneguiiha uco sihidi agaijinofoenedi gaajacafotono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubuusubo ajashuno uco gaijiji, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuui, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo igiciníumañoti ticovauhi onocasiumo: ¿Miijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuui imiyaavogomaño, sajeebii fuuco, nooboro.

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

8 Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi jiiibogooboro acihicauhi Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicauhi diibo, diitoco iimitino ijimíti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onooگو. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ijimí ihiinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode cojiminaafi taaba Juana onooگو, bu Susana onooگو icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehajema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 12.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeecivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi ooviciiборо nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñooco. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhi jiihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaamoro machuuhi. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihiinuuruno chuumuuhi amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihiinurunoco ijariimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jiinjjevi. Jaano ifiivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Amiihai nohojima mihicahachijji muguubu, nooboro.

Jesu Jiibuguuhi Milliti Tolti Ohooviciunoco.

(Mt 12.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ijiiibogominaa dilluuhi: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovicíhi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciiборо uujoho neehicahi. Jaamo emeecirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovicíhi jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu Jiibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohooviciunoco.

(Mt 12.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jiihaifaño ahaacotono onoono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebiifañoti icihi imiyaavogomoro ataajajiruneguiha, eneejiruno.

¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onoono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi eejevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jariimihoonofeenevi aacutuuno onoono guubucuurumo guenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeebii iicamaño nihibami imiguiiharo, jiinjjeminaa iimogono jaagoviro ijeebii iicamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jiinjjevi aacutuuno onoono imino jeebii iicamo imino uguubunicimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Ciijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mr 4.21-25)

¹⁶ ¿Miiijoho ciijigai mecuco inifutusumoro siineri fabaacutatíhi, cigaiijeguiino icutatíhi icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño jiiicafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono iifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiiiboti dumitiiciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saaumo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutihi sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco jiibuguuihi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani ijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu Lliicaruhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu ijiiibogominaama jicafutuuihi muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masiigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano iciuhi. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuuihi. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aacicusuumoro nuumo: iMojiibogominaafi, Mojiibogominaafi, miniituucuuhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aaciuboro guibuhuba, tyuucai icanoco iibauhi. Jaasumiro illiivunoro paryi siicutuuno. ²⁵ Jaanegui ijiiibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amiñhai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutuumoroo jabafituuihi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Miijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajiiibano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomioobo Ijimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi iifutuumo gadarenomi jiiinjevi Galilea jiiinje cojivi.

²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saaubo tuucuumioobo, siicijetiro ififaño ijimima icaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutiibo, jaabe icacuutiibo ciñhojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aatyimeuboro diiboguino memuiivuubo gaibaciniiboro, sefano nuuhi: ¿Collihi tajaa saahi, iijoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajiiibahicauneguiiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauhi. Jaaneguiiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaiciuboro ihiji diiboco gaasuhicauhi sihiguehejevi.

³⁰ Jaaboco Jesu dilluuihi: ¿Miijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitino ijimi ijicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluuihi; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimico igañiiqui iguiraañhojifaño diitoco gañiitiibo iicaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluuihi ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihiiinumoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti imuuaifaño aafuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomominaa aatyimeumoro iigutuumoroo goovano fuumo ifaacuumifaño buhi iicameheje icamoco jiiibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli iicano? noomoro emeecituumo. Jaamo Jesu

iicauhigo iifutuumo ijimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufano jiciniibo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jiiibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo ijiinijeti ifeequi diibo tolli omooninoti sihidi iiguumoru. Jaanegui Jesu meenegafano jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihiinuubo Jesuco dilluuhi diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajiibauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Dijajaa duhumi. Jaaboro paryi diibogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jiiibogooboro fuuhi Jesu diiboco omooninoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududiiciugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuaivi iifutuuboco miyaminaa imo imo gaayiciuhi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onoobo sinagogaja aivojiiibo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo ijajaa ifeequi. ⁴² Idiigoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idiino icacuurugo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenivi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tiijeheri.^e Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igaachehujinibaco dudiiciugo. Jaasumiro diigoco itiiijoho liiviuhi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Miiijoho uco dudiicichi? nooboro.

Jaarunoco famooro: Chahano, eneehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Miiibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati ijimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluhi: ¿Miiijoho uco dudiicichi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudiicichi gaajacichi tamityari saatoho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omooninoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuiivuugoro miyaminaa imefeenevi jiiibuguugo milliti ududiiciunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesuafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeebii fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivojiiibo ijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guijevecuuhi; Jiiibogominaafico dihiimaasucuumo, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheejii, nooboro.

⁵¹ Toojavi iifutuudi miihaiñoobaco faño satyuutiibo idiimoro Pedro, Jacobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañoovaji saatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuumo agaajaumoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, ganiivo, nooboro.

e 8.43: Sahaamefano janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehjeri jaaduhicaurugo, onoonoco.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañiivuuhi. Jaanegui Jesu tajiibauhi diigoco ihobajaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafiituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Mihihañoobaco mahatyimeneque mijibeguedino, nooboro.

Jesu Galluui Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiimo Ijibogominaaco.

(Mt 12.5-15; Mr 6.7-13)

9 Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idiimo ijibogominaaco igaiyiiciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaaviahacho mihifotojafañoero mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti amiihaico agaayicitimañoti mihiinomoro amiihai tihaiapaajeguino jiinico diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujiibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojiibo Herode guubuuhi Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaahicauhigo iinigai mitauhi. Saatoho neehicaui: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatoho neehicaui: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicaui: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuhi Jua nigaco. Jaanegui jana, ¿miijoho jaani diibediti ijibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicaui Jesuco.

Jesu Machusuhi Cinco Mildimoco.

(Mt 12.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicaui, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saamo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amiihairyo diitoco mamachus, nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Mihihaima chahano, idiinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayiici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manaajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaiifiimirovaco cinco mildimo icaui. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasiicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omooniuineri famooro casiicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niquejejaagoco

emeeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro jiiibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuvoco ananiumo gahafusuuhi jiiibaifocoo fahuseeci motihaiti miibaici idiinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Iicanoco.

(Mt 12.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihiimaahicaudi jiiibogominaaco dilluubo: ¿Nacu miijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹Jaanequi iimusuumo: Saatohe neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatohe: Elia neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheeteebe, neehicahi, noomoro.

²⁰Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amiihai, ¿miijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanequi Pedro diiboco nuuhi: Ijoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jiiibeguehi.

(Mt 12.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi mihiainoobaco jiiibogotimo iicaqui, nuubo. ²²Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiiheveji. Jaamoro gaicaasujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³Jaano buunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gajico ajabaveebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifiico idaasuno amoonisujinoco iguitiibo. ²⁴Jaanoti ifiico agaijiibo, ifiico mitasuji. Jaanoti taaguiinodi ifiico imitasuubo ifiico taajasuji. ²⁵Miuro saafi miyaminaafi paryi jiinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebiico imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ²⁶Jaabadi cajaanihacho uuti, tajiibogojiti icano unucufveebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufvejeji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojiibobadi asaadi. ²⁷Miyanotiro amiihaico neehi: Jino mihicamoti icamo saatohe Moocaani aivojico aatyimetinohachuta gujivetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 12.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸Jaano buunati sajaguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajjaago Moocaanima ihiimaqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹Jaabo Jesu Moocaanima iimaanaaca ihime siibadi minifutuuhi igaahehu siseese minifutuuhi aricuno. ³⁰Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifiimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijevejinoco. ³²Jaana Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masii minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esicinitiibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihiiamaunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhi. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufafaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufafañoti unuonoco: Jaani taseemene agaijiibo. Diibo ononoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito miico jiiibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 12.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevede Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jiiibogominaafi, taseemeneque meeci, idiiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayiciiboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, ijiri jivaasecucuo iinusuhicahi idasuno omooniiiboro suufenihicatiibo. ⁴⁰ Dijiibogominaaco nuucuurahi buhi igañiiqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotiibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, emihachuta fine amiihaico jaabiciiboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiiinjehallivi agañiiuboro diiboco chuumusuuho. Jaarunaa Jesu ihijico iibauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafiituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jiiibeguehi.

(Mt 12.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omooniuuneri eetyeunaaca nuubo jiiibogominaaco:

⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco jiiibogominaa gaajahicautihi diitoco unuunonoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco jiiibeguequi idillujirumo ñihicuguehicauhi.

¿Cajaani Fine Imiyaabeji? Onocasino.

(Mt 12.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro jiiibogominaa jenaaucasihicauhi cajaanii fine diitoti imiyaaboti iicaqui.

⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque iiciuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafenedi jiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayicichi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicichi uco agalluuboco. Jaanoti paryi amiihaifeeneti sihidi ejeevatiibo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicatiibo Mojaagodi Icaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, miikai mahatyimehi saafiico dimomofañodi ijico agañiiiboco. Jaaruuboco mihiibahi miihaima iigotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mihiibajirahana. Mominaafi iicatiibo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu Hibahi Jacobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujiño ifiiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega jiiibogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jiiinijeo cuumijaago diibo imega iifetejimañoco

iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutihi diiboco toonovi agaayicuno Jerusalevi ufuunoco agaajumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivojiibo, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi ciijigaico magalluunoco diitoco ifinisuqui? noomisiro.^f

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeeciuboro diitisico iibauhi.^g

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo jiihairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivojiibo, iima feejirahi fahigova ijoho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihiicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi icidihiica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque ciiji. Jaanoti ijoho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji jii bogoco diibogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivojiibo, iima feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Miijoho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitatihi imijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

Jesu Galluui Setentadimoco.

10 Jaanobuunati tolliro siino Aivojiibo Jesu icihu setentadimoco.

Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi. ² Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onovanoo naamucuuhi. Jaarunaa toono ducicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, ducicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago.

³ Jaanegui amiihai mofoo; Mehesicini, amiihaico galluui oveja seeme jicumifeenedi ofoonicibadi. ⁴ Leegucubaco masatyedino. Nihibamibaco, tihaipaaje siipaajebaco masatyedino. Miihaiñoobaco jiihaivi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaanhevejaotoco midillu, jilli: Sajeebii mihica jiijaato, noomoro. ⁶ Jaajaato sajeebii iicafimo iicahachiiji: Amiihai sajeebii, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachiiji amiihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amiihaico aacinehejeque. Jilli ducicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifih. Iijaneri sijjati, sijjati icano mefeedino. ⁸ Cuucuumivihacho amiihaico imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amiihaico aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amiihaiti fiiticuuhi, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicitimañovi jahisi mihinomoro

f 9.54: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonubadi, onoonoco.

g 9.55, 56: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihai maagaajatihi coyomo gajama amiihai mihicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saautihi miyaminaa ifinoco finisuqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

monoo: ¹¹ Amiihai cuumio jiini motihaipaajeguiino ijivonoco matatacuhi amiihai mihimitimo jiiibogobadi icano. Jaarunaa magaaja Moocaani aivoji amiihaiti ifiiticurunoco. ¹² Amiihaico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idaasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 12.20-24)

¹³ iDaasucaniji ijoho Corazin cuumi! iDaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Iivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifiico ejeevesumoro, iifusujirumo idaasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguiijiri ejeemere icano.

¹⁴ Jaanoti amiihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idaasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucumijeoto janaanivivi. ¹⁵ Jaanoti ijoho Caperna cuumi: Fine uujoho niquejefaño gañiiyicicafeteji, neehi. Jaarunaa guuinoviro gañiiicafeteji guijeveminaa iicahigo, nooboro ijiiibogominaaco nuubo: ¹⁶ Amiihaico uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amiihaico agaayicitimo, uco gaayicitihivi. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihivi.

Jiiibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhivi noomoro: Aivojiibo iimitino ijimi icarumomaryo miihaico mityagomo dimomofeenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, iifinicinaaca Satanas niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amiihaico mityaco acihivi jiiinimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi iji mityaco miguuinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idiinoro amiihai momo niquejefaño iicacunerivi imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 12.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhivi Moocaani Gaijari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojiibo, jiiinijeo Aivojiibo idiicaabo. Jinooco agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniiboro seemebadi iicamoco diihifusuhi. Jiihi Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihivi. Miijoho gaajatihivi Illico. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro miijoho gaajatihivi Caanico. Idiiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro ijiiibogominaaco emeeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amiihai mahatyimeneque aatyimeme. ²⁴ Amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicauhi jino amiihai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutihivi. Guubuguehicaumo jino amiihai muguubunoco. Jaarunoco guubutimo.

Iimihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiiba jiiibogominaaafi agañiivuuboro fuuhi Jesuma ihimaatuubo. Jaabo iifuruubo diiboco inisuubo dilluuhivi: Jiiibogominaaafi, ¿milli fine moonijirahivi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajiibaco caatiniuhi? ¿Milli nacu meecihicahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojiibo Moocaanico gajji paryi diifiima, dijeebiima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gajji difiitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, imino neehi tolli omoonihachijji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuiniuboro siino nuubo: ¿Mijoho nacu tafiitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu ooviciiboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamiumoro inehejeque iciumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejevesuumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruubo tehesinotiro emeciuboro fatyuuhi. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeciuboro fatyuuho. ³³ Jaanaa tolliro Samaria jiinjjeoobo toojiri ufuubo diiboco emeciuboro idaasuvuuhi. ³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohallivi ificuuboro satyuuho icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano seseevedi isamaritano ufuucuudi toojaoboco aciubo mijeeeci nihibajeecico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallivi agaanihachijji uujoho ico jaaduji sino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciiboro Jesu Moise tajiiba jiiibogominaafico dilluuhi: ¿Nanivaminaafi ahaamiuboco diitoti cajaan fine iidi ifiitnominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco iidaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo ijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efehecaubo saacuumivi ifutuuhi. Jaaboco Marta onoogo ijafaño gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagoma icauhi Maria onoogoma.

Jaago Maria Jesuguino acasiivugoro guubunicihicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi.

Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivojiibo, ¿nacu daatyimetihii uuro dudicamaainaaca tañago ticovono iicanoco? Tajiiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajeaagoviro idiicamaño dijeebii ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii mijoho diigoti udumitiicijitino, nooboro.

Jesu Jilli Jiibuguhu Moocanima Mihimaaku.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 Safoono Jesu Moocanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi jiibogominaafi nuuhi: Aivojiibo, mihaico diibogo Moocanima mihimaaku Jua jiibogominaaco jiibuguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocanima mihimaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi.

Jaafa dihaivoji saahi.^h ³ Miihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro miihaico mohimitico buusu, oono bu miihai, miihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro miihaico iji inisunofaño gañisudino, nooboro.ⁱ

⁵ Jaaboro ijiibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amiihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufeenevi ijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacjiruno achahaneguiiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: Lliivi diica; cufuhono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuui. ¿Milli bu ico agañoivooboro acjirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Inahabo iicaneguiiha agañoivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli agañoivooboro paryi idilluunoco diiboco acjiibo siino dillutiibo iicaqui. ⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Midilluhachijji amiihaico Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachijji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amiihaico ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifihi. Bu tolliro iguiinoobo atyimefih. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifiimo.

¹¹ ¿Nacu cayaaty, caani isemene maahuco idillusumi fine guisibaco acjirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jiinimoco acjirahi?

¹² ¿Nacu bu iyyinoco idillusumi fine juuvehuco acjiruubo? ¹³ Jaamo amiihai mihimitirumo, iiminoco amiihai seemeque mahacjirahi. Jaanegui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Ijima Icaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gañiuhu saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuui. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafituui. ¹⁵ Jaarunaa saatocho nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojiiibo Beelzebu onoo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatocho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco.

¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojiiibo miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaato sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro

Satanas iyotomaryo imonicasiruva, ¿milli bu imitya gueneene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojiiibo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañoino uco meneeneguiiha.

¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañoihachijji, ¿nacu miijoho mityari amiihai jiiibogominaa ijimico buhi gañoihicahi? Jaamaño diito amiihaico gaajasuhi amiihai sicamañoco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho idiiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañoihicahi. Jaanoti magaja amiihaivi Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añijinoma ijaco ootoomoo iicasumi ineheje imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguiinoniiboro ihañiñinoco dumitiicichi toonovi equehecutehicanoco. Jaadi inehejeque iiciboro sitaama ifehi.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatiibo taminaafi, bu tajaagovi igaiyiicitiibo jilliro fahigovavi gavaracusuhi.

h 11.2: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebii onobadi eetavocafetehi, jiiinijhallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco.

i 11.4: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti miihaico taajasu, onoonoco.

Imitino Iji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

²⁴ Imitino iji miyaminaafiti ihiinoobo foonicichi, ifigaimañehejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaaruubo aatyimecuutisumi esamaaihiniicibo: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebiico iija imino imibachucinija imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimiisiici idiino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamo paryi imiyaminaafi jeebiifaño ijicafotomoro icafihhi. Jaaneri imiyaminaafi iticoni imitino iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi.

Miyantiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeeneti sefano nuuhi: Iimicani icago ico esemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiha Jesu nuuhi: ilmi janaanici imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonimo! nooboro.

Imitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui ticoniubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitihi. Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitihhi; idiinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadireji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onocuumi jiniijeo aivojigo aganiivogoro diitoco janaanici guinoniji, diigo aivo thesironuti Salomon gaajaco iguubuqui asaumaño. Jaarunaa jino amiihaifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu aganiivomoro jisumio miyaminaaco guinoniji. Miho Ninive cuumiminaa imitico jeevesuhi Jonas diitoco Moocaani unuunoco ijiiibugusumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino amiihaifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Miiijoho ciijigai mecuco inifutusumoro otoovohigo ficutatihhi, guirihilluguiino? Caamo mificutahhi fañoovaji ijicafotomo iseseequi ihatyimequi. ³⁴ Miho saafi ihaalli iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiibo imihusetihhi. Jaabo imitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiico iimibachuhachiiiji imihusetiijibo. Moocaani iimogobadi icacujibo. ³⁵ Jaanegui deesicini: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeebiifaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryi dififaño imino, imitino aivo achahahachiiiji, paryi difi imino ifuvusujino ciijigamecu ico ifoovori aachicinibadi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatiniminaa Icamoco Hbauhi.

(Mt 22.1-36; Mr 12.38-40; Lc 22.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaanoco iimivuudi, saafi fariseomiibo Jesuco coovauhi ijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casiivuuhhi imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomiibo jabafituuhi Jesu diito tajiiba

onoobadi ihuseque nitamaaitiibo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojiiibo Jesu nuuhi: Amiihai fariseomi minitihi guirihilluno, butajene icano allicoloro. Jaanoti amiihai, amiihai jeebiifaño gahaficinihi imitino momoonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ iGaajaticanimo! ¿Jana nacu magaaajatihi allionoco eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amiihai jeebiifaño iicanoti iidaasufiimedi mahaci. Jaadi jari paryi amiihai ifi imiteji.

⁴² iDaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Amiihai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahacihimeta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejete icano. Jaarumo sitaaco imino momoonitihimooaanico magajitihimino. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ iDaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumimiyaaano icaganocoro mihimoyiicifihimino. Tolliro jiihaiño fañoonoco amiihaico idillunoco mihimoyiicifimino.

⁴⁴ iDaasucaniji amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo: Mojeebii imihimino, noomoro sitaaco mabañifimino! Ciihoji toovono iicahojibadi mihicamomoo. Jaahojihallidi miyaminaa toojico gaajatimo toojihallidi iigonibadi mihicamomoo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatiniminaati saafi iimusuuhi: Jiibogominaafi, miihaico eneejiruno tolli neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: iDaasucani amiihai caatiniminaa mihicajimoo! Amiihai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahimiihaiñooba ajaabicitinoco. Jaamoro amiihai jilli usegai sagaibari muduicihicatihimoo.

⁴⁷ iDaasucaniji amiihai mihicajimoo! Moocaani iimaaminaa ciihojinohallicomisumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahimiihai eedeetemihairyo agaicaaumociihojinoco. ⁴⁸ Jaamo tolli momoonimomiihaihalliviro mijiibeguehimiihai eedeetemihimooooniunofañonocomihicanoco; Miuro diito gaicaauhi. Jaamo ciihojinoco amiihai meheetavehicahimoo.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaaafeenedi neehi: Galluujimoo Moocaani iimaaminaa, Moocaani minisuminaa icamocoo. Jaamoti saatohocogaicaaujimo, saatohoco idaasunomoonijimoo.

⁵⁰ Jaamo jisumimiyaminaaco Moocaani ihiimaaminaa tiijohogaadaco icijimiihi ifiivunoti jisumivimoo iicaumocoo diito agaisiraiciumotiijohogaadaco, ⁵¹ Abel tiijohoti iticoniibo Zacariaco Moocaani iijafaño, Moocaanico ijeecivequimoo asimico agaicaaufimañonocoo iimimecu situvimoo agaicaaubo tiijohovimoo nijequeenijimoo. Jaanegui amiihaico neehi: Jisumimiyaminaaco Moocaani ihiimaaminaaco agaisiraiciumogaadaco icijimoo.

⁵² iDaasucani amiihai mihicajimoo caatiniminaa! Tuhugari ofoomorogaajajirunomoo llaveque mafaatanimomoo mijicafototihimoo, bu ijicafetejirumocomijicafututihimoo, nooboro.

⁵³ Jilli Jesu diitocoo unuunomoo iicamoo fariseomimoo, caatiniminaa icamomoo sihidi diibojaa isifiiratumomoo ticovauhimoo fanoovacomoo idillumomoo. ⁵⁴ Ifurumomoo diibocoo siibadi onoonohallitimoo aivojito imega diibohallivimoo imitinomoo ijiibeguequimoo.

Uujoho Imihusehi, Noomoro Aabañifimohallivi Ijiibogono.

12 Jaanaaca aivo sihidi miyaminaa iigaivuumoo ijene quicucasihicauhi. Jaanaa Jesu iticoni ijiibogominaaco nuuhi: Mehesicini fariseomimoo juurisutaguiiji: Imihusehi, noomoro abañifinoti. ² Aivo chahanomoo afatanicininomoo, atyimeratinomoo iicamomoo. Jaabadiro chahanomoo otoovonomoo,

gaajaratino iicano. ³ Jaamaño amiíhai fucu civohi munuuruno cuuje sesehigo guubuvusuji. Jaabadiro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayi mihiimaaruno, coovano noocafeteji iija nijequeti.

¿Miico Fine Mihigujirahi?

(Mt 12.28-31)

⁴ Tañahabomi, amiíhaico neehi: Mihigujirahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarunobuunati milli miñoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idiibocoro mihigui iguijeninobuunati tolliro ijeebiico ciijigaifaño agaññijiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Miíro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenicíhi. Diito icarumoti Moocaani jabajeevetíhi. ⁷ Miíro paryi amiíhai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajesesari. Jaanegui mihigujirahana, miíro amiíhai síhidi joomi guiraarumo janaanici magajicafeteji.

Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 12.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Amiíhaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaajji Moocaani toomominaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gajjaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitíhi jijehallivi, bu ufucu niquejevi icano.

¹¹ Amiíhaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiíba mihicadino.

¹² Tólli mihicasumi Moocaani Gaija jiiibegueji milli mihiimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyaminaafeenetí Jesuco nuuhi: Jiibogominaafi, tañahaboco dinoo guihirubihívi nehejetí uco feenedí ihaciqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu miíjoho uco amiíhahallivi ficuuihi fagominaati nihibami dugaacuminaafiti? nooboro.

¹⁵ Siino nuubo: Amiíhai ifiico magaihuini. Jaamoro síhidi sinehejeque mihimoyicidino; Miyaminaafi ifi síhidi sinehejema icanoti saatíhi, nooboro. ¹⁶ Diitoco jilli oovicuubo: Icaubo saafi síhidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno síhidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooníji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaaihicaubo. Jaadí nuubo: Gaajacuuihi omoonijninoco. Tamachutanoco ificuhicajaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañejeje icanoco. ¹⁹ Jaaboro tajeebiico neeji: Tajeebii, síhidi sinehejema diicahi ajashutinoco ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Híjoho agaajatino miyaminaafi, jaachiijó fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿miidíji fine toono paryi ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹ Jilli icafíibo miyaminaafi síhidi sinehejeque ifiguiharo ititibaniíbo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Mt 6.25-34)

²² Jaadi Jesu ijiibogominaaco nuuhi: Amiihaico neehi, gaihuiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafetehi. ²⁴ Memeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaanivi amiihai majaaducafetehi. ²⁵ ¿Nacu cajaanoty fine gaihuiba iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶ Jino tihitiruunoco momoonijitirumo. ¿Collihi sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mihiihinici, dudicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojiibo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ²⁸ Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijihacubadi omooniiibo safucu jahisi icano sifucu cijigaiñaño mijigasufirunoco. Jaanegui amiihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihi mimiyaavogotih? Jaabo ñaavahu janaanici amiihaico imino jicujiibo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque mamachuji? ¿Jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰ Miiro imiyaavogotimo idiinoro jiinjonehejequere guinefihi. Jaanoti amiihai Caani niqejefaño iicaabo. Jaabo gaajacuui amiihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijarahana amiihai agaijimo amiihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amiihai nehejeque manaajemere iidaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niqejefaño ifinijitnonehejeque mificu tahi nanivaminaa achahahigo amiihai nehejeque deeira ifinisutihigo. ³⁴ Miiro amiihai busumijeene iicahigovi tolliro amiihai jeebii icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amiihai cijigai mecunoco minifutusumoro. ³⁶ Ihaivojiibo ataabatoobo agaseebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi ootomonicibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojiibo jeecivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro amiihaico neehi: Ihaivojiiboro iimibaivoboro diitoco casiihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma iifejiibo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiji imicani icajimo tolli iicano jeecivominaa. ³⁹ Jinooco magaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asanoco igaajaruva cigatiibo teemejiruubo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitiibo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiiha amiihai mihimibaivomoro motoomo mehesicinitinaaca uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Mt 22.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluuhi: ¿Aivojiibo, jino odoovicino miihaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojiibo nuuhi: Cajaanihacho ihaivojiibo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco iijaminaaco ootomooboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajiibo ihaivojiibo agasesumi imino mooniiboco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amihaico neehi: Diiboco ihaivojiibo paryi inehejehallivi aivojiiboti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebiifaño esamaaiboro: Fine tahaivojiibo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojiibo jeecivominaaco idaasuno omooniiiboro, ticovono amachuuboro, aaduuoro iguiriicavoo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojiibo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiiboro ficujiibo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojiibo atajiibanoco gaajacuruubo iimibaivoboro omoonitiibo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatiibo imitinoco omoonihachiiji miidino aamicafeteji. Miiro Moocaaniti guiraano agaayiciniiboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 12.34-36)

⁴⁹ Uujoho saahu jiinjehallivi ciijigaico inifutusuvaabo; iImeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idaasufañodihica nisucafeteji. iGuiraacani idaasuno icahi toono afatyotinochachuta! ⁵¹ ¿Nacu fine amiikai uco: Jiinjehallivi sajeebi icaco sivaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amihaico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamaño jisumitiro sahusedimo sajaoto iicamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabohallivi, bu ibaabohallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.

(Mt 12.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti nijaba asaasumi mahaigueji meneefhi. Jaabadi icafino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicihi. Jaabadi icafino. ⁵⁶ ¡Bañifiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jiinjehallivi iicanoco icano magaarjumo. ¿Collihica magaajatihi amiikai mihicanoco?

Diminaafima Sajeebi Minifoto.

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Collihica amiishairyo mihimibachutihi? ⁵⁸ Saafi ijoho idiihegueebe dihallivi aivojitoco ijibogotooboma ufuusumi jiihaivi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacusuminaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacusuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño jiihacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Amiihai Imitico Mejeevesutihachiiji Famooro Mifiniji.

13 Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco jiibuguumo Pilato Galilea gaifiimico agaisiraiciuboro Moocaanico ijeeceivequi asimico agaisiraiciumo tiihohoma diito tiihohoco acahiiseniunoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifimi famoova janaanici fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaaihi? ³ Amiihaico chahano neehi: Tolliro amiihai, amiihai imitico mejeevesutihachiiji paryi mifiniji. ⁴ ¿Nacu fine amiihai jooño Siloe torrehaci dieciohodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaaihi? ⁵ Amiihaico chahano neehi: Tolliro amiihai, amiihai imitico mejeevesutihachiiji paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohooviciuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuerahoma icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatihi. Jaanegui, diillucu; ¿Collihi bu toonovi onoovatiho icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuuhi: Aivojiiho, jaafahi jificaba icaho; ijiinijeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovajiho. Jaanoti onoovacutihachiiji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Iimitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jiibeguehicaui. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omoonuuneri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro jullevecutigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvati buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleveugoro ticovauhi Moocaanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojiiho Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesuunoma iicaubo sihidi isifiiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududicamaaiqui. Jaasumi masaa amiihaico ibuheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojiiho Jesu diiboco iimusuuhi: Bañifiiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amiihai joomico misiniimoro masatyefihi nifaihuti mihisuutomo. ¹⁶ ¿Jaanegui jaamo Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvari dieciohodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvi iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jilli Jesu unuuneri, paryi diiboco ijiiheveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 12.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? ¿Jinejevi fine ooviciji? ¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihiicunoco eetavehi.

Juurisutaguijivi^k Ohoovicino.

(Mt 12.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: ¿Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? ²¹ Fine juurisutaguijico gaigo itacufaño minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi iitacuco adicichi, nooboro.

Ijene Jiikai Aamiji.

(Mt 7.13-14; 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jiikaivi afatyocuumijeji jibogoboro feehicauhi. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluuihi: Aivojiibo, ¿naa miidimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Miguiino jaamo ijene jiikai aamijiro^l mijicafeteahi. Jaanegui amihaico neehi: Sihidi miyaminaa imegueji ijicafotonoco. Jaarumo jicafetejitihi. ²⁵ Iija abajaabo agaaniivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amiikai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojiibo, mihaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amihaico iimusuji: ¿Miijoho amiikai? Amihaico uujoho gaajatihi, nooboro. ²⁶ Jaanegui amiikai miticovaji diiboco monoomo: fima miikai mamachuhicauhi, mahaduhicauhi icano tolliro ijoho muucuumijefaño diibeguehicauhi, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amihaico neejiiho: Amihaico nuucuuihi, amihaico uujoho gaajatihi uuditi buhigovi miminifoto amiikai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro amiikai igaiñooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifaño icamoco maatyimemere amihaico diitoti buhigovi agaaniicuumo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifaño acasiivomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinovi iicarumoti tusumi saatoho sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi jeevano iicarumoti saatoho tusumi guinovi minifeteji, nooboro.^m

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Mt 22.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaamuro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachijji, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevedi imiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachijji, bu civohogo, bu sesevedi icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiikai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifihi, tolliro Moocaani amiikaajaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihihichi. Jaanoti uujoho imeguehicahi fahijivaro tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyicicinocono catava iseemeque ijjecuguiino ificuunicibadi. Jaarunoco amiikai mihimeguehicatihi. ³⁵ Eneecau bu magaaja amiikai iijano jihovonodi fiiveteji. Jino amihaico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihi jari

k 13.20, 21: Levaduraguijivi Ohoovicino.

l 13.24: Griego ijiri: aajashuno guhuga, noono.

m 13.30: Griego ijiri noono: jisumi dojicuvi iicarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatoho tusumi dojicuvi minifeteji.

johono uco: Imicani Aivojiibo momofeenedi asaabo, menejifucu agasetinohachuta, nooboro.

Jesu Iciidiihallivi Nifaihu Agahafuuboco Buheesuuhi.

14 Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivojiibo ijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi iifinicihcauhi. ²Jaanaa Jesu imega iciidiihallivi nifaihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³Jaanegui Jesu fariseomi, Moise tajiiba jiiibogominaa icamoco dilluui: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴Jaarunaa diito iimusuutih. Jaanegui iguihuvaaboco iiciuboro buheesuuhi. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ifariseomico nuuhi: ¿Cajaaty fine amiihaiti amiihai jooi ifapaajefaño aacotooboco mihiicijitirahi jaguisifucu iicaneguiiha? nooboro.

⁶Jaarunoco milli iimusuutimo.

Taabava Jiibaimojaago Ucuuhuvamo.

⁷Jaanaa Jesu iifinicinaaca ucuuhuvaumo asaamo imiyamañeviro casiicamaaihicauhi.

Jaanegui Jesu oovicifeenedi diitoco faguuhi: ⁸Saafi ico taabava jiibaimojaago ucuuhuvasumi imiyamañovi casiivedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹Jaanegui amiisico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica tomañovi jaani icasiivequi, nooboro. Jaanegui ijoho unucufeebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰Tolli icatino, ico ucuuhuvasumi ofoobo allibavi casiivo. Jaachijji fañojoaobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casiivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹Jaabadi ujoho mityahi onoobo guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootiibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹²Jaadi bu fañojoaoboco nuubo: Jiibaimofaño machutaaco edetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco diicicuujirahi. ¹³Tolli icatino; jiibaimoco edetavusumi iidaasufimoco, ifiino imitimehejeque, iigotimehejeque, aatyimetimehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jiibaimovi Ohoovicino.

¹⁵Jilli Jesu unuunoco saafi igiciniumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiibo Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhi machuta jiibaimoco. Jaaboro tajiibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui. ¹⁷Jaanaa amachucuujino iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvaumoco ijiibeguetequi: Masaaco paryi fanooro icacuuhi mamachuqui, nooboro. ¹⁸Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachijiro jiiinjique naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ¹⁹Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijiro fahuseecidimo bueymico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ²⁰Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro.

²¹ Jaanegui ijecivominaafi uhuumiuboro ihaivojiiboco jiibogovauhi paryiicino. Jaaneri ihaivojiibo isifiratuuboro, ijecivominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi jiihaiñeri. Jaaboro siva iidaasufimoco, ifiino iimitimehejeque, iigotimehejeque, aatyimetimehejeque icano, nooboro.

²² Jaanobuunati ijecivominaafi nuuhi: Aivojiibo, onoobadi moonicuuih. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivojiibo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueeje jiihaiñofoño iicamehejeque diicito taaja igahafequi. ²⁴ Miyanotiro amihaico neehi: Iticoni ucuuhavarumo tamachutaati ajashuno itiivejitih, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa iimeveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ijihevetiibo tadyojicuti saajitih. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifico iguijenisunoco iimogotiibo tadyojicuti saajitih. ²⁸ ¿Nacu amihaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino iifetejidino iicaruva eetavejiruubo. ²⁹ Jaanoti ihimahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinitih, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivojiibo siijiinije aivojiiboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahitiro iguinonijirunoco agaajaaboro tehesibaacaro diibojaa jiibogoco galluujiiruubo iimitocasiqi. ³³ Jaabadi cajaanihacho amihaiti paryi iinoco ejevesutiibo tadyojicuti saajitih.

Imuhu Iimo Afatyusumi.

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno? ³⁵ Jilli magañitacuuih jiiinijeguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.

Oveja Imitanovi Ohoovicino.

(Mt 12.10-14)

15 Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciiboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuih: ⁴ ¿Nacu miijoho fine amihaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhiniiboro feejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo iijebaihallivi ficuunicih. ⁶ Jaabo iijajaago agaseebere inahabomico, ifiitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniiboco atyimecuuih, nooboro. ⁷ Amihaico neehi: Tobadiro niquejefaño iicamo aivo imo imo icanicih saafi iimitiibo iimitico ejevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanicivi imo imo iicano saafi iimitico ejevesucusumi.

Nihibajevi imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaanoo gaigo fahuseecijeva inihibami icanoti saje imitaruva cuugahuco iniigoro guijaagoro, iminogayi guinejitiirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atyimecuuhi tañihibaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amiihaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanicahi, saafi iimitiibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañiifiibovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisiici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejete ufucu uudi iicajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehijeque diitisima dugaacuui. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehijeque anaajeuboro inihibamico allacaruuhi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinijevi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiibo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañiicuunobuunati toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guiinutuubo toojiinijeominaafijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitinoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa miihaiñooba diiboco toonoti acihicautihi. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi iijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonicinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi iijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutihi. Jilli didudicamaajebebadiro uco deesticinico, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani iijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idasuvuuhi. Jaaboro diibojaago ijinafatyuboro diiboco ihiibicituuboro niniiciubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutihi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijeecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijiihacu. Jaamoro usegaiviicuti ihusefa mificu, tihaiapaajeti diiboco mijiihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai iicavaaboco mihicitomoro magaicaau, muduumoro jiiibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniiboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jiiibaimoco eetavuumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahe asaaubo guubuuhi agaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovaboro dilluubo: ¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusuuho: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai iicavaaboco gaicaasuihi milli icatiibo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguutiibo. Jaanegui caani asaaboro diiboco noovauhi jaahe isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: Hiro gaajahi sihidi ficabano iima dudicamaahicahi diijico gañiitiibo. Jaaruboco safooba diniivimiti saafiigayiiba daacitatihi, tagataavominaama jiiibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiiboro agasebedi naha diniivigai iicavaaboco gaicaauhi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Besha, iijoho fahiijivaro

uuma diicanicihi. Jaamaño paryi tañeheje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jiiibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniiboco mahatyimeneguiiha, nooboro.

Iija Toomominaafi Iimitiibovi Ohoovicino.

16 Jaadi tolliro Jesu nuuhi ijiibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuui iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojiibo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco iiditi guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco diibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diiacuujiitihi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaaihucauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojiibo tadyudicamaajeti uco agañiidi? Sefatihi jiiijeque eseedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuuih jilli saatohoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicijinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiiri paryi saatoho ihaivojiiboco edebeumoco. Jaaboro saafiico dilluubo: ¿Minoodino ijoho tahaivojiiboco debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje diiribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casiivoobo bohonoti deetavo cincuentadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino ijoho tahaivojiiboco debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojiibo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiiinjeo miyaminaa gaajahi jiiinjeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Jino iimitino jiiinjeonehejeri gataavominaati mihici jiiinjeoneheje ifiniidi amiihaico diito ufucu niquejefañi ifinijitino iijanofañi igaayiciqui.

¹⁰ Miidirunoma imino omooniiho, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omooniiho, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaño jino iimitino jiiinjeonehejeri imitino momoonimoco, ¿miiijoho bu amiihaico imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿miiijoho bu amiihaico acijirahi amiihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeevivominaafi miimisiici aivojitisico ejeevivoobo, saafiico jiihegueebere, saaficoro gaijjiruubo. Saafima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeevejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amiihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amiihai jeebiico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiiheguehi.

Moise Tajiiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jiiibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinihi ijicafetehi.

¹⁷Tihiino niqueje, bu jiiniye icano ifininno. Jaano janaanici jeevano tajiibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Jiibeguehi Gaigooco Ejeevesunoditi.

(Mt 12.1-12; Mr 12.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco iiciibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco iiciibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Iicaabo, Lazaro Icano.

¹⁹Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofaño jicamaaihicauhi ovosiinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jiibaimoco sihidi ovosiinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰iidaasuubo sihidi icininisoma icaabo baavi gicinihicaubo inihibamima iicaabo guhugavi. ²¹Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeechicauhi. ²²Jaanofeene iguijeveubomajeque ciiumo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo guijeveuhi. Jaaboco ciiumo. ²³Jaabo inihibamima iicaubo idaasuno icahicauhi iguijeveme icafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴Jaanegui coovadiivuuho: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiiba ofooboro ihusegai niqueque nifaihufaño amatyusuuboro tañejeba niqueque isiicusuvaqui. Jino ciijigaifaño sihidi idaasuno icahi, nooboro. ²⁵Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jinihalliri idiicahinisumi imino diicahinihi. Jaanoti Lazaro idaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinihi. Jaanoti ijoho idaasuno diicahi. ²⁶Jaanomaryo bu amiihai miihaiti sicaisitu oonaagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahi efiejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigototo? ¿Milli bu juugavi fatyiejirahi? nooboro. ²⁷Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluuhi guhirubi iijajaago, ²⁸ofooboro sahusedimo tañahabomico iijibeguetequi. Jaanoti juuga jino iidaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatiniuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatiniuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jiihi, guhi Abraham, jaarunaa saatoho iguijeveuumoti diitoco iijibogoturuva iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachijji, tolliro bu saatoho iguijeveuumoti ifuruva guubujitirumo, nooboro.

Iimitinofaño Agañisujiruno Nihicu.

(Mt 12.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 Jaadi Jesu nuuhi iijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañisuno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañisuubo. ²Imijiruno diiboco guisibatyigabari icodaaheti muduujenimoro muuifaño magañino. Jaano janaanici idaasuno icajiruuho seemeneque imitinofaño agañisuubo.

³Mehesicini amiihai nahabo amiihaico imitino omoonihachijji diiboco mihiiha. Jaabo iimitico ejeevesuhachijji diiboma mihimibachusaci.

⁴Safucuro sahuse juugahuseti mifooci icano imitino omooniboro,

bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacujitihí onoohachijí, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisumínaa Aivojiiíbo Jesuco nuuhi: Miihaico daamusu janaaníci mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojiiíbo Jesu diitoco nuuhi: Amiihai miyaavogo mostaza noovata toogaidíno iicahachijí jiho sicomor onoohoco meneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amiihaico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivomínaafi Omoonifino.

⁷ Amiihaiti cajaanihacho ijeeceivomínaafima icaruva ududícamaaihicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casiivoobo, machucu, meneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari ijoho machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeeceivomínaafico atajiiíbanoco eetavonohallivi graciaco daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amiihai Moocaani atajiiíbanoco mihimivucuudi monoo: Jilli miihai miiifono jeecivomínaa jilli atajiiíbanocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Iicamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiiñije, Galilea jiiñije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiñijeocuumi saacuumivi iifutuubojaago saamo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jiiíbogomínaafi, miihaico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihifusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti jiihaivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuunoma iicaubo dojicuviro umiubo Moocaanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememiiivuuboro jiiñijehallivi javuvuubo graciaco ihaciqui. Jaabou Samaria jiiñijeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubueetihi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani idiíboro sicuumioobo uumihi Moocaanico imequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañiivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheetecuhi, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.

(Mt 22.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluuhi: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiihaifeeneri icacuuhi, nooboro.

²² Ijiiíbogomínaaco nuubo: Ufucu amiihai mihimegueji mahatyimeneque Miyamínaafibadi Ifiivuubo fucuti. Jaarumo mahatyimejitihí.

²³ Jaasumi amihaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mfeedino. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojete siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco jiiheveji icano. ²⁶ Miïro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miïro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajiñhicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuui. Jaanaaca sihidi niija aaguuneri paryi saatoho guijeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onoobo iicausumi icauno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno ciijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guijeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatoho iijahalliri mihicahachiji miniitomoro iijafañoti amiñhai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihicahachiji amiñhai iijajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miïro ifiico idaasuno omooninoti atajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti ifiico Moocaanijaagodi imitasuubo ifiico taajasuji.

³⁴ Amihaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotiïbo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyiñhañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehichatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehichago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.ⁿ

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojiiïbo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefihî, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Iimitino Fagominaafivi Ohoovicino.

18 Jesu oovicuïhi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico iñihicuguutiïbo. Tolliro miñhaiñoobaco gaijñhicutiïbo. ³ Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima imitino iicahicaunoco digoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuurunoco: Jii, neehicautiïbo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico ñihicugotiñhi, miñhaiñoobaco gaijitihi icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro ganuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacuutiïgo iicaqui tajeebiico uco niiji niiji moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojiiïbo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaani iicimo diibovi iidaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo? ⁸ Amihaico neehi: Tuumusutiïbo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino jiiñjevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

n 17.36: Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Fariseomioobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itiihicaunoma iicaubo jilli ohoovicuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisiici gaifiimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaahui. Saafuu fariseomioobo. Jaanotuu saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomioobo julleeciniiboro Moocaanima ihiimaaubo jilli neehicauhi: Moocaani ico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatihu, sitaaco imitino moonitatuhi, gaigoomima icatatuhi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatihu, ¹² sajaguisivi mifoooci machutiibo icafihu, uujoho paryi agaananoti fahuseeciti sano ico acifihu, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meecitiibo, jilli icidiiti covoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebii imicuubo. Jaanoti fariseomiooboco Moocaani gaayiciutihu. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onoono guinovi ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, noootiiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 12.13-15; Mr 12.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiiciqui. Jaanoco ijiibogominaa aatyimeumoro isivaumoco iibahicaumo. ¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi. ¹⁷ Miyantiro amihaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitiibo, tahi ufucu feejitihu, nooboro.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 12.16-30; Mr 12.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiibo Jesuco dilluui: Idiimiibo Jiibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiiboro saafiro iimiibo Moocaani. ²⁰ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajiibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañooco diibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gajji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifihu, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño. ²⁴ Diibo idaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihiino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. ²⁵ Tihijitiruno camello januuu ojiri afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanegui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi itihino Moocaanidi tihitihi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo miikai paryi monehejeque mejeevesumoro iima dihiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amiihaico neehi: Cajaatyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano ³⁰ Moocaani aivojiguinodi ejeevesumo jiihahallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefano ifinijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jiihaguehi.

(Mt 22.17-19; Mr 12.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco iijibogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeeci paryi Moocaani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatinunobadi iicaqui.

³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jiihebamaajimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati guijevefeneti siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejeti unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetiiboco Buheesuhi.

(Mt 22.29-34; Mr 12.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiiticuunaa saafi aatyimetiibo jiihainiri giciniuhi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli icano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuubo: iDavid Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco iibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniciviro coovadiivuubo: iDavid Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajiibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui iicijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo nuuhi: Aivojiibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: iJii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocaanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi.

Zaqueo.

19 Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivojiibo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihi baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma icaubo imegavi ijinafatyuuboro imoho sicomor onohori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauneri toohoti diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeiuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachijii diijafaño ifetehi, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayicubo.

⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño

Jesu ifetehi, noomoro. ⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleeveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivojiiibo, tañhejetei feenedi iidaasufiimoco aciji. Jaanoti saatehediti abañiiboro ananihacahachiiji, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiijaavi jaachiiji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli ooviciubo Jerusaleti ifiitacuuneguiiha. Jaanaa diito esamaaihicaui: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifiibo. Jaabo fuuhi tehesino siijiinjeyi tahi diiboco aivojiiiboti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivojiiiboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco ijiinije miyaminaa jiiheguehicaui. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jiihogoco gallumo: Mihimogotihidi diibo mohavojiiiboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojiiiboti ficuumo. Jaadi diibo siino ijiinijeyi uumiubo. Jaadi cuhuvaubo ijecivominaaco nihibamico aaciumoco minoodino agaanaacuunoco igaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticonioobo asaaboro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivojiiibo diiboco nuuhi: Aivo imino, ijoho aivo iimino jeecivominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojiiiboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asaaboro nuuhi: Aivojiiibo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusuubo: Ijoho sahuse cuumivahallivi aivojiiiboti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asaaboro nuuhi: Aivojiiibo, jino dinihibami filluchehufaña ificuhinino; ²¹ Ico ñihicuguehi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo ijoho ificutimañoti diicichi abasutirumañoti inoovataco diicichi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojiiibo diiboco nuuhi: Imitino jeecivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iiro gaajacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificutimañoti iicinoco abasutimañoti onoovasunoco. ²³ Jaanegui, ñcollihidi jana tañihibamico bancojafaño ficuuhinithi uujoho uhuumiibo tañihibami agaananoco fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Icojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumitiici. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diito diiboco nuuhi: Aivojiiibo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojiiibo diitoco nuuhi: Amiihaico neehi: Iicanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi icarunogayico dumitiiciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojiiiboti iicanoco imegnehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 22.1-11; Mr 12.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiitacuunaaca tolliro Olivohono icagaji fiitino iicacuudi miimisiici ijiibogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiiticumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayidi duujeciniiboco mihihañooba diiberi iigotiiboco. Jaaboco misinaayumisiro

misiva. ³¹ Amiisico cajaanoyohacho: ¿Collíhi momooníhi? onoochahíji, monoo: Mohaivojiiho eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeteuhi paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collíhi moburroco misiniíhi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojiiho eneeneguiiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohallivi ificumoro Jesuco diibohallivi casiihacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo ímega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jiihaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono ícagajiri guiino niituunaaca, paryícino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocanico íimomo síhidi ejeevanoco aatyimeunoma íicamo ³⁸ neehicaumo: íMicaní Aivojiiho, Mohaivojiiho memeri asaabo! íNiquejefaño sajeebí! íMoocanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofaño íicaumo nuuhi: Jiihogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehi diito illíivuruva guisibano coovadiinamaajirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ífiiticuunoco aatyimeuboro tuucuumíhallivi taabo: ⁴² íjoho jaachíji difucuvi íco sajeebíico aacíjirunoco gaajaruva sajeebí diicajirahi. Jaaruno ídi otoovomaño daatyimetíhi. ⁴³ Safucu ídi ídaasufucu gaseji díminaa díhallídi emecuvejifucu díhallídi emecuvomoro fahígovati íco mooníji, ⁴⁴ íco jiiiníjehallivi agaíimoro dímiyamínaaco gaisraicijimo. Jaamoro sababa díhallívi guisibaco jeevesujitimo, Moocani íco abaavafucuco agaajacítimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 22.12-17; Mr 12.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque ísivi agaíiíubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatíníhaamefaño jillí noono: Taaja Moocanima íimaajareji, noono. Jaarujaco amíihai nanívamínaa íijatíro míminíiyuhi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaacivíro miyamínaaco templojafaño jiiibogooboro íchícauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatínímínaa, tuucuumi aivojito ícamo diiboco íguijeníqui ítuma ífehícauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonohallítí omooníjirunoco atýmehícautímo paryí miyamínaa diibo onoonoco uguubunícímo íicaumaño.

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 22.23-27; Mr 12.27-33)

20 Safoono Jesu templojafaño ícaubo miyamínaaco taajasubogoco íjiiibogoobo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatínímínaa, quíllahuto ícamo. ² Jaamoro diiboco dílluumo: Míiháico díibogo, ¿míijoho íjítí jillí mooníhi; míijoho íco eneeneguiiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tollíro amíiháico dílluji, uco míhíimusu: ⁴ ¿Nacu, míijoho Juaco tajiíbauhi miyamínaaco ínitíqui? ¿Moocani, nacu miyamínaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomíro noocasíhícauhi: ¿Míllí íne meneejí? Moocani tajiíbari munúuruva du: ¿Collíhi jaanoco mímiyaavogotíhi? míiháico neejíruubo. ⁶ Jaanotí miyamínaa tajiíbari munúuruva, míiháico paryí

miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocaañifañodi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷Jaamoro nuumo: Magaajatihi. ¿Miihohacho fine Juaco miyaminaaco initijinoco tajiibauhi? noomoro.

⁸Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amihaico uujoho neejitihi miijoho tajiibari omooninoco, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 22.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicuui: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuui. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sihi tehesino fuubo tahi guenene iicaqui. ¹⁰Jaano ibaacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonoti diibojaago diito igalluui. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiiboco dojicuviro diiboja galluumo. ¹¹Jaanegui toono abajaabo sifiico galluui. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiimo. Jaamoro botiiboco dojicuviro galluumo. ¹²Jaanegui siino bu sifiiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañiimo.

¹³Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaijiibo taseemeneque galluui. Jaaboco aatyimemere fine bociguejimo, nooboro. ¹⁴Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masi miguijeniqui. Jaadi jari mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro. ¹⁵Jaamoro tomañoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluui: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶Asaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: iChaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷Jaanegui diitoco Jesu emeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinihaamefano icahi? Jilli du noono:

Guiisiri iijanoco eetavonicimo imiguiisibaco itihisuumoro gañihi.

Jaarunofano saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icahi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinihaamefano.

¹⁸Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaji ididaaheje. Jaanoti cajaatyohallivi toba aacotohachiji diitoco quicheyicijiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijnoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayicijirahi diitoti onobo siinovi ohooviciboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiui. ²⁰Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatyumoro aivojiibo usefano ihacitequi. ²¹Toonegui diito diiboco jilli dilluui: Jiibogominaafi, mihai magaajahi ijoho miyaanoco imino onoboro, miyaanoco idiibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniiboro Moocaani jihaiti imino diibeguehi. ²²Mihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitihi? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi uco mabañihi? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihifusu. ¿Nacu miijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojiibo Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo iciutimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidi jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro lliivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihi onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo: ²⁸ Jiibogominaafi, Moise miihaidi caatinihuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachiji, inahabo ifibaijigoco iiciiboro diigoma isemevaqui inahaboco ibununiqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiiboro. ³⁰ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco iciuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiiboro guijeveuhi. ³¹ Jaanegui jaano allivioobo diigoco iciurahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jiniijehallivi miyaminaa taabavacasihi.

³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere siijinijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño iifotomo tahi taabavajitihi, isemeque tajenijitimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuji icamo. ³⁷ Moise tolliro miihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinahaamefaño imohogayi ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojiibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiibo. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojiibo icatino ubuheeme Aivojiibo. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

³⁹ Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jiibogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuumo.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? ⁴² Miiro David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivojiibo Moocaani Tahaivojiibo Cristoco nuuhi:

Tamiyanaagonovi casiivo, ⁴³ diminaaco ditahaiguino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiibo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 22.1-36; Mr 12.38-40; Lc 12.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famooro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ijiibogominaaco nuuhi: ⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma

iigonoco iimoyiicifimoti. Bu tolliro imoyiicifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaaifimo machujafaño iimimañejequere juvicamaaifimo. ⁴⁷Tolliro fibaijito iijanoco udumitiicifimo. Jaamo iifurumo guenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibañiqui. Jaamo guirajino ciijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

21 Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima iicameheje Moocaanico aacimo ificufiinofaño ificuhicaunoco. ²Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijeegayicico ificuunoco. ³Jaanegui Jesu nuuhi: Miyantiro amihaico neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova janaanici acihi. ⁴Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuvucuunoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 22.1-2; Mr 12.1-2)

⁵Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocininoti, tolliro fañojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: ⁶Ufucu icajino paryi jino amiikai mihiiifinicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino Jiibogo.

(Mt 22.3-28; Mr 12.3-23)

⁷Jaanegui diiboco dilluumo: Jiibogominaafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaajaji toono iticovacuuunoco? noomoro.

⁸Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amihaico sita bañidino, guirajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuui, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeedinoo. ⁹Jaamo minaati, sanomiro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifinicuuujino icatino, ¹⁰nooboro cuhubacafutuubo ihiiimaubo: Siijiinijeoto, siijiinijeotoma moonicasiji. Siijiinijeo aivoji, siijiinije aivojima moonicasiji. ¹¹Jaasumi sihidi sefano jiinije maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niquejefaño ñihicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹²Jaano jilli iicajino imega iticoni amihaico agaayicimoro idaasuno moonijimo amihaico satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui amihaico icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti. ¹³Jaamo imefeenevi tamomoco mijiibegueji. ¹⁴Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. ¹⁵Tusumi jari amihaico uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amiikai minaa amiikai iijico jenaaujitihi amihaico guiinonijitimo. ¹⁶Jaarunaa amihaico, amiikai caanimi, amiikai nahabomi, amiikai yoto, amiikai gataavominaa icamo amihaico aivojitojaago satyeji. Jaamoco amiikai saatohoco gaisiraicisujimo. ¹⁷Paryi jiinijeminaa amihaico jiiheveji tamomohalliti. ¹⁸Jaarumo milli mihicajitihi. ¹⁹Tolli icarunofa quehecuno mihicahachijii ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucinino mahatyimecuudi magaajacu tuucuumi ifinicuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jiiñeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinihaamefaño idaasujino onoobadi tusumi icajino idaasufucuno. ²³ Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato iicamo, mifañotiosejema iicamo icano jiiñejhallivi sihidi idaasu iicajimaño jiiñe miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saatocho amocasifaño guijeveji. Jaanoti saatocho fahigova jiiñenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiñe miyaminaa jiiñejhallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asajino.

(Mt 22.29-35, 42-44; Mr 12.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi jiiñe icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiiñejhallivi paryi jiiñjeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuuca ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jiiñejhallivi iicajinoco eesamaamoro iñihicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufaifeedi mityama, avojima icano asaano. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memeeccu mataajasucufutucujineguiha, ²⁹ nooboro jilli oovicuubo: Memeeeci higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amiihairyo magaaajahi ficaba ifiiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino ononoco mahatyimecuudi magaajacu Moocaani aivoji ifiiticunoco.

³² Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jino iicanoco tusumioto aatyimeme guijevejitihiica, ³³ niqueje, jiiñe icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofeedi amiihai jeebii kuhufetedino, guirihicavono jiiñe busumije imoyiici icano guinodi tufucu amiihaivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amiihaihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jiiñejhalliri iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicnicu. Jaamoro fahijjivaro Moocaanima mihiimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafaño jiiñeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono iicagajjaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicaui diiboco iguubuniciqui.

Jesuco Igujeniqui Omoonino.

(Mt 22.1-5, 14-16; Mr 12.1-2, 10-11; Jn 12.45-53)

22 Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jiiñe fiiticuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicaui: ¿Milliti fine magaicaauji? noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicaui.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuhi Juda Iscariote jeebiifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimisiici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico

aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojiiho Niinoono Amachuuno.

(Mt 22.17-29; Mr 12.12-25; Jn 12.21-30; 1Co 12.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jiiibaimo icacuuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafiico mahatyimeji iciñuuri nifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo iijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojiihoco monoo: Mohaivojiiho jilli neehi: ¿Comecufañoo tajiibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro.

¹² Jaadi amiisico iifusujiiho iguiramecu, caamovohi iicamecu, imibachucinicumecuco. Jaamecufañoo meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuui.

¹⁴ Jaanaa amachucuujiidi Jesu iminisuminaama casiivuui imachuqui.

¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amiihaima Pascua machutaaco amachunoco iguijevecuujiino imega. ¹⁶ Amiihaico neehi: Siino Pascua jiiibaimo machuco machucuujiitihi. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amiihaico neehi: Jisumitiro siino aducujitihi baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amiihaihallivi aaciacafetjino jilli momooni. Jaamo uco jabajeetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji iicajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amiihaihallivi agañiicafotono.^o

²¹ Jaarunaa jino amiihaiti uco aacjiiho igaicaauqui tacojiri icahi.

²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uudititi unuucuubadi feehi. Jaarunaa idaasucani iicajiiho uco aaciibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaanii fine aacjiiho? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ijiibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaaniji miihaiti imiyaabo? noomoro. ²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeeto judiomi iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajiibanicihi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitihi. Jaanoti siibadiro amiihai mihicaji, amiihaifañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadiro atajiibaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, miiijoho imiyaabo, acasiivooboro amachufiibo, nacu jeecivefiibo? ¿Eti acasiivefiibo? Jaarunaa uujoho amiihaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

o 22.19, 20: Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

²⁸ Amiihai uuma mihicafihí uco inisunehejefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amiihaico aivojico aciji uco guihirubi aacihinibadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojiibo icagafaño macasiivomoro matajiibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icanohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 22.31-35; Mr 12.27-31; Jn 12.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojiibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amiihaico idillunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amiihaico igañucuqui. ³² Jaarunofaño uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iiti finitino iicaqui. Jaabo ijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojiibo imibaicinicuuhi iima civojafaño feequi, iima guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifococi, safo icano uco tuunamaajiji; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaijaajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amiihaidi cuujiivaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masaty. Jaanoti aamigama machahaabo amiihai caamoojaco manaajemere aamigati mihici. ³⁷ Amiihaico neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onoono icaji: Iimitimofeenevi ficufafetejiibo, onoono, paryi uuditi onoono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojiibo, miigaacima mihicahi, noomoro. Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocaanima Iimaahi.

(Mt 22.36-46; Mr 12.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono icagajijaago iicanicibadi. Jaaboma ijiibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomanovi iifutuudi diitoco nuubo: Moocaanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guiisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuivuubo Moocaanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachiji jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.^p Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani toomominaafi niquejefañoti sauhi diiboco isefatusuqui.^q ⁴⁴ Jaabo sihidiro iidaasuvooboro Moocaanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jinijehallivi aquetehicauhi tiijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocaanima ihiimaanoti agañiivuuboro ijiibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeteubo. ⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collíhi micigahi? Magañiivomoro Moocaanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

p 22.42: Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

q 22.43, 44: Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 22.47-56; Mr 12.43-50; Jn 12.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaanaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onoobo Jesu jii bogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo icahicaurumoobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininiiciqui.

⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuboco daacihí? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluui: ¿Aivojiibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonubo buiyaacuuihí imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musuufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududiiicuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiiciqui asaumoco nuubo: Taticovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahijivaró templojafaño icahicarahi. Jaaruboco uco magaayicihatihí. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momoonicihí jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 22.57-58, 69-75; Mr 12.53-54, 66-72; Jn 12.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojiibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti iifiniciiboro feehicauhi.

⁵⁵ Jaamoro ihaivojiibo iija goohasifeenevi ciijigaico eebasuumoro casiicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casiivuui. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago ciijigaijinivi giciniiboco guenene ihiiifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma icahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatihí, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: Híjoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatihí, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma icahicahiniibo Galileaooobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatihí iijoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaanaaca catava ojiuhi. ⁶¹ Jaanegui Aivojiibo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuuihí Aivojiibo Jesu diiboco: Jaachijí catava ojitinaacaro mifocó, safo icano uco tuunamaaiji, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro sihidi aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 22.67-68; Mr 12.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamiuhi.

⁶⁴ Ihaalliinoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa miijoho ico aamihi? noomoro ⁶⁵ famaño vaje diiboco iibahaucumo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 22.59-66; Mr 12.55-64; Jn 12.19-24)

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi igaivuumo judiomi quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Miihaico dinoo, čnaa miya iijoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amiihaico jiihi, nuuruva nacu mimiyaaveguejitrarahi? ⁶⁸ ¿Jaanoti amiihaico nuuruva nacu uuma mihiimaanoco mihimeguejitrarahi, uco misinaayujitrarahi icano?^r ⁶⁹ Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo giciniji Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿iijoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, amiihai monoobadi, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collihi bu sita onoonoco mihimeguejitrarahi? Miihairyo muguubucuuhi iijiri onoonoco, noomoro.

Jesu Pilato Imega.

(Mt 22.1-2, 11-14; Mr 12.1-5; Jn 12.28-38)

23 Jaamo famooro agañiivuumoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi. ² Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico miihai mahatyimehi, muucuumico ñaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojiibo Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³ Jaanegui Pilato diiboco dilluui: ¿Naava iijoho judiomi Aivojiibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuui: Jiihi, iijoho toono onoobadi, nooboro.

⁴ Jaanegui sacerdotemi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetihí, nooboro.

⁵ Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiinije miyaminaaco ñaaisuhicaabo ijiibegueri Galileavi iticonihiniibo, juu icacuui, noomoro.

Jesu Herode Imega.^s

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluui: ¿Nacu diibo Galileaoo? nooboro. ⁷ Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiibo Herodejaago tusumi Jerusale cuumivi agasebojaago. ⁸ Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuuihi siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidi ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹ Jaaboro Jesuco sihidi diluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuutihí. ¹⁰ Tolliro tomañeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano iimaahicaui. ¹¹ Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli mihiifoo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiibo gaachehubadi iimichehufañó jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluui. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹² Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

r 22.68: Sahaamefño: uco misinaayujitrarahi, onoooco ficuutimo.

s 23.6: Herode Antipa onoo. Meeci Lc 3.1

Jesuco Igaicauqui Unuucuuno.

(Mt 22.15-26; Mr 12.6-15; Jn 12.39-19.16)

¹³ Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiiciuhi. ¹⁴ Jaaboro diitoco nuuhi: Amiihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucuurahi amiihai imefeenevi. Amiihairyo magajacuuhi diibediti: Imitiibo, noomoro monoonoco aatyimetinoco. ¹⁵ Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetiibo siino tajaa sivasuuhi magaaja milliti bu miguijenijirahi. ¹⁶ Jilli ahaamiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

¹⁷ Jaabo Pilato jiiibaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayuujirahi miyaminaaco imono icasuqui. ¹⁸ Jaarunaa famooro sano sefano neehicauhi: iDiiboco guijeni! iBarrabacoro sinaayu! noomoro.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaaniumo tuucuumi miyaminaaco aivojitohallivi añaaisuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano.

²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. ²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: iImohobujehallivi tetecu! iTetecu! noomoro.

²² Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooniibo? Diibovi atyimetih iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaamiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

²³ Jaarunaa diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito iicamo sihidi ocoovadiinamaaiumaño diito iiji diibohallivi fatyuumo. ²⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onobadi imooniqui. ²⁵ Jaaboro sinaayusuubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaaniuboco. Jaaboro Jesuco diito usefano jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 22.32-44; Mr 12.21-32; Jn 12.17-27)

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onobo buhigoti asauboco agaayicumoro iguijeve imohobujeque iibusuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amiihaihalliviro mataa, amiihai seemehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeebiino, iisutino mifañoono icano, meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idasuno mooniji, nooboro⁴

³² Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicauqui. ³³ Jaamo ifutuuhi nigaiapaajebai onoomañovi. Jaamoro tomañovi Jesuco tetecuuno. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saafi icano tetecuuno. ³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

t 23.17: Sahaamefano toversiculoco ficuutimo.

u 23.31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumucuuho, noono.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihiiifinimoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani iiciubo iicahachijji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isuurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano ijoho judiomi Aivojiibo idiicahachijji, iiro difiico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatiniumoro' JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecuciniubo Jesuco iibahicauhi: Miyaano ijoho Cristo idiicahachijji iiro difiico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco iibauhi: ¿Aivo ijoho Moocaanico ñihicugotih, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momooniuno jaadaco mihicichi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idiifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaachijiro ijoho uuma diicaji imimañovi Moocaanico imiyaavogomo ofoomañovi, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 22.45-56; Mr 12.33-41; Jn 12.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadiciiba mihicacuui. Jaarunaa paryi jiinije civono minifutuui; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteuhi. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuui. Jaanaaca temploja ofoboociniuchehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuui. ⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuui: Guihi, dihusefano tagajaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivojiibo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidiigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaumo icamo icaui tehesinoti tonehejeque ihiiifiniciumo.

Jesuco Iciiuno.

(Mt 22.57-61; Mr 12.42-47; Jn 12.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatatiibo Jose Arimatea cuumioobo onoo Judea jiinjeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaatiobou. ⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaajinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi fagominaa omoonunofaño icautiibo.

⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifiico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifiico ihimohoti initusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifaño eseediuhojifaño ciubo bohoji mihihañooba iciaurautihojifaño. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi iicacuujineguiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaumo ufuumoro Jesuco iciiunoco meecituui. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici diiribano icanoco iimibaivucuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajiiba onobadi.

v 23.38 Sahaamefano janaanici jilli ficuumo: griego ijiri, latin ijiri, hebreo ijiri icano, onoonoco.

Jesu Sino Ubuheeteuno.

(Mt 22.1-10; Mr 12.1-8; Jn 22.1-10)

24 Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi ciconotiro fuuhi Jesu ciihojijaago ifacicinoco iimibachuunoma^w ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojiiho Jesu ifiico atyimecuutihi. ⁴ Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵ Jaamisiti iigutumoro guinovi jiinjehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collíhi amíhai ubuheetecuuboco iguijeveme iicamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacuubo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amíhaico unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifiivuuho acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti sino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigeje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo iciihojijaagoti uhuumimoro paryi toonoti jiihogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idiimoco, tolliro paryi saatothoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jiibuguumo Maria Magdalena onoo, bu Juana, bu Maria Jacobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuuboro Jesu ciihojijaago. Jaaboro idijiivuuboro toojifañoco emeeciubo atyimeuhi tochehuri iminiuchehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafitiuuboro uumiubo dojicuviro iijajaago.

Emaus Onoocuumi Jiihaijaago.

(Mr 12.12-13)

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiiamaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluui: ¿Jinejeque midillucasihicahi jiihairi mofoomisi? ¿Collíhi idasano mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onoo iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro iicahininoco. Jaanoti ijoho idiiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatíhi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareooboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihiiamanoti, bu paryi omoonihicahininoti icano sihidi ejevahiniiboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohaivojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinihi: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecusuumo. ²¹ Jaanoti miihai metemehicaurahi Israel jiinjeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuui. ²² Jaarunaa miihaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo ciihojico emeecieme miihaico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo

w 24.1 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

iffico aatyimetineguiiha mihaico jiiibogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco mihaico ijiiibegueneri.

²⁴ Jaaneguiiha mihaiti saatohe toojico emeejijeme gaigoomi onobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihii, noomiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: iGaajaticanimisi, fine amiisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño diibediti ononehejeque diitisico ijiiibogoo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi iifutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyuujiirahi.

²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuuhi civucuuno, noomiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuuhii diitisima iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisima acasivuuboro imaahuco agaayiciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaalliino imino faayacafutuuhii. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasuihi: ¿Eti miyaano mojeebiino imono icahicahinihi jiihairi masaasumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jiiibogoooro asaahicasumi? noomiro. ³³ Siino gueneene icatimisiro uumicuumbisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatohe igataavominaama igaicinimoco. ³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojiiibo siino buheetecuuhii. Jaaboco Simon atyimecuuhii, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jiiibuguuhii jiihaivi diitisima iicaunoco, diitisima maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacihininoco icano.

Jesu Ijiiibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 22.16-20; Mr 12.14-18; Jn 22.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluuhii: Sajeebii mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihii mihiguetehi? ¿Collihii uco amiihai jeebiifañoti mimiyaavogotihii? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududiicimoro, memeeeci; ijii ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco iifusuubo.

⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavugutumoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo^x ⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jillii iicajinoco amiihaima iicausumi amiihaico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onoono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jillii noonoro caatinicinino, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofeenedi fahigova jiinije miyaminaaco mijiiibegueji Jerusaleti miticonimo amiihai

x 24.42 Sahaamefaño janaanici jillii ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

eedeehimitihififico mejeevesucu amiihai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amiihai maatyimemere jinooco mijiiibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaaja, uujoho amiihaihallivi galluuji Guihirubi unuunoco. Jaanegui jiicuumiti buhigovi mefeedino niquejefañoiti mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 12.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agaaniiyiciubo diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iimumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocaanico imomoro. Fine.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

1 Iticoni paryi fanoova fiivuutinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani.² Miiro iticoni diibo Moocaanima icauhi.³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi; miiro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano^a ⁴Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno.⁵ Jaano cívonofañoti achicíhi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miiro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachiciibo iicaubediti ijiibeguequi. Jaabo ijiibogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachiciibo icatino. Jilli aachiciibo iicaabo jiiibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachiciniibo, jino jiiinjehallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miiro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jiiinjehalliri icacuui. Jaabofeenedi Moocaani jiiinjeque eheetavehinirunofaño jiiinjeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miiro ijiinjevi sauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayiciutihi. ¹² Jaarunofaño saatoho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatíhi miyaminaati ifiivomo icatino, bu gaifi iimoyiicinoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahiniibo miyaminaafi ifiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igajjima icano. Jaabo imico miíhai mahatyimeuhi, diibo idiiboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miiro diibediti Jua ijiibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacumaño, nooboro. ¹⁶ Miiro jaaboti paryi miíhai diiboma sihidi iicanoti magaayicíhi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miiro Moisefeenedi Moocaani tajíba saauhi. Jaanoti gajji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miiro miíhaiñooba Moocaanico atyimetihi, idiiboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo miíhaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jiiibeguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluui Juajaago diiboco: ¿Miíjoho iíjoho? noomoro idilluui.

²⁰ Jaamoco diibo imino jiiibuguuhi: Uujoho Cristo icatíhi, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miijoho ijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihi, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu ijoho oono Moocaani iimaaminaafi asaajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miijoho ijoho mihaico diibogo, oono mihaico agalluumoco mijibeguequi milli difiiti ijoho neehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihigovi ocoovadiicinibo: Aivojibedi jihaico sanoticovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatiibo, bu Elia idiicatiibo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatiibo icano, ¿collihi jana nitihicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriro nitih. Jaanoti amihafeeneri iicaabo saafi amihai magajatiibo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaanicivi iicaabo, diibovi uujoho ifototih. Jaamaño diibo tihapaaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

²⁸ Paryi jino jilli icauhi Betabara onoomañovi, Jordan onoohi onegueehivi Jua initihicauhigo.

Jesu Guijefeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucuti Jua, Jesu diibojaa asaaboco aatyimeuboro nuuhi: Memeeeci jaani Moocaani Cordero, iguijefeenedi jinijeminaa imitico ubuusujibo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaabo: Taabuunati saajiibo tajanaanicivi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacumaño. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahinitih. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitiiboro saahi Israel cuumiminaa diiboco igaajaqui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gajjaco nimihubadi jeevaabo diibohallivi niquejefañoti iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatih miijoho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitiqui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaanihallivihacho iniitooboro iicaabo diibo tagajari initijiibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jibeguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jiibogominaa.

³⁵ Jaano sesevedi siino Jua tomañeri icauhi miimisiici jiiibogominaatisima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memeeeci ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jiibogominaatisi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emeeeciuboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿Jinejeque miguinehi? nooboro.

Jaanegui nuumisi: ¿Jiibogominaafi, cuuca diicafih? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memeeeci, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo icahicauhigoco. Jaamisiro mihijicuuneguiiha tufucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonitiiboro

inahabo Simonco iguiinutuuboro diiboco nuuhi: Meeci mahatyimecuuhi Mesia Cristo onooboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihaivojiisucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Iijoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onoono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamísico.

⁴³ Jaano sесеvedí Jesu imuguuhi Galilea jinijevi ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri tolliro Andre, Pedro icamísi icahicauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque iicijeuboro nuuhi: Miihai mahatyimecuuhi, diibediti Moise itajiiba aamefaño acaatiniuboco. Tolliro Moocaani iimaaminaa diibediti acaatiniiboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memecitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelminaafi abañifitatiibo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluui: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miiro ico uujoho atyimehi Felipe ico coovatinaacaro higuerahoguiino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jiibogominaafi iijoho Moocaani Achi, iijoho israelmi aivojiibo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli iijoho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguiino diicaaboco atyimehi eneenguiiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicininoti Moocaani toomominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubohallivi iniitocinimoro bu caamovi focinimoco, nooboro.

Cana Onoocuumi Jiibaimo.

2 Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jiibaimo icauhi Cana cuumivi Galilea jinijevi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ijiibogominaama cuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuui, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototihi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecevominaaco: Paryi diibo amiihaico onoonoco momooni, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano iciñuuno. Tuñuujeñaño judiomi iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicañuuje. Jaano sañufaño fine ifetehicauno ochenta o cien litrodino nifaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino iciñuunoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujeque jiti jiti gahafusuui.

⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi miidino mihicimoro mahacito ijiibaimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniumo. ⁹ Jaafaihuco ijiibaimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautiibo cuucati iiciunoco; idiimoro

diito ijeeceivominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco iiciumaño. Jaanegui ijiiibaimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ijiiibaimo guiraano aaducuunobuunati iimijisutinoco iifefimo. Jaanoti ijijoho aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omooniuono Cana cuumivi Galilea jinijevi, imityaco ifusuubo. Jaaneri ijiiibogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ijiiibogominaa icamoma fuubo Capernau cuumijaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuui.

(Mt 22.12-13; Mr 12.15-18; Lc 12.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomi jiiibaimo Pascua ifiiticuuneguiiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi. ¹⁴ Jahi atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nimiihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuuacumo gicinimoco atyimeubo. ¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaaibaico gaiciitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañiiubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuuacuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimiihumico anaajeumoco nuubo: iToonoco jinoti buhigovi miici! iGuihirubi ijijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ijiiibogominaa esafutuuhi Caatinihaamefaño: Diijaco agaijino uco finisuhi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomi diiboco dilluui: Eneecata mihaico siibadi iicanoco dihfusu toonoti magajaqui: Jii, olli iicaneguiiha jahi olli mooniibo meneequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jijia templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli ijijoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ifiicoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeveunofeneti ubuheeteusumi ijiiibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu ijijico icano diitoco ijiiibugunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jiiibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicauihi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere.

²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaahicautihi famoovaaco agaajahicaumaño.

²⁵ Mihihañooba diiboco jiiibeguehicautihi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebiifaño iicanoco icano.

Nicodemo Onoobo.

3 Icaubo saafi fariseomioobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo.

² Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: Jiiibogominaafi, mihiha magajahi ico Moocaani mihaico diibeguequi agalluunoco. Chahamo mijoho sihidi ejeevanoco ijijoho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicatiruva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi, siino dojicuviro ifiivotiibo Moocaani aivojifaño feejitíhi, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuhi: ¿Milli jaabo miyaminaafi ujusicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebiifaño ijicafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajjari icano ifiivotiibo Moocaani aivojifaño feejitíhi. ⁶ Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajjati ifiivomo Moocaani Gajjama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti icamo.

⁷ Daabafitiedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ Miíro guibuhuba iimogohigoti asaanoco ijoho guubufíhi. Jaaruubo gaajatihi conooti asaanoro conoovi ififotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajjari ifiivomo, milli ifiivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Hijoho aivo sihidi edevaabo israelminaa jiiibogominaafi idiicaruubo, nacu jinoco gaajatihi? ¹¹ Miyanotiro ico neehi: Miihai mihiiamaahi magaaanoco. Jaamo miihai miiibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco amiihai mimiyaaveguehaticatihi miihai monoonoco. ¹² Jiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehaticatihi. Jaanequi: ¿Fine millijiru niquejeonoco jiiibuguruva?

¹³ Miihaiñooba niquejefaño footihi idiiboro tahigoti iniitehiniibo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuubo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ Miíro Moise sicaihigovi jiinimoco caamovi agañiyiciubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuubo caamovi guijeve imohobujehallivi gañiyicicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuuhi^b

Moocaani Jiinije Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ Miíro Moocaani sihidi jiinije miyaminaaco agaijiboro idiiboro iicaabo Illico aciuihi. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitíhi. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miíro Moocaani jiijehallivi Illico galluutíhi jiinije miyaminaaco ciijigaifaño igañisuqui. Jilli galluubo diibofenedi jiinije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo ciijigaifaño ifetejitíhi. Jaanoti imiyaavogotimo ciijigaifaño ifeequi icacuuhi idiiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo ciijigaifaño ifeequi icacuuhi. Miíro jiinijehallivi aachiciniibo asaaboco imogotimo icivonocoro imuguumo imiticoro omoonihicaumaño. ²⁰ Miíro famoro iimitinoco omoonimo aachicinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovoiivotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani icano igaajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi jiiibogominaama Judea jiinije. Jaabo toonovi guenene icaubo miyaminaaco initiubo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomañovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicauho. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jiiibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifiino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojiibogominaafi, meeci

b 3.15 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

iima oono Jorda oonegueehi iicaubo icahi diiboti miihaico idiibuguubo. Jaabojaago sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miiro amiihairyo uco muguubuhinicuuhi: Uujoho Cristo icatihi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco.

²⁹ Miiro taabava jiiibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicibo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanivivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviuro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jiiinijeoobo jilli jiiinjeminaafi. Jaabo jiiinjenehejequere iimaanacihi. Jaanoti niquejefañoti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco miihaiñooba miyaaveguehicitih. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jiiibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jiiibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. ³⁵ Moocaani Illico gaijihi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuui. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuui. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñihicuno Moocaani omoonjinofaño icacuui.

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

4 Jaanaa fariseomi guubuui Jua janaanici Jesu iijibogominaama iicaabo initihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautihi idiimoro iijibogominaa nitihicaui. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileaajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguui Samaria jiiinjefeenedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuuih Scar onocuumi Samaria jiiinije cuumivi Jacob illi Joseque ijiinijeque aaciumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onohoji. Jaanaa Jesu asaabo, iniinovatucunegui tohoji cojivi casiivuubo, fine gadiciiba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa iijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaago nuuhi: ¿Milli jaabo ijohoho judio idiicaabo, uujoho samariaago icagoco nifaihuco dilluuhi? noogoro. Jilli nuugo judiomi samaritanomima iimogocashicautimaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ijohoho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu miijohoho jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ijohoho uco dilluruva ico uujoho buheenifaihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojiiibo, nacu jinejeri jaabo inifaihuco diicijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheenifaihuco diicijirahi? ¹² Miiro jino moheedebebe Jacob miihaidi jihojico ficuui, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ijohoho diibo janaanici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoji nifaihuti aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitihi. Uujoho aacino nifaihu diitofañoti finitino niivaji ifinijitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojiibo, uco tofaihuti daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jihojjaago nifaihufiri saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatíhi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatíhi onooogo.

¹⁸ Miíro sahusedimoma diicacuui, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatiibo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojiibo ijoho baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ Miíro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuui. Jaarunaa amiíhai judiomi Jerusalevi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiíhai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajjaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² Miíro amiíhai samaritanomi magajatiiboco mihimehi. Jaanoti miíhai magaajaaboco mihimefíhi; Miíro judiomi taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuui, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igajari, miyaaneri icano. Miíro tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igajari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onooogo, asaajinoco. Jaabo asaadi miíhaico paryi fanoocoro jiiibeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ijiibogominaa gaseuhi. Jaamo jabafituuhi. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluutihí. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque mihiiacaasihi? nuutimo. ²⁸ Jaanegui diigo ihicíñuco ejevesuhiniugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jiiibugutuui.

²⁹ Eneecauhu masaamoro memeeceva saafi gafi, paryi omoonihicanoco uco onoooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatiibo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoroo fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ijiibogominaa diiboco neehicauhi: Mojiibogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amiíhaima magajatinoo, nooboro.

³³ Jaanegui ijiibogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine miíjoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi onoo uco agalluubo onoojadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miíro amiíhai meneehi: Icanehiica minihíbací, minihíbací idíño basuta ujusijino, noomoro.

Jaarunofaño amiíhaico uujoho neehi: Memeece basutaaco, onoo paryi tifaicuuhi ihicafetequi. ³⁶ Miíro basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicífihi. Jaabo basuta noovaco ananinicíjadi miyaminaaco nanihi ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco íciibo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinicíhi, onoono. ³⁸ Jaanegui uujoho amiíhaico tajiibahi mihicíqui amiíhai mabasuhinitinoco; sita abasuhininoco amiíhai mequeheevéhi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco síhidi Samaria jiiinije cuumiminaa miyaavuguui diigo ijiibuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoroo diiboco fítiuhi diitoma iicaqui.

Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuumoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi iijoho eneeneriro mimiyaavogocutihi: Miihairyo muguubucuuhi. Jaamoro magaajacuuhi miyaanoro diibo Cristo jiinjeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojiibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiinijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu inoro nuuhi: Mooaani iimaaminaafi ijiinjevi bocigoratihi, nooboro.

⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomañoto imino gaayiciuhi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jiiibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omoonuunoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiinjevi toonovi nifaihuco aivofaihuti iminiyumañovi. Jaanaa Capernaui icaubo saafi aivojiibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuuchi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiiha. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi iicanehejeque omooninoco mahatyimetihachijji mimiyaaveguejitih, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojiibo goovano masiigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguboro fuucuuhi. ⁵¹ Jaabo iijati fiiticuuboco idudicamaajeminaa asaamoro jiiibogovauhi: Diseemene buheecuhi, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehiniibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dijiiveeberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eenehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omoonuunoco alliniuhi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

Jesu Buheesuhi Iigotiiboco.

5 Toonobuunati judiomi eetavuuh, jiiibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onoohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi iijiri Betesda onooba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafiimo icahicauhi aatyimetimo, idiino iimitimo, ifiino isifañineri iigotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifaihu amaryibanosa. ⁴ Miiro tobajaago Mooaani toomominaafi niitehicauhi safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva^c ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siuciniuboco Jesu aatyimeuboro gaajaciuhi aivo guenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojiibo, miijoho bu uco tobafaño jiihacujirahi toba amaryibasumi fahijivaro tobafaño feequi mooninaacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

c 5.3, 4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro dicigaiijeque diiciibo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaiijeque iiciuboro igucuubo. Jaafucuu judiomi jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiomi Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachijji jino jaguisifucu. Jaanegui dicigaiijeque satyeyitih, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: Miïro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaiijeque diiciibo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿Miijoho diibo ico dicigaiijeque diiciibo diigo onoobo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajautih diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyaminaa iicaumo cojitì Jesu sihigovi ufucuumañ. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aatyimeuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino ijoho ubuheecunoco; siino imitino diicacujirahana janaanici iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiomico jiibugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco. ¹⁶ Jaanoma iicaumo judiomi Jesuco imitino moonihicauhi, diibo jaguisifucuvi tolli omoonihicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dudicamaahi. Jaano ticovovi bu uujoho dudicamaahi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiomi janaanici imeguehicauhi diiboco agaicaunoco. Miïro toono jaguisifucucoro diitobadi teemehicautiibo, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onooboro ifiico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebiitiro moonitih. Miïro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi moonih. ²⁰ Miïro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miïro imi janaanici ejeevanoco iifusujii-behiica. Jaaneri amiihai majabafiteji. ²¹ Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² Miïro Moocaani mihihaiñoobaco iimitico nootih. Jaaruubo paryi toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitico iimibachuqui; ²³ Toonoti famooro Illico ibocigequi Caanico icabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotih diiboco agalluuboco.

²⁴ Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Uco agalluhiniiboco imiyaavogomoro uujoho ononoco uguubumo ifinijitino fiivoma icacuhi. Jaamo cijigaifaño fuucuujitih; Jilliro guijeveti fiivofañovi fatyucuubo.

²⁵ Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuhi; iimitifaño miguijvecubadihiica iicamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubumo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco aciibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. ²⁷ Tolliro bu mitya iijico aciibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacufu, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho iicamaño. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino ciihojinofaño iicamo ihiimaaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omooniumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji cijigaifaño ifeequi.

Cristoti Ijibogono.

³⁰ Miuro ujoho aivo, uuro tajebeitiuro moonijitirahi. Jaamaño ujoho iimitinoco dugaacuhi uco atajibabadi. Jaano ujoho udugaacuno miyaano tajebeiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhiniibo iimogonocoro moonihi. ³¹ Ujoho uuro tafitiro jibuguruva tajiibogo saatehedi ibocima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditi jibeguehi. Jaamaño ujoho gaajahi uuditi diibo onono miyaano iicanoco. ³³ Miuro amiihai saathococo magalluui Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño ujoho gaayicitihi miyaminaafi jibogonoco. Jaarunoco ujoho jilli Juati amiihaico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. ³⁵ Miuro Jua ciijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amiihai jihachutagayiro imo imo mihicauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua jibuguuno janaanicivi ujoho onono jeevauhi. Miuro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivi jibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jibeguehi. Jaaruuboco amiihai safooba mahatyimetatihi, bu ihiimaaco safooba muguubutatihi icano. ³⁸ Tolliro bu diibo iiji amiihaifaño chahahi; Diibo agalluhiniiboco amiihai mimiyaavogotimaño. ³⁹ Miuro Caatinihaameque imino amiihai mihifinichicahi fiivo ifiico toohaamefaño mahatyimeneque mihimogomoro. Jaano miuro toohaame uuditi jibuguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo tajaa masaanoco mihimogotihivi fiivoma mihicajiruneguiiha. ⁴¹ Ujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitihi. ⁴² Jaabadiuro ujoho gaajahi amiihai Moocaanico magajitinoco. ⁴³ Miuro ujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitihi. Jaanoti sifi jilli ijeebitiro asaaboco naha amiihai magaayicijirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonoguinodi idiiboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotihi. ⁴⁵ Jaanegui uuditi mehesamaaidino: Caani imefeenevi mihaico imitino neejiiibo, noomoro. Icaabo amiihai imitico eneejiiibo Moise. Jaabo tajiibafeenedi mataajibadi mehesicinirahi. ⁴⁶ Miuro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miuro diibo uuti caatiniuhi. ⁴⁷ Jaabo acaatiniunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

Cinco Mildimoco Amachusuno.

(Mt 12.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuui. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniiiboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatyimehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro jibogominaama casiiuuubo. ⁴ Jaasumi fiiticuuno judiomi jibaimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeeciubo atyimeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiiibo? onoomaño jilli omoonijinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno iifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijiiibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimisiici tavaabomisi icanoma icase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasiicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casiicamaaiumo cinco mildino gaiffimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco iiciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro, toonoco ijiiibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi giciniuumoma. Tolliro bu itaavaco iifuumo iimuguudineheje.

¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ijiiibogominaaco: Paryi manaani ihatyuuvoco gaññicafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco ananiumo gahafusuuhi, jiiibañoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyuvuunoco. ¹⁴ Jaano Jesu sihidi ejeevano iifusuo eheetavuunoco aatyimeumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jiiinjehallivi asaaujiibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco iiciumoro satyuujirumo aivojiiiboti iheetavequi. Jaanoco agaajaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.

(Mt 12.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihiijuuudi ijiiibogominaa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernaujaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseutihi. ¹⁸ Jaanaa imuuaiifa ticovauno sihidi guibuhuba asaano. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idiino kilometronohachuta icacuumaa Jesu saauhi nifaiuhallidi igooboro. Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayiciuhi. Jaadi goovano iifutuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guinehi.

²² Jaano sesevedi toonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijiiibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaano, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijiiibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaujaago Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuaivi aatyimeumoro nuumo: Jiiibogominaafi, ¿cusumi gashinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidi ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududicamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaaafibadi Ifiivuubo amihaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco miyaminaa igaajaqi, bu uuvi Moocaani igaajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amiihai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco miihaico dihiufusu maatyimemere ico mimiyaaveguequi? ³¹ Miiro moheedeetemihai machuui mana onoonoco sicaihigovi iicausumi, oono Caatinihaamefaño: Niquejeje maahunoco machusuubo, onobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Moise amiihaico niqueje maahuco acitihi, Guihirubi amiihaico jino miya maahu niqueje maahuco acihi. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitooobojiinijeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojiibo, fahijivaro miihaico toono maahuco daacihica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitihi, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitihi icano.

³⁶ Miiro amiihaico uujoho eneehinicuubadi: Uco mahatyimecuuruu uco mimiyaaveguehicatihi. ³⁷ Miiro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitihi. ³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehinitihi uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhiniibo iimogobadi mooniqui saahinihi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutiibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomi ticovauhi diiboco edejecumoco. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituuubo, unuuneguiiha ⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatiibo? ¿Miiro caani, seeji icamoco miihai magajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amiihai dejecufiraco.

⁴⁴ Miihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi uco agalluhiniibo tajaa isivatiruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. ⁴⁵ Miiro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro jiiibegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuunoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

⁴⁶ Miihaiñooba Moocaanico atyimetihidi iiboro uujoho Moocaaniti asaambo Moocaanico atyimehi. ⁴⁷ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ Miiro amiihai eedeete manaaco sicaihigovi amachuuruo chuumuui. ⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefañoti iniitono maahu. Jaanoti amachumo gujivetimo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniitehiniibo. Jaamo uco agaayicimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahuco. Jaanoco uujoho jiinijeminaahallivi aacijino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomi ticovauhi sanomiro iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani miihaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuubo uucuco muduutihachijiji, bu itijohoco mahadutihachijiji icano fiivoma mihicajitihi. ⁵⁴ Jaanoti taahuco

amachuubo, tatyijohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. ⁵⁶Jaamo tafico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷Miuro Moocaani uco agalluubo ifiima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸Jino niquejeti iniiuuno maahu; amiihai caanimihai manaaco amachuumo iguijeveubadi iicano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafaño ijiiuguubo.

Jesu Iimaa Fiivoco Acihi.

⁶⁰Jaanoco sihidi saatoho ijiihogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihiiama sihidi jeevahi. ¿Miijoho fine gaayicijirahi? noomoro.

⁶¹Jaanoco Jesu ijiihogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amiihaico imitino moonihi? ⁶²¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi lfiivuuboco caamo iticoni icauhigo ofooboco mahatyi meruva? ⁶³Miuro Moocaani Gaija miinoco fiivoco acihi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihiimaano amiihai jeebiico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴Jaarunofaño icamo amiihaiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Miuro Jesu imegaviro gaajacuhi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicaaqui aaciujiiboco icano. ⁶⁵Jaamaño nuubo: Toonegui amiihaico neehinihi: Miihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶Jaasumitiro sihidi saatoho diibo dojicuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutimo. ⁶⁷Jaanegui Jesu saatoho ijiihogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amiihai tolliro diitobadiro mefejeji? nooboro.

⁶⁸Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivojiibo, miijaago bu miihai mefejejirahi? Miuro iima icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹Miuro miihai mimiyaaveguehnicuui. Jaamoro magajahi ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amiihaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaabo Jesucristoco iguijeniqui aaciujiibo.

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautih.

7 Jaanobuunati Jesu Galilea jiiijeri igooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jiiijevi ofoonoco imeguehicautiibo judiomi diiboco tahi agaicaauguuneguiiha. ²Jaanaa fiiticuuno tabernaculojano jiiibaimo iicaujino; tusumi judiomi nijeganofaño icanicimico. ³Jaaneguiiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimico edeetavonoco ihatyi mequi. ⁴Miuro miihaiñooba miyaminaaco ifiico igaajasuqui omoonimo toovono moonitatih, tolli bu omooniiibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautiimaño.

⁶Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihiica uujoho iifototihica. Jaanoti amiihaidi naha fafucuvaro imihi. ⁷Miuro amiihaico jiiijeminaa jiiheguetih. Jaanoti uco jiihegueme diito imitico onoonohalliti.

⁸Amiihairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica

tahoovofucuvihica uujoho ifototíhi, nooboro. ⁹Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jiibaimovi.

¹⁰Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiha. ¹¹Jaaboco judiomi tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹²Jaabediti sihidi miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³Jaarumo mihihiñooba foovono diibediti iimaahicautihi judiomi ñihicuti.

¹⁴Jaanaa ijiibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuihi. Jaaboro ticovaubo ijiibuguubo. ¹⁵Jaaneri judiomi sihidi eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aameneñaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeebiitiro jiibogotihi uco agalluuhiniibo jiibogoco uujoho jiibeguehi. ¹⁷Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jiibogoco ijiibogonoco nacu tajeebiitiro uujoho onoono iicanoco. ¹⁸Jaanoti ijeebiitiro ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefíhi. Jaanoti diiboco agalluhiniiboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifira chahahi.

¹⁹Miíro amiíhaico Moise tajiibaco aciuihi. Jaarunoco amiíhaiti saatohoba imino moonitíhi. ¿Collíhi jaamo uco magacaaujirahi? nooboro.

²⁰Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Híjoho íjima diicahi. ¿Miíjoho nacu ico gaicaaujirahi? noomoro.

²¹Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihinineri famoro meheetyehinihi. ²²Miíro Moise amiíhaico tajiibauhi amiíhai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniutihi omoonuubo, amiíhai eedeetemíhai toonoco ticoniuihi eheetavuumo. Jaanoco amiíhai jaguisifucusumi meheetavonicihi. ²³Jaano Moise tajiiba gañicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaifi seemene meeheque miquticinicíhi. ¿Jaamo collíhi taja misifíratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohalliti? ²⁴Imino meecitimoro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magaajaadi mihiima, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguinehicaabo icatiibo? ²⁶Memeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco mihihiñooba milli moonitíhi: ¿Naa fine jísumi aivojito gaajacuuhi diibo Cristo iicanoco? ²⁷Jaanoti miíhai magaajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi mihihiñooba gaajajitíhi cuucati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸Jaanegui Jesu templojafaño ijiibuguumañoti sefano nuubo: Uco naha amiíhai magaajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebiitiro saatíhi. Jaabo uco agalluuhiniibo miyaabo iicaaboco amiíhai magaajatíhi. ²⁹Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinimaño. Miíro diibo uco galluuhinihi, nooboro.

³⁰Jaanegui diito diiboco gaayicijirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño mihihiñooba diiboco gaayicutihi ihoovofucuví ífutuutimaño.

³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluui Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuui miyaminaa toonoti imiribacasiunoco. Jaaneguiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluui Jesuco igayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica amiihaima icaji. Jaadi dojicuviro feeji uco agalluubojaago. ³⁴ Jaaboco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitithi uujoho iicahigo amiihai mihifetejitimaño uco mahatyimejitithi.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomiro noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitithi? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico ijibeguequi? ³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono miihaico noobo: Uco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitithi uujoho iicahigo mihifetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jiiibaimofucu Jesu aganiivuuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihichahachijii tajaan masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoobo, Caatinihaamefaño onobadi: Dijeebiifañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igaijaco agaayicijinoco. Tusumihiica Moocaani Gaija niituutihica Jesu niquejefaño ufuutimañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuunomoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miuro Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojiibo David yotofañoti tolliro Belen allio cuumijefañoti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutithi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotithi.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collithi jana jaaboco misivatithi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amiihai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amiihaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajiibaco agaajatimo jilli ciijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onoboco safoono Jesuco fucu emecijeubo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu miihai tajiiba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ijoho Galileaooobo? Eneecau, imino Caatinihaameque dihiifinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatithi, noomoro ⁵³ ijeevadi sahaje iijanojaa fociniumo.

Gaifimima Icaffigo.

8 Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajjaago. ² Jaano sesevedi fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasiivuuboro ticovaubo ijiiibuguubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigooco gaifimima iicafihicaugoco. Jaagoco diitofeenevi ificumoro ⁴ nuumo: Aivojiibo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifiima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ Miïro Moise itajiiibafaño jilli miïhaico neehi: Tolli iicagoco guisiri mahaamimoro magaicaau, nooboro. ¿Jana ijoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, iifurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiiinijehallivi idijiiivuuboro ticovaubo ihusegairi jiiinijeque acaatiniubo. ⁷ Jaaruna suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agaïivuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amiihaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idijiiivuuboro jiiinijeque caatinihicaui. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebiifañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safiisari ofociniumo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agaïivuudi miïhaiñoobaco atyimecuutiibo, idiigoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Miïro saatohoba ico milli moonitihi? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojiibo, saatohoba milli uco moonitihi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaruubo milli ico moonitihi. Fuucu. Jaagoro siino imitino diiacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebiinoco Aachiciniibo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jiiinjeminaa jeebiico aachiciniibo, tadyojicuti asaabo civohi icajitihî. Jaano ifinijitino fiivoco aacino foovoma icajiibo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Hjojho difitiro diibeguehichahi. Jaano dijiibogo ibocima chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ijiiibuguruno tajiibogo ibocima icahi, uujoho asaahinihigoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amiihai magaajatihî uujoho tahigoti asaahinihigoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amiihai miyaminaa imitico meneehi jiiinjeminaa tajiibafeenedi. Jaanoti uujoho miïhaiñoobaco dugaacutihî. ¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiïro uujoho icatihî, Guihirubi uco agalluuhiniiboma mihicamaño. ¹⁷ Miïro amiihai tajiiba aamefaño noocinino: Miimisiici ijiiibogono ibocima icahi, noonoro. ¹⁸ Miïro uujoho tafiitiro jiiibeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhiniibo uutî jiiibeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amiihai magaajatihî, bu tolliro Guihirubico magaajatihî icano. Jaanoti uco magaajaruva tolliro Guihirubico magaajajirahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ijiiibuguubo nihibamico ijicuhicauno cojivi. Jaaruuboco miïhaiñooba gaayiciutihî, ihoovovi iifutuutimaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amiihai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amiihai mefejejihî, nuubo.

²² Jaanegui judiomi nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifiico guijenijiibo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefejejitihi, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amiihai baaoto. Jaanoti uujoho caamboobo. Amiihai jijjeminaa. Jaanoti uujoho jijjeminaafi icatíhi. ²⁴ Jaamaño amiihaico: Amiihai imitímaryo miguijeveji, neehi. Miíro uco mimiyaavogotíhachijí amiihai imitímaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Miijóho nacu ijóho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicijetiro amiihaico neehicacuui. ²⁶ Sihidi icano amiihaico eneejino, amiihaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jiiijeminaaco jiiibeguehicahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautihi Moocaaniditi ihiimaahicaunoco.

²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifivuuboco guijeve imohobujehallivi magañiicyidí magaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeebiitiro uujoho omoonihicatinoco magaajaji, bu tolliro Guihirubi uco jiiibeguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluhiniibo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutihi, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguuihi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohallívi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomi diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutímo mihicahachijí miyaano tajiibogominaa mihicaji. ³² Jaachijí magaajaji miyaanoco. Jaano miyaano amiihaico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Miihai Abraham iyaachimihai mihicamo sita jijovoto mihicatatihi. ¿Milliti jaabo miihaico ijóho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jijovoboti icaabo ihaivojiibo seemefañodi icatatihi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanicahi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amiihaico isinaayuhachijí miyanotiro jijovoto mihicacuujitihi. ³⁷ Uujoho gaajarahi amiihai Abraham iyaachimihai mihicanoco. Jaarumo uco magacauguehicahi, uujoho ononoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco jiiibogobadi. Jaanoti amiihai momoonihicahi amiihaico amiihai caani jiiibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Miihai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amiihai caani Abraham iicaruva diibo omoonibadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collíhi jaamo uco magacaaujirahi? Tollí iicanoco Abraham safooba mooniutihi. Miíro amiihaico miyaanoco jiiibeguehicahi Moocaani uco unuubadi. ⁴¹ Jaanoti amiihai, amiihai caani omoonicibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Miihai ajeva seeme mihicatihi, saafiro miihai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai caani Moocaani iicaruva uco magarijirahi. Uujoho diibogaagoti saahinihi, tajeebiitiro uujoho saahinitihi diibo uco agalluhininegui saahinihi. ⁴³ ¿Collíhi

jaamo taajico muguubuhicatíhi? ¿Collíhi tajiibogoco mihimeguehícatíhi muguubunoco? ⁴⁴ Amíihai caani íji. Jaabo onoobadi momooninoco mihimeguehícahi. Míiro díibo síicijetiro imoyíicíibo miyaanaaco agaícaanoco, imoyíicítatíibo miyaanofaño íicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo íicamaño sícamañooco íimaabo, bañífíira caani íicamaño bañífíibo. ⁴⁵ Jaanotí uujoho miyaanoco unuurunoco uco mimiyaaveguehícatíhi. ⁴⁶ ¿Nacu míijoho amíihaití saatoho ífusujiráhi tafífa sanogayíba ímití íicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collíhi uco mimiyaaveguehícatíhi? ⁴⁷ Moocaanítahe íicaabo, Moocaani íijico guubunícíhi. Jaanotí amíihai Moocaaníta mihícatímaño Moocaani íijico muguubugotíhi, nooboro.

Cristo Sahíijítiro Íicacuubo.

⁴⁸ Jaaneguí judíomi íimusuíhi: Aívo miyaano íjoho samaríaooobo ídíicanoco íco monooono. Jaabo íjima díicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Uujoho íjima ícatíhi, uujoho Guíhirubíco bocíguehi. Jaaruuboco uco amíihai mobocígotíhi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafí bocígoco guínotíhi, íicaabo saafí uco obocígonoco íguíinooboro udugaacuubo. ⁵¹ Míyanotíro, míyanotíro amíihaíco neehí: Taajíco ímímíyaavogomo ífíníjíitíno guíjevefaño feejíitíhi, nooboro.

⁵² Jaaneguí díiboco judíomi íimusuíhi: Jísu aívo ímíno magaaajúcuuí íjima ídíicanoco. Míiro Abrahám, bu paryí Moocaani íimaamínaa ícamo paryí guíjeveuíhi. ¿Míllí jaabo íjoho neehí: Taajíco uguubumo guíjevetímo ícají? nooboro. ⁵³ ¿Nacu íjoho mootadí Abrahám janaanící deevahí? Jaaruubo du guíjeveuíhi, bu paryí Moocaani íimaamínaa ícaurumo guíjeveuíhi. ¿Jaanotí míijoho íjoho ídíicaabo guíjevetííbo díicají? noomoro.

⁵⁴ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Uujoho tafíicoro bocígoruva, uuro obocígono jaaducáfetejítrahí. Guíhirubí uco bocíguehí díiboco amíihai Moocaani monooobo. ⁵⁵ Jaaruuboco amíihai magaaatíhi. Jaanotí uujoho naha gaajahí. Jaanotí: Uujoho díiboco gaajatíhi, nuuruva amíihaíbadí bañífífíirahí. Míyanotíro uujoho díiboco agaajamaño díibo íjico mooníhi. ⁵⁶ Míiro Abrahám amíihai tyadí ímo ímo ícauí uco aatyímeagueuboro. Jaabo uujoho asaajínoco agaajacuuboro ímo ímo ícaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaaneguí judíomi díiboco nuuhi: ¿Míllí jaabo cíncuentadíno fícabano díicátíibo, Abrahámco daatyímeuíhi? noomoro.

⁵⁸ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Míyanotíro, míyanotíro amíihaíco neehí: Abrahám chahaunaacaro uujoho ícacuuíhi, nooboro.

⁵⁹ Jaaneguí guíísíbanoco ícíumo díiboco íhaamíquí. Jaarunaa Jesu templojafaño afataníívuuboro díitofeenedí íhíínehíníuboro fuuíhi.

Jesu Buheesuíhi Ífíívuunotíro Íhaallííno Ísícáuítíiboco.

9 Jaanaa Jesu afatyuubo atyímeuíhi ífíívuunotíro aatyímeutííiboco. ² Jaabedítí íjííibogomínaa Jesuco dílluuíhi: ¿Mojííibogomínaafí, míijoho ímítíco omooníumaño, jaani atyímetííbo fíívuuíhi, caanímsí nacú díibo? noomoro.

³ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Caanímsí, díibo ícano ímítíco omooníumaño ícatíno. Jíllí Moocaani mítya dííboví íhífusucáfetequí ífíívuuno. ⁴ Míiro cuúje íicanohachuta uco agalluuhínííbo dudícamaajeque eetavehí. Jaanotí míhííjúcuudí mííhíínooba dudícamaaitacuutatíhi. ⁵ Míiro jíno jííníjehállírí íicanohachuta uujoho

jiinijeminaaco achicinihi, ⁶ nooboro jiinijehallivi ijiireuboro toonoco jiinima illiheeniuboro ijiiniri aatyimeutiibo aalliinoco nicuubo. ⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jicooba nifaihuri nitito, nooboro. Jaaba jicooba momo hebreo ijiri Siloe. Jaanegui initamaaijeuboro tahigoti atyimecuubo saauhi. ⁸ Jaanegui ifiitinominaa iticoni atyimeutiibo iicahicaunoco agaajaumo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasiivooboro nihibamico idilluhicaubo icatiibo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: Jihi, diibo, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Sifi diibobadi ejeevaabo, neehicauhi. Jaarunofaño diibo neehicauhi: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaalliino faayacafetehti? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onooobi jiinico ijiirema eetavooboro uco tahaalliinoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneenegui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaalliino uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.
Jaarunaa diibo: Co, gaajatihi, nuuhi.

Fariseomi Dilluhi Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyuumo fariseomi imegavi.

¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiinibari ihaalliinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluhi: ¿Milli ico dihaalliino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiinibari uco tahaalliinoco nicuhiniibo. Jaanoco initamaainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saatoho nuuhi: Diibo Moocaniti saatih. Jaamaño jaguisifucuco imino toomotiibo, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetavejitiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aalliivautiiboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaalliinoco afaayicihiniibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavuguutihi diibo ihaalliinoco afaayiciunoco icano. Jaamoro caanimisico cuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisiso dilluumo: ¿Naa jaani amiisi seemene aalliivatiibo ifiivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaalliinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jihi, magaajahi diibo moseemene aalliivatiibo ifiivunoco. ²¹ Jaaruno magaajatihi fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatihi mijohohacho fine diiboco ubuheesuhininoco. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amihaico jibeguejiibo, noomisiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iguiumisiro, judiomi cajaanoyhacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magañiji, noomoro ifitacasiuno nihicuti. ²³ Jilliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaalliinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco mihai magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Co, tahi fine imitiminaafi uujoho gaajatíhi. Iðinocoro gaajahi uujoho aatyimeutíruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaalliinoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amiihaico jiibugucurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collihi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amiihai tolliro diibo jii bogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco iibaumoro nuumo: Iijohonaa diibo jii bogominaafi. Jaanoti miihai Moise jii bogominaa. ²⁹ Miihai magajahi Moocaani Moisema ihiimaunoco. Jaanoti magajatihi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magajatino. Jaabo uco tahaalliinoco atyimesuubo. ³¹ Miíro miihairyo magajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicitino. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo imogobadi omoonimoco icano guubuniciibo. ³² Siicijetiro guuburatatino saatohoba ifiivonotiro aatyimetiiiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatíruva milliba moonijitíruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Iijoho aivo sihidi imitima ifiivuubo, miihaico diibeguejira? noomoro diiboco gañiiumo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetiiibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañiiunoco. Jaaboco atyimeuboro nuubo: ¿Iijoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojiiibo, uco diibogo miijoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Iiro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememuiivuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivojiiibo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jijehallivi saahinihi dugaacuguiiha, atyimetimo ihatyimequi. Jaanoti atyimeme, atyimecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu miihai tolliro mahatyimetimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Amiihai aalliino ihifuvusutíruva amiihai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahatyimehi, monoomaño amiihai imitima mihicahi, nooboro.

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.

(Heb 12.20; 1Ped 5.4)

10 Miyantíro amiihaico neehi: Ovejami mecufaño iguhugari jicafototiiiboro sinaagonodiro ofoobo nanivaminaafi. ² Jaanoti tomecufaño iguhugari ijicafotoobo naha diito tomominaafi. ³ Jaabedi iguhuga tomominaafi iguhugaco faayicifihi. Jaahugari ijicafotoboco ihovejami ihiimaatiro gaajacifihi. Jaamoco iticovocivi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihiinusuboro ihime fooniciibo. Jaabo dojicuti ihovejami foonicihi diibo iimaaco agaajamoro. ⁵ Jaanoti agaajatiibo dojicuti footatimo. Jilli ro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajatiimaño, nooboro.

⁶ Jilli Jesu ooviciuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajaciutihi milli eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomominaafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaaumo paryi nanivaminaa. Jaamo iimaaco ovejami gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafañodi ijicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi tomecufaño ijicafotooboro siino ihiinoobo ñaavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivaminaafi saanicahi inaniquiro, igaicaaquiro, ifinisiquiro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiivoma mihicaqui, sihidi janaanici toonoma mihicaqui. ¹¹ Uujoho miya toomominaafi; Miïro miya toomominaafi iicaabo ihovejamihallivi ifico acinicahi. ¹² Jaanoti ijaadaguiiharo ootoomoobo jicu diitojaago asaanoco aatyimeebere ihovejamico ejevesuhiniïboro iicojiti gaanicahi ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro diitoco buhigovi gavaracunicahi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunicahi jilli ijaadaguiiharo ududicamaaïmaño. Jaamaño diitoco jeevotatiïbo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taaty iicamaño. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafiico acihi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahiimaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo toomominaafi saafiico icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gajijhi, tafiico diitohallivi aaciïboro, siino ubuheetejimaño. ¹⁸ Miïjoho uco guijenijitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafiico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajiïbauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unuuneri judiomi siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: Ijïma iicaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collïhi jaaboco muguubunicahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Ijïma iicaabo jilli iimaatatihi. ¿Nacu ijï ihaalliïno aatyimetimoco atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayicigotïhi.

²² Jaanaa Jerusalevi eetavuumo jïïbaimoco templojaco Moocaanicoro ijeecevehicaqui ificuuno jïïbaimoco jïïnijadiïhivi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallidi, Salomon goohasino onoohasijeri igoboro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallidi judiomi emecuvovaumoro diiboco nuuhi: ¿Mihachuta jaabo mihaico, esamaaisuuboro diicaji? Miyaano ijïjoho Cristo idiicahachijï mihaico foovono diibugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehicatihi; Miïro Guihirubi atajiïbabadi uujoho omoonino toono foovono uuti jïïbeguehi. ²⁶ Jaarunoco amiihai mimiyaavogotïhi, tahovejamioto mihicatimaño, amiihaico eneehnicubadi. ²⁷ Miïro tahovejami uco tahiimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojicuti foonicimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifininjino fiivoco acihi. Jaamo ufucuro guijevejitihi. Jaamoco miïhaiñooba tahusefañoti dumitiicijitihi. ²⁹ Guihirubi uco diitoco aciubo famoohallïnoociviro sihidi ejeevamaño. Jaamoco bu cajiïyooba Guihirubi usefañoti dumitiicijitirahi.

³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi icano mihicahi. Jaarumisi saafiuro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomi siino guisibanoco iciuhi diiboco ihaamiqui. ³² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miïro sihidi iminehejeque amiïhai imefeenevi eetavehicahi Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohalliti uco magaiicaaujirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Imino omoonihicanohalliti ico momoonigotihî; Moocaaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocaanibadi jeevahi, onoonohalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amiïhai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁵ Miïro jaanoco famooro amiïhai magaajahi, Caatinihaamefaño onoono gaññicafototino iicafinoco. Jaamaño miïro Moocaani iijico agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amiïhai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi Moocaani ijeevadi iiciuboro agallubediti: ¿Milli Moocaaniditi imitino iimaabo, meneejirahi, Moocaani Seemene uujoho, onoonoditi? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonitihachiji uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanoti omoonitihachiji uco mimiyaavogotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocaanima saafiuro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayiciujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan onegueehivi iticoni Jua tomañovi initihicauhigo. Jaaboro tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaah sihidi miyaminaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocaanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidi ejeevanoco moonihicautihî. Jaanoti diibediti Jua eneehicaubadi paryi aivo miyaano, noomoro ⁴² sihidi saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

Lazaro Iguijeveuno.

11 Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoo. ¹ Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife.

² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivojiïbo Jesuco facicifaihuri ejeesuugoro itihaiñoco imeebaiguiri ifilluhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago jiiïbogoco galluuhî: Aivojiïbo, iijoho agajjihicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofeenedi ihifusucafetequi iicano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofeenedi imityaco igaaasuqui icano, nooboro.

⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gaijihicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati iijiiïbogominaaco nuubo: Masiigo siino Judea jiiïjejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jiiïbogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaauhîmirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minoooci icano icatihî? Cuuje mihigomo mananigaivatatihî nihiba foovono aachicinimaño. ¹⁰ Jaanoti fucu iigoobo nanigaivafihî, fucu esesetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihîica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui iijiiïbogominaa diiboco nuuhi: Aivojiïbo, icigahicadi bu jei aiquejiïbo, noomoro.

¹³ Tolli Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guijevecuuhi unuujirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esiciniuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guijevecuuhi. ¹⁵ Jaano amiihaidi aivo imino uujoho tahi iicatinu. Jaaneguiiha masiigo diibojaago. Jaamo amiihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onoboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu jiiibogominaaco nuuhi: Masiigo, tolliro bu miihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheetebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco iciiuno mifucuci, mifucuci icanobuunati.

¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. ¹⁹ Jahigo sihidi judiomi Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaunoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuui. ²¹ Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivojiiibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevehinijitirahi.

²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocanico paryi idillunoco ico aacijnoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: Jiihi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheeji. ²⁶ Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino guijevefaño icajitih, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: Jiihi, Aivojiiibo, uujoho miyaaveguehi ijoho Cristo Moocaani Achi jiiinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Ciihohjhallivi Taaui.

²⁸ Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jiiibogominaafi gasecuui. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano aganiivuugoro Jesujaago fuuhi.

³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifañehi iifutuutihica Marta diiboco aatyimeumañoviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiomi diitifeque ijacusuqui asaamo iijafaño iicaumo atyimeuhi Maria goovano aganiivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Iicijihjjaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi iifutuugoro diiboguino ememiiivuugoro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevejitirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaunoco, bu tolliro judiomi diigoco anahaboniumo taamoro asaunoco icano aatyimeuboro sihidi idaasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebii niji niji isinafutuuneguiiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi miciihinih? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojiiibo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taaui. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiomi nuuhi: Memeeeci sihidi fine diiboco gajihicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaani aatyimeutiiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco iguijevete fine buheesuhinijitiruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo iidaasuvuuboro iciihoji imegavi fiitivuui. Jahoji ifaagajiguinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo.

³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magañi, nooboro.

Jaarunaa Marta diiboivi nago nuuhi: Aivojiĩbo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootihi: Imiyaavogohachiĩji Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui iciihoji imegati iguiisibaco gañiĩumo. Jaadi Jesu niquejeque emeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco acihi uco uguubuneguiĩha.

⁴² Jaarunofaño gaajacuuhi fahijivaro uco uguubuhicanoco. Jaarunofaño jito miyaminaa iicamedi neehi; uco ijoho agalluuhininoco imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¡Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuuhi, itihaiño, ihusene icano minicinĩbo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minicinĩbo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mt 22.1-5; Mr 12.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiomi Mariamifema asaamo aatyieumoro diiboco sihidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jiĩbuguumo Jesu omooniĩnoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco igaiyiiciumoro nuuhi: ¿Milli fine momoonjirahi? Aivo sihidi ejeevanonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Mĩro diiboco milli momoonitihachiĩji famooro diiboco miyaavegueji. Jaachiĩji romanomi asaamoro Moocaani iijaco finisuvajimo, bu tolliro moojiinije miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiĩboti iicaubo diitoco nuuhi: Amiĩhai aivo magaajatih. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinĩtithi saafĩro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinjirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Ijeebĩtiro tolli nuutĩbo; tusumi sacerdotemi aivojiĩboti iicaumaño Moocaani diibo jeebĩfaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jiĩbuguubo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamoco igaiyiiciqui.

⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijeniĩjinoco.

⁵⁴ Jiliti Jesu foovono igucuutithi judiomifeenedi jilliro toonoti fuucuubo sicaihigovi toonoti fiitino iicaucuumi Efrain onocuumijaagovi. Jahi ijĩibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiiticuuno Pascua judiomi jiĩbaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalevi fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicaui: ¿Milli mehesicinĩhi, fine saajĩbo? ¿Nacu fine jino jiĩbaimovi saajitĩbo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajĩbauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachiĩji mĩhaico mijiĩbogo, magaayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuogo.

(Mt 22.6-13; Mr 12.3-9)

12 Jaanaaca Pascua jiĩbaimoco eheetavuujino sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicaui. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri

icachicauhi Jesuma. ³Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo ononoo facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiñoco ejeesuugoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacicifaihu usuri. ⁴Jaanegui ijiibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujiiibo: ⁵¿Collihi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere iidaasufiimoco acitimo bañamaaihi? nooboro.

⁶Jilli nuubo iidaasufiimoco agaijiumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihihoi imegavi uco jilli moonigo. ⁸Miïro amiihaifeenevi fahijivaro iidaasufiimo icaji. Jaanoti uujoho amiihaima fahijivaro icajitihî, nooboro.

Lazaroco Igujeniqui Ihiimaano.

⁹Jaanaa ajashutimo judiomi guubuuhi Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuuboco ihatyimequi. ¹⁰Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicauqui. ¹¹Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Ijicafotono.

(Mt 22.1-11; Mr 12.1-11; Lc 12.28-40)

¹²Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jiiibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevedi guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³Jaamoro imohono jaainoco iquitumoro diiboco cabaacutuumo sahomoro: iHosana! iJaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojiiibo, noomoro. ¹⁴Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivuubo. Caatinihaamefaño onoobadi: ¹⁵Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojiiibo burrogayihalliri giciniiboro saahi, noonoro onoobadi. ¹⁶Jaarunoco ijiibogominaa gaajautihî; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciumo Caatinihaamefaño onociniubadi omoonunoti. ¹⁷Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jiiibeguehicauhi Jesu omooniboro ubuheetesunoco. ¹⁸Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asaaboco cabaacutuuhi sihidi ejeevano mityaco omoonunoco uguubuumoro. ¹⁹Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuhi fine jino mihairyo milliba momoonitinoco. Memeeeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guinehi.

²⁰Jaanaaca Jerusalevi Pascua jiiibaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeneri, bu icaumo saatoho griegomoto. ²¹Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, miïhai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jiiinjeri iicacuumioobo.

²²Jaanegui Felipe ufuuboro Andreque jiiibugutuui. Jaadi famisiciro ufuumisiro Jesuco jiiibugutuui. ²³Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihicacuui, uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo sihidi jeevanofaño iicajifucu. ²⁴Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Trigo noovatayi jiiinjehallivi aacotoyiro jiiinjefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihiinoyiro janaanici guiraano noovafihî. Jaanoti abasuratiyi sayiïro icafihî.

¿Milli bu guiraatejiruyi? ²⁵ Jaabadi ifiico agaijiibo ifiico mitasuji. Jaanoti jiihahallivi ifiico agaijitiibo ifinijitino fiivoguiiha ficuuihi. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeeceivequi. Jaamo uco ejeevivomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeevivomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihuiba icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli icajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuuihi, bu siino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicauhi.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uuguiiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amiihaiguiiha ihiimaano. ³¹ Jisumi jino jiinjehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino fji jiije aivojiibo icahicaabo buhi gañicafeteji.

³² Jaabo uujoho guijeve imohobujehallivi jiinjehalliti aganiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguijevejinoco diitoco agaajasuubo.

³⁴ Jaanegui imiyaminaa iimusuuhi: Miho miihai muguubuhicahi tajiibahaamefaño: Cristo asaadi guijevetiibo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivuubo guijeve imohobujehallivi gañiyicisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, miijoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuubo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai feenerihiica gueenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amiihaifeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amiihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi ijgomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. ³⁶ Jaanegui amiihaifeeneri sese iicanohachuta seseque mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuihi.

Judiomi Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miho noono:

Aivojiibo, ¿miijoho nacu mojiibogoco miyaaveguehi?

¿Miico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatiniuhi:

⁴⁰ Diito aalliinoco Moocaani jabaiyitusuuhi; tolliro ijeebiiinoco kuhufutusuubo ihaalliineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaasaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuihi. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi nihicuti diitoco sinagogajati gañitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iiji Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotíhi tolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyimeme uco agalluuboco atyiméhi. ⁴⁶ Uujoho seseene aachiciníibo jiiñjehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo icaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitíhi. Uujoho jiiñjehallivi saahinítihi jiiñje miyaminaaco ciijigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu ciijigaifaño gañisuji. ⁴⁹ Uujoho tajeebiitiro iimaahicatíhi Guihirubi uco agalluhiniibo atajiihahinibadi iimaahicahi, jiiñbeguehicahi icano. ⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi tajiiba ifniñjitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

Jesu Ijiihogominaa Tihaiñoco Nitíhi.

13 Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua jiiñbaimo icaujino. Jaanaa Jesu gaajacuui, jiiñjehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi iifutucuunoco. Jaabo ita jiiñjehalliri iicamoco gaajihicaubo. Jaaboro iifusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaajefañó jiiñhacucuui Jesuco aacujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaniti asaanoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro. ⁴ Amachuumañoti agañiivuuboro igaachehuco jujuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro ⁵ nifaihuco butajefañó ificuuboro ijiiñhogominaa tihaiñoco nitíhicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyiciníuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi iifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, ¿milli jaabo ijoho uco tatyihaiñoco nitíji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihiica ijoho gaajatíhi. Jaaruubehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitíjitíhi, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inítitihachiiji tajaagodi diicajitíhi, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojiiibo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatíhi itihaiñocoro nitífihi imihinivatimaño. Jaabadi amíihai mimihinivatíhi. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tollí nuubo diiboco aaciujiiiboco agaajaumaño, famooro mimihinivatíhi, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu inítihicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casiivuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amíihaico omooninoco? ¹³ Miiro amíihai uco meneehicahi jiiñhogominaafi, aivojiiibo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo amíihai tihaiñoco inítibadi, bu amíihai sanoomiro amíihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miiro amíihaico jiiñbeguehicacuui. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro

amihaico neehi: Chahaabo saafi jeecivominaafi ihaivojii bo janaaniciivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanici iicaabo. ¹⁷Jinoco magaajamoro jilli momoonihachiiji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸Fameeditiro amiihaiditi iimaatihi. Uuro gaajahi amiihaico uujoho iichininimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi. Uuma sano amachuhicaruuho: Taminaafiti minifetehi, onoono. ¹⁹Jaaneui amiihaico imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicichi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniiboco gaayicichi, nooboro.

Jesu Jiibeguehi Juda Diiboco Aacijinoco.

(Mt 22.20-25; Mr 12.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Jilli Jesu unuuboro gaajaciuhi ifi ijeebiifaño gaihuiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Amiihaiti saafi uco aciji, nooboro.

²²Jaaneui ijiibogominaa fahigova meecasiuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro. ²³Jaanaa saafiico ijiibogominaati Jesu agaijiihaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴Jaaboco Simon Pedro ihaalliiri tajiibauih Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igajaquii. ²⁵Jaaneui diibo Jesuvi fañogayi ifiitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojii bo, cajaaniti diibo? nooboro.

²⁶Jaaneui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeebiifaño jicafutuuhi. Jaaneui Jesu diiboco nuuhi: Omoonijinoco jisumiro moonicu, nooboro.

²⁸Jaarunoco diito amachuumo gaajaciutih milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹Jaanoti saatoho esamaaihucauhi. Juda inihibami lleeucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro jiibaimovi mucuujiivaachujirunoco. Jaanoti iidaasufiimoco siinoti ihaciqui noobo baacho, noomoro. ³⁰Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihijicuuhi.

Bohono Tajiiba.

³¹Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo cahacisucafeteji. Jaabofeenedi Moocaani boci cahacisucafeteji. ³²Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani bocico iifusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro iifusucuujii bo. ³³Taseeme amiihaima uujoho guenenene iicacuujitih: Uco miguiinejirahi. Judiomoco eneehinibadi. Tolliro bu amiihaico neehi: Uujoho ofoohigo amiihai mefeelijitih. ³⁴Jaaneui amiihaico bohono tajiibaco uujoho acihi. Fahigova magaijicasi. Amiihaico uujoho agaijibadi fahigova magaijicasi. ³⁵Jaamo fahigova magaijicasihachiiji miyaminaa gaajaji miyaano amiihai tajiibogominaa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 22.31-35; Mr 12.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶Jaaneui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivojii bo, cuuca feeji? nooboro. Jaaneui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo dojicuti iijoho feejitih, ufucu jari tadyojicuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivojiiibo, milliti jaabo jisumi didojicuti feejitirahi? Dihallivi uujoho tafiico aacinoco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difiico ijoho tahallivi daacijirahi? Miyantiro ico neehi: Jaafañiino catava ojitinaacaro, uco agaajaruubo uco ijoho tuunamaaiji mifooci, safo idiino, nooboro.

Jesu Moocaanijaa Ofoono Jiihai.

14 Amiihai jeebiifañodi mihiguetedino. Moocaanico mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi ijafaño mihicajimañeheje sihidi icahi; tolli icatiruva amiihaico uujoho neejitirahi. Jaanegui feehi amiihai imega amiihai mihicajimañehejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo amiihai mihicajimañehejeque iimibachuudi siino saaji; amiihaico iicivaabo. Jaamo uujoho icahigo amiihai tolliro mihicaji. ⁴ Amiihairyo magaajacuui uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono jiihaico magaajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivojiiibo, magaajatihi ijoho efejihigoco; ¿Milli fine magaajajirahi toono jiihaico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono Jiihai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Idiinoro tafeenedi Moocaanivi mihifetejirahi. ⁷ Uco magaajahachiiji bu tolliro Guihirubico magaajahi. Jaaboco jisumitiro magaajacuui mahatyimecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivojiiibo, miihaicota dihifusu: Moocaanico maatyimemere siino dillucutimo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Siicijetiro amiihaima icahicacuui. ¿Jaaruuboco nacu ijoho Felipe uco gaajatihiica? Miuro uco aatyimeme bu Guihirubico atyimehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihifusu, neehi?

¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotíhi uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu Guihirubi tafaño iicanoco icano? Miuro amiihaico uujoho eneehicano, jilli tajebeitiuro eneehicano icatino. Guihirubi tafaño iicaabo dudicamaajeque moonihicahi. ¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, diibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu siibadi omoonihicanoti uco mimiyaavogo. ¹² Miyantiro, miyantiro amiihaico neehi: Uco imiyaavogoobo bu tolliro mooniji uujoho omoonihicanoco. Jaabo imi janaanici moonijiibo uujoho jimaño icacutiibo Guihirubijaago efejimaño. ¹³ Jaamo amiihai paryi tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho aciji uujoho Illifañodi Moocaani sihidi ejeevanoco miyaminaa igajaqui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho aciji, nooboro.

Jesu Moocaani Gajaco Agalluujinoco Jiiheguhi.

¹⁵ Uco magajihachiiji tatyajiibaco imino momooni. ¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico dilluji amiihaijaago Igaija, miya Gaija iicaaboco igalluquui, amiihaico ijacusuqui. Jaabo amiihaima fahiijivaró icaji. ¹⁷ Jaaruuboco jiiinjeminaa gaayicijitirahi diiboco aatyimetimoro agaajatiimaño. Jaanoti amiihai diiboco magaajacuui amiihaima diibo iicamaño. Jaabo amiihaifaño fahiijivaró icajiibo. ¹⁸ Amiihaico jeevesujitíhi jijovonoti mihicaqui; siino saaji amiihaijaago. ¹⁹ Fiiticuuno miyaminaa uco aatyimecuujitino: Jaanoti amiihai uco mahatyimeji. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu amiihai mihicaji. ²⁰ Jaasumi amiihai magaajaji uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu amiihai tafaño mihicaji bu, uujoho amiihaifaño icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyajiibaco imiyaavogoboro imino

omooniibo, uco agaijiibo. Jaabo uco agaijiiboco Guihirubi gaijiji, tolliro bu uujoho gaijiji icano, uujoho diitoma iicanoco igaajaqui.

²² Jaanegui saafi Juda onoo, jaarunaa Juda Iscariote icatiibo nuuhi: ¿Aivojiibo, milli jaabo mihaicoro difiico agaajasuuboro jinijeminaaco difiico gaajasujitihí? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaijiibo taajico moonihí. Jaaboco Guihirubi gaijihí. Jaabojaaگو masaamisiro diiboma sano mihicají.

²⁴ Jaanoti uco agaijiitiibo, taajico moonitihí. Jaano jino uujoho amiihaico ijiibeguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhiniibobogo.

²⁵ Jaanoco jilli amiihaico jiiibeguehicahí, jino amiihaima iicanohachuta.

²⁶ Jaarunaa tafañodi Moocaani Igaijaco agalluubo amiihaico fanoovaco jiiibegueji, tolliro paryí amiihaico uujoho eneehicanoco esaayujiiibo icano.

²⁷ Miíro jino amiihaico fitacuhí sajeebii mihicaqui. Tasajeebii ifiico

amiihaico acihí. Jaaruno jinijeminaa isajeebiico aacibadí uujoho acijitihí. Amiihai jeebiifañodi gaihuiba mihicadino, bu mihiguidino icano.

²⁸ Amiihairyo magaaajuuhí amiihaico eneehininoco: Uujoho feeji. Jaaboro amiihaijaago siino saaji, nooboro eneehininoco. Miyaano uco magaijiruva imo imo mihicajirahí Guihirubijaa ofoonoco magaaamoro. Miíro Guihirubi tajanaaniciví sihidí jeevahí. ²⁹ Jaanoco amiihaico imegavíro neehí, tollí iicaacudí jaamo mimiyaaveguehí.

³⁰ Guenene amiihaima iimaacuujitihí, jiije aivojiibo iji asaacumaño.

Jaaruubo tahalliví mityama chahahí. ³¹ Uco Guihirubi atajiibaubadí jino uujoho moonihí, jinijeminaa igaajaqui uujoho Guihirubico agaijinoco, nooboro diitoco: Magañiivucu, jinootí mufuucuqui, nuubo.

Ifahaafe Ifahooví Icanicibadí Miihai Mihicahí Jesufaño.

15 Uujoho imiyacoohai, añiminaa baacu coohaibadí iicaabo. Jaacoohai abajaabobadí iicaabo Guihirubi. ² Miíro baacu coohai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavaracunicibadí, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusunimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraatusunimoco tooco aafene onooa aafejeque imibachunicibadí Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraatusuqui. ³ Jaanoti amiihai mimihiñivaficuutihí amiihaico ijiibeguehicacuunofañodi. ⁴ Jaanegui uuvíro mihica uujoho amiihaiví icaqui icano. Miíro oono basuta aafe ifahootí ihiinocinitihaafe iinoro noovajitirahí. Jaabadíro bu amiihai mihicají uutí mihicatihachijí.

⁵ Miíro uujoho ifacoohai. Jaanoti amiihai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidí noovasuhí. Jaanoti uutí ijeevadí mihicahachijí aivo milliba momoonijitirahí. ⁶ Jaabo uutí icatiibo buhí gañicafeteji iimitihaafeque iquiticimoro buhí agañiinicibadí. Jaano ifigatyonoco ananimoro ciijigaifaño agañoño nifetefihí.

⁷ Jaanoti uutí mihicahachijí taají amiihaima icají. Jaachijí paryí mihimogonoco midillu amiihaico aciquí. ⁸ Miíro amiihai sihidí monoovasuhachijí Moocaani cahacisucafeteji. Jaachijí amiihai miyaanoro tajiibogominaa mihicahí. ⁹ Guihirubi uco agaijibadíro, bu amiihaico uujoho gaijihí. Jaanegui amiihaico agaijinofañoro mihica. ¹⁰ Tatyajiibaco imino momoonihachijí amiihaico agaijinofañoro mihicají; Uujoho Guihirubi tajiibaco imino omoonimaño diibo uco agaijinofañoro iicabadí.

¹¹ Jilli amiihaico neehí, tahimohica amiihaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahí. ¹² Jaano jino amiihaico uujoho atajiibano:

Fahigova magaijicasi, amiihaico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanici aivo gaijima mihicano; miino gataavominaafihallivi mofiico mahacino. ¹⁴ Jaabadi amiihai tañahabomi mihicaji, uujoho amiihaico atajiiibanoco momoonihachijii. ¹⁵ Amiihaico tajeecivominaa nuucuujiitihi, miiro jeecivominaafi gaajatatihi ihaivojiiibo omooninoco. Jaaneguiiha jino amiihaico tañahabomi neehi; paryi Guihirubiti agaajahininoco amiihaico agaajasumaño. ¹⁶ Amiihai uco mihicutiitihi. Jaanoti uujoho amiihaico iciuhi. Jaaboro amiihaico ficuuhi, toonoco mofoomoro sihidi miguiratuusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofenedi Moocaanico siinoco midillunoco amiihaico ihaciqui. ¹⁷ Jino amiihaico atajiiibano: Fahigova magaijicasi.

Jiinijeminaa Amiihaico Jiiheveji.

¹⁸ Jiinijeminaa amiihaico ijiihevehachijii magaaja, amiihai imegaro uco ijiiheveneque. ¹⁹ Amiihai jiinijeminaa mihicaruva amiihaico jiinijeminaa gaijijirahi. Jaanoti uujoho jiinijeminaafeeneti amiihaico iciuhi. Jaamaño jiinijeminaa amiihaico jiihevehi, jiinijeminaa mihicacuutimaño.

²⁰ Mehesafoto amiihaico eneehininoco, miiro jeecivominaafi ihaivojiiibo janaanivivi jeevatatihi. Uco icaruno ijiiheveme, imi amiihaico jiiheveji. Amiihaico ijiiibeguehicanoco imino momoonihachijii, tolliro bu amiihaiñi ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amiihaico moonijimo, uco agalluuboco agaajatimaño.

²² Uujoho saahinitiruva, bu diitoco jiiibeguehicitiruva icano iimitico gaajajitirumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico agaajasucumaño. ²³ Miiro uco ijiihegueme, bu tolliro Guihirubico jiiheguehi. ²⁴ Uujoho diitofeenevi miihaiñooba eheetavotinoco sihidi ejeevanoco eetavehicitiruva iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejeevanoco atyimehicacuurumo uco jiihevehi, bu Guihirubico jiiheveme icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajiiba aamefaño onono imiyaavequi iicano: Sicamañohalliti uco jiiheveme, onono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uti iimaaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amiihai uuditi mijiiibegueji, iticonitiro uuma mihicahicamaño.

16 Jilli amiihaico neehi jinejeba amiihaico dugaacusutino iicaqui.

² Amiihaico gañijimo sinagogajanofañoti. Tolliro bu icajino cajaanoyhacho amiihaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amiihaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajahi uujoho toonoco amiihaico eneehnicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amiihaico nuutihi, amiihaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fuucuji uco agalluubojaa. Jaaboco amiihaiti saatohoba midillujitihi: ¿Cuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amiihaico unueneri mihidaasuvuui. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amiihaico neehi: Aivo amiihaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amiihajaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amiihajjaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiinijeminaaco gaajasujiibo imitiminnaa iicanoco, bu tolliro iticovono jiihai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo:

Diito imitiminaa iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰Tolliro bu gaajasujiibo iticovono jiihai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco amiihai siino uco mahatyimecujitihí. ¹¹Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jiije aivojiiibo iicaabo ijico ciijigaifaño igañiiqui ificucumaño icano.

¹²Sihidi amiihaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amiihai magaajajitirahi. ¹³Jaannoti miyaano Gaija asaadi amiihaico miyanotiro jiiibeguejiibo. Jaaruno ijeebiitiro jiiibeguejitiibo Moocaani onoonoco jiiibeguejiibo, tolliro bu amiihaico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciiboro amiihaico gaajasujiibo. ¹⁵Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciiboro amiihaico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶Goovacujino amiihai uco siino atyimecutimo mihicano. Jaarunobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷Jaaneguiiha jiiibogominaati saatoho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco miihaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihicano, siino bu goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono ¹⁸neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajisujitino, bu goovajisujino onoono? Magaajatihí ihiimaanoco, noomoro.

¹⁹Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajaciuboro diitoco nuubo: Sanomiro midillucasihí, uujoho goovajisujino uco atyimecutimo mihicano, bu toonobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihicaji. Jaaneri jiije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amiihai idaasu imo icati minifeteji. ²¹Miuro gaigo eseemevajisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuví ifotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicuutatigo jiiinjehallivi sisee seemene ifiiveneri imo imo iicamaño. ²²Jaabadi amiihai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaaca amiihai siino uco mahatyimeneri amiihai jeebiino sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco miihaiñooba amiihaiditi udumitiicijitino.

²³Jaasumi uco siino midillucujitihí. Miyanotiro amiihaico neehi: Guihirubi amiihaico aciji fanoovaco tamomofenedi midillunoco.

²⁴Jisumihiica amiihai jinejebaco midillutihica tamomofenedi: Midillu. Jaamo magaayicihí. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jiinjéque Guiinoniuhi.

²⁵Jilli amiihaico neehi siinovi ooviciboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amiihaico siinovi ooviciboro jiiibugucujitino. Jilli foovonoro amiihaico Guihirubiti jiiibugucujino. ²⁶Jaasumi amiihaihallivi Moocaanico uujoho dilluji amiihaico nootihí: ²⁷Guihirubiro amiihaico gajihí, uco amiihai magajimaño, tolliro bu uujoho Moocaaniti asaahinino mimiyaavogomaño icano. ²⁸Uujoho Guihirubiti ihiinehiniiboro jiijehallivi saahiní. Jaaruubo siino jiiinjéque ejeevesuuboro dojicuviro Guihirubijaago fuucuví, nooboro.

²⁹Jaanegui jiiibogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi ooviciiibo. ³⁰Jisumi naha jari magaajacuuhí ijoho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño miihaiñooba ico dillucujitirahi, bu miihai imino magaajacuuhí ijoho Moocaaniti asaahinino, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisu mimiyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecui; fine tusu mihicacuui, jino amiilai fahigovavi safisa amiilai naagonovi magavaranamaaijino tacojiti uco mejevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajitihi Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli amiilaico neehicahi. Jaamo uuvi sajeebi mihicahi. Jiinjehallivi sihidi idaasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehescini, uujoho jiinijeque guiinonicuui, nooboro.

Jesu Ijibogominaahallivi Moocaanima Iimaahi.

17 Jilli Jesu unuobuunati, niquejeque emeeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² Hjóho Daachico diijico daacih paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifinjitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifinjitino fiivo, idiiboro ijoho miyaabo Moocaani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhiniiboco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jiinjehallivi bocigusuhi; imivucuui uco atajibahininoco omoonihicaabo. ⁵ Jaaneguiiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiinije fiivutinaacaro dicojivi uco obocigusubadi.

⁶ Jiinjeminaati idiiciiboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahinimoco uco daacihinihi. Jaamo imino diijico ficuhi. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihininó iiti asaanoco. ⁸ Diijico uco adaacihininoco diitoco acihicacuui. Jaanoco agaavogomo gaajacuumo miyaanoro uujoho iiti asaahininoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro ijoho uco agalluuhininoco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famoohalliviro jiinjeminaahallivi ico dillutuhi, dita iicamoco uco adaacihinimohalliviro dilluhi. ¹⁰ Miíro paryi taaño iicano diino, tolliro bu diino iicano taaño icano. Jaamofañodi uujoho cahacisucafetehi.

¹¹ Jaaruubo uujoho jiinjehallivi icacuujitihi. Jaanoti diito jiinjehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ijoho idiimiibo, uco adaacihinimoco dimityari toomo, saafiibadiro diito iicaqui iima misi saafiuro mihicabadi. ¹² Uujoho jiinjehalliri iicahinisumi diitoco teemehicahinihi dimityari uco adaacihinimoco imino teemehinihi. Jaamaño saafiiba diitoti mitatíhi; idiiboro johono imitacuubo Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuui. Jilli neehi jino jiinjehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ Miíro diijico uujoho diitoco acicuui. Jaarumoco jiinjeminaa diitoco gaayicitíhi jiinijeoto iicatimaño, uujoho bu jiinjeminaafi iicatimaño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jiinjehalliti diiciqui ico dillutuhi. Diitoco ijiti dihiifiniciquiro ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jiinjeminaa icacuumo uujoho jiinjeminaafi iicatibadiro. ¹⁷ Jaamoco iguiiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, diijibogo aivo miyaano. ¹⁸ Hjóho uco jiinjeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiinjeminaafeenevi galluui. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofañodi uuro tafico iidiro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito iidiro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillutuhi, tolliro bu diito jibogofeenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, ijoho uuma, bu uujoho iima icano mihicabadi iicaqui, jiinjeminaa imiyaaveguequi ijoho uco agalluuhininoco. ²² Diitoco acicuui,

uco adaacihinino bociyomonoco, sanobadiro iicaqui iima misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofañodi jiinijeminaa igajaqui ijoho uco agalluuhininoco, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihinimo uujoho iicahigo tolliro icano uco bocico adaacihininoco ihatyimequi, jiinije fiivutinaacaro uco ijoho agaijumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiinijeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuui ijoho uco agalluuhininoco. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuui dimomoco. Jaarunoco janaanichiica gaajasuji ijoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

Jesuco Agaayicino.

(Mt 22.47-56; Mr 12.43-50; Lc 22.47-53)

18 Jilli unuoboro Jesu ijiiibogominaama fuuhi Cedro onoohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguiino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujiibo tomaño gaajauhi fahijivaro Jesu tobajijaago ijiiibogominaama efeehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agallumoco Juda iiciuboro satyuuhi. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, cijigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuui diiboco omoonijinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Miico amiihai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiinijehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluui: ¿Miico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amiihaico duhu: Uujoho diibo, nuucuui. Uco miguiinohachijji taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacihinimoti saafiiba mitatili, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyicuboro saafiico buiyaacuui, jahi saafi Malco onoobo sacerdotemi aivojiibo jeecivominaafi nijimehuco quiticisuui imiyanaagomehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatili idaasuno icaqui uco Guihirubi atajiiibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojiibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 22.57-58; Mr 12.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiiboma, bu judiomi sisiminaa icamo Jesuco agaayicumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniimo Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyuno tusumi Caifas sacerdotemi aivojiiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajiniubo: Imino saafiuro faacuumihalliviro iguijevenc, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 22.69-70; Mr 12.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijiiibogominaatisi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo

Jesuma jicafutuuhi sacerdotemi aivojiĩbo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuuhi. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiĩboco agaajaubo ufuuboro iguhuga toomominaagoma ihiimauboro Pedroco fañovi jiĩhacuuhi. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu iijoho tolliro diibo jiĩbogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatíhi, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isiicuneguiha cijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisimínaa icano. Jaamofeeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 22.59-66; Mr 12.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojiĩbo Jesuco dilluhicauhi iijiĩbogominaaditi, iijiĩbogoti icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jiĩbeguehicahi famooro judiomi iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatíhi. ²¹ ¿Collíhi jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihiimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

²² Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisimínaafi Jesuco ihimeti gabacuuhi: ¿Nacu tolli iijoho aivo diimusuhi sacerdotemi aivojiĩboco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imitino ihiimaahachiĩji, enecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onoono? ¿Collíhi jaabo uco daamihi? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisiciniuboco sacerdotemi aivojiĩbo Caifasjaago galluuhi.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 22.71-75; Mr 12.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jaanaa Pedro julleecinĩbora feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu iijoho diibo jiĩbogominaaobo diicatíhi? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatíhi, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemi aivojiĩbo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono icagajiguino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro.

Miuro Pedro diibo yoobo nijimehuco Olivohono icagajiguino iquiticiubo. ²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuhi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 22.1-2, 11-31; Mr 12.1-20; Lc 22.1-25)

²⁸ Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas iijati tomañoaivojiĩbo iijajaago. Jaanaa sesevecuuno. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onoobadi imitiri ijeebiico imihininiumororo Pascua machuco amachuujitiruneguiha. ²⁹ Jaanegui aivojiĩbo Pilato ihiinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejhalliti diiboco misivahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui iimusumo: Gaicaauminaafi iicatiruva ico mahacijitirahi, noomoro.

³¹ Jaanegui diitoco nuubo: Amiihairyo masatyomoro amiihai tajiiba onoobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Miihai judiomi, miihaiñoobaco milliti magaicaujitirahi, noomoro.

³² Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro eneehicauno. ³³ Jaadi siino Pilato fañojavai ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Hijoho naa judiomi Aivojiibo? nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebiitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

³⁵ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomioobo? Chaha, siicumioobo. Miiro diijiinjeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

³⁶ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatihi. Jijeono tahaivoji iicaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefano uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatihi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaaneguiihacuva ijoho aivojiibo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: ¿Hijoho du eti, uco aivojiibo, neehi? Tooneguiiha uujoho ifiivehiniibo jiihahallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunichihi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomijaago saauhi diitoma ihiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetihhi, nooboro. ³⁹ Miiro amihihai amihihai jeevamaajefi uujoho Pascua jiihbaimosumi saafiiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiiha, ¿naa mihimegueli judiomi Aivojiiboco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuhi: Diiboco sinaayujitihhi, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19 Jaanegui Pilato Jesuco iiciuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januutuno coohaiñooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jiihacuumo aivojiibo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaaguehicaumo: iJudiomi Aivojiibo Diica! noomoro, diiboco ihimefano ganiicihicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeeeci, eneeacu diiboco isivi sivaqui, jaamo magajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu iinovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tifaibiha iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: iJaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: iDiiboco imohobujehallivi metetecu! iMetetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatymoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetihhi, nooboro.

⁷ Jaarunofano judiomi diiboco iimusuuhi: Miihaima icano tajiiba jaano onoobadi guijevejiibo imooniqui ijeebiitiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jilli diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo.

⁹ Jaaboro siino ijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo ijoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutihhi.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatihhi ico etetecusujiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aaciibo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹²Tolli unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomi sefano neehicauhi: iDiiboco isinaayuhachiiji aivojiiibo Cesar nahaboniminaafi diicatihi! Miiro: Uujoho aivojiiibo, onoomo Cesarminaafiti minifetehi, noomoro.

¹³Jaanegui Pilato diito tolli unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro casiiuuboo ihaivoji icagahallivi. Jaano hebreomi iijiri Gabata, onoono guuisibano nicuta eneejiruno. ¹⁴Jaasumi Pascua jiiibaimo iicaujino fiiticuuih gadiciibarucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomico nuuhi: iJaani amiihai Aivojiiibo! nooboro.

¹⁵Jaarunofaño diito sefano coovadiivuuih: iJaafa guijeveebe! iJaafa guijeveebe! iTetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Amiihai Aivojiiiboco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi avojito iimusuuih: Mohaivojiiibo Cesar uufocovi sifi mohaivojiiibo chahahi, noomoro.

¹⁶Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco iicumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 22.32-44; Mr 12.21-32; Lc 22.26-43)

¹⁷Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafaiyiicinihiiiboro nigaiipaajebai onoomañovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onobaivi. ¹⁸Jaamañovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimisiicico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo. ¹⁹Jaabo Pilato imomoco acaatiniuboro Jesu guijeve imohobujevi ficusuuih: JESU NAZAREOOBO JUDIOMI AIVOJIIIBO onoonoco. ²⁰Jaanoco guiraamo saatoho judiomi toonoco meeciuih. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifiitiumaño. Jaano toono imomo caatiniciniuhi hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. ²¹Jaanegui judiomi sacerdotemi avojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivojiiibo nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivojiiibo uujoho, enehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

²²Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuih: Acaatiniibadiro icacuujino, nooboro.

²³Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gachehuco dugaacuumo sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi niiciniujaco iicumoro ²⁴noocasiumo: Jichehuco masii ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaan tochehuo iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi: Tagachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onoono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniuhi.

²⁵Jaanaa Jesuco etetecuuboguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onooگو Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onooگو icano. ²⁶Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agajihicaubo ijiibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi iima iicajiiibo, nooboro.

²⁷Jaadi bu tolliro ijiibogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi iima iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ijiibogominaafi iijafaño satyuuih.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 22.45-56; Mr 12.33-41; Lc 22.44-49)

²⁸Toonobuunati Jesu ididicamaaqueque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi.

²⁹ Jaamañeri guirihillufañu icaufaihu iquigaño aivofaihu iidicufaihu. Jaafaihufañu faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onooho usuho. Jaaho aafeque iiciumoro tootaatoco toohaafe nijequevi ificuumoro diibo iijifaño cabuyaacuumo. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduboro nuuhi: fvi paryi imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuboro gujivecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua jiiibaimo sesevedi iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiomi imuguutihi diito ifiino tubujejeviro icaunoco. Miuro diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicautumano. Jaanegui Pilatoco dilluumo saatohoco itajiiibaqui idiinoco agafaryucumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. ³² Jaanegui amocasimi asaumoro saafico idiinoco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico mooniumo Jesu cojivi etetecuciniumisico. ³³ Jaadi Jesuvi ifutuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo idiinoco gafaryucuumo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno tijoho, nifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro jiiibeguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo amiihai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinihaamefaño: Dibacino quisicurajitihí, onoono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafatyicaruciniiboco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Iciiuno.

(Mt 22.57-61; Mr 12.42-47; Lc 22.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efehicauruubo judiomi nihicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifiico ihiciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifiico icijeubo. ³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihiimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacicisumisiro Jesu ifiico miniuhi, judiomi jeevamaaje tolli iciinibadi. ⁴¹ Jaano diiboco etetecuumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji cihoji icauhi mihihañoobaco tohojifaño iciiutihoji. ⁴² Jaahojifaño Jesu ifiico ciiumisi tohoji tomañoti ifiitiumaño judiomi jaguisifucu iticovacuumeguiiha.

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 22.1-10; Mr 12.1-8; Lc 22.1-12)

20 Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevedi Maria Magdalena onogo Jesu cihojijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi iciihojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi aacaubaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijihicaubo ijiibogominaafi icamisijaa ijinafatyuugoro diitisico nuuhi: Aivojiiiboco iciihojifañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaatitihí, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro. ³ Jaaneguiiha Pedromisi iciihojijaa ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imeguro iciihojivi ifutuuihi. ⁵ Jaaboro tohojifaño idijiiivuboro emeečiubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutihí. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaaciniunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco

atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuhi tohøjifaño, iticoni tohøjivi agasebu. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihica Caatinihaamefaño: Jesu iguijeevebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro iijajaago uumicuuhi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 12.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuhi tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijiivuugo tohøjifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago iijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivojiboco asatyomoro ificuuneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Miico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojiboco, iijoho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuuhi? Uco diibogo iicitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluui: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi iijiri nuuhi: Raboni, noogoro; Jiibogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudiicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihica. Jilliro foogo tañahabomico diibogoto: Guihirubi, bu tolliro amiñhaiti amiñhai Caani iicaabojaago feehi. Taacaani Moocaani iicaabojaago feehi. Jilli noogoro diibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onoogo fuuhi jiibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijiibugutuugo.

Jesu Jiibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 22.16-20; Mr 12.14-18; Lc 22.36-49; Hch 1.8)

¹⁹ Jaafucuro iijicuuvi jiibogominaa igaiciniuhi samecufañoro judiomi ñihicuti iguhuganoco huhufono ofoboociumoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebii mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco iifusuubo ihuseneque etetecunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamiupaajeque icano. Jaaneri jiibogominaa imo imo minifutuuhi Ihaivojiboco aatyimeumoro. ²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebiima mihica; Guihirubi uco agalluubadiro bu uujoho amiñhaico galluui, ²² nooboro diitohallivi fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gajaco, nooboro. ²³ Jaamo cayaatyocohacho iimitico mubusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubusutimo imiti buusuracujitih, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomasco Gaatyaba enehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatoho jiibogominaa jiibuguuhi: Aivojiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecunopaajeneque aatyimeebere toopaajejefaño tahusegaiñoco

ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefaño
ijihacutinohachuta miyaaveguejitihi, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti siino
ijibogominaa igaiuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa
iguhugano cuhufono fobocinirunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi
ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebiima amiihai mihica, nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: Ifaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu.
Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavi saabo jino tamecuhufaño
dihuseque diihacu. Jaaboro mabañihi nootiibo, miyaavogo, nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: iTahaivojiiho Moocaani! nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi.
Imino icajino atyimetirumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijibogominaa imefeenevi
guiraano eetavehicauhi. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino.

³¹ Jaanoti jinoocoro caatiniumo amiihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu
Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi
ifinjitino fiivoma mihicahi.

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijibogominaavi.

21 Jaanobuunati siino Jesu ijibogominaavi jafeveuhi Tiberia
muuajijnivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañeriro icaumo
Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de
Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seementisi, bu tolliro sitisi diitootisi
icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro miihai iima masaaji, noomoro fuumo
meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba iciutum. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca
Jesu diitovi jafeveuhi jiniigaibaahovi. Jaaruuboco ijibogominaa
gaajacititahi diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai sinicuuhuco amiihai meenegati
momiyanaagonovi magañi. Jaamo mihicitihi, nooboro. Jaanegui tahigovi
agañiumo isinicuuhuco guiyicicutitahi itaava bociri sihidi ijivusumaño.
⁷ Jaanegui Jesu ijibogominaafico agaijhicaubo, Pedroco nuuhi:
iMohaivojiiho jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco
siyaavuubo, igaachehuco ujujuuvumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo.

⁸ Jaanaa sanoodimo ijibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro
ijnijaagovi sivaumo ijinita cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi
ihiinumato atymeuhi cijigaihalliri taavaabo gaaruciniibo aacaaboco
mahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiyicubo
sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuhuco
gallivuutitahi. ¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijibogominaati saafiiba dilluutitahi: ¿Mijjoho ijjoho? noomoro
Ihaivojiiho iicaunoco agaajumaño. ¹³ Jaadi Jesu asaaboro itaavaaboco
iicuboro diitoco aciubo, bu tolliro imahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifococi, safo icano icacuuno Jesu ijibogominaavi ajafeveuno
iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajiibauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaijihi jino janaanivivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jihi, Aivojiibo, iiro gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojoobinicibadi oono uco imiyaavogomoco diibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijihi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jihi, Aivojiibo, iiro gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico ootomonicibadi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijihi? nooboro.

Jaaneri Pedro idasuvuuhi diiboco mifocci, safo icano: ¿Uco gaijihi? nooboro idilluuneguiha. Jaaboro nuubo: Aivojiibo, iiro paryi gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota diibeguehica ovejamico ojoobinicibadi.

¹⁸ Miyantiro, miyanotiro ico neehi: Sicafehi idiicausumi digaachehuco idicafotooboro idiimoghigovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañiyciboco ico sita digaachehuco jihacuji. Jaamoro ico satyeyimo idiimogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: iTadyojicuti disaa! nooboro.

Ijibogominaafico Agaijhicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojicuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijhicaubo ijibogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi ifituuvuboro: ¿Aivojiibo, cajaan ico aacijiibo? nooboro idilluubo.

²¹ Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojiibo, jana jaaniji milli? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimoghachiji icajiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno iidi milli icatihi? Jaanoti ijoho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomi jibocasiuhi: Diibo jibogominaafi fine guijevejitihi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejitiibo nuutihi. Iimoghachiji siino uhuuminohachuta icajiibo. ¿Jaaruno iidi milli icatihi? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo jibogominaafi jinoco jibeguehica. Jaaboro caatiniubo. Jaanoco mihihi magaajahi diibo ijibogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi icatatiniruva uujoho onono fine paryi jinijehalliri icano aamenevi iifetejituruno.

HECHOS

Jilli Jesu Jiibogominaa Omoonihicauhaame Moocaani Gaija Asaajino.

1 Agaijiibo Teofilo, iticoni acaatiniuhaamefa caatiniuhi Jesu jiinjehallivi iicaunohachuta omooniuboro ijiibeguehicaunoco. ²Miiro niquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igaifafañodi diitoco imino jiibeguehicaubo. ³Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco jiibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco amiihaico ijiibeguehinibadi. ⁵Miyaano naha Jua nifaihuri nitihicauhi. Jaanoti amiihai goovajino Moocaani Gajjari miniticaafotono, nooboro.

⁶Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivojiibo, ¿jaanegui jisumi Israel aivojico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Collihi magaajjirahi tuseumico idiiboro Moocaani tufucuco omoonijiibo gaajahi? ⁸Jaanoti Moocaani Gaija amiihaihallivi iniitoodi mityaco magaayiciji. Jaadi uuti mijijibegueji Jerusalevi mihicabadiro Judea jiinijeve, Samariavi, paryi jiinijejinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Lc 22.49-53)

⁹Jilli nooboro diito iifinicinaaca caamovi fuucuubo aimuufafeenedi niquejefaño. Jaaboco atyimecuutimo. ¹⁰Jaanegui imino iifiniciumo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi sesechehunofa jiiciniumisico. ¹¹Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifiimi, ¿collihi niquejeque mihiiifinichi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa mihiiifinicinaaca ofoobo siino saaji jiinjehalliti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Boobanimo.

¹²Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono iicagajiti fiitino jaguisifucuvi judiomi iigonycinohachuta. ¹³Jaamo ijiibogominaa dojicuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi iicamecufaño iicahicauhigo. Jaamofeeneri icaumo Pedro, Jacobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacobo Alfeo achi, Simon cananistamioobo, Juda Jacobo nahabo icamo. ¹⁴Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaanima ihiiamaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veinteditimofeeneti ujulleveuboro nuuhi:
¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatinihaamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihiimaano: Jesuco miyaminaa usefaño aacijiibo, unuuno.^a
¹⁷ Jaabo Juda mihiabou jino ducicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimitihallivi ajaaduuruuno nihibamiri jiinijeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuui toono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamati momooniimo tiijohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefaño jilli noono: Jaafa iija sicajjarucu mihihiñooba toojafa iicacutiqui. Jaabadiro simañovi noono: Sifiirucu idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeeneri icamo saatoho gaifiimi Mohaivojiibo Jesu mihihaima iicausumi, ²² Jua diiboco initiunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti mihihijaa iminifetequi Mohaivojiibo ubuheeteunoco iijibeguequi, nooboro.
²³ Jaanegui miimisiiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onoo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitishallivi Moocaanima iimaano, jilli noomoro: Moocaani iijoho famoojeebiico agaajaabo. Mihihaco gaajasu, ¿naa diitisi cajaanico diicichi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omoonuubo inaagonovi fuuhi, noomoro.
²⁶ Jaamoro suerteque agañiuno Matiavi ifutuuhi. Jaabo tusumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

2 Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañoviro igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito iciniuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituono ciijigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajari paryi gahafuui. Jaamoro sijijeri iimaauomo Moocaani Gaija ihiimasubadi.
⁵ Jaasumi Jerusalevi icaumo judio gaifiimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehicaumo fahigova jiinijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaiuuhi. Jaamo sihidiro eetyeui faaboho iijineri ihiimaauomo saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaauomo uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa iicarumo moojineri iimaamoco muguubuui muucuumi iijiri ihiimaano? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jiinije miyaminaa, Elam jiinije miyaminaa, Mesopotamia jiinijeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jiinijeminaa, Asia jiinijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jiinijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jibogoco agaayicicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubuui Moocaani mityati ihiimaano, noomoro.

¹² Famoooro jaaneri abafaiituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicaui: ¿Milli fine jino icano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicaui: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimaano.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveuboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri

mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵Jito miyaminaa guiriicavotimo amiikai monoobadi miikaiñooba fucuro guiriicavotatihi. ¹⁶Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuno:

¹⁷Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagajaco niitusuji.

Moseeme ufucu jilli iicajinoco jiiibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quillahuto tigaji. ¹⁸Tagajaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco jiiibegueji. ¹⁹Caamo niquejefano ifusuji jabafiiranoco, baavi jiiijehallivi ifusuji toono jiiibogoco, tiijoho, ciijigai, aimuufaguiihu icano. ²⁰Cuujee nihiba civeteji, fucuo nihiba tiijohobadi minifeteji, Moocaani fucu iihicufucu imegavi. ²¹Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²²Muguubu jino ononoco amiikai Israel gaifiimi: Moocaani Jesu Nazareoboco miyaaboti ifusuhinicuhi amiikai imefeenevi jabafiirano mityanoco eetavonofeenedi miikaiho ifusucuunoco magaajacubadi.

²³Jaarunofano diiboco magaayicumoro mahaciuhi Moocaani siicijetro unuucubadi masatyuumoro magaicaaui. Jaamoro imoho bujevi metetecusuhi iimitino gaifiimi useri. ²⁴Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti atajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayiciutihi. ²⁵Miuro aivojiibo David Jesuti iimaubo nuuhi:

Aivojiiboco uujoho fahiijivaro atyimehicaui tahimefeene icaaboco.

Jaabo tamiyahusenaagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui. ²⁶Jaaneri uco tajeebi imo imo minifetehi. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebi jaguisiji. ²⁷Jaabo iijoho tajeebiico igujevehicamo iicahi devesujitihi. Dihimi jeecivominaafi agaijiibo ifico tuucisusujitihi. ²⁸Uco diibeguehi fiivojaa asatono jiihaico. Jaaboro uco dihime ificuuneri imo imo miniyuji, nooboro.

²⁹Faai, jaanegui jino miikaiho foovono neehi: Moheedebe David igujeveubo cihoji jino mofeeneri icahi. ³⁰Jaabo David Moocaani iimaaminaafiu. Jaabo gaajacuui Moocaani diiboco miyanotiro ufucu saafi Cristo diiyaachi miikaiho dihaivojifano acasiivejiibo unuucunoco. ³¹Jaabo siicijetro mahatyimecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco.

Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebiico devesujitihi igujevehicamo iicahigo tafico tuucisusujitihi, nuubo. ³²Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevefano buheetesuhi. Jaanoco paryi miikai magaajahi. ³³Jaaboco Moocaani agaijiicuboro imiyanaagonovi ficuui. Jaabo Caaniti Igajaco gaayiciuhi Caani unubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatyimene icano saahi.

³⁴Jaabo David niquejefa eguejeutihi. Jaaruubo jilli nuuhi:

Moocaani Mohaiivojiibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiivo,

³⁵diminaaco ditahaiguiino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magaaja, jaani diibo Cristoco amiikai metetecuboco Moocaani Aivojiiboti ificuunoco, nooboro.

³⁷Jilli ononoco uguubuumoro idasuvuumo ijeebiifano. Jaamoro dillumo Pedroco, bu sajiibogominaaco icano: Faai, ¿milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸Jaanegui Pedro iimusuhi: Moocaani imefeenevi amiikai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivojiibo Jesucristo momofeenedi minitisuquimaaje amiikai imitico ibusuui. Jaasumi Moocaani miikaiho Igajaco aciji.

³⁹Jaano jino iimaa miikahidi, ufucu icaji amiikai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino iicamedi, paryiicino Aivojiibo Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco fajiiniuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fiivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo jii bogoco imiyaavuguumo nitisuquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuuhi. ⁴² Jaamoco minisuminaa jii bogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igavehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquisicuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicauhi.

⁴³ Jaaneri famooro jabafiitehicauhi minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri. ⁴⁴ Jaamo famooro imiyaavuguudimo sahi icahicauhi. Jaamoro inehejeque ifocasihicauhi. ⁴⁵ Inehejeque anaajemere inihibamico ucuujivaachudino saje ifocasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa igavehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquisicumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebiino iicamoro. ⁴⁷ Moocaanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gajihicauhi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

Igotiiboco Iigusunoo.

3 Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihiimaahicausumi. ² Jaanaa ifiivunootiro iigotiiboco asatumoro fafucuvaaciviro templojaguha imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toojafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihiifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino iifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofenedi gañiivoobo, diigo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo gañiivicuqui. Jaasumiro irubuino, itihaiño icano diiboco imituuhi. ⁸ Jaasumiro acasiniiuuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisima toojafa fuubo casiniinamaaiboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igooboro Moocaanico iimehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomorosi sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacumaño ovosihuga imomo iicahuga imega acasiivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutiibo diitisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyeumoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifiimi, ÷collihi misico majabafiihi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mihigusu ivibadi mohiimihijiri mihica ivibadi?

¹³ Tolle icatino diiboro Moocaani, siicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amiihai magaayicumoro amiihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayujirunaa amiihai mihimugutihi. ¹⁴ Jaabo iimitima

iicatiibo Iimiiboco mijiiheguemere iimitiibocoro gaicaaminaafico misinaayusuomoro, ¹⁵ fiivoco aaciiboco magacaasuhi. Jaaruuboco Moocaani guijevefañoti buheetesuhi. Jaanoco miikai imino magaaajahi. ¹⁶ Jino iigoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amiihai mahatyimehacacuubo magaaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheetesuhi jino amiihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amiihai aivojitoma magacaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli siicije paryi iimaaminaafañodi unuucuuno miyaavucuuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amiihai imiti ibuuqui. Jaadi Aivojiibo amiihaidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofeenedi sahiijitiro amiihaidi Cristo unuucuuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefano icajiibo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihiiamaaminaa siicije iicaumofeenedi unuucuubadi. ²² Miiro Moise nuuhi: Aivojiibo Moocaani galluuji ihiiamaaminaafico uubadi iicaaboti amiihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluujiibo amiihaico paryi onoonoco muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro.

²⁴ Miiro famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli iicajinoco jiibuguui. ²⁵ Amiihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofano amiihai mihicahi. Miiro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jiinjeminanaa diyaachimihafeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miiro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni amiihajaa galluubo amiihaico imino imooniqui. Jaamo amiihai, amiihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

Pedromisico Civojaanimo.

4 Pedromisi jilli miyaminaaco jiiibeguehicaunaacaro saaumo sacerdotemi temploja toomominaafi aivojiiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaaajacuui, noomisiro ijiibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisisico agaayiciumoro civojafa ficuumo sesevedi iinusuqui mihiijicuuneguiiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho miyaavuguuui. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifiimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuui.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivojiibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificumoro diitisisico dilluumo: ¿Miiijoho iijiti, miiijoho momofeenedi icano jilli amiisi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebiifano iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ iigotiiboco fine mubuheetehininoco misico midilluhi diibo ubuheetehininoco magaaajai. ¹⁰ Jaanoco amiihai imefeenevi mijiiibegueji paryi Israel miyaminaa igaajai. Miiro jaani amiihaifeeneri ujulleeciniibo buheeteui Cristo Jesu Nazareoobo momofeenedi amiihai metetecuuboco Moocaani guijevefañoti ubuheetesuubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco amiihai iijano eetavominaa mitihisumoro magaaniiubo aivo iimimañovi iminifutucuubo.

¹² Jaamaño siffeneedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevi chahahi tomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihiimaaucono uguubuumoro, bu aamenefano icautirumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo iigotiiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleeciniuhi. Jaamaño milli nuutimo.

¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusalem miyaminaa gaajacuhi sihidi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaajirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masii diitisico mihiibaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijiibeguedino. Musuufenitihachiji amiisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijiibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro.

¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuuhi: Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu jiiibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisico sihidi ihiibaumoro ticovono suufeniuhi milliti bu diitisico moonjirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimiisi ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jiibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojiiibo, iijoho paryi niquejeque, jiiinjeque, muuaico icano fanoco ifivusuubo. ²⁵ Iijoho Digaijafeneedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañoco esamaahi? ²⁶ Jiiinjeminaa aivojito gañiivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igavehi Moocaanihallivi, bu Cristohallivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miiro Herode,^b Poncio Pilato icamisi jiiicumivi igaivuuhi siicumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco iijoho Moocaani ijeevadi ificuubohallivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniumo iijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucuubadi diiboco mooniumo. ²⁹ Jaaneguiiha iijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaico daamusu igototimo diijico miyaminaaco mijiibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco mubuheesuqui, bu iifusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaaumoro lliivimaacaro tomaño diito iigaicinumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebiifañoro Moocaani Gaija gahafuuhi. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jiiibogoco jiiibeguehicaumo.

b 4.27 Herode Antipa onoobo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23 6.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebiino sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehica. ³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jiiibeguehicauhi. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicauhi. Iijanoma ijiinijenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje. ³⁶ Jaanaa bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomoniubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onoochugaivi ifiivuboo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

Ananiamisi Imiti.

5 Jaanaa saafi Anania onoo, Safira onoo mogaima ijiinijeque anaajeumisiro ² samañooco iicumisiro samañoonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro iicahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebiifaño jicafetehi Moocaani Gajaco ibańisuqui? ¿Jaaboro diijiinijeque anaajene nihibamico samañoonoco diiciqui? ⁴ ¿Nacu diije jiiinije icahinihi? Bu jaajeque anaajecuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebiifaño deesamaahi tolli omooninoco? Miyaminaaco bańisutihi. Moocaanico bańisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi aacutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryi miyaminaa agaajaumoro sihidi iguiumo. ⁶ Jaaboco sicafe iminiumoro satyuuhi iciqui.

⁷ Jaanobuunati minooci, sano idiino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco diibogo, ¿naa miya tonoodineri amiisi jiiinijeque manaajehinihi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jiihi, tonoodineri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamisiro Moocaani Gajaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque iicijjeme. Jaamo tolliro ico ciiteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguiino. Jaamo sicafe faño agaseumo atyimeuhi diigo chuumucuugoco. Jaagoco asatyumoro itaje cojivi ciijeumo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidi miyaminaa icano agaajaumoro sihidi iguiumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejevano ifusu ajabafiirano moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomańovi. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisuminaavi fiitivehicautihi. Jaarumo famoro miyaminaa diitoco gajjihicauhi. ¹⁴ Jaamo sihidi miyaminaa Moocaanico miyaaveguehicauhi gaifiimi, gaigoomi icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jiihaińojininovi ficuhicaumo cigaijenefaño, siucinitajefaño icano Pedro tomańodi afatyooobi iji ihallidi afatyeneri ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi iguihuvamehejeque, ememivatomehejeque icano isivaumo. Jaamoco paryi buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemi Aivojito Jiihevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemi aivojiiiboma saduceomoto iicamo diitoco sihidi jiiheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisuminaaco agaayiciumoro civojafaño

ficuumo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomominaafi fucu iguhuganoco afaayuboro diitoco iinusuuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mujulleevetere miyaminaaco mijiiibogo Cristo fiivoco aacinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevedi fucuro templojafaño ufuumoro miyaminaaco jiiibeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivojiiibo diiboma iicaumoma, igaiyiiciumo fagominaaco, paryi Israel cuumiminaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jiiibogominaaco cuuhvaumo civojafañoti isivaqui. ²² Jaanegui sisiminaa ufuurumo sicajjaco emeeciyeumoro ijiibogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacinjaco memeecejehi imegari paryi itoomominaa icarahi icano. Jaadi mafaayicimoro fañoco memeecirumo miihaiñoobaco mahatyimetih, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivojiiibo, temploja toomominaa aivojiiibo, paryiicino sacerdotemi icamo uguubumoro igutuuh. Jaamoro noocasiumo: ¿Mihachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amiihai civojafaño mificuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyaminaaco jiiibogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomominaa aivojiiibo isisiminaama ufuuboro diitoco sivauhi, milli moonitiibo, miyaminaaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco ahaamijiruneguiiha. ²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagominaa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivojiiibo nuuhi: ²⁸ Amiihaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijiiibeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuui paryi Jerusale cuumico amiihai jiiibegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tiijohoco agañiiumoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuui: ¿Milli bu Moocaani iijico magañiimoro miyaminaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Miïro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuui Jesuco amiihai magaicaaumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuui Aivojiiiboti Taajasuminaafiti Israel cuumiminaa diibofeeneti iimitico ijeevesuui. Jaabo diito imitico ibusuui. ³² Jaano gaajaminaa miihai tolliro Moocaani Gaija gaajaminaafi. Jaaboco Moocaani acih diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagominaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaajirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofoene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onoo Moise tajiiba jiiibogominaa aivojiiibo paryi miyaminaa agaijihicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleevuboro iminisuminaaco diitofeeneti buhigovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojitoco nuubo: Israel gaifimi, mehesicini jito gaifiimico momoonijnoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amiihai, miïro safoono Teuda onoo agañiivuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodimova. Jaarumo paryi finiui diiboco agaicaaunobuunati imiyaminaa paryi gavaranaamauihi. ³⁷ Jaanobuunati miyaminaa momonoco acaatiniumumi bu gañiivuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojicuti efeehicaumo gavaranaamauihi. ³⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro milli momoonidino. Jino miyaminaa iijicoro omoonino icahachiiji finijino. ³⁹ Jaanoti Moocaani iiji icahachiiji

amiihai mifinisujitihi. Mehesicini, Moocaanimaryo momoonicasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisuminaaco ucuuhuvaumoro jilli diitoco aamiuhi. Jaamoro siino Jesu momofenedi mijiiibeguedino, noomoro diitoco suufeniuihi. ⁴¹ Jaamo minisuminaa aivojitofeeneti imo imo iinuui Moocaani diitoco agaijiiiboro imitino covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jiiibogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

Diaconomiti Ficuumo.

(1Tim 3.8-13)

6 Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicauhi. Jaamoti saatohe griegomi iijiri ihiimaamo judiomi iijiri iimaamoditi isifiratuumoro noocasiuhi: Mofibaijitoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idiimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco igaiyiiciumoro nuuhi: Imijitiruno miihai Moocaani iijico mijiiibogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiiha fañi, amiilhaifeeneti iimihusemeti mihici sahuse juugahuseti miimisiici idiimo Moocaani Gaija ijeebiifaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeecivequi. ⁴ Jaanoti miihai Moocaanima iimaamoro mijiiibegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onooboco ijeebiifaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniiboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomooco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomi iijico agaayiciuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificuumoro Moocaanima iimaumo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalevi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomiti sacerdotemi Cristoco gaayicihicauhi.

Esteba Onooboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo.

⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jiiinjeminaa, Asia jiiinjeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco aacineri ihiimaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma iicamo imititimo tajiibaumo ibañiqui: Miihai muguubuuhi Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiiratusumo quillahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaamoro diiboco agaayiciumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatoheco ficuuihici sicamañooco ibañiqui: Jaani aivo suufenihicatiti Moocaani iija templojati, Moise tajiibatiti icano iminootino ihiimaabo. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro miihaico Moise atajiibauno mojeevamaajequeva buunanijiiibo onoonoco muguubuuhi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

7 Jaanegui sacerdotemi aivojiibo Estebaco dilluuhi: ¿Naava miyaano paryi jino diito onoono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amiihai agaijino nahabomi, bu amiihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miiro Moocaani ihaivojima buhugaavuuhi Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jiinjeri iicausumi Haran jiinjivi fuutiibaacaró. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diijiinijeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijiibeguejino jiinijeagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiha Abraham fuuhi Caldea jiinjieti. Jaaboro icatuubo Haran jiinjivi jahi caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jiinjivi jino amiihai jisu mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutiibo jiinjebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuhi iguijevenebuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham isemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jiinjehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jjuvusujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiinjeminaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvusu jiinijeque. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeeceivejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciuihi Abrahamco iimeeheque iquiticiqui Moocaani unubadi. Jaaneguiha Abraham Isaacó esemevasumi iimeeheque quiticiubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuihi Jacobco esemevasumi. Jaabadiro Jacob mooniuihi isemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiinjivi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauihi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti atajjasuuboro sagidi diiboco gaajati aciuihi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiibo diiboco sihidi agaijiburo Egipto aivojiiboti ficuuihi, tolliro bu iija aivojiiboti ficuuihi icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauihi Egipto jiinjivi, Canaan jiinjivi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi.

¹² Jaanaa Jacob guubuuihi Egiptovi machutaaco ucuuhunimo iicaunoco. Jaaboro isemeque tahi galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafeniuihi. Jaanoti jari Egipto aivojiibo gaajauhi Jose yotoco.

¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuihi Egipto jiinjivi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro ciitumo Siquem onoomañovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeuicijifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifiitivucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifiivuumo guiraatucuuihi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaiivojiibo icauihi Joseque agaajautiibo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañiburo idaasuno mooniuihi moheedeteque atajjibaubo isemeque ijeevesuqui bohono ifiivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovosiiuhi. Jaaboco caanimi jaaha tuumuuihi minihibaci, sanihiba icanohachuta.

²¹ Jaasumi ejevesuuboco Egipto aivojiibo aicigai aatyimeugoro iiciuboco fiivusuuihi isemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jiibuguumo. Jaamaño mityano ihiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emecitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omoonuunoco. Jaabohalliti Moise ijadaco ihiciqui diiboco gaicaauhi. ²⁵ Jaabo esamaaihicaui: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofeenedi Moocaani diitoco ataajasujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajaciutihi. ²⁶ Jaano sesevede Moise atyimeuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasuunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collihi jaamisi samisiro mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamiubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Miijoho ico mohallivi aivojiiboti, fagominaafiti icano ficuuhi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcioco agaicaauhinibadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco onoonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jinijevi. Jahi miseecico gaifiimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati sicaihigovi Sinai gaji fiitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi cijigaiguiihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafiituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifiitivuubo guubuui Moocaani icoooco: ³² Uujoho Moocaani, dihedete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeecivuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveveve igutuuboro meeciutihi. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Ditihaipaajeque dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño imino jinije. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idaasuno Egiptovi iicanoco idaasuno acanifonoco guubuucuui. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuunoro: ¿Miijoho ico aivojiiboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuuhi? unuuboco Moocaani galluuhi aivojiiboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi cijigaiguiihu jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejeevano mityaco Egipto jinijevi Tifai Muuaifeenevi omoonuuboro. Tolliro sicaihigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonuubo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuji amiihaidi iimaaminaafico amiihai nahabomifeenetu uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneje, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihigofeenevi igaiyiicumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihiiamaubo moheedetefereneri iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco miihaidi agaayiciubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeebiinofañodi imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco.

⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi miihaidi diosmico edeetavonoco mohimega isiiiguequi. Magaajatihu millihacho Moise miihaico Egipto jinijeti isivahiniibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iicumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraicumio ihijinita jeevotivi. Jaamoro diibohallivi imo imo icauumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuui. Jaaboro diitoco niquejeo meeciricoro jeevivusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino:

¿Nacu amiihai Israel miyaminaa uco mejeecivequi asimico magaisiraiciuhi cuarentadi ficabava ticovovi sicaihigovi?

⁴³ Tolli icatino. Jilli Moloc onoboco dios noomoro, magaayiciuhi. Tolliro Refan onoboco meecirigaico magaayiciuhi amiihairyo mihijininehejeque mejeecivehicaui.

Jaanoma iicaabo uujoho amiihaico amiihai jinijeti sihi tehesino gañiiji Babilonia janaanicivi, nooboro.

⁴⁴ Miiro moheedete Egipto jiinjieti agaaumo Moocaani unuuneguiiha ijiinjijejaagovi imevauro mo sicaisituviro icahicaumo igomoro.^c Jaamañeri Moocaani iijama icaumo toojafaño tajiiba guisiba bujeque ifichicauja. Jaaja eetavociniuhi Moocaani Moiseque iifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciuhi. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiinjijeneque udumitiicituusumi juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiinjjeque. Jilli icaunaa David fiivuuhi. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuhi. Jaaneguiiha David Moocaani iijaco eetavuujiiruboro Moocaani toojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatíhi. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicínita jiinjije tatyíhai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisíji?
⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitíhi? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amiíhai aivo jihovoto, amiíhai Moocaanico agaajatimobadi, kuhufono aivo amiíhai jeebí, amiíhai nohojino, amiíhai aivo Moocaani Gajjaco mejenaauhicahi. Amiíhai caanimíhai iicaubadiro amiíhai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojijibogominaafico nacu amiíhai edeete idaasuno mooniutíhi? Diito gaisraiciuhi siicijetiro diibo Iimiibo asaajunoco iijibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amiíhai mahacimoro magaausuhi. ⁵³ Amiíhai Moocaani toomominaafenedi tajiibaco magaaicihinirumo miyaano meneaicatíhi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiiratumoro igaiñooco ojisuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficiniibo caamo niquejeque emeeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniiboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: iMemeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifiivuboro Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuuhi. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafefi Saulo onooboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaaubo Esteba: Aivojiiibo Jesu, tagajjaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuiivuboro sefano gaihivuboro: Aivojiiibo, jino imitico diitohallívi ficuudino, nooboro gujivecuubo.

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Gal 1.13-14)

8 Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idiimoro minisuminaa fitafutuui. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifiimi iciumoro sihidi taumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi iijanofañodi feehicaubo gaifiimi, gaigoomi icamoco iiciiboro civojafaño isatyequi.

c 7.44 Toono jiiibogogayi Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuui imino igaajaqui.

Moocaani Iijico Samariavi Jiibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofoociniumo Moocaani iijico jiibogomoro fahigovadi feehicauhi. ⁵ Felipe Samaria jiinjiri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jiibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro guubunichicaumo Felipe ijiibogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi iijimima iicamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti iinehicauhi gaibaciniimoro, bu ifiino isifañiineri iigotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifillumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onoo bo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abañihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro. ¹⁰ Jilliti famooro diiboco guubunichicauhi ihaivojitejeryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo siicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jiibogoco Cristoti Felipe diitoco ijiibugueguu gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma icaubo Simon imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Felipe gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafiituumoro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusalem iicaumo guubuuhi samariaminaa Moocaani jiibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaamisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gaijaco diito igaayiciqui. ¹⁶ Tsumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayiciutihiica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojiibo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatymeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayichicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima iijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicihi, neehi fine. ²¹ Idi jino icatino jinofaño iijoho diicatihi. Moocaani imefeene dijeebi ticovotihi. ²² Toono dihimitee deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebiifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miiro uujoho ico ifinichi aivo sihidi dihimitee faafañoño idiicanoco, aivo imitifaño cuhufono isisicinuunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiimaa. Toono uco monoonofaño idaasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jiibeguehicaumisi taajasuhijico Samaria jiinjije cuuminovi. Jaadi dojucuviro uumiumisi Jerusalem.

Felipe Etiopia Jiinjeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañivoobo, difo gadiicibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomañodi ofoocinjiri,

nooboro. ²⁷ Jaanegui Felipe agañiivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaajatiibo etiopiaoboco; aivojigo tajiibaminaafi Candace onoo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalem Moocaanima ihiimaaqui ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijiinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro iifinichicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifiitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubuui. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Miijoho bu uco ijibegueri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicojivi covaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco iifiniciiboro feehicaubo, jilli noonoco: Ovejaco igaicaaqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iquitimoguiino iimaatiibo iicanicibadi diibo iimaautihi. ³³ Diiboco guinoniuo, miyaano iicatineri. Ifiico agaicaaumoro jiinjehalliti gañiiumo. ¿Jaabo iyaachimihaiti miijoho jibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluui: Uco diibogo. ¿Miiditi jilli iimaabo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifiiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoniuihi Jesuti diiboco ijibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhi ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebiimaryo imiyaavogohachijji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.^d

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nitiuhi. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecutihi jilli imo imo fuucuubo ijihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jibogoooboro Cesareavi ifutuubo.

Jilli Saulo Moocaani Gaijari Fiivutuui.

(Hch 22.6-16; 22.9-18)

9 Jaanohachuta Saulo suufenitiibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojiibojaago. ² Diiboco aameneque acaatiniiboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jibogo ijifañodi iicamoco gaigoomi, gaifiimi icamoco isisiiboro Jerusalem civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiiticuuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achicuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuui niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihí? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Miijoho nacu ijoho aivojiibo? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu ijoho uco ubucasiibo.^e

d 8.37 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

e 9.5 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Hiro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadi iicanoco imogotiiboro iinoro fegaí niqueque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojiiibo, ¿nacu milli iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiivoobo difo tuucuumijaago tahi ico jiiibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuuhi. Tolti onoonoco uguubuumoro jaarumo miihaiñoobaco atyimeutihi. ⁸ Jaadi Saulo baati agañiivuudi emeciuruubo atyimecuutihi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayiciumoro Damascajaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idiino jinejebaco machutiibo, adutiibo, atyimetriibo icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onoobo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu buhugaavuhi. iAnania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojiiibo, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivojiiibo diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo jiihai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda iijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco. ¹² Jaabo gajafaño Anania onooboco atyimehi asaaboro ihuseque ifhallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivojiiibo, famoova uco diiboti jiiibeguehicaui paryi Jerusalevi ico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito iijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho iicicuubo siijiinijeminaaco ihaivotitoco tolliro israelmi icamoco taajico ijiibeguequi.

¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidi idaasuno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojiiibo Jesu iivi jiihaivi asaahinisu ajafevehiniibo uco dijaa galluuhi, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gajaco gaayicahi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo agañiivañoti aifuuno taavaabo meehebadí jeevano. Jaasumiro Saulo agañiivuuboro nitisuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo Jiiibeguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuhi sinagogajanofaño jiiibogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuumo ajabafitomoroo neehicaui: ¿Nacu jaani icatiibo Jerusalevi Jesu momoco imiyaavogomoco idaasuno omoonihicaubo icatino? Miiro tooneguiiha juu saahiniibo jimañootoco isisiiboro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jiiibeguehicaui Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacutitoti sanoomiro judiomi iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui. ²⁴ Jaamoroo fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajaciuihi.

²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco jiihacuumoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniitusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalevi iifutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi mooniuruubo. Jaarunaca diiboco ñihicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatiibehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco

minisuminaajaa saatuui. Jaaboro diitoco jiiibuguubo Saulo jiihaivi Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi Cristoti ñihicugotiibo ijiiibeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalevi ifitafutuudi diitoma gataavuubo.

²⁹ Jaabo ñihicugotiibo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiomi, griego ijiri ihimaahicaumoma jenaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaajaciumoro Sauloco satyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuuhi, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutoromoro feehicauhi Moocaani ñihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciiboro efeehicaubo ifutuui Lidavi, tomañeri iicamoco emecituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onooboco ifi iniinovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotiibo iicahicauboco. Jaabo icigaiijefaño siuciniiboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaiijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuui. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiijico ejeevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguivegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi ijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicauhi iidaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guijeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiitiuhi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro miimisiico galluumo diibojaago ijiiibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitisima fuuhi. Jaabo ifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciguuhi taamoro igachehunoco Dorca ubuheesumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuiivuboro Moocaanima iimaauubo. Jaaboro diigo chuumuhuco meeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeciugo Pedroco aatyimeugoro casiivuui. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiiviciubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro iifusuubo buheecuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuumiminaa uguubumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi gueneene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onooobo ijafaño.

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

10 Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivojiibo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icahicauhi. Jaabo sihidi nihibamico acihicaubo judiomiguiiha iidaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti nihiba iicaaberi gaijafaño

imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ihiiifiniciuboro dilluui: ¿Milli Aivojiibo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucuubo, judiomi iidaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano.

⁵ Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoobo asimimeehene imibachuminaafi iija muuajjiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jiiibegueji omoonjinoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiiimauboro ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomioboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimisiici iicojiminaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino ijiibuguuuboro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevede diito Jopeti fiiticuunaaca Pedro caamovi fuuhi iijahallivi gadiiiba Moocaanima ihiiimaqu. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavuumaaca gajjaco atyimeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofaño ti niituuno baavi gaachehubaryutyigababadi jeevano fahigovati duujecinino. ¹² Jaanofaño faaboho asimi icauhi igueenemeheje itihaiño icameheje, faaboho joomi, faaboho jiinimomi icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuihi niquejefaño ti diiboco unuunoco: Pedro, gañiivohi diitoti gaicaaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivojiibo, uujoho duutatishi jihovonoco iidicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ijoho: fdcuno, needino, noonoro.

¹⁶ Mifooci, safo icano iniituunoro caamo niquejefaño fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ifutuuihi. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gajjaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimisiici, saafi icamo ico guinehi. ²⁰ Gañiivo. Jaaboro niitoobo bañimo nootiibo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuihi baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amiihai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Aivojiibo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomi agaijiibo. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuhuva. Jaabo iijico guubuuihi, eneneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jaavevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cigaumo. Jaano sesevede Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomi gataavuuihi Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevede iifutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco igaiyiiciumoma diitoco utuumuuhigo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio iijavi ifutuuihi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuiivuubo Pedroco iimequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiivociuhi: Dulleeve, uujoho tolliro iibadiro miyaminaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiiimauboro fañojavu ufuubo atyimeuhi sihidi miyaminaa igaicinimoco. ²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amiihairyo magajahi sacerdotemi

neefihi imijitiruno judiomioobo siicuuornelio iijavi ifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuiivuubo miooboma agataavooboro diibo iijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofaño uco Moocaani jiiibeguehi sitaaco idicumo mihinivamo needino, nooboro. ²⁹ Jaaneguiiha amiihai uco mucuuhuvanoco milli nootiibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Igueenemeheje fucuva mihicacuuhi jisumi nihiba icaaberi jaabe machutiibo iijicuuvu Moocaanima iimaanaaca uuvi jafevehiniibo gaifi aricuchehufa jiiiciniibo. ³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuihidiimaanoco gaajacuubo iidaasumoco adaamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoobo iija muuajjiniri iicajafa icaaboco. Jaabo asaadi iima iimaajiibo, nooboro. ³³ Jaanegui galluuhi tusumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajiiibanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jiiibeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuihinooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco inihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Miiro Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebii icano jiiibogoco ijiibuguubo Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojiibo. ³⁷ Amiihairyo imino magajacuui paryi judiomi jiiinjevi iicaunoco. Miiro Jua jiiibogooboro initihicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareooboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniiboro iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniiboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco miikai magajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jiiinjevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro imohobujevi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuuihifucuci, safucu icanoti. Jaabo miikaivi jafeveui. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetiibo miikaiviro jafeveubo miikaiho iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iicumovi. Jaaboma miikai mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo miikaiho galluuhi miyaminaaco mijiiibeguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojiiboti ificuunoco mijiiibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro siicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofeenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomi Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayicahi.

⁴⁴ Pedro ihiimaunaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jiiibogoco uguubuniciuumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaumo, tolliro judiomi icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijijeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, ¿miijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitiratimo iicaqui miikaibadiro bu Moocaani Gaijaco agaayicuumo? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajiibaubo diito initisuquimaaiqui Jesucristo momofeenedi. Jaadi Pedroco ifiitiunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11 Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuuhii tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jiiibogoco agaayiciunoco. ² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomi miyaavogominaa itihiiisuumoro, nuuhi: ³ ¿Collihii judiomi icatimojaago eedeeguejeebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jiiibuguuhii fanootiro nijequevi tahi iicaunoco.

⁵ Jillii nooboro: Uujoho Jope cuumivi iicahinisumi Moocaanima ihiimaahiniibo atyimehinihi gajafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niquejefañoti tajaani iniinoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emeeçiibo atyimehinihi fanoo asimi igueenemeheje itihaiño iicamehejeque, iñihicufiimoco, jiiinimomico, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañoti uco onoonoco guubuuhii: Pedro gañiivo. Jaaboro diitoti gaisiraçiibo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinihi: Chahano, Aivojiiibo, uujoho duutatihii jihovono iidicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niquejefañoti siino uco noono: Moocaani iimibachucuunoco iijoho: Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooçi, safo icano niituuhii. Jaanoro niquejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimisiici, saafi icamo ifutuuhii uujoho iicaujavi uco iicivamo Cesarea cuumiti agalluumo.

¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluuhii bañigotiibo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa majaahaveuhi. ¹³ Jaabo mihaico jiiibeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiniibo ujulleveebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onoboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jiiibeguejii diijaminaama ataajajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinihi iticoni mihihallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nitiuhi. Jaanoti amiihai miniticafetejii Moocaani Gajjari, unuunoco. ¹⁷ Mihihai Aivojiiibo Jesucristoco mimiyaavuguusumi aaciucubadiro diitoco aaciucunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, ¿milli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusalevi iicaumo inahabomi uguubuumoro lliiviuhii.

Jaamoroo Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehiifico ejeevesumoco acihi ifiniijitino ifiico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onoboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco idasuno omooninoti sanoodimo gaaciniuhi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico jiiibeguehicaui saatohocoro judiomico sitaaco jiiibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi iifutuumo judiomi icatirumoco jiiibuguuhii Jesucristo Moocaani Achi jiiibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicaui. Jaamaño sihidi saatoho iheedehiijico ejeevesuumoro Aivojiiibo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusalevi iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque galluumo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe iifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuboro diitoco fajiiniubo sefano ijeebiico omoonimoro Aivojiiibo Jesucristo iijifaño iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebiifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi icihicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco iicituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jiiibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momoniumo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi.

²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeeneti ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jiiinijeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojiiibo Claudio onoobo atajiiibusumi.

²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehejema iicaudimo aaciunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

12 Jaasumi aivojiiibo Herode^f ticoniuihi Cristotaco idaasuno omooniuubo. ² Jua nahabo Jacooboco aamigari gaicaausuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jiiibaimosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedihaiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihiinusuujiino iijicuuviofucu Pedro miimisiici soldaomisifeene cigahicauhi mihihi jigaiñehiiciri sisciniibo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achiciuhi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganiiciuhi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti ijigaiñehi ihuseti acutuuhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihaipaajeneque dicamaje, eneengui Pedro jicamaaiuhi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omooniuunoco. ¹⁰ Jaamisi ticoniuihi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi iifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi iifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuhi. Jaaneri ihiinumisiro jiihairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacihí miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluuhi uco Herode useti, judiomí omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iijajaago. Jahi sihidi miyaminaa igaiciniuhi Moocaanima ihiimaumo.

¹³ Jaabo iifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuuhi: ¿Miiijoho fine? noogoro emecitogo. ¹⁴ Jaago

f 12.1 Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayiciutigoro jinafatyuugo ijiiibogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufenitiibo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafitiuui. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuhi lliivi iicaqui. Jaaboro diitoco jiiibuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihiinusuunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabomico icano mijiiibogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaavocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guinusuui. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasiumoro saamo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojiiBo Blasto onooboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiimaaqi. Jaabofenedi Iherodeque dilluumo sajeebii iicaqui diibo jiiinjeti machutaaco agaayicihicauneguiiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casiiuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: iJino ihiimaabo miyaminaafi icatiibo Moocaaniro! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuui Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jiiijoho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ijiiibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhuumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Siicumijaa Ofoomisi.

13 Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani iijafaño. Jaamou diito jiiibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneobo, Manae onoobo Galilea aivojiiBo Herode^s cojivi ifiivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima machutimo iimaaqi. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jiiibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobuunati ihuseneque diitisihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jiiibogominaa Chipre Chugaivi Jiiibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi.

⁵ Jaamisi Salamina cuumivi iifutuudi judiomi sinagogajanofaño Moocaani

g 13.1 Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

iijico jiiibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efeehecamo Pafu cuumivi ifutuui. Jahi atyimeumo judiomiobo BarJesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivojiiibo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojiiibo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego ijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivojiiibo imiyaavugujiruneguiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeebiifaño gahaficiniibo diiboco imino ihiiifiniuboro nuuhi: ¹⁰ iBañiiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitiibo miyaano jiiheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jiihaico, ¿collihi suufenitiibo ciryu ciryu mooniiboro diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalli ico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseeqe atyimetiiibo diicahi gueenene, nooboro.

Jaasumiro civono diibedi minifutuuno aimuufabadi. Jaaneri dudiivi icaubo. Jaanegui saatohoco guinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivojiiibo aatyimeuboro miyaavugui. Jaaboro Moocaani iijico ijiibogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomi Pisidia Jiinjieri Iicano Antioquiavi Ifetehi.

¹³ Jaadi Pablomi ijicamaaimoro Pafu cuumiti ufuumo ifutuui Pergevi Panfilia jiinjivi. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumiuhi dojiicuviro Jerusalevi. ¹⁴ Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiinjivi. Jahi judiomi jaguisisumi sinagogajafaño ufuumisiro casiivutumisi. ¹⁵ Jaadi Moise tajiiba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeeciudi sinagogaja aivojito atajiibaunegui dilluumo: Fañi, fagojiiibogoma mihicahachiji miyaminaadi jisu mihiimaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo agañiivuuboro ihuseri faguubo lliivi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; amiihai tolliro Moocaani jeecivominaa. ¹⁷ Moocaanico amiihai Israel cuumiminaa mimiyaavogoo bo moheedeeteque iciuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo siicumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiinjieti imityari diitoco iinusubo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimisiici ticovovi ficabano sicaihigo diitoco jaabicuihi. ¹⁹ Jaaboro sahuse juugahuseti miicumisiici icano jiinjivi miyaminaaco Canaan jiinjivi ifinisuuboro moheedeeteque ijiinjeneque aciubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavuunati diitoco fagominaafeenedi tajiibahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivojiiiboti diitoco ihaciqui diitoco itajiibahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco aciuhi miimisiici ficabanohachuta ticovovi aivojiiiboti Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cuumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulo ihaivojiti gañiuihi. Jaaboro aivojiiiboti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyimehi: Tajeebii onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachimahaioobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautinaacaro jiiibeguehicauhi paryi Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje amiihai eedehefifico mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua ijiibogoco imivucuujino fiitino nuubo: Amiihai uco diiboruco, noomoro mehesiciniibo icatihi. Tabuunati saajiibo tajanaanicivi iicaabo. Jaabovi

ifototíhi diibobadi síhidi jeevahi. Jaabou, diibo tíhaipaaje duujeque isinaayujiruunova, nooboro.

²⁶Jaamo amiíhai tañahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro amiíhaifeene siicumíoto Moocaanico mejeecivomo icano. Amiíhaidi iicano jino taajasujíibogo. ²⁷Míiro Jerusaleri iicamo paryi íhaivojítoma Jesuco gaajautíhi, Moocaani iimaaminaa aameque fahíijívaro jaguísísumi íifinícirumo gaajahicaútimo. Jaamoro díitoro Jesuco iguíjeníguusumi toohaamefaño onoonoco miyaavusuumo. ²⁸Toonohallítí agaícaaujírúnoco díibovi aatyímeutíneguí Pilatoco díllumo díiboco ígaícaauquí. ²⁹Jaamoro díibotí aamefaño onobadi íicacuusumi íhimohobujetí íníitusuumoro cíiumo. ³⁰Jaaruuboco Moocaani guíjevefañotí buheetesuúhi. ³¹Jaabo guenenene fucuva jafevehicaubo díiboma Galilea jíiníjetí Jerusale cuumíví ufuumoví. Jaamo díito jíisumi díibotí míyaminaaco jíibeguehícahi.

³²Jaamo míihai amiíhaico míjíibeguehícahi íimíno jííbogoco Moocaani moheedeteque unuunoco. ³³Míihai díito íyaachímíhai míhicamedí díibo unuuno míyaavehí Jesuco ubuheetesuubo Salmo onohaamefaño capítulo dos onobadi: Íjoho taseemene jíifucu uubadíro ídíicaabo, noonoro. ³⁴Moocaani díiboco ífí tuucítíno íicaquí ubuheetesuujínoco jíllí nuubo. Jaabo íco uujoho acíjí Davídco unuunoco, nooboro. ³⁵Jaabadíro bu Síisalmoví noono: Agajíjíbo díjeecívomínaafí ífíico deevesujítíhi tuucítíno íicaquí, noonoro. ³⁶Jaabo Davíd ísumíotoco ímíno mooníubo Moocaani onobadi: Jaabo íguíjeveuboco íheedete cojíví cíiumo. Jaabo tuucíuhi. ³⁷Jaanotí Moocaani ubuheetesuubo tuucíutíhi. ³⁸Jaaneguí fañí, magaaaja díibo Jesufenedí ímítí buusuco amiíhaico míjíibogonoco. ³⁹Míiro Moíse tajíibaco omoonírumo taajatímo íicahícamo paryí Jesuco ímíyaavogomo dííbofañodí taajají. ⁴⁰Jaaneguí ímíno mehesícíní; Moocaani íimaaminaa jíllí unuuno amiíhahállíví ícadíno:

⁴¹Meemeecí amiíhai dejecumínaa, majabafítomoro mífinícíní uujoho Moocaani íicaabo amiíhai míhícasumi síhídí ejeevanoco eetavejí. Jaarúnoco saatoho amiíhaico jíjíibogorúnoco míyaano meneejítírahi, onoono.

⁴²Jaadí Pablomísí ínahabonímínaama júdíomí sínagogajatí íhíinuumoco júdíomí íicatímo nuuhí: Síjagúísíví jeí míiháico síino míjíibogo, noomoro.

⁴³Jaadí Pablomísí jahísíví íinuucuumísí dojícutí fuumo síhídí júdíomíoto, síicumío míyaavogomínaa ícamo. Jaamoco díítísí fajíníhícauhi: Moocaani ímíhíjígúínoro míhíca, sefano noomísíro.

⁴⁴Jaadí sífoo jagúísíví fíítícuujírúno faacuumíro ufuuno Moocaani ííjico íguubuquí. ⁴⁵Jaaneguí júdíomí síhídí míyaminaa ufuunoco aatyímeumoro díítohallítí Pablocó jííheveuhí. Jaamoro Pablocó ejenaaumoro dejecuhícaumo. ⁴⁶Jaarúnaa Pablomísí ígotótímísí nuuhí: Ítíconí amiíhai júdíomíco Moocaani ííjico míjíibeguejírahi. Jaarúnoco magaaýícítímoro ífíníjítíno ífííma míhícatótíhi. Jaaneguí amiíhai cojíjí síicumíotójaagovíro mefeejí, noomísíro. ⁴⁷Jíllí nooboro Moocaani míiháico tajíibauhí:

Íco fícuuhí faajíníjemínaahállíví júdíomí ícatírúmodo gaajasuquí. Amiíhaífeenedí taajasujííbogoco jííníjejínbacíví gallúují, nooboro.

⁴⁸Jaanoco síicumíoto uguubuumoro ímo ímo mínífutúuhí. Jaamoro: Moocaani íjí aivo ímíhí, noomoro míyaavuguumo, paryí fíívo ífííma íicaquí íícícuudímo. ⁴⁹Jíllí paryí toojíníjeví Moocaani íjí jííbogocafutúuhí.

⁵⁰Jaarúnaa júdíomí íimaacásíuhí Moocaani ííja gaígoomí obocífíomoma,

tuucuumio gaifiimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticoniuihi Pablomisiko ijiihevemere idaasuno omooniumo. Jaamoro diitisiko toojiinijeti gañiiumo. ⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihaipaaje jiinico tatacuumisi toono jiiibogobadi iicano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebiinofaño iicaumaño.

Pablomisi Iconio Cuumivi.

14 Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jiiibeguehicaui. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi griegomiototo icamo. ² Jaarunaa saatocho judiomi imiyaavuguutimo siicumiototo esaayusuuhi inahabomico ijiihevequi. ³ Jaarunoco igototimisi tuucuumivi guenene icaumisi Moocaaniti jiiibogomisiro. Jaabo Moocaani iimihuseti ihiimaanoco miyaavugusuhicaui iifusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaaciniuhi saatocho judiomiijaagodi, saatocho minisuminaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi, siicumiototo icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqui. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaajaciumisiro gaauhi Listra, Derbe icanovi, Licaonia jiinije uufococono cuuminovi icano. ⁷ Jahi tolliro taajasubogoco jiiibeguehicaumisi.

Listra Cuumivi Pabloco Guisibaneri Aamimo.

⁸ Listra cuumivi icaubo saafi ifiivuunotiro igotiibo iicaubo. Jaabo giciniuhi igotiibo itihai iimiutineri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunicihicaui. Jaanegui Pablo diiboco imino emeeciubo gaajaciui: Uujoho buheej, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: iSano ticovoro ditihaihallivi dulleve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuubo.

Jaaboro iigooboro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omooniumoco miyaminaa aatyimeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia iijiri: iDiosmi, miyaminaa ifibadi ifiivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo jiiibeguehicauneguiiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivimico deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisiko sihidi miyaminaa diitisiko iimomoro jeecevujirumo iniivimico agaisiraicumiro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaajaciudi igaachehunoco agallicumisiro jicafutuuihi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiro: ¹⁵ Amiihai, ¿collihi tolli momoonihi? Amiihaibadiro misi miyaminaatisi, tooneguiiha misi masaahi. Tolli iicaneheje jihovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idiiboro Moocaani iicaabojaago miminifetequi, niquejeque, jiiinijeque, muuaiñooco icano paryi faabohoco ifiivusuubojaago. ¹⁶ Siicijenaha Moocaani paryi cuumininaaco ficuuihi iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahiijivaro: Uujoho iicanoco igajaqui, nooboro imino mooniibo, nijabaco aigusuubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidinoco aciibo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jilli noomisiro diitoco faguumisi. Jaarunofaño suufeniutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisiko ijeecevequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitisihallivi abañiiumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamiuhi. Jaaboco: Fine guijevecuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiiyicumoro gañijeuhi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaivuuihi.

Jaanaa Pablo agaaniivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevedí Bernabema Derbe cuumiví fuumisi.

²¹ Jaacuumiví taajasujiibogoco jiiibeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacuudi dojicuviro uumiumisi Litra, Iconio, Antioquia icanovi.

²² Jaacuumijeví Cristota iicaumoco quehecutusuumisi. Jaamisiro fajiiihicaumisi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojifaño mefejimoco idaasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohalliví iquillahutotí ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguudimohalliví Moocaani itemequi.

Pablomisi Siino Uumihí Siria Jiiinijeri Iicano Antioquiaví.

²⁴ Jaanobuunatí fatyuumisi Pisidia jiiinjefenedí. Jaamisi ifutuuhí Panfilia jiiinjeví. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumiví jiiibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumiví. ²⁶ Toonotí ijicafutuumisiro muuairí fuumisi Antioquiaví iticoni diitísico Moocaani imihijifañodí idudicamaaqui ificucuumiví. Jaanoco toono imivucuumiví. ²⁷ Jaamisiro Antioquiaví agaseudí igaiyiciumisi paryí Cristotaco. Jaamisiro jiiibeguehicaumisi paryí Moocaani diitísima omoonihicaunoco judiomí icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañoví Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

Jerusaleví Igaivuumo.

15 Jaasumi saatoho Judeatí Antioquiaví ufuumí inahabomico jiiibogomo ticoniuhí: Mataajaquí iticoni amiihai meeheque miquiticíji Moise atajiiibaubadí, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidíro idillucasiuumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofeeneví Pablomísico ficuumo saatoho icano Jerusaleví ifeequí minisumínaama, Jerusalerí iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jiiinije, Samaria jiiinije icanofeenedí. Jaamo inahabomico jiiibogomoro feehicauhi siicumimoto icarumo iheedehejiiico ejeevesuumoro Moocaanico agaayiciumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icaumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusaleví ifutuumísico paryí Cristota, minisumínaa, iquillahuto icamo imo imo diitísico gaayiciuhi. Jaamoco diitisi jiiibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototí imiyaavuguumo ujulleveuumoro nuuhi: Imijiruno tollíro judiomí iicatirumo imiyaavogomo meeheneque miquiticino. Jaamoro mataajiiibano Moise atajiiibaubadí iicaquí, noomoro.

⁶ Jaaneguí igaiivuumo paryí minisumínaa, iquillahuto icamo toonoco ihiimaquí. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunatí Pedro agaaniivuuboro diitoco nuuhi: Tañahabomí, amiihairyo magaaajuuhi iticoni uco Moocaani iciuhi amiihaifeenetí, taajasujiibogoco judiomí iicatirumoco jiiibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jeebiinocoro agaaajaabo ifusuuhi tollíro diito agaayiciunoco Igaijaco aaciunofeenedí miihaico iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco miihaifañotí guinovi ficuutihí. Jaamo jeebiinoco niticuubo diiboco imiyaavugumaño. ¹⁰ Jaamo ÷collíhi amiihai mimiyaavogotíhi Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohalliví obocitajiiibaco mificuuhí, moheedeete, miihai icarumo meheetavejiturunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro miihai mataajainoco magaaajahi Jesucristo imihijifeenedí.

¹² Jaanegui famooro illiivuumoro Bernabemisi ijiibogonoco guubuniciumo gaajataco, ajabafiiranehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiotofeenevi. ¹³ Jaanoco ihiimaunobuunati Jacoobo nuuhi: Tañahabomi, uco muguubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro mihaico jiiibeguehi, iticoniibo Moocaani judiomi iicatirumoti iyototi iicinoco. ¹⁵ Miiri jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatinuuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino gañiyciji aacutuujaja David iijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano coovoto paryi Moocaano iguinequi paryi jiiinjeminaa tamomoco ijeecivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinoco agaajasuubo siicijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujohe amiihaico neehi: Judiomi iicatimoco gañuhusuno momoonidino iheedehiijico ejeevesucuumoro Moocaanijaagoviro iicacuumoco. ²⁰ Imicuujiino aameque macaatinahaamefaño jilli meneeji: Ijinita jeevivoco deetavucuudino, saatohoba ataabatavimo buhigueejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucuudimo, tiijohoco aducuudimo. Jilli noomoro ²¹ faacuumivariro icamo siicijetiro Moise tajiibaco ijiibeguehicamo sinagogajanofaño fahiijivaro jaguisifucuva ticovocivi, nuubo Jacoobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaacasiumoro saatohoti ifeeneti iciuhi. Juda icaruuboco Barsaba enehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeeneti imiyaamisi icamisico iciumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluuqui. ²³ Jaamoma aameque galluumo: Miihai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiomi iicatirumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jiiinjeri iicamojaago. ²⁴ Miihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha amiihaico ihiimaari gañuhusuno moonihicahi miihai matajiibatimo. Jaamo amiihaico mitasuhicahi: Amiihai meeheque miqitici. Jaamoro Moise atajiibabadi mihica, enehicamo. ²⁵ Jaanoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicichi amiihaijaa magalluuqui magajjino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi ñihicunofeenedi ifiico ficuuhi Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui amiihaijaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi amiihaima ihiimaamisiro imino amiihaico jiiibeguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gajadi imino, miihaidi imino icano janaanici siinoco amiihaico matajiibatihai. Jino idiiinocoro amiihaico meneehi: ²⁹ Ijinitaco ejeevivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tiijohoco mahaduudino, saatohoba ataabatavimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachiji imino momooniji. Tahi imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiyiciuumoro toohaameque aciuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciiumoro sihidi imo imo minifutuuhi toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeumoro.

³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaamaño inahabomico sihidi iijiri afajjinimisiro diitoco quehecutusuuhi.

³³ Jaanobuunati guenene icauno nijequeti inahabomi diitoco galluuhi: Sajeebiima mofoo, noomoro dojicuviro diitoco agalluumojaago.

³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuuhi.^h ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi

h 15.34 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Antioquiavi fitafutuuhi. Jaamo sihidi saatohoma jiiibogomoro icahicauhi Jesucristo jiiibogoco.

Pablo Siino Allinihi Ijiiibogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacuutinoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memeeceitequi, ¿naa milli iicamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfiliavi ejeevesuuboro uumiuhi diitisico idudicamaajeque amusutiibo. Jaaneguiiha, Pablo diiboco imuguutihi asatyunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaacasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutuumsiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco iiciuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jiiinije, Cilicia jiiinije icanofenedi inahabomico quehecutumisiro Cristotaco.

Pablomisima Timoteo Gataavehi.

16 Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Litra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onooboco miyaavogominaago judiomiogo griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori icano iicaumo imino iimaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quiticisuhi tahi iicaumo judiomi iimuguujitiruneguiiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafañodi ufuumisi inahabomico jiiibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jiiinjeominaafi Gaijaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jiiibugusuutihi Moocaani iijico Asia jiiinjevi. Jaanegui fatyuumo Frigia, Galacia icano jiiinjefenedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misis jiiinjejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiiinjevi ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutihi. ⁸ Jaanegui Misis jiiinjefenedi sanoticovoro afatuyo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleeciniiboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiiinjevi disaa. Jaaboro mihaico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani mihaico coovahi tahi taajasubogoco mijiiibeguequi, munuui.

Pablo Filipino Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutuomoro sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevede mihifutuuhi Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuuhi Filipovi Roma cuumi Macedonia jiiinjeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuuhi muuajjinivi tomañovi Moocaanima ihiimaanicimañovi macasiivuumoro Moocaani iijico mijiiibuguuhi gaigoomi igaivuumoco. ¹⁴ Jaamotiu saafigo Lidia onogo Tiatira cuumio. Jaago iiminoono gaachehunoco tifaihiba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeecivehicaugo mijiiibogonoco guubunicihicauhi. Jaago jeebiico Moocaani faayiciuhi Pablo ijiiibogonoco

imino iguubuniciqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro miihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe iicahachiiji taajafa masaamoro mihicava, noogoro miihaico iijavi fiitiuhi.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. ¹⁷ Jaago miihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeecivominaa. Jaamo amiihaico taajasu jiihaico jiibeguehi, noogoro feehicaugo fahiijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuvuuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuuboro igaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofenedi ico tajiibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuuhi.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofenedi nihibamico iicihicaurumo iicicuujitinoma iicamo Pablomisico agaayiciumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega iifutusuumoro nuumo: Jitisi judiomisi iicamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi iijibegueneri. ²¹ Jaanoco miihai magaayicimoro minisugotihii romanomi mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiiratuuhi. Jaanegui ifagominaa tajiibauhi igaachehunoco ujuuucumoro diitisico imeñeri ihaamiqui. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomominaafico tajiibaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño kuhufono jiihacuui.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunichicauhi. ²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita iijgaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aaicuuboro meeciurunaaca paryi icivoja guhugano faayiciniuhi. Jaanoco itoomominaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiiyiciuhi ifiico iinoro igaicaauiqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuui, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difiico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuugahuco dilluui. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi iigutuuboro Pablomisiguiino memuiivutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihinusuboro nuubo: Aivojitisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iimusuuhi: Aivojiibo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

³² Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma jiibuguumisi Moocaani iijico.

³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nitiubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocaanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluui icivoja toomominaafijaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomisico nuuhi: Fagominaa uco tajiibahi amiisico sinaayuqui. Jaanegui sajeebii mihiinucu, nooboro.

³⁷Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misivi iimitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jiiibugutuuhi. Jaanoco romanomiotisi diitisi icaunoco uguubumoro sihidi iguutumo.

³⁹Jaanegui ufuumoro diitisisima toonoco iimibachujeumoro diitisisico iinusuumo. Jaamoro diitisisico: ¿Jiicumiti collihi mufuucutihi? nuumo.

⁴⁰Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onooگو ijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emeecejueidi diitoco equehecutusumisiro tuucuumiti fuumisi.

Tesalonica Cuumivi Ñaavomo.

17 Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofeenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuuhu judiomi sinagogaja icamañovi. ²Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicubadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idiino fucuva diitoma iimaahicaubo. ³Jaabo Caatinihaamefañodi diitoco jiiibeguehicaubo Cristo idaasuno iicauboro iguijiveebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amiihaico jiiibeguehicahi. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴Jaanoco saatoho judiomiti imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuuhi, tolliro sihidi griegomi Moocaanico ejeecivehicaumo miyaavuguuhi, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguuhi icano. ⁵Jaanoma iicamo judiomi imiyaavuguutimo ataaquivuumoro iimitino gaifiimico iigaiyicuumoro tuucuumico gañuhusuno ñaaisumo. Jaamoro Jason onooگو ijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶Jaarumo Pablomisiko aatyimeutinegui toojao abajaabo Jason onoboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito faajinijequere rugueenimoro efeehicamo juu gasecuuhi. ⁷Jaamoco Jason ijafaño ficuuhi. Jaamo famooro romano aivojiiiboⁱ tajiibaco imino moonitimo: Sifi aivojiiibo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi ñaavuumo. ⁹Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihibamico ificumoro iinuuhi.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰Jaasumiro inahabomi Pablomisiko fucu Berea cuumivi galluuhi. Jaadi tahi ifutuumsiro judiomi sinagogajafaño fuuhi. ¹¹Jaamo tomaño judiomi Tesalonica cuumiri icaumo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani ijico imino agaayicimoro fafucuvaaciviro Caatinihaamefaño onoonoco iifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco miihaico noomisi? noomoro. ¹²Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguuhi. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi obocifimo miyaavuguuhi, bu sihidi gaifiimi icano. ¹³Jaanoco Tesalonicao judiomi Pablo tolliro Bereavi Moocaani ijico ijiibogonoco uguubuumoro tahi fuuhi. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaisutuuhi. ¹⁴Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomi Pabloc goovano galluuhi muuajjinivi ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuuhi. ¹⁵Jaamo Pabloma ufuumo

i 17.7 Cesar onooگو.

diiboco satyuuhi Atena cuumivi. Jaamo uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijibogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootoomoo atyimehicauhi faacuumifañoro ijinita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo.

¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomi siicumimoto Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagogajafaño iimaahicaubo. Jaabadıro fafucuvaacivıro goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifiimi epicureo onono jıibogoco nisuquimaaihicaumo. Jaanoti saatoho estoico onono jıibogoco nisuquimaaihicauhi. Jaamo ticonıuhi Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicauhi: ¿Milli fine mııhaico neejiruubo, jaani ihiimaafıııbo? noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Fine siomo diosmi jıibogomınaafi, neehicauhi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijııbeguehicauneguiıha. ¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo

Areopago onobaıvi: Mııhaico diıbogo jıno bojiıbogoco ısıvanoco. ²⁰ Magaajatınehejeque mııhaico diıbeguehicahi, ¿milli iıcanehıjeque neehicahi? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, siicumijeoto icamo jınejbaco moonıtımo toono iımaarıro icahicaumo bohonoco uguubuunerıro.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobaıvi diıtofeneti ujulleveuboro nuuhi: Amııhai atenaminaa diosmi jıecıvomınaa mıhicamo. ²³ Mııro amııhai diosmıco mejeecıvehıcanañehıjedı afatyooıo samañovı atyımeııı, jıllı noonoro acaatınıcinınoco: Dios Agaajaratııboco, onoonoco. Mııro diıboco gaajatımo mejeecıvehıcaabotı jıno uujoho iımaahıcahi.

²⁴ Jaabo diıbo Moocaanı jıınıjeque paryı fanoova ıcanoco eetavuubo. Jaabo jıınıje, nıqueje ıcano abajaabo. Jaabo mıyamınaa eetavotajafaño ıcatııbo, mıyamınaa jıecıvo sefarı ıcatııbo, ²⁵ jınejeti cuujıvaachutııbo ıcano. Jaabo mııhai famoocoro fııvoco acııbo, guııbuhubaco majaguisıquı acııbo, fanoovaco acııbo ıcano.

²⁶ Jaabo mıyamınaaco saafi tııjotıro faacuumıva mıyamınaaco fııvusııbo fanoojıınıjehallıvıro iıcaqui. Jaaboro jıno paryı mıhicajısumıje, mıhicajımañeje ıcanoco ohoovooıro fııcııbo.

²⁷ Jaamo Moocaanico mıguıınehi dıdııvı mahatyımequı famoova cojıtı tehesıjtıruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanıfeenedı mıhıguehi, mıhicahi.

Tollıro amııhai poeta caatınımınaafi: Mııhai Moocaanı yoto, nooboro, unuubadı. ²⁹ ¿Millı bu Moocaanı yoto mıhicamo mehesamaajıırahı,

Moocaanı oro eetavota, nıhibamı eetavota, guııı eetavota ıcano iıcanoco? Jıllı gaifiımı: Jıllı fıne jıevaabo, noomoro ijıebııfañodı esıcinıımo eheetavonoco. ³⁰ Sııcıjenaha mıyamınaa gaajatımo iıcaunoco Moocaanı aatyımetıııbobadı ıcauhi. Jaanoti jısumı Moocaanı paryı fıahıgova mıyamınaaco tajiıbahi iııtııco ijıevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaanı oovııcııuıı mıyamınaaco iıaadaco aacıjıfııcııco. Jaafııcııguı saafııco fııcuııbofeenedı mıyamınaaco mıyaajııı jaadusııjııbo. Jaanoco diıbo guııjevefeenetı ubuheeteunofañodı Moocaanı gaajasııcuhi, nooboro.

³² Jaanoco diıto mıguııjevınebuunatı sııno mııbıheetejınoco uguubuıımo saatoıo diıboco deııcuııı. Jaanoti saatoıo nuuhi: Jıı cusumıhacho sııno toonotı mıguııbuııı, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diıtoco jıevesııhııııı. ³⁴ Jaarunaa saatoıo ıııyaavıguıımo diıbo dojıcutı fıııı. Jaamofañı ıcaubo Dıonısıo

Aeropagobaivi efeeefimo bociibo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onooگو, bu saatoho icamo.

18 Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomiobo Aquila onooگو, Ponto jiinjieooboco, bohonoro mogaima Pricila onooگoma Italia jiinjieti asaamisi gaseuhi. Tahigo aivojiiبو Claudio onooگو iinusuuhi paryi judiomico Roma jiinjieti ifeequi. Jaamisico Pablo baatuuhi. ³ Jaabo diitisi ududicamaaiño yomonocoro bu dudicamaaihicauhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisima fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisiviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomi, griegomi icamoco miyaavugusuhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiinjieti asaamisi gaseunaa Pablo judiomico ijiibogohigoviro icacuui diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amiihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco ijiihevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igaachehuco gavirisuubo diitoco ejeevesuno jiiibogobadi iicano. Jaaboro diitoco nuubo: Amiihai tiiجوو amiihaihalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomi iicatimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onooگو Moocaanico ejeecivehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja uufequeriro iicaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onooگو sinagogaja aivojiiبو Jesuco miyaavuguui paryi iijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gajafeenedi Pabloco nuuhi: Diiguetejarahana, suufenitiibo diibogo. ¹⁰ Hima uujoho icahi, miihaiñooba ico milli moonijitii, jiicumiri sihidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuui Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeenevi jiiibogooboro.

¹² Jaarunaa Galion onooگو Acaya jiinjievi aivojiiبوتي iicaudihivi. Judiomi ijicucasiuumoro Pabloco satyuumo ihaivojiiبو itajiiبا icagahalliri giciniubojaago. ¹³ Jaamoro diiboco nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeecivequi tajiibafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujirunaa ihaivojiiبو Galion onooگو judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruva amiihai judiomi monoonoco miyaano uujoho guubunicijirahi. ¹⁵ Jilli ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jilli amiihai tajiibaro icano iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tahi amiihairyo mihimibachucasi imogotii uujoho tonehejeri ihiimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañoti galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryi griegomi, sinagogaja aivojiiبو Sostene onooگو agaayicuumoro aamiumo Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutiihi.

Pablo Siino Uumihi Antioquiavi.

¹⁸ Jaanobuunati Pablo toonovi guenenene icauhi. Jaadi inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico ciidaubo Moocaani unuonoco ihifutusuqui. Jaadi ijicafutumoro Siria jiinjievi muuairi fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivi iifutuudi Aquilamisico ificuhiniuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomima iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomi fiitiihi. Jaarunaa diibo imuguutiihi. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachijii

siino uumiji, nooboro fuucuubo Efesoti. ²² Jaabo Cesarea micuvi iifutuudi Jerusalejaa fuubo Moocaani iijaminaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. ²³ Jaanobuunati gueenene nijequeti tuucuumiti fuubo siino dojjicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiinjije cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusuuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivi Jiibeguehi.

²⁴ Jaasumi Efeso cuumivi gaseubo Apolo onoobo judiomioobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefaño onoonoco imino agaajauboro jiibeguehicauhi. ²⁵ Jaabo imino jiibogociniuhi Moocaani jiijhaiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti jiibeguehicauhi Jua niticoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno jiibeguehicauhi. Jaanoco Pricilamisi uguubuumisiro iijajaago diiboco asatyumisiro imino jiibuguuhi Moocaani jiijhaiti. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jiinjivevi uufuujinegui inahabomi aamusuumoro diibedi aameque caatiniuhi. Tahii iicaumo Cristotaco ihaciqui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi iifutuudi sihidi amusuhicaubo Moocaani imihijiri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomico miyaminaafeenevi taajahicaubo, Caatinihaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco iijibogoo.

Pablo Efeso Cuumivi.

19 Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeenedi ofoocinjiri fuubo Efesovi. Jahi atyimeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Amiikai Moocaani Gajjaco magaayicuihi mimiyaavuguumo? nooboro.

Jaanegui diito iimusuihi: Miikai magaajatihii Moocaani Gajjaco magaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuihi: ¿Coyomo nitico jana amiikai magaayicuihi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Eti bu Jua initiunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nitihicauhi iheedehifico ejevesuno jiibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi.

⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gajja diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijijeri iimaauomo. Jaamoro Moocaani iijico jiibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisiidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi ñihicugotiibo miyaminaaco iijibeguequi. Jaabo ihiimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani ajojvi iijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifico eesiciniumoro miyaavuguutihi. Jaamoro Jesu jiibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco iiciuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque iijibequehicaufaño. Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jiinjieri iicaumo Moocaani iijico guubuui Jesuti iijibeguehicaunoco judiomi, bu judiomi iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeenedi Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifiivi ijivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicauhi icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiomi gaifiimi iiguefifimo: Miihai ijimico magañiifihi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojiibo Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igañiiqui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisiici idiimo icamo saafi Esceva onoobo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivojiibou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajiibahi Pablo ijiibeguehicaabo Jesu momofeenedi saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uujohe gaajahi, tolliro Pabloo gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu miijoho amiihai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tigaifiivuui. Jaaboro diitoco guinoniubo sefano diitoco ahaamiiboro ijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicaimhejeque. ¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavugumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jiihogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco ihiiamaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jiiñijejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jiiñijeve ifitafutuubo tomañovi guenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaisumo.

²³ Tusumi sihidi ñaaiumo Jesu jiihogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotiiboro miyaminaaco fajiiniubo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onoogo/ iija ijiniitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayicihicauhi.

²⁵ Jaanoco paryi sano iigaiyiiciuboro nuubo: Amiihairyo magaaajahi jidudicamaajehallivi sihidi miihai nihibamico magaaayicihicanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amiihairyo maatyimemere muguubuhicacuuhi diibo Pablo: Miyaminaa etavomo diosmi icatimo, nooboro efehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jiiicumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jiiñijeve. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejeevago diosa Diana jeevivo iija ibocima chahacuuji. Jaadi jilliti diigoco bocigucuujiitirumo paryi Asia jiiñijeminaa, bu paryi jiiñijeminaa icamo ejeevivehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: Ilmino diica Diana efesiomi aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaavuumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicumoro satyuumo sinehejeque ihiiamaaqui iigaivojafaño. ³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaacqui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutihi.

³¹ Jaabadiro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia jiiñije aivojito iicaumo saatohoma jiihogoco galluuhi: Diitofaño feediibo, noomoro.

³² Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicauhi saatoho siibadi onoono,

saatoho siibadi onono icano ñaaicinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuunoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaaihicaumo. ³³ Jaanogui diitofeeneri iicaumo Alejandro onoboco toonoti imino jiiibuguuimo. Jaamoro judiomi diiboco chimucumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiiamaaqui. Jaanogui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illiivequi. ³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judiomiyooobo iicaunoco agaajaciumoro sefatuumo janaaniviro famooro ocoovadiinamaaiumo, siino minooci nihiba oovo ticovooativi: Ilmino diica Diana efesomi aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illiivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miiro famooro miyaminaa gaajahi jiiicumivi sihidi ejevago diosa Diana caamoti Mercurio onobo^k icahigoti ihiji iniitugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿mijjoho tuunamaajirahi? Jaanogui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Miiro jiiitisi gaifiimisiso amiihai misivahi amiihai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiiimaatimisiso. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiiamaajihachijiji jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti sinehejeque mihigaivomoro mihiimaajihachijiji aivojito atajiiibanicibadi iminoro mihigaivomoro mihiimaa. ⁴⁰ Jilli ñaaimoro mihicamaño jimaño jiiinije aivojiiibo miihaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco milli miihai mihiimusujirahi jino mañaainoti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco lliicaruubo.

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meeciiboro Fuuhi.

20 Jaamo illiivuudi Pablo Cristotaco coovaubo jiiibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro fuucuubo Macedonia jiiinijevi. ² Jaabo paryi Macedonia jiiinijeotoco emeciiboro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi iifutuubo Grecia jiiinijevi. ³ Jahigo icaubo minihibaci, sanihiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiiinijevi. Jahigo judiomi diiboco agaicaaaguunoco agaajaciuboro dojicuviro Macedoniaivi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onobo Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiiinijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro iifutuumo Troa micuvi miihai Pablomima mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari miihai ijicutaama achahano maahuno, jiiibaimobuunati, Filipino cuumiti meenegari mufuuhi. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuuhi. Jahigo sajaguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meecituubo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui jiiibogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniuhi caamo mecufaño sihidi cuugahuno aachicinihigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafehi Eutico onobo giciniuhi iventanavi. Jaanaa Pablo gueenene ijiiibugumaño sihidi diiboco cigara aivuuhi. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuuhi.

k 19.35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

Jaaboco gañiiyicimo chuumucuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihiibiciuhi. Jaaboro nuubo inahaboniminaaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro iifunoco machumo. Jaanobuunati siino ihiimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa miihai imegavi mufuuhi meenegari Ason cuumivi toonoti Pablocote meteemequi, diibo jiihairi asaajilboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahatyimedi Asonti meenegari saano mufuucuhi. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuuhi. ¹⁵ Jaano sesevede Quio cuumi cojidi mafatyuuhi. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisihi Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuuhi Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momooniuhi Pablo guenene Asia jiiñjevi icanoco iimuguutimaño Efeso cuumivi footiibo iicaqui goovano Jerusalevi ihifetequi, tahi Pascua jiiibaimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jiibeguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaaumoco Pablo nuuhi: Amiihairyo magaajahi Asia jiiñjevi icausumi icahicaunoco. ¹⁹ Miho fahijjavoro amiihaifeenevi icahicauhi Aivojiibo Jesuco jeeçivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, nootiibo. Jilli icahicauhi sihidi idaasuno icahicauhi judiomi uco aamigueneri tahaallii tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufenitiibo jiibeguehicauhi amiihaidi iiminoco miyaminaafeenevi, bu tolliro iijanofaño icanoco. ²¹ Judiomico, bu tolliro judiomi icatimoco icanoco ijiibogoooboro neehicauhi: iAmiihai eedehefifico mejeevesu Moocaani imefeenevi! iJaamoro Aivojiibo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija tajiibari, tahigo uco omoonijinoco gaajatiiboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi ijiibogoooboro neehicahi: Hujoho Jerusalejaago idaasuno civojafaño diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaiti. Tafico gajititahi, idiinocoro imeguehi tajiibari niquejevi iifotonoco, bu tolliro uco Aivojiibo Jesu imino jiibogoco atajiibahinino Moocaani imihuseti ijiibogonoco imivequi icanoco.

²⁵ Jisumi gaajacuuhi uujoho saatohobati amiihaifeenevi Moocaani aivoji iijico ijiibogomoti siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amiihaico neehi: Amiihai imiti jaadaco jisu amiihaihalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amiihaico jiibeguehicauhi paryi Moocaani iijico tuunamaaitiibo. ²⁸ Jaanegui amiihairyo mehesicini. Tolliro imino motoomo igaivominaaco Moocaani Gaija amiihaico tajiibauhi diitoco meteemequi atajiibaunoco. Aivojiibo Jesu imiyatiijeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amiihaifeenevi gaseji amiihaico ifinisiqui jicu ovejamico ifinisunicibadi. ³⁰ Miho amiihaifañoti saatoho agaaniivomoro jiibeguejimo sicamañehejeque miyaanobadi, toonoguinodi amiihai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹ majabajeevedino mificabaci, saficaba icanoco ticovovi paryi amiihaico fafucuvaaciviro tahaallii tofaihuco gañiiiboro ijiibeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihijji jiibogoco mehesicini. Jaano toonofenedi sefano mihicahi, jaano

amiihaico Moocaanico ejeecivehicamofeenevi ificucui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihi. ³⁴ Amiihairyo magaaajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco iicihicanoco, tolliro bu uuma iicamedi iicihicanoco icano. ³⁵ Miiro saicino amiihaico jiiibeguehicahi jilli mududicamaaiaqui. Jaamoro ucuujivaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivojiiibo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aaciibo, toonoco agaayiciibo janaanivivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuiivuuboro diitoma Moocaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famoro Pabloma ihiibicicasumoro taumo, ³⁸ sihidi iidaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujitihisiino, unuuneru. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

21 Jaamo monahabomico mejeevesuumoro meenegari sanoticovoro mufuuhi Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuui. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari mufuui. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onochugaico monaninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufuuhi Siria jiiinjevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pablolo jiiibuguuhi Moocaani Gaijari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi ifiniudi mufuumo famoro mogaimima, iseemema icano miihaico ficutuumo. Jaamo mihifutuhi tuucuumijinivi. Jaamoro jiiinigaibaahohallivi mememuiinamaaumoro Moocaanima mihiiamauhi. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhi meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiuomo iijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuui Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midillu. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti miihai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jiiibogominaafi iijafaño mijicafutuui, sahuse juugahuseti miimisiiici idiiinomoobo diaconomiobo iijafaño. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo iseemema icauhi sano gaigoomiro atajevatimo. Jaafiguje Moocaani diitoco noonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo miihai toono fiiva fucua mihicaunaaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onobo Judea jiiinijeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo miihaico emeeciiboro Pablo niivigai meeheque iciuhi. Jaaboro toomeeheri ifico itihaiño, ihusene icanoco isisiuboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi judiomi jimeehe abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pablolo munuui, Jerusalevi ifootiqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collihisi uuri mataahi, uco mihidaasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihisi uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojiiibo Jesu momohalliti, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanegui millisi munuucutihi. Jiiiro: Jii, munuui tahi Moocaani Aivojiiibo jeebii noobadi diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuui. ¹⁶ Jaamoma saatoho Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuui. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onochugaioobo Mnason onobo. Jaabo iijafaño mihifutumoro gueenene mihicahicauhi siicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacooboco Meeçituuhi.

¹⁷Jaamo Jerusalevi mihifutuudi monahabomi imo imo miihaico gaayiciuhi. ¹⁸Jaano sifucuti miihaima Pablo fuuhi Jacooboco memeeçitequi. Jahigo tolliro icaumo famooro quillahuto. ¹⁹Jaamoco Pablo idilluuboro jiiBUGUHI, paryi Moocaani diibo jiiBogofeenedi judiomi iicaturumofeenevi omooninoco. ²⁰Jaanoco uguubumoro Moocaanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iiro gaajacuui judiomiti sihidi ajashutimo, imiyaavugucuumo famooro Moise atajiiBaubadi iicaqui ejenaauhicanoco. ²¹Jaamoro neehicahi iijohova diibeguehicahi paryi judiomi siicumijejaa iicamoco, Moise atajiiBaunoco mimiyaavegedino. Tolliro bu seeme meeheque miqiticiujitihi, siino mojeevamaajebadi momoonicujitihi, iijohova neehicahi, noomoro. ²²¿Milli jaanoco momooniji? Ijoho jinovi agasecuunoco agaajacumoro ñaavejimo. ²³Jaanegui jilli mooni: Miihaifaño icamo igueenemehejedimo gaifiimi Moocaanico unuucunoco omoonijimo. ²⁴Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemi unuubadi amiihai ifiinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedi daadu. Jaanobuunati inigainoco ciidasujimo. Jaanoti famooro gaajajimo iiditi miyaano iicatinoco ihiimaahicanoco. Jilli iijoho imihusene Moise tajiibajico edeetavehicanoco gaajajimo. ²⁵Jaanoti saatoho judiomi iicatinoco imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro matajiiBahi: fjinitaco ejeecivucunoco meheetavucuudino. Jaabadiro tiijohoco mahaduudino, bu udusuucimoro amacanisumehejeque muduudino, bu saatohoba ataabatavimato jahisihijedi gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

²⁶Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco iiciuboro satyuuhi. Jaano sifucuti diitoma ifiinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ijiibeguequi, ifiinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijeecivonoco ificujinoco.

²⁷Jaamo sajuguisico imivusutimaacaro judiomi Asia jiiinjeti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco añaaisumoro Pabloco gaayiciumo. ²⁸Jaamo agaibacasumoro nuuhi: Israel miyaminaa, miihaico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino jiiBogoooboro israelminaahallivi, bu Moise tajiibajihallivi icano. Jaaboro jino saatoho griegomico jiija templojafaño sivaabo toojaco imihininiqui, noomoro.

²⁹Jilli neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onooboco Pabloma tuucuumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰Jaanoco famooro tuucuumioto imiyaavuguumoro Pablojaa saumo jinoomoro. Jaadi diiboco agaayicimoro templojati sihigovi sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobocuumo temploja guhuganoco. ³¹Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jiiBogo gaseuhi amocasiminaa aivojiiBojaago, famooro Jerusale cuumioto añaaiunojiiBogo. ³²Jaanegui ihaivojiiBo, ihamocasiminaama, saatoho ihaivojitoco icano igaiyiicubo. Jaamo jinoomoro fuuhi miyaminaa iicauhigo. Jaamo miyaminaa imiya aivojiiBoco, bu amocasiminaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³Jaanegui imiya aivojiiBo ifiitivuuboro tajiibaubo Pabloco civojaminaaafiti isisiqui mihiciri jigaiñhiciri. Jaadi dilluubo: ¿Miijoho diibo? ¿Jinejeque mooniibo? nooboro. ³⁴Jaanegui coovadiinamaahicaumo saatoho siibadi onono,

bu saatoho siibadi onoono icano. Jaanoco imiya aivojiiibo guubutiibo diito iimaano toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicahigo.

³⁵ Jaadi toojafaño iifutuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiibimoro satyuihi miyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idojicuti bucasuihi: iMagaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafaño ijiihacucuuneguiiha nuubo ihaivojiiiboco: Imeguehi iima ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ijoho gaajahi griego ijico? ³⁸ ¿Nacu ijoho egipciobo diicatihi? ¿Johono safoono aivojitojaago isifiiratuuboro cuatro mildimo gaicauminaaco sicaihigovi asatyuubo diicatihi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiomiinaafi Tarso cuumi, Cilicia jiiinjeocuumi obocicuumiobo. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaauhi, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivojiiibo Pabloco iimaasuuihi. Jaabo cuuhuti ujulleveuboro ihuseri faguubo miyaminaa illiivequi. Jaadi illiiviudi iimaauho hebreo ijiri:

22 Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici amiihaifeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo ijiri ihiimaanevui lliiviumo.

Jaanegui Pablo janaanivivi ihiimauboro nuuhi: ³ Uujoho judiomiobo Tarso cuumi Cilicia jiiinjevi ifiivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jiiibeguehicaui imino siicijeminaa tajiiibajico. Jisumi amiihai Moocanico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeevivehicahi. ⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicaui, bu isisiiboro satyehicaui gaifiimi, gaigoomi icamoco civojafaño diitoco ijiihacuqui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojiiibo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluuihi monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaujirahi Jerusalevi idaasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavuguunoco Jiiibeguehi.

(Hch 9.1-18; 22.9-18)

⁶ Jaabo uujoho jiihairi fuunaaca gadiiiba Damascati fiiticiurunaaca imimañobati niquejefañoti uco sefano achiciuno. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuuihi, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasih? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuihi: ¿Miiijoho ijoho, aivojiiibo? nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, ijoho bucasih, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo sihidi igutuuihi, tolli onoonoco uguubumoro. Jaarumo miihaiñoobaco atyimeutihi. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivojiiibo, ¿jaanegui millii iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañiivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ijiiibeguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco aachiciuneru tahaallii jaabatuuhi. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayiciumoro feetuucumoro satyuuhi Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onobo sihidi imiyaaveguehicaubo Moise tajiiibajico. Jaabediti judiomi Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emeeciuaubo tajaago ujulleveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro

uujoho diiboco atyimecuuhi. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimi Dios ico ficuhi diibo jeebii iimogobadi iicanoco gaajaqi, bu imiiboco ihatyimequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo ijoho faabohoco diibegueji paryi adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivojiibo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomi Icatimoco Ijiibugunoco Jiibeguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocaanima iimaauqui. Jaabo iimaanaaca gaijafañodi Aivojiiboco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uuti ijoho onoonoco miyaavegуетitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivojiiboco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyooboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi tiijohoco agañiisusumi uujoho ujulleeciniiboro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivojiibo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluui tehesino judiomi icatimojaagovi, nooboro.

Pabloc Amocasiminaa Aivojiibo Civojaniji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubuniciumoro sefano nuumo: Diiboco magaicaau. Mihimogotihidi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihidi ocoovadiivumoro igachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco iicimoro gaifficihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivojiibo tajiibaui Pabloc civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco tajiibaubo Pabloc niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ijiipeguequi collihi diiboti sihidi miyaminaa anaainoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivojiibo ifiitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu ijoho niivigai meeheri dahaamijirahi romanomioboco, iticoni milli iicanoco gaajatiiboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojiiboco jiibugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojiibo Pabloc ifiitivuuboro dilluui: ¿Naava miyaano ijoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jiihi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojiibo nuuhi: Uujoho sihidi jaaduhinicuui romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahiijitiro fiivuui, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamitimoro diibediti sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivojiibo romanooboco isisinoco agaajauboro ñhicugucuui.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojiibo imuguui agaajanoco; milliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano tajiibaubo iigavequi. Jaadi Pabloc ijigaiñohinoco isinaayuuboro satyuhidi diito imefeenevi.

23 Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amiihai tayoto, uujoho imino icafihidi imino tajeebiico esiciniamañovi sajeebii Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoobero sacerdotemi aivojiiibo tajiibauhi Pablo cojiri iicaaboco Pabloco ihaamiqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ico aamiji. Ijoho miyaminaa imefeenevi imiibobadi difiico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gicinihi Moocaani tajiibafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhi Moocaani tajiiba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tolli aivo ijoho neehi obociibo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatihi diibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Miïro Moocaani Caatinahaamefaño noono: Diicummi aivojiiiboti imitino diimaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagominaati saatoho saduceomi iicaumoco, bu saatoho fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomioobo guihirubimi fariseomi iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiuhi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti.

⁸ Miïro saduceomi noonicihi uchuumucuumo buheetecujitihi, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gajami chahahi, noonicihi. Jaanoti fariseomi fanoocoro miyaavogonicihi. ⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivunobuunati saatoho caatiniminaa gañiivuuhi fariseomijaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihi. Jaabofañodi baacho gajia iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojiiibo ñihicuguuhi Pabloco fahigovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajiibaubo diitofeeneti Pabloco iicimoro civojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivojiiibo Jesu asaaboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afajiiñicasiuno.

¹² Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhi Pabloco igaicaauqui. Jaamoro imitino unuunofañodi nuumo: Mamachujitihi, mahadujitihi icano diiboco magaicaautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemi aivojiiibojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuuumoro diitoco nuumo: Miïhai munuucuuhi iimitinofañodi Pabloco magaicaautinohachuta mamachujitihi, noomoro. ¹⁵ Jaanegui amiihai fagominaama mofoomoro amocasiminaa aivojiiiboco civohogo midilluto diiboco isivaqui amiihai imefeenevi, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetiibo imegaro miïhai mihimibaivucuui diiboco magaicaauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro icivojafa fuubo Pabloco ijiibeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohoti aivojitoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sicafefico masatyo imiya aivojiiibojaago siinoco diiboco ijiibeguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tosicafefico ihaivojiibojaa asatyuuboro nuuhi: Pablo civojafañoti uco galluhi jaani sicafeefico dijaago sivaqui icova siinoco ijiiibeguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui ihaivojiibo tosicafefico ihuseti agaayiciuboro sihigovi diiboco asatyuuboro dilluui: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui isicafefi nuuhi: Judiomi esamaaihi ico idilluqui civohogo Pablocó satyequi fagominaa imefeenevi. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaanivivi icamo teemeji Pablocó. Jaamo imitino ononofañodiva machujitimo, adujitimo icano Pablocó agaicaautinohachuta. Jaamo imibaicinicumoo ijijohova: Jiihi, Pablocó galluji, eneejinoco ootomomo, nooboro.

²² Jaanegui ihaivojiibo isicafefico ifitacuuboro nuuhi: Diibeguedino miihaiñoobaco jino uco idiibogonoco, nooboro.

Pablocó Galluumo Felix Onoobajaago.

²³ Jaadi ihaivojiibo coovauhi saatisi aivojitisico. Jaaboro diitisico nuuhi: Mihimibaivusu doscientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeejimiri efeejimoco, bu doscientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivi tufucuro ifeequi, nooboro. ²⁴ Jaamoma ihaivojiibo galluhi Pablocó jeejiri ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivojiibo Felix onoobajaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onoohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Lisio, imino ijijico galluui ijijoho idiimihusene aivojiibo idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaani Pablocó judiomi icivojanimoro diiboco gaicaaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti. ²⁸ Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihiimaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomi tajiibajihalliti idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutihi: Toonohalliti magaicaaujirunoco, micivojaanijirunoco icano uujoho atyimetih.

³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaaujinoco uguubuuboro jino galluui dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dijaa galluui tahi dihimefeenevi diibediti ihiimaqui. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasiminaaco ihaivojiibo unuubadi fucu satyumo Pablocó Antipatri cuumivi. ³² Jaano sifucuti ihamocasiminaa baadi ufuumo uumiumo dojicuviro icivojajaago. Jaanoti jeejimiri ufuumo Pabloma fuuhi.

³³ Jaamo Cesarea cuumivi ifutuudi aivojiibo Felix onooboco aciumo Pablocó toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeeciuboro ihaivojiibo dilluui Pablocó: ¿Cuucaabo ijijoho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jiiñijeobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco idiibogonoco guubunicitih. Jaanoti jarihiica iiditi ihiimaamo asaadi ijijoho ononoco bu guubuniciji, nooboro Pablocó ficusuubo Herode palaciojafaño, toomominaa diiboco iteemequi.

Pablo Aivojiibo Felix Imefeenevi Iimaahi.

24 Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoobo sacerdotemi aivojiibo ifutuui sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaaminaafi Tertulo onoobo saauhi. Jaamo agaseudi aivojiibo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaumo. ² Jaanaa Pablocó

agasesuudi Tertulo onoobo ticovauhi ihiimaaubo jilli nooboro: Aivojiibo Felixo, imino aivo ijoho aivojiibo mihaico teemehi. Jaamaño aivo sajeebii mihicahi imino mihaico atajiibamaño. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaayicihu fahigova ijoho aivojiibo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvotiibo diicatiqúi imeguehi ajashuno iima ihiimaanoco. ⁵ Miikai jaani Pabloco magaajacuhi gañuhusuno isiramaaihicano. Jaabo fahigovavi judiomico dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivojiibo iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco mihininjiruubo. Jaarunaa miikai diiboco magaayicihu diiboco midilluqui motajiibaji onoobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivojiibo Lisio onoobo asaauboro sefano dumitiicihu miikai. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivojiibo galluuhi, Pabloditi ihiimaamoco, dihimefeenevi diibediti ihiimaacui. Jaabo enecau iiro diiboco dillu. Jaabo iiro gaajahi miikai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiomi: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivojiibo Felix Pabloco tajiibauhi ihiimaacui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi siicijetiro jicuumi aivojiibo idiicanoco. ¹¹ Jaabo enecahicau bu iiro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevi Moocanico imequi asaahiniibo agasehininoti fahuseeci motihaiti mifucuci idiino fucuvoro iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaaubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucumifeenevi buhigueeje icano ñaaisuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uuditi iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadimikai Caani Moocaani iicaaboco jeevicehichi bohono jiihai onoobadi. Jaanoco oono diito dugaacuminaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaaminaa aameneñaño, bu Moocaani tajiibano aameneñaño iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujoho tolliro Moocanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo iimifimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajeebiico ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri igooboro efehicadi taacumijaago saahinihi judiomico nihibamico aciqui, Moocaandi jeeviceco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño icaunaaca judiomi Asia jinijeti asaamo uco templojafaño atyimeuhi tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihidi igaivuutihí, ñaaisuuboro icautihí icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiomi Asia jinijeoto collihi saatihí jinoovi dihimefeenevi ihiimaavamo uuditi imitino iicanoco eesicinihachiji? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu ¿Naa milli judiomi fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacihinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idiinoro uujoho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaajaqui uco midilluhi jaachiji, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro milli nuutiibo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojiibo Lisio asaadi toonoti imino uujoho gaajahi, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojiiboco galluuhi Pabloco palaciojafaño jiihacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihí. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicaui diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomiogo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijiiibogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moficoro miguiinoninoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijiiibuguunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿csumihacho ico siino cuuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaahicaui: Fine Pablo uco nihibamico acijiibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhuvahicaubo diiboma ihiiamaqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojiiibo Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomima imino iicaqui Pabloco civojafaño ficuubo iinusutiiboro.

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

25 Jaabo Festo mifucuci, safucu idiino aivojiiiboti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojito judiomi obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaumo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, iifurumo Pabloco jiihaivi igaicaausuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amiihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihiiamaqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachiiji, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuuhi. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasiivuuboro Pabloco cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaamo judiomi diibojaa igaiuvuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icauto. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimaauhi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomi aivojiiibo Cesareati icano imitino iimaatatihí, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojiiibo Cesar onoobo tajiibamañeri icahi imino uco idilluqui iiro imino gaajacuhi imitino judiomiti ihiiimaatinoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachiiji jaafa uco magacaau. Jaanoti sicamañoco ihiiimaahicahachiiji diito usefaño mihihaiñooba uco acijitihí. Jaanegui imeguehi romanomi aivojiiibo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiiiniminaama ihiiamauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojiiibo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojiiibojaago ijijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojiiibo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojiiibo Agripa onoobo Berenice onoogoma iifutuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onooboco Festo Pabloditi ijiiibuguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhiniibo. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluuhi diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Mihihai romanomi mejeevamaaitihí ticovono miyaminaafico magacaunoco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino

ihiiimaano imefeene ifihallivi ihiiimaaqui, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷Jaanequi diito jimañovi asaahinisumi uujoho guenene icatiibo sifucuti tatyajibamañoti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸Jaabediti diito iimaauno aivo iimitinoco nuutihi uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹Idiinocoro diibediti neehicaumo jilli diito iimaa iijitiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buheebe eneehicaunotiro icano. ²⁰Jaanoco, uujoho milli fine mooniji, onoomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojiiibo Cesar Augusto onobo diiboco idillunoco. Jaanequi uujoho diiboco civojafañoro ficuuhi. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluqui? nooboro.

²²Jaanequi Agripa onobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanequi Festo ihiiimusuuboro nuuhi: Cívohogo diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajiiibafimañovi aivo sihidi jeevano ifutumisi miyaminaa diitisico iimuunofenedi. Jaamisima saumo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuuhuvauhi. ²⁴Jaaboro Festo nuuhi: Aivojiiibo Agripa, famooro jino miihaima mihicamo, memeeeci jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinihi. Jaafa guijeevebe, sefano noomoro. ²⁵Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicatiibo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? Jaabo inoro imeguehiniibo aivojiiibo Augusto diiboco idillunoco. Jaanequi diiboco diibojaago galluuji. ²⁶Jaarunaa chahano diibo aivojiiibojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanequi tahaivojiiibo, Agripa, dihimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo ijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷Miïro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojiiibojaago milli diibediti icanoco jiiibogotiibo, nooboro.

Pablo Aivojiiibo Agripa Imefeenevi Iimaauihi.

26 Jaanequi Agripa Pabloco nuuhi: Hiro diimaa, nooboro.

Jaanequi Pablo ihuseque agañiicyiuboro ticovauhi jilli iimaaubo: ²Aivojiiibo Agripa aivo imo imo icahi dihimefeenevi tafihallivi ihiiimaaboro jiiibeguequi famooro judiomi uuditi ihiiimaahicanoco.

³Fanoocoro ijoho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaajeque, tolliro fanooro mihiimaanicinoco icano. Jaanequi ico dilluhi uco guubuniciqui siicuno.

⁴Miïro famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicanoco, bu Jerusalevi iicahicanoco icano. ⁵Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiji imiidiusumi fariseobadi iicanoco jiiibogomo. Jaamo miïhai fariseomi mihicamo Moocaanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihi. ⁶Jaanequi uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani unuubadi. Jinohalliti jino uco sivamo ihaamiqui. ⁷Jaamaño miïro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicuumiici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocaanico jeevivehicali cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸Ijoho aivojiiibo Agripa, ¿nacu amiïhai judiomi mimiyaavogotihimi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jiibuguihi.

⁹Miïro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauihi. ¹⁰Jilli uujoho moonihicauihi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicauihi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofañodi uujoho icahicauihi. ¹¹Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicauihi paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiiratooboro diitoco bucasihicauihi fahigova jiinjenedi.

Pablo Siino Jiibeguehi Cristoco Agaayiciunoco.

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹²Jaabo toneguiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciumoro agalluuneguiiha. ¹³Jaabo aivojiibo Agripa, uujoho jiihairi fuunaaca gadiçiiba niquejefañoti uco sefano achiciuno sano uuma ufuumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴Jaaneri famooro baavi mahaiifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuuihi uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihî? Hiro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotiiboro iinoro fegai niquequeque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Miijoho ijoho, aivojiibo? nooboro. Jaanegui Aivojiibo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ijoho uco bucasihî. ¹⁶Jisumiro gañiivo. Tonegui iivi uujoho buhugaavehi uco deecivequi fanoocoro uuditi adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano diibeguequi. ¹⁷Jaabo ico uujoho taajasuji judiomi useti, bu judiomi iicatimo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aalliinoco faayicisuqui. ¹⁸Jaamo imitino icacutimo iicaqui civonoguiinodi igotimo seseehi iicacuuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico buusuji Moocaani iciumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

¹⁹Jaanegui, aivojiibo Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. ²⁰Jaaboro jiibeguehicauihi iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jiibeguehicauihi Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jiinjivevi icano, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. Jaamo famoocoro jiibeguehicauihi iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagoviïro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañodi ihifusuqui. ²¹Jinohalliti judiomi uco templojafaño agaayiciunoco gaicaaujirahi. ²²Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisû imino jiibeguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahiijivaro jiibeguehicauihi siibadi jiibogotiibo Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. ²³Cristoditi nuumo Cristo asaadi idaasuno icajiibo. Jaadi chuumucuruubo buheetejiibo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticoniibo. Jaanoco jilli jiibuguubo mataajajinoco judiomidi, bu tolliro judiomi iicatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

²⁴Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ico jeegavusuhi, nooboro.

²⁵Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotihî. Imino esamaaiboro miyaanoco neehi. ²⁶Jaani jino aivojiibo Agripa iicaabo

toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi ñihicugotiiboro iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono icatinoco.

²⁷ Jaanegui aivojiibo Agripa ico dilluui: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuji? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Ujoho Moocaanico dilluui, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo iiro icatino, paryi jaachiji jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo unuunobuunati aivojiibo Agripa, bu aivojiibo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agañiivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicatiibo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivojiibo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

27 Jaadi mihaico Italia jinijevi igalluuqui aciumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivojiibo Julio onooboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivojiibo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuuhi, Asia cuuminoco muuajinjiri iicamicujeque emeecituugari. Tolliro Aristacu onooob Tesalonica cuumioobo, Macedonia jinijeoobo mihaima fuuhi. ³ Jaano sesevedi Sidon onoomicuvi mihifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omooniboro galluui inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba mihaico sihigoviro asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jinijeque, bu Panfilia jinijeque icano mafatyumoro mihifutuuhi Mira unuucuumivi, Licia jinijevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivojiibo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jinijevi ufuugaco. Jaaboro mihaico togafano jicafutusubo mefeequi.

⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuuhi Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaanegui sihigodi mufuumo Salmon onoocuumi onegueehidi, Creta onochugaihallidi mafatyuhi.

⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuuhi Imimicu onoomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueneene tahi mihicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino jiniija guibuhubama iicacuujino ifiiticuumaño. Jaanegui Pablo ditoco afajiniuboro nuuhi: ¹⁰ Amihaico gaifiimico neehi: Ñihicuno aivo sihidi jeevaneri mefejeji. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadiro saatoho miyaminaa ifiino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasiminaa aivojiibo miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusuminaafi icano unuunoco miyaavuguuhi.

¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitaticu jinijadihivi. Jaanegui masiigo mufuucuqui jinooti Creta jinijevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icalhigo iifuvusuhicauneguiiha, tomicuvi jinijaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba siicuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefejei, noomoro mufuuhi Creta chugai fiitinodi. ¹⁴ Jaanobuunati guenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onooguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba mihaico agaayicinoro igus uutinegui mejevesucuuihi. Jaaneri mihaico iguibuhuba sihigoviro satyucuuihi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imiidi meenegaco imino mudujeniuhi iguiraaagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraaagajinibaavi duujeniimo. Jaamoro iguiraaagaco sisiumo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiiha. Jaamoro muuaifaño jiniigaibaaho Sirte onobaahohallivi ifiigatyujirunoco inihicugumoro imeenega gaachehuco niitusumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco gaifficiumo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famoro siino magafficiuhi togaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicautihi nihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitih fine, munuuihi.

²¹ Jaamo guenene amachucutinegui Pablo diitofeenevi ujulleveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehininoco muguubuhinirua Creta chugaivi masaajitirahi. Jaarunaa masaamaño idasuno mihaichi monehejeque magafficijihi. ²² Jaarunaa nihicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitihi idigaaro meenega fiimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacih Moocaanico ejeecivehicaabofaño dii uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojiiho imefeenevi dihifeteji. Tolliro difaño dii iiri Moocaaani taajasuji famoro iima meenegafaño icamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica nihicugotimo. Uco Moocaaani itoomominaafifaño dii onoobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihaico sachugaivi gañijino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisicichachuta mihigucuudi Adria muuaivi mihifutuuihi. Jaamañovi sihigovi agañoino, sihigovi agañoino fuuhi. Jaanaa toga dudidamaajeminaa fucufeenevi gaajacuuihi jiniijeti ifiitivuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuui faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihallivi imeenegaco agañijirunoco iguiumoro igueenemehejedino obocinonoco toga dojicuogati udujeniimoro imuuaifaño gañiimo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tuumuimo iseseveequi. ³⁰ Jaamoro toga dudidamaajeminaa togati itaajaqui mooniui ihajashugaco togati imuuaifaño iiniitusumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati mooniimo abañisumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasiminaa aivojiihoco nuuhi: Diito meenegati ofoohachijiji amiihai mataajajitih, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasiminaa ihajashuga sistaaco iquitiumoro togaco muuaifaño gañiuihi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo guenene mijaguisici micigacutihi, bu mamachucutihi icano. ³⁴ Jaanegui amiihaico neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miiro saatohoba milli icacujitih, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayiciuboro Moocaaanima iimaauhi

diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famooro amachomoro imo imo minifutuui. ³⁷ Jaamo miihai meenegafaño mihicauhi doscientas setenta y seisdimo miyaminaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gañiiumo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niituhi Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajeminaa gaajautimo comaño jiiñijerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañovi jiiñigaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaifaño fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniyuumo. Jaaneri fiitivuga jiiñigaibaahogaagovi. ⁴¹ Jaadi iifutumo samaño fahigovaciti sefano cucuumañovi. Jaaneri jiiñigaibaahohallivi nijequeoga fiigatyuhi kuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyuucai icauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasiminaa gaisiraicujirahi icivojaminaaco isimoro atajajuruneguiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojiiho Pablo itajajusuqui milli moonisuutihu. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni tajiihaubo muuaifaño acasiñivomoro ijiñija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatomoco tajiihaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro atajajomoro jiiñijevi iifutumo.

Pablo Malta Onoohugaivi Icauhi.

28 Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoohugai iicanoco magaajacihu. ² Jaamo toojiñijeoto imino miihaico gaayicihu. Jaamoro sihidi niija siicura icaneri mihicahicauneguiha ciiñigaico miihaidi ebasumo. Jaamoro miihaico famoocoro feemesumo. ³ Jaanaa Pablo icihu cuuhafene ifigañoco. Jaaboro ciiñigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aigucuri toonoti jiiñimo iinuui. Jaaboro Pablo ihuseti eheedumañoviro guenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi ijiñimo Pablo useti efeeduciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiumoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaauminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti atajacuruuboco Moocaani imucugai icasujitihu, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo ciiñigaifaño ijiñimoco efeedaiquiyuuboro milli icautihu. ⁶ Jaarunaa famooro esiciniimo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo guenene ihesicinicuuruhi milli iicacutinegui boobaniimo ihesamaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojiiho Publico onoobo faguino icauhi. Jaabo miihaico imino gaayicihu mifucuci, safucu icano ticovovi imino miihaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publico caani iguihuvaubo icigaijefano icauhi. Jaabo sihidi guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuhi. Jaaboro Moocaanima ihiimauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablojaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo miihaico imino jeecivuui. Jaadi bohoga meenegafaño mijicafutuudi aciumo miihaico sihidi duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari mufuui jiiñijaco tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jiiñije meenega.

Jaagahallivi eetavociniumo jihovo diosmi Casto onoo, Polu onoobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihifutuuhi Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idiino mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuuih Italiijini fiitino. Jaadi mihifutuhi Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhuba saauhi surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuhi Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaco. Jaamo mihaico gajjuhi diitoma mihicaqui sajuguisi ticovovi. Jaadi mufuuih Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuuih mihaahi tahi mufuunoco. Jaamoro saumo mihaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuuhi jiihaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuuih. Jaaboro quehecutuubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojiiho icivojaminaaco aciuih Roma civojaminaa toomominaa aivojiihoco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasiminaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi Ijiihogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idiino iicauno nijequeti cuuhuvaubo Romari iicaumo judiomi aivojitoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi: Tañahabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatihu, tolliro motadimi jeevamaajediti milli iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutihu: Jaamoro ¿milliti bu magaicaajirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo.

¹⁹ Jaarunaa judiomi sihidi uuditihu imitino ihiiamauneguiiha uujoho imuguuih Roma aivojiiho uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootihu? ²⁰ Jaanegui amiihaico cuuhuvahi amiihaico aatyimeebere iimaaqui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisicinihoco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Mihaahi aamebaco magaayicitihu Judea jiiinijeti iiditi iimaanoco. Tolliro saatohoba monahabomi judiomi tahigoti agaserumo imitino idiicanoco mihaico jiihogotihu. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edesamaañoco magaañanoco. Toono bohono ijiti fahigovavi imitino ihiiamaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivoji ijiti ijiihogooobo suufeniuih ijicuuvu. Jaabo Moise tajiibafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamenefañodi Jesuditi jiihbeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui.

²⁴ Jaanoco saatoho miyaavuguhi, jaarunaa saatoho miyaavugutihu icano.

²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiiamaaminaafi Isaiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amiihai fine muguubu. Jaarunoco magaajajitihu. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitihu.

²⁷ Amiihai jeebii kuhufono iminifotomaño, imitino muguubumo. Amiihai aalliino mihicicinihi. Jaaneri amiihai aalliineri aatyimetimo mihicaji. Bu amiihai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amiihai jeebiiri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguiiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amiihai magaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jiihogoco judiomi iicatimediho iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuih, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaaucasimoro.^l

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayicihicaubo toojafaño.

³¹ Jaaboro ñihicugotiibo jiiibeguehicaubo Moocaani aivoji iijico. Tolliro Aivojiibo Jesucristoditi jiiibeguehicaubo. Jaaruuboco miihaiñooba Pabloco milli neehicautihi.

ROMANOS

**Pablo Romanomidi Acaatiniuhaame.
Pablo Caatiniuhi Romari Iicaja.
Moocaani Iijaminaadi.**

1 Uujoho Pablo Jesucristo jeecevominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaabo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jiiibeguequi uco iiciubo. ²Jibogoco Moocaani siicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinihaamefaño unuucuuno. ³Moocaani Achi Aivojiiibo Jesucristoditi ihiimaano jiiibogo diibo miyaminaa ifiiti iicausumi ijiibogono, Jesucristou aivojiiibo David iyaachimihaooboti icaubo. ⁴Jaarunaa iimino Gaija imityari jafeniuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijevemeleeneti ubuheeteubo. ⁵Jesucristofaño di Moocaani miihaico iminoco acihi diibo momofaño di miihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jiiinjeminaa uguubumoro imiyaavogomo iicaqui. ⁶Jaamofeeneri tolliro amiihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amiihaico ucuuhuvamo. ⁷Jino aameque amiihaidi caatinihi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiiiboro ucuuhuvamo iimino ifiima diibedi iicaqui. Moocaani, bu Mohaivojiiibo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebii icanoma mihica.

Pablo Roma Jiiinjeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amiihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aaciibo amiihai miyaavogoti fahigova jiiinjeminaa ijiibogocasimaño. ⁹Moocaani uujoho diiboco tajeebiimaryo ejeecivehicaabo Illi jiiibogoco jiiibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amiihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰Moocaanico dilluhicahi diibo imogohachiiji millitihacho tahi jisumi amiihaico baateji. ¹¹Imeguehi amiihaico aatyimeebere amiihai jeebiinoco Moocaani Gajjari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹²Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofaño di mihicamo.

¹³Tafahabomi, imeguehi amiihaico fahiijivaro abaateguehicanoco magaaanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihiiitusuhicahi. Imeguehicahi ofoonoco amiihaifeenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jiiinjevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴Uco Moocaani tajiibahi famoovahalliviro jiiibogooboro feequi aaniinaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jiiibogooboro feequi. ¹⁵Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amiihaico ijiibogonoco paryiicino amiihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jiibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetihí Jesucristo jiibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryiicino toonoco imiyaavogomoco ataajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jiibeguehi Moocaani mihaico gaayicihí momiyaavogoti, Caatinihaamefaño onobadi: Jaamaño Moocaani agaayicibo imiyaavogofenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifira paryi iimitimo miyaminaahallivi ñihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutihí. ¹⁹ Iimuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro iifusucuhí, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahí diibo fanoovaaco eheetavuunofenedi. Foovono mahatyimejirahí jiinijeque ifiivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahijivaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeevotihí bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino esamaajeneriro ijeebino mitahi. Jaamaño iguubutijeebii diitoco civono minifetehí. ²² Magaajahi, unuurumo gaajatihí. ²³ Jilliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifinijitiboco ejeevotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifinifibo ijimiro, bu tolliro joomi ijimiri, jiinimomi ijimiri, paryiicino faaboho asimi^a ijimiri icano.

²⁴ Jilliti Moocaani diitoco iimiti iimogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo.

²⁵ Moocaani miya ijico iimiyavogotimoro sicamañejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifiivusuunocoro ejeevomororo imehicamo, Moocaanico imotimoro idiibocoro naha diiboco fahijivaro mihimejiruubo. Fine.

²⁶ Jilliti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti mihañomaryo gaifiimima iicanicínoco ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icasihicahi. ²⁷ Jaabadiro buunaji gaifiimi gaigoomima iicanicínoco ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifiima sano gaifiimiro iicasinoco. Sano gaifiimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

²⁸ Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefaño virono jeevesuubo momoonitatinehejeque imooniquí. ²⁹ Fanoova imitima icamo ifiico idicunonoomonineheje, imitineheje, sitaanoco imoyiicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiiheveme, gaicaaufifimo, ibacasififimo, bañififimo, sitaaco jiihevefifimo, sicamañejeque jiihocasififimo. ³⁰ Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiiheveme, sitaaco gajitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifiico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. ³¹ Aivo esicinitimo, unuucuunoco eheetavotatimo, gajitimo, sitaaco imitino omooninoco iimibachunoco gaajatimo, sitaaco idaasugotimo. ³² Moocaani atajiiibanoco imino gaajacurumo. Tollí omoonifimo ifinijitino guijeveque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

a 1.23 Griego iijiri: faaboho asimi iagueenemeheje itihaiño iicamo, noono.

Moocaani Imino Dugaacufihi.

2 Jilli iicamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, ijoho sitaaco imitico udugaacuubo. Ijoho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onooboro udugaacuubo, iiro bu difiicoro toonofaño gañisuhi sita: Imitico, onooboro bu ijoho tobadiro moonihicahi. ² Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco. ³ ¿Nacu ijoho fine deesiciníhi: Moocaani idaasuno omooninoti taajaji, onoobo? Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliti idaasuno omoonihicaabo, bu diito omoonibadiro moonihicahi. ⁴ ¿Nacu ijoho diimogotíhi Moocaani imihuseque, bu ijaabicifihicanoco; ijoho gaajatihi diibo imihuse ico dihimitico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeebii aivo ico ucuhufomaño dihimitico deevesugotíhi. Jaamaño dihalliviro sihidi titibaníhi Moocaani ico idaasuno omoonijnoco ufucu atyimecafetejino Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadujiibo famoovaaco iticovoocivi iiminoco omooniboco iimineri, bu iimitinoco omooniboco iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguulinomoco, ifinijitino fiivofeenedi iminoco suufenitimo omoonimoco ifinijitino fiivoco acijiibo. ⁸ Jaanoti sefano idaasuno moonijiibo: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijíivotimoro iimitinoco eheetavomoco ⁹sihidi aivoma idaasuno icaji paryiicino imitinoco omoonihicamedi, imegavi judiomídi, tolliro bu judiomi icatimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiibo imico, bocico, sajeebii ico icano paryiicino imino iicahicamoco, imegavi judiomico, bu jaabadiro judiomi icatimoco icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro iicamaño. ¹² Paryiicino Moise tajiibama achahamo imitico omoonimo finiji totajiibama chahamo. Jaanoti Moise tajiibama iicacuurumo imitico omoonimo totajiibafeenedi dugaacufetejimo ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitíhi totajiibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayiciibo. ¹⁴ Jaanoti siicumíto Moise tajiibama chaharumo ijeebiiitiro Moise tajiiba onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajiibama chaharumo, tolli ijeebii onoobadi omoonino. Toono diitedi tajiibabadi jeevahi. ¹⁵ Iimihicafeenedi gaajasumo ijeebiiifaño Moocaani tajiibama iicanoco ijeebii diitoco jiiibeguehi miyaano icano. Jaamoco ihesamaajere ufucu jiiibegueji iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryiicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeçiboro jaaduji Jesucristofeenedi taajasujiibogoco uujoho ijiiibogoooro eneehicabadi.

Judiomi Moise Tajiibaguino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cajaatyohacho: Uujoho judiomioobo, onooboro Moise tajiibafañodi icahi, bu Moocaani uco gajíhi, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebii onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiiba gaajasuhi iimino ifiico diiciqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jiiibeguejirahi, bu imitifaño iicamoco gaajasujirahibadi deesiciníhi. ²⁰ Agaajatimoco jiiibeguejirahi, bu uguubutimoco fajiinjirahi, nooboro deesiciníhi, tajiibafaño miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofaño ijoho sitaaco idiibeguehicaabo, ¿collíhi jaabo difiicoro diibeguehicatíhi? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idiibeguehicaruuubo, ¿collíhi jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicaruuubo, ¿collíhi

jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Hijoho sitaaco: Ijinitaco jiiheguehi, eneehicaruuho, ¿collíhi jaabo jihovono caanimi ijano busumijeque naníhicahi? ²³Tajíibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaaruho Moocaanico nucufesuhicahi diibo tajiiba onoobadi omoonitímaño. ²⁴Miíro Caatinihaamefaño noono: Amíihai tolli mihicamaño judiomi iicatímo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵Moise tajiíbaco imino mooniruva dimeehe nijequeque iquiticino iidi imijirahi. Jaanoti Moise tajiíbaco imino omoonitihachíiji Moocaanita iicatímobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe nijeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶Jaanoti iquiticiratíruubo tajiiba onoobadi omooníbo imeehe nijeque iquiticiniibobadi gaayicicafetehe quiticiratíruubo. ²⁷Imeehe nijeque quiticiratíruubo tajiiba onoobadi omoonihacaabo ico dihimitico atyimesuji, ijoho tajiíbaco: Jii, eneehacatímaño toohaamema diicaruuho, dimeehe nijeque quiticíníruubo icano. ²⁸Jaabo judioru jaaruho Moocaani iimogobadi omoonitímaño miya judiobadi jeevatíbo. Jaano tolliro quiticíníruumo íjeebíifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. ²⁹Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi íjeebíifañodi omooníbo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatiníbadíro iicaqui icatino, bu mojeebíifaño Moocaani Gaija onoobadi mícaqui. Jilli omooníbo miyamínaa imotíhi, idiíboro Moocaani imehi.

3 ¿Jaanegui collíhi judíoti mihicajirahi? ¿Collíhi bu miquiticijirahi? neejíruho. ²Jaarunofaño aivo síhídi imino judíomítí mihicano judíomíco Moocaani íjiiíbogoco aacíumaño. ³¿Jaanaa millíjiru, díitoti saatoho imino imoonitíruva? ¿Nacu jillí díito ícanoti Moocaani díitoco aacígúunoco dumitíicijirahi? ⁴¡Cha, tolli icatino! Tolli ícarunehejehaca Moocaani íimíhuseque jeevesutíhi. Jilli Moocaani imino paryí miyaanoco onoobadi eetavehi, paryíicino miyamínaafi bañífífirunaaca. Miíro Caatinihaamefaño noono:

íimíibotí díicají díhímí ícafeenedí, bu íco ínísúmoró
emeecírunotí imino díhíínejí, onoonoro.

⁵Jaanoti mohímítífeenedí Moocaani íimínoco saatoho gaajahi. Jaanoco jillí: Moocaani ímitíhi, monoonícíhi míihaíco ídaasuno díbo omoonímaño. Jillí miyamínaa esamaaje ímitacínímo noonícíhi. ⁶¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani ímitímaafi íicaruva, ¿míllí bu jaabo miyamínaaco íimítíhallítí ídaasuno mooníjirahi?

⁷Jaanoti saatoho esamaaje ímitacíníbo neejirahi: Uujoho abañífííbotí saatoho Moocaani miya íjícó onoonoco agaajamoro janaanící díiboco acahacísuhachííjí, ¿collíhi jana uco ímitímaafíbadí ídaasuno mooníjiiíbo?

⁸Jaaneguííha ímítínoco momooníquí íimínóono ísaaquí, nooboro. Jillí saatoho ímitino esamaámoro neehicahi míihaíva ímínótino míjiiíbeguehícanoco. Jaarumo tollí eneehícamo ídaasuno moonícafetejí toonoví íífoto.

Famooro Mihímífitíhi.

⁹¿Míllí jaanoco meneejirahi? ¿Nacu míihai judíomí díito janaanící mihímífíhi? ¡Cha, tolli icatino! Miíro: Judiomi ímítíco, munuucuhí, bu famoovaaco monooobadíro, ímítígúino paryí famoovaro mihicahi.

¹⁰Miíro Caatinihaamefaño noono:

Ímímí chahahi, aivo saafíba ímínoco omooníbo chahahi. ¹¹Mííjoho agaajamo chahahi. Mííjoho chahahi Moocaanico ígúínomo.

¹²Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuui. Miihaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi.

¹³Oono iiji ciihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihiimaamaño. Jaamo bañifihicamo, ihiimaa jiinimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. ¹⁴Sano iminotincoro iimaamo aivonoonocoro. ¹⁵Sitaaco iguijenijinojaagoviro goovano foomo.

¹⁶Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. ¹⁷Jaamo sajeebii icaco gaajatimo. ¹⁸Moocaanico iñihicogonoco esamaaitimo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁹Jaanoco magaajacuhi paryiicino Moise tajiibafaño iicano totajiibaguino iicamedi noono. Jaanoti famooro illiivomoro Moocaani aivojiguino iminifetequi. ²⁰Miihaiñooba Moocaani imefeene gaayicicafetejitihii tajiiba onoonoco omooninofeedeni. Jilli tajiiba miihaico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

²¹Jaanoti jisumi tajiiba uufocodi magaajahi milliti Moocaani miihaico agaayicinoco. Jaarunofaño tajiiba aamefaño, bu Moocaani iimaaminaa aamefaño icano toono mataajajinohalliti ihiimaacuno. ²²Jaanoti jino naha Moocaani miihaico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofeedeni. Chahamo saatoho sita janaanivivi iicamo icano. ²³Famooro imitico momooniuihi. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri ticovono gaayicihii, Cristo Jesufaño dii ataajasucumaño. ²⁵Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuhi. Jaamaño diito imiyaavuguusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaaajasuqui siicijeo imiti icarunoco ajaabicuboro jeevivotiibo fatyuubo. ²⁶Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseque igaaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicunofeedeni gaajasuubo jisumihachuta iimihuseque.

²⁷¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tolli mihicahicano chahacuui. ¿Collihii jaano tolli icatino? Cha, tajiiba onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti.

²⁸Jaamaño magaajahi miyaavogofeediro Moocaani miinoco agaayicinoco. Jilli tajiiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomi iicatimotahe icatino? ¡Janabuu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰Idiiboro Moocaani saafiuro iicamaño miyaavogofeedeni gaayiciibo judiomico, bu judiomi iicatimoco icano.^b ³¹¿Jilli miyaavogofañodi mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajiibaco imitino meneehi? ¡Cha, tolli icatino! Jilliro janaanivivi tajiiba miyaano iicanoco meneehi.

Abrahamti Magaajano.

4 Masii Abraham miihai judiomi eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayiciubo? ²Siinoco omooninofeedeni Moocaani diiboco igayiciuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi icatino. ³¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaanico miyaavuguuihi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayiciuhi, noonoro. ⁴Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco aacino icatino.

b 3.30: Griego iijiri: miyaavogofeedeni gaayiciibo iimeehe nijeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayiciji jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafiico Moocaani agaayicibi. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi:

Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo;
diito imitico esafototiibo ejeecivucutino. ⁸ Imicani
icaabo diibo imitico Moocaani ejeevesucubo, nuubo.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohero imeeche nijeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miïro munuucuuhi, Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco agaayiciunoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusi gaayiciubo imeecheque iquiticiunobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meeche quiticico gaayiciuhi imiyaavuguunofenedi diiboco Moocaani agaayiciuno jii bogobadi iicano. Jilliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeeche quiticiratirumoco Moocaani tolliro gaayiciji. ¹² Miyaano Abraham imeeche iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi imiyaavuguubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatiibo, imeechequere iquiticiumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayiciji Miyaavogofenedi.

¹³ Miïro Moocaani: Amiihaico jinijeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimiihaico icano; atajiihaco omooniumaño aciguutiibo. Jilli imiyaavuguumaño Moocaani diiboco agaayiciuboro: Jinijeque aciji, nuuhi. ¹⁴ Jaaneguiiha Moise tajiibaco omoonimo idiimoro Moocaani aaciguunoco igaayiciruva. Jaaneguiiha jahi miyaavogo miyaano icacuutihi, tolliro bu Moocaani aaciguuno miyaano icacuutihi jahi. ¹⁵ Miïro tajiiba miihaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti miinoco idasuno omoonijnoco. Jaanoti tajiiba achahahigo magaajatihi imitino mihicano.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihaidi aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aaciguuno idiimoro Moise tajiibaco omoonimedi icatino, tolliro buunaji Abraham imiyaavuguubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavuguubo imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinihaamefaño nehi: Ico ficuuhi ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevecuurumoco fiivoco acihi. Jaabadiro bu ifiivejiturunehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirumoco eesciniuboro miyaavuguubo. Miyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icaabo. Moocaani diibo iseemema iicaturuuboco: Tonodimeji diiyaachimihai, unuunoco imiyaavuguumaño. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovocivi. Jaaruubo jeevesuutihi imiyaavogoco, diibo mogai Sara icano aivo amiyatisi iicacumaño eseemevacuujitirunoco ²⁰ guucibautiibo. Bu tolliro bañiguutiibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguuboro eesciniubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ eesciniubo Moocaani imityari aaciguuno imiyacarujinoco iyaachimihaiditi.

²² Jilliti diibo imiyaavogoco agaajauboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³ Tolli diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihi, ²⁴ tolliro bu miihaidi caatiniumo. Miihai

miyaavogoco tolliro Moocaani gaayiciji miihai Jesu Mohaiwojiiiboco guijevefañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵ Jaabo Jesu mohimithihallivi acicafutuui iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofoenedi miihaico Moocaani igaayiciqui.

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

5 Jaamaño Moocaani miihaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubuusuuboro agaayicicuumo, sajeebii Moocaanima mihicacuui, Mohaiwojiiibo Jesucristofeenedi. ² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifititvehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magaaajamaño. ³ Toonotiro imo imo mihicatiji, tolliro bu idasuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco miihaico agaajasumaño. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesicinini Moocaani miihaico imino omoonjinoco. ⁵ Jaanoco mehesicinino miihaico jeevesutiji Moocaani mojeebiiinoco igaijiri gahafusucuui Igaijaco aacinofeenedi.

⁶ Miihairyo mofiico mataajasujitirahi. Jaaneguiiha Cristo guijeveuhi paryiicino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaani fine guijevejirahi sifi Moise tajiiba onobadi omooniihohallivi, nachajirui? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihusebehallivi iguijevejiruubo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijinoco ifusuui, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi miihaico Moocaani agaayicicuumaño, diibofoenedi mataajacuui idasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajeebii miminifutuui Illi mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajeebii mihicacuumaño magaaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocaanifaño imo imo mihicahi Mohaiwojiiibo Jesucristofeenedi. Miiro diibofoenedi Moocaanima sajeebii mihicacuui.

Adan, Cristo Iicamisiditi Pablo Iimaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofeenediro jiiinijehallivi imiti jicafutuui. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuui. Jaano guijeve paryi miyaminaavi fatyuui famooro imitico eheetavumaño. ¹³ Tajiiba chahaunaaca imegaviro imiti jiiinijehallivi icacuui. Jaasumi tajiiba achahaumaño imitico omooniuo gaajaveechurautiji. ¹⁴ Jaanoti tsumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta guijeve imityama icacuui imitico omooniumohallivi. Moocaani tajiibaco Adan ijiihivuutimaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatiji. Jaabo Adan jaadi Cristo asaajujiibo jiiibogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti oovicicafotono ifototiji miihaico Moocaani aacinovi. Miiro saafi Adan imitifeenedi famooro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani miihaico ticovono taajasuco acihi, saafiuro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutimoco imino omoonijino. ¹⁶ Saafi imitiro ifototiji Moocaani miihaico taajasuco aacinovi. Saafiuro imitico omooniuo famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidi imitico moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi. ¹⁷ Miiro saafi imitifeenediro guijeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici

imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiuro Jesucristofeenedi.

¹⁸ Jaamaño saafiuro Adan imitifeenedi famooro idasufaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciiboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuuno Moocanidi iimiumaño. ¹⁹ Miuro saafi guubutiifteenedi ajashutimohallivi imiti javuvuui. Jaanoti bu saafi guubufeenedi ajashutimoco Moocaani gaayiciji.

²⁰ Jaamaño tajiiba saahu imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani mihaico agajino aivo allinoocivi. ²¹ Jaabadi imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiratono mihaico diibovi ifiitivusuqui. Jaano mihaico ifinijitino fiivoco ihaciqui Mohaivojiibo Jesucristofeenedi.

Mohimiti Ifiico Mifinisucuui, Cristodiro Mihicacuui.

6 ¿Jaanoco milli meneeki? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti mihaima Moocaani gajji iguiratequi? ² iTolli icatino! Miikai mohimiti ifiico miguijenicuumo, ¿milli bu jaamo imitifaño icamoro mihicajirahi? ³ ¿Nacu amikai magaatitahi niti Cristo Jesujaago mihaico iminiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevefaño mihaico iminiyuno eneejiruno. ⁴ Jaamaño nitisumi Cristoma sano miguijevemere micicafotonbadi jeevahi. Jilli mohimiti ifiico mejeevesucunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheetemere bohono ifiima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefañoti ubuheeteubadi.

⁵ Cristofaño mihicacuui. Jaanegui mihicacujitahi mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacuui, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. ⁶ Miikai imino magajacuui iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecufatucunoco, miikai ifi iimitinoco iimeguehicano ifinicuuqui. Jaamoro siino imiti jijovoto icacutimo miicaqui, miino aivojiibo atajiibanoco momooninicibadi moonicutimo miicaqui. ⁷ Miuro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuui. ⁸ Miikai mohimiti ifiico mejeevesumi Cristoma sano miguijevecuumbadi jeevahi. Jaanoti mehesicinihi diiboma sano mihicajinoco. ⁹ Jaamaño magajahi safooro Cristo guijevefañoti ubuheeteubo siino uchuumucujitino. Guijeve diibohallivi janaanici imityama chahacuui. ¹⁰ Miuro Cristo sano paryicino imitihallivi safooro guijevecuui. Jaabo ubuheeteubo Moocanidiro icacuui. ¹¹ Jaabadiro bu amikai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufaño mihicamaño.

¹² Jaaneguiha amikai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amikai ifi iimoyicinehejeque momooninofañodi. ¹³ Amikai ifiico imitiguiinovi mificuudino. Jilliro Moocanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amikai ifiico Moocanidi mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴ Miuro imiti amikaihallivi mityacuujitahi. Amikai tajiibaguino mihicacuutihi Moocaani gajifaño mihicacumaño.

Jeecivominaavi Oovicino.

¹⁵ ¿Jaaneguiha milli meneeki? ¿Imitico momooniji tajiibaguino icatimo Moocaani imihusefaño mihicacumaño? ¡Cha, tolli meneejitirahi! ¹⁶ Amikahairo imino magajacuui sifiguino jijovonoti

miminifutusumi diibo atajiihanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifinijitino guijeveque aacinoguiino. Jaanoti Moocaani atajiihanoco: Jii, monoohachiiji iticovono ifiima mihicaji. ¹⁷Jaamaño uujoho Moocaanico imehi; iticoni amiihai imiti jijovoto mihicaurumo, amiihai jeebiifañodi magaayicicuuhi toono jiiibogojagovi miminifutucumaño. ¹⁸Imititi mataajacuumo imino jeecevominaatiro mihicacuui. ¹⁹Miyaminaa ihiimaanicibadi iimaahi amiihai jeebiitiro magaajajitirahi jinoooco. Jaabadi amiihai iticoni amiihai ifiinoco, fanoova idicunoooco iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amiihai ifiinoco mificu iticovono ifi eetavoguiharo ijeevadi Moocaanidiro iicaqui.

²⁰Amiihai imiti jijivototi mihicausumi iticovono ifi ica eetaveguiiha mihicautihi. ²¹¿Jinejeque nacu mihiciuhi tonehejeti toono amiihai jisumi munucufegueneti? Miiro toono guijevejaagoviro miinoco asatyono. ²²Jaanoti jisumi imiti miinoco ijijuvusunoti mataajacuumo Moocaaniguiharo mihicacuui. Jino naha idiinocoro amiihaidi iimino. Miiro amiihaico Moocaaniguiharo ficuuno. Jaanoro ifinijitino fiivojaago satyono. ²³Miiro imiti jaada ifinijitino guijeve. Jaanoti Moocaani aacino ifinijitino fiivo Cristo Jesu Mohaivojiiibofenedi.

Taabavavi Oovicino.

(Mt 12.1-12; Mr 12.1-12; Lc 12.18; 1Co 7.10-16)

7 Tañahabomi, amiihai tajiibaco magaajacuumo, magaajahi tajiiba mityaguiino mihicafinoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijevenebuunati toojiinije tajiibati mataajacuumo.

²Miiro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihi tajiiba onoobadi aiji iguijevetinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajiiba, diigoco diibovi agataacinisuhicanoti taajacuugo. ³Jilli icamaño aiji icanaaca sifiima icago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifiico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴Jaabadiro bu amiihai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuui, uchuumucuumo tajiibaguiino icacautibadi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuui. Jaamo jisumi Cristo guijevefañoti ubuheeteubotaro mihicacuui Moocaanidiro imino momoonimoro mihicacuui. ⁵Jaanoti miihai mohedehyi ifimogobadi momoonihicausumi tajiiba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviciviro momoonihicaui. Jaano miihaico guijevefaño satyuuhi. ⁶Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajiiba mityaguiino icacautibadi, mihicacuui. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocaanicoro mejeevucuui bohofiri Moocaani Gaijafenedi eedeetajiiba acaatinicinofañodi mihicacuutimo.

Imiti Miino Ififaño Iicano.

⁷¿Jaanoco, milli meneeji? ¿Tajiiba nacu imitih? iTolli icatino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajiiba: Imiti, inootiruva. Miiro uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajiiba: Sitaanoco diimegvejirahana, inootiruva. ⁸Toonofenedi imitico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicaui imitinocoro. Jaanoti tajiiba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹Safoono uujoho tajiibaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajiiba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuui iguijevejino. ¹⁰Jilli mooniuno tajiiba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitino jilliro uco ifinijitino guijevefaño ficuui. ¹¹Tajiibaco

imino omooniiaboro ifinijitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri ciijigaifaño efeejinoco gaajacuui. Jilli tahimiti toono tajiibafeenedi uco bañiui.

¹² Jaaruno toono Moise atajiibauno imitino icatino. Jilli ro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ ¿Jaaneguiiha nacu fine jino imi tajiiba uco guijeniuih? ¡Cha, tolli icatino! Imiti uco guijeniuih. Jaanoti tajiibafeenedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuui tajiiba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jijovonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihi millitihacho fine tolli iicanoco. Iimogonoco omoonitiaboro, iimogotinocoro ijiihegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajiiba: Imitino, onoomaño tajiiba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaajahi taffaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaarubo moonihicatihi. ¹⁹ Iiminoco iimugurumoco moonihicatihi, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omooniiabo, uujoho moonihicatihi imiti taffaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi taffaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebiifañodi Moocaani tajiibaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca taffaño iicano tajeebiifañodi iimugurunoco tihisuhicahi; imiti tafiico isisinoro atajiibacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miiro tajeebi tajiibahicahi Moocaani onoobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Miijoho fine uco taajasuji jino ifinijitino guijevefaño asatyono ifiiti? Idiaboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojiiabo Jesucristofeenedi. Jaamaño iMoocaanicoro mihimehi!

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

8 Jaanoti jisumi Cristo Jesufañodi iicacuumo idaasuno mooniracuujitihi. ² Miiro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufeenedi aaciibo tajiiba uco taajasuhi imiti jijovooboti, ifinijitino guijeve mityati icano. ³ Miiro Moise tajiibafeenedi mihihañooba taajajitirahi. Tajiibaco saatohoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idiibocoro Illico galluuhi miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro. Jaabo iguijeveunofeenedi imitico guinoniubo, mihaico imiti guinonicuutino iicaqui. ⁴ Jilli mooniubo Moise tajiiba onoobadi meheetavehicautineguiiha, jilli ro tajiiba onoobadi imino micaqui. Miiro mofi onoobadi mihicacuutihi, Moocaani Gaija onoobadiro mihicacuui.

⁵ Miiro ifi onoobadiro iicamo ifi onoonehejequere moonifihi. Jaanoti Moocaani Gaija onoobadi iicamo toonojaagoviro ijeebii icahi. ⁶ Mofi onoocoro momoonino guijevejaagoviro miinoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino miinoco satyehi sajeebii, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diibo tajiibaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onoobadiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitihi.

⁹ Jaanoti amiihai, amiihai ifiguiiharo mihicatihi, Moocaani Gaijadiro mihicahi diibo Gaija amiihaifaño iicacuumaño. Jaamaño Cristo Gaijama iicatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amiihaifaño iicahachijii amiihai ifi imitiri guijeveji. Jaarunaaca amiihai jeebii buheehi, Moocaani agaayicumaño. ¹¹ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuubo Gaija

amiihaifaño iicahachijji, diiboro Moocaani amiikai ifi echeemejirunoco bohofiti acijjiibo diibo Moocaani Gaija amiihaifaño iicanofenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, miikai Moocaaniguiiharo mihicacuuihi.

¹³ Jaanoti amiikai, amiikai ifi onoobadiro mihicahachijji miguijeji. Jaanoti Moocaani Gaijafenedi amiikai ifi imitinoco atajibahicanoco mejevesuhachijji mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onoobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miuro amiikai miinoco ijjuvusuno gaijaco magaayicihinitih, siino toonofañodi miñihicuguequi icatino, miinoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayiciuhi. Jaamo Togaijafenedi Moocaanico meneehi: Ijoho Guihirubi, monooniciji. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jibeguehi mojeebiifaño miikai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo miikai diibo seeme mihicamaño magaayiciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaayiciji sano Cristoma. Jisumi diibo idasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojifaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi idasuno mihicaruno sihidi jeevatih iifototino aivo ufucu imino mihicajinovi. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifiivusuudino, Moocaani seeme ihifusucafetejifucuco ihatyimequi sihidi iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifiivusuuruno Adan imitinoco omooniusumi Moocaani afaijajuuno imicuutih. Jaarunofaño esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinisuhanoti icano ufucu atajasucafetejinoco. Jaamo Moocaani seeme ufucu imino atajasucafotonofenedi, bu tolliro fanoova taajasucafetejino. ²² Magaajacuuihi paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta, acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. ²³ Jaano idiinoro toono idasuno icatih. Tolliro bu miikai, ufucu sinehejeque sihidi magaayiciji. Jaanoti jisumi Moocaani Gaijamaryehiica mihicahi. Mojeebiifañodi mahaivomoro meteemehi Moocaani ufucu isemeti miikaico agaayicijifucuco. Jaaneri mofi atajacafetejinoco. ²⁴ Miuro Moocaani Jesufenedi mataajaji, enehicanoco mehesicinihicanofenedi mataajahinicuuihi. Jaanoti mahatyimecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. ¿Mahatyimecuunoco collihi bu mehesicinijirahi? ²⁵ Jaanoti mahatyimetinoco mehesicinimo tolli icarunofaño majaabicimoro meteemehi.

²⁶ Jaamaño Moocaani Gaija miikaico miniinovarumoco amusuhicahi, Moocaanima imino mihiimaanoco magaajatimaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallivi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaajatirujiri. ²⁷ Jaabo Moocaani famoo jeebiinofañooco agajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebi onoobadi dilluhicahi diibota iicamohallivi.

Fanoohallivi Mimityano.

²⁸ Magaajacuuihi Moocaani diiboco agaijimeri fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuhuvaubo ijeebi onoobadi. ²⁹ Siicijetiro Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucuubo, Illibadiro iicaqui. Jaamo ajashutimofeeneti, Illi diito amiyaaboti iicaqui. ³⁰ Jaamoco Moocaani siicijetiro udugaacuumoco bu tolliro coovaubo. Jaamo ocoovaumoco gaayiciubo. Jaamo agaayicumoco, bu tolliro ihaivojico aciubo.

³¹ ¿Jaanoco bu milli moneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuunofaño, mominaa miikaico guinonicujitirahi. ³² Miuro Moocaani Illi icaruuboco

miihaiditi gajitiibo paryi mohallivi aciubo iguijevequi. ¿Milli bu jaabo miihaico sano Illima fanoovaaco acitiibo icajirahi? ³³ ¿Miiijoho bu Moocaani ananicuumoco: limititi, neejirahi? Idiiboro Moocaani agaayiciibo iimimo unuucuumoco. ³⁴ ¿Miiijoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Idiiboro Cristo mohallivi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi jisumi iicaabo mohallivi Moocaanima ihiimaaqui. ³⁵ ¿Miiijoho nacu miihaico Cristo gajiti dugaacujirahi? ¿Nacu fine idaasuno miinoco omoonineheje? ¿Nacu fine miinoco itihiihuhicaneheje? ¿Nacu fine Moocaani iijihalliti miinoco ijiiheveneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine gaachehuti mucuujiivaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine gujeve? Cha, chahano. ³⁶ Caatinihaamefaño onoobadi mihicahi. Jilli Caatinihaamefaño noono:

Moocaanihalliti miihaico fahiijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonibadi miihaico moonihicamo, noonoro. ³⁷ Jaarunehefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu miihaico agaijubofenedi. ³⁸ Jaamaño uujoho gaajahi chahano jineje miihaico Moocaani agaijinoti udugaacujiruno gujeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gajjano icaruno, jisumi icaneheje, bu ufucu icajineheje icaruno, ³⁹ bu caamo icaruneheje, jiinije dojibavi icaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifiivusuuno miihaico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojiiibofenedi miihaico agaijinoco ifiivusuunoti.

Moocaani Israel Cuumico Hicumo.

9 Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucumaño bañitihii. Miiro tahesamaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jiiibeguehi miyaano icanoco. ² Aivo idaasuno icahi tajeebiñaño fahiijivaro idaasuno aivo icahicahi. ³ Jaaneguiiha uuro taacuumiotohallivi Cristoti sihigovi, bu Moocaani imucugaiguino icajirahi toono tolli iicano tayotoco itaajasujiruva. ⁴ Miiro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayicuumo. Miiro diitofenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifiima. Jaaboro diitoco unuunoco aciubo, Moise tajiibaco, Moocaanico ijifaño iimejinehejeque, imino mooniji unuunehejeque icano aciubo. ⁵ Jaamo motadimihai iyaachimihai diito icamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahiijivaro mihimo. Fine.

⁶ Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifiivurumo miya israelmibadi icatihii. ⁷ Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihii. Miiro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfenediro diiaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸ Jilliti magaajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme iicatinoco. Jilli idiimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. ⁹ Miiro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifiico seemevaji, nuubo.

¹⁰ Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisuru moheedebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³ Jaamisi fiivutinaaca bu iimino, iimitinoco icano mooniutimisahaaca Moocaani Rebecoco nuuhi: Diitisiti ihamiyaabo iguihooboco jeeceiveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onoobadiro neehi: Jacobco gajijhi. Jaanoti Esauco jiiheguehi, nooboro. Jilliti magaajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeexivotiiboro iimogobadi iicinoco.

¹⁴ ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitihi, meneejirahi? ¡Tolli icatino!
¹⁵ Miiro Moiseque nuubo: Iimogomoco gaijiji bu diitocoro iidaasugueji, nooboro. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegui mesefaquimaaiñoti icatino. Jilli Moocaani iidaasugomaño. ¹⁷ Miiro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiboti ficuuhi, tamityaco iivi iifusuqui. Jaanofañodi tamomoco gaajasuqui fanoojiinijeri, nooboro. ¹⁸ Jaamaño iimogomoco idaasugoobo. Jaabadiro bu saatoho jeebiico Moocaani iimogobadi kuhufutusuubo.

¹⁹ Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu miijoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonicihi. ²⁰ ¿Nacu miijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collihi uco jilli deetavehi? neejirahi? ²¹ Miiro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiitihillu fanoova etavoguiiha.

²² ¿Jaanoco bu milli Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino iicahicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabicihicahi imityaco igaajasuqui. ²³ Jilli mooniibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igaajasuqui. Miiro mihaico iidaasugooboro sicijetiro ificucuumo ihaivojifaño miicaqui. ²⁴ Miiro mihaico Moocaani judiomifañoti icihi, bu tolliro saatohoco judiomi iicatimofañoti iciibo icano. ²⁵ Oseas onooa aamefaño jilli caatinicinino:

Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicautirucuumijeque.

Jaacuumijequere agaijiutirucuumijeque: Amihaico gaijiji, neejiibo.

²⁶ Amihai taacuumi mihicatihí, unuurumañoviro mihicarumoco:

Moocaani uujoho iicaabo seeme, monoocafeteji, noono.

²⁷ Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuajinio jiiñigaiyihaidimo icarumoti miidimoro taajasucafeteji. ²⁸ Miiro Aivojiibo jiiñijehallivi paryi unuonoco goovano moonjiibo, nooboro.

²⁹ Miiro iticoni tolliro diiboro bu Isaia nuuhi:

Niqueje Aivojiibo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucarutiruva,

Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofenedi Imino Omoonino.

³⁰ ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomi iicatimo tajiibafeenedi Moocaani diitoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafetehi miyaavogofenedi. ³¹ Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi iifutusujiruno tajiibaco. Jaarumo toonovi ifutuutihí. ³² ¿Jaamo milliti iifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuuujiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicautimaño jilli iinoro omooninojaagoviro ijeebiino iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumororo iifutucuutimo, ³³ Caatinihaamefaño onobadi:

Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafiico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10 Tañahabomi, imeguehicahi israelmi atajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohallivi iimaahicahi. ² Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihí agaajatimaño. ³ Miiro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicino, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani

miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. ⁴Miïro Moise tajiibaco saafiïro Cristo imino mooniïhi. Jaaboco imiyaavogomocoro Mooçaani gaayicïhi.

⁵Jaanoi tajiibafeenedi Mooçaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatiniïhi: Tajiibaco aivo imino omooniiïbo toonofañodi taajajirahi, nooboro. ⁶Jaanoi miyaavogofañodi Mooçaani agaayicinoti jilli noono: Cristo iiti tehesino iicaaboco deesamaaboro dijeebiifañodi needino: ¿Miïjoho caamo niquejefañoo feeji Cristoco iniitusuqui? nooboro. ⁷Bu ¿miïjoho jiinije dojibavi feejirahi Cristoco gujivefañoti siino isivaqui? Jilli meneedino. ⁸¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Mooçaani taajasu iimaa iiti fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebiifañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojiiïbogoco miïhai miïjiiïbogono.

⁹Jaamaño Jesu Aivojiiïbo iicanoco diijiri idiïbogooboro diiboco Mooçaani gujivefañoti ubuheetesuunoco dijeebiifañodi imiyaavogohachiïji taajaji. ¹⁰Miïro mojeebiifañodi mimiyaavogomaño miïnoco Mooçaani gaayicïhi. Jaabadiro bu moojiri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

¹¹Miïro Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevevejitihi, noono. ¹²Judiomi icarumo bu saatohobadiro jeevahi. Jaabadiro bu Aivojiiïbo Jesucristo famoo Aivojiiïboro. Jaaboco ejeecivomoco guiraano imino mooniiïbo. ¹³Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeecivomo taajaji, noono. ¹⁴Jaaboco bu ¿milli jeeceivejirumo imiyaavogotiiïboco? ¿Milli jaaboco miyaaveguejirumo diiboti iïjiiïbogonoco agaajatiïboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo miïjoho diitoco iïjiiïbogotinoco?

¹⁵¿Milli jaanoco jiiïboguejirumo, miïjoho diitoco: Miïjiiïbogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosiiïcani sajeebiïco aacino jiiïbogoma asaamo, bu iimino jiiïbogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicatihi. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojiiïbo, चाहामो aivo mojiïbogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷Jilli iicaamaño muguubunofañodi miyaavogoco saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jiiïbogo.

¹⁸Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubutimo tobogoco? Cha, imino du guubucuurumo. Miïro toonoti Caatinihaame jilli neehi:

Diito iïjiiïbogono fanoojiinijeri guubuvusurahi,
diito iimaa jiinijejinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatihi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuurumo. Jaabo Moise jilli nuuhi:

Mooçaani neehi: Uujoho amiïhaico cigueguesuji siicuumi
taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliïro amiïhaico
sifiiratusuji igaajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰Jaabadiro bu Isaia guucibatiïbo nuuhi:

Jilli Mooçaani neehi: Uco iguïnuutirumo, jisumi uco iguïnomoro
atyimehi, uuti idillutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹Jaanoi israelmiditi Isaia ihiimaaubo nuuhi: Fahiiïjivaro coovaaboro icahicahi uguubutino, iicajiisuno miyaminaaco, Mooçaani noobo, nooboro.

Israelmiti Ataajacuumo.

11 Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Mooçaani icuumi Israel cuumico jeevesucuui? ¡Tolli icatino! Miïro uujoho Pablo israelmiïoobo, Abraham iyaachimioobo, Benjamimio cuumioobo. ²Siicijetiro Mooçaani israelmi ita iicanoco gaajacuui. Jaamaño jisumi diitoco

jeevesutiibo. ¿Nacu amiíhai magaatíhi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi jiiibogohaame Caatinihaamefaño jilli onoonoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaunofañodi israelmi imitico nuubo: ³ Aivojiiibo, dihiimaaminaaco guijenicuumo, bu jaabadiro dijeecivomañejejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiuro atyuuvooboco guijenigomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco iimusuuhi: Cha, iiro diicatíhi. Ajashutimo siete mildimoco uujoho ijeevadi dugaacuhi Baal onoobo jihovo caani ijinitaguino ememuiivotimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiro bu jisumi miidimoco Moocaani iidaasugooboro gaayicíhi. ⁶ Jaano Moocaani iidaasugomaño agaayicino. Jaaneguiiha miihai imino momoonimaño miihaico agaayicino icatino. Jaanoti miihaico mohimihuseti igaayiciruva, toono Moocaani iidaasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Miuro israelmi iguiniurunovi iifutuutihi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani iicumoco toonovi ifutuuihi. Jaanoti sanoodimo ijeebiino ucuhufomoco nuubo: Jilli mihimogobadi mihica, nooboro. ⁸ Jilli Caatinihaamefaño onobadi:

Moocaani diito jeebiinoco kuhufutusuhi ihaalliinoco
jabacaruubo atyimetimobadi iicaqui, inohojinoco jabacaruubo
guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumihachuta tolli iicamoro
Moocaani jiiibogoco gaajatimo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito jiiibaimono jegañibadi, sinicuuhunobadi icano
minifeteji toonoti ananigaivamoco idaasuno imooniqui.

¹⁰ Jaafa ihaalliino ajabayitobadi Moocaani iimaanoco
gaajatimo iicaqui, tolliro bu iyoobaiño diitoco iimitibociri
ijebeivequi ufucuro gañiivucuutimo iicaqui, nooboro.

Judiomi Iicatimo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiiha dilluuhi: ¿Nacu fine judiomi ananigaivaumoco Moocaani siino gaayicicuujitíhi? ¡Cha, tolli icatino! Diito tolli guubutimo iicamaño judiomi iicatimo itajaqui diitofenedi Israel cuumiminaa eesafotomoro diito icabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiomi imitino iicauno jiiinjeminaadi imino minifutuuihi, bu diito Moocaani iimugunoti acutuuno judiomi iicatimedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaanici imijino paryi judiomi siino iimitoodi.

¹³ Jaanegui amiíhai judiomi mihicatimoco neehi, judiomi iicatimojaago Moocaani uco agallumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuhi.

¹⁴ Jaaneguiiha imeguehi saatoho tayototi amiíhaibadi iicanoco imogomoro ataajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesuunofenedi jiiinjeminaaco sajeebii Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaayicidi guijevafañoti siino ubuheetemebadi icajimo. ¹⁶ Moocaani judiomi eedeetemíhaico iicuneguiiha, jisu bu paryi judiomi iicicafotomo icano. Miuro iticoni meheetavohica maahu Moocaani jeevoguiiha iimibadiro bu iisíhi faasihiro Moocaanidi imíhi. Jaabadiro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imíhi.

¹⁷ Jaabadi judiomiti saatoho miya olivohohaafeneque iquitinícibadi quiticafutuuihi. Jaanbuuna ijijoho siicumioobo jihoro olivohohaafe diicaruubo tooho aafeneque iquitinobuuna camayaacucafetehi. Jaabo tohifeañodi idiicamaño tohoti diicahi. Toono jilli eneejiruno: Moocaani judiomico uufocovi ificuboro judiomi iicatimoco igaayiciqui, onoono.

¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaanivivi sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachijji imino deesticini, disefari tohife icatihi, iijoho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: Jihi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuuhii iibuuna uujoho tohovi camayaacucafetequi, nooboro. ²⁰ Jihi; miiro toohaafefe quiticafutuuhii imiyaavuguutimaño. Jaanoti iijoho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difiico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deesticini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gaijiutuhi. Jaabadiro imi ico gaijijitiruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseneque. Jaaruubo bu iimitimoco gaijijitiruubo. Jaamaño aacutuumoco idaasuno mooniubo. Jaaruubo amiihaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicatihachijji, tolliro bu amiihaico iquiticiiboro gañijjibo. ²³ Jaanoti bu judiomi siino imiyaavogohachijji diitoco siino tohovi camayaacujjibo, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuviro camayaacujiruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi iijoho judio diicaturuuboco jihovo olivohohaafeti iquiticuboro imiya olivohovi ico camayaacuubo. Jaanegui judiomi imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuviro camayaacucafeteji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi amiihai jino agaajarautinoco magajaanoco: Jaamo amiihai: Aivo sihidi miihai magaajahi, nootimo mihicahi. Miiro israelmiti sanoodimo kuhufutusucafetehe, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucafeteji, Caatinahaamefaño onobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi^c imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujjibogoco agaayicitimaño judiomi Moocaaniminaabadi icahi, amiihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gaijiji diito eedeeteque diibo iiciumaño. ²⁹ Miiro Moocaani aacicuunoco dumitiicitatiibo, bu tolliro diito ucuhuvacuumoco sihigovi siino jeenesutatiibo. ³⁰ Amiihai iticoni Moocaanico muguubutuhi. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi judiomi diiboco uguubutimaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutuhi, tolliti Moocaani diitoco ihidaasuguequi amiihaico iicabadiro. ³² Miiro famoovaro guubutuhi. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatihi, nuuhi diito famoovaacoro sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratino, aivo diibo jiihai gaajaratino. ³⁴ ¿Nacu miiijoho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Miiijoho nacu diiboco jiiibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaani nacu Moocaani Aivojiiiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Miiro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuuhii. Jaano paryiicino diibonoro. Imicani Moocaani fahijjivaro. Fine.

Moocaanidiro Icano Ifi.

12 Jaaneguiha tañahabomi, amiihaico aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amiihairyo amiihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeevivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo imooniqui. Tolli aivo

Moocaanico imino mejeecivotahi mojeebiifañodi.² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onoobadi^d siino mihicacuudino. Jilliro amiihai esamaajeneque paryi siibadi mubuunani tolliti amiihai ifiino paryi ibuunanicafeitequi. Jaadi jari magaajaji conoocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³Uco Moocaani iimihusefeenedi atajiiibanegui famoocoro amiihaico neehi: Amiihaiti saatohoba amiihai ifiitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amiihaico Moocaani ducicamaajeque acino ticovoviro. Jino ducicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi.⁴ Miuro mofiivi oovicinino; mofi saafiro mihicaruuiboti fiivaano icano. Sano mohaallii, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino.⁵ Jaabadiro paryi miihai miyaavogominaa saafiibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataacinihi saafi ififañoro.

⁶Jaanoti Moocaani miihaico ducicamaajeque acihi saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefeenedi aacibadi. Jaano diibo aacinoco imino momooni. Moocaani iimaaco mijiiibeguejinoco magaayiciibo mimiyaavogono ticovovi momooni.⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayiciibo imino mejeecivo, mijiiibogonoco magaajamo toonojaagoviro miminifoto.⁸ Sitaaco mequehecutusunoco magaajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amiihaiguiiharo gajitimo mahaci. Sitahallivi aivojiiiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Iicano.

⁹Miyaanoro imino fahigova magajicasi, iimitinoco mijiihegue, jaamoro iiminocoro momooni.¹⁰ Fahigova magajicasi momiyanahaboco magajiiiboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojiiibo Moocaanico quehecuno jeebiiri mejeecivehi.

¹²Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaabicihica idasuno mihicarunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeevesudino.

¹³Miyaavogominaaco ucuujivaachunehejete mahamusuhica, amiihaico abamoco imino magaayicihica.

¹⁴Amiihaico idasuno omoonirumoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo miihai sihidi mejeevahi, menedino. Amiihai jeebiico siicuno miminiyu. Aivo magaajafihi, menedino.

¹⁷Sita amiihaico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiicudino, iiminocoro momooni famoova imegavi.¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebi mihicahi.¹⁹ Agajimo tañahabomi, amiihairyo, amiihaiño jaadaco mihicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miuro Caatinihaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaaduji, noobo Moocaani.^e ²⁰Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachiji machusu. Jaanoti bu adufirari

d 12.2: Griego ijiri: Jaanegui jiinije onoobadi, noono.

e 12.19: Griego ijiri: Aivojiiibo, noono.

iicahachijji diisu; tolli momoonino diiboco inucufesequi, noono. ²¹ Jaaneguiiha iiminotino amiihaico sahigotiro guinonidino, sahigotiro iimineri iimitinoco miguiinoni.

13 Famooro aivojito tajiibaguino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatino, paryiicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajiibaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idaasuno moonimo. ³ Miïro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojítoti iguitiibo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacisuqui. ⁴ Diito Moocaani atajiibanoco omoonimo, ijoho imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachijji ivi diigui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onoobadi mihicatahi, miinoco idaasuno omoonijirunoti mihiguumoro icatino, jilli diito atajiibanoco: Jii, monoono imino momooninoco magaajamaño. ⁶ Jaamaño amiihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajiibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idillunoco mahaci, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magaijijimoco magaiji. ⁸ Sitaaco medebedino idiinoro sitaaco magaijijinehejequere miguiino. Miïro sitaaco agaijimo Moocaani Moisefeenedi atajiibanoco imino moonicuui. ⁹ Miïro Moise tajiiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco diibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajiibano icaruno sanooviro jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitihi. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajiiba onoobadi paryi momoonicuui.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejete mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucuubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miïro mataajacuujino jisumi mihaiti aivo fiitivucuui. Iticoni taajasujibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno. ¹² Toojiinijehallivi guenene mihicacuui. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fiitivucuui. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro sesehi momoonifinehejeque mijicamaaicuui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminororo mihiguequi cuuje mihigonibadi guiriicavofaño icacuatimo miicaqui, bu jiibaimono agañuhusunofaño icacuatimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuatimo miicaqui, bu iiminotino imoyiico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiihguenehejefaño icano icacuatimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojiibo Jesucristoco amiihahallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonicibadi. Jaamoro amiihai ifi imiti atajiibanoco momooniqui mehesamaaicuudino.

Dinahabediti Imitino Diimaadino.

(1Co 8.1-13; 12.23-33)

14 Saatoho imiyaavogo equehcutimoco magaayici. Jaarumo diiboma mejenaaucasidino diibo imino agaajatinohallivi. ² Miïro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo

fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco dejecujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicicumano. ⁴ ¿Nacu miijoho iijoho sita jeevivominaafico dejecuqi? Idiiboro diiboco ihaivojiiibo: Jino imino, jaanoti jino imitihhi, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idiiboro Aivojiiibo imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucuco sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonojaagovi mihicacuui. ⁶ Jaabo safucuco ificubo Aivojiiibo Moocaanico iimequi ficuui. Jaanoti bu safucu sihidi jeevahibadi ificuuuibo, bu: Aivojiiibo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivojiiibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomano. Jaabadiro bu fanoovaaco uduutiibo: Aivojiiibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutihi, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ Miiro miihaiti saatoho ifiguiiharo icatihhi, bu jaamo ifiguiiharo guijevetihhi icano. ⁸ Jaamano mihicasumi Aivojiiibo Cristoguiiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivojiiibo Cristojaagovi mefeeci. Jaamano mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivojiiibo Cristotaro mihicaji. ⁹ Miiro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivojiiiboti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo iijoho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco diiheguehi? Miiro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji mihaico diibo imeeci. ¹¹ Miiro Caatinihaamefano noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivojiiibo, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memuiiveji. Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeci.

¹² Jaamano paryi miihai Moocaanico jiihallivi mihichicadinoco mijiiibegueji.

Dinahaboco Gañisudino.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tihisucasicuutimo mihica. Jaamo amiihahi nahaboco nanigañisutimo mihicahi, bu imitifano gañisutimo mihicahi icano. ¹⁴ Uujoho Aivojiiibo Jesuco imiyaavogomano gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti iijoho uduunoco dinahabo aatymeebere iimitinobadi eesiciniiboro idasuvohachijji diiboco imino gajitihhi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo iguijevecuuboco. ¹⁶ Jaanegui toono amiihaidi iiminoco momoonidino, sita amiihaiditi: Imitinoco mooniibo, eenejiruneguiiha. ¹⁷ Miiro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebii ica, imo imo ica icano Moocaani Gajafeenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeecivoobo Moocaanico imo imo moonihhi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiiha masii guinomoro mefeeci sajeebii icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasiqui miihai miyaavogo jeebii ijusiqui.

²⁰ Jaaneguiiha Moocaani sita jeebiifano omooninoco iijoho fanoovaaco amachunoco aatymenefeenedi mitasudino. Miiro paryi machutaano idicunootihhi. Jaarunofano mamachunofanodi sifiico imitifano magañisuno imitihhi. ²¹ Imijiruno asimico duutiibo idiicano, bu vino aivofaihuco adutiibo idiicano icano, bu saneheje toonofanodi dinahaboco

imitifaño agañañisujirunoco icano. ²²Hiro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajiibo ijeehiifañodi imino iicanoco esiciniibo. ²³Jaanoti siinoco ñihicugooboro uduubo imitico icihi miyaavogoboro uduutimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

Sitaguiiharo Mooni Imo Imo Icaqui.

15 Miihai momiyaavogo mequehecumo saatoho imiyaavogo iniinovamoco mahamusuji miihaiguiiharo moonitimo. ²Jaanegui paryi miihai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofenedi imiyaavogo iquehecutequi. ³Mihiro Cristo icauruubo ifiguiiharo icautihi. Jilliro Caatinihaamefaño onobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifaifetehi, nuubo Cristo. ⁴Mihiro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatiniumo toonoti miihaico ijiiibeguequi toonofenedi Moocaani miihaico aamusunoco mehesicinimofenedi fanoovaaco majaabicihi. Jaanofañodi majacusucafetehi. ⁵Moocaani miinoco fanoova jaabicico, jacusuco icano aaciibo, jaafa amiihaico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebii fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onobadi. ⁶Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivojiiho Jesucristo Caanico.

Judiomi Iicatimoco Taajasujiihogoco Acimo.

⁷Jaaneguiiha Moocaani imiguiiha fahigova sitaama magaayicicasi, miihaico Cristo agaayicibadi. ⁸Mihiro uujoho amiihaico neehi: Cristo saauhi judiomico ejeecivovaubo, moheedetemihaiico unuuno imiyaavequi. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani onoonoco abañitatinoco. ⁹Tolliro bu saaubo judiomi iicatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco iidaasugueneguiiha, Caatinihaamefaño onobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomi iicatirucuumiminaafeenevi,
bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰Jaabadiro bu simañoohaamefañovi noono:

Judiomi iicatirucuumiminaa imo imo mihica,
Moocaani cuumiminaama.

¹¹Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivojiiho Moocaanico mihimo, paryi cuumiminaa diibo
mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹²Jaabadiro bu Isaia caatiniuhi:

Isai onoobo iyaachimihaiioobo agañaivooboro cuumiminaa
Aivojiihoti icaji.^f Jaabo diitoco ataajasujinoco esiciniijimo, nooboro.

¹³Moocaani miihaico taajasu, esicini icanoco aaciibo. Jaafa Moocaani amiihaico imo imo omooniioboro sajeebii icaco acihi diiboco mimiyaavogonofenedi, amiihai sihidi janaanivivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴Tañahabomi, uujoho imino gaajacuui amiihai mihimihuseneque, sihidi magaañanoco, bu fahigova mafagocasinoco magaañanoco icano.

¹⁵Jaaneguiiha jihaamefaño amiihaidi caatinihi nucufeguetiibo ijiiibogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodi

f 15.12: Griego ijiri: Isaia onoobo caacamiti ruutuji. Jaabo agañaivooboro cuumiminaa Aivojiihoti icaji, noono.

atajiibaaboro acihi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeeceivequi judiomi iicatimofeenevi. Diiboco ejeecivoobo uujoho jiiibeguehichi Moocaani jiiibogoco taajasuguiiha judiomi iicatimoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeeceivobadi igaayiciqui Igaijafeenedi ijeevadi iiguiiharo ificuumoco.

¹⁷Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeque omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejeti iimaatíhi idiinoro Jesucristo tafañodi omooninoti. Judiomi iicatimoco Moocaani onoonoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho mooníhi tafañodi Jesucristo ihiimaaneri, bu iiminico omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafeenedi, bu aatyimeratino eetavofeenedi, bu Moocaani Gaija mityafeenedi icano. Jiibadi Cristo taajasujiiibogoco jiiibugucuuhi Jerusaleti fahigovadi ifutusucuuhi Iliricu jiiinijevi. ²⁰ Jaanoco iimogooboro jilli jiiibeguehi taajasujiiibogoco johono Cristo momo agaajaraticuumijefaño sita iticoni ijiiibogonohallivi ijiiibogonoco iimogotimaño. ²¹ Jilliro mooníhi Caatiníhaamefaño onoobadi: Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jilliti jimañovi sihidi dudicamaaje icamaño uujoho feehicatíhi fahijiva amiíhaico abaateguehicarubo. ²³ Jaarunaa jisumi jiiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu siicijetiro amiíhaico abaatonoco iimeguehicamaño, ²⁴ España jiiinijejaago ofoodi amiíhaico baahiniji.

Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Españavi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumíhiica feehi Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyoo. ²⁶ Miíro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomi iidaasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tolti moonimo judiomíto imiyaavogomo Cristo jiiibogoco diitojaagovi asatyuneguiiha. Jaaneguiiha diito judiomiti imiyaavogomoco inehjeti acimo. ²⁸ Jaaneguiiha jinehejeque paryi iimivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Españajaago ofoobo amiíhaico meecihiiniji. ²⁹ Imino uujoho esicinihi, tahigo ifotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojiiibo Jesucristofeenedi amiíhaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico acinofeenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveguehicatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyonoco imino igaayiciqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachijiji uujoho imo imo amiíhaico atyimequi, bu jaabo amiíhaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebiico aaciibo Moocaani amiíhaima icahi. Fine.

Ijico Agalluuno.

16 Amiíhaico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cencrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magaayici Mohaivojiiibo momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejeti, miíro diigo sihidi saatohoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi tajjico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifico ñihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro

monahabomi Moocaani iijaminaa judiomi iicatimo icano. ⁵Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jiiñjevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiñhaifeenevi sihidi ududicamaaihicagoco. ⁷Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahaboniumisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸Tolliro Ampliatu onooboco Aivojiiibofañodi agaijiibo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque miñhaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijiibo Estaqui onooboco. ¹⁰Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco iifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹Tolliro bu tayoobero Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojiiiboco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹²Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojiiibo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magaijigo monago Persidaco sihidi Aivojiiibo dudicamaajefaño ududicamaaihicagoco. ¹³Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofañodi obociiboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonigoco. ¹⁴Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebiico ihifusuqui. Paryiicino Cristo iijaminaa amiñhaijaago iijico galluuhi.

¹⁷Tañahabomi, amiñhaico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agañisuhicamoti. Diito omoonino amiñhaico miñhai mijiiibeguehicabadi icatihi. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸Tolliro omooniiibo Mohaivojiiibo Jesucristoco jeevototihu ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebiiba iicamehejeque imo imo ihiimaanehejefeenedi bañihicamo. ¹⁹Famooro gaajacuui amiñhai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi iiminocoro momooniqui mihimibaicinococo imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰Jaanoañodi sajeebiico aaciibo Moocaani saajiibo iji Satanasco ifinisuvaqui^g amiñhaiguino. Jaabo Mohaivojiiibo Jesucristo jaafa amiñhaico imino moonihi.

²¹Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amiñhaijaago iijico galluuhi. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²²Uujoho Tercio jihaamefño Pablo uco onoonoco acaatiniibo amiñhaijaa taajico galluuhi Mohaivojiiibofeenedi.

²³⁻²⁴Tolliro bu Gayo onoobo amiñhaijaago iijico galluuhi jino diibo iijafaño uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jiicuumi nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.^h

g 16.20 Griego iijiri: iijimatajeruqui, noono.

h 16.24: Sahaamefño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojiiibo Jesucristo amiñhaico imino moonihi, onoonoco.

Moocaanico Iimono.

²⁵ Jaanegui masii Moocaanico mihimequi. Diibo amiihai miyaavogoco equehecutusujiruubo uujoho ijiiibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi ijiiibeguehicabadi, bu siicijetiro jiiniije ifiivuumumi iicauno agaajaratino ificuunoco Moocaani agaajasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitiibo tajiiba onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatiniuhaamefeenedi. Jaano toono agaajarautiruno jisumi gaajacafutucuuhi paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idiiboro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofeenedi diiboco mihimono ufucuro finijitih. Fine.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

1 Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufeenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jiniijevi Mohaivojiibo Jesucristo, bu diito Aivojiibo icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebiima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojiibo Jesucristofeenedi icano.

Cristofeenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahijivaro amiihaihallivi Moocaanico imehicahi; Cristo Jesufeenedi Moocaani amiihaico imino omooninohallivi. ⁵ Miïro Cristofañodi mihicamaño Moocaani amiihaico aciuhi mojeebii gajadi fanoova busumijebadi fanohijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amiihaivi Cristoti jiiibogo miyaano iicano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amiihaiditi jinehejeba cuujivaachutihi Moocaani aacinehejeonoti Mohaivojiibo Jesucristo asaajinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amiihaico imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihicahi Mohaivojiibo Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitatiibo Moocaani. Jaabo amiihaico cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojiibojaagodi miicaqui.

Moocaani Iijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanegui jino amiihaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojiibo Jesucristo momofeenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amiihaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajejaagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miïro amiihaiditi uco jiiibogomo Cloe onoobo yoto, amiihaifeeneviva iibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amiihaico neejirahi: Amiihaiva jilli meneehicahi: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicahi. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amiihaihallivi tetecucafutuuhi? ¿Nacu amiihai uujoho Pablo memeri minitacafutuuhi? ¹⁴ Miïro uujoho, amiihaiti miihaiñoobaco nitihinihi, ivi idiimisiicoro nitiuhi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaaneguiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo miihaiñooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicahi, ¹⁶ bu tolliro nitiuhi Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco

gaajacuutihí tahi fine cajaanoyocohacho nitiuhi. ¹⁷Miíro uco Cristo nitifiiri galluutihí, iimino jiiibogocoro jiiibeguequi uco galluubo. Jaaruno bu síhidi gaaja iijíri jiiibeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸Jaamaño miíro Cristo imohohallivi iguijeveuno jiiibogo jilli jihovonobadi jeevahi ciijigaifaño efeejímédi. Jaanoti ataaajímédi, jino miíhaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹Miíro Caatinihaamefaño noono:

Finisuji gaajamínaa gaajaco, bu tihisuji gaajacimínaa esicínico, noono.

²⁰¿Nacu cuuca icaabo gaajamínaafi? ¿Cuuca icaabo jiiibogomínaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jisumio jenaaumínaafi? Miíro Moocaani jeejavusucuhi jinijemínaa gaajaco. ²¹Imooniqui jinijemínaa, Moocaani gaajafeenedi, Moocaanico gaajacihinitíhi. Jaabo Moocaani igaaajafeenedi díibedi imineguiiha taajasuubo miyaavogomínaaco iimino jiiibogofeenedi saatehedi tobogo jihovonobadi iicarunofañodi.

²²Miíro judíomi dílluhicahi síhidi ejeevano gaajataco. Bu tollíro griegomí jiije gaajacoro guínehicahi. ²³Jaarunaaca miíhai mijiiibeguehicahi Cristo etetecuciniiboco. Jaanoco judíomi unucufeguemere tíimejetasuhicamo.

Tollíro judíomi iicatímédi jilli jihovono. ²⁴Jaanoti naha ucuuhuvacínímédi, judíomítí, bu judíomi iicatímédi icano, Cristo Moocaani mitya

iicaabo, bu Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵Miíro Moocaani gaajati iicarunovaha miyamínaa gaajahallínocíví síhidi jeevahi, bu Moocaani níinova iicaruno miyamínaa sefa janaaníci síhidi jeevahi. ²⁶Eneecau magaaja, tañahabomí, Moocaani amíihaico ucuuhuvaumotí bu miídimo jijeogaajamínaaotou. Jaabadíro bu miídimo aivojima iicamootou miyaamo iyaachimíhaiototí.

²⁷Jaanoti naha Moocaani íciuhi jinijemínaadi mihiífomo ícamoco agaajafimoco ínucufesúqui, tollíro bu Moocaani jinijemínaadi íniínovafimoco íciuhi esefafimoco ínucufesúqui, ²⁸tollíro bu íciubo jinijehallívi jihovono ícanoco, mihiífomo ícamoco icano jiijehallívi miyaamo ícamoco ínucufesúqui. ²⁹Jillítí díibo ímefeeneví miíhaiñóoba: Uujoho aivo síhidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰Miíro

Moocaani amíihaico Cristo Jesujaagoví miníiyuhí, tollíro bu mooníubo Cristo miíhai gaaja iicaaboco. Díibofañodí Moocaaníma sajeebíi miicaqui, mataajacuumoro díibedíro miicaqui. ³¹Jaaneguí Caatinihaamefaño onobadi: Dífiico ídiímúuruubo; Aivojiiibocoro díimo.

Cristo Etetecuciniiboco Mijiiibogono.

2 Tañahabomí, miíro Moocaanítí jiiibeguequi amíihaijaago eeguejeusumí iimino íhiímaajínoma, bu gaaja íimaama ícano fuutíhi. ²Jillíro amíihaifeeneví jinejebaco gaajatiibobadi minífutuuhí ídíibocoro Jesucristoco jaani etetecuciniiboco gaajauhí. ³Jaabo uujoho amíihaifeeneví níinovano ícauhí. ¿Míllí fine díitoco jiiibeguejí? nooboro síhidi íguíiboro veveve.

⁴Jaabadíro bu tahiímaa, tojiiibogo ícano miyamínaa gaajasurí ícatíno. Jillíro Moocaani Gajjarí, mityarí ícano ífusuhíníhi. ⁵Jillítí amíihai miyaavogo miyamínaa gaajafañodíro ícatíno Moocaani mityafañodíro iicaqui.

Moocaani Gajafeenedi Magaajacino.

⁶Jaarunofaño mihiímaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicuumofeeneví. Jaaruno jijeo gajjarí ícatíno, bu jídíhíjeo aivojito íimitimo gaaja goovano

ifinifineri icatino. ⁷Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaaratino itihinoco tovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani siicijetiro ficucuhi miilai taajasuco. ⁸Jaanoco cajaanoyaba saatohoti jije aivojito gaajaciutihi. Miiro igaajaciuruva tetecujitirumo niquejeo imi Aivojiiboco. ⁹Jilliro jilli, Caatinihaamefaño onobadi:

Miyaminaa aatyimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque,
bu miyaminaa jeebiifaño ijicafetehinitinoco icano,
Moocaani imibachucuhi diiboco agajimeguiiha, noonoro.

¹⁰Jaarunoco Moocaani mihaico gaajasuhi Igajafeenedi. Miiro Igajia paryi fanoocoro gaajahi, bu Moocaani jeebii faicuvahi iicarunoco.

¹¹¿Nacu, cajaanoyaba sifi esamaajeque? Idiiboro igajia diibofaño iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji miijoho gaajatihi Moocaani esamaajeque, idiiboro diibo Gajia gaajahi. ¹²Jaabadi miilai magaayicihinitihini jinijeo gajaco, idiiboro Moocaaniti asaano Gajaco magaayicihinitihini, toonoti magaajaqui Moocaani mihaico iimihuseri aacihininoco. ¹³Jaanehejeque miilai mihiimaahi Moocaani Gajia mihaico ijiibogobadi. Jaano miilai gaajariro magaanoco icatino. Jilli miijiibeguehi Moocaani jiibogoco miyaavogominaaco.

¹⁴Jaanoti Moocaani Gajama achahaabo gaayicitihi Moocaani Gajjaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaatimaño. Jaanoco Moocaani Gajjariro magajacitahi miyaano iicanoco. ¹⁵Jaanoti naha Moocaani Gajama iicaabo paryi fanoovaaco agajaaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, miijoho neejitirahi. ¹⁶Miiro Caatinihaamefaño noono: ¿Nacu, miijoho gaajaciuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico miijoho conooco jiibeguejirahi? Jaanoti naha miilai Cristo esamaajema mihicahi.

Moocaani Amusuminaa.

3 Jaamaño tañahabomi, uujoho amihaima Moocaani Gajama iicamoma mihicanicibadi iimaatihi, jilli Moocaani Gajama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristo jagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. ²Amihaico itihitincoro jiibeguehinini oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihiisunicibadi. Itihitincoro jiibeguehinini magaayicujitiruneguiiha, bu jisumihica magaayicitihiica icano. ³Jilli amihaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miiro amihaifeeneri icanehejehiica siinohalliti sitaaco miijiheveneheje, iibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omoonnicibadiro momoonihicahi. ⁴Miiro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloobo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apoloobo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

⁵¿Nacu miijoho Pablo? ¿Nacu miijoho Apolo? Jilli miilai Moocaani amusuminaa toonofenedi amihai mimiyaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi mihaico Aivojiibo acidineheje. ⁶Miiro uujoho basuui. Jaanoco Apolo maaisuui. Jaanoco Moocaani jusisui. ⁷Jaamaño abasuubo sihidi ejevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanooco omoonibo tohoco ujusisuubo. ⁸Miiro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. ⁹Miiro miilai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amihai Moocaani

dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani iijaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihuseti uco acidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaajaabobadi ihimahacinoco kuhufono basuhi. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanijihachijji imino esicinimoro majaani. ¹¹ Miïro siino sita ihimahaciti ficuucujitirahi ihimahaci Jesucristo icacuumãño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihibajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jiihuner iicano ajaanihachijji ¹³ eheetavodiibo dudicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miïro cijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaan miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaan dudicamaajehacho Moocaani nisufaño di afatyooobo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudicamaaje gañicafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono cijigai iijaco ijigasunoti atajanibadi.

¹⁶ ¿Nacu magaatiji amiihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija amiihaifaño iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco ifinisuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miïro amiihai Moocaani iija. Jaaja mihinivatija.

¹⁸ Jaanegui cajaan amiihai ifiico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amiihaifañoti: Jidihivi uujoho gaajaminaafi, monoobo gaajatiibobadi miminifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifeteji. ¹⁹ Miïro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miïro Caatinihaamefaño noocinino: Moocaani gañisuihi agaajamoco abañificamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noono: Aivojii bo gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onono.

²¹ Jaanegui miihaifanooba miyaminaafi jiiibegueri amiihai ifiico mitya mitya momoonidino. Miïro paryi sabadiro amiihaifeneheje. ²² Miïro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amiihaico miiibeguequi fanoro Moocaani amiihaico aacino jiiijehallivi mihicanohachuta, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icano paryi amiihaiguiiha. Tolliro guijevfeenedi Moocaanijaago mihifetejineguiiha icano. ²³ Jaanoti amiihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

Minisuminaa Dudicamaaje.

4 Jaaneguiiha amiihai miihaico Cristo jeevivominaati mehesicini, bu Moocaani jiiibegueji itihino jiiibogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajiibama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi milli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi. ⁴ Jinejeti uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusucafototih. Jaanoti naha idiiboro Aivojii bo Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojii bo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovoiicarui, bu tolliro civoguiino toovono iicarunehejeque. Bu tolliro jaabo jiiibeguejiibo miyaminaa jeebiino eesamaaifenehejeque. Jaadi naha jari iticovocivi Moocaaniti gaayicijimo diitoco acahacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiiha Apoloti, uuti icano, jaamo magajahi. Jaanoco misiti magaja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onono janaanivivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiiditi mitya mitya mihicamoro sifiico tihisutimo mihica. ⁷ ¿Nacu miiijoho ico miyaaboti ficuui? ¿Nacu cono iima chahahi agaayicitino?

Jaano bu agaayicicunoco, ¿collihi sifiiti agaayicitiibobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

⁸Miïro paryiicino toonoma mihicacuui. Miïro sihidi mubusumijevacuui. Miïhai aivo aivojitorucu, monoomoro miïhaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahaivojiiivejirahi, miïhai amiihaima bu sano mahaivojiiivequi. ⁹Miïro jilli tahesicini neehi: Moocaani miïhai minisuminaaco famooguinooviro ficuui iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miïro miïhaico miyaminaa iimogotimoro ajabafiinovi mihifutucuui, Moocaani toomominaa ihatyimequi, miyaminaa ihatyimequi icano. ¹⁰Miïhaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafiimo, neehicamo. Miïhai miniinovafihi. Jaanoti amiihai mequehecufihi. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti miïhaico jilli: Mihiifomo, noomo. ¹¹Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganiicicafetehi, moojanoma machahahi, ¹²miniinovatehicahi, muhuseneri mududicamaaimo. Miïhaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Miïhaico idaasuno omooninehejeque majaabicihicahi. ¹³Miïhaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siicuno mihiimusuhicahi. Jiinije beevabadi miïhaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

¹⁴Jino amiihaico nucufesuqui jilli caatinithi. Jilli amiihaico fajiiniqui agajjimo taseemeque icabadi. ¹⁵Miïro diez mildimo amiihai jiiibogominaa Cristoti amiihaico ijiiibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatithi. Miïro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufañoði iimino jiiibogofeenedi. ¹⁶Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino iicabadiro mihica.

¹⁷Tooneguuiharo bu amiihajaago Timoteoco galluui taseemenebadi agajiiibo Aivojiiibofañoði imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofañoði uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaño jiiibogooboro efeehicabadi. ¹⁸Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihajaago ufucuro ufuucujitiivibadi. ¹⁹Jaanegui amiihajaago goovajino ofoono Aivojiiibo iimogohachijii. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omoonitinoco icano. ²⁰Miïro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. ²¹Jaanegui ¿jinejeque mihimeguehi? ¿Amiihajaaga feeji imeima, nacu gajjima, siicu ifi gajjama?

Ajevati Onoono.

5 Miyaano amiihaifeeneviva ajeva icano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miïro saafivaha caanimi taabamima icahi. ²Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idaasuno mihicatano. Tolli omooniboco amiihaifeenetu buhigovi maganii. ³Miïro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaño: Tolli iicaabo imitico, nuucuui amiihaifeeneri iicaabobadi. ⁴Mohaivojiiibo Jesucristo momofañoði amiihai mihigaicinimoma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojiiibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. ⁵Jaabo diibo iimitiiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisuqui omooniruubo, idaasuno iicaneguiiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaivojiiibo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebii itaajaqui.

⁶Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. ¿Nacu magaatithi ajashuruno levaduraguiiji paryi ifaasihifaño

acaísecafetefinoco. ⁷Jaanequi toono eedelevaduraguiijico magañinibadi toonoco amiíhafeeneti magañi. Jaamo boosihi toguiijima achahasihibadi mihicahi, toono amiíhai mihicabadi. Miíro siicijeminaa oveja seemeneque gaicaaujibuumo Pascua jiiabaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco guijenümo safooro miíhai imitihallivi. ⁸Jaanequi masii Pascua jiiabaimoco meheetavequi tohimitico magañimoro, oono eedelevaduraguiiji iimitiguiijico mihicanicibadi. Jaamoro ivi toguiijima achahano maahunerio meheetavequi abañitino jeebiiri, miyaaneri icano.

⁹Miíro amiíhaico juufaiji acaatinuahaamefañodi nuucuuih: Aajevafiimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰Jaaruno tolli onoo bo paryi jiiinijehalliri iicamo aajevafiimoti, ifiguiiharo fanoovaaco imeguefimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro ijinitaco ejeecivefimoti icano nootih. Miíro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiiinjeti siijiiinjevi mefeeljirahi. ¹¹Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuruubo ajevaco imoyiicibho, ifiguiiharo fanoovaaco imeguififiibo, ijinitaco ejeecivefifiibo, sicamañoco ijiibocasififiibo, bu iguriicavefifiibo, bu ananigaififiibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba mamachudino. ¹²⁻¹³¿Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiiboro Moocaani diito: Imitico, neeji. Jaanoti naha amiíhai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneeljirahi. Jaanequiha diibo iimitiiboco amiíhafeeneti buhi magañi.

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

6 Amiíhaiti saatoho amiíhai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, ¿collihi miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicihi? ²¿Nacu amiíhai magaajatihi miyaavogominaa jiiinijeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jiiinije amiíhairi udugaacufetejino icanaaca, ¿collihi toono sihidi ejevatinoco amiíhafeeneviro mihimibachutihi? ³¿Nacu magaajatihi Moocaani toomominaaco miíhai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? ¿Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴Jaamo bu amiíhai jijeonehejehalliti mihiiibacasinoma mihicamo bu, ¿collihi jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefehichahi? ⁵Jino amiíhaico nucufevesuqui neehi: ¿Nacu amiíhafeenevi gaajaminaafi saafiiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶Jaano icanaaca, ¿collihi masatyehicahi amiíhai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷Amiíhafeenevi iibacasima mihicamaño aivo imitino mihicacuuih. ¿Collihi jilli tolli icarunoco majaabicitihi? Jaafa jilli amiíhaico nanimo.

⁸Jaarunaa amiíhai sahigotiro imitino momoonihicahi, mananihichahi amiíhai nahabomicro.

⁹¿Nacu amiíhai magaajatihi iimifiitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amiíhai ifiico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sifigoma iicafifimo, bu sano gaifiimimaryo iicafimo, ¹⁰ananivafifimo, fanoovaaco iiguiiharo iimoyiicififimo, bu iguriicavefifimo, bu sitaaco imitino eneefifimo, bu sitaaco imitino omoonififimo icano Moocaani aivojifaño feejitih. ¹¹Jilli icauno amiíhaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebii icacuumo Aivojiibo Jesu momofenedi, bu Moocaani Gaijafenedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹²Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijitihi. ¹³Miyaanoco noonicimo: Machuta miino jeebiiguiiha, mojeebii machutaguiiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisuji. Jaanoti mofi ajevaguiiha icatihi Aivojiibo Cristoguiiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiiha iicaabo. ¹⁴Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihaico imityari tolliro buheetesujiibo.

¹⁵¿Nacu amiikai magaajatihi amiikai ifiino Cristo ifiioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiiti iciiboro ajevaminaago ifiivi ficuji? Cha, tolli icatino.

¹⁶¿Nacu bu amiikai magaajatihi ajevaminaagoma iicacasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Miiro Caatinihaame neehi: Famisiciro sahucurucuji, noonoro. ¹⁷Jaabadiro Aivojiibojaa iminifotoobo sagajarucuji diiboma.

¹⁸Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifihi mofifañodi iicatinoco. Jaanoti ajevaco omooniiبو ificoro imitino moonihi. ¹⁹¿Nacu magaajatihi amiikai ifiino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amiikaifaño iicaabo, Moocaani amiikaico aaciibo. Jaamo amiikai, amiikai ifi abajatoro mihicatihi. ²⁰Miiro amiikaico ajashutino jaadari Cristo gujeveri Moocaani jaaducuhi. Jaanegui Moocaanico amiikai ifiiri macahacisu.⁴

Taabavaditi Onoono.

7 Jaanoti oono uco aamefaño meneehininediti amiikaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigooco dudiicitiiبو iicano. ²Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amiikai ticovohocivi amiikai taabamima mihica. Jaabadiro bu gaigoomi amiikai ticovohocivi amiikai tajemima mihica. ³Amiikai tajemii amiikaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amiikai taabami amiikaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴Miiro mogai ifi abajagoro icatihi, idiiboro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatihi, idiigoro mogai abajago. ⁵Jaanegui: Chahano, meneedino mihimogocasisumi ivi idisumiro famisiciro sabadiro mihiimaacasimisiro: Jillii ticovono miicaqui Moocaanima mihiimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobunati siino dojicuviro mihicacasi iji Satanas onoobo amiikaico abañineri sitama imitico momoonidino.

⁶Jilli, jilli amiikaico uujoho neehi, tajiiba icatino. ⁷Aivo imeguejirahi famooro gaifimi jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovoocivi Moocaani aacinibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸Jaanegui neehi: Ataabavatimehejeque, fibaijigomihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihicano. ⁹Jaanoti saatoho ticovono mihicajitiruumo siino matajeva. Jillii imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaabicijitirunerii daasuno mihicatiqui.

¹⁰Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajiibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojiibo tajiibahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹Jaanoti

a 6.20 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amiikai ifiiri, amiikai gaijari icano macahacisu. Jaano toonoci fanoociro Moocaaninohoci, onoonoco.

mejeevesuhachijji siino^b tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijjiivo. Jaabadiro aijjimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivojiiibo onoono icatino:

Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino icagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruubo diigoma imino icagohachijji mejeevesudino.

¹⁴ Miiro aiji imiyaavogotiruubo mogaifañodi Moocaanidi imicuuobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifañodi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova amiihai seeme imifjiritrahi imiyaavogotimo seembadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocaanidiro icacuuhi. ¹⁵ Jaanoti oono imiyaaveguehaticimo ejeevesugohachijji, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli icago ejeevesuubo icano sajeebii icacuuhi. Miiro Moocaani miiahaico sajeebii guiiharo cuuhuvauhi. ¹⁶ ¿Nacu fine ijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, ¿ijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

¹⁷ Oono amiihai ticovohocivi amiihaico Aivojiiibo aaciuno icabadi, bu Moocaani amiihaico ucuuhuvausumi mihicaubadiro icano mihica. Jilli tajiibahi paryiicino Moocaani iijanofaño. ¹⁸ Saatoho mucuuhuvacafutuuhi amiihai meeha quiticinimo mihicamo, tobadiro quiticinimo mihica. Jaabadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuuhi tobadiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ Miquiticinino sihidi jeevatihii. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatihii. Iidiiinoro Moocaani tajiibaco meheetavano naha sihidi jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro mihica. ²¹ ¿Sifi jijovono diicaabo cuuhuvacafutuuhi? Jaarunoco deesicinidino. Jaanoti bu toonoti ataajajino iicahachijji, tolli mooni. ²² Miiro sifi jijovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivojiiibo ataajasucuborucu. Jaabo jilli sajeebii diiboco jeevivucuji. Jaabadiro bu sajeebii iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo jijovonurucu. ²³ Miiro ajashutino jaadari Cristo gujeveri majaaducafutuuhi. Jaanegui miyaminaa jijovototi amiihai ifico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amiihai mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro, bu jisumi Moocaanima mihica.

²⁵ Jaanoti ivi bagocajamihallivi Aivojiiibo tajiibama chahahi. Jaarunaa jino eesicininoco neehi, uco Aivojiiibo idaaugonofeenedi imihuseebe iicamaño, jilli amiihaico neehi: ²⁶ Uudi imino gaifi oono icabadiro iicano jisumihije jino idaauno mihicaneheje iicamaño. ²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabavahachijji, imitico diicijitihii. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitihii. Jaarumo idaauno icaji. Jaanoco jeedi uujoho amiihaiti buhigovi miniiyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jijehallivi gueneene mihicajitihii. Jaanegui amiihai taabamima mihicamo mataabavatimobadi mihica.

³⁰ Jaanoti bu mataamo mataatimobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicatimobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicatimobadi mihica. ³¹ Jaanoti bu jijeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadi mihica. Miiro jijeoneheje jilli ihifuvusuro icaruno finifihi.

b 7.20: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amiihai ifiiri, amiihai gaijari icano macahacisu. Jaano toonoci fanoociro Moocaaninohoci, onoonoco.

³² Uujoho imogotíhi sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavatiibo Aivojiiho Cristo nehejeque imino teemehi, Aivojiihoco imo imo imooniqui.

³³ Jaanoti ataabavacuubo jiiñjeonehejejaagoviro icahi mogaico imo imo imooniqui. ³⁴ Jaabadiro bu atajevacuugoti atajevatimo siibadiro diitoti icahi. Atajevatigo Aivojiiho nehejeque imino mooníhi; ijeebii, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jiiñjeonocoro imino moonífihi aijico imo imo imooniqui.

³⁵ Jaanoco jillí neehi amíihaidi iimiqui, amíihai imega jegaiteereque ficuquui icatino, jillí iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojiihoco miyaano fanoovari jeecivomoro mihicahi.

³⁶ Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, taje vatigo iicano imitihachíji, matajeni. Matajenino imiti icatino. ³⁷ Jaanoti ijeebiifañodi quehecuno eesciniibo: Jinejeti ucuujivaachutiibo ifi, onoobadiro iicaabo ijeebiifañodi ille bagocajaco imino ificugoobo aivo imino mooníhi.

³⁸ Jaanoti bu atajeniibo imino mooníhi. Jaanoti bu atajenitiibo aivo sihimi mooníhi.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajiibari aijimario icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijevehachíji, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogooboco taje vajirugo ivi miyaavogominaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Miíro uujoho tafiico esicinihi, tolliro bu fine Moocaani Gajama iicanoco.

Jihovocaanimico Ejeecivono.

(Rm 12.1-23)

8 Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimico ejeecivehicanoti amíihaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magajacuui. Jaaruno togaaja miíhaico mofiicoro mitya mitya momooninoviro jusisuihi. Jaanoti naha saatohoco magajimo diito miyaavogoco mujusisuihi. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agajiihoco, bu Moocaani diiboco gaayicíhi.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jiiñjehallivi síhidi jeevatíhi ivi idiiboro saafiro Moocaani.

⁵ Jaarunaa niquejefaño, bu jiiñjehallivi icano bu síhidi jaatyó diosmi onoomo icahi, tolli eneehicamedí icamo síhidi díosmi onoomo, bu síhidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha miíhaidi icaabo saafiro Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi. Jaabeguiiha miíhai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiro Aivojiiho, Jesucristo, diibo feenedi paryi fanoova icahi, bu miíhai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatihi. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibuumaño, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, íhesamaaje iniinovamaño, toonoti ijeebiico mimihiniñbadi esiciniimo. ⁸ Miíro mamachunoti Moocaani miínoco gaayicitihi. Miíro mamachunoti mojeebii imitejitíhi, bu mihiniivatejitíhi icano. ⁹ Jaarunoco mehesicini, amíihai siibadi esiciniitimo mamachunofañodi, sífi imiyaavogo iniinovaaboco imitifaño magaíisudino. ¹⁰ Eneecau bu amíihaico neequi: Íjoho tonehejeque agaajacuubo ijinitaco ejeecivehicamañovi acasiivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutiibo aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamaño jilliti íjoho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguijevecuuboco. ¹² Jaamaño

jilliti amiíhai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebiico mimitasumaño amiíhairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiiha uduunofañodi tañahaboco imitifaño igañisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitíhi.

Minisuminaafi Dudicamaaje.

(Gal 1.11-2.10)

9 Miíro uujoho sifi jijovono icatíhi, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojiiíbo Jesuco atyimehinicuuhi. Jaamo amiíhai Aivojiiíbedi ududicamaaínofañoti mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatíhi. Jaanoti naha amiíhaidi uujoho minisuminaafi. Amiíhai Aivojiiíboco magaayícimaño uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magaaasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditi eneehicamoco: ⁴ Miíro famoovadiro imino. Jaanoco misí paryi magaayícíhi machuqui aacinoco, aduqui aacinoco icano. ⁵ Tollíro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavono uuma ihigeequi. Tollíro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihigeequi, oono saatohe minisuminaa iicabadi, oono bu Aivojiiíbo Jesu nahabomi iicabadi, bu oono Pedro iicabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amiíhai mehesicinihi idiimisiro misí Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimisiro, bu jiiibegueriro mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaaní amocasiminaafiti iicaabo iinoro ineehejeque naajenicíhi? Jaabadíro bu, ¿cajaaní nacu baacuco abasuubo inoovati guenetiiíbo icanicíhi? Jaabadíro bu, ¿cajaaní nacu ihovejamico imifañoco amaamiíbo toonoti adutiíbo icanicíhi? ⁸ Jilli onoonoco miyaminaaro onoono noomoro mehesiciniidino. Miíro bu tajiíbañaño tollíro noono. ⁹ Moise tajiíbahaame jilli neehi: Buey itrigohallidi iigoneri jehetiíbo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaímaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijumaño nuutiíbo. ¹⁰ Miíhaiditi unuunoco jilli nuubo. Miíhai imiguiiha totajiíbacó eetavuubo. Miíro jiniíjeque acaajaabo, bu itoogaiñoco ejehetiíbo icano ufucuro inoovataco iicijinoco esiciniíboro moonífihi. ¹¹ Jaaneguiiha amiíhaifeenevi Moocaani dudicamaajeque meheetavomo. ¿Millí bu jaamo busumijeque gaayicitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amiíhaiti ijaadaco gaayícíhíhí. Jaanegui imi miíhai.

Jaarumo miíhai toonoco midillutíhi. Jilíro paryi jaabicimoro mihicahicahi Cristo iiji jiiíbogoco jeevesutimo miícaqui. ¹³ Miíro amiíhairyo magaajahi temploja jeevivominaa tooja jeevivo sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeevivo asimico agaicaaumoro ejeevivefimo toonoti duufíhi. ¹⁴ Jaabadíro bu Aivojiiíbo nuuhi: Cristo jiiíbogoco iijiiíbogomo Moocaanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutíhi, bu jilli nooboro caatínitíhi uco siinoti mahacíqui. Imeguehi aivo miíhaiñooba uuti: Miíhaico dilluhicaabo, nootimaacaro iguijaveeneque.

¹⁶ Uujoho Cristo jiiíbogoco iijiiíbogonoti tafiico síhidi mityano esicínitíhi. Miíro toono dudicamaajeque Moocaani uco tajiíbauhi. Jaamaño idasucanijiru uudi toonoco jiiíbogotiíbo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jilli uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayícíjirahi. Jaanoti tajiíbari omoonímaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajiíbauno.

¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayícino? Ijaada uudi Cristo jiiíbogoco iijiiíbogono sitaaco toono jaada busumijeque dillutiíbo iicano.

¹⁹ Miíro uujoho sifi jijovono icatíruubo famoojijovonoti minifetehi Cristodi síhidi miyaminaaco icíqui. ²⁰ Judiomiñaño iicasumi judiomíjadi

minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Oono judiomi Moise tajiiba onoobadi iicamo iicabadi icafihi, diitoco iciqui; miyaano totajiibaguino icatiruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajiibaguino icatimofaño iicasumi diitobadiro minifetefihi miyaano Moocaani tajiibaguino icaruubo, Cristo tajiibaguinodi iicamaño. ²² Jaanoti bu iimiyaavogo iniinovomofaño iicasumi diitobadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova iicabadiro minifetehicahi tolliti diitoti saatohobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujiibogoguiiha, tobogo iminoco isivanofañodi icaqui.

²⁴ Amiihairyo magaajacuhi jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefihi. Jaarumoti saafiuro ijaadaco gaayicifihi. Jaaneguiiha tolliro amiihai Cristo iimogobadi imino momooni. Jaamo ijaadaco magaayicahi.

²⁵ Miuro paryi bañamaajefaño iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitaiti. Jaamo tolli moonifihi ijaada minihaico igaayiciqui, jilli gueenene iicajitirunoco. Jaanoti naha miihai momoonihi ufucuro ifinijitino jaadaco magaayiciqui. ²⁶ Jaanoti naha uujoho mihiciciniiboro ijiinoobobadi icaiti. Jaabadiro bu sicamañehejeque aganihicibiobadi amocasitih. ²⁷ Jilliro ivi tafiico uuro tajiibafih uujoho imogobadi iicaqui, uujoho saatohoco ijiibogonobuunati uujoho imitino ihinejiruneguiiha.

Ijinitaditi Afajjinino.

10 Tañahabomi imeguehi amiihai magaaanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efeehecaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojicuti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabadi minifutuui. ³ Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, ⁴ bu paryi famooro aduumo Moocaaniti asaanonifaihuco. Miuro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecunicibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino icauhi. Jaamaño jiihaifeeneviro sicaisituvi finiumo ofoohigovi iifototimoro ijiinijeve.

⁶ Jilli icauno toonoti miihai magaaajacui. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. ⁷ Jaaneguiiha amiihai ijinitaco mejecivedino diitoti saatoho ejecivuubadi. Miuro Caatinihaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi jiihbaiminicuumo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonidino, diitoti saatoho ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro finisuubo sano ajashutino ventitres mildimoco. ⁹ Bu Moocaanico minisudino, diitoti saatoho inisuubadi. Jaamoco jiiinimomiri eheedusuneri finiumo. ¹⁰ Bu imitino Moocaaniditi mihiiamadino, diitoti saatoho iimaubadi. Jaamoco guijeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, finisuuhi.

¹¹ Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinihaamefaño ficuumo toonoti miihai mihiguicivomoro magaaajacui. Jino niinosituvi mihicamo. ¹² Jaaneguiiha: Uujoho imino aivo sefano icahi onoobo, deesicini daaquetedino. ¹³ Amiihaico iji inisunicibadiro bu paryi famoovaaco nisufiibo. Jaasumi Moocaanicoro mehesicini, diibo amiihaico teemeji iji janaanici amiihaico inisunofaño gañiisutiibo iicaqui. Jaano toono nisu amiihaivi agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amiihaico aciji. Jaamo majaabicahi.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiiha ijñitanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli amiñhaico neehi, gaajaminaa mihicacuuneguiiha. Jaanoco jino amiñhaico afajñinoco amiñhairyo mehesamaaje. Jaamoro magajaci. ¹⁶ Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonicihi, Cristo itijohoco etetecucafutusumi agaññunofañodi, famooro sahigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miquisicarunicihi Cristo ifiico itetecucafetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ Miñro miñhai Mohaivojñibo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutiruro tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica idiñhicaró sahicaró. Jaamaño saafiibadiro miñhai Jesucristoco mimiyaavogonicihi.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magajaja, oono jeeçivo asimiti uduumo imitino gajjamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onooço: Ijñita miyaamo iicanoco, nootihí. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonicimaño asimico ificunicimaño sihidi jeevuno, nootihí. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatoho Moocaanico agaajatimo jeeçivoco eheetavomo jihovo gajjamícoro jeeçivefihí Moocaanico jeeçivotimoro. Jaaneguiiha uujoho imogotihí amiñhai imitino gajjamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu ijñimi adutahilluti mahaduno. Jaabadiro bu imijitiruno Aivojñibo imi machutati mamachumoro, bu ijñimi machutati mamachuno. ²² Mohaivojñiboco misifiratusudino. Miñhai diibo janaanicivi sihidi mejeevatihí.

Jilli Cristotaco Magajineri Imino Mihicano.

(Rm 12.1-23)

²³ Miyaanoco noonícimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro miñnedi imitatihi. Jiñhi, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusisunoco amusutihí. ²⁴ Ivinaaca naha mofiicoro imino moonítimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabadiro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillutimo: ¿Naha tohasimi jihovocaanidi ejeecivugucuuno asimí iicanoco? magajaruva amiñhai esamaajedi iimijitiruneguiiha. ²⁶ Miñro paryi jiññehalliri iicano Aivojñibo Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatiibo amiñhaico diiboma mamachuqui ucuuhuvusumi, mamachu paryi fanoovaaco amiñhaico aacinehejeque dillutimo, amiñhai esamaajedi imijitiruneguiiha. ²⁸ Jaanoti saatoho amiñhaico: Jino asimí ijñita jeeçivo, noomoro ijñibogohachiiji muduudino, diibo amiñhaico ijñibegueebedi imijitiruneguiiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiiha.

²⁹ Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collihí sifí esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitiibo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocaanico graciaço aaciunoco, bu ¿collihí sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jiñ, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiiharo momooni. ³² Miñhaiññoobaco toonofañodi imitifañovi magaññisudino judiomico, bu judiomi iicatimoco, bu Moocaani iijanominaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino mooniiboro icaji. Tafiguiiharo

imino omooninoco imogotíhi, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani diitoco itaajasuqui.

11 Jaaneguiiha jino uujoho iicabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo iicabadi iicanoti.

Jilli Gaigoomi Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amihaico sihidi imehi, fahijivaro uuti mehesafotomoro, amihaico ijibeguehinebadi mihichicaneguiiha. ³ Jinooco bu imeguehi magajanoco Cristo gaifiimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocaanima cultofaño ihiimaajisumi, bu diibo iimaaco ijibeguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima cultofaño ihiimaasumi, bu diibo iimaaco ijibugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro icano. Ono iinigaico icidaruva iicajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachijji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu icidano icano unucufesuhachijji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi foboocijitiirahi, diiboco Moocaani ifibadiro ifiivusumaño, bu diibo iminehejequere omooninofaño di Moocaani imi ifivusucafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo iminehejequere omooninofaño di gaifi imi ifivusucafetehi. ⁸ Miiro Moocaani gaifiico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutiibo. Jaanoti naha gaigoooco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiguiiha eetavocafutuuhi. Jaanoti gaifi gaigooguiiha eetavocafututihi. ¹⁰ Jaamaño jilliti gaigo iinigaico fabaacunicíhi aiji mityaguino iicanoco Moocaani toomominaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofaño di mihicamaño magajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo chahajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaaniti saahi.

¹³ Eneecata amihaairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imeebaiguima icano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima icano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saatoho toonoti ejenaauhachijji igaajaqui miíhai, bu Moocaani iijanominaa iicamo magajatíhi uufocovi siinoco.

Aivojiiho Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco amihaico onoonovi amihaico imotíhi. Miiro amihaivaha mihigaivusumi imino moonitimoro imitino momoonihicahi. ¹⁸ Miiro uco jiihogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicachachijji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igaajacafetequi. ²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivojiiho Imi Machuco meheetavono miyaano Aivojiiho Imi Machu icacutino. ²¹ Miiro mamachucujisumi saatohova ijeevadisahaje imegaviro mamachuhicahi. Jaamaño saatoho ajebama icanaaca saatoho mutuvamoro miguiriacociníhichahi. ²² ¿Nacu amiíhai iijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho amihaico neeji? ¿Nacu toonoti amihaico imeji? Chaha, imotíhi.

Aivojiibo Imi Machu.

(Mt 22.26-29; Mr 12.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivojiibo ijiibugunoco amihaico jiibuguhi: Miïro Aivojiibo Jesuco aacijifucu ihusefaño maahuco gaayiciubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohallivi iimuudi iquisicuuboro nuuhi: Ifaaji, mamachu. Jino taahuco amihihallivi iquisicuafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabadiro bu toonoco amachunobuunati ihusefaño ihadutahilluco agaayiciuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro eheetavono tatyijohofañodi. Jaanoco fahiijivaro mahaduno ticovovi uco mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha amihihai fahiijivaro tohicaco mamachusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magajasuhicahi Aivojiibo Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivojiibo Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivojiibo Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaanoyohacho Aivojiibo maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti imitino aadumo icano imitino moonihi Aivojiibo ifico, itijohoco icano. ²⁸ Jaaneguiiha iticoni paryi amihihai imitico mehesamaaimoro Moocaanico mijiiibogo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivojiibo ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icihi. ³⁰ Jaamaño amihihahi ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guijevecinicuhi icano. ³¹ Jaaneguiiha imino mihihai mofico mehesamaaimoro Moocaanico mijiiibogomoro momooniruva Moocaani mihihaico tolli moonitiibo iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani mihihaico mohimitihalliti jilli moonifihi mihihaico ahaamiibo sano Moocaanico imiyaavogotimoma mihihaico ciijigaifaño iganiijiruneguiiha.

³³ Jaaneguiiha tañahabomi, Aivojiibo Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi motoomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho sihidi mahajebavahachiji iticoni amihihai iijafañerehiica mamachu, amihaico Moocaani imitino mihigaivomoro momooninohalliti aamidiibo. Jaanoti sanehejeque ufucu amihaico uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

Moocaani Gaija Aacino.

12 Tañahabomi, imeguehi jinoco magajaanoco Moocaani Gaija mihihaico aacifinehejeque.

² Amiihairyo magaaacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiiha imeguehi jisumi magajaanoco: Cajaanoyohacho Jesuco afajjamo Moocaani Gaijari toono ihiimaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojiibo, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miïro icano siibadihije Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiïro Moocaani Gaija toonoco aaciibo. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino dudicamaajeri Aivojiiboco jeeceivefimo. Jaaruno saafiïro iicaaboco Aivojiiboco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani dudicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninicihi. Jaarunoco saafiïro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco

igaajasuqui famoova imiguiiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoco aciibo gaaja iimaaco. Jaabofenediro bu saatohoco aciibo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofenediro bu saatoho gaayicichi miyaavogoco. Jaabofenediro bu saatoho gaayicichi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayicichi sihidi ejevano mityaco omoonijinoco. Jaanoti bu saatoho gaayicichi Moocaani iimaaco ijiibogonoco. Jaanoti bu saatohoco Moocaani acihi agaajacijino mityaco jihovo gaijaco, miya Gaijaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayicichi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayicichi toojiri ihiimaanoco agaajaciiboro ijiibogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiiboro Moocaani Gaija acihi. Diibo famoovaaco ijevadisahaje omoonino mityaco acihi diibo imogobadi.^c

Saafi Ifihotoro Miihai.

¹² Miiro mofi sanooro icaruno fiivaano miino ifiiti sihidi dugaacacineheje iicanobadi, bu Cristota famañoova jeevomañehejeque meheetavorahi. Jaarumo saafiitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro miihai judiomi mihicarumo, griegomi mihicarumo, sifi jijovoto mihicarumo, bu sifi jijovoto mihicatirumo icano, sagaijaro minitacafotonofenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagaijacoro paryi miihai magaayicicuumaño.

¹⁴ Miiro mofiiti fiivaano inonohocinihi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use icatimaño ifiiono icatiji, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiiono icatiji, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofi sano aalli iicaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohoji iicaruva, ¿milli minihicijirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhuse iicaruva, ¿cuuca mofi icajirahi?

²⁰ Miiro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

²¹ Jaamaño mohaalli muhuseque: fco imogotiji, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: fco imogotiji, neejitirahi. ²² Tolli icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijiji. ²³ Jaabadiro bu mofiiti miiviro magaijinehejeque imino gaachehuri mijicuniciji. Jaabadiro bu oovosiitimañehejeque imino mofoboociji gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosiitimañehejeque mofoboociji oovosiimaño. Jilli Moocaani mofico eetavuuhi, mofi oovosiitimañehejeque janaanici magaijiqui. ²⁵ Toonoti mofioneheje ijevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jilliro fanoovaro sabadiro igaijicasiqui. ²⁶ Jaanoguiha samaño aavuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amiihai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifiioneheje mihicamo. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafisari iticovoocivi acihi Moocaani iijafaño dudidamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinoco ijiibeguefimoco, jaanohallivi jiiibogominaaco, jaanohallivi sihidi ejevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino iijineri ihiimaafimoco icano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jiiibogominaa? ¿Nacu famooro sihidi ejevano eetavominaa?

^c 12.4-11: Meeci Col 4.7-16.

³⁰ ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mitiyama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihi agaajaratino iijineri? ¿Nacu bu famooro jiiibeguefihi toojiri ihiimaanoco? Chaa, tolli icatino. ³¹ Jaaneguiiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaayicijnoco miguiino. Jaarunaaca uujoho amiihaico jiiibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

Gaijima Mihica.

13 Miiro uujoho miyaminaa iijineri, bu Moocaani toomominaa iijineri icano iimaaruubo, gaijima chaharuva, jilli ciimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño meehuco mohojisuno idicuno iicabadi jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani iijico jiiibuguruubo, bu fanoova itihinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidi miyaavogoma iicanofenedi ifabainoco sihigovi afatyunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. ³ Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco ifehicaruubo, bu tolliro tafico gaijitiibo acijirahi Moocaanico imogobadi ijigasuhachiiji, jaarunaa gaijima chaharuva, ¿jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imihusehi, sitaaco inohallitiro jiihevetatiibo, uujoho sihidi jeevahi nootatiibo, tafico mitya mitya moonitatiibo icano. ⁵ Bu tolliro idicunono moonitatiibo, gaijifitatiibo icano. Tolliro bu sifiiratotatiibo, bu imitino omoonimoco guenene jiihevetatiibo. ⁶ Bu tolliro sita imitico omoonineri imo imo icatatiibo miyaaneriro imo imo iicafiibo, ⁷ fanoovaaco miyaavogooboro jaabicifiibo tomooboro siicueebiiri.

⁸ Gaiji ufucuro finijitih. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jiiibogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino iijineri ihiimaa lliiveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miiro Moocaani iijiti sasitusacohoro magajahi. Jaasitusacoro mijiiibeguehichahi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magajacuudi toono miidimañehejequere magajahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi miihai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryiicino gaajatihi. Jaaruubo ufucu paryiicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idiinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onono miyaavogo, bu gaiji icano ufucuro finijitih. Jaarunehejeti aivo gaiji janaanici jeevahi.

Agajaratino Iijineri Iimaanoco Onoono.

14 Jaaneguiiha gaijima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gaija aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani iijico mijiiibeguejinoco amiihaico ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiiha iimaatiibo, miihaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gajjariro iimaabo toovono iicaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani iijico jiiibogoobo sitaaco jiiibeguehi. Jaanofenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani iijico jiiibogoobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuihi.

⁵Uujoho imogorahi paryiicino amiikai agaajaratino ijiri mihiimaanoco. Jaano janaanivivi imeguehi Moocaani ijico mijibogonoco. Miuro Moocaani iiji jibogo aivo janaanivivi imihi. Jaanoti agaajaratino ijiri iimaano miyaadi jeevatih. Toojiri onoonoco saatoho ijibogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuneri imiyaavogo jusijirahi? ⁶Jaabadi tañahabomi amiikaico abaatoobo agaajaratino ijiri amiikahama iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaayicijirahi? Jaanoti naha miikaico Moocaani agaajasunoti, bu amiikaico miyaanoti jibuguruva, Moocaani ijico jibuguruva icano naha amiikahidi imijirahi.

⁷Eneecau bu masii oono ifiima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojisuruva, ¿milli bu magaajajirahi imasijico? ¿cojiico ojisunoco? ⁸Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿miijoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹Jaabadiro bu amiikahidi magaajatijiri onoonoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihiimaamobadi jeevajiruno. ¹⁰Fine jiiinjehallivi ajashutino iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajaveechuhi. ¹¹Jaanoti uujoho agaajatino ijiri saatoho uuma ihiimaamedi diitedi uujoho siijinijeoobobadi jeevajirahi, uuti bu diibo siijinijeoobobadi jeevajirahi. ¹²Jaamaño amiikai Moocaani Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaayici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisunoco.

¹³Jaanoti bu agaajaratino ijiri ihiimaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro ijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴Jaanoti uujoho agaajaratino ijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagajafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiimaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagaajama icano sano masivajirahi. ¹⁶Jaamaño ijihoho Moocaanico digajiraro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miuro ijihoho onoonoco gaajatiibo. ¹⁷Jaano toono ijihoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofeenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amiikai janaanivivi agaajaratino ijiri iimaanohallivi. ¹⁹Jaaruubo Moocaani iijafaño imeguehi ajashunogayi ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino ijiri diez mildino munuuruno janaanivivi.

²⁰Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajatisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadiro mehesamaaje iimitinojaagodiro. ²¹Miuro Moise tajiiba Caatinahaamefaño jilli neehi: Jiiicumiminaaco siicumiminaa ijiri neehi siicumiotofeenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²²Jaamaño agaajaratino ijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui icano; imiyaavugucumoco igaajasuqui icatino. Jaanoti bu Moocaani iiji jibogo mitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahigoviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiimaamofeenevi saafi agaajatiibo, bu imiyaavogotiibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegevehi, neejiruubo. ²⁴Jaanoti famooro Moocaani ijico mijibogomofeenevi imiyaavogotiibo, bu agaajatiibo icano ijicafuturuva, diibo imitino iicahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amiikai monoonoco uguubunofeenedi. ²⁵Jilliti jari diibo

jeebiifaño iicano agaajarahicatino foovoiiveji. Jaadi jari ememuiivooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amiihaifeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Iijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiiha tañahabomi, jilli amiihaico neejirahi: Mihigaivusumi amiihaiti saatoho masima iicahachiiji, bu ijiiibeguejinoma iicahachiiji, bu Moocaani agaajasunoco ijiiibeguejinoma iicahachiiji, bu agaajaratino iijiri ihiimaanoma iicahachiiji, bu toojiri ihiimaanoco ijiiibeguejinoma iicahachiiji icano, imino momooni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusujino iicahachiiji. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiimaajisumi miimisiiciro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisiici, saafi idiinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho ijiiibequi diito ononoco. ²⁸ Jaanoti toonoco ijiiibeguejirumo achahahachiiji sijiijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jilliro amiihaifañodiro mihiimaa Moocaanimaryo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani ijico mijiiibeguejino iicahachiiji miimisiiciro mihiimaa. Jaanoti iguiraasumi miimisiici, saafi idiinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniiboco sabogoco Moocaani igaaasuruva imegavi ihiimaabo illiivequi. ³¹ Jilliti paryi amiihai Moocaani ijico magaayicichicamo saafisari mijiiibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiiha Moocaani ijico ijiiibogomo ihesamaajeque iguiinoniqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³ Miiro Moocaani sajeebii icaco aaciibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño lliivi iimaatimo iicaqui, Moise tajiibafaño onobadi iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachiiji jari iijafaño ofoodi aiijico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaaja Moocaani iiji amiihaiti ticovahinitih, bu idiimoro amiihai toonoco magaayicihinimo mihiicatih. ³⁷ Amiihaiti saatoho: Moocaani ijico ijiiibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaaja jihaamefañodi jilli amiihaico onono jino Aivojiibo Moocaani tajiiba iicanoco. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotiibo ononoco: Miyaano, menedino.

³⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, Moocaani ijico mijiiibeguejinocoro aivo miguiino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino.

⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijiiibogono.

(Mt 22.1-10; Mr 12.1-8; Lc 22.1-12; Jn 22.1-10)

15 Jaaneguiiha tañahabomi, imeguehi taajasujiiibogoco amiihaico uujoho ijiiibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaayicihinibogofaño quehecuno mihiicabogo. ² Jaabogofenediro bu amiihai mataajacuhi amiihaico ijiiibeguehinibadiro mihiicahachiiji miyaano mimiyaaveguehininhachiiji.

³ Miiro amiihaico iticoni jiiibeguehinih Moocaaniti agaayicihinibogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinihaamefaño unuubadi.

⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinihaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatoho paryi famooro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadiro bu tolliro

safoono saatoho miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaanivivi icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saatoho diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacoobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sisituviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sisituviro agaaniicibadi iicauboco. ⁹ Miiro uujoho minisuminaati sihidi ejeevatiibo uco minisuminaafi monootatiruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinimaño. ¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamaño diibo uco imino omooniuo sicamañovi footihi. Miiro paryi diito janaanivivi dudicamaaihi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijiiibeguehi. Jaabogoco amiihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

¹² Jaano bu mojiibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onoono bu iicanaaca, bu çmilli amiihaiti saatoho siino mubuheetejino chahahi, neehicahi?^d ¹³ Jaano bu tolli icaruva, çjaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? ¹⁴ Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachijji jino mojiibogo jilli sicamañovi, bu oono amiihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jahi bu miihai Moocaaniti sicamañooco mijiiibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijevefañoti buheetesuui, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa çmilliti bu siino Cristo buheeteuhi? ¹⁶ Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. ¹⁷ Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachijji, amiihai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amiihai imitifañerehiica mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitih. ¹⁹ Jaaneguiihacu Cristoco mehescinino jilli jijehalliviro mihicaquiguiiharo iicahachijji miihai famoo janaanivivi idaasuno mihicahi.

²⁰ Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamaño Cristo imegaobo ufucu siino ubuheetejimoti ubuheetecuubo. ²¹ Miiro oono saafi Adan onoobofañodiro guijeve asaubadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. ²² Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicibadiro, bu oono paryi Cristooto iicamaño fiivoma icaji. ²³ Jaaruno sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuui. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. ²⁴ Jaadi jari jiiinije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisujji paryi jihovo tajiibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijiibo. ²⁵ Miiro Cristo aivojiveji jari paryiicino Moocaani iminaaco iguiinomicudi. ²⁶ Jaadi bu guijeveque niinoono finisujjiibo. ²⁷ Miiro Moocaani paryiicino Cristoguiinovi ficucuui. Jaaruno Caatinihaamefaño paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaaca idiiboro Moocaani diiboguiino ficucafototih. Miiro diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuui. ²⁸ Jaadi paryiicino Cristoguiinovi ificucafutucuui,

d 15.12: Griego iijiri: Isaia onoo bo caacamiti ruutuji. Jaabo agaaniivooboro cuumiminaa Aivojiiiboti icaji, noono.

Cristo Illi iicaabo Moocaaniguiinovi ficuucafeteji; miiro diibo Cristoguiinovi fanoovaaco ificuubo. Jaamaño jilliti Moocaani fanoovahallivi icaji.

²⁹ Jaanoti bu saatoho ochoomocinihicaumeguiiha ifiinoco nitihicahi.

¿Collihi bu jaamo tolli moonihicahi? Miiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajitirumo.

³⁰ ¿Nacu milliti miikai fahijivaro ñihicunofaño mihicahicahi? ³¹ Miiro uujoho fahijivaro guivefaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amiikai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano iicabadi. ³² Uujoho jilli onomaño Efeso cuumivi jicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihi. Jaaneguiiha, ¿toonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecuutimo icajiruva? Jaaneguiiha saatoho enehicabadi imijiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano civohogo miguijevucujimaño, noomoro.

³³ Amiihaico sita bañidino. Miiro noonicimo: Imitino gataavominaa imino iicafiruuboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. ³⁴ Jaaneguiiha amiikai iminoro mihica iticovono ifiima. Jaamoro imitico momoonidino. Miiro oono amiikahiti saatehehiica Moocaanico gaajatihi. Jilli amiikaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji.

(1Tes 4.14-17)

³⁵ Fine saatoho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifinoma fine icajimo? noomoro. ³⁶ Jeedi fine aivo agaajatimo. Miiro siino toogaico mabasuno ochoomonobunati ifaho iinefihhi. ³⁷ Miiro trigoco, bu tobadi iicanoco mabasujisumi, ifahooco mabasuno ihiinotatihi itoogaico mabasuno iinefihhi. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihi siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. ³⁹ Miiro sabadiro ifino icatihi: Siibadiro miyaminaa ifi, bu siibadiro asimi ifi, bu siibadiro joomi ifi, bu siibadiro taava ifi icano. ⁴⁰ Jaabadiro bu icano niquejeminaa ifi, bu jiiinjeminaa ifi icano. Jaarunaa niquejeminaa ifi ovosii siibadiro, bu jiiinjeminaa ifi ovosii siibadiro icano. ⁴¹ Jaabadiro bu cujeo nihiba seseen siibadiro, bu fucuo nihiba seseen siibadiro icano. Jaabo seseen bu meeciri seseeti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri seseesaafi seseen siibadi, bu sifi seseesaafi icano. ⁴² Jaabadi bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifiico miciniicahi. Jaanobunati siino mubuheeteedi utuucicujitino ifiima mihicaji. ⁴³ Hdicunoco miciniicahi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosiiicnicuhi. Bu niinovanoco miciniicahi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. ⁴⁴ Miyaminaafi ifiico miciniicahi. Jaaruno siino ubuheetecudi gajia ifiirucu icano. Jaamaño miyaminaa ifi iicabadiro, bu gajia ifi icahi.

⁴⁵ Miiro jilli Caatinihaamefaño noono: Iticonio miyaminaafi Adan onoobo fiivo ifiima eetavocafutuhi. Jaanobunati Cristoco: Niinoo Adan, neehicaumo jilli Gaijafenedi fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gajia ifi iticoni mihicatihi. Jilli miyaminaa ifiiti iticoni mihicahi. Jaadi jari Gajia ifiiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonio miyaminaafico jiiinjeti eheetavuubo jiiinjeminaafiu. Jaano allivioobo iicaabo Aivojiiho Jesucristo niquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jiiinjeminaa ifino johono jiiinjeti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igaijano johono niquejeoobo igaijabadi jeevahi.

⁴⁹ Jaabadiro miikai oono jiiinjeti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucuo oono niquejeoobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amihaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itiiijohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitihí. Miíro oono guenene iicatinó ufucuro ifinijitinofaño icajitihí, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratinoco magaaanoco: Famooro miguijevejitihí. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miíno aalliico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojísucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuuatimo iicaqui. Jaanoti miíhai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi guenene icatinó ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi guenene iicatinó ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti fiivutucuudi, bu oono mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti fiivutucuudi icano, Caatinihaamefaño onoono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guinoniji. ⁵⁵ Guijeve,
 ¿cuuca icano dimitya miíhaico iguijenihicano?
 Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guinoniji eneehicano?
 Caatinihaamefaño onoono.

⁵⁶ Miíro imiti, guijeveque mityaco acihicahi, miíhaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise siicijeo tajiiba imitico mityaco acihicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi miíhai Moocaanico mihimehi, Mohaivojiiibo Jesucristofeenedi miíhai guijevecuutimo mihicajino mityaco aacinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiiha agajimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahiijivaro janaaniviro Mohaivojiiibo dudicamaaje eetavomoro mihica. Miíro amiihairyo magaaajuuhi Mohaivojiiibedi mududicamaaño sicamañovi iicatinoco.

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Nihibamico Mahallacaruno.

16 Jaanoti bu amiihaico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiniijeri iicajano Moocaani iijanominaaco iijibuuguubo unuubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro amiihai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mificuhica magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho iifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho iifotodi amiihai monoomoco galluji Jerusalevi aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amiihai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachiiji, uuma feejimo.

Pablo Efejinoco Ifitacamaaño.

⁵ Jaabo amiihaijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiniijefañodi. Jaadi jari amiihaivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amiihaima guenejisuno iicahachiiji. Jaanoti bu paryiicino jiniijaco toonoviro afatyohachiiji. Jaachiiji uco mahamusu efejihigovi ofooboco. ⁷ Imogotihí amiihaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amiihaima guenene iicanoco Mohaivojiiibo Jesucristo iimogohachiiji. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihica Pentecoste jiiibaimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudicamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidi saatohe imogotimo uco iijihigueme iicamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo amiihaivi iifotohachiiji imino diiboco magaayici sajeebii iicaqui. Diibu bu uubadiro Mohaivojiiibedi ududicamaaibo.

¹¹ Jaaneguiiha amiihaiti saatohoba diiboco mitihimejetasudino.

Jilliro diiboco mahamusu sajeebii ofooboro uco imeecivaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onooboti amiihaico jiiibeguehi: Monahabomima diiboco galluucuurahi amiihaico ibaatequi. Jaaruubo foogotih. Jaaruubo iimugusumi feejiibo.

Niinoono Afajjinino.

¹³ Jaaneguiiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofaño, gaifiimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaijinofañodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, amiihairyo magaajacuhi Estefano iijaminaama iticoni Acaya jiiijevi Jesu jiiibogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeecivehicamoco icano. ¹⁶ Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onoobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onoobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onoobadi icano momooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onoobo, bu Fortunato onoobo, bu Acaico onoobo icamo tajaago asaaneri. Jaamo uco amusuhi amiihai uco mahamusutinoco, juuga machahamaño. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono amiihaico abaahinisumi amiihai mihicahinibadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco mobocigo.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jiiijeri iicajahajeminaa amiihajaa iijico galluui. Jaabadiro bu Aquila onoobo, bu mogai Pricila onoogo iicamisi, bu diitisi iijafaño iigaivehicamo icano, amiihajaa Aivojiiibo momofañodi iijico galluui. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihiiibicicasimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatinihi tahuseri. Amiihajaa taajico galluui.

²² Jaanoti cajaanoyohacho Mohaivojiiibo Jesucristoco agaijiiimo imitino iicaqui.

Jaanoti Mohaivojiiibo, mojaa disaa.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiibo Jesucristo imino moonihi. ²⁴ Paryi amiihajaa galluui Cristo Jesufaño di tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

1 Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jiiinjeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojiiibo Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masii Moocaani, Mohaivojiiibo Jesucristo Caanico mihimequi. Miiro diibo Moocaani miihaico iidaasugoobo, bu jaabo diibo Dios miihaico fahiiivaro ajacususuhicaabo. ⁴ Miiro Moocaani miinoco jacusufihi paryi fanoovari idaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu miihai idaasuno iicamoco majacusuqui, oono miihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miiro miihai Cristo idaasufañodi mihicamaño, bu diibo Cristofañodiro ajashutino majacusucafetehi. ⁶ Jaamo miihai amiihaico taajasujiiibogoco mijiiibogonoti idaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusucafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu miihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacusucafetequi. Jaamo bu tolliro amiihai siicujeebiiri majaabicihii jino miihai idaasuno mihicanehejeque majaabicihicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico miihai imino mehesicinihi. Oono miihai idaasuno mihicanofañodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofañodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaaanoco sihidiro imitineri Asia jiiinjivi miihai mihicahicahininoco, sihidi jeevano idaasuno mihicahicunoco. Jaaneri mosefama machahacuuihi majaabicicujitihii: Fine aivo muchuumucuuji, munuurahi. ⁹ Iguijenicuujiimo iicanicibadi mihicahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani miihaico toonoti taajasuuihi, bu jisu miihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejeevano miihaico iguijenijirunoti. Diiboviro miihai mehesicinicoo mificuuihi miihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai miihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiiamaa. Jaaneguiiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiimaahachiiji, diibo miihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, miihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihi.

¹² Miiro icano sano miihaico imo imo omoonino; jiijehallivi miihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaaaneri

imo imo mihicahi. Jaamo aivo amihaifeenevi imino mihicahicahi. Moocaani mihaico iimihuseri amusuhicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno mihai gaajairo tolli mihicano icatino. ¹³ Miuro amihaidi paryi aameneque macaatinihaameneña meneehicahi amihai memee cimoro magaajajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaajanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaajacuubadi, jaamo ufucu, Mohaivojiibo Jesucristo asaajifucu, mihaiti imo imo mihicahi, bu mihai amihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco eesiciniiboro iticoni esamaahinirahi amihaico mifooi abaahinijinoco, amihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinirahi Macedonijaago ofoobo amihaico abaahinijinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo amihaico abaahinijinoco icano. Jaamo amihai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaahirunoco, ¿fine uco bañibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco amihai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: Jihi, onomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonimobadi? ¹⁸ Miuro Moocaani gaajahi mihai amihaico: Jihi, monomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ Miuro mihai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi jibogoco mijibeguehicaabo: Jihi, onoboro, bu siino: Chahano, neejibuutuhi. Miuro Cristofañodi paryiicino miyaano mihaifooobaco bañitaiibo. ²⁰ Miuro diibovi paryi miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonicichi Cristo Jesuco magaajacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani mihaico, bu amihaico icano Cristofañi quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuuhi. ²² Jaaboro mihaico igajataco ificuuboro Igajaco mojeebinofaño ficuubo, toonoti magaajiqui ufucu niquejefañi magaayicijinoco.

²³ Jaanoti esamaahinibadi Corintovihiica footihi amihaico agajimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachijiji imijiruno uudi uco Moocaani agaicauno, uujoho iguijevane icano.

²⁴ Jaarumo mihai mihimogotihi amihaico: Jilli mimiyaavogo, noomoro amihaico matajibanoco. Miuro amihairyo, miyaavogofañi quehecuno mihicacuui. Ivi jilliro mihimeguehi amihaico janaanici imo imo momoonisunoco.

2 Jilliti imeguehinitihi amihaico siino abaatonoco siino idasuno amihaico omoonijiruneguiiha. ² Jaabo uujoho amihaico idasuno mooniruva, ¿mijoho bu uco imo imo moonijirahi? Amihaico bu uujoho idasuno omooninobuuna. ³ Jilliti amihaidi jino uujoho aameque jilli caatiniuhi amihaijaago ofooboco, uco amihai imo imo momoonijirumo, jilliro idasuno momoonijirunoco iimogotimaño. Jaamaño amihai imitico mejeevesuhachijiji uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro amihai imo imo mihicaji. ⁴ Miuro toohaameque amihaidi acaatiniusumi idasuno iicaneri tafi uco niji niji iicahicauneri taahicauhi. Jaarubo toohaameque caatiniutihimi amihaico idasuvusuqui icatino, jilli amihaico gaajasuqui sihidi amihaico agajinoco.

Imitino Omooniboco Imibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idasuno omoonibu saafiicoro uco idasuno mooniutuhi. Tolliro bu paryi amihaico moonibu. Jilliro miiviro neehi. Imogotihi janaanici sefano ihibanoco. ⁶ Miuro amihai Moocaanico mihiimusumi diiboco amihaifañoti mihiinusucuui. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro ivi jisumi

diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaaniviro imitino icaadiibo. ⁸ Jaaneguiiha amiihaico neehi: Sino diiboco magajasu diiboco magaijinoco. ⁹ Miiro iticonio aamefañodi toonoti amiihaico nooboro caatiniuhi, amiihaico gaajasuqui ¿naa uujoho onoobadi moonijimo? onoomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi amiihai oono iimiutiiboco mihimibachucuhachijji, bu uujoho tolliro diiboco imibachucuui. Miiro uujoho iimibachuuboco imibachuhi Cristo imefeenevi amiihaico agaijiiaboro. ¹¹ Toonoti mihaico Satanas quehevediino iguiononiboro, miiro diibo omoonigonoco mihai imino magaajahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeebii Niji Niji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo jii bogoco jii beguequi ufuubo iifutusumi, aivo uudi imiuno Aivojii bo dudicamaajeque toonovi eetavuujiino.

¹³ Jaarunofaño tajeebii uco sajeebii icautihi, monahabo Titoco toonovi aatyimeutimaño. Jaaneguiiha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia jii nijaaga.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico imehi, diibo mihaico Cristo Jesuta ijimitaco iguiononimoro miyaminaa mitya mitya agaimuaivomofaño mihaico asatyefinohallivi. Bu jaaboro mihaifeenedi iji bogoco jii bugusuhicaabo. Oono facici uusuno fahigovadi ofoonicibadi icauhi.

¹⁵ Miiro mihai oono aimoguiijico, Cristo Moocaanico ejeevoobo, ijigasuno uusu fahigovadi atajajimofañodi, bu atajajitimofañodi icano ofoonicibadi mihai paryi miyaminaa iicadimoco mijii beguehicahi.

¹⁶ Jaano atajajitimededi namita uusunicibadi jeevahi. Jaanoti atajajimededi facicino uusuno, fiivoco aacino uusubadi jeevahi. ¿Jaanoco mijoho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ Miiro mihai nihibamiguiharo Moocaani ijico mijii bogotihii, saato ho iicabadi simañe hejedi ro iinoro ubuunanimoro iji beguehicabadi. Miyanotiro naha mihai mijii beguehicahi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani mihaico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jeevivominaa mihicamaño icano.

Bohono Iiji Jii bogoo.

3 ¿Nacu mihai jilli munuusumi fine amiihaidi, mihai mofiti ro imino mihiimaamo meneehicahi? Cha, ¿collihii jaamo mihimeguehi mihaiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Amiihairyo imino mihaico magaajacuui. Jaabadi ro mihai magaajagotihii sita aameri amiihaiditi jii bogonoco. Jaamaño uujoho ¿collihii caamema icajirahi uuditi sita: Imiibo, noomoro acaatinihaamema? ² Miiro uujoho amiihaico iji bugusumi, amiihai jeebiifaño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudicamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ Miiro amiihai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatiniuhaamebadi mihicacuui. Miiro mihai mijii bogomo amiihai jeebiifaño macaatinicuunobadi mificuhicacuui. Jaanoti caatiniiri macaatinicinihi. Jilli Moocaani iicaabo Gajararo macaatinicinihi. Guisibabujehallivi Moise tajiibano acaatinicinobadi icatino. Jilli miyaminaa jeebiifaño acaatinicini cuuno.

⁴ Jaano mihaidi toono miyaano iicanoco mihai magaajahi Moocaanifañodi, bu Cristofañodi icano. ⁵ Jaamaño mihai momityaroro siinoco momoonino icatino. Paryiicino fanoovaaco momoonino Moocaaniti

saahi. ⁶ Miïro diïbo miïhaico mityaco aacineri bohono iiji onoobadi diibedi mududicamaahi. Jaano toono bohono iiji oono eedeetajiïbano acaatinicinino iicabadi icatïhi. Jilli Moocaani Gaijati magayicinotionoro iicamaño. Miïro oono acaatinicinino tajiïba Moise tajiïba, guijevefaño satyefïhi. Jaanoti naha Moocaani Gaija miïnoco fiivoco acihi.

⁷ Jaano toono Moise tajiïba guisibabujehallivi acaatinicinino aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meecihicautïhi ihime sihidi aricuno iifuvusuhicaumaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totajiïba guijevefaño asatyefiruno sihidi iimima sauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gaija ijiïbogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono miïnoco guijevefaño asatyefiruno tajiïba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani jiïbogo miïhaico: Amiihai imitima machahacuuhi, onoobogo. ¹⁰ Miïro totajiïba iticoni iimima icaruno jisumi miyaadi jeevacuutihi, jino sihidi iimima iicanoguiinodi. ¹¹ Jaano toono guenene icaujïtiruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifinijitino iimima icahi.

¹² Jaamaño miïhai toonoco imino magaajamaño, nucufeguetimo mijïïbeguehicahi. ¹³ Jaamo miïhai Moise omoonïubadi momoonitïhi diïbo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuuhi israelmi toono guenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. ¹⁴ Jaarunoco diito gaajatïhi. Jaabadiro bu jisumi toono eedeetajiïbaco emeecisumi tobaryuro diito esamaajeque afabaacucinino iicabadi jeevamo gaajatimo. Miïro tobaryuro diitoti gañïicafototïhiica idiïboro naha Cristofaño di tobaryuro gañïicafetjïrahi. ¹⁵ Miïro jisumihachuta Moise tajiïba aameneque emeecisumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatimo iicaqui. ¹⁶ Jaano naha jari gañïicafetefïhi Aivojiïbojaagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiiha diïbo Moocaani Gaija iicahigo sajeebïi icahicahi. ¹⁸ Jaamaño paryi miïhai tobaryuri mohimeque mafabaacucinicutimo. Mofiivi Mohaivojiïbo imi iifuvusuhi, oono meecimefaño mofi iifuvusunicibadi. Jaamaño miïhai janaanïciviro diïbobadi minifotomoro mefehei fahijïvaro janaanïciviro diïbo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojiïbo Gaija iicaabo eheetavono.

4 Jaanegui masï suufenitimo momooniqui, Moocaani miïhaico iidaasugooboro idudicamaajeque atajiïbaunoco. ² Miïro miïhai toovono omoonifinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutihi. Bu tolliro sitaaco bañimoro mofootïhi, bu Moocaani iijico simañehjediro buunanimoro mofootïhi icano. Jilli miyaanocoro meneehicahi. Jaamaño jilliti Moocaani imefeenevi saatohoco magaajasuhi, miïhai Moocaani imefeenevi imino mihicanoco. ³ Jaanoti jino Moocaani taajasujiïbogoco mijïïbogono toovono iicahachiïji, oono cijïgaifaño ufuucujïmediro toovono. ⁴ Miïro diito imiyaavogotimo, jïije caani iji ijeebïinoco mitasucuuhi. Jaaneri gaajacuuimo Cristo jiïbogo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. ⁵ Jaamo miïhai Moocaani jiïbogoco mijïïbugusumi, mofiïditiro mijïïbeguehicatïhi, idiïboro Jesucristo amiihai Aivojiïbo iicaabediti mijïïbeguehicahi. Jaanoti naha miïhai jilli amiihai jeeçivominaa mihicamo Cristoco magajïmaño. ⁶ Miïro diïboro Moocaani: Içivuuneguiiha daachicisu, nuubo. Jaaboro jisumi bu diïboro mojeebïinofaño achicisuhi. Tooneri Moocaani imico magaajaqui Jesucristo imefañoti iifuvusunoco.

Miyaavogofeenedi Mihicano.

(1Co 2.1-5)

⁷Jaano toono Moocaani Gaija mofifaño icahi, oono aivo iiminoco nifaqui eetavotahillu guirihillufaña mificujirubadi jeevano. Toonoti igaajaqui toono sihidi ejeevano mitya mihaiti saatinoro Moocaaniti asaanoco.

⁸Jaamaño fanoovari imitino mihicarumo, toonoti mataajanicihi, bu fanoovari gaihuibaro mihicarumo, aivo tooneri idaasuno mihicatatihi, ⁹bu mihaico sihidi ijiiheverumo, Moocaani mihaico jeevesutatihi, bu mihaico iguininorumo, miguijevetatihi icano. ¹⁰Jaamaño fahigovadi mofoomoco gaicaaujirumo Jesuco agaicaaumaño. Jaaneguiiha mofifañodi bohono ifiico Jesu aacinoco mihifusuhicahi. ¹¹Miïro miïhai jino mihicanohachuta fafucuvaaciviro ñihicunofaña mihicahi miïhaico agaicaaujirunofaña Jesuco magaijimaño. Toonofeenedi bohono ifiico Jesu aacino ihifusucafetequi. ¹²Miïro taajasujiibogoco mijiiibeguehicanohalliti miïhaico sita gaicaaujirahi. Jaanofeenedi amiïhai mataajajino ifiico magajaqui.

¹³Miïro Caatinihaamefaño noono: Miyaaveguehi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadiro bu miïhai tomiyaavogofañodiro, mimiyaavogomoro mihiimaahi. ¹⁴Jaamaño miïhai magaajahi Moocaani Mohaivojiiïbo Jesuco ubuheetesuubo, bu miïhaico sano amiïhaima buheetesujiïbo, Jesuma miicaqui. ¹⁵Jaaneguiiha jilli fanoonihicufaña mihicahi amiïhai iiminofaña miicaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omooninoco agaayicimo, toonohallivi ajashutimo Moocaanico sihidi ihiimequi.

¹⁶Jaamaño miïhai suufenitimo momoonihicahi. Jaamo miïhaico mofino niinovatonoro fuurunaaca, mogaija jilliro fafucuvaaciviro buheetenere feehe. ¹⁷Miïro jino jiijehallivi idaasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehe. Jaanofañoti magaayiciji ifinijitino imi, aivo aajashutinoco.

¹⁸Jaamo miïhai mahatyimenehejequere mehesamaaitihi. Jilli jisumi mahatyimetinehejequere mehesamaaihi. Miïro mahatyimeneheje guenene icatatihi. Jaanoti jisumi mahatyimetineheje ufucuro finitino iicajino.

5 Miïro miïhairyo magaajahi oono mofi iija goovano unucufijabadi ejeevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani miïhaidi niquejefaño ifinijitino ifiico aacinoma. Toonoco miyaminaati saafiiba acjiritirahi. ²Miïro miyaano jino mofiima mihicanohachuta macanifehicahi, niquejefaño ifinijitino fiivoma mihicacujirunoti. ³Jaanofaña mijicafeteji mofi gaachehufaña iicanicibadi. Jaanegui mojeebii scaimbobadi iicatiqui. ⁴Miïro jino mofifaño mihicanohachuta macanifehicahi, idaasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehefiico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehichahi. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵Jineguiiha Moocaani miïhaico iimibachuuboro Igaijaco aciuhi ufucu magaayicijino gaajatabadi iicano.

⁶Jaamaño miïhai imino magaajamoro mehesicinihi jino jiijehalliri muhucuma mihicanohachuta toofiiti buhigovi mihicanoco. Aivojiiïboma niquejefaño mihicacinequehiica. ⁷Jaamaño miyaavogofañodiro mihicahi. Jijeonoco mahatyimenejaagodi mihicatithi. ⁸Jaamaño miïhai mesefaquifotomoro mihimeguehi jijeo ififaño mihicanoco mejeevesumoro Aivojiiïboma mihicatonoco. ⁹Tooneguiiha mihimeguehi fahiijivaro Mohaivojiiïboco imo imo momooninoco, jifiima mihicanohachuta,

bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ Miïro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryiicino moticovoocivi momoonihicano jaadaco magaaayiciqui, jiijehalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeebiico Aacino Jiibogo.

¹¹ Jaamaño miïhai Aivojiïbo ñihicuno omoonijnoco magaajamaño paryiicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. Miïro Moocaani miïhaico gaajacuui. Jaabadiro bu mihimeguehi amiïhai miïhaico magaajanoco. ¹² Jilli monoomo, miïhaiditiro siino imino mihiimaano icatino. Jilli amiïhaico meneehi. Jaamo miïhai imino momooninoco amiïhai magaajamoro quehe quehe miicaqui. Jaamo saatoho ijeebiifañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo miïhai sihidi mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi miïhaihalliti. ¹³ Jaamo miïhai mejeegavomo mihicahachiiji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachiiji jaafa amiïhaidi mihimimo. ¹⁴ Miïro Cristo miïhaico agaijnoguiino mihicahi, saafiïro famoohalliviro iguijeveunoco magaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miïhai saatohoco jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicutihi, iticoni naha miïhai Cristoco jijeo miyaminaa iicabadi mehesicinihicaui. Jaarumo jisu tolli mehesicinicuutihi. ¹⁷ Miïro Cristoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuuhi, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miïhai diiboma sajeebii miicaqui. Jaaboro miïhaico tajiibaubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjaminaaco ifivi sajeebii iminiyuhicaabo diito imitico jeecevotiïbo. Jaabo miïhaico tajiibaui toono sajeebii ica jiibogoco miyaminaaco magaaasuqui. ²⁰ Jaamaño miïhai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miïhaifeenedi Moocaani amiïhaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiïhaico miïhai meneehi Cristo miïhaico atajiïbaneguiiha: iMoocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutihi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiïboco mihicanicibadi mooniuihi, diibojaagovi miïhai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogobadi.

6 Jaaneguiiha miïhai Moocaani dudicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiïhaico meneehi: Sicamañovi magañisudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miïro Caatinihaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miïhaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miico miïhai mihijeevesutihi, miïhai dudicamaajediti miïhaiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilliro ivi fanoovavi Moocaani jeevivominaa mihicanoco mihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idasuno mihicanoco, fanooti mucujuivaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, siicuno jeebiiri fanoovaaco majaabicinofenedi. ⁵ Miïro miïhaico aamihicamo, miïhaico civojaanihicamo, miïhaiditi ñaaihicamo, bu sihidi jeevano dudicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miïhai mihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magaajanofañodi, bu

mosiicujeebiiri majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco mihifusunofañodi, bu miikai miya gajima mihicanofañodi, 7 bu miyaavogoco mijiiibogonofeendi, bu mihaifaño Moocaani mitya iicanofeenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayicinihi, mahamocasiqui niisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofiico magaihuinimoro mefeehi imitimehejediti, bu mahamocasihi imitinehejema icano. ⁸ Jaamo safo mihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayicinihi. Jaanoti safo mihaico aatajagomoco iicanicibadi magaayicinihi. Safo mihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo mihaiditi imitino iimaamo. Safo mihaico abañifimoco iicabadi moonimo. Jaarunofañomi miikai abañifimoco mihicatihi. ⁹ Jaamoco mihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofañomi miikai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijevecuumoco iicanicibadi mihaico moonirumo. Jaarumo ¿milli mihicatihi? Safo mihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototihi. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahijivaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucujivaachurumo, ajashutimoco mubusumijenihi niqeejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amihaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebiifaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebiifaño amihaico meneejiruno. Jaanoti naha amiikai jeebiifaño icano mihaico amiikai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amihaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amiikai jeebiifaño iicanoco uco monoo, oono amihaico uujoho iicabadi.

Miikai Moocaani Iijati Mihicahi Mojeebiifaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amihaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Tolli mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi?

¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoobo imiyaavogotiiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miiro Moocaani jeecivo iijafaño ijinitama sano diibo jeecivotatimo. Miiro miikai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Ujejeji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojiibo:

iDiito iimitimofeeneti mihiinomoro sihigovi mudugaavo! iJaamoro iidicunoco mududiicicuudino! Jaachijji amihaico gaayiciji.

¹⁸ Jaaboro amiikai caaniti icaji. Jaanoti amiikai taseemeti mihicaji, noobo Aivojiibo sihidi ejeevaabo.

7 Jaaneguiiha agajimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha mihaico mofiico, mojeebiico icano imihininijirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguimoro diibeguiiharo ijeevadi mofiico mificuquui icano.

Corintio Cuumiminaa Iimitono.

² Jaanegui miikhaima imino mihica. Miiro miikaiñoobaco miikai imitino momoonitihini, bu miikaiñoobaco imitino mejeevamaaisutihini, bu miikaiñoobaco mabañihicatihini icano. ³ Jaaruubo jilli onooobi amiikai imitico onoono icatino. Miiro iticoni amihaico unuucubadi: Amihaico uujoho sihidi gajijhi. Tacidiiti muduujecinihi sano mihicamoro, bu

sano mecheemequi. ⁴Amiihaico imino eesiciniiboro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihidi idaasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵Jino Macedonia jiniivevi magasehininotiro aivo mojaguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofoohigo idaasuno mihicahicahi, saatoho miihaico aamineri, bu mojeebiifañoti mihiguinehejeri icano. ⁶Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehecutusufiibo, miihaico imo imo miniiyui Tito agaseneri. ⁷Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaiti imo imo iicaneri icano. Jaabo miihaico jiiibeguehi amiihai miihaico mahatyimegueneque sihidi mihimogonoco, bu tolliro jiiibogoobo idaasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagonoti icano. Jaaneri sihidi janaanici aivo imo imo icahi.

⁸Amiihaijaago agalluhinihaame amiihaico idaasuvusuhinirunaaca jaaruneri uujoho idaasuvotihii. Iticoni naha idaasuvehinirahi amiihaico toohaame idaasuno omoonihinineri. Jaaruno jilli jihachutarehini.

⁹Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono amiihai idaasuno mihicaneri imo imo icatihii, jilli toono idaasuno mihicahinineri amiihai imitico mejeevesumaño. Jaanoco amiihai majaabiciuhi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño miihai amiihaico imitino momoonino icatino.

¹⁰Miiro oono miino imitico mehesafotomoro mihidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri miino imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatihii. Jaanoti naha idaasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinijitino guijevafaño feeji. ¹¹Miiro amiihai imitico mehesafotomoro mihidaasuvehiniihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño amiihai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magaaajuuhi iimitiiboco. Bu amiihai jaabojaago misifiiratucuui. Bu jaamoro amiihai mihigutuui. Jaamaño uco mahatyimeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniiiboco toonohalliti mihiibaumoro Moocaani iijati magañiiuhi. Jaamaño miihai magaaucuui amiihai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. ¹²Miiro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafico imitino omooniiiboco eesamaaiumaño icatino. Jilli miihaico sihidi aivo amiihai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magaaajuui. ¹³Jaanoco miihai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatyimeneri. Miiro amiihai diiboco mahamusuhinihi sajeebii iicaui. ¹⁴Jaamaño amiihaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufevetihii. Miiro paryi amiihaico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu amiihaiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. ¹⁵Jaamaño amiihaico sihidi gaijiibo, paryi amiihaico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magayiciumaño icano. ¹⁶Jaamaño amiihaico imino imiyaavogooboro aivo imo imo icahi.

Miyaavogominaa Gaijitimo Aacino.

8 Tañahabomi, mihimeguehi amiihaico miihiibogonoco Macedonia jiniijeri iicajaji Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse iifusucafotonoco. ²Miiro idaasuno iicaneri nisucafuturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufiirumo gaijitimo aciui sihidi iniihibamima iicamobadi. ³Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaaniciivi aciumo. ⁴Jaamoro bu

imogomoro dilluumo monahabomi Cristofenedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaasyonoco inahaboniqui. ⁵ Jaamo aivo miikai imino mehesiciniuno janaanicivi mooniumo. Miuro iinoro MohaivojiiBojaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi.

⁶ Jaaneguiiha Titoco sihidi munuui toono amiihai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihinicuubo iicinoco tahimega ificuuqui. ⁷ Miuro amiihai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mijiiBogonoco imino magaajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu miikaico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijimoro mahamusunovi janaanicivi mihica.

⁸ Jilli uujoho onoobo toonohallivi amiihaico atajiiBano icatino. Jilli imeguehi amiihai imino momooninoco, toonoti amiihai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetequi. ⁹ Miuro amiihairyo magaajacuui MohaivojiiBo Jesucristo imihuseeque. Miuro diibo sihidi busumijeevauruubo amiihaico agaijimaño iidasuuboti minifutuhi. Jaamo amiihai diibo idasufañodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiiha amiihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miuro amiihairyo juufajijo ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi.

¹¹ Jaaneguiiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momooniubadiro, amiihaima iicadinoti acimoro. ¹² Miuro saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani miinoma achahano janaanicivi miinoco dillutatiibo.

¹³ Jaamaño uujoho nootihi: Saatohoco mahacimoro amiihai idasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiihaima sihidi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiihai mucuujiivaachusumi diito amiihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinihaame onoobadi iicaqui: Sihidi iiciubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu miidino iiciuruubedi, cuujiivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocanico imehi, diibo Tito jeebifañi amiihaico agaijiiboro amusunoco ificuunohallivi jino uco icabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogooboro feejiibo amiihaico emecitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaaje Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasujiiBogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa iicimoro galluui miikhaima iigooboro miikaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino dudicamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehicahi MohaivojiiBoco mihimequi, bu amiihai mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jilliti miikhaiditi miikhaiñooba jino nihibamico mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miuro miikai mihimeguehi imino momooninoco MohaivojiiBo imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafiico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogooboro miikaico amusuhicahi. Jaabo

bu jisumi amihaico imino eesinicumaño aivo imeguehi amihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatohe amihaico Titoditi idilluhachijji diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma dudidamaaibo amihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatohe monahabomisi idilluhachijji monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohavojiibo Cristoco iimehicamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiha diitoco magayici amihaic gajjima mihicanoco fahigova Moocaani ijafaño iicadimo igajajiqui, bu amihaicamihaic imo imo mihicahicano miyaano iicaqui.

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

9 Jaanoti miyaavogofeedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amihaicidi caatinicujitihini. ² Miico amihaic imihuseque uujoho imino gaajacuhi. Fahijivaroo amihaiciditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiijeminaaco neehicahi: Amihaic Acaya jiiijeminaa juufajijoo ficabatiro mehesicinihicauchi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saatohe sihidi Macedonia jiiijeminaa agajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiha jito monahabomico amihaicijaago galluuhi, amihaiciditi toonoti imino eneehicano sicamaño iicajiruneguiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicinicuuhi. ⁴ Jilli amihaicoo neehi saatohe Macedonia jiiijeminaa uuma ofoomo amihaico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri mihaic munucufvejirahi sihidi amihaiciditi imino mihimaahicarumo. ¿Milli bu amihaicoo nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiha jito monahabomico imegavi galluuhi amihaico ibaatequi. Jaamo amihaic mahallacaruji, munuunoco ihamusuqui. Jilliti amihaic mahallacaruno imitucuuno. Tolliti amihaic imihuse igajacafetequi, mihaic amihaico midilluneguiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiha amihaic ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miidino abasuubo, bu miidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiha famooro mahaci amihaic jeebi onoodino, gajjimoro icatino, bu sita idilluneguiharo icatino. Miico Moocaani gajijhi gajijitibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miico Moocaani amihaico fanoovaaco sihidi acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutumoo mihicahi. Jaamoco bu janaanicivi acijiibo, tooneri iminoono dudidamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miico Caatinihaame jilli neehi:

Jaabo imihuseebe gajijitibo iidaasumoco acifihi. Jaani iimihuse ufucuro finijitihini, noonoro.

¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasuuqui aacifiibo, bu amihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amihaico aciji paryi diibo dudidamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujisusuuboro guiraatusujiibo ajashutino iiminoono dudidamaajeeneti. ¹¹ Jaamo tolliti amihaic fanoova imima mihicaji. Jaamo gajijitimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofeedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujivaachuneguiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi iimequi icano. ¹³ Miico diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofeedi gaajajimo, amihaic Cristo jiiibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bocigujimo amihaic gajijitimo diitedi, fameeguiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amihaico sihidi gaajimoro amihaicihallivi Moocaanima iimaajimo

amihaifeenedi Moocaani iimihuseque iifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiha Moocaanico mihimo Illi sihidi ejeevaaboco mihaico aacinohallivi.

Pablo Idudicamaajehalliti Iimaahi.

10 Uujoho Pablo amihaico dilluhi Cristo siicujeebiiri, imihuseri icano. Miiro uco neehicamo, amihaima iicasumivaha, uujoho siicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi amihaima iimaahicahi icano. ² Jii, jaaneguiha amihaico neehi: Uujoho amihaico emeecitodi, uco misifiiratusudino, oono amihaiti saatoho mihaico: Jilli ticovo jiinije miyaminaa iicahicabadiro moonihicamo, eneehicamohallivi. Miiro diitoma iibacasijnoco imibaicinicuui. ³ Jii, miyaanoco, noomo mihai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo mihai jilli ticovo jiinijeminaa aamocasinicibadi mahamocasitih. ⁴ Miiro mihai jiinijeminaa iibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinicibadi momoonicasitih. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaiñehejeque mifinisuh. ⁵ Jaabadi mifinisuhi mihaiditi iminootino eneehicanehhejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinovi mificuui, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amihai imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque mihai mahaamiji.

⁷ Miiro amihai allionocoro magajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agajamo, bu igajajui tobadiro mihai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo mihaico aacino mityama mihicanoti sihidi ihiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetih. Miiro Mohaivojiiho mihaico jino mityaco aciui amihai miyaavogoco mujusisuqui, jilli mifinisiqui icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amihaico aameneñaodi jilli iigutusuuno, noomoro saatoho eesamaaiñoco imogotih. ¹⁰ Miiro neehicamo: Tahaameneñaodivaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti amihaimavaha iicasumi niinovano icahicahi, siicuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magajaja, mihai sihigoti aameneque magalluhaamejefañ mihimaahicabadiro, bu amihaifeenevi mihicadi momoonijinoco.

¹² Miiro mihai mofiico momoonitih, oono saatoho ifiiditiro imino ihiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli mihiifomo icamo, ifiviro ifiico ohoovicimaño, bu saminaaro fahigova ohoovicicasimaño icano. ¹³ Jaanoti naha mihai mofiico mitya mitya momoonitih mihaiano iicatineri. Jaanoti naha idiiboro Moocaani mihaico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onobadi amihaijaago mihifetehi Corintovi. ¹⁴ Jaamaño mihaico Moocaani atajiiibano janaanivivi mafatyotih. Jaanoti naha amihaivi mihifututuruva naha, Moocaani unuuno janaanivivi mafatejirahi miiro mihai iticoni amihaijaago Cristo jiiibogoco masatyuui. ¹⁵ Jaamaño mihai sita dudicamaajeriro quehe quehe mihicatih. Ivi jilliro mihimeguehi amihai miyaavogo iguiratonoco. Bu tolliro mihimeguehi amihaifeenevi janaanivivi mududicamaaiñoco. Jaarumo Moocaani mihaico uhuuvuunoco mafateyjitih. ¹⁶ Jaadi bu janaanivivi mafateyji amihai janaanivivi iicamojaago, diitoco taajasujiiibogoco miiibeguequi icano. Jaamaño uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatih.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyhacho ifiico quehe quehe omoonihachiiji, Aivojiiiboditiro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miiro ificoro: Uujoho aivo imino

icahi, onoobo diibo iimiibo icatino. Jaanoti naha idiiboro Aivojiibo diiboco: Imino icaabo, onoobo naha iimiibo.

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Ijii bogono.

11 Jaanovaha uco majaabicijirahi sicamañoti mihiimaabadi ihiimaaboco. Jilli tolli icarunofaño uco majaabici. ² Miïro amiïhaico uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano cigueguerî. Miïro amiïhaico uujoho Cristodi ficucuui. Jaamaño diiboco amiïhaico aciguehi, oono bagocaja imino icago safficoro atajevago iicanicibadi. Jaamo mihicahi. ³ Jaarunofaño oono jiinimo ibañifiirari Evaco abañiubadi, bu amiïhaico mabañicafetejirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotiro Cristoco mejeecivehicanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miïro sita asaamoro miïhai mijiïbogoyomoobo iicatiibo siyomo Jesuti ijiïbogonoco muguubunicihicahi. Jaamoro bu magaayicihinicuubo iicanaaca siyomo gajaco imo imo magaayicihicahi. Bu tolliro magaayicihinicuubogo iicanaaca, bu siyomo jii bogoco imo imo magaayicihicahi. ⁵ Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo onoonoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitoguiinovi icatihi. ⁶ Tahii maajaagoti naha siicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajejaagoti sihidi gaajahi. Miïro jaanoco amiïhaico magaajasuhicahi fahijivaro fanoovaaco momoonihicanofenedi.

⁷ ¿Nacu fine imitino mooniui, oono taajasujiïbogoco amiïhaico ijiïbuguusumi jaadusutiibo iicaumaño, bu amiïhaico bocigusuqui tafico guinovi ificuumañico icano? ⁸ Miïro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico tajaa agallunoco mudumitiicinicibadi gaayicihicauhi, toono sefati amiïhaico amusuqui. ⁹ Jaabo amiïhaima iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo miïhaiñoobaco dilluutihi. Miïro monahabomi Macedonia jiinijeti agaseumo uco aciui ucuujivaachuunoco. Tolli iicaubo idilluutibadi, bu icaji. ¹⁰ Miïro Cristo miyaanoco imino agaajano tajeebiifano iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco miïhaiñooba paryicino Acaya jiinijeri iicamo dumitiicijitihi. ¹¹ ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine amiïhaico agaijitimaño? Chaa, tolli icatino. Miïro uujoho amiïhaico guiraano agaijinoco, Moocaani gaajahi

¹² Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moonihicaji. Jaaneri: Diitobadi mududicamaahi, eneehicarumo abañino gaajacafeteji. ¹³ Miïro jaamo diito jilli jihovo minisuminaa, jilli bañisuminaa iicamo, Cristo minisuminaabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaajaratino icatino. Miïro iji Satanás Moocaani toomominaafibadi iminifotooboro saajirahi. ¹⁵ Jaabadiro bu tihitino diiboco ejeecivomo iminoco omoonimobadi minifetejirahi. Jaamo oono omoonino jaadaco iicineri finiji.

Pablo Moocaani Minisuminaafi Idaasuno Iicano.

¹⁶ Jaaneguiiha siino amiïhaico neehi: Miïhaiñooba uco jilli jeegavoobo needino. Jaanoti tolli uco mehesicinihachijii, muguubunicihica amiïhaima iimaanoco, toonofañodi uujoho mitya mitya iicanoco magaajaqui. ¹⁷ Jaaruno uco Aivojiibo atajii baneguiiha tolli nootihi. Jilli ejeegavoobadi neehi mitya mitya iicanoco. ¹⁸ Miïro sihidi saatho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi. ¹⁹ Miïro amiïhai: Sihidi magaajahi, munuurumo. Jaarunaa paryi ejeegavomoco imino muguubunicifihi. ²⁰ Miïro

amiihai imino muguubunicifihi, oono: Miihaico mejeecivo, noomoro amihaico atajibahicamoco, bu amihaico ananihicamoco, bu amihaico iguinionihicamoco, bu amihaico jihovotobadi omoonihicamoco, oono bu amiihai imefaño amihaico agabacuhicamoco icano. ²¹ Jaanoti naha miihai tolli momooniutihi mesefautimaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iicanicibadi. ²² ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreomioobo. ¿Nacu Israel jiinijeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachimihai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi. ²³ ¿Nacu diito Cristo jeecivominaa? Miiro diito janaanivivi uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoonicibadi neehi. Miiro diito janaanivivi uujoho dudicamaaihi, bu diito janaanivivi uujoho gaicicafetehi, bu diito janaanivivi uujoho civojanicafetehi, bu fiiva foova uujoho guijevefi fatyehicahi, ²⁴ bu sahusefoova uco judiomi aamiuhi treinta y nuevedifoova gaicihicauco. ²⁵ Bu mifoooci, safo icano aamicafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aamiumo. Bu tolliro mifoooci, safo icano ufuuboma cijijigaimenenene fiimacamaaiuhi. Jaabo safoono imuuaiñaño icauhi fucu, cuuje icano fatyuuhi nifaihufañaño. ²⁶ Bu ajashutino igooboro feehicahi teehino ñihicunofañañodi, bu tolliro nanivaminaa ñihicumehejefañañodi, bu tolliro taajiinijeminaa, bu siijiinijeminaa icamo ñihicumehejefañañodi feehicahi. Bu tolliro cuumino ñihicunehejefañañodi feehicahi. Tolliro buhigueeje muuaño icano ñihicunehejefañañodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavominaa iicatimo, ñihicumehejefañañodi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi dudicamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco iidaasvusunofañañodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabiciiboro feehicahi. Ajebanoco, adufraco icano jaabiciiboro feehicahi. Guiraafoova machutiibo icauhi. Bu siicuraco jaabicahicauhi, gaachehubama chahahicauhi icano.

²⁸ Jaana janaanivivi bu iicarunehejeque nootih. Miiro fafucuvaacivi paryi Moocaani iijaminaati eesamaañeri tajeebi niiji niiji icahicahi. ²⁹ Miiro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoco sita imitinofañaño agañisusumi, uujoho sifiirari idaasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro toneheje tañiinovaco iifusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ Miiro Moocaani Mohaivojiibo Jesucristo Caanico fahijjivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² Miiro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivojiiboti, imiya aivojiibo Aretas onoobo ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuui, uco agaayicimoro civojafañaño isatyequi. ³³ Jaarunaaco uco jiibaifañaño ijihaacuumoro tuucuumi mecuhallidi jahisivi niitusuumo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

12 Miinoditiro imino mihiimaano jilli mihiifono. Jaarunofañaño iimaaji Aivojiibo uco gaijaco iifusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² Miiro uujoho gaajahi saafico Cristoco imiyaavogooboco. Jaabo satyocafutuui niquejefañaño, aivo janaanivi iicajefañaño, siicije toonoti fahuseeci siino mificabaci, mificabaci idiino ficabanoco mafatyucuui. Jaanoco gaajatihi fine ifiima baacho fuubo, igajaro baacho fuuhi. Jaanoco iidiiboro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifiima baacho, igajaro baacho idiiboro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ Miiro Moocaani iicahigo niquejefañaño satyocafutuubo. Jahigo guubuubo

agaajaratino iimaaco aivo miihaiñooba ijiiibeguejiturunoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiiditiro: Aivo mityahi, nootihi; idiinoro naha tañinovatati iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiiditiro imino jiiibuguruva, bu sicamaño icajitiruno, miyaanehejequere ijiiibogomaño. Jaaneguiiha tafiiditiro imino jiiibogotih, saatoho uuditi janaanici eesamaajiruneguiiha. Jilli uco aatyimentetiro, bu tahiimaaco uguubunotiro icano igaajaqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco iifusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafico mitya mitya omoonijiruneguiiha tafifaño aivoco Moocaani ficuui. Jaano taahucufaña icahi januuutu macafatyicinibadi. Jaanoco ijero juvivehi, tooneri uco idaasuno imooniqui. ⁸ Jaano toonohallivi mifooci, safo idiino Aivojiiiboco dillucuurahi toono aivoco uuti ibuusuqui. ⁹ Jaarunofaña Aivojiiibo uco neehi: Ico agaijinofañodi fanoovari diica. Miïro ifi iniinovamofañodi tamitya aivo janaanici ifusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovaneri imo imo icahi tafifeenedi Cristo mitya ihifusucafetehi. ¹⁰ Jaamaño tañinovaneri imo imo icahi, bu tolliro uco imitino ononehejeri, bu fanoovati ucuujivaachunehejeri, bu uco ijiiheguenehejeri icano. Miïro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiiiboro Esamaahi.

¹¹ Amiihai uuditi imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiiditiro ihiimaamaño jeegavominaafibadirucu. Miïro uujoho sihidi jeevatiruuubo, oono amiihai: Sihidi ejeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefeheicamo guinovi icatih. ¹² Miïro oono amiihaifeenevi sihidi fanoovaaco jaabiciiiboro ududicamaaihicauno imino gaajacafutuuihi iifusuneri, aatyimeratatinehejeri, ajabafiranehejeri icano. Jaanoti magaajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. ¹³ Miïro sijahaje Moocaani iijanominaaguinovi amiihaico moonitirahi idiinoro naha tafiiguiiha nihibamico amiihaico dilluutih. Jaaneri fine amiihaico imitino omooniuonoco mihimibachusiqui sajeebii miicaqui.

¹⁴ Miïro amiihaico mifooci baajecuui. Jaabo siino bu amiihaico baatequi imibaivucuui. Jaabo amiihaico uujoho jinejebaco dillujitih. Miïro amiihai nehejeguiiha feejitih, jilli amiihaiguiiharo feeji. Miïro caanimi iseemeguiiha nihibamico allacarufih, iseeme caanimiguiiha allacarutatih. ¹⁵ Jaabadi uujoho paryi tañehejeque amiihaihallivi gañijirahi imo imo. Jaabadiro bu tafico uujoho finisujirahi amiihai jeebiinohallivi. Miïro uujoho amiihaico sihidi agaijitonaaca, amiihai uco guinoviro miidino magaijih.

¹⁶ Miïro amiihaiti saatoho, uujoho amiihaico jinejebaco idilluutinoco, imino gaajarumo neehicahi: Amiihaico abañiuborovaha tacuraihufaña gañiisuui, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu amiihaico bañuhi amiihaijaago oono saatohoco agalluumofeenedi? ¹⁸ Miïro Titoco uujoho tajiibauhi amiihaico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluui. ¿Nacu Tito amiihaico bañuhi? Miïro misi sabadiro mihicafih, bu sagaijafenediro.

¹⁹ Fine amiihai mehesicinihi; jilli mofeenevi ifiguiiharo icamisi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. Miïro misi Cristotaotisi Moocaani imefeenevi mihiimaahi. Jaamo paryi agaijino nahabomi, amiihai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ Miïro uujoho ñihicuguehi amiihaico emececitodi, uujoho iimogobadi mihicatimoco aatyimeneque, jaabadiro

bu amiíhai mihimogobadi iicaaboco mahatyimejitinoco icano. Bu tolliro ñihicuguehi amiíhaifeenevi iibacasio iicanoco, bu sitaaco inohallitiro mijiiheveneheje, bu icajiisuhano, bu gaijiraneheje, bu sicamaño jiiibogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igavusumi imino momoonitineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolliro ñihicuguehi jino siino amiíhaico abaatoobo, Moocaani amiíhai imitico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashutimo saatoho amiíhaiti siicijetiro imitico omoonihicame; toono iimitico jeevesutimo iicahicamoditi, bu oono ajevanhejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo idaasuveji.

Afagoono, Niino Iimaa Icano.

13 Miíro amiíhaico mifooci baajecuuhi. Jaabo siino bu jino amiíhaico baateji. Jaamo saatoho imitico omoonimohallivi mijiiibogodi miimisiici, saafi idiimo diibohallivi mijiiibogohachiiji miyaavegueji. ² Jaamo siicijetiro imitico omoonihicamoco faguucuuhi siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino amiíhaico abaatodi amiíhaico idaasugucujitihi. ³ Jaadi jari magaajaji, Cristo tafenedi ihiimaanoco, magaajaguehicanoco. Jaabo Cristo amiíhaico omoonidi niinovajitiibo miíro amiíhaifeenevi isefaco gaajasujiibo. ⁴ Miíro miyaano iniinovaaboco iicanicibadi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu miíhai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofañodi mihicacumaño Moocaani mityari mihicaji, toonofenedi amiíhaico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiiha amiíhairyo amiíhai ifico magaajaci. ¿Naa imino miyaavogofañ mihicanoco? Amiíhai ifico imino minisu. Miíro amiíhairyo magaajahi Jesucristo amiíhaifaño iicanoco, miya miyaavogominaa mihicahachiiji. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi amiíhai magaajanoco, miíhai miya miyaavogominaa mihicanoco. ⁷ Jaamo miíhai amiíhaihallivi Moocaanima mihiimaahicahi, imitico amiíhai moonitimo miicaqui. Jaaruno miíhai imino mihicanoco magaajasuqui icatino, jilli amiíhai iminocoro momooniquiguiiha, jilli miíhaiditi imitino mehesicinirunaaca. ⁸ Miíro miíhai miyaanoditi imitino momoonititihi, miyajiibogoguiiharo momoonihicahi. ⁹ Jaamaño miíhai niinovano mihicarunaaca amiíhai sefano iicamaño miíhai imo imo mihicahicahi. Jaamo miíhai Moocaanima amiíhaihallivi iimaamoro mihicahi, aivo amiíhai imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiiha jihaameque amiíhaidi caatinihi amiíhaico abaatejino imegaviro. Jaabo amiíhaijaago ufuusumi sefano amiíhaico moonitiibo icaqui, jino tamitya Aivojiibo uco aacihinino mityari. Tooneri amiíhaico jususuqui aacihinino, jilli amiíhaico finusuqui icatino.

¹¹ Jaaneguiiha tañahabomi, tahigo imino mihica, bu amiíhai jeebiifaño iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu amiíhaico afajininoco magaayici, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeebii mihica icano. Jaafa Moocaani gaijico, sajeebii icaco icano aaciibo amiíhaima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ihiibicicasimoro. ¹³ Jimañeri iicamo miyaavogofañodi monahabomi paryi iijico amiíhaijaago galluuhi.

¹⁴ Mohaivojiibo Jesucristo imino omooninoco magaayici, bu Moocaani gaijico, bu Igaíja amiíhaima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatiniuhaame.

1 Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco iicimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevfeenetu ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo miikai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatinihi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani ijanominaadi. ³ Jaamo amiihai Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo icamisi aacino sajeebii imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifiico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, mihaico itaajasuqui jihimiti jiinjetei; Dios Moocaani jeebii onoobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahiijivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujiiibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenene icatimoro Moocaanico mejeevesuneri Cristo mihaico agaijinofenedi amiihaico ucuuhuvahiniiboco. Jaamoro siibadi icano jiiibogocoro magaayicahi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujiiibogo. Jilli iifurumo sita amiihaico casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujiiibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amiihaico taajasujiiibogoco mahacihininobuunati uujoho, bu niquejefañoti asaabo Moocaani toomominaafi icaruubo, bu saatoho sita icaruva icano siibadi iicabogoco mijiiibogohachijii, miikai Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuuihi. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amiihai taajasubogoco magaayicihinicubogohallivi sita amiihaico sibogoco ijiiibogohachijii diito Moocaani fajaguuiino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli onoonoti miyaminaa uco cahacisuhi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotii uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeevivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuuhi.

(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanogui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujiiibogoco jiiibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaayicihinitiihi. Mihainooba uco jiiibeguehinitiihi. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinihi.

¹³ Amiihairyo magaajacuui iticoni judiomi iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Amiihairyo magaajacuui uujoho Moocaani iijanaminaaco finisuqui idaasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiomi iijico aivo tayoto taticovoviro ificabano iicaurumo janaanacivi imino mooniuihi. Uujoho aivo imino moonihicaui moheetetemihai iijico. ¹⁵ Jaaruboco uco Moocaani sahiijitiro iciuhi fiivuutiibocoro, sihidi agaijimaño uco iciubo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco Illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujiibogoco jiiibeguequi judiomi iicatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi miihaiñoobajaago fuutihi toonoti uco ijiibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusalevi fuutihi iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuumoco toonoti idillutoobo. Jilli ro guenene icatiiboro fuuhi Arabia jiiinjevi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idiino fucuvano icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saatohoba minisuminaaco atyimeutihi idiibocoro Jacoobo Aivojiibo Jesu nahaboco atyimeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatiniibo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jiiinjevi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jiiinjeri iicamo imino atyimeutihi. ²³ Jilli ro uguubuumoro uuditi neehicaui: Iticoni miihaico toonohalliti idaasuno omoonihicaubo, jisumi taajasujiibogoco jiiibogoboro feehicahi toonoco iticoni ifinisuqui omoonihicaunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocaanico imehicaumo.

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicahi.

(Hch 12.)

2 Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idiino ficabavuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuuhi tahigo Tito onooboco. ² Tahii fuuhi, Moocaani uco tahii difo unuuneguiiha. Jahi Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhi diitoco imino jiiibuguuhi taajasujiibogoti judiomi iicatimofeenevi jiiibeguehicaaboti. Jilli mooniuihi ududicamaaihicauno jihovonobadi iicajiruneguiiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomi oobo icautiruuboco iimeeheque miihai miquticisuutihi. ⁴ Jaarunaa miya nahabomi iicautum mofañodi toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticiunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuui gaajaminaati ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedi judiomico atajiiibahicanoti mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro miihaico siino Moise tajiiba jiiivototi imoonisuqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaucasiuhi. Amiihai taajasujiibogoco miyaanoco magaayicicuunoco jeevesutimo toonofañoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jiiibuguutihi. Jaarumo diito tolli iicano uco milli moonitihi, Moocaani miyaminaaco udugaacutiimaño. ⁷ Jaamo uco bohobobati jiiibogotimoro jilli ro gaajaciumo uco Moocaani judiomi iicatimojaago taajasujiibogoco satyequi aaciuboro atajiiibaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomi jaago isatyequi aciubo. ⁸ Miuro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafiti judiomifeenevi agalluubo, uco minisuminaafiti galluuihi judiomi iicatimofeenevi.

⁹Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajaciuhi Moocaani uco toono dudicamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneye aciuimo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniumo magajिकासिमो manahabovacasijinoco. Jaamoro bu imuguumo misi judiomi iicatimofeene mududicamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomiguiiha toonoviro fitafutuuhi diitofeenevi idudicamaaiqui. ¹⁰Jaamo misico idiinocoro tajiibauhi iidaasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetiibo imino moonihicahi.

Pablo iibahi Pedroco Antioquia Cuumivi.

(Hch 12.1, 2)

¹¹Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho iibauhi, imitino omooniuohalliti. ¹²Iticoni machuhicaubo sano judiomi iicatimehejema. Jaanaa Jacoobogaagodi iicaumo saatoho judiomi agasecuudi diito judiomi iicautimoti udugaavuuboro siino diitoma machucuutiibo, diito ibai meehe quitici tajiibaminaa iicaumaño diitoco iiguiuboro. ¹³Jaabadiro bu saatoho judiomi Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro abañisuubo omoonihicaubadiro minifutuumo, bu Bernabe icaruubo diitobadiro minifutuuhi. ¹⁴Jaamo diito miyaano taajasujibogo onoobadi icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Ijoho judiomioobo diicaruubo judiomi iicanicibadi icatiiboro, judiomi iicatimo iicabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomi iicatimoco judiomibadi iicaqui tajiibahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomi, Saatohobadiro Miyaavogofenedi Taajahi.

¹⁵Miihai naha mifiivuunotiro judiomi. Jaamo miihai siijiinijeoto imitiminaa iicabadi mihicatihi. ¹⁶Jaarunofaño magaajahi, Moise tajiibaco omoonirumoco miihaiñoobaco Moocaani agaayicijitinoco. Jaanoti idiinotiro miihaico gaayicijiibo Jesucristoco mimiyaavogofenedi. Jaamaño bu miihai Jesucristoco mimiyaavuguuhi miihaico toonofenedi Moocaani igaayiciqui. Jaamo miihai tajiibaco momooninoti magaayicicafototihi. Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicijitihitajiiba onoonoco omoonimoco.

¹⁷Jaanoti Cristofenedi miihaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca saatoho miihaico neehicahi: Imitimo, Moise tajiiba onoobadi moonitimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo miihaico imitiminaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino! ¹⁸Jaanoti naha ifinisucuuno tajiibaco, bu siino dojicuviro eetavuruva uujoho imitiminaafiti icajirahi. ¹⁹Miuro uujoho tajiibati iguijevecubobadi icacuuhi; toonoro tajiiba uco gaajasuuhi toonofenedi taajatiibo iguijevejinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi diibeguiiharo iicumaño. ²⁰Jaabo Cristo imohohallivi iguijevehinisumi uuma sano guijevehinicuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevecunobadi. Jaamaño uujoho diibo icacuutihi, Cristorucu jino tafifaño icano. Jino uujoho iicano ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogofenedi. Diibo uco agajjiuboro tahallivi ifiico aciubo guijevefaño. ²¹Jaamaño Moocaani imihuseque uujoho tihisutitihitajiiba onoonoco momooninoti miinoco Moocaani igaayiciruva, Cristo iguijeveuno jaaduvechujitirahi.

¿Tajiiba Nacu Imihi? ¿Nacu Miyaavogo Imihi?

(Rm 4.1-25)

3 iAyi! Aivo jihovoto amiilai Galata cuumioto. ¿Miijoho amiilhaico bañihi miyabogo taajasujiibogoco miyaavogotimo miicaqui? Miiro amiilhaico mijiiibogomoro imino amiilhaico mihifusucuuhi diiboro Jesucristo etetecuciniiboco foovono magajaqui. ²Eneecata jinoti uco mijiiibogo: ¿Milliti amiilai Moocaani Gaijaco magaayicinihi? ¿Nacu Moise tajiiba ononoco momoonihicaunoti? ¿Nacu muguubuhinino mimiyaaveguehininoti? ³Milliti jaamo amiilai jihovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gaija sefari miticonihinino, jilli mosefariro mihifutusuji, noomoro mehesicinihi? ⁴Sicamañobadiro mafatysudino toonohalliti idasuno mihicanoco. Tolli fine icajitino. ⁵¿Nacu milliti amiilhaico Moocaani Igaijaco aaciiboro amiilhaifeenevi aatyimeratinehejeque moonihicahi? Tajiiba ononoco momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavuguumaño.

⁶Miiro Abraham Moocaanico imiyaavuguumaño diiboco Moocaani gaayiciuhi. ⁷Toonoti amiilai magaja, paryi imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachimihai. ⁸Miiro Moocaani siicijetiro judiomi iicatimoco imiyaavogofenedi agaayiciujinoco aatyimeuboro Abrahamco siicijetiro jiiibugucuuhi jino iimino jiiibogoco Caatinihaamefaño: Difeenedi paryiicino jiiije cuumiminaa imino moonicafeteji, nooboro. ⁹Jaamaño paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavuguuboma sano imino moonicafotonicino.

¹⁰Jaamaño paryi Moise tajiiba ononocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguiino icahi. Miiro Caatinihaame neehi: Paryi tajiiba Caatinihaamefaño ononoco imino iifutusutimo Moocaani afaijanoguiino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicitihitajiiba ononoco omooninoti. Miiro Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofenedi icaji, noonoro. ¹²Jaamaño Moise tajiiba miyaavogoyomono icatihitajiiba. Miiro noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofenedi icaji, noonoro.

¹³Jaano toono tajiiba faijati Cristo miihaico taajasucuuhi. Miiro diibo mollahiti fajaguino minifutuuhi. Miiro Caatinihaamefaño noono: Afaijacinimo paryi imohohallivi etetecucafotomo, noonoro. ¹⁴Jilli icauno Abrahamco imino omooniguunoco Jesucristofenedi judiomi iicatimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofenedi Moocaani Igaijaco aaciguuboco magaayiciqui icano.

Tajiiba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵Tañahabomi, miyaminaa ifiivi ooviciiboro jino amiilhaico jiiibeguehi. Saafi miyaminaafi ononoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco miihaiñooba siino toonohallivi cububarutatihi, bu buusutatihi icano. ¹⁶Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacijinoco eetavuuhi. Miiro Caatinihaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diyaachimihai, nootino. Miiro: Diiyaachico, noono. Jaabo saafi diibo Cristo. ¹⁷Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahama ihiiimauboro diiboco aaciguunoco eetavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajiiba cuatrocientos treintadi ficabavuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji

unuunoco jaaduveechucuutinobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajiibafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaaruna miiro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanegui, ¿nacu, collihiicaqui Moise tajiiba icahi? Jilliro imitino mihicanoco igajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diiyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajiiba iicaqui. Jaano tajiibaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jibuguuhi diibo miyaminaaco ijibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafiro jilli ticovono aaciguunoco aacimaño sififeenedi acitaiibo. Jaabo Moocaani saafiro ihaciguunoco jilli ticovono aciibo.

Tajiiba Onoono.

²¹ ¿Nacu jino Moise tajiiba Moocaani aaciguunojaagodi icatihu, eneejiruno? Cha, icano. Miiro fiivoco ihaciqui tajiibaco ihaciruva Moocaani miinoco gaayicijirahi tajiiba onoonoco momooninofeenedi.

²² Miiro Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jijovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajiiba mihaico iiguinovi jijovototi ficuhicauhi, miyaavogoco aacino agaajacafutuutinohachuta.

²⁴ Jaamaño tajiiba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihanicibadi mihiatotoco jibeguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo mihai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igayiciqui.

²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumaño tajiiba mihaico ootomoguiino mihicacuutihu. ²⁶ Miiro miyaavogofeenedi paryi famooro amihai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumaño.

²⁷ Paryiicino famooro amihai Cristo Jesujaagovi miminifetequi miniticafutuumo diiberi mijiicinihi gaachehuco mohallidi mijiiciniyadi.

²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chahacuuhi, bu jijovoto, bu jijovoto iicatimo, bu gaifiimi, bu gaigoomi oono icamo. Miiro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiro mihicacuuhi. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuuhi. Jaamo magayiciji Moocaani aaciguunoco.

4 Jaamaño uujoho neehi: Miiro seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jijovoobobadi icafihu, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miino saatohe tonehejeque ootomomoro imino ficufihu caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenehachuta. ³ Jaabadi mihai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinochachuta. Jilli miyaminaa esamaaje onoonoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluuhi gaigooti ifiivuboco. Jaabo jijehallivi saauhi judiomi tajiibaguiino iicaubo. ⁵ Jilli saaubo mihai toono tajiibaguiino toono jijovototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi mihaico Moocaani iseemeti igayiciqui.

⁶ Jaamo amihai Moocaani seeme mihicacuunoco igajasuqui Illifeenedi Igajaco^a amihai jeebiifaño galluubo. Jaabo Igajafeenedi meneehicahi: Moocaani, ijoho Taacaani, noomoro. ⁷ Jaamaño ijoho Moocaani seemenerucu, jijovono diicacuutihu. Jaabo ijoho iseemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofeenedi.

a 4.6: Griego ijiri: Illi Gajaco, noono.

Pablo Jeebii Miyaavogominaajaagoviro Icahi.

⁸ Iticoni naha amiihai Moocanico magajautisumi, jihovoto caanimi jijovototi mihicauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocanico magajacuui. Cha, tolli icatino, imiga amiihaico Moocaani agaajacuumo. ¿Collihi jaamo siino dojicuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefañ, bu iidaasunofañ icano siino toonoguiinovi jijovotobadi? ¹⁰ Amiihaihiica suufenitimo mificuhicahi siibadi iicafucujeque, bu nihibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajiiba unuubadirehiica. ¹¹ Aivo ñihicuguehi tadyudicamaaje amiihaifeenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amiihaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amiihaibadi iminifotobadiro. Amiihai uco imitino momooniuno icatino. ¹³ Amiihairyo magajacuui iticoni amiihaico taajasujiibogoco iguihuvaumaño sihigo footiibo amiihaico ijiibuguunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amiihaico inisuuno. Jaaruuboco amiihai uco mitihisuutihi, mijiihegueueutihi icano. Jilliro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magaayiciuhi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cuuca jaano jisumi icahi? Amiihaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amiihai aalliinoco tusumi mihicumoro uco mahacijirahi sihidi uco magajiumañ. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amiihaiminaafiti minifutucuui, amiihaico miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiiba jiihogominaa amiihaico imeguehicahi, jilli amiihaico imino imooniqui icatino. Jilliro amiihaico miihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amiihai diito onoonocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatocho amiihaico agajjinoco mihimogono. Jaarunofañ amiihaima iicasumiro icatino uujoho iicabadi fahiijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amiihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanicibadi. Jaabo idaasuno icaaboro icaji amiihaifañ Cristo jiiibogo ujusitino, bu diibobadi mihicatinohachuta icano. ²⁰ Jaachijiro amiihaima iicacujirahi, simañodi amiihaima iimaacui. ¿Jaaruubo milli bu amiihaico neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amiihai Moise tajiibaguiino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu amiihai muguubutihi toono tajiiba onoonoco? ²² Miiro Abraham miiseeciico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ijijovogo Agar onoogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onoogoma ijijovogo iicautigoma. ²³ Ijijovogo seemene fiivuuhi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuhi diibofenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minooi unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onoogajivi unuunoco. Tsumivi unuuno seeme fiivehi tajiiba jijovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono tajiibaguiino jijovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefañ iicano Jerusale sajeebiima iicacuumi. Jaacuumi seeme miihai. ²⁷ Miiro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica ijijoho achiba idiicago, eseemevatigo.

Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi
ijijoho seemeva aivoco agaajatiguehiica. Miiro ijijoho
eedevesucafututugo sihidi diseemema diicaji, aijima iicago

janaanivivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajiiba
janaanivivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño miihai Isaac iicabadi mihicamo. Miihai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño miiro Agar achi Ismael onobo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuubo. Jaanoti Sara achi Isaac onobo, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifivvuboco Ismael jiiheghehicaui. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto jiiheghehi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu milli Caatinihaame neehi? Miiro noono: Buih gallu dijjovogoco illima. Miiro ijijovogo seemene ibusumijeque gaayicijitihino sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño miihai ijijovogo seemebadi mihicatihino. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

5 Miiro miihaico Cristo taajasuhinicuuihino sajeebii mihicacuuihino. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajiibaguiino ijijovototi miminifutucuudino.

² Uujoho Pablo jino amiihaico onoonoco muguubu. Siino amiihai meehe quiticicoro eetavoguiino miminifotohachijihino, Cristo amiihaico taajasujitirahino.

³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amiihai meeheque miquticicoro matajiihacafetehino paryi Moise tajiiba onoonoco imino momooniqui.

⁴ Tajiibaco imino momoonimaño Moocaani miihaico gaayicijihino, noomoro mehesicinihino. Cristoditi sihigovi miminifutucuuihino, bu Moocaani gaijiti sihigovi miminifutucuuihino icano. ⁵ Jaanoti miihai Moocaani Gaijafenedi, bu miyaavogofenedi icano mehesicinihino Moocaani miihaico agaayicicuuuonoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaño mihicacumaño miihaidi sihidi jeevacuutino miquticicinihino, bu miquticiciratinohino icano. Jaanoti naha miyaano ijaadama iicano magaijimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni amiihai imino mufuuihino. Jaarumoco, ¿miijoho amiihaico miyaanoco jeevesusuhi? ⁸ Toono ejeevesusuno amiihaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatinohino. ⁹ Mehesicinihino, ajashurunohino levaduraguiijihino siihifaño paryi adicifihino. ¹⁰ Uujoho aivojiihacoro amiihaiditi esicinihino. Jaamo amiihai siino simaño miihaico esamaaicuutimohino mihicahi. Jaanoti amiihaico nijihino nijihino omoonisuhicamoco Moocaani idaasunohino moonijihino, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, miiro uujoho quiticicoro jiihbuguruva judiomi uco jiihevejitirahino. Jaanova bu Cristo guijeeve imohohino jiihbugoro diitocohino taticugusujitiruno. ¹² Jaamaño onohino amiihaico quiticicoro jiihbugomoro efehicamohino. IJaanova paryi jisumiro finicuuujirumohino fanuucuhino!

¹³ Tañahabomi, miiro amiihai miihacafutuuihino tajiiba mityaguinihino mataajaquihino. Jaarumohino: Miihai jisumi mihimogobadi momoonijirahino, menedinohino. Jilliho fahigovavohino mejeecivocasi magaijicasinofaño.

¹⁴ Miiro paryiicinihino tajiiba onoonohino jinoovohino sano ifetehino: Sitaaco gaijihino difiicohino agaijibadiro, onoonovohino. ¹⁵ Jaanoti amiihai meheeducasimoro muduucasihachijihino, imino mehesicinihino sanomiro mifinisucasidinohino.

Moocaani Gaija Aacino.

(Rm 8.5)

¹⁶ Jino amiihaico onoonohino: Moocaani Gaijafenediro mihica. Jaachijihino amiihai ifihino iimogonoco momoonijitihino. ¹⁷ Miiro mofihino iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatihino. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofihino iimogonojaagodi

icatíhi. Jaamaño amíihai mihimugurunoco momooníjitihi.

¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amíihaico isiigohachíji tajiibaguiino mihicacuutihi.

¹⁹ Tíhiitino magaaacanicíhi mofi atajiibanocoro omoonimo omoonifinoco: Jahisihijedi mogaimi iicatimehejema icamo, iidicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jihovocaanimico iimomoro jeevivomo, gaibanicoro eetavomo, sitaaco jiihegueme, iibacasififimo, cigueguefifimo, chahanoti sífiiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jiihevefimo, sitaaco gaicaaufifimo, guiriicavefifimo, machuffifimo jilli iicanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amíihaico nuucuui iticoni enehinicubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojifaño feejitihi.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onoovasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebii ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ siicujeebii mihicano, mofi esamaajeheneque miguiinonino icano. Jinehejehallivi chahano tajiiba tolli momoonijirahana onono.

²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifinoma fanoova imitico iimeguehicanhejeque jeevesucuui iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiro bu jaafa miihaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiiha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusucutimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jiihevecuutimo miicaqui icano.

Fahigovavi Mahamusucasi.

6 Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatyimesumi amíihai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo siicuno amíihai jeebiiico miminiiumoro momooni. Amíihai ifiico gaihuinimoro, tolliro bu amíihai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicubadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajiibaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo síhidi gaajahi, noomoro ifiico esicinimo. Tolli iicamo ificoro bañihi. ⁴ Famoovaro amíihai ifiinoco imino magaaja. Jaadi jari imo imo mihica, amíihai ifiiditiro sita ifiiditiro icatino. ⁵ Miíro famoova ijeevadisahaje iticovoocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiiha amíihaico taajasujiiibogoco ijiiibogomo amíihai jiiibogominaa iicamoco amíihai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amíihai ifiico mabañisudino: ¿Miijoho Moocaanico dejecutihi? Paryi miyaminaa abasuno, paryiicino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifiico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiíro diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onoovasuboro aciji. ⁹ Jaaneguiiha sufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo sufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofañodi iicamo monahabomico imino momooniqui.

**Afagoono, Niinohiimaa Iicanoco
Pablo Inoro Acaatinicuuno.**

¹¹ Memeeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi.

¹² Amiihaico meehe quiticiguiinovi ificuunoco iimeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco iimeguequiro, bu jaamoco miijoho Cristo guijeve imohohalliti jiihevetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinovi icarumo tajiiba onoonoco imino moonihicatih. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquticinoco. Jaamoro toonoti ifico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejeti tafiico quehe quehe omooninoco imogotih, idiinoro Mohaivojiiho Jesucristo imohovi igujeveuneri imo imo icahi. Miiro Cristo gujeve imohofeenedi uudi paryi jiiinjeoneheje finihinicuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiinije imitico iimeguehicauno finihinicuuhi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufaño di mihicacuume di jaaducafutucuutino miquticinino, miquticininitino icano sabadiro idiinoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano. ¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiima, Moocaani idasugonoma icano mihica. Amiihai jiiyadi iicanoco momoonimo, bu paryi famoro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiiha jisumi imugucuutih miihaiñooba uco siino itihisunoco. Miiro jino tahalliri iicano tatyujaavono jiiibeguehi uujoho Aivojiiho Jesu jeevivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo imino moonih. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedi Pablo Agalluhaame.

1 Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinihi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedi. ² Jaamo amiihai magaayici Dios Moocaani, Aivojiibo Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebiico acinoco icano.

Moocaani Cristofenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojiibo Jesucristo Caanico, miiro Cristofenedi mihaico Moocaani niquejefañoonehejери imino moonihi. ⁴ Miiro mihaico Moocaani Cristofañodi icicuuihi siicijetiro jiinije fiivutinaacaro, aivo imimo mihinivatimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi siicijetiro mihaico ficuubo, Jesucristofañodi mihaico iseemeti igaayiciqui ijeebii unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahiijivaro mihimehicaahi iimihuse ovosiihallivi. Jaano iimihuseri mihaico imino omoonimaño agaijiibo Illima sano miikai mihicahi. ⁷ Jaamaño ajashutino Moocaani gaiji iicanofeenedi Illi mihaico taajasuhi iguijeveunofeenedi mohimitico ubusuuboro. ⁸ Jaabo Moocaani mihaico ajashutino igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magaaquu gaajaco aicanofeenedi. ⁹ Jaamaño mihaico gaajasuubo diibo iimogono agaajarautinoco ijeebiifañodi eesamaaiuboro iinoro omoonijnoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ifotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaiyicijiibo Cristo tajiibaguino, paryi fanoovaaco niquejefaño icanehejeque, paryi jiinijehalliri icanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofaño mihicamaño siicijetiro mihaico Moocaani iicuboro ficuuihi ufucu diibo aacijnoti magaayiciqui, Moocaani ijeebii iimogobadi fanoovaaco omoonimaño. ¹² Jilli mooniubo miikai iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallivi. ¹³ Jaabadiro bu amiihai taajasujiibogoco muguubuusumi Cristoco mimiyaavuguumo diibojaagovi miminifutucuuihi. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofeenedi Moocaani amiihaifaño igajataco ficucuuihi. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño iicacumaño ufucu Moocaani mihaico acinoco magaayiciji ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihidi ejeevanohallivi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguiiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiiha uujoho, Aivojiibo Jesuco amiihai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magaijnoti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatih

amiihaihallivi Moocaanico iimoobo, diiboma fahijivaro ihiimaano ticovocivi, ¹⁷iimino Moocaanico dilluhicahi, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico, amihaico gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani ijiiibogonoco imino magaajahi. ¹⁸Tolliro bu Moocaanico dilluhi amiiai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaajahi toonoco meteemehicanoguiha amihaico ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihidi iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacijinoco magaajahi icano. ¹⁹Guiraacanino imitya, aivo niquebebavi iifotoratino. Jaano toono mitya miiai diiboco mimiyaavogomofaño dudidamaaño. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuhi sihidi sefano ²⁰Cristoco guijvefañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi casihacuubo niquejefaño. ²¹Fanoo aivoji janaanici, fanootajiiba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiihallivi iicano aivoji janaanici icano, jisumi iicano janaanici, ufucu iicajino janaanici icano iicaqui. ²²Paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijaminaaguiha Cristoco aciubo diito nigaibadi iicaqui. ²³Jaanoti miiai Moocaani iijaminaa Cristo ifibadi mihicahi. Jaamo miiai ifinofaño Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahigovavi icaabo.

Moocaani Gajiri Mataajano.

2 Miiro Moocaani Cristofeenedi amihaico fiivoco acihi amiiai imitifaño muchuumucuurumoco. ²Jaamo jjeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojiibo iimitino gajia iimogonocoro. Jaabo diibo quehecutusuhicahi Moocaani onoonoco: Jii, nootimo iicahicamoco. ³Jaabadiro bu paryi miiai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho iicabadiro, ñihicuno idasuno Moocaani omoonijinofaño mihicauhi. ⁴Jaarunofaño Moocaani mihaico iidaasugono aivo ajashutihi. Jaamaño mihaico sihidi agaijiuboro, ⁵Cristofeenedi mihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuurumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amihaico taajasucuuhi. ⁶Miiro diibo Moocaani mihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro mihaico sano diibo cojivi niquejefaño casihacujiibo. ⁷Jilli mooniibo ajashutino mihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufañodi mihaico iimihuseque aacihicanoco. ⁸Miiro Moocaani gajiri amiiai mataajacuuhi mimiyaavogonofeenedi. Jaano jino amihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amihaico aacino. ⁹Mihairyo siinoco meheetavono jaadaco magaayicino icatino. Jaano jeevari mijoho toonoti ifiico quehe quehe eesicinijiruno. ¹⁰Miiro Moocaani fiivusutamo miiai Cristo Jesufeenedi mihaico fiivusuubo iiminoonocoro momooniqui siicijetiro Moocaani eheetavucunoco imino momooniqui.

Cristofañodi Sajeebii Mihicano.

¹¹Jaaneguiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiai judiomi cuumioto mihicautihi. Jaamaño judiomi gaifiico iimeecheque iquiticifimoro ificoro: Miiai miquticinimo, neefihi. Jaamoro amihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹²Tusumi naha amiai Cristoma machahaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiihalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni

tehesino mihicaurumo fiitino mihicacuuihí Cristo iguijeveubo tiihohofañodi. ¹⁴Miíro Cristo sajeebii miihaico omooniiho. Jaabo saacuumiro eetavehi judiomima judiomi iicaticuumico, fagajityigaba icano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuuboro. ¹⁵Jaabo Cristo ifiivi finisucuuihí judiomi tajiiba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucuubo diibofañoro iicaqui. Jilli sajeebii icaco eetavuubo. ¹⁶Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuihí. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebii ficuubo saacuumiro tuucuumicico sheetavuuboro.

¹⁷Cristo asauboro famoocoro imibogo sajeebiico aacino jiihogoco jiibuguuihí, amiihai tehesino mihicaurumoco, bu judiomi fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸Jaamaño Cristofeedi Sagajiaro Moocaanijaagovi mifiitivehi judiomi mihicarumo, bu judiomi iicatrurumo icano. ¹⁹Jaamaño amiihai jisumi siicumiotobadi mihicacuutihi, icaminaatiro mihicacuuihí, Moocaanita icamo icabadiro mihicacuuihí, Moocaani yotorucu. ²⁰Miyaminaa iijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amiihaico ficuuihí iminisuminaa, bu ihiimaaminaa icamo iijiibugucuuonohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo miihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojiihofañodi. ²²Jaabadiro bu amiihai Cristoma magataacinofeedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofañó Moocaani Gaija iicaqui.

Pablo Judiomi Icatimocoro Jiibeguehi.

(Col 1.24-27)

3 Jilliti uujoho Pablo amiihaico jiibeguehi Cristo Jesu jiihogoco amiihai judiomi mihicatimoco. Jaanohalliti civojafaño icahi. ²Amiihairyo magajacuuihí uco iimihuseri Moocaani amiihaiguiiha taajasujiihogoco atajiihahinino. ³Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco iifusuuboro gaajasuhi toonoti amiihaidi jihaamefano miidino unuucubadi. ⁴Jaanoco memeeecidi magajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. ⁵Jino agaajarautinoco siicije cajaatyobaco agaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaijafenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihiimaaminaaco icano. ⁶Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujiihogofeedi judiomi iicatrurumo, bu gaayiciji judiomico aacijinoti saafi ifiotoro mihicamaño magaayiciji Moocaani Cristo Jesufañodi aaciguunoco. ⁷Toono jiibegueguiiha uujoho icicafutuuihí Moocaani mitya toonoco ticovono uco acimaño. ⁸Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guinovi uujoho icaabo. Jaaruuboco uco aciibo judiomi iicatrurumo jiibeguequi taajasujiihogoco aivo ohoovoratio Cristo busumijeti. ⁹Amiihaico gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajeque siicijetiro iicauno agaajarautinoco. ¹⁰Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofeedi paryi niquejefano icano aivojito, bu tajiibaminaa icamo igaaajiqui, paryi Moocaani sihidi agaajanoco. ¹¹Jilli Moocaani mooniuihí sahiijitiro eesamaaicuunoco Mohaivojiiho Jesucristofeedi. ¹²Jaamaño Cristofañodi iguitimoro Moocaanijaagovi mifiitivehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofeedi. ¹³Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho idasuno amiihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho icano, amiihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Miihaico Agaijino.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho Mohaivojiiho Jesucristo Caaniguiinovi memuiivehicahi, ¹⁵ diiboti saamo paryi cuumiminaa jiiinjehalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. ¹⁶ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho amiihaiguiiha dlluhii; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano amiihaico ihaciqii Igaijari amiihai jeebiifaño, ¹⁷ bu Cristo amiihai jeebiifaño iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi amiihai gaiji sefano Moocanifaño ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogominaama magaajahi, ajashutino Cristo gaiji iguiraanoco tehesino ofoocinino, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Amiihaico neehi: Jaamo toono Cristo gaijico magaajahi, amiihai ifiinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro mihifetjitrarahi fanoocoro Moocaani gaijico magaajamo.

²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo miihai midillunoco mehesicinino janaanivivi eetavoobo, imitya mofifaño iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jesufeneedi fahiijivaro ufucuro finitino. Fine.

Moocaani Gaijafeneedi Sano Magataacinihi.

4 Jaaneguiiha jino uujoho, Aivojiiho Cristohalliti civojafaño iicaabo, amiihaico neehi: Iminoro mihica Moocaani amiihaico iicuumo. ² Siicuno amiihai jeebiico momooni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi majaabicicasi magaijicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gaija amiihaico aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebii ica amiihaico agataacunofañodi. ⁴ Saafiuro, Sagaijaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanoro iicabadi tooneguiiha Moocaani amiihaico ucuuhuvano. ⁵ Saafiuro Aivojiiho, sanoro miyaavogo, sanoro niti, ⁶ saafiuro Dios Moocaani famoocaniro iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famofañodiro iicaabo, fahigova fanoovafano iicaabo icano.

⁷ Jaaboti miihaico iimihuseti acihi Cristo miihaico aaciuno ticovovi.

⁸ Jaamaño Caatinahaamefaño jilli noono:

Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco.

Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onoono, ¿milli eneejiruno?

Miuro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiiinje dojbavi aivo faicuvano

¹⁰ diiboro jiiinje dojbavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiiri paryi fanoovaaco igahafusuqui. ¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaacoro acihi saatohoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco.

Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti

saatohoco aciubo taajasujiihogoco jiihogomoro efeejimoco. Jaanoti

saatohoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti

saatohoco aciubo jiihogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo

ita iicamoco, ijeevivominaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo

ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro mihifetequi

sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino

mujusiji miguirateji Cristo ifiidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacujitihii

sibogoguiinodi agaajacuunoco ejevesunicimobadi, sita iimitimo miihaico

abaniimoro iimitimo jiihaijaagovi asatyonoco mimiyaavugucujitihii.

¹⁵ Jilli miyaanocoro mihiimaamoroo magaijicasi. Jaamo mujusihi

Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojiiho inigaibadi

iicaabodimo miicaqui. ¹⁶ Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo

imino igaiyicisuhi. Tolliro bu paryi miikai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihi. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gajjima guiraatonoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amiihaico miyaano iicanoco onooboro jibeguehi Mohaivojibo momofenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imihiifo esamaaje onoobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco ihesamaaje civono minifutucuhi. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeebiimaño. ¹⁹ Inuctefeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifiico acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti amiihai tolli Cristoti magaajahinitih. ²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachijji, bu miyaano diiboti magaajahinihachijji icano, amiihai eedeehifi imitiri utuucicu ifiico mejevesucu imiti abanihichahifico. ²³ Amiihai jeebiico, esamaajeque icano bohofiti miminiyu ²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogooboro eheetavobadi. Jaanofenedi mihifusu miyaano ifiico, iticovono ifiico, aivo iimino ifiico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañoco siino mihiimaacuudino. Famooro sitaama miyaanocoro mihiimaa miiro famooro miikai saafi ifiitoto.

²⁶ Misifiraturumo janaanici imitico mihicidino, bu amiihai icajjisucu guenene mificuudino. ²⁷ Toonofañodi ijico amiihai ififaño mijiihacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jilliro dudicamaaje. Jaabo uduhicamaajebebe idiicinoti ucuujivaachumoco daacih.

²⁹ Iimitino iimaaco mihiimaadino iiminocoro mihiimaa miyaavogoco ujusisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰ Moocaani Gajjaco mihidaasuvusudino. Diiberi amiihaico, Moocaaniti miicaqui ihovoco ificuumaño amiihaico atajjasujifucu icadi, mihichafetequi.

³¹ Fanoova iibacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiraroti, sitaaco mihibamo mocoovadiivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolli icatimoro imino mihica fahigova mihidaasugocasi. Fahigovavi amiihai iibacasi mihimibachucasi, amiihaico Moocaani Cristofenedi amiihai imitico iimibachucubadi.

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

5 Miiro amiihai Moocaani seeme agajjimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ² Gajjima mihica, oono Cristo miikaico agajjiboro mohallivi aacicafutuuboro guijeveubo asico agaicaaumoro Moocaanico ejeecivono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño amiihai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno amiihaifeenevi miguiyicacuudino gaigoomima ica iimaaco, bu siimo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañejeque, bañifiranejeque icano, imino iicamo tolli icatitih. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saatoho fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeecivefimobadiro jeevahi, saatoho jahisihijedi gaigoomima iicafimo, bu fanoova imitico omoonino icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaño, efeejitinoco amiihairyo magaajacuui. ⁶ Amiihaico sita bañidino ibañifira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani nihicuneri idaasuno mooniji diiboco uguubuhicatumoco. ⁷ Jaaneguiiha amiihai diitojagodi toonofañodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha amiíhai civonoguiino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaaajautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuuhi Aivojiiíbo Cristoma mihicacumaño. Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹ Miíro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifima icamo icano.

¹⁰ Magaaja cono Aivojiiíboco imo imo omooninoco. ¹¹ Mihiiífono ifijaagodi mihicajirahana; civonoguiino iicamo omoonifinoco. Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejete mihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachícicuuno foovohi icafíhi, sese fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Hijoho Moocaanico uguubutiíbo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiiha imino mehesicini amiíhai icaco, agaajatimo iicabadiro mihicadino, agaajamo iicabadiro mihica. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihicano, magaaja conoco Mohaivojiiíbo Moocaani iimogonoco. ¹⁸ Guiriicabobaco meheetavedino toono miínoco imítasuno. Jilliro Moocaani Gaijari amiíhai jeebiíco magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amiíhai jeebiínofañodi, Mohaivojiiíboco mihimo, masivamoro. ²⁰ Fahiiívaro Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaivojiiíbo Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guiinovi miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Iijaminaama Iicano.

²² Gaigoomi amiíhai tajemi iijguiinovi miminifoto Mohaivojiiíbo iijguiinovi mihicabadi. ²³ Miíro aiji mogai aivojiiíbo inigaibadi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiiíbo inigai iicabadi iicaabo. Miíro monigai onoobadi meheetavonicíhi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguiino Moocaani iijaminaa iicabadiro, gaigoomi amiíhai tajemi mityaguiinovi fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amiíhai taabamico magariji oono Cristo Moocaani iijaminaaco agaijiboro diitohallivi ifiico aciubo. ²⁶ Jaamaño jilli mooniuhu diitoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasujiíbegueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevi ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayi añahiiciniamañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificucafetequi. ²⁸ Jaabadi amiíhai taabamico magariji amiíhai ifiico magarijibadiro. Mogaico agaijiiíbo ifiico gaijiji. ²⁹ Miíro cajaanatoyoba ifiico iijiiheguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihi Moocaani iijaminaaco, ³⁰ miíhai diibo ifibadi mihicamaño.^a

³¹ Miíro Caatinihaamefano noono: Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamsi saafiirucuji, noonoro. ³² Jino aivo sihidi ejeevanoco miyaminaa gaajatiíhiica. Jaanoco bu uujoho jiiíbegueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi mogaico ataabavasumi iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.^b ³³ Jaaneguiiha famooro amiíhai, amiíhai

a 5.30 Sahaamefano janaanici jilli ficuumo: Jaamo miíhai toofiioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco.

b 5.32 Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi ejeevano agaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

taabamico magaiji miino ifiicoro magaijinicibadi, bu jaabadiro gaigoomi amiihai tajemico mobocigo icano.

6 Seeme amiihai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo tajiiba aivo iticoniono aacigonoma iicano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo gueenene jiiinjehalliri diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiihai caanimi amiihai seemeque misifiratusudino.

Jilliro fajiinimoro mujusisu jiiibogomoro Aivojiiibo Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiihai jeecivominaa, amiihai aivojitoco: Jii, monoo jiijehallivi mihicanohachuta, bocigomoro, ñihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecivomo mihicabadi. ⁶ Imino mejeecivo, diito amiihaico ihiiñnicisumiro diito imefeenevi imimobadi mihicaquiro icatino. Jilli Cristo jeecivominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebiifañodi imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiihai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojiiibo Moocaanico mejeecivono iicabadi. ⁸ Amiihairyo magaajacuuhi famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiiiboti magaayicijinoco jjiiovoto icarumo, bu jjiiovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amiihai Aivojiiibo niquejefaño iicaaboguiniovi mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutíhi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojiiibofañodi, diibo sefa mityari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofañodi. Jaamo quehecuno mihicahi jii amiihaico abañijiruneguiiha. ¹² Miiro ihuucuma, itijohoma icano, miyaminaama mahamocasitíhi, imiti gajjama mityama momoonicasíhi, caamo jisituo gajjama, icivo jiiinjehalliri aivojitoma, jisumi jiijehallivi atajiiibamoma icano.

¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaanicahi iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihicahi.

¹⁴ Amiihaifeenebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicibadi, miya iijiri amiihai feeyijeque mafabaacu amocasiminaafi kuhufeneri ifeeyijehallidi ijicafetefibadi,

¹⁵ mihimibaivomo mijiiibeguehi sajeebiico aacino jiiibogoco amocasiminaafi iimibaivoobo itihaipaajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanoohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi jii inisunoti oono amocasiminaa ijagabamaaje bujeque ihusevari cijigaima

icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaaqui asatyonnicibadi. ¹⁷ Taajasuco amiihai nigaihallivi majavuuvo amocasiminaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicibadi.

Jaamoro Moocaani iijico magaayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiihaico aacinoco. ¹⁸ Paryi jinoooco meheetavo Moocaanima iimaamoro

suufenitimo midillu Moocaanico Igajafeenedi. Jaamo paryi jinoooco momoonihi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro

miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahijico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui

agaajaratino taajasujiiibogoco. ²⁰ Miiro uco Moocaani tobogoguiiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi

mihimaa quehecuno jiiibogoco jiiibeguequi.

Niino Iimaa.

²¹ Magaijiiibo monahabo Tiquico onoooco Mohaivojiiibo dudicamaaje amusuminaafi amiihaico uuditi paryi imino jiiibegueji, bu jisumi

eetavonehejete icano. ²²Toonegüiha diiboco amiihaijaago galluui,
amiihaico, jilli miihai mihicahi, ineequi. Jaamo toonofeenedi
mequehecutehi.

²³Jaafa Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo icamisi monahabomico acihi
sajeebii icaco, gajjico miyaavogoma. ²⁴Bu jaafa Moocaani imino moonihi
paryi famooro Mohaivojiiho Jesucristoco agaijimoco, milli iicajitino gajjiri.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatiniuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatiniuhi.

1 Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeevivominaatisi jihaameque macaatinihi paryi monahabomiguiiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cuumiri iicamo Moocaanita Jesucristofañodi iicamedi. ² Moocaani Mohaivojiiho Jesucristo icamisi iimihuse, isajebeii icanoma mihica.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Amiihaiditi fahiijivaro eesafutusumi Moocaanico imehicahi amiihahallivi. ⁴ Moocaanima fahiijivaro ihiimaasumi imo imo paryi amiihahallivi dilluhicahi. ⁵ Miiro amiihaima sano miyaavogofaño mihicamoro mijiiibeguehi miticoniunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amiihai jeebiiifaño iimihijico ifcuunoco. Jaabo suufenitiibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jiijehallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amiihaiditi eesamaaño, amiihaico agaijimaño, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamaño. Jaamaño uujoho civojafaño icarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofaño jilli diitoco jiiibegueji taajasujiiibogoco, bu miyaano iicanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amiihaico uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amiihahallivi dilluhicahi amiihai gaiji sihidi iguiratequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijibadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magaajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihinivatino ifiima mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amiihahallivi chahaji. ¹¹ Jaachiji Jesucristo amiihai ifiinoco imino eetaveji. Jaamo iiminonocoro miguiratusuhi Moocaani sihidi ejeevaaboco magaajasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jiijehalliri Iicanohachuta Cristo Imogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magaajanoco uuma jilli iicanofañodi janaanici taajasujiiibogo jiiibogocafotonoco. ¹³ Jaamaño toomominaa paryi tuucuumi aivojiiho ijaco eteemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuui Cristoti jiiibeguehicanohalliti uco icivojaaninoco. ¹⁴ Civojafaño iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jiiibogoco Aivojiibofeenedi iguihitimo jiiibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jiiibeguehichahi uco jiiihevemere uuma ihiibacasimaño. Jaamo Cristoti jiiibeguehichahi jilli imiyaavogomoro

icatino. Jilli iifurumo civojafaño iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatohe miyanotiro jiiibeguehicahi. ¹⁷Jaamo uco agaijimoro imino moonihicahi, gaajamo uujoho taajasujiiibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸Jaaruno uudi milli icatino. Tolli icarunaaca saatohe miyanotiro jiiibeguehicahi. Jaanoti saatohe jilli miyaavogotirumo jiiibeguehicahi. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi iijiiibogono. Jaano uco imo imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañoti civojafañoti ihiinejinoco amiñhai tahallivi Moocaanima mihiimaahicanofeenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofeenedi icano. ²⁰Uujoho sihidi iimogooboro esamaahicahi nucufeguetaiibo icaqui, iguitiibo jiiibeguequi jisumi, fahiiijiva iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahiijivaro uuvi ihifuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudi icano. ²¹Uujoho jiijehalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayiciji. ²²Jaanegui guijevetiibo icaruva Aivojiiibo Jesuguiiha ducicamaajirahi. Jaamaño gaajatihico conooco uujoho iimogonoco. ²³Uudi tihiiño toonoociti conoocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehicahi iguijeveneque Cristoma icacuuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴Jaanoti saanaagoobo imeguehicahi iicanoco toono amiñhaiguiiha iimimaño. ²⁵Jaabo jinooco iimogonoco imino agaajacumaño, gaajahi jiijehallivi amiñhaima guenene iicajinoco amiñhaico amusuqui. Jaamo janaanici mefeehi, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi amiñhai miyaavogofaño. ²⁶Jilliti amiñhaima uujoho guenenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufañodi.

²⁷Jaanegui amiñhai ifiico imino momooni Cristo Jesu jiiibogo onoobadiro miicaqui. Jaaneguiiha amiñhaico meeciturunaaca, bu tolliro amiñhaiti tehesino icarunaaca sabadiro imeguehi amiñhai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolliro imeguehi amiñhai miyaavogo taajasujiiibogofañoti asaanhallivi quehecuno mihicano jiiibogoco uguubunoco. ²⁸Amiñhaico amiñhai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaajajirahi diito ifinijihigo efeejinoco. Jaabadiro bu diito amiñhaico omooninoti foovono iifusumo amiñhai mataajacuudimoco. Jino amiñhai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹Miuro Cristo amiñhaico acihico diiboco mimiyaavogonocoro icatino, tolliro bu amiñhaico diibohalliti sita idaasuno omooninoco. ³⁰Amiñhai, bu uujoho icano sabadiro idaasunofaño miicaqui. Amiñhairyo mahatyimehinicuuhi toonohallivi equehecucafetehininoco. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

**Cristo Iimogobadi Ifiico Iguinonisuno,
Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.**

2 Jaanegui Cristo amiñhaico equehecutosuhachijiji, diibo gaiji amiñhaico ajacusuhachijiji, diibo Gaija amiñhaima iicahachijiji, gaijico, idaasugoco icano magaajahachijiji, ²uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifaño sahigo mihicanofeenedi, bu sagajafeenediro, bu sabadiro momooninofeenedi icano. ³Amiñhaiguiiharo momoonidino, bu quehe quehe amiñhai ifiico mehesicinimoro momoonidino. Jilli siicuno amiñhai jeebiico miminiyumoro momooni. Amiñhaiti famooro amiñhai janaanici diitoco mejeevasu. ⁴Paryi amiñhai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino iicajinocoro miguiino.

⁵Amiihaifaño mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶Miïro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gajjutiïbo ⁷uufocovi ficuubo iino icaurunoco. Jaaboro jeecivominaafi ifibadiro ifiico miniiyuuhi ifiivovaunofeenedi. ⁸Jaabo miyaminaafi ifibadi iicauboro ifiico guinovi miniiyuubo ejenaautimaño guijevafaño fuubo. Jaamaño guijeve imohobujehallivi guijeveubo. ⁹Jaamaño Moocaani diiboco aciühi janaanici allinoocivi bocico, bu fanoohallinoocivi sihidi ejeevano momoco aciubo icano. ¹⁰Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememüivequi paryiïcino niquejefano iicamo, jiinijehalliri iicamo, bu jiinijeguino iicamo icano. ¹¹Jaamo famooro Jesuco magaajamoro: Jesucristo Mohaivojïbo, meneequi, Dios Moocaani obocicafetejineguiiha.^a

Cristota Jiinijehallivi Aachicinobadi Iicamo.

¹²Jaaneguiiha agajjimo tañahabomi, amiihaima iicasumi uco: Jii, moneehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo tehesino icaruuboco. Amiihaico ataaajasunofaño mududicamaaje. Amiihai jeebïco siicuno miminiyumoro iñihicunoguiinoro mihica. ¹³Miïro Moocaani amiihaico acihicahi iimineheje imogoco. Jaaboro amiihaico amusuhicaabo meheetavequi diibo jeebïi iimogobadi.

¹⁴Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵Amiihaivi mihaïñooba amiihai imitico atyimejithi. Jilliro iimitino jihovotobadi iicamo miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro mihica. Amiihai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jiinijehallivi aachicinibadi. ¹⁶Fiivo jïibogoco masatyonofeenedi tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji amiihaiti, sicamañovi jïïbeguehacitimaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano. ¹⁷Bu tafico guijenisujirahi amiihai miyaavogofeenedi Moocaanico mejeeviconoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco paryi amiihaima uujoho dugaacuhi. ¹⁸Amiihai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofañodi mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

¹⁹Aivojïbo Jesu iimoghachijji Timoteoco goovano galluji amiihaico imeecitequi. Jaabo amiihaiditi uhuumiïbo uco jïïbogonoco uguubuuboro imo imo icaqui. ²⁰Uuma chahamo saatoho uujoho eesamaaibadi eesamaaimo, bu chahamo saatoho miyanotiro amiihai imino mihicajinoco aivo iimogomo. ²¹Famooro imeguehicahi ificoro imino omooninoco. Jaamo imogotimo Cristo Jesuguiiha imino omooninoco. ²²Jaanoti amiihairyo magaajacuühi Timoteo iimihuseque iifusuhicanoco, jaabo caanico illi aamusunicibadi uco amusuhicaabo taajasujïibogoco jïïbeguehicaaboco. ²³Jaaneguiiha millihacho uco omoonijnoco agaajacudi diiboco amiihaijaago galluui amiihaico imeecitequi. ²⁴Jaabadiro bu Aivojïbo Jesufeenedi esicinihi uujoho bu amiihaico goovano emeecitejinoco.

²⁵Tolliro bu aivo uudi imino monahabe Epafrodito onooboco amiihaijaago agalluuno, tadyudicamaajeque, tajiïbogoco icano uco anahabonihicaaboco amiihairyo uco ihamusuqui magalluuhiniïboco. ²⁶Jaabo imogoobo amiihaico aatyimeneque guiraano idaasuvehiniïbo

a 2.9-11: (Apocalipsis 5.13-14)

diibo iguihuvaunoco amiïhai muguubuhininoti. ²⁷Miyaano guihuvahiniïbo guijevehinicuruubo. Jaaruuboco Moocaani idasuguehinihi, diibocoro icahinitino, tollirehini bu uco. Jino idasuno iicano diibo iguijevehinineri janaanici idasuno iicajiruneguiiha. ²⁸Jaaneguiiha imeguehi diiboco agalluunoco. Jaamo siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihidi idasuno icatiïbo icaqui. ²⁹Jaanegui imo imo diiboco magaayici Aivojiiïboco mimiyaavogonofeenedi monahabo iicamaño. Jaanegui fahijivaro mobocigusuhica diibobadi iicamehejeque. ³⁰Jaabo Cristoco ejeecivonofañodi iguijeveruubo miyaminaa agaicaaujirunoti iiguitimaño uco amusuubo amiïhai uco mahamusujitirunoti.

Miyaano Iticovono Ica.

3 Jaaneguiiha tañahabomi Mohaivojiiïboco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano iivicoro amiïhaidi acaatinino amiïhaico imino ificuuqui. ²Mehešicini jicumbadi iicamoti, iimitinocoro omoonihicamo iimeehequere iquitiïhicamo judiomiditi. ³Jaanoti miïhai miyanotiro mojeebiifañodi Moocaanico mejeecivehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴Uujoho naa tafiico acahacisujiruubo, miïhaiñooba tajaanani tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵Miïro uco judiomiooboco tameheque quiticiumo ifiivunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idiïno icauboco. Miïro uujoho israelmioobo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifiivunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomi tajiïbaco imino miyaavuguuhi. ⁶Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idasuno moonihicauhi, tajiïba onobadi imino icahicaumaño. Jaamaño miïhaiñooba uuti milli neehicautihi. ⁷Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano iicahicauruno jisumi uudi sihidi jeevacutihi Cristomaryo icacuuqui. ⁸Jaamaño paryiicino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiiïboco agaajacumaño. Cristoguiinodi paryi fanoovaaco ejeevesucuuunoco jihovonobadi esicinicuuhi Cristoco agaayiciïbora diibomaryo icacuuqui. ⁹Moise tajiïbanofañodi iticovono ifiima icacutiïbo icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofeenedi. Miïro Moocaani imiyaavogomoco gaayicichi. ¹⁰Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro bu diibo idasuno iicaubadi icaqui, bu diibo iguitiïbora iguijeveubadi guijevequi, ¹¹diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efeejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹²Paryi tonehejevi ifutucuuhi, bu aivo imicuuhi onoonoco imogotihi. Jilli gaimicinihi ofoobo toonovi iifetequi Cristo Jesu iticoni uco iiciumaño. ¹³Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuuhi, nootihi. Dojicuvu iminifotonoco iimogotiïbora sefaquifetehi tahimega iicanovi iifetequi, ¹⁴nijequevi iifetequi sefano moonihi ijaadaco gaayiciqui. Tooneguiiha Moocaani miïhaico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufaño. ¹⁵Paryi famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehešicinicuuhi. Jaanoti siibadiro mehešicinihachiji, Moocaani amiïhaico tolliro gaajasuji. ¹⁶Jaanoti oono mihifutucuunofañoro masii sabadiro quehecuno mihicacuuqui.

¹⁷Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaja, ¿naa miijoho imino amiihaico monoobadi icahi? ¹⁸Fahiijivaro amiihaico neehicacuui. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo jii bogoco jii heguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹Jaamo Moocanico caanivahicatihi. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidi mimityahi, noomo. Jilli jii njehallionocoro esamaaimo icano. ²⁰Jaanoti naha miihai niqueje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojii bo Jesucristo asaajii boco meteemehicahi. ²¹Diibo miihaico mohimiti ifinijino ifiico iimino ifiiti miniiyuji. Jaabo diibo ifi ovosii badi iicaqui, imityari tolli moonjii bo paryi jii njeque iguiinonijino mityari.

Aivojii bofaño Imo Imo Mihica.

4 Jaaneguiiha agajjimo tañahabomi, amiihaico sihidi aivo aatyimeguehicamo, amiihai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agajjimo quehecuno Aivojii bofaño mihica.

²Evodia onoogo, Sintique onoogo icamifeque neehi: Sabadiro miminifoto Aivojii bofañodi. ³Bu iijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Miiro diitife sihidi jenaauono dudicamaaiuhi uuma, taajasujii bogoco jii buguuboma, tolliro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefaño fiivo haamefaño caatinicinicuui.

⁴Jaaneguiiha Aivojii bofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵famoovaro amiihai imihuseque igaajaqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivojii bo fiiticuui.

⁶Fanoovati idaausuvotimoro toonohallivi Moocanima mihiiama. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. ⁷Jaachijii amiihaico Moocaani isajeebiico aciji, miyaminaafi eesicinino janaanivivi afatyocininoco. Jaano amiihai jeebiico, bu amiihai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iminocoro Mehesamaaje.

⁸Niinoono jino jii bogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryiicino miinoco obocigusunehejeque, paryiicino iticovonehejeque, iidicutinehejeque, aivo oovosiinehejeque, miinoditi imino unuusunehejeque, paryiicino iiminehejequere mehesamaaje miinoco achacisusunehejequere icano.

⁹Amiihaico jii beguehicanoco momooni iifusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicano muguubuhicanoco icano. Tolli momoonihachijii Moocaani sajeebiico aaciibo amiihaima icaji.

Filipominaa Pabloco AACINO.

¹⁰Jaanegui Aivojii bofañodi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiiha: Uco majabajeevecuui, uujoho nootihii. Gaajacuui uco mahamusujiruno nihibamima machahanoco. ¹¹Ucuujivaachumaño, nootihii. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuui. ¹²Gaajacuui idaauno iicajirunoco, bu sihidi sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuui fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achahanovi icano. ¹³Fanoovavi jeevamaaicuui Cristo uco mityaco

aacimaño. ¹⁴ Jaarunofaño amiihai uco imino momoonihi tahidaasufaño di mihicamaño.

¹⁵ Miiro amiihai Filipino cuumiminaa magaajacuui taajasujiibogoco iijibuguubo iticoniunoco. Jaabo Macedoniati ufuusumi idiimoro amiihai Filipori iicaja Moocaani iijaminaa tajaan magalluuhi uco mahamusuno nihibamico tafeenedi Moocaani amiihaico aamusunoco magaayicino jaada.

¹⁶ Miiro uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca amiihai tajaan nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaayiciqui icatino, tolliro bu amiihai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaayiciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaaniciivi gaayicicuui. Epafroditoma tajaan magalluuno uudi imino ifutucuui.

Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. Miiro siicijeminaa Moocaanico afacicineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaayicuihi.

Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaayicuihi. ¹⁹ Jaanegui amiihai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acihi paryi mucuujivaachudinoco, diiboma niquejefaño fano ajashutino iicamaño.

²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahijivaro. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajiico paryi famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Paryi monahabomi uuma iicamo amiihaijaago iijico galluuhi.

²² Tolliro bu iijico galluumo famooro jimañeri Moocaanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojiiibo Cesar onoobo iijaminaa amiihaijaago iijico galluuhi.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiibo Jesucristo imino moonihi.

COLOSENSES

Colosa Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatiniuhaame. Pablo Caatiniuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

1 Uujoho Pablo Moocaani jeebii iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ²jiihaameque macaatinihi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaaniti iicamedi. Jaafa Dios Moocaani amiihaico imino omooniboro isajeebiico acihi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³Fahijjivaro Moocaanico Mohaivojjiibo Jesucristo Caanico mihimehichahi diiboma amiihaihallivi mihiimaamor. ⁴Miihai amiihaiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaaniti iicamoco magaijinoti icano. ⁵Jilli amiihai momoonihichahi, amiihaidi niquejefano ificuucininoco motoomoro. Jaamo amiihai toono eesicininoma mihichahi taajasujjibogoco muguubuunofano. ⁶Tobogocoro amiihaico ijiibuguubogo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinjirero guiraatobogoro feehi, oono amiihai Moocaani gaijiti amiihaifeenevi ihiiamaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco amiihai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷Jaano toonoco amiihaico magaijiibo monahabo Epafra onoobo jiibuguuihi. Diibo miihaima ududicamaaiubo. Jaaboma miihai mihichahi Cristoco jeevesutiibo ejeecivehicaaboma. ⁸Diibo miihaico jiiibeguehi amiihaiditi, bu amiihai Moocaani Gaija aamusunofenedi magaijicasinoditi icano.

⁹Jaamaano miihai toonoco amiihaiditi muguubuhininotiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahichahi amiihaihallivi, dilluumoro amiihaico Moocaani igaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro amiihaico fanoovaaco igaajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asaanoco igaajasuqui icano. ¹⁰Tolliro bu midilluhichahi jaamo imino mihichahi Aivojjiibota iicamo iicanicibadi fahijjivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihidi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹Tolliro bu midilluhichahi amiihaico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabicih. ¹²Jaamoro Moocaanico mihimo miihaico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacjinoti niquejefano magaayicijinohallivi. ¹³Jaabo Moocaani miihaico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro miihaico agaijiibo Illi aivojifaño ficuucuubo. ¹⁴Diibo miihaico taajasuhinicuuihi mohallivi iguijeveunofaño di mohimitico ubuusuboro.

Moocaanima Sajeebii Mihicacuuihi Cristo Iguijeveunofenedi.

(Jn 1.3; Heb 1.2)

¹⁵Moocaani otoovoobo foovono saauhi jijjehallivi Illi ifiri. Jaabo diibo sahijjiti iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo.

¹⁶ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi niquejefañó iicanehejeque, jiinjehalliri iicanehejeque icano; iifuvusunehhejeque, bu iifuvusunehhejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinoninehejeque, bu paryi tajiibanehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofeenedi eheetavocafutuuno diibeguiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuuihi. Jaabofeenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji miikai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiibo inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari miikai mihicahi. Jaabo aivo iticoni gujivefañoti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ Miuro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicamaño. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofañodi paryiicino fanoovaaco sajeebii ificuunoco, paryiicino jiinjehalliri iicanehejeque, bu paryiicino niquejefañó iicanehejeque icano. Paryiicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itijoho ucuunofañodi ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha amiihai, amiihai jeebiifañodi Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifiimaryo sajeebii ficucuuihi, ²² Cristo idaasuno ifiiri iguijeveunofeenedi. Jilli mooniubo diiboco amiihaico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiiha quehecuno mihica miyaavogofaño faicuvano mabacocovamoro taajasuiibogoco mimiyaavugunofeenedi mehesicininoti buhigovi minifototimo. Jaabogo jiiibogocafetehi paryi fanoojiinijeri. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi jiiibogoobo.

Pablo Moocaani Iijano Jeecivominaafiti Ficucafetehi.

(Ef 3.1-11)

²⁴ Jaabo jisumi amiihalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti iifutusuuboro feehee taifiivi, oono Moocaani iijaminaaguuiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofeenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeecivominaafiti icahi amiihaico imino mooniqui Moocaani uco atajiibaumaño, bu tolliro paryi jiinjeminaaco imino Moocaani jiiibogoco jiiibeguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo siicijetiro agaajaratino, paryi siicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuuihi. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofañó iicanoco judiomi iicatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amiihaifañó iicano. Jaabo diibo imino niquejefañó mihicajinoco mehesiciniiibo.

²⁸ Jaamaño miikai Cristoti mijiiibeguehicahi, bu famoovaaco mafajiihichahi. Famoovaaco magaajasuhicahi imino igaaajaqui. Jaamo famoro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aacinofeenedi dudicamaahicahi.

2 Jaanegui imeguehi magaajanoco sefano amiihalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatyimetimohalliti icano. ² Imeguehi amiihai diito jeebiinoco mequehecutusunoco sano gaijifañó iminifotomoro paryiicino gaajaco igaaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaaajaqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofañó jisumi diiboco magaajacuuihi. ³ Miuro diibofañó paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficucinicuuihi. ⁴ Jilli amiihaico neehi mijijoho amiihaico ihiimaari bañitimo iicaqui.

⁵Amiihaiti tehesino icaruubo tahesamaajeri amiihaifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amiihai sabadiro mihicamorero quehecuno Cristoco mimiyaavogonofaño mihicanoco agaajaaboro.

⁶JaaneGUI Jesucristoco amiihai jeebii aivojiiiboti magaayiciuhi. JaaneGUIiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷diibofañoði amiihai ifiico quehecuno mabacooconimoro mificu, sefano amiihai miyaavogoma oono amiihaico ijiiibuguubadi, fahiiijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifiima Mihicano.

⁸Jeedi mehesicini. Amiihaico sita sicamañehejeque onoomoro abañinoco miyaano meneedino diito Cristofañodi icatitii. Jilli miyaminaa jeevamaajequere sivamo, miyaminaa ejeecivefinocoro sivamo icano.

⁹Jaanoi Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰Jaamaño amiihai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinovi icano paryi tajiibaneheje, gajano mityaneheje icano. ¹¹Jaabadiro bu amiihai miquticicafutuuhi. Jaaruno ifiico iquiticifibadi icatino, jilli amiihai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quitici. ¹²Miio miniticafontoneri amiihai sano Cristoma micihacafetehi. Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevefañoti siino ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³Iticoni naha amiihai muchuumucuuhi amiihai jeebiiifañodi amiihai imitiri, bu miquticiniutimaño icano. Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuuhi sano amiihaico Cristoma, paryi amiihai imitico ubuusuuboro. ¹⁴Moocaani paryi mohallivi jaaducuuhi. Miihaico mohimitico eneehicaunoco finisucuubo imohovi etetecuuneri. ¹⁵Miio Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guiinonicuuhi tajiibanoco, gajano mityanoco icano miyaminaa imefeenevi guiinoniuhi. Jaanoco icivojaaniuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguiinoniuboro.

Niquejeonehejequere Miguiino.

¹⁶JaaneGUIiha miihaiñooba amiihaico mamachunoti, mahadunoti icano amiihaico dejedudimo, bu tolliro bohono nihiba iinuusumi jiiibaimonoco meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiihaico dejedudimo. ¹⁷Toneheje jilli asaajino ijino iicaano. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸JaaneGUI mehesicini, oono saatoho siicujeebiiimobadi iicahicarumo Moocaani toomominaacoro ejeecivehicamo, amiihaico ufucu ajaadunoco magaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatyimetinehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejeevahi, noomoro quehequimaaihicamo, jilli sicamañocoro ifiitiro tolli jeevanobadi eesamaaimoro. ¹⁹Jaamo diito, Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinitii. Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onoobadi icano.

²⁰Jaanoti naha amiihai sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyaminaa esamaajeque momoonicuutii. Jaamaño ¿collii jaamo jiiinijeminaa agaajatimobadi mihicahicahi, jiiinijeoneheje atajiiibanoguiinovi miminifotomoro? ²¹Oono:

Jinooco dudiicidino, toonoco machudino,

dihusefaño gaayicidino, ononehejequere momoonimo.

²²Paryi toneheje jilli miyaminaa tajiibanehejere. Jaano paryi finijino itajiiiba omoonihicanehejema. ²³Jaaneheje aivo gaajama iicanehejebadi

jeevajirahi, sihidi ejeevano iijicoro atajibamaño siicujeebii icanehejequere, sihidi jeevanehejere ifiinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi imogonehejeque miguiinonijitirahi.

3 Jaanegui amiihai Cristoma sano mubuheetehinicuumo miguiino niquejefañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igiciniohigonehejequere. ² Jiinijeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miiro amiihaima sano Cristo miguijevahinicuui. Jaamaño jisumi amiihai ifi diiboma sano Moocaanifaño fataniicinicuui. ⁴ Jaabo Cristoro jino miilai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amiihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovosiihaivojifaño mihicaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiiha jiinijeono amiihai ififaño icanehejeque miguijeni. Miilaiñooba buhigueejedi amiihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliro iidicunehejeque momoonidino, fanoovaaco iimeguehicanenehejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohoro mujuvihicinidino toono jihovo caanimi jeevobadiro jeevahi. ⁶ Tonehejehalliti niicuneru idaasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amiihai paryi momoonihicauhi eedehefiima mihicausumi. ⁸ Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejevesucu. Sifiratedino, icajisunehejeque mifinisu, bu imitinoco momoonidino, sitaaco aivono noojohoco, iidicuno iimaaneheje amiihai iijiti ihiinejirunehejeque icano mifinisu. ⁹ Fahigovavi mabañicasidino. Amiihai eedehefifico, bu iticoni momoonihicaunehejeque icano mejevesucuuonoco siino momoonicuudino. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucuuno janaanivivi imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi iicabadi. Jaamo imino diiboco magaaajanovi mihifetehi. ¹¹ Diibofañ chahano diito griegomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinimito, siijiinijeoto, bajiminaa, jijovoto, bu sajeebii icamo icano oononeheje. Jilli paryiicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafañoro icahi.

¹² Amiihaico Moocaani gajijhi diibotaro miicaqui amiihaico iicicuumo. Jaaneguiiha idaasugo mityanofañ mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, siicujeebii omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. ¹³ Jaamoro sabadiro fahigovavi majaabicasi, fahigovavi amiihai iibacasico mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitinoco iicahachijji oono Cristo amiihai imitico iimibachucubadiro mihimibachucasi. ¹⁴ Fanoohalliviro aivo gajijima mihica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco iifutusunono. ¹⁵ Jaaneguiiha jaafa amiihai jeebiinoco Moocaani isajeebiiri ticuvusuhi. Tooneguiiha amiihaico cuuhuvaubo saafi ifiitiro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehcamoti mihica.

¹⁶ Tolliro bu jaafa Cristo jiiibogo amiihai jeebiinoco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijiiibogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecutusucasi. Tolliro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaaniguiiha icano masinoco, diiboco amiihai jeebiifañodi imomoro mamasiva. ¹⁷ Paryi fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momooni Aivojiiho Jesu momofenedi, diiboenedi fanoovahallivi Moocaanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Iicano.

¹⁸ Gaigoomi amiihai tajemi iijiguiinovi miminifoto. Jilli mooni Aivojiibo Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. ¹⁹ Jaabadiro bu amiihai gaifiimi amiihai taabamico magari. Jaamoro diitoma misifiratedino. ²⁰ Jaabadiro bu amiihai seeme amiihai caanimi, seejimi icano atajiibanoco: Jii, monoo. Toono mohaivojiiboco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi amiihai seemeque misifiratusudino, diito ifiico mejeevevesudino. ²² Jaabadiro amiihai jeecivominaa amiihai aivojitoco fanoovavi: Jii, monoo, jiijehallivi mihicanohachuta diitoma imino mihicaquiro. Diito ihiiinicisumiro icatino, jilli miya jeebiiri Moocaanico mihihicugomoro. ²³ Paryi fanoovaaco momooninoco imo imo momooni Aivojiibo Jesuco mejeevicibadi, miyaminaaco mihicanicibadi icatino. ²⁴ Amiihairyo magaajacuuhi toono jaadabadi iicano Aivojiibo ibusumijeque amiihaico aacijnoco. Miiro amiihai Cristoco mejeevehicahi amiihai miya Aivojiibo iicaaboco. ²⁵ Jaabadiro bu iimitinoco omoonihicaabo toono jaadaco gaayiciji. Miiro Moocaani miyaminaaco dugaacutihi ijeevadisahaje.

4 Jaabadiro bu amiihai aivojito, amiihai jeecivominaaco imihuseme omoonibadi, imino momooni. Mehesafoto tolliro bu amiihai, amiihai Aivojiibo niqejefaño iicaaboma mihicahi. ² Suufenitimo Moocaanima mihiimaa imino mehesicinimoro, bu Moocaanico fanoovahallivi imomoro mihica icano. ³ Tolliro bu mihihallivi Moocaanima mihiimaa, Aivojiibo mihaico aamusunofeenedi taajasujiibogoco mijiiibeguequi, Cristo jiiibogo agaajarautinoti mijiiibeguequi icano. Miiro tobogohalliti jino uujoho civojafaño icahi. ⁴ Jaanohallivi Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui omoonijibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogominaa iicatimoma sicamañovi ifafucuvaaco mafatysudino. ⁶ Fahiijivaro imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Iimaa.

(1Co 12.4-11)

⁷ Magaijiibo monahabo Tiquico onoobo mihaico jeevesutiibo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivojiiboco ejeevehicaabo, amiihaico paryi uuti imino jiiibegueji. ⁸ Tooneguuiha amiihaijaago diiboco galluuhi amiihaico jilli mihicahi ineequi, bu amiihaico iquehecutusuqui icanouno mihica miyaavogomi. ⁹ Tolliro bu diiboma foobo magarijiibo mihaicoro ejeevesuhicatiibo monahabo Onesimo diibo amiihaiti saafi iicaabo. Diitisi amiihaico jiiibegueji paryi juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahaboniibo Aristaco onoobo amiihaijaago iijico galluuhi, tolliro bu Marco Bernabe nahabo icoomoobo achi amiihaijaa iijico galluuhi. Diibo amiihaico iijiiibeguehicacuubo. Jaabo amiihaico abaatohachijii diiboco imino magaayici. ¹¹ Tolliro bu Justo onooboco bu Jesu enehicaabo iijico amiihaijaago galluuhi. Jito idiimoro judiimiti imiyaavugucuumoti Moocaani aivojiguiiha uuma sano ududicamaaimo. Jaamofenedi uujoho tafiico jacusucafetehi. ¹² Tolliro bu Cristo jeecivominaafi Epafra onoobo amiihaijaago iijico galluuhi, diibo, bu saafi amiihaioobo iicaabo. Diibo fahiijivaro sihidi amiihaihallivi Moocaanico dilluhicahi diiboma ihiiimaaboro. Jaamo amiihai quehecuno mihicamoro aivo imino amiihai jeebiico miminiyuhi Moocaani iimogonocoro

meheetavejinojaagoviro. ¹³Uujoho imino gaajahi Epafra amiïhaiditi ifiico niji niji omoonihicanoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano iicahicanoco. ¹⁴Tolliro bu magaijiiibo taabuminaafi Lucas iijico amiïhaijaa galluuhi, tolliro bu Demas onoobo icano.

¹⁵Tolliro bu monahabomi Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Tolliro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu tolliro diigo iijafaño iigaivehicamoco icano. ¹⁶Jaamoro jihaameque amiïhaifeenevi memeeçidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani iijafaño imeeciçui. Tolliro bu amiïhai memeeçi uujoho Laodicea iicamedi acaatinicuuhaameque. ¹⁷Bu jinooco mijiiibogo Arquipo onooboco: Meeci, jaaboro imo diihifutusu Aivojiiibo ico diibo jeeçivo ducicamaajeque aaciininoco.

¹⁸Uujoho Pablo jino ico idillunocoro, caatinihi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihiimaa jino civojaminaafiti iicanohallivi. Jaafa amiïhaico Moocaani imino moonihi.

1 TESALONICENSES

**Pablo Inahaboniminaama Caatiniuhi
Moocaani Iijaminaadi.**

1 Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi iicajahaje Moocaani iijaminaadi. Moocaani, Aivojiibo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amiihai Moocaani, Aivojiibo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebiima icano mihica.

**Tesalonicaminaa Miyaavogoco
Agaajasuhicauno.**

² Fahijivaro miihai Moocaanico graciao mahacihicahi paryi amiihaihallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amiihai miyaavogofeenedi mududicamaaihicano, sihidi amiihai gajifañodi mejeecivehicahi, amiihai Aivojiibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amiihaico gajiji. Jaamaño diibo amiihaico iiciuboro ificuunoco miihai magaajahi, ⁵ amiihaico taajasujibogoco mijiibuguusumi ticovohijiri mijiibuguutih, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magaajamoro mijiibuguui. Amiihairyo magaajahi amiihaifeenevi miihai imino mihicaunoco, amiihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amiihai, miihaiti, Aivojiibo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro miihaibadiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amiihaico Moocaani Gaija aaciuneri, idaasuno sihidi mihicaurunofeenedi. ⁷ Amiihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igaaajqui. ⁸ Jilliti amiihai magaajasuhi Aivojiibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gaajacuui, amiihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño miihai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro miihaico sahigotiro jiiibeguehicaacuuhi, miihai amiihaijaago mihigutumoco imino magaayiciunoco, bu tolliro amiihai jiniitaco mejeecivehicaunoco mejeevesuumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibojaagovi miminifutumoco, ¹⁰ tolliro bu jiiibeguehicaamo amiihai, Jesu niquejefañoti asaajiiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevecuuboco siino buheetesuui. Jaabo diibo Jesu miihaico taajasuji idaasuno mihicajirunoti.

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaaihino.

2 Tañahabomi, amiïhairyo magaajahi, amiïhaico mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipino cuumivi miïhaico: Imitino, unuumoro idaasuno mooniurumo amiïhairyo magaajacuno. Jaarunofaño miïhaico Moocaani amusuuhi itaajasujiibogoco amiïhaico iguitimoro mijiiibeguequi sihidi jeevarunofeenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijiiibuguutihi imitino momooniqui icautino, bu mabañiqui icautino. ⁴ Iticoni Moocaani miïhaico inisuuboro aciubo tajiibaubo fiivo jiiibogoco. Jaabadi miïhai mijiiibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanicoro imo imo mihicasuqui mojeebiiinoco agaajaciiboco. ⁵ Amiïhairyo magaajacuuno miïhai amiïhaico mabañamaaihicautihi oovosiinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamicoro amiïhaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa miïhaico obocigonoco miguiinotihi amiïhaiditi, bu sitaaditi icano. Miïhaico Cristo agalluumoco amiïhai mobociguejiruno icarunaaca, 7 jilli amiïhaico miïhairyo icigusuno momooniuhu gaigo isemegayiiimico ootomonicibadi. ⁸ Sihidi amiïhaico magajijimaño Moocaani jiiibogocoro mahacitihi, tolliro bu amiïhaihallivi moñico mahacijirahi sita iguijeniqui, amiïhaico sihidi magajijimaño. ⁹ Tañahabomi, amiïhairyo magaajacuuhu miïhai dudicamaajeque sihidi jeevarunofaño; fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicauhi toono sefati miicaqui, amiïhaiñoco mudumitiiciqui icatino Moocaani iijico amiïhaico mijiiibeguehicaunohachuta.

¹⁰ Jaanoco amiïhai magaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, amiïhai mimiyaavogomofeenevi mojeebii imino iicaunoco imino momoonihicauhi, miïhaiñoooba miïhaiti: Imitino, nootimo iicaqui. ¹¹ Tolliro bu magaajahi amiïhaico saafiisari mafajiiñihicauhi, majacusuhicauhi icano caani isemeque icanicibadi. ¹² Amiïhaico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iicanicibadi. Jaabo amiïhaico cuuhuvahi diibo bociguiino ihaivojifaño miicaqui.

¹³ Jaamaño jilliti miïhai fahijivaro Moocaanico graciaco mahacihicahi amiïhai Moocaani iijico miïhaiditi muguubuusumi magaayiciuhi miyabogo Moocaani jiiibogoco; miyaminaatiobogobadiro icatino. Jaabogo amiïhai miyaavogominaafeeneri sihidi ejeevanoco etavehicauhi. ¹⁴ Monahabomi, amiïhai yotoro amiïhaico idaasuno moonihi. Moocaani iijaamo Judeari iicajahajeminaa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiomi idaasuno mooniuhu. ¹⁵ Diito judiomi, Mohaivojiiibo Jesuco guijeniuhu. Tobadiro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco guijeniumo. Jaamoro miïhaico buhigovi gañiimo. Moocaanidi imino moonitimo. Jaamoro paryiicino miyaminaaco jiiheveme. ¹⁶ Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mijiiibeguejirunaaca imeguehcatimo. Jilliti janaaniviro imitico guiraatusumo. Jaamaño jisumi imino Moocaani ñihicuno omoonijino gasecui diitohallivi.

**Pablo Tesalonicaaminaaco Abaatonoco
Siino Imeguehi.**

¹⁷ Tañahabomi, amiïhaiti sihigovi miminifutusumi, amiïhaico fafucuvaaciviro mahatyimetirumo mojeebiiifañodi amiïhaico mehesicinihicahi. Tolliro bu sihidi mihimeguehi amiïhaico mabaatonoco. ¹⁸ Jaamoro mefeaguehcarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi

moonihicaurahi. Jaarunofaño iji mihaico casivusuhicahi. ¹⁹ ¿Nacu cono mihai esicini, cono mihai imo ica? ¿Toono jinejete nacu mihai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivojiibo Jesucristo asaabo imefeenevi amiihai mihicajineguiiha mihai imo imo mihicahi. ²⁰ Amiihaiti mihai macahacisucafeteji, imo imo mihicaji.

3 Jaamo amiihai mihicanoco magaajagonoco majaabicicutimoro Atenaviro mifatafeteji. ² Jaamoro monahabo Timoteocoro amiihaijaago magalluuhi Moocaani jeevivominaafi iicamaño, bu mohamusuminaafi Jesucristo jibogoco mijibogonoco meheetavehicamañovi. Jaabo amiihaico afajiniiboro iquehecutusuqui amiihai miyaavogoco. ³ Jilli iicanoti saatohoba Moocaani iijico jeevesutimo iicaqui, amiihairyo magaajahi tolli icanehejere idaasuno mihicanoco. ⁴ Jaanoti amiihaima mihicausumi mijibugucuuhi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaajacuubadi. ⁵ Jaarunaaca jaabicicutitih uujoho galluuhi amiihaico idilluqui, amiihai miyaavogoti gaajaqui, iji amiihaico iimitinofaño aganiisujirunoco iguiiboro. Jaanoti mihai dudicamaaje sicamañovi iicajiruneguiiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo amiihaijaagoti uhuumiubo mihaico imino amiihai miyaavogo iicaunoti mihaico jibuguuhi, tolliro bu amiihai gajiti icano. Tolliro bu mihaico magajimoro mehesafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu mihai amiihaico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti mihai, iminootino idaasuno mihicahaurumo imo imo miminifutuhi amiihai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño mihai bohono ifiima mihicabadi mihicahi amiihai Aivojiibofañodi sefano mihicahachijji. ⁹ Jaamo mihai sihidi janaanici graciaco Moocaanico mahaciji amiihaihallivi, amiihaiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiiha. ¹⁰ Fahijivaro sufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi mihaico amiihaico ihatyimesuqui. Amiihaico imino mihifutusuqui amiihai miyaavogo imino iifototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivojiibo Jesucristo icano aamusunoco, amiihaico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivojiibo amiihai gajico iguiraatusuqui. Jaamo magajicasih fahigova jino mihai amiihaico mihicabadi. ¹³ Amiihai jeebinoco diibo quehecuno ijeevadi ificuqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatino iicaqui, ufucu Aivojiibo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

Moocaanico Imo Imo Moomonino.

4 Tañahabomi, toneguiiha amiihaico monoomoro matajiibahicahi Aivojiibo Jesufaodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo momooniqui amiihaico mijibeguehicanobadiro amiihai momoonihicaqui janaanici.

² Amiihairyo magaajacuuhi amiihaico Aivojiibo Jesu onobadi mijibeguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi amiihai ifiinoco diibojaagoviro miminiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoomima icacutimo mihicanoco. ⁴ Tolliro bu famooro amiihai taabamima iminoro mihicamoro magajiqui. ⁵ Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumijie miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶ Mehesicini, mihañooba amiihai nahaboco imitino momoonidino, toonohalliti Aivojiibo Jesucristo aivono aamijirahi amiihaico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani mihaico imitigui cuhuvatitih, imino mihicaquiro cuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaayicigotiibo miyaminaafico guubutiibo icatitih jilliro

Moocaanico guubutiibo. Jaabo Moocaani mihaico Igaijaco aaciuboco guubutihi.

⁹ Jaanoti amiihai nahabomima magaijicasiqui amiihaidi caatinitih; amiihairyo Moocaaniti magaijicasinoco magaaajacuuneguiiha. ¹⁰ Jaamoro tolli momoonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jiniijeri iicamoma. Jaarunofaño monohabomi, amiihaico meneehi: Janaaniciviro amiihai imihuseque miguiraausuu. ¹¹ Jaamoro sajeebii mihicamoro amiihai dudidamaajeeneriro mihica amiihairyo dudidamaaimoro mihica amiihaico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiyaavogotimo amiihaico imityaguequi, bu amiihai jinejebati cuujivaachutimo mihicahi.

Aivojiiho Asaajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo milli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idaasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefaño iicajinoco eesicinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jilli iicanegui amiihaico meneehi Aivojiiho jiihogo onoobadi: Miihai jino Aivojiiho asaajinohachuta guijevetimo mihicajimo, iguijevihinicuumoco misiiigujitih. ¹⁶ Aivojiiho Jesu ticoniji niquejefañoti iniitoobo imitya iijima. Jaasumi Moocaani toomominaa aivojiiho mitano sahagueji. Moocaani miriicuco iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro iguijevecinumoto ticoniji siino ubuheeteme. ¹⁷ Jaasumiro miihai miguijevotimo jiiinijehalliri mihicamo sano diitoma magaaniiiveji aimuufafeenedi Aivojiiho Jesuma mahatyimecasiqui caamovi. Jaamo tolli fahiiivaro diiboma mihicacuuji. ¹⁸ Jaanegui fahigovavi mequehecusuquimaje jinofeenedi.

5 Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano amiihaico caatinitih. ² Amiihairyo imino magaaajacuui, Aivojiiho asaajifucu gaseji imimañobati fucu nanivaminaafi agasenicibadi. ³ Jaasumi miyaminaa sajeebii mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohallivi imimañobati aivo gaseji, gaigo iseemevacuuqui aivonicibadi, aivo ifinisujinoti taajajitimo. ⁴ Jaanoti tañahabomi, amiihai gaajatimo mihicatih. Jaamaño amiihaivi tufucu nanivaminaafi iicanicibadi iicafucu gasejithi iiguutusuqui. ⁵ Jaamo paryi amiihai magaaajacumo cuuje eseseenefañodi mihigobadi mihicacuumo. Miihai fucu icivonofaño mihicacutih. ⁶ Jaanegui saatoho miyaanoco agaajatimobadi micigadino imino esicinimoro motoomo. ⁷ Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguriicavomo fucu guiriicavehi. ⁸ Jaanoti miihai Cristoco magaayicuumo imino mehesicinithi miyaavogo, gaiji icaneri mofiico mofoboocithi, amocasiminaafi jigaiño meehuri ifiico ofoboocinicibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicinineri, monigainoco mofoboocithi amocasiminaafi jigaiño nijegari iinigaico ofoboocinicibadi. ⁹ Moocaani mihaico idaasuno imooniqui ficuutih jilli Mohaivojiiho Jesucristofañodi mataajaquiro ficuubo. ¹⁰ Diibo Jesucristo mohallivi guijevuui diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijeveuurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajinihi.

¹² Tañahabomi, amiihaico meneehi: Jaamo amiihaifaño ududidamaaimoro amiihaico Aivojiiho Jesufañodi iijiihobomoro afajiiinimoco mibociguusu.

¹³ Jaamoro diitoco mihimogomoro guiraano magaiji toono dudidamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amiihaico meneehi: Mafago ududicamaaiñooco iimogotimoco, bu tolliro imiyaavogoti iniinovamoco mequehecutusu iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saatohoba miihaiñoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahiijivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahiijivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli Moocaani iimogono amiihaiditi Cristo Jesufaño.

¹⁹ Moocaani Gaijaco mojeebiifañoti miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gajari Moocaani iimaaminaa ijiibogonoco mitiisuguedino.

²¹ Fanoonisuco iimino magaajamoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amiihai ifiico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebii iicaabo amiihai ifiico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amiihai ifiico amiihai jeebiico, amiihai gaijaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojiibo Jesucristo asaajino imega.

²⁴ Jeevesutatiibo amiihaico ucuuhuvaabo. Jaabo miinoco bañisutatiibo jilli mooniji onoonoco.

Niino Iimaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahiijivaro mihiimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino iijiri.

²⁷ Amiihaico tajiibahi Mohaivojiibo mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivojiibo Jesucristo jaafa amiihaico imino teemehi.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniminaama Moocaani Iijaminaadi Caatiniuhi.

1 Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesalonicari iicamedi macaatinihi Moocaani, Aivojiibo Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amiihai imino mihica, sajeebiima mihica icano Dios Moocaani, Aivojiibo Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imitiminaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amiihaihallivi miihai fahijivaro Moocaanico graciaco mahacihicaji imino aivo jilli momoonino amiihaihallivi amiihai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magaijicasino fahijivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño miihairyo imo imo amiihaiditi miihiimaahicahi Moocaani iijanofaño amiihai, amiihai idaasuno mihicarunofañodi majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amiihai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amiihai diibo aivojima mefeeginoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amiihaico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo miihaima amiihaico sano jaguisisujiiibo idaasuno mihicahicamoco ufucu Aivojiibo Jesu niquejefañoti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo ciijigaiguiihuma saajiibo idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojiibo Jesucristo taajasujiiibogoco imiyaaveguehaticamoco.

⁹ Jaamoco idaasuno moonijiibo ufucuro ifinijitino guijevefaño. Tehesino gañihcafetejimo Aivojiiboti, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiiboco ita iicamo icahacisuqui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi miihai jiiibogo amiihaifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiiha jilliti miihai amiihaihallivi Moocaanico midilluhicahi amiihaico iicihinimo Moocaani iicicumo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amiihai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanenehejeque iimivusucafetequi. ¹² Amiihaifañodi Mohaivojiibo Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amiihai diibofañodi miicaqui Moocaani Mohaivojiibo Jesucristo icamisi imihusefañodi.

Iimiti Miyaminaafi.

2 Tañahabomi, jaanoti amiihaico meneehi, Aivojiibo Jesucristo miihaico igaiyiiciqui asaajifucuti amiihaico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeenedi

ijiibogono jiiibogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco muguubumoro miihai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojiiibo asaajifucuri mihicacuui, noomoro iijiibogonoguiinodi mejeevesudino. ³Miihaiñooba amiihaico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi cijjigaifaño igañiñiqui iicacuubo. ⁴Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanooco ejeecivefimoco iminaanifiibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasiivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵¿Nacu mehesicinitih amiihaico amiihaima iicausumi toonoti eneehicaunoco? ⁶Jaarunoco amiihai jisumi magaajacuui saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi iifototinaacaro asaajiruneguiiha. ⁷Agajaratino imiti mitya asaano icacuui idiiboro icaabehiica toonoco ifiiticiisuhicaaboco jinijeti buhigovi iicidi. ⁸Jaadi jari tohimitiibo gaseji. Jaabo iimitiiboco Mohaivojiiibo Jesu finisuji ijagabari diiboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹Diibo tohimitiiboba asaajiiibo ijijaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco iifusunofañodi bañiiboro. ¹⁰Fanoova imitico moonijiibo miyaminaaco ibañisuqui jaahavofañño efeejimoco, miyaanoco ataajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹Jilliti Moocaani diitojaago bañifiira mityaco galluui diibo abañinoco imiyaaveguequi. ¹²Jaamo cijjigaifaño igañiicafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimitinocoro imegueneguiiha.

Itaajasuqui icimo.

¹³Jaanoti miihai fahiijivaro amiihahallivi Moocaanico graciaco mahacihicahi Mohaivojiiibofañodi amiihai magajino nahabomi mihicaneguiiha Moocaani amiihaico sahiijitiro mataajaqui iicicummo Gajjafeenedi amiihaico ijeevadi ificucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴Tooneguiiha amiihaico Moocaani coovauhi taajasujiiibogoco miihai mijiiibogonofenedi. Jaamo tolliro Mohaivojiiibo Jesucristo bocifaño mihifetejinoma mihicahi.

¹⁵Monahabomi, jaanegui mejeevesumoro majabajevedino amiihaico moojiri, bu aamefeenedi icano mijiiibeguehicanoco. ¹⁶Diiboro Mohaivojiiibo Jesucristo, bu Dios Moocaani iimihuseri miihaico agajiiibo ifinijitino jacusuco aaciibo, imino miyaavogo esicinico iimihuseri aaciibo. ¹⁷Jaabo amiihai jeebiinoco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

Mohallivi Moocaanima Mihiimaa.

3 Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima mihiimaa Mohaivojiiibo iiji goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gajjima igaayiciqui amiihai mihicabadi. ²Tolliro bu mihiimaa miihaico iimitimo miyaamo icatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogominaa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³Jaarunofañño Mohaivojiiibo miinoco jeevesutatiibo. Jaabo amiihaico esefasuuboro iimitiiboti teemeji. ⁴Miihai Mohaivojiiibofañodi magaajahi miihai amiihaico matajiibanoco suufenitimo momoonihicabadi momoonijinoco. ⁵Jaabo Aivojiiibo amiihaico amusuji. Jaamo Moocaani gajjico magaajacih, bu Cristofañodi majaabicinoco magaajahi icano.

Jilli Mududicamaaje.

⁶ Monahabomi, amiihaico matajiibahi Mohaivojiiibo Jesucristo momofeenedi. Jaamo imitino iicano nahabomiditi mudugaavehi ududicamaaigotimoditi, miihai mijiiibogobadi iicagotimoditi icano. ⁷ Amiihairyo magaajacuuhi milli mihicamoro miihai mihicabadi mihicajinoco miihai amiihaifeenedi dudicamaaitimo ticovono mihiguutithi. ⁸ Miihaiñooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutatithi. Tolle icatino fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicaui amiihaiñooco dumitiicitimo miicaqui. ⁹ Moocaani dudicamaajeminaaco sita oobajaji Moocaani unuurunofaño miihai dillutimoro mududicamaaihicaui, miihaiti magaajamoro miihai mihicaubadiro momooniqui. ¹⁰ Amiihaima mihicausumi jilli amiihaico matajiibauhi cajaanoyohacho ududicamaaiñooco iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Amiihaifañoti saatoho imino icatimo dudicamaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mijiiibogomoro matajiibahi Mohaivojiiibo Jesucristo mityafeenedi: Iinoro ududicamaaimoro sajeebii iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti amiihai imino momooninoti muhuuchavedino. ¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefañodi matajiibanoco agaayicitiiboti mudugaavomoro diiboma magataavucujirahana inucufevequi. ¹⁵ Jaaruuboco amiihai minaa fibadi mijiihevedino. Jilliro mafajiini amiihai nahabobadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶ Jaabo Aivojiiibo sajeebiico aacifiibo amiihaico fahiijivaro sajeebiico aciji siibadije mihicarunaaca. Aivojiiibo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo amiihaidi jino taajico jihaamefaño tahuseri jimañogayicoro caatinihí. Jilli tahiimaanogayicoro caatinihicahi paryiicino agalluhicahaamenefaño. ¹⁸ Jaafa Mohaivojiiibo Jesucristo paryiicino amiihaico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatiniuhaame Timoteodi.

1 Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi atajiibaneguiiha uco agalluubo, bu Mohaivojiiho Jesucristo icano, diibo mohesicini iicaabo. ²Timoteo iidi caatinihi jihaameque ijoho tamiyaabo tamiyaavogofenedi iiciibo taseemene idiicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo icamisi iidaasugomaño imino omooninoma, sajeebiico acinoma icano idiicanoco.

Sicamaño Jiibogoco Sita Ijibeguejirunoditi Onoono.

³Macedonia jiinijevi ufuusumi ico unuucuubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo tajiibahi saatohoco, sicamaño jiibogoco jiibogotimo iicaqui. ⁴Jaamoco guubunicidimo eede jiibogojinoco, ifinitino siicjeminaa momono guicibadi iicanehejeque. Toneheje jilliro mihiifono jenaucasijaagoviro satyehi. Toono miinoco amusutihi Moocaani atajiibano miyaavogovi imino mihifutusuqui.

⁵Jaano tatajiiba imeguehi imihinima achahano jeebiiti, bu iimino esamaajeti icano ifiivono gajiri magajicasinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶Saatoho jinooti imitamoro mihiifono jenaucasicoro moonihicahi. ⁷Imogomo Moise tajiibano jiibogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ijiibugurunehejeque icano.

⁸Miihairyo magaajacuhi toono Moise tajiiba onoobadi mihicahachiji tajiiba aivo imijino iicanoco. ⁹Magaaja iiminoco omoonimohallivi tajiiba chahahi. Jaanoti naha toono tajiiba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imitiminaaguiiha, imiti esamaajeminaa, Moocanico, bu ihiimaa ijico icano obociguehicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaaumaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰Bu tolliro sitahajema buhigueejedi mogaimi iicatimehejema iicahicamedi, bu tolliro sano gaifiimiro iicasihicamedi, bu miyaminaaco ananichicamedi, bu abanifimedi, bu abanimoro sicamañovi Moocaani momoco iguiiyicahicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono tajiiba ficucafetehi paryi oono iimino jiibogoco imeguehicatimohallivi icano. ¹¹Jaano toono iimino jiibogo, aivo iimibogo taajasujiibogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani Miihaico iidaasugonohallivi Diiboco Mihimo.

¹²Uujoho Mohaivojiiho Jesucristoco imehi, diibo jinohallivi uco sefaco aaciiboco. Miiro diiboco ejeevesujitinoco agaajaciiboro

uco idudicamaajefaño ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino mooniibo iticoni uujoho tahiimaari diiboco imitino omoonihicauruuboco, diiboco iminaanihicauboro imitinoone neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani idasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautimaño. Jilli gaajatiibo tollihije moonihicauhi. ¹⁴ Jaamaño Mohaivojiiibo aivo ajashutino uudi imino moonihi sano miyaavogoma icano, bu tolliro gaijima Cristo Jesuma sano mihicamaño toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaamaño jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jiijehallivi saauhi imitiminaaco itaajasuqui. Jaamo imitimaati uujoho ihaivojiiibo. ¹⁶ Jaabo jineguiiha Moocaani uco idasuguuhi, aivo guiraano tafeenedi paryi Jesucristo ijaabicico ihifusuqui, bu jaanoti uuti agaajamoro diiboco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masii fahiijivaro ufucuro ifinijitino Aivojiiiboco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijvetiiiboco, aatyimeratiiboco, diibo idiiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinooco tajiibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihi miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi iiti ihiimaumoro Moocaani momofañodi unuubadi.

¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitimaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Tolli icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhu iji Satanasco toonoti agaajamoro Moocaanico ijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

Moocaanima Jilli Mihimaaku ijiibogono.

2 Ticonihi jinohallivi ico atajiibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiimaaku, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajiibamo aivojitohallivi imimo miicaqui sajeebii Moocaanijaagodi mihicamoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famooro ataajanoco, bu famooro miyaanoco agaajanoco icano. ⁵ Saaffiro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabo feenedi mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo guijevefaño ifiico aciuhu famooro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuui ihoovovi iifutuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuui jiiibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiomi iicatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jiiibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitiibo.

⁸ Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifiimi Moocaanima ihiimaanoco ihuseneque caamovi agañiyicimobadiro imino jeebiiri, sifiirama, iibacasima icano achahano jeebiiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofaño. Ticovono, siicuno icano ijeebiico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaiqui. Jaaruno siibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijaadama icano gaachehuneri icatino icano. ¹⁰ Jilliro iiminoonocoro meheetavo oono Moocaanidi amiikai jeebiico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amiikai gaigoomi amiikaico ijiibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotihigaigo miyaminaafeenevi ijiibogonoco, bu tolliro imogotihigaifiico gaigo iguiinoninoco. Jilli lliiviro iicaqui.

¹³ Miuro Moocaani ticoniuhu Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi

Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutihi, igaigo bañicafutuuihi. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idaasuno icafigo eseemevasumi toono jaadabadi icano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachijiji, gajijifañoro iicahachijiji, bu mihinivatino iicahachijiji, siicuno ijeebiico omoonihachijiji icano.

Moocaani Iija Jiibogominaa Aivojito.

3 Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojijiboti iicagoobo iimino ifiima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañehejequere eesamaaitiibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahijivaro baaminaaco imino igaayicihicaqui iijafaño, bu imino ijiiibeguequi, ³ guiriicavotiibo iicaqui, amocasico guinotiibo iicaqui, bu nihibamico gajitiibo iicaqui. Jilliro iimihusequi, siicujeebiiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebii icatiibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajiiibanoco igajaqui, iseemeque afagueeneri ijiihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵ Miino ijaco imino matajiiibanoco magajatiibo, bu imilli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojiiibo bohono Cristoco agaayiciibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifiico mityano eescininoti, ifiico iinoro gañisudiibo iji aacutuuno idaasuno yomonofañovi. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa iicatomofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototiibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificunofañovi aacototiibo iicaqui icano.

Diaconomi.

(Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico iicinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaajarautinoco imino igajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachijiji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañehejeque jiibocasifitimo iicaqui, sicamañehejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajiiibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emecitono. Jaarunaaca jihaameque iidi caatinihi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachijiji, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihicanicino. Jaamo Moocaani milliba iicatiibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jiibogoco aciubo toonoco sitama ihiimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, miikai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco:^a

a 3.16: Aivo miyaano, miikai iimaa iiji aivo agaajaraut

Moocaani miyaminaafi ifiiri acavirivuuboro buhugaavuuihi, Igajafaenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jii bogocafutuuihi fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinijero jaabo imiyaavogoobo, bu jaabo niquejefaño agaayicafotoobo.

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

4 Miiro Moocaani Gajja foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaacamaaji, abañififino gajjamaro ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jii bogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo onoohehejequere, diito esamaajene aivo, iñihicugonoco gaajacuutihi. Jilli diito esamaajene miino usegaico miquticinaagono uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotihii miyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miiro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanegui jinejebaco jiiheguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miiro toonohallivi Moocaanima mihiimaacuno. Jaano iimibachucinicuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinoooco dinahabomico idiibogohachiiji aivo iimino jeevivominaafi Jesucristo jeevivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jii bogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogojje jiiinije jii bogono onoonoco uguubuniciiiboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebiico iminiyunocoro nisuquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaajijeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiiha. Jaanoti Moocaaniguiiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefaquii famooguiiharo imihi. Jino jii jehalliri mihicano ifiguiiha^b imino, bu ufucu mihicajino ifiguiiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiiha bu mududicamaaihicahi, sita mihaico imitino onoohehejeri idaasuno mihicahicahi icano, mihaai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamañño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanegui paryi jinehejeque tajiibaabo diibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafehi idiicanoti. Jilliro difiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gajjima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho iifototinochuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idiiifinicininoviro diica, monahabomico equehecutusuboro jii bogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico deetavequi aacihininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijeebiico ficu. Difiico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanicivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difiico imino deescini, bu idiibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli diicahachiiji iiro difiico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

b 4.16: (Jn 1.14)

Jilli Diica Miyaavogominaama.

5 Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafeque mooni dinahabomibadiro. ²Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatio.

³Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴Jaanoti safibaijito iseemema iicamoco, bu ihyaachimihaima iicamoco icano diibogo seejimihaiço, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi iicano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanicoresicinihihi. Jaago fahiijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶Jaanoti saafigo fibaijigo ifiico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque taajiiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanivivi imitino jeevahi.

⁹Jaanegui fibaijito toojafaño ududicamaaimo aamefaño mifucu sesentadino janaanivivi ificabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰bu imino omoonihicanoco magajajuugoco, seemeque imino iimbayicigocoro ifiivusuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayicihicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñoico initisugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehichachiiji, idaasuno iicamoco aamusuhichachiiji, bu conohacho sano iiminoco omoonihichachiiji icano.

¹¹Jaanoti fibaijito momono aamefaño mifucudino saafigo fibaijigoguiinoviro ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiyudi siino atajevanoco imegvejirugo. ¹²Jaaneri imitico icijirugo diigo unuubadi imino omoonitimaño. ¹³Jaabadiro bu iijaneri iigomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jiiibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvihicinimoro ofoomo. ¹⁴Jaanegui tolli iicajiruneguiiha uujoho imeguehi fibaijito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo eseemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fiitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵Miuro saatoho fibaijito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuuhi.

¹⁶Jaanegui cayaatyohacho miyaavogominaa ifibaijigoma iicamo diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibaijigoco ihamusuqui.

¹⁷Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaanivivi aivo mobocigo oono Moocaani jiiibogoco ihiiamaamoro iijiiibogonojaagoviro iicamoco. ¹⁸Miuro Caatinihaame neehi: Buey itrigohallidi iigoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimo, noonoro. Bu tolliro noono: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicihicaji, noonoro.

¹⁹Miuro quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiuro iijiiibogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici iijiiibogohachiiji jari miyaavogo. ²⁰Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba

famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. ²¹ Jino ico tajiibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojiiho Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinoooco imino moonihi miyaminaaco dugaacutiibo, bu saatohoco guinovini miniyutiibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifaño dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino iicajirunoco sihigoviro jeecivotiibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu miidino daadu.

²⁴ Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutatihi imegaviro jaribuunati ifuvusujino.

²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitih.

6 Jeecivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojiiboditi icano. ² Jaanoti bu jeecivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachiji diitoco jiihgedudimo miyaavogofañodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeeveequi; toono diitoco imino mejeecivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magaijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño Jiibogominaa.

³ Jaanoti bu cajaanibaco sicamañoooco ijiihogomo, miilai iiminoco Mohaivojiiho jiibogoco mijiibeguehicanobadi bu mohiimaahiji onoobadi iicatinoco ijiibeguehichachiji, ⁴ jilli diibo ificoro mitya mitya omooniiho. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatiibo. Jilli sicamañejeje iimaahallivi ejenaucasififiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jiihevefiibo iibafiibo, sitaaco aivonono neefiibo, sitaaco imino eesicinitiibo, ⁵ ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicuutimofañ icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacuutiibo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa ijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ Jiihi, eti miya iimaahiji imino icasunohiji, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiibo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ ¿Miho jiihchallivi jinejebaco misivautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitih icano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihicahachiji tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitih diitoco inisunoco. Jaamaño mihiifono fanoovama ica imogo tacurafaño aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofañ, finisufañ icano ficuhi. ¹⁰ Miho nihibamima mihicano sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifico jilliro idasuno icariro gahafusumo.

Iimino Moonicasi.

¹¹ Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonoco mooni, iminoco, miyaavogoco, gaijico, jaabicico, isiicuno jeebiico icano mooni. ¹² Iimino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinijitino fiivoco imino gaayici. Miho tooneguiha ico Moocaani cuuhuvahinihi. Jaabo ijoho imino omooniihoro dimiyaavogoco gaajasuhi ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico

tajiibahi Moocaani fanoova jiijehalliri iicanoco fiivoco aaciibo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifiico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajiibahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajiibanoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitiibo diicahi ico toonohalliti iibatimo icaqui Mohaivojiiibo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinoooco paryi mooniji diibo idiiboro Moocaani imino omooniciibo, sihidi ejeevaabo, tajiibaminaa Tajiibaminaafi, bu fanoova aivojito Aivojiiibo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idiiboro iguijvetiibo miihaiñooba ifiitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaan miyaminaafi aatyimetiibo, bu aatyimeratiibo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicinico ficuudimo toono miyaano icatíhi. Jilliro Moocaaniviro ihesicinico ificuuqui diibo iicaaboro miihaico fanoovaaco ajashutino aaciibo imino miicaqui. ¹⁸ Tajiiba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihaciffiqui, ihifeffiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niquejefaño sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari kuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Atajiibano.

²⁰ Timoteo, ico atajiibanoco imino toomo. Guubunicidino jiniije iimaano sicamañeheje iimaanoco, bu tolliro sicamañehejeque ejenaanehejeque, jino miya gaaja ononehejeque icano. ²¹ Miiro saatohosa toneheje miya gaaja ononehejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo. Jaafa ico Moocaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatiniuhaame.

1 Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agalluubo, Cristo Jesuma sano magataavonofañodi fiivoco aaciguuno onoobadi. ² Jaabo iidi jihaameque caatinihi Moocanifeenedi taseemene, agaijiibo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojiibo Jesucristo icamisi ico iidaasugomaño imino omooninoma, sajeebiico aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi Hjiibogomo.

³ Uujoho Moocaanico imehicahi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaajefañodi. Jaabo uujoho suufenitiibo iiti esafetehicahi dihallivi Moocaanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahiijivaro uujoho asaasumi ijoho ataaunoco esafetehicahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi sihidi imo imo icaqui. ⁵ Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseeji Eunice icamife iticoni tomiyaavogoma icauhi. Jaabadiro bu ijoho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico tajiibahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi uujoho tahuseque ificuumi aaciuno dudicamaajeque diibeguehicaqui. ⁷ Miiro Moocaani gajama mihicamo fanoovaaco miñihicugotih. Jilliro mityama mihicahi, saatohoco magajih, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguiinonih. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mohaivojiibo Jesucristoditi idiibogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohalliti civojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaayici taajasujiibogohalliti miinoco idasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco acino ticovovi. ⁹ Moocaani mihaico atajasuuboro cuuhuvahi diibedi mofiico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi miicaqui. Iiminoco momooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimuguubadi, bu tolliro Cristo Jesufaño di mihicacuunoti mihaico agaijiiboro. Jaabo Moocaani mihaico gaijiuhi siicjetiro jiniije fiivutinaacaro. ¹⁰ Jaabo toono igajico ifusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujiibogofeenedi eseseehigovi icicuubo mihaico ifinisujitino ifiico ihaciqui.

¹¹ Miiro uco Moocaani ficuuhi jibogoco jiiibeguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiom iicatimoco jiiibeguequi. ¹² Jaamaño uujoho paryi jinehejeri idasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetih, cajaanivi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo

imityama iicamaño uujoho tafico diiboco acihnicuuih imino ificuuqui ufucu diibo dojicuvi asaajifucuguiiha.

¹³ Jaanegui suufenitiibo mooni ico iimino jiiibogoco atajiibahinibadi. Jaaboro diica miyaavogofaño, bu Cristo Jesufaño di mihicacumaño gaijima mihicanofaño icano. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiiha diibo mihaico aamusuneri Moocaani ico atajiibanoco imino toomo.

¹⁵ Hiro agaajacuuno paryi famooro Asia jiiinijeoto uco jeevesuhiniuhi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani idaasuguehi Onesiforo onoobo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafico buheesuvahicaui, civojafaño iicanoti nucufevetiiboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri iicausumi, uco iguiinehicauboro atyimeteubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvi Mohaivojiiibo Jesucristo diiboco idaasugueji. Hiro imino gaajacuui diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

Imino Jesucristo Jiiibogominaafi.

2 Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magaayicineri sefano diica, iijoho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicanoco gaajamo; jaanoco iijoho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifiimico tajiiba sitaaco ijiibeguequi.

³ Jaaboro iijoho Jesucristo jiiibogominaafi, daabici sihidi idaasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idaasuno icarunoco ajaabicinicibadi. ⁴ Miiro cajaaty amocasiminaati iicamo sineheje naaje dudicamaajejaagovi minifototatihi ihaivojiiibo diiboco amocasiminaafiti iicaqui iiciibo atajiibanocoro imooniqui iicamaño. ⁵ Jaabadiro bu saatoho bañamaajefaño iicacuumo toono tajiiba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihi. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro imañoonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivojiiibo paryi faivoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivojiiibo David iyaachimioobo iicaubo guijevefañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasujiiibogoco ijiibeguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idaasuno icarunoco jaabicihicahi, gaicaauminaafi iicanicibadi jigaiñehiri isisicininehejeque. Jaarunofaño Moocaani jiiibogo sisicinitihi. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabicihicahi Moocaani iicicumoco jiiibogohalliti. Jaamo oovosiino taajama iicaqui ufucuro ifinijitinoma Cristo Jesufaño di mihicacumaño diiboti asanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano miguijevehinicuhachijji, bu diiboma sano mihicaji.

¹² Tolliro bu idaasuno mihicarunehejeque majaabicihachijji, sano diiboma mahaivojiiiveji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaohihachijji, mihaico bu tuunamaajiiibo. ¹³ Diiboco mejevesurumoco, diibo mihaico jeevesutihi, Moocaani ifibadi mihicacumoco, ¿milli bu ificoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayubo diitoco tajiiba Mohaivojiiibo imefeenevi jihovonehejeque jenaauacasitimo iicaqui, jilli mihiifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idiicanoco igaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevetiibo diicahi,

imino aivo miyaano iicano jiiibogoco idiibeguehicamaño. ¹⁶ Sicamañeheje iimaa, jiiñjeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiimaamo jilli janaanaciviro imitifaño feefihi. ¹⁷ Jaamo jiiibogono sitaavi jivonoro feehi ciinis ijivonicibadi. Jaamootisi Himeneo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetejino, eneehicano siicije fatyehinicuuihi, noomisiro saatoho miyaavogoco sihigoviro miniyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui cuhufeneri dojjibanicuuihi. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivojiiibo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noono: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Miiro iguiraaaja iijafaño sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiiharo icafihhi, bu jaanoti sanoodino iidicunonoguiiha, beevanoguiiharo icafihhi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiiharo miicaqui imino mofiico mihimibachumoro ijevadi Mohaivojiiibo dudicamaajeguiiharo mihicajimo imimitinehejete mihinivatino mofiico mificuuqui. Jaachijji jari fanoova iiminoono eetavoguiiharo mihicahi.

²² Jaanegui iijoho sicafehi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeecivotiibo. Jaaboro iticovono ifiicoro deesamaaje, miyaavogoco, gajico, sajeebii icaco icano sano imino jeebii Aivojiiibo Jesucristoco ejevjomoma. ²³ Bu mihiifono fanoova jenaaucasico deecivedino. Hiro gaajacuuhi toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivojiiibo Jesucristo jeecivominaafi sitaama aamocasiiboro igotatihi. Tolli icatiiboro famoovamaryo imino icafihhi. Jaabo imino jiiibogominaafi fanoovaaco jaabiciiiboro icafihhi. ²⁵ Jaabo siicuno jeebii iicajiiisumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli iicano ifiico ubuunaniiboro miyaanoco agaajasujinoco esciniiboro. ²⁶ Jaamo aaicomoro itaajaqui iji diitoco itacurahiihufahaño aganiisuneri iiciiiboro diitoco iimogobadi imooniqui ificunoti.

Niinoosumi Jilli Miyaminaa Icaji.

3 Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi ñihicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyaminaa ifi imiguiiharo fanoovaaco omoonififimo, sihidi nihibamima iicanoco iimeguefifimo, ifiicoro sihidi jeevahi eneeffifimo, mihiihonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ihiimaafifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoonirunehejeque diitoco cabiiacujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijico bocigujitimo, ³ sitaaco agaijimoro idaasuguejitimo, sicamañehejeque jiibohocasififimo, iimoyiicinocoro omoonififimo, idaasugotimo omoonififimo, fanoova iimino jiihegueminaa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoonisufifimo, guucibatimo fanoovaaco omoonififimo, sicamañeheje mihiihoneriro ijeebii agahafucuumo. Moocaanico guinotimoro jilli ifiicoro imo imo omoonisunehejequere iguiinomo. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijico jilli ihifuvusuro aliihifiri imino moonijimo. Jaarumo tunamaajimo toono mityaco miyaano icarunoco. Tolli iicamoti diifitico gaihuini.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofaño ijicafotomoro agaajatimo gaigoomico bañihicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifiinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahijivaro gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro iifototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi

Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicauihi, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofañodi agaajaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauumisico gaajaciumo jihovotisi iicaunoco. Jaabadiro bu diito bañijitihi paryi jiinije miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaajaciuudi icano.

Pablo Timoteoco Atajibano.

¹⁰ Jaanoti naha ijoho imino uujoho jiiibeguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagajico icano, bu uco jiiihevenehejeque ajaabicihicano, ¹¹ bu uco idaasuno omoonihicanehejeque, iiro bu gaajacuuihi uco jiiihevenehejeri idaasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Listra cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejeti Aivojiibo uco taajasuhinihi.

¹² Jaabadi paryi famooro Cristo Jesuguiiha ifiico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco jiiheveni idaasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, abañifitimo icamo imitifaño janaaniciviro feeji bañimoro, bu ifiicoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti ijoho agaajahininofañoro mityano diica, iiro toonoco imino agaajacuunofañoro. Iiro gaajahi jaanoco miijoho ico jiiibeguehininoco.

¹⁵ Miïro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinihaamefaño onoonoco.

Toono ico jiiibogonoro taajasufaño ico asatyejino Cristo Jesuco miyaavogonofenedi. ¹⁶ Miïro paryiicino Caatinihaamefaño onono Moocaani iifusuuboro agaajasuunoco acaatiniuno. Jaano miinoco jiiibeguehi. Jaanoro imitino mihicanohalliti miinoco iibano, fagoono, miinoco jiiibogono iticovono ifilima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeecevominaafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivooboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4 Jino ico guiraano tajiibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojiibo Jesucristo aivojiibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeeciïboro ijeevadi sahaje udugaacujiibo imefeenevi. ² Jaabo diibeguehi taajasujiibogoco suufenitiïbo, jaguisifucuro icatino, bu tolliïro miyaminaa agaajagomo iicasumi idiibeguejitrusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihîba, fanoovaaco daabiciïbo fagojiibogo iijiri. ³ Miïro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabicicuujiitihi aivo iimino jiiibogo iijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jiiibogominaati iguïnomoro ficujimo diitoco jiiibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jiiibogoco ibujinaago ificucuumoro jihovobogojê fanoova jiiibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujiibogoco idiibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihifutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico acicuuji Moocaani jeecevguiiha idaasuno imoonicafetequi, fiitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuuhi, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuuihi, miyaavogoco uujoho ejeevesutiïboro imino eetavucuuihi. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuuhi. Jaanoco ufucu uco acijiïbo Aivojiibo iimino emeeciïboro udugaacufiïbo. Jaabo ucuro acijitiïbo, bu tolliïro paryi famooro diïbo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeecivaabo. ¹⁰ Miïro Demas onooço uco jeevesucuuihi jijeonehejequere janaanici aivo iimoyiicimaño. Jaaboro

Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoobo feehinicuubi Galacia jiiinjevi ijiibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jiiinjevi feehinicuubi ijiibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiiboro Lucas uuma icahi. Jaanegui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoobo ijafañovi ejevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallivi acaatinihaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoobo jigaiño dudidamaajeminaafi aivo uco imitino mooniuhi. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difiico gaihuini, mojiibogoco iimogotiiboro toonojaagodi iicatiiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiimausumi mihihañooba tahalliti icautihi uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhiniumo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototiibo iicaqui.

¹⁷ Jaarunoti uco Aivojiibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco aciuhi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujiibogoco ijiibogoobo. Jaamaño faajiinijeminaacoro tobogoco guubusucuuhi, judiomi iicatiimehejeque. Jilli Aivojiibo uco sihidi iñihicunehejete taajasuui. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejete ataajasuuboro ficujiibo niquejefaño icano ihaivojiguiha. Jaabo Mohaivojiibo Jesuco macahacisu fahijivaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tolliro Onesiforo onoobo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoobo Corinto cuumiviro fitafetehinihi. Jaanoti Trofi onooboco ficuuhinihi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jiiinija imegavirocachi disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluui, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluui.

²² Jaafa iima Aivojiibo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amiihaico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuhaame.

1 Uujoho Pablo Moocaani jeevivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani iicimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifinijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatiibo: Ifinijitino fiivoco aciji, nuuhi siicijetiro jiiñije fiivutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, mihaico ijiibogoco gaajasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijiibogoco jiiibeguequi atajiibanofeenedi. ⁴ Jaaneguiiha iidi jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idiicabedi. Jaano miyaavogoma iima misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuhiniuhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuqui Moocaani iijano faacuumivari iicajajefano oono ico atajiibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa icamediti sita diitoco: limitimo, bu guubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miiro Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifiima icanicahi. Jaabo jenaafifitiibo iicaqui, bu icajisutiibo iicaqui, bu guiriicavefitiibo iicaqui, amocasifitiibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico iicinoco imogotiibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino ijafaño igaayicihicaqui, bu iimino icaco imeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocaanidiro ifiico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitiibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jiiibogoco diiboco ijiibugunuoco jeevesutiibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jiiibogori iquehcutusuqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvushicaqui icano.

¹⁰ Miiro sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifaño icamo icano. Jaamo sicamañooco ihiimaamoro miyaminaaco bañihicamo. ¹¹ Jaamoco lliinoci iimaatimo iicaqui. Miiro fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijiiibogotatinoco ijiibogomo iifurumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miiro diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañififimo, bu aivo asimibadi jeevamo,

aivo machuffifimo, gaiquifiifimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañifira jiiibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jiiibogoti uuvuduvehicamo ijiiibogonehejetei icano.

¹⁵ Miiro ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova mihinivatihii. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivamedi icano fanooro mihinivano. Miiro ihesamaaje, ijeebii icano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocaanico magaaajahi, unuuruno omoonihicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. Miiro idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

Miyaano Jiibogo.

2 Jaabo idiibugusumi miyaano jiibogofañodiro diibeguehica. ² Bu amiyato gaifiimico diibogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gajjima iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañehejeque jiibohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejeevamaaisuneri diito aijimico igaijiqui, iseemeque igaijiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatigo iicaqui, bu ijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi miihaiñooba Moocaani jiibogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafequo dino: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi ijoho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco idiibogosumi imihusene diibogo, jeejeeje icatiibo, ⁸ iminoro diimaa, toonofeenedi mijoho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufevajimo oono paryi Moocaani jiibogoco imeguehicitimo. ¿Jaamo milliti bu miihaiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeevivominaaco fajiini ihaivojito atajiibanoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusuffitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatyimemere famooro igaaajiqui Motaajasuminaafi Moocaani jiibogo oovosiinoco.

¹¹ Miiro Moocaani miihaico iimihuseque iifusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse miihaico jiiibeguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiiinijeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiijehallivi imino miicaqui, ticovono ifiima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu miihaico gaajasuno oono oovosiino sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo miihaico unuunoco. ¹⁴ Jaabo miiro mohallivi guijeveuhi paryi mohimitico initiuboro miihaico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinoco diitoco diibogo, quehecutusuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difiico taajavusudino.

Miyaavogominaa Jilli Iicano.

3 Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminoonocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeebiiima iicamoro sitaama imihijino iicaqui, bu siicujeebiiima paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ Miiro bu miihai iticoni tolliro miihifomo mihicauhi, bu Moocaani onoonoco: Jii, meneehicautihi, jilli mimitaciniuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano jijovoto mihicauhi

fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicauhi, mijiiheveciniuhi, bu fahigova sitaama mijiihevecasihicauhi icano.

⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaijico, bu iimihuseque icano miyaminaaco iifususumi ⁵ miihaico taajasuubo. Jaaruno miihai iiminoco momooniunoti icatino, jilli miihaico iidaasuguumaño. Jaabo miihaico taajasuubo Igaijari miihaico initiuno bohofiico aacinofoenedi. Jaano Moocaani Gaija miihaico bohofiima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofeenedi Moocaani miihaico Igaijaco ajashutino aciuhi. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi miihaico igaayiciqui jaanofeenedi miihai ifinijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiiha imeguehi ijyoho jinooco sefano atajiihanoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti mihifono iimaaco deecivedino siicijeminaa momono guicibadi iicanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu onono Moise tajiibahallivi jenaucasinehejeque icano. Toono jilli mihiifoneheje, jihovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachiiji fagoo mifoociro. Jaanoco: Jii, onootihachiiji diiboco buhigovi gañii.

¹¹ Jaano uguubutinoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emeecitoobo. Uujoho tuucuumivi jiiinijadiihico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejete cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatyimemere mota iicamo igaajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachumoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifiino sinejeguiiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa ijico galluui. Ijyoho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amiihaico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatiniuhaame.

¹Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatinihi sano monahabo Timoteoma iidi, agaijiibo Filemon mududicamaaje nahaboniminaafidi, ²bu Moocaani iijaminaa oono diijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo mihaico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³Jaamo amiihai magaayici Moocaani, bu Aivojiibo Jesucristo icamisi imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴Fahiijivaro uujoho Moocaanico dihallivi imehicahi. Jaabo diiboma ihiimaasumi iiti esafetehicahi, ⁵Aivojiibo Jesuco ijoho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu paryi Moocaanita iicamoco agaijinoco icano uguubuuboro. ⁶Tolliro bu Moocaanico dilluhicahi oono dimiyaavogoco aatyimemere imiyaavogomohallivi, jaamo Cristo Jesufaño di paryi iiminoco magaayicinoco imino igaajaqui. ⁷Jaabo tajeebii jacusucafetehi, bu uujoho sihidi imo icahi ijoho sihidi gaijima idiicanoti. Miiro ijoho tañahabo, difañodi miyaavogominaa jeebii jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jijovonohallivi Filemoco Idilluno.

⁸Jaanegui uujoho Cristo minisuminaafi icaruubo ico tajiibajitihii ijoho omoonijinoco. ⁹Ivi jilliro gaijifeenedi ico dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ico dilluhi jaani Onesimo onoohallivi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuhi.

¹¹Iticoni naha Onesimo jilli mihiifoobo diijjovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabotiro misidi icacuuhi, iidi bu uudi icano. ¹²Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaayici tafiico idiicajirubadi. ¹³Imogorahi jinoovi uuma iicanoco dibuunavi uco ijeeceivequi jino Cristo jiiibogohalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴Jaaruubo uujoho imogotihii ijoho idiimogotinoco omooninoco. Jaabo uudi ijoho omoonino uujoho atajiihaneri icatino iicaqui, jilli iiro idiimogooboro omoonino iicaqui. ¹⁵Fine Onesimo iiti dugaavuuhii guenenene sihi iicatiqui. Jaaruubo jisumi iima fahiijivaro icacuujiiibo. ¹⁶Jaaruubo jijovonobadi icacujitihii. Jilli jijovono janaanacivi imino icacuujiiibo. Jaabo agaijiibo dinahaborucuujii. Jaaboco uujoho sihidi gaijihii. Imi jaano janaanacivi ijoho diiboco gaiji diijjovono iicamaño, bu Mohaivojiiibofañodi dinahabo iicamaño icano.

¹⁷ Jaaneguiiha digataavominaafi uujoho iicahachijji diiboco gaayici uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti ico diibo imitino omoonihachijji, bu ico edebhachijji icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatinihi: Uujoho ico jaaduji. Miiro bu uujoho ico neejirahi: Iijoho tahallivi guijevejirahi uco edebeneque daaduiqui, neejirahi. Jaarunoco ico uujoho nootih. ²⁰ Jaaneguiiha tañahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivojiiibo Jesuco imiyaavogomo iicanicibadi. Jaaneguiiha tajeebiico daacusu Cristofañodi tañahabo idiicamaño.

²¹ Jilli iidi caatinihi iijoho omoonijinoco agaajaaboro, bu jino ico onoonoco janaanicivi omoonijinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho iifetejimañoco tahimega dimibachu. Miiro jino teemehi amiihai Moocanico midilluhicanoco amiihaico ihaciqui uujoho amiihaico emeecitejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icamo jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivojiiibo Jesucristo amiihaico imino moonihi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

1 Siicije naha Moocaani moheetetemihaima iimaajibuuhi saicino siibadihije, jii bogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jiniijeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco iifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco iifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahijifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casiivuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miiro caani busumijeti gaayicibo diito janaanicivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

Iijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiiboro Illi iicaaboco jii jehallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amiihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeevivominaaco ciijigaiguuhuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiijivaro icahi, bu ditajiiba imino atajiiibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogooboro imitinoco diiheguchi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojiibo, iijoho aivo iticoni jiniijeque tanooco ficuuhi. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuuhi. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji.

Jaanoti iijoho ufucuro finitiibo fahiijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehuco siino mubuananinicibadi. Jaanoti naha iijoho diiboro fahiijivaro diicaji; ufucuro difi finijitihhi, noonoro.

¹³ Jaamaño miiro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutihi:

Tamiyanaagonovi casiivo, diminaaco iguiinonijinohachuta, noob oro.

¹⁴ Miiro paryi Moocaani toomominaa jilli gajjamiro Moocaanico ejeecivomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

Mataajajinoco Mejeevesudino.

2 Jaano jilli iicaneguiiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhininoco, iimino jiihaiti buhigovi minifototimo miicaqui.

² Jaanoti naha siicije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jibogo sefano icaui. Jaanoco guubutimo imitico omooniumoco toonohalliti idaasuno moonicafutuui. ³ Jaabadiro bu miihai aivo ajashutino taajasuco mejeevotihachijiji, miihaico idaasuno moonijiruubo. Miiro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojiiبو jibuguuhi. Jaanobuunati jari toonoco uguubuuno imino agaajaciumoro miihaijaagovi fatyusuuhi. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuui miyaano iicanoco. Toonoti igaaquaji ajabafiranhejeque, sihidi ejeevano, mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofeenedi, bu tolliro miihaico Igaijaco siibadihije acinofeenedi icano ijeebii onoobadi.

Jesu Inahabomi Iicabadi Minifutuui.

⁵ Miiro oono tojeti mihiimaaje ufucu icajino jiiñjeque Moocaani itoomominaa usefaño ficuutihi toojeque itaajiiabaqui. ⁶ Miiro samañooahaame Caatinihaamefaño saatoho neehi:

¿Milli ijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti deesamaajirahi? ¿Jaabo collihi diito iguijevifimojaago feejirahi?^a ⁷ Miiro jihachutasituro diitoco diitoomominaaguinovi ficuui. Jaarumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuui. Bu jaaboro diitoco mityaco daaciui paryi edetavuunohallivi.

⁸ Paryi fanoovaaco diitoguiinovi ficuui, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguiinovi fanooro icacuuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihiica paryi fanoovaro diito ijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovi ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijevujinoco. Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihidi diibofeenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofonoco. Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuuihimi Taajasuminaafiguii iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicuumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihidi diitoco: Tañahabomi, onoobo ¹² Caatinihaamefañodi:

hiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanicoro esiciniji, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

a 2.6-8: Sahaamefaño noono: Miyaminaafi.

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco
aacinimoma, noonoro.

¹⁴Miirō jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itiihohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuui ihuucuma, bu itiihohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisiqui. ¹⁵Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jjevotobadi iicacuumoco. ¹⁶Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui sautiibo. Jilli Abraham iyaachimihacoro aamusuvaubo saauhi. ¹⁷Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojiboti iicaqui jeevesutiibo iicamaño, bu sihidi idasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibuusuqui ifiico idasuno omooninofeenedi. ¹⁸Miirō idasuno iicauneri ifi nisucafutuui. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

3 Tañahabomi, amiihai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojiboti diibo iicanoco icano. ²Jaabo Jesu Moocaanima imino icaui. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuui. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icaui Moocaani iijano miyaminaaco ejeecivuunovi. ³Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanici; oono iijaco eheetavoobo tooja janaanici ibocima iicanicibadi. ⁴Miirō iijanoco eheetavomo iticovoocivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵Jaabadi Moise aivo imino icaui Moocaani iijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaaihicaunobuunati Moocaani eheetavuuinoco ijibogono. ⁶Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa miihai mihicamoco ootomoobo. Jaamo miihai Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo onoonoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷Miirō jaamaño, Moocaani Gaija neehi Caatinihaamefañodi:

Jaachijji amiihai Moocaani iijico muguubuhachijji ⁸amiihai jeebiico mucuhufutusudino, johono sicaihigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiiratumoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹Tahigo amiihai eedeetemihai uco nisuuhi, buhigagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo.

¹⁰Jaanoma iicaubo diitojaa isifiiratuuboro nuuhi:

Jilli fahijivarō ijeebinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehcatimo taajiihaico agaajanoco, nooboro.

¹¹Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiiratuuboro tamomofañodi, nuuhi:

Uma ajaguisijimañovi diitoco ifutusujitihi nooboro, noono.

¹²Tañahabomi, jaaneguiha mehesicini cajaanoyoba amiihaiti iimitino jeebiima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³Tolli icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecutusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amiihaiti cajaanoyobaco imiti banitino icadino. Jaaneri amiihai jeebi Moocaaniditi

jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti siicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofaño quehecuno mihicamoro niinofucuvi mihifotohachijji, Cristojaagoti samañoonoti mataañovaji.

¹⁵ Miïro jilli noono:

Jaachijji Moocaani onoonoco muguubuhachijji amiïhai jeebiinoco mucuhufutususidino, johono diibojaa isifiiratuumo iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaaty nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jiinijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaatyoma Moocaani sifiiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jiinijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finiuhu sicaihigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaatyoco Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo mihifetejitihî, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Miïro magaaajuuhi imiyaavuguutimaño diito ifutuutinoco.

4 Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijinoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehesicini amiïhaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. ² Miïro miïhaico bu aciïmo tobogo taajasujii bogoco diitoco iicaubadiro. Jaaruno diito uguubuuruno diitoco imino mooniutihî uguubuurunoco imiyaavuguutimaño. ³ Jaanoti naha miïhai toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifetejî. Oono Moocaani jilli nuuhi:

Jaamaño diitojaago ujoho isifiiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofaño Moocaani jiinijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisiubo. ⁴ Jaamaño miïro samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi:

Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuhî, noonoro.

⁵ Siino bu Caatinihaamefaño noono:

ifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

⁶ Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujii bogoco uguubuurumo toonofaño ifutuutihî: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño. ⁷ Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu ooviciuhî jisumico, jino mihicasumico. Miïro Moocaani miïhaima iimaahi, toonobuunati goovacutinati David unuunofeenedi. Oono Caatinihaamefaño onoonoco munuucuuhî. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachijji Moocaani ijico muguubuhachijji amiïhai jeebiico mucuhufutususidino, noono.

⁸ Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino sifucuditi iimaacuujitirahi. ⁹ Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino. ¹⁰ Jaamaño miïro Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisicuubo, oono Moocaani iinoti ajaguisicuubadi. ¹¹ Jaanegui masii mesefaquifetequi toono majaguisijinofaño mihifetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi mihicadino.

¹² Miïro Moocaani ijji buheehi mityama icano aivo janaanici siijevano fanoova aamigano fahigovaaciti ijino iicano siijeva janaanici siijevano. Jaamaño mojeebii, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifiico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniiyuno

mohesamaajeque, mojeebii esicinico icano. ¹³ Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuuhi faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo imefeenevi mohimitico mihimibachujiibo imefeenevi.

Jesu Aivo Janaanicivi Sacerdotemi Aivojiboti Icahi.

¹⁴ Jesu Moocaani Achi aivo janaanicivi miikai sacerdote aivojiboti icahi. Jaabo niqueje janaanicivi Moocaani imefeenevi aivo iffotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa iijico. ¹⁵ Miuro miikai sacerdote aivojiboti miikai idaasuguejirahi moniivanoti, miuro miikai icabadiro diiboco fanoova inisuuneri idaasuno icaubo. Jaaruubo imitico moonititahi. ¹⁶ Jaanegui masii imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gajjima iicaabovi mifititavequi. Toonoti miikai ihidaasuguequi, jaaboro iimihuseri miikai ihamusuqui sihidi idaasuno mihicasumi.

5 Famoro sacerdotemi aivojito iicamoco miyaminaafeeneti iicimoro toonofaño ficuumo Moocaani imefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeeçivoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeecivequi miyaminaa imitihallivi icano. ² Jaabo diibo sacerdotemi aivojiboti, bu icaruubo ififañodi ininovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaajatimehejeque, iimino jiihaiti imitamemehejeque icano. ³ Jaabo bu ifi niinovama iicamaño jeeçivo asiri Moocaanico imitihallivi jeeçivefihii, oono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cajaanuubo jilli iinoro sacerdotemi aivojiboti icatatitahi. Moocaaniro iiciboro toono obocimañovi ficufihii, johono Aaron onooboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tolli Cristoco moonuubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojiboti icautitahi. Jilli Moocaaniro diiboco toono bocifaño ficuuhi diiboco unuubadi:

Ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Ijoho sacerdotemi aivojiboti fahijjivaro idiicaabo,

Melquisede onoobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiihalliri iicausumi sihidi Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli fofaihuco gañiboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti atajasuujiiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuuhii diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejeecivehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icaruubo gaajauhi: Jii, ononoco idaasuno iicauboro iguijeveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifiico imino iffutuscumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi iffutuubo paryi oono diibo ononoco: Jii, onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiboti ficuuhi Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mijjibeguejiruno, amiihai magaajagotimaño. ¹² Aivo gueenecuuno mihicano jisumi jii bogominaati mihicatacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amiihaico sita iijibogonoco; Moocaani iiji jii bogo aivo itihititoti. Aivo jilli faooviro miniinovatucuuhi. Aivo jilli miyaavogofaño mujusititahi. Jilliro mifañofaihuco aaducuujiimobadi mejeevacuui. ¹³ Miuro Moocaani iijico ajashunoro agaajamo seeme mifañotitobadi iicamo. Jaamehiica gaajatitahi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoocoro imino emeecimo oono

justitamobadi ejeevacuumo, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuumo, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaaicuumo icano.

6 Jaanegui masii janaaniviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni mihaico ijiibugunocoro meesudino, siino janaaniviro gaajamoro mofoo. Miinoco guijevafaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaajacuui. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaajacuui. ²Bu nitihallivi ijiibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinehejhallivi ijiibogonehejeque, bu uchuumucuumo siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinijitino ciijigaifaño efejinehejeque icano magaajacuui. Jaarunaaca janaaniviro gaajamorohiica mofoo. ³Jaanoco tolli momooniji Moocaani iimogohachijji.

⁴Jaamaño miiro saatoho seseequa agaayicihinicuurumo, bu Moocaani aacino imoco gaajacihinicuurumo, bu tolliro Moocaani Gajati agaayicihinicuurumo. ⁵Moocaani jiiibogo imoco gaajacihinicuurumo, bu ufucu iicajino jiiinje mityaco icano agaajacihinicuurumo, ⁶siino dojicuviro eedeefijijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeecivucutimo siino eedeefi jeevesufeenedi bohomoti miniiyuracuujitih. Jaamo diitiro siino Moocaani Achico dojicuviro imohobujehallivi metetecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeenevi dejecumoro icahicahi. ⁷Jaamo jiiinjebadi, fahiijivaro toojehallivi nijaba aagionoco adujere iicanicibadi jeevamo: Jaaje toojeque ududicamaamed iimino basutaaco ihiiinusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icaje. ⁸Jaanoti jariimocoro, ñaavahucoro icano ihiiinusuhachijji jinehejebaguiha imitije. Jaamaño Moocaani: Imitino, onooboro afaijanoguinovi aaquetejije. Jaanofeenevi jigasucafetejije. Jaabadi dojicuviro eedeefijijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani faijaji.

Mohesicini Miinoco Sefano Ficuui.

⁹Agaijimo tañahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaajahi, amiihaiti ajashutino Moocaani mihaico imino omoonino mohallivi taajasuma asaanoco. ¹⁰Miiro Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejitiibo amiihai momoonihicanoco, bu diiboco amiihai gaijico mihifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moonimerehi mihicahi. ¹¹Jaanegui mihimeguehi famooro miilai toonoco mihifusumoro mofoomo nijequevi mihifotonoco. Jaamo imino mihifutusuhi oono meteemehicanoco. ¹²Miilai mihimogotih amiihai majaparyatonoco. Mihimeguehi oono imiyaavogofeenedi, bu jjaabicfeenedi icano Moocaani aacigunoco agaayicimoro iicabadi mihicanoco.

¹³Miiro Moocaani onoonoco Abrahamco aacisumi ififañodiro oovicuui miyaano iicaujinoco. Aivo diibo janaaniviro iicamo momofeenedi ohoovicujirumo achahaumaño. ¹⁴Miiro jilli nuubo: Miyanotiro aivo ico imino mooniji. Jaaboro ico ajashujitino diiyaachimihaiti aacino, nooboro. ¹⁵Jaanoco Abraham tuumuui jabiciboro. Jaamaño gaayicubo Moocaani diiboco unuubadi.

¹⁶Jaabadiro bu miyaminaa siinoco unuusumi noonicimo diito allinoocivi iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco, unuusumi Moocaani momofeenedi unuucunoco, ¿milli bu janaaniviro siino mejenaauucujirahi? ¹⁷Jaamaño Moocaani imomofeenedi

nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuuno siino boobanicafutucuutihi iicajinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minooci diibo, bu diibo unuucuuno icano oboobaniracootino. ¿Jaanohocifeenedi milli bu Moocaani unuucuunoco bañijirahi? Jaanofenedi mihaico Moocaani acihi sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohimega ificuunoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebiico kuhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma mihaico mihaico mihaico kuhufono ficuuhi niquejefaño iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.^b ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuuhi mohallivi mihaico mihaico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivojiibo fahijivaro iicanovi ifutuuhi. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

Jesu Sacerdotemi Aivojiibo Melquisedebadi Jeevaabo.

7 Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojiibou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdotu. Jaabo Melquisede Abraham minaavi jiiñijene aivojitoco iguiniñijehigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguiniñiunoti iiciunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojiibo, eneejiruno. Jaabo Salem aivojiibo iicaumaño, bu: Sajeebi ica aivojiibo, eneejiruno. ³ Jaabo buhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. Jiibogoratino diibo fiivoti, bu iguijevete icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivojiiboti fahijivaro icacuubo.

⁴ Jaanoco jisu magaajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Miuro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivojito nehejeque udumitiiciunoti. ⁵ Miuro Moise tajiiba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejete fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno tajiibama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icatiruubo Abrahamco jaadusuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayiciubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevemoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijevetiibobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduhi sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Miuro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimeteusumi.

¹¹ Miuro Israel cuumiminaa tajiibaco gaayiciuhi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihai feenedi. Jaano miyanotiro toono tajiibaco omoonimoco Moocaani jaagovi isatyejiruva collihiicaqui, bu siino sifi sacerdote saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro icaburucuji. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiiti ubuunicafutucubadiro, bu

tajiiba buunanicafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivojjiibo diibediti jino Caatinihaame jilli onobo, siicuimi israelmi cuumioobo, tuucuumiti miihaiñoobahiica sacerdoteti icati cuumioobo. ¹⁴ Miiro imino gaajaveechuno Mohaivojjiibo Juda cuumiti asaauno. ¿Miiro Moise milliba nuutihi jiicumiditi, sacerdotemiditi ihiimaausumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdote Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa tajiiba unuumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifinisuratino ifi mityari diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ Miiro jino Moocaani jilli diibediti onono:

Hijoho fahijjivaro sacerdoteti idiicaabo,

Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jilliti eedeetajiiba buhigovi ficucafetehinicuui, toono iniinovaumaño iimiutimaño. ¹⁹ Miiro toono Moise tajiiba jinejebaco imitusuutihi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehescininoma mihicahi, toonofenedi Moocaanivi mifitivonoma.^b

²⁰ Jinooco Moocaani eetavuui imomofenedi unuuboro. ²¹ Jaanoti saatoho sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo. Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuui. Miiro Caatinihaameañodi diiboti neehi:

Aivojjiibo imomofañodi unuucuuno,

siino boobanicafutucuujitihi: Hijoho fahijjivaro

sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

²² Jaamaño Jesu bohonojiji eedeejihallivi aivo iiminoco agaajasuubo.

²³ Miiro iticonio sacerdotemi aivo ajashutihi, iguijevchicaumaño guenene icahicautimo. ²⁴ Jaanoti Jesu iguijevchetatimaño diibo sacerdoteti iicano sifiivi siino jeenetih. ²⁵ Jaamaño fahijjivaro taajasujiruubo diibofenedi Moocaanivi ifiitvomoco, ufucuro milli iicatimaño diitohallivi Moocaanico idilluhicaqui.

²⁶ Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojjiibo miihai mihimogoobo. Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitibama achahaabo imitiminaati ijeevadi udugaacuubo, bu caamovono niqueje janaanicivi agaaniyicafutuubo icano. ²⁷ Jaamaño saatoho sacerdotemi aivojito iicabadi jeevatiibo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuvaaciviro jeevivoco eetavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdotemimiihallivi jeevivehi. Jaanohallivi jari miyaminaa imitihallivi jeevivomo. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro jeevivucuui, safooro ifiico iinoro aaciusumi. ²⁸ Jaanoti Moise tajiiba ficuui miyaminaa imitimoco. Jaanoti toono tajiibabuunati Moocaani imomofenediro unuuno Illi Jesuco ficuui sacerdotemi aivojjiiboti. Jaamaño diibo milli iicatiibo fahijjivaro iicaqui imiiboti eetavocafetehi.

Jesu Bohono Iijihalliti Iicaabo.

8 Aivo jino imiyaanoco monoono, miihai sacerdotemi aivojjiibo Cristo jilli ejeevaabo casiivutuui niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi imiyanaagonovi. ² Jahigo sacerdoteti jeevivoobo imiyaaja iimija Moocaani ijafaño. Jaaja miyaminao useti eheetavocafotoja icatino; Aivojjiibofenediro icaja. ³ Paryiicino sacerdotemi aivojitoti

b 6.19: Sahaamefano jilli ficuumo: Toono esicini sefano iicanoro mojeebiico kuhufono ficuumo, ancla cijigai meenegaco samañoviro kuhufono ificuunicibadi ononoco.

ificucafotomo icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeeceivequi. Jaamaño bu tolliro Jesucristo iguijeveuneri ita iicamohallivi jeevivuuhi.

⁴ Jaabo jijehhalliviro iicaruva ajashunogayi sacerdoteti icajitiruubo. Miïro icamehiica sacerdotemi Moise tajiiba onono jeequivoquerehiica omoonimo. ⁵ Jaamo jito sacerdotemi ijeevivoco moonihicahi niquejefaño iicaja ijimico icijahajefaño. Magaajahi jilli ihijimiro iicanoco, miïro Moise tabernaculo onoojaco iheetavequi omooniusumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci, jaaboro imino deetavo paryi, johono ico ifagajihallivi iifusuujabadiro, nooboro. ⁶ Jaanoti naha miïhai sacerdotemi aivojiibo Cristo ijeevivoco eetavehi. Aivo janaanici imiyajeevivoco eetavoobo diibo bohono ijihalliti iicaabo toono aivo imino onooicinoco aaciguunofañoti iicano iicamaño.

⁷ Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico eheetavono. ⁸ Jaarunaa miïro Moocaani tusumio miyaminaa imitico atyimeuhi Caatinihaamefaño diitoti unubadi:

Aivojiibo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico

Israel miyaminaama, Juda miyaminaama icano eheetavono.

⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno iicabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaayiciuboro Egipto jiinjete ihiiususumi.

Jaaruno diitoco unuuno taajico imino mooniutimo. Jaanoma iicabo diitoco jeevesuui, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumiminaama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyajiibaco ficuji diito esicinifaño. Jaaboro ijeebiinofaño toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uuti taacuumiminaaji.

¹¹ Jaadi iticovocivi saafiisari igataavominaafico, bu inahaboco icano Aivojiiboco igaaajiqui jiiibogorajitino, famoovaro uco agaajajimaño. Famooro diitoti uco gaajajimo iguiraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucujitih, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihiiimaaboro, iticonio iijico: Eedeenet, nuucuubo. Jaano eedeenet iicacuuno unuucucuubadi iicamaño goovacuujiño ifinino.

Moocaani Ijahaci Jiinijeoja, Niquejeoja Icano.

9 Miïro iticoni unuuno iijifaño noocinino milli Moocaanico iimejinehejeque jijehhalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño.

² Jaaja tooja jilli eetavociniuhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onoomañeri icauo cihijgai icuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijeevivo maahuno icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicabaryutyigaba bujinago icauo aivo janaanici iimimaño onoomaño. ⁴ Jaamañeri icauo Moocaani jeevivoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onono. Jaaruno aivo faño icautino igaachehubaryutyigaba imegaro icauo jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihiiimaano jiiibogoba cajonbabadi jeevahi arca del pacto onoba. Jaaba paryi ihallidi orori jeesuciniuhi. Jaabafaño icauhillu guirihillugayi oro eetavotahillu. Jaahillufaño icauo mana onono. Bu tolliro icauo Aaron quesei uruhutuui, bu tolliro icabujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani atajiibaunoco acaatiniubujeci.

⁵Bu toobahallivi eetavuumo miimisiici Moocaani toomominaatisi querubin onoomisi ijico. Diitisi miyaminaa igajaqui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ijjecuhuciri toobahallidi fobocinihicauhi asimi tiijeheri efefachuhicamañoco miyaminaa imitico Moocaani ubuuhicaumañoco. Jaarunoti jisumi fanooro mijiiibugucutihi.

⁶Jaajaco tolli eheetavuudi toojafaño sacerdotemi fafucuvaaciviro feejiibuhi imegaomaño imimaño onoomañovi Moocaani jeecivoco iheetavequi. ⁷Jaanoti naha janaanivivi iicamaño aivo iimimaño onohigovi saafiuro idiiboro diito sacerdotemi aivojiiibo feejiibuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asimi tiijohoco asatyooboro Moocaanico jeecivejiibuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibuuuqui, bu miyaminaa imitico ibuuuqui icano. ⁸Jaano toonoti Moocaani Gaija mihaico gaajasuhi, oono imegaomaño imimañovi Moocaani jeecivoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimañovi iifetehicautinoco. ⁹Jaano toonoti jisumi magajaqui. Miuro oono tomanovi Moocaanico ejeecivono, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejeecivomo jeebii imiti buusucafototatihi. ¹⁰Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onoono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro atajiibano. Jaarunoco Moocaani ubuunanicuudi sihidi jeevacuutino.

¹¹Jaamaño jisumi Cristo asaacuumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuuihi, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jeecivucuuihi janaanici aivo imijafaño. Jaaja miyaminaa useri eheetavoratija: Jijehalliri iicatija, eneejiruno. ¹²Miuro Cristo aivo imimañovi jicafutucuuihi. Jaaruubo asimi tiijeheri ijecivequi icatino, jilli itijeheriro ijecivequi. Miuro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifinijitino fiivoco miihaidi icuubo. ¹³Miuro asimi tiijoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasuguijino icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicamaño ifihallinoco imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. ¹⁴Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tiijoho janaanici imityama icahi. Miuro milli iicatino Gaijafeenedi Cristo ifiiriro Moocaanico jeecivuuihi imihinibama achahano ifiico iguijenuneri. Jaabo tiijoho mojeebii imiti minoco guijevefaño asatyonoco, mihaico nitih, Moocaani iicaaboco mejeecivequi.

¹⁵Jaamaño Jesucristo jino bohono iimaa eetavominaafi. Miuro diibo guijevefenedi, eedehiimaaguinovi imitinoco omoonuono buusucafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifinijitino busumijeque diibo unuunoco gaayiciji. ¹⁶Miuro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihimaahaameque acaatinino. Jari diibo iguijevecuudi toohaame onobadi mooncafetefino. ¹⁷Miuro diibo iguijevetinohachuta toohaame onobadi mooniratatino. Jari diibo iguijevecuunobuunati toohaame onobadi mooncafetefino. ¹⁸Jaamaño iticonio iimaa eetavo ticonicafutuuihi tiijoho gañifeenedi. ¹⁹Miuro Moise paryi Moocaani atajiibaunoco paryi famoocoro miyaminaaco jiiibuguuihi. Jaaboro oveja ijeene taataco tifañoco iicuboro, bu hisopo onohohaafefuue iicuboro, toohaafe nijequivi tootaataco ificuboro, asimi tiijoho nifaihuma icanofaño acaduuhacuuboro, itajiiba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyaminaahallivi icano. ²⁰Jaaboro diitoco nuubo: Jino tiijoho miyaavusuhi amihaidi Moocaani iimaaco atajiibanoco. ²¹Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi

toojafaño iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejeecivehicaui nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono tajiiba onoobadi fiiticujiruno paryi fanoovaaro tiijeheri imibachucafotonicino. Jaamaño tiijohoco igañitiruva, imiti buusurajitirahi.

Cristo Agaicaaucafutuuno Imitico Buusuuhi.

²³ Miïro toono niquejefaño iicanobadi jijehallivi iicaunoco imibachuhicaumo asimico agaisiraicinofañodi. Jaano toono niquejefaño iicaneheje asimico agaisiraicino janaanici aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo miïro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavocinjafaño jicafutuutih. Miïro jilli tooja niquejefaño imiyaaja iicaja ijïro iicauja. Jilli niquejefaño jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi icaabo mohallivi ihimaaqui. ²⁵ Jaanoti judiomi sacerdotemi aivojiïbo faticabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onoohigovi itijoho icatineri Moocaanico ijecivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jecivotatïhi. ²⁶ Jaanoti tolli iicaruva, Cristo saicino guijevehicajiruubo siicijetiro jiniije ifiivuunotiro. Jaaruno tolli icatino. Miïro jisumi jino niinosumi Cristo safooro saauhi fanoohalliviro. Jaaboro guijeveubo imitico ibusuqu. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadïro Cristo safooro guijenicaufutuuhi paryi jiniijeminaa imitico ibusuqu. Jaanobuunati siino saajiïbo jijehallivi. Jaaruno tusumi imitico ibusuqu icacuujitino. Jilli diiboco ootomomocoro ataajasuvaabo saaji.

10 Jaanoti miïro Moise tajiiba oono iminoono asaaujino gaijaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatïhi. Jaamaño tajiiba, toono asimi gaicaauco faticabavaviro omooninofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatïhi. ² Jaanoti miïro tolli tajiiba onoobadi omoonino imitico ibuusufiruva siino tolli moonihicacuujitïrumo. Miïro tolli omoonihicamoco iimiti ibucuuruva, iimitima iicanoco esicicinicujitïrumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaño, toono asimi gaicaauco eheetavono diitoco faticabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi tiijoho miyaminaa imitico ubusuutimaño.

⁵ Jaamaño jiniijehallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi:

Uuro gaajacuhi ijïho idiimogotinoco asimico iïdi agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi.

⁶ Miïro ico imo imo moonitino iïdi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibusuqu asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ijïho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinhaamefaño onoobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Miïro iticoni noobo; Moocaani imogotïhi, asimico diibedi agaicaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibusuqu asimico ijigasunoco icano. Jaabadïro bu toono Moocaanico imo imo moonitïhi, toono tajiiba onoobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuui ijïho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedehasimi gaicaauco Moocaani ifinisuboro, toonoco boobaniïbo bohono uujoho iguijeveneri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani miïhaico mohimitico buusuucuui, Moocaani imogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijevemaño.

¹¹ Jaarunaaca paryi judiomi sacerdotemi faticuvaaciviro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimi gaicaauco jecivomoro icanicïhi, imitico buusuujitïrunoco. ¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitïhallivi guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi

casiivuubo fahiijivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahigoti toomoobo diibo minaa iguiinovi ificufafetejinoco. ¹⁴ Miïro safooro iguijeveunofañodi iimitico ubuusuucuumoco imitusuubo, ufucuro milli icacuutimo iicaqui.

¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mihaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Miïro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Miïro jilli noobo Aivojiiïbo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jilliji tahiimaaco eheetavono. Diito jeebiifaño tatyajiiïbaco ficuji, bu tolliro ihesamaajefaño ficuji, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitihî diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaño imiti ubuusuucufutucuudi siino jeevivoco toonohallivi eetavoratacuutatihî.

Moocaanijaagovi Mifitivequi.

¹⁹ Jaaneguiha tañahabomi, jisumi masii ñihicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tiiïhofañodi. ²⁰ Bohojiri mefeequi, fiivo jiihairi igachehubaryutyigaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififañodi mafatyequi, eneejiruno. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuuihî, Moocaani iija niquejevi iicajafaño. ²² Jaaneguiha masii Moocaanijaago mefeequi miyajeebiïma mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Miïro diibo mojeebiinoco niticuuihî mohimitico esicinacuutimo miicaqui, bu jaabadiro mofiinoco imino nifaihuri niticuubo. ²³ Jaaneguiha masii sefano jino mimiyaavogonoco mehesicininoañoro miicaqui, siino iijijaagovi fatyucuutimoro; miïro Moocaani mihaico unuunoco aciji, abañitimaño. ²⁴ Jaaneguiha masii miguiinequi fahigovavi mahamusucasinoco toonofeenedi sitaaco magaijinoco mihifusuqui, bu iiminocoro momooniqui icano. ²⁵ Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efeehicatimobadi iicatimo miicaqui. Fvi jilliro fahigovavi mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojiiïbo Cristo asaajifucu ifiitivucuunoco magaaïamoro.

²⁶ Jaanoti miyaanoco magaaïacuunumo jilli imitico mihimogomoro momoonihachiiïji, chahacuuno siino imitico ibuusuuqui toonohallivi iguijenimoro ejeeçivejino. ²⁷ Idiïnororo naha mohallivi icaji ñihicuneri mihaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi ciijigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuji Moocaaniminaaco. ²⁸ Miïro saatoho Moise tajiïba onoobadi omoonitimohallivi miimisiici ijiïbugusumi, diitoco idaasugotimoro gaicaaufimo. ²⁹ Imi fine jaano janaanici iidaasuno mooncafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itiiïhoco itihiiïsumoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiiïboco: Imitino, eneehicamo. Miïro totiïjeheri Moocaani iimaa miyaavuihî. Jaaneri diito niticafutuuihî. ³⁰ Miïro magaaïacuuihî Aivojiiïbo Moocaani unuunoco: Uujoho idiïbororo ahaamijiiïbo. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojiiïbo iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaño aivo sihidi jeevano ñihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefano iifetejino.

³² Jaaneguiha amiihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jiiïbogoco magaayicinobuunati, amiihaico iidaasuno omooniusumi majaabiciunoco. ³³ Miïro amiihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi iidaasuno mooncafutuuihî. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri

tolliro idaasuno mihicauhi. ³⁴ Tolliro bu amiíhai civojafaño iicaumoco mihidaasuguehicaui, tolliro bu imo imo majaabiciuhi amiíhai busumijeque udumitiicihicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinijitino iicanoco magaajamoro. ³⁵ Jaaneguiiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejeevesudino; toono amiíhaico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiiha imino majaabicimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji. ³⁷ Miiro Caatinihaamefaño noono:

Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano,
gueenene icatiibo. ³⁸ Jaanoti imino iicamo imiyaavogo
sefafenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachijí,
diiboma imo imo icajitíhi, noonoro.

³⁹ Jaaruno miíhai dojicuviro iminifetefimoco ifinisuufimooto mihicatihi. Jilli miyaavogofenedi ijeebiico atajasufimootoro mihicahi.

Miyaavogo.

11 Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaajamoro motoomono, bu tolliro mahatyimetiruno miyaano iicanoco imino magaajano icano. ² Miiro moheedetemíhai ivi imitocafutuuihi imiyaavuguumaño. ³ Bu miyaavogofenedi magaajahi jiniijeque, bu paryi niquejefaño iicanehejeque icano Moocaani ihiimaafenedi eheetavuuuoco. Jaamaño siicije aatyimerautinoti jino mahatyimeneheje eetavocafutuuihi.

⁴ Miiro bu Abel imiyaavuguumaño, Cain jeecivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeecivuuhi. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeevivoco gaayicíuihi. Jaamaño Abel gujivecuurunaaca, diibo miyaavogo jiiibogoti magaajahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onoobo imiyaavuguumaño choomotiiboro niquejefaño satyocafutuuihi. Jaaboco siino atyimecuutimo Moocaani asatyuumaño. Miiro Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino icahicauneri Moocaani imo imo icahicaui, noonoro. ⁶ Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miiro Moocaanijaago mefejimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguiinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavuguumaño Moocaani diiboco iicajinoco jiiibuguuuoco atyimerautinoco miyaavuguuihi. Jaaboro meenegaco eetavuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofenedi jiniije miyaminaaco ifinisuqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuuhi imiyaavuguumaño.

⁸ Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aaciujino jiniijejaago. Jaabo jiniijeti fuuhi, jilli agaajatino jiniijejaago. ⁹ Jaabo Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco aaciguuno jiniijehallivi siicumiminaafibadi icaubo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaaboro feehicaui. Jaabadiro bu Isaac onoobo, bu Jacob onoobo icano icahicaui toono unuunoco agaayiciumisi. ¹⁰ Miiro Abraham guinehicaui ufucuro ifinijitinoocuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

¹¹ Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miiro gaifiico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaño. ¹² Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri

niinovacuuruubo sihidi iyaachimihauhu, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiinigaiyihaiño ajashutino oovoratio iicadino.

¹³ Jaarumo paryi famooro guiveumo Moocaani unuunoco gaayicitimoro. Jilli imiyaavugumaño tehesinotiro aatyimeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Mihai jjeoto mihicacutithi. Jilli jiihahalliri gueneene mihicajithi, noomoro. ¹⁴ Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi siijiinije imiyajiiinijeque guinomoro ofoonoco. ¹⁵ Jaanoti miiro tahigoti asaano jiinijequere ihesamaauruva, tahigovi dojicuviro uumiujirumo. ¹⁶ Jaanoti iimino jiinije imiyajiiinije iicajeque imuguumo, niquejefañño iicano jiinijeque. Jaamaño Moocaani nehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nucufevetiibo, miiro diibo diitedi cuumico tahi eheetavucumaño.

¹⁷ Jaabadiro bu Abraham imiyaavugumaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onoboco asatyuuboro gaicaaujirahi Moocaanico ijeecevequi. Miiro idiiboro illi iicauboco; diibofenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. ¹⁸ Miiro jilli nuubo: Isaacfeenedi diiyaachimihaima diicaji, nooboro. ¹⁹ Miiro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucuumoco Moocaani ubuheetesuhicajirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijenirunofañoti.

²⁰ Jaabadiro bu Isaac imiyaavugumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. ²¹ Jaabadiro bu Jacob imiyaavugumaño iguijevejino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqeseivi esefaquifutuuboro Moocaanico imuubo. ²² Jaabadiro bu Jose imiyaavugumaño ichuumucuuqui israelmico nuuhi, Egipto jiinjete ihiinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajiibauhi: Jilli jei tabacnoco momooni, nooboro.

²³ Jaabadiro bu imiyaavugumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivusumi miinihibaaci, sanihiba idiino ticovovi aivo oovosiuneguiiha. Jaamisiro iguiutimisi Egipto jiinije aivojiibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajiibaunoti. ²⁴ Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavugumaño imuguutithi Egipto jiinije aivojiibo aicigai iseemeneti ificujirunoco. ²⁵ Jiliro imuguubo Moocaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiibo jiinije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. ²⁶ Miiro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aaciujinocoro utuumumaño. ²⁷ Jaaboro bu imiyaavugumaño Egipto jiinjete fuubo toojiinije aivojiibo cajaiisuco iguitiibo. Miiro sefano icaubo omoonujinofañño Moocaani aatyimeratiiboco aatyimeubobadi.

²⁸ Jaaboro bu imiyaavugumaño Pascua jiiibaimoco eheetavuuboro tajiibaubo iguhaganoco ovejami tiijeheri ijeesuqui toonoti Moocaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijenitiibo iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavugumaño israelmi Tifai Muuaifeenedi fatyuuhi, imuuai nifaihuco fahigovaacivi udugaacuumoro ijiinijehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jiliro macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavugumaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuui, israelmi tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno nijequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajevaminaago Rahab onooço

imiyaavugumaño Moocaanico uguubutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaño.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jibuguruva, bu Barac onooboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onooboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaaminaaditi icano jibuguruva. ³³ Jaamo imiyaavugumaño sijiinijeminaaco ajashutino guinoniuimo, bu tolliro imino ijiinijeque tajibahicaumo, bu tolliro Moocaani aaciguunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tolliro jicumi eedujirumo iijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu cijigaiño sefarunoco jabaasuimo, bu aamiganeri iguijenijirunoti taajaumo, bu iniinovafuurumo quehecufiituuhi, bu minaavi mityano iicaumoro sijiinijeje amocasiminaaco guinoniuimo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idasuno omooniuineri, toono diitoco idasuno omooniuinoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinoco imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idasuno icauhi diitoco eedejecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaaniunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamiineri. Jaanoti bu saatohofeenedi feeducufutuuhi. Jaanoti saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idasuno omoonineri sihidi idasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obocumaño jijehalliri iicaujiturumo icahicauhi. Jaamo sicaihigehējedi igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jiiinjepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofeenedi iimitusucafutuurumo Moocaani aaciguunoco gaayicitimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.^c Jaadi jari diito miihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

Jesucristocoro Mihifinici.

12 Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi mihaico imibocininoco magaaamoro, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico mihaico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti mihaico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mefeeku jino mohimega ofocoineri. ² Jesucoro iifinimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusisuubo. Miuro jaabo Jesu imohobujehallivi guijeveuhi. Tohoomono guijeve nucufesuno icarunoco jeecivotiiboro, tolli idasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujinoco agaajaumaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casiivutuubo.

³ Jaanoco amiihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaja imitiminaa useri idasuno iicaunoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino.

⁴ Miuro amiihaihiica miguijevetihi imitima momoonicasihicanohalliti.

⁵ ¿Nacu fine amiihai majabajeevecuuhi Moocaani amiihaico iseemebadi afajinihicanoco? Miuro Caatinihaame jilli neehi:

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaamiiboro afagoonoco, bu deevesudino ico ihiibasumi.

⁶ Miuro Moocaani agaijimoco ahaamiiboro fagueefihi, bu tolliro aamifiibo iseemeti iicaqui agaayicicumoco, noonoro.

c 11.40: Sahaamefaño noono: iminoco ificumaño.

⁷ Jaaneguiiha amiihai majaabici amiihaico ahaaminoco. Miiro Moocaani amiihaico iseemebadi moonihi. ¿Nacu cajaaniseemeque ahaamimoro fagotatihi? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afajiniibadi amiihaico ahaamiiboro afajiniitihachijiji, diibo miyaseeme mihicatihi, jilli ajevaseemebadiro mihicahi. ⁹ Jaabadiro bu seeme mihicausumi jiijehallivi miihai caanimi miihaico afajiniimoro aamijiibuuhi. Jaamoco mobociguejiibuuhi. Jaamo bu niquejeoobo Moocaaniguinovi miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai caanimi miihaico faguejiibuuhi jino guenene mihicajitino jiijehallivi miicaqui. Jaamo miihaico faguejiibuuhi diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani miihaico faguehi miihai miyanotiro imino mihicajineguiiha, miihaico iimimoti ificuuqui, diibo iimiibo iicabadi. ¹¹ Miiro magaaajuuhi miinoco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatihi, jilli miinoco aavomaño. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofenedi gaayicifihiticovo jeebiima iicanoco, bu sajeebii iicaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo Nihicuui.

¹² Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mesefatusu miyaavogofaño miniinovanoco, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.^d ¹³ Jaamoro iticovono jiihaicoro miguiino amiihai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacujitihie.

¹⁴ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeebii mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. Miiro iimino ifiima achahamo Aivojiiiboco atyimejitihie. ¹⁵ Jaaneguiiha mehesicini Moocaani aacigonoco saatoho gaayicitimo mihicadino. Jaabadiro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chuuumusutimo mihicahi. ¹⁶ Jaaneguiiha amiihaiti saatohoba buhigueejedi gaigoomiicadino, bu Moocaaninehejeque mitihisudino. Miiro tolli Esau mooniuihi iticonio seemenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. ¹⁷ Miiro amiihairyo magaaajuuhi dojicuviro toonoco Esau agaayicinoco imuguurusumi diiboco tihisuubo. Jaaneri sihidi ataarunofaño tolli omooniuo siino imibachucafutucuutihie.

¹⁸ Miiro amiihai israelmi jogaji ifagaji mududiicijirugajivi ufuubadi masaatihie. Jaagaji ciijigairi nifotociniuhi, bu jaagaji cionoguiino icauhi fucubadi icanoguiino, bu tolliro sefano quijeba icaunoguiino icano. ¹⁹ Bu tolliro muguubuutihie miriicu oojinoco, bu Moocaani icoco diitoma ihiiamaunoco icano. Jaano Moocaani ihiiamaunoco uguubuumoro sihidi dilluuihi: Miihaima iimaacudiibo, noomoro. ²⁰ Tolli nuumo Moocaani atajiiibaunoco iguumoro ajaabiciutimaño. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaiicau guisibaneri, bu saatohoco aamigari magaiicau icano, bu asi iicaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi nihicuno iifuvusuumaño, Moise icauruubo nuuhi: Aivo inihicuri sihidi iguiiboro tererere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha amiihai masaahi Sion iicagajijaago, bu Moocaani iicaabo cuumijaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifaño sihidi

d 12.12: Griego iijiri noono: mesefatusu amiihai usene iniinovatonoco, bu amiihai memuiijene iniinovatonoco icano.

e 12.13: Griego iijiri noono: Jaamoro iticovono jiihaico miguiino amiihai tihai iimicutiritihai siino iimitequi. Jaadi siino amiihaico ciryijeevecujitihie.

aivo ajashutino Moocaani toomominaa icahi. ²³ Jaamo sahi igaicinahi Moocaanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seeme niquejefañó imomono acaatinicinimo iigaicinimojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gaijaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavominaafi jaagovi, tolliro bu itijoho efefachucinino Abel tiijoho janaanivivi mihaico imino iijibogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiha mehesicini jaamo, miihaima ihiimaaboco tihisutimo mihicahi. Miiro taajautimo, jaatyo jiijehallivi diitoco Moocaani unuurunoco uguubuutimo. Jaanegui imi miikai mataajajitirahi oono niquejefañóti mihaico ocoovaaboco muguubutihachijiji. ²⁶ Miiro Moisema ihiimausumi Moocaani ico jinijeque maryibasuuhi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasuji jinijeque, bu niquejeque icano, nooboro.

²⁷ Jaamaño: Siino bu safooro maryibasuuji, onoonoti magaajahi, diibo eheetavunoro paryi amaryibanoco ifinisujinoco. Jaanobuuna idiinoro atyuuvejino amaryibatino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ihaivojico mihaico aacino maryibajitihí. Jaanohallivi masii Moocaanico mejeecivomoro mihimequi, ñihicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ Miiro Moocaani ciijigai ifinisufinobadi jeevahi.

Jilli Moomonihachijiji Moocaani Imo Imo Icaji.

13 Jaaneguiha Cristofenedi amiihai nahabomi iicamoma magajicasinoco mejeevesudino. ² Amiihai iijavi agasemeque imino magaayicahiica. Miiro tolli omoonihicaumaño saatoho Moocaani toomominaaco iijafaño gaayiciuhi, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amiihai idaasuno mihaicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amiihai taabavacasico mimihinidino. Miiro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaajema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyiicidino, amiihaima iicadinomaryo imo imo mihica. Miiro Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitihí, bu ico gañijitihí icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiha iguitimoro meneaírahi:

Aivojiiibo tahamusuminaafi iicaabo. Jaamaño iguitihí miyaminaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amiihaico atajijabiibuomo iicajiibuunoco, bu tolliro amiihaico Moocaani iijico iijibuuumo iicajiibuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaajamoro tolliro moomoni.

⁸ Miiro Jesucristo diiboro fahijivaró icaabo, ubuunavatiibo iiji iicahiniiboro, bu fahijivaró iicajiibo icano. ⁹ Jaaneguiha amiihai siyomojiiibogo agaajaratinoco magaayicicuumo. Jaanoti naha aivo imino mojeebiino Moocaani gaiji sefaco agaayicino. Jaanoti toono machutahallivi atajiiibanoti mojeebiino sefaco gaayicijitirahi. Miiro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejebaco icitatihí?

¹⁰ Jaanoti naha miikai Moocaanico mejeecivono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedehimihijafaño ejeecivejibuubadi omoonihicamo, miikai jeevivofañó iicajitirahi. ¹¹ Miiro judiomi

sacerdotemi aivojiiibo asimi tiijohoco aivo iimihigo onoohigovi satyefihi, imitico ibusuquici tooneri jeevivomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigovi jigasunicimo. ¹² Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guijeveuhi, miyaminaa imitico itijeheri ibusuquici. ¹³ Jaaneguiiha masii Jesujaago mefeequi cuumiti buhigovi, diibo nucufesuno iicaubadiro miicaqui. ¹⁴ Miïro jiihallivi miïhaidi chahacuumi ufucuro ifinijitino cuumi. Jaamaño miguiinehicahe ufucu asaajino cuumico. ¹⁵ Jaaneguiiha fahijivaro masii Moocaanico mihimehicaqui Jesucristofeenedi. Miïro jino mihimono mojeevivo iicanoco, masii fahijivaro meheetavehicaqui. Jaaneguiiha masii mihimequi moojiri. ¹⁶ Jaamoro majabajevedino imino momoonihicanoco, bu saatohoma mihifocasihiica amiihaima iicanehejeque icano. Miïro jilli mejeevivono Moocaanico imo imo moonihi. ¹⁷ Bu amiihai jiiibogominaaguinovi miminifotomoro diito amiihaico onoonoco: Jii, meneehica, miïro diito amiihai jeebiinoco ootomomo iicamaño. Miïro amiihairyo magajahi diito amiihai jeebiinohallivi Moocaanico ijiiibeguejinoco. Jaachijji diito Moocaani dudicamaajeque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idaasunoba omoonihachijji, çamiihai jinejebaco toonoti mihicijitirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihiiamaahica. Miïro miïhairyo magajahi mohesamaaje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogomaño. ¹⁹ Tolliro bu amiihaico neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihiiamaahicahi, diibo uco siino goovano amiihajaagovi igalluuqui.

Niino Iimaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeebiico aacifiibo, Mohaivojiiibo Jesucristo ita toomominaafi aivo sihidi ejeevaabo itijeheneri bohono iimaaco imiyaacaruboco siino guijevefañoti ubuheetesuubo, ²¹ amiihaico iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofeenedi. Jaaneguiiha Cristoco macahacisui fahijivaro. Fine.

²² Tañahabomi, majaabici jino amiihaico afajiiñiibo onoonoco. Miïro amiihaidi jihaameque miidinoro caatinihi. ²³ Bu tolliro imeguehi amiihai magajaanoco, monahabo Timoteo civojati ihiinucunoco. Jaabo goovano agasehachijji, diiboco satyeji amiihaico emecitodi.

²⁴ Tolliro bu paryi amiihai jiiibogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi amiihajaago iijico galluuhi icano.

²⁵ Jaafa paryi amiihaico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatiniuhi.

1 Uujoho Santiago, Moocaani jeeceivominaafi, bu Jesucrsto jeeceivominaafi icano iicaabo, taajico galluui fahuseeci motihaiti miicummiici idiino iicamo Israel cuumiminaa faajiinijeri agavaracinimedi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amiihaico inisusumi. ³ Miiro amiihairyo magaajacuhi amiihai miyaavogoco inisusumi toonoti magaajahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amiihai jeebiifa mificu. Jaamo imino mujusihi sanooba atyuuvoratino imino majaabicihicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amiihaiti gaajama machahahachiiji Moocaanico midillu amiihaico ihaciqui. Diibo famoovaaco acihi gaijitiibo, siguubutiibo, bu milli nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacjinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucaibadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonicibadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiibo Jesucristoti agaayicijinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiiji sanooco imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebii sahigoviro icatatihi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli mihiifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi inihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitisumi imo imo iicaqui. Miiro inihibamima iicaabo, ñaavahu deecano guenene iicatibadiro guenene icatatihi. ¹¹ Nihiba ihiinoobo sefano aachicisumi, ñaavahu ochoomoneri ideecano aifefihi. Jaamaño ihovosi goovano finih. Jaabadi inihibamima iicaabo inajeetefeeneti finiji.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabiciibo. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi iicano fiivoco gaayicijiibo chaahimigaco magaayicinicibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agajimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniqui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebiico inisuno, meneedino. Moocaani jeebiifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiro bu mihihañoobaco nisutatiibo iimitinoco imoonisuqui. ¹⁴ Jilli saatoho iinoro ifiiti iimitinoco iimoyicino asaano diitoco imitino moonisuhi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyicinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi gujiveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agaijimo tañahabomi, amiihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco miihaico acino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicinimoco eheetavuubojaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamañi chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo miihaico fiivoco acihi miyaano jii bogofeenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onoovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebii onoobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agaijimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihiimaahicadino, bu goovano misifiiratehicadino icano.

²⁰ Jaanoti goovano isifiiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihi.

²¹ Jaaneguiiha mejeevesu paryi iidicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro siicuno amiihai jeebiico miminiyumoro, magaayici iimino jii bogoco amiihai jeebiifaño abasucunoco. Jaabogo amiihai jeebiico ataajasujino mityama icahi.

²² Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunicidino. Amiihai ifiico jilli mabañisudino. ²³ Jaanoti ticovono uguubuniciiboro omoonitiibo meecimefaño ihimeque emeciibobadi jeevahi. ²⁴ Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofoodiro jabajeeveficuubo milli ejeevanoco. ²⁵ Jaanoti uguubunoco ajabajeevetiibo imino mataajajino tajiibaco emeciiboro toono onoobadi mooniiboro ofoobo imicani icahi omooninovi.

²⁶ Jaanoti saatoho: Moocaanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifiico bañisuhi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño.

²⁷ Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jii jivotoco mahamusuno, fibaijito idaasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jiiinjeminaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

2 Tañahabomi, amiihai Mohaivojiiibo Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinovi mificudino. ²⁻³ Miiro amiihai Moocaani iijafaño mihigaivusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiivicunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casivo, meneejirahi. Jaanoti iidaasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: iijoho jahigovi jilli dulleeve, jahi baavi casivo, noomoro. ⁴ Jaamo tolli momoonimaño amiihaifeeneviro saafico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

⁵ Agaijimo tañahabomi, jinooco muguubu: Moocaani jii jehalliti icahi iidaasufiimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguuno ihaivojico oono nihibamico magaayicinicibadi. ⁶ Jaamaño amiihai iidaasufiimoco munucufesuhicahi. ¿Nacu diito oono inihibamima iicamo amiihaico idaasuno omoonimoro, bu amiihaico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? ⁷ Miiro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amiihai Cristota mihicaaboti.

⁸ ¿Nacu jeedi miyaano amiihai imiya tajiiba Caatinihaamefaño onoobadi momoonihicahi? Miiro noono: Sitaaco gaiji, difiico agaijibadiro, onoonoro. Jaabadi momoonihachiji, imino momoonihi.

⁹ Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinovi mificuhachijji, imitico momoonihi. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajiibaunohallivi imitico mihicichi. ¹⁰ Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajiibanoco paryi onoobadi imino moonihi, unuuruubo sanooco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucuuhi. ¹¹ Miiro bu diiboro Moocaani: Jahisihijedi gaigoomima diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisihijedi gaigoomima mihicatirumo, sitaaco magaicaaumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajiibanoco imino momoonicutihi. ¹² Jaanoti jisumi imino mihiimaamoro momooni, Jesu taajasu tajiiba onoobadi mihicatihachijji ufucu Moocaani amiihaico omoonijinoco magaaajacumaño. ¹³ Jaanoti sitaaco idaasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro idaasugoratino moonicafeteji. Jaanoti iidaasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Momoonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amiihaiti saatoho ciijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahi feemeebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitihijji cafetejiruno gaachehuti, bu ucuujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadiro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatoho neejirahi: Ijoho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooninichi. Jaabo uco dihifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi, nooboro. ¹⁹ Jaanegui ijoho miyaaveguehi Moocaani saafi iicanoco. Jii, imino moonihi. Jaabadiro bu ijimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro iñihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajatihijji miiro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucunobadi jeevahi. ²¹ Miiro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac onoboco Moocaanico ijeecevequi asimico agaicaaufimañovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusuhi tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatinahaamefaño onoono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicumaño diiboco gaayiciubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magaajacuhi amiihai, Moocaani miyaminaafico gaayicitihijji jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino momooninoti gaayiciibo.^a ²⁵ Jaabadiro bu Rahab onooogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco ijavi gaayiciugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi icajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayiciuhi. ²⁶ Jaabadiro bu mofi igajama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadiro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucunobadi jeevahi.

a 2.21-24: (Rm 4.1-25)

Monejeba.

3 Tañahabomi, amiihaifaño sihidi jibogominaati mihicadino. ¹Miïro amiihairyo magajacuui jibogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ²Miïro famooro imitino momoonifihî. Jaanoti saafi imitino iimaatatibo aivo ijeebii imino icaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifico imino iticuvusunoco gaajahi. ³Jaabadiro bu miihai caballomi iijifaño jigaiñehico mijiihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴Jaabadiro bu mahatyeme, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba sefano sihigovy satyefihî. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusuufihî ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashuruno mofiiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno cijigai jigasujirahi. ⁶Jaano monejeba cijigaibadi jeevahi, miïno ifiivi ajashutino jiiijediïno imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi mofico faabohocoro mihininihi. Jaano ijimi cijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi diifi jiihaico jigasujirahi. ⁷Miïro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiiinimomico, bu paryi teehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicuumo. ⁸Jaanoti miihaifnooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihî, namita agaicaaafineri mataancinibadi jeevano. ⁹Tobararo Mohaivojiiïbo Moocaanico mihimehîcachi. Jaabariro bu miyaminaaco: Idicuno, meneehîcachi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰Miïro sahitogiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹Jaabadi ðnacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹²Jaabadi ðnacu bu baacuhô añaaajebaco noovajirahi? ðNacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigafaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³Jaanoti amiihaifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo icahachiiji toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igajaja diiboco ijeebiico siicutiyiba omooninofeenedi icano. ¹⁴Jaanoti amiihai jeebiifaño sitaaco iinohallitiro mijiiheveneheje icahachiiji, bu jilli amiihaiguiharo sinehejeque momoonifihachiiji icano toono amiihai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihî. ¹⁵Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jiiinijeo gaajaro, miïno esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶Miïro iinohallitiro sitaaco ijiihevene icahigo, bu ifiguiharo omoonifino icahigo icano sajeebii chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama icamo jeebii mihinivatihî. Jaamo sajeebii icahi, bu siicujeebii ma icamo, imihuseme eesicinimo, bu iidaasugomo, imino moonimo, onoonoco jeenesutimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸Jaanoti bu sajeebii iicanoco imogomo, sajeebii icaco moonifihî ifi itiquevequi.

Jiinije Imitico Mihimeguedino.

4 ðCuucati amocasi, iibacasi icano amiihaifeenevi saahicahi? Amiihai jeebiifaño imiti imogoneheje, sihidi icahigoti saahicano. ²Miïro amiihai siinoco mihimeguchîcachi. Jaarunoma mihicatînoma mihicamo

sitaaco magacaauhicahi. Siinohalliti mataquivomoro mihicitinohalliti momoonicasimoro mihiibacasihicahi. Jaamaño amiihai siomonoma machahahicahi Moocaanico midillutimaño. ³ Jaanoti midillurumo magaayicihicatihimi imino midillutimaño. Jaamo mihimeguehichahi imitinoco mihimogonohalliviro magañiiqui. ⁴ Amiihai miyaminaa: Oono gaigo aijico ejeevesugoro sifiima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaatihimi amiihai jiiinije icaco iimogomo, Moocaaniminaati iicanoco? Miiro cajaanoyahacho jiiinijeque anahabovamo Moocaaniminaati iminifutucuumo. ⁵ Miiro sicamaño iicatinoco jahi Caatinihaamefaño noono: Moocaani Igajjaco mofifaño ificuubo mihaico sihidi gajjihi, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani mihaico amusuhi iimihuseri siinoco acinofoenedi. Miiro jilli noono Caatinihaamefaño: Moocaani quehe quehe ifiico omoonimoma ibacasihimi. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeebii isiicumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo iijiguiino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amiihaiti igaaqui. ⁸ Moocaanijaagoviro mifititivo, amiihaijaagovi bu diibo ifiitivequi icano. Imitiminaa amiihai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiiinije iicanoco magajjihicamo, amiihai jeebiinoco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro idaasuno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amiihai jehebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, idaasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivojiiibo Jesuguiino amiihai ifiico miguiinoni. Jaadi amiihaico sihidi ejeevamoti ficujiibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino mihiimaadino. Miiro inahabediti imitino eesamaaiboro: Iimitico, onoo, bu Moise tajiibati imitino ihiimaaboro toonoco: Iimitico, onoo. Jaabo: Tajiiba imitico, onoomaño, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiuro icahi tajiibaco aaciubo. Jaabo diibo fagominaafi idiiboro ifinisujiruubo, ataajasujiruubo icano. ¿Jaanoti miijoho nacu ijijoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvi Iicajino.

¹³ Jaanegui jisu muguubu amiihai jilli meneehicamo: Jaachijji mefejeji. Jaanoti iicatihachijji civohogo mefejeji tuucuumivi. Jaamoro tahigo mihicaji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaajeji sihidi nihibamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaatihimi civohofucu siibadi millihacho mihicajinoco. ¿Milli fine miino ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenero goovano afatyonibadi jeevano. ¹⁵ Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachijji tolli mihicamorero tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amiihai suufenitimo mejenaauhichahi mitya mitya amiihai jeebiico momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruubo imino omoonitimaño imiticoro iciiibo.

Inihibamima Iicamediti Onoono.

5 Jinooco muguubu sihidi minihibamivamo, mataacasimoro sefano magaiacasi idaasuno ufucu mihicajineri. ² Miiro oono amiihai nihibami tuucuhimi, amiihai imi gaachehuno nucucinicuuhi. ³ Amiihai nihibami, amiihai oro icano tivacinicuuhi. Jaamaño magaaacafutucuuhi jaabadiro amiihai ifi guenene icajitihimi cijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaarunaa nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje

mihicacuunaaca. ⁴ Miïro bu amiïhai faguinoco ududicamaaihicamoco majaaduhicatinoco, amiïhaico dillujimo. Jaanoco guubuujiïbo Moocaani mitya Aivojiïbo iicaabo, amiïhai dudicamaajeminaa amiïhaico ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amiïhai jiïje jiïnejhallivi iminoonoma mihicahicahi, mihimogobadi. Jilli amiïhai ifiinoco mihicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amiïhai iimihusemeque magacaasuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiimaa.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebii motoomo Aivojiïbo Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeeçi, oono faguico abasuubo ajaabicïïboro sajeebii toomonicïhi iticonio niïja aigonoco. Jaadi niïno niïja afatyonobuunati ibasuta imino onovanoco ihiciqui iicanicïbadi. ⁸ Jaabadi amiïhai majaabicimoro sajeebii motoomo, quehecuno mihicamoro. Miïro jino Mohaivojiïbo Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiditi fahigova imitino mihiimaacasidino, amiïhaico ufucu toonoco jaadusudiïbo. Miïro Moocaani fagominaafi iicaabo fiitïcuuhi jino guhugari icacuubo. ¹⁰ Jaaneguiïha tañahabomi, eneecau magaaja johono Moocaani iimaaminaa diïbediti jïïbeguehicaumo idaasuno iicamoro ajaabicïhicaunoco. ¹¹ Miïro miïhai: Aivo imino icamo, meneehi idaasuno iicanoco ajaabicïmoco. Miïro amiïhairyo bu muguubuhicacuui, Job onooço idaasuno iicanoco ajaabicïhicaunoco. Jaano niïjequeti Aivojiïbo Moocaani sihidi iidaasugunoco magaajacuhi. Miïro Aivojiïbo miïnoco agajïïboro idaasuguefiïbo.

¹² Tañahabomi, amiïhaico bu neehi: Jinooco imino mehescicini. Siïnoco munuusumi niïquejefañodi, jiïnejefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro menedino. Jaanegui: Jiïhi, munuusumi: Jiïhi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Amiïhaico Moocaani toonohalliti idaasuno moonidino.

¹³ Jaanoti bu amiïhaiti saafi idaasuno iicasumi diïbohällivi Moocaanima mihiimaa. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saatoho iguihuvahachïïji Moocaani iïja quillahutoco mucuuhuva diïbohällivi Moocaanima ihiimaamoro diïribari ihalli aivomano ijeesuqui Moocaani momofenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaaço taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tollïro imitico omoonino ijeebïïfaño iicahachïïji Moocaani diïbo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiïha amiïhai imitico fahigovavi mihimibachucasi amiïhai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohällivi mihiimaa amiïhaiti toonoco ibuusuqui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihidi jeevahi. ¹⁷ Miïro Moocaani iimaaminaafi Elia onooço miïhaibadiruu miyaminaafi. Jaaruubo aïgotino iicaqui Moocanico idilluneguiïha mifïcabaci, safïcaba, bu sïfïcabatïfenedi icano aïgotino icauno. ¹⁸ Jaadi siïno Moocaanima iimaauço, jaadi aagüuneri jiïniïje basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, amiïhaiti saatoho miyajiïbogoco ejeevesumoco saatoho dojïcuviro uhuumisuhachïïji, magaaja diïboco iïmiti jiïhaiti uhuumisüboro diïbo jeebïico guïjeveti ataaïjasunoco. Jaamaño diïbo imiti sihidi iicanoco buususübo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniamedi.

1 Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinjeneti sihi agaaciniamedi Ponto jiinijeri, bu Galacia jiinijeri, bu Capadocia jiinijeri, bu Asia jiinijeri, bu Bitinia jiinijeri icano iicamedi. ² Jaamo amiihaico Moocaani iciuhi siicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amiihaico Igaijafenedi itaatiro ificucuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo guijeve tiijohofañodi minitificafetequi icano. Jaamo magayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebii icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masii mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi mihaico idaasugooboro mihaico iseemeti fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo guijevefañoti siino ubuheeteunofenedi mihaico acihi imo imo mehesicinino ifico. ⁴ Jaanoro amiihaico gaayicisujino amiihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefañi ificuunoco. Jaano finisurajitihii, bu mihinivatusurajitihii, bu decano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amiihai Moocaanico mimiyaavogomaño imityari amiihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi mihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaño amiihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amiihaico iji inisuneri idasuno gueenejisuno mihicajihica. ⁷ Miiro amiihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetefihi ciijigairi iiminoco igaaajaciqui. Jaano amiihai miyaavogoco iji inisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanicivi sihidi jaaducafetehi. Jaamaño amiihai miyaavogo tolli inisucafotono cahacisucafeteji, imocafeteji, bu bocigocafeteji icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miiro amiihai Jesucristoco magajihii diiboco mahatyimetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaaveguehi mahatyimetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovoliino ajashutino jiiibogoratio. ⁹ Jaano jino amiihai jeebii taajasuco magayicino, toono amiihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miiro siicije Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idillumoro guinehicauhi. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaño amiihaico aacujinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicauhi diibo Cristo idasuno iicaujino buunati iiminoco agaayicujinoco. Jaanoco diito esamaaihicauhi: ¿Miijoho fine diibo? noomoro, bu diitofaño diibo Gaija iicaubo diibo asaajisumico ijiibugunoco igaaajaqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuui idudicamaaje diitedi icatino, miihaidiro iicaunoco.

Jaano jino toonocoro jisumi amihaico jibogomo, bu diitoro amihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefañoti agalluubo mityafeenedi iijibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emeecimoro agaajaguehicano.

Moocaani Mihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiha imino mehesamaaimoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amihaico iimihusefañodi aacjinoco. ¹⁴ Oono, amihaic: Jii, enefimo seeme mihicamaño Moocaanico magaajautisumi mihimeguehicaunehejeque momoonicuudino. ¹⁵ Jilli ro aivo imino mihica, oono Moocaani amihaico ucuuhuvaubo iimiibo icamaño. ¹⁶ Mi ro Caatinihaamefaño noono: Amihaic imimo mihica, jino uujoho iimibadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amihaic diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco ihiifiniciiboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovi miniyutiibo. Jaaboco mihigui jino jiniijehalliri mihicanohachuta. ¹⁸ Mi ro Moocaani amihaico taajasuhi amihaic imiti ifiiti oono amihaic eedeetemihaiti magaayiciunoco. Jaanoco amihaic imino magaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaaduutiiboco. ¹⁹ Jaanoti naha idiinoro jino Cristo tijoho iimineri jaaduubo, oono cordero iimiibo, imihinima achahaaboco agaicaunicibadi diiboco agaicaano tijeheri. ²⁰ Jaabo Cristo siicijetiro jiniije fiivutinaacaro tooneguiha ificuafutuubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amihaic iminoco magaayiciqui.

²¹ Jaabo diibo Cristofeenedi amihaic Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guijevefañoti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amihaic Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihichi.

²² Jaamo amihaic jino miyaano jibogoco: Jii, monoomoro amihaic jeebiinoco mihimibachucuui. Jaaneguiha amihaic nahabomico miyanotiro imino magari. ²³ Mi ro amihaic siino mifiivucuui Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijefefino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuui. ²⁴ Mi ro Caatinihaamefaño noono:

Mi ro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya idecanobadi jeevahi. Mi ro ñaavahu echeemeneri idecano aifefihi.

Jaabadi miyaminaa, bu imitya goovano finiji, noonoro.

²⁵ Jaanoti naha Aivojiiibo Moocaani iiji ufucuro finijitihic. Jaaji jiiji tooji taajasu iijico amihaico mijiibogono.

2 Jaaneguiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo bañiifiranehejeque, bu inehejehallitiro mijihevenehejeque, bu fanoova sicamaheheje jiiibocastico icano. ² Jaamoro oono seeme bohono ifiivomo mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi. ³ Mohaivojiiibo iiminoco magaajacuumo.

Cristo, Ubuheeneguisiba.^a

⁴ Jaaneguiha Mohaivojiiibojaa masaa, oono guisiba ubuheeba icaba iicajirubadi iicaabojaagovi. Mi ro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro

a 2.3: Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

gañiñu. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijaadama iicaabo.

⁵ Jaabadi bu amiihai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amiihai Jesucristofenedi jeecivoco meheetavonoco Moocaani igayiciqui. ⁶ Jaamaño miiro jilli Caatinihaamefaño noono:

Uujoho Sion cuumifaño saafiico ficuuhi iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijaadama iicaaboco.

Jaaboco imiyaavogomo nucufevetimo iicaqui, noonoro.

⁷ Jaamo amiihai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefaño jilli onoono ifeteji:

Iija eetavominaa itihisuumoro agañiñuba jisumi aivo imiyaabati minifetehi, onoono.

⁸ Jaabadiro bu jilli noonoro onoono ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu gañisuguisiba icano, onoono.

Jaamo diito Moocaani jibogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuumaño.

Moocaanita Icano.

⁹ Jaanoti naha amiihai Moocaani iicicucuumi, diiboco mejeecivequi sacerdotemiti mihicacuumi, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumi. Jaaneguiiha Moocaani ifiivusuneheje oovosiinehejeque mijibogo. Jaabo amiihaico tajiibahi icivonoguiinoti mihiinomoro ihovosi seseefaño mijicafetequi. ¹⁰ Jaamo amiihai iticoni cuumibadi mihicautihi. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuuhi. Jaamo amiihaico iticoni mijihoba idaasuguutuhi. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi.

Moocaanico Mejeecivequi Mihica.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, amiihai jiniijeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiihai ifi imitinoco. Miiro mofi imiti mojeebii imi esamaajeque finisujirahi. ¹² Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi amiihaiditi imitiminaa iicanicibadi ihiimaarumo amiihai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

¹³ Jaaneguiiha jilli Mohaivojiiho Jesucristo iimegueneguiiha miyaminaa aivojito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivojiiho onoobadi, ¹⁴ bu tajiibaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociguequi icano agallumo onoobadi icano. ¹⁵ Miiro Moocaani imeguehi amiihai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli miihifomo iicarumoco icano amiihaiditi: Imitimo, enehicarumo illivequi.

¹⁶ Jaaneguiiha Moise tajiibaguino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jijovotobadiro mihica. ¹⁷ Jaaneguiiha famoovaacoro mobociguehica, bu amiihai nahabomico magari, Moocaanico miñhicugo, bu emperador aivojiihoco mobocigo icano.

Cristo Idaasuno Icaunoti Magaaja.

¹⁸ Jeecivominaa amiihai aivojito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro amiihaico iidaasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. ¹⁹ Miiro imino Moocaanico magariimoro sicamañohalliti idaasuno mihicanoco majaabicino. ²⁰ Jaanoti bu, ñmilliti amiihaidi imijiruno iimitinoco

moomooninohalliti amihaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco moomooninohalliti idasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. ²¹ Miiro tooneguiiha Moocaani amihaico cuuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti cuuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti magaajamoro diibo iicaubadi miicaqui. ²² Miiro diibo sanooba imitico mooniutihi, bu bañifira diibofaño chahauhi icano. ²³ Miiro diiboco aivono eneehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiibo. Bu diiboco idasuno omooniusumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeeciiboro udugaacufiboviro sefahicaubo. ²⁴ Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi iiciuboro imohohallivi satyuuhi mohimiti ifiico miguijenimoro iticovono ifiimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amiikai mubuheehi. ²⁵ Miiro iticoni amiikai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicauhi. Jaaboro amihaico ovejami toomominaafibadi ootomooboro amiikai jeebinoco imibaiyicahi.

Jilli Ataavacumo Miicaqui.

3 Jaabadiro bu amiikai gaigoomi, amiikai tajemi atajiibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo mijiibogotirunaaca imiyaaveguequi amiikai imino mihicanofeenedi; ² jaamo amiikai imino mihicamoro diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amiikaihhallicoro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminoo gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amiikai jeebifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifinjitiino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebiima mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miiro siicijeo gaigoomi Mooaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miiro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajiibanoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaivojii, neehicauhi. Jaagobadi amiikai mihicajirahi iguitimo imino moomoonihachijii.

⁷ Jaabadiro bu amiikai aijimi, amiikai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iniinovaneguiiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amihaico aacyiomo ifimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amiikai Mooaanima mihiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonijinoco Iimogomo.

⁸ Niinoono jino amihaico neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miino nahabomima mihicanicibadi, bu magajicasi, bu siicujeebiima mihica icano. ⁹ Bu amihaico imitino omoonimoco, imitino moomoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro diitoco imino monoo. Miiro Moocaani amihaico cuuhuvauhi diibo amihaico imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miiro ifiico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitinoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguiinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miiro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitinoco omoonimoco imogotiibo. ¹³ ¿Mijjoho bu amihaico imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro moomoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idasuno

mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miiti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amiihai jeebii Aivojiiiboco. Jaaneguiiha fahijivaro mihimibaicini. Jaamo amiihaico amiihai miyaavogoditi idillumoco mihiiusujii. Jillii Moocaanico bocigomoro siicujeebiiri mihiimaa. ¹⁶ Jaarumo imino mihica nijii nijii icatimo, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahicanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachijii. Jaanoti imitinohalliti idaasuno mihicano imitihii.

¹⁸ Miiro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecuutiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miihai mihimitimohallivi Moocaanijaagovi miihaico isatyequi. Jaaruuboco ifi guijeveurahi. Jaaruuboco igajia buheetesuui. ¹⁹ Jaano Igajjari ufuuboro bu siicije igujevecinihicaumo jeebiino ijii civojafaño iicaumoco jiiibeguejeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi miyaavuguutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabiciiiboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse juugahuseti miitoooci, saatoho idiinoro.

²¹ Jaano tonifaihu miinoco initino nifaihubadi iicano. Jaafaihufeedi jisumi miihai mataajacuui. Jaano toono niti miino ifiico initino icatino, idiinoro Moocaanico miino esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro miinoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofenedi. ²² Jaabo niquejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasiivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguuiino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

Moocaani Miihaico Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

4 Jaaneguiiha bu amiihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miiro idaasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiiinjehallirii iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacuutino. ³ Miiro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omoonnicibadi iticoni momoonihicauno. Miiro tusumi amiihai fanoova imitico mihimoyiicihicauihi, bu iimitino imogoco mihimoyiicimoro momoonihicauihi, bu guiriicavonehejeque, bu agaanhusuno jiiibaimonoco icano, bu jeebiibatiro adumoro, miihaiiñoobaco mejeecivehicautihi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeecivomoro mihicahicauihi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitinoco momoonicuuineri eheetyemere amiihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeeeciiboro ijaadaco acacijiiiboma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jiiibogoco jiiibugucuumo, igajjano Moocaani iicabadi iicaqui. Jiijehallirii iicausumi famoovaaco iicabadiro Moocaani omoonirumo.

⁷ Miiro jino fanoova ifinijino fiiticuuihi. Jaaneguiiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiimaa.

⁸ Jaano janaanivicii gaijicasima mihica. Miiro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiiha amiihai iijanofaño fahigovavi magayicicasi iimaafiiivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejeecivocasi amiihaico Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani amiihaico fanoovaaco aacinoco imino motoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiimaano Moocaani

iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachijji, Moocaani amiihaico AACINO sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofañodi mihimequiro iicano iicaqui. Jaabediro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahijivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amiihai tañahabomi, sefaneri inisuno amiihahallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovosiima aasaanoco mahatyimeneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiiha amiihaico Cristo ijihalliti aivonoono unuusumi, imicani amiihai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija amiihahalliri iicamaño. ¹⁵ Jaanoti amiihai sita gaicau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iimaa juvihici icanohalliti ivi idaasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti idaasuno mihicaneri munucufedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miiro jino tusumi mihicacuhi Moocaani idaasuno omoonijino iseemeti iticovano. Jaano miihaiti jilli iticonino, ¿jaanequi milliji fine Moocaani jibogoco imiyaavogotimovi aallibaanijiiibo omooniiibo? ¹⁸ Miiro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. ¿Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaamaño Moocaani imogobadi idaasuno iicarufeenedi imino iicamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefaño ijeebiico ificuuqui. Miiro diibo abañitatiibo.

Miyaavogominaaco Afaano.

5 Jino uujoho amiihai igaivominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idaasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosiima ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha amiihai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi iicamoco motoomo amiihaico utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amiihaico atajibaneguiiharo icatino, bu jilli nihibamicoro magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amiihaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amiihai momooninoco aatyimemere igaajaqui. ⁴ Tolle momoonihachijji, imiya toomominaafi agasedi amiihai magaayiciji imino chaahimigaco, milli icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu amiihai sicafe quillahuto ijiguiinovni miminifoto. Jaamoro sabadiro siicujeebiima mihicamoro fahigovavi: Jii, monoocasi:

Miiro Moocaani imogotih: Aivo uujoho sihidi jeevahi,
eneefimoco. Jaanoti naha siicujeebiima iicamoco
iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihidi ejeevano Moocaaniguino^b miminifoto amiihaico diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha paryi amiihai esamaajeque Moocaani usefaño mificu. Miiro diibo amiihai imino mihicanoci imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaajamoro mehesicini. Miiro oono amiihaiminaafi iji jicubadi niigooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifinisiqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amiihai nahabomi, tobadiro

b 5.6 Griego ijiri janaanici jilli noonicino: Moocaani useguiino.

bu idaasuno iicanoco magaaJamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idaasuno mihicanobuunati Moocaani amihaico imino imibachujiibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujiibo. Jaabo diiboro Moocaani paryi fanoovaaco aacifiibo mihaico cuuhuvahi Jesucristoma sano ifinijitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onoobofoenedi jihaamegayico caatinihi amihaico fajiiniiboro miyaano iicanoco oono Moocaaniti paryi magaayicineheje Moocaani mihaico sihidi agaijinoco ijiibogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniari iicajaminaa Moocaani amihaico iicaubadiro iiciumo amiihajaago iijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo amiihajaago iijico galluhi. ¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi.

Jaamo paryi amiihai Jesucristota mihicamo sajeebiima mihica.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatiniuno.

1 Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeevivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amiihaidi jihaameque caatinihi, miihai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miiro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acihi iimico. ² Jaaneguiiha Moocaani, bu Mohaivojiiibo Jesucristo icamisico magaaanofeenedi amiihaico sihidi imino omooninoco, bu sajeebii icaco icano magayici.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

³ Miiro Moocaani miihaico imityafañodi paryi mofiguiiha mucuujiivaachunoco, bu diiboco mejeecivequi mucuujiivaachunoco icano aciibo, toonofeenedi diiboco magaaajiqui, sihidi ejeevanofeenedi, bu ovosiinoonoco eheetavonofeenedi icano miihaico ucuuhuvauboco.

⁴ Jaanehejefeenedi unuunoco miihaico aciibo, jaano ajashutino, sihidi ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amiihai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jiiijehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro amiihai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amiihai ificoro imino matajiiibaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amiihai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachijii amiihai ifiino mihifonoti icajitihii, bu Mohaivojiiibo Jesucristoco magaaano sicamañovi feejitihii. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiiimo; iticonono iimiti initica futuunoco ajabajevuumo. ¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, mityano mihicamororo imino mehesicini Moocaani amiihaico iiciuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachijii ufucuro imitinofaño mahaquetejitihi. ¹¹ Jaachijii amiihai imino tihiiitino mijicafeteji Mohaivojiiibo, Motaajasuminaafi Jesucristo aivojii ifinijitinofaño.

¹² Jaaneguiiha amiihaico jinehejeque magaaajacurunoco esaayuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miiro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amiihaico eesaayuboro afajiiino. ¹⁴ Miiro Mohaivojiiibo Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiiha uujoho tasefadino moonihii. Jaamo uujoho iguijevенебуна jinehejeque mehesafeteji.

Cristo Sihidi Ejeevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miïro amiïhaico Mohaivojiiïbo Jesucristo mityati, bu jiihëhallivi asaunoti icanoco mijiïbuguno sicamañoooco miïhairyo meheetavomoro mijiïbuguno icatino. Miïro miïhai mohaalliïri mahatyimeuhi Mohaivojiiïbo sihidi jeevaaboco. ¹⁷ Jaaboco miïhai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciusumi, bu tolliro muguubuuhï Moocaani ihovosiïri: Jaani taseemene diïberi uujohe imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niqeejefañoti unuunoco miïhai monohojineri muguubuuhï Mohaivojiiïboma imibaairi mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaaajahi Moocaani iimaaminaa acaatiniunoco. Jaanoco amiïhai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatiniuno ifuvusuhi oono civohigoti ciijigaimecu mesesevetinohachutaro ifuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobadi asaacudi amiïhai jeebiinoco achicijiïbo janaanici imino Moocaanico magaaajahi. ²⁰ Jaaneguiïha iticoni jinooco magaaaja, chahano Caatinihaamefaño inoro ihesamaajeriro onoono. ²¹ Miïro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeebiitiro onomoro acaatiniuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi jiiïbugumo.

Sicamañoooco Ijiiëguefimo.

2 Jaabadiro bu Israel cuumifaño icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañiffimo. Jaabadiro bu icajimo bañiïra jiiïbogominaa. Jaamo amiïhaifeenevi toovono ijicafotomoro sicamañehejeque jiiëguejimo amiïhai miyaavogoco ifinisiqui, oono Aivojiiïbo aamiïbo ataajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajino ifiicoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho miyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahijji jiiïbogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo niñibamico sihidi iimogomoro amiïhaico nanijimo sicamañehejeque ijiiïbogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo miïro siicjetiro diitoco Moocaani ahaamijinofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omoonimoco gajjiutiiïbo jilliro diitoco jigaiñehiri isisiuboro ciijigaiñaño icivohigo gañiiuhi, tahi iicaqui jaadusufucu agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu siicjeo miyaminaaco iimitihalliti gajjiutiiïbo nifaibari amacanisuuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro idiïbocoro Noeque iyotoma taajasuuhï: Imino mihica, nooboro tomiyaminaaco jiiïbuguuboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhï Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco ciijigairi ijigasuuboro, baiguijiti miniiyuuhï, toonobuunati iicano iimiti miyaminaa toonoti igaaajahi. ⁷ Jaanoti idiïbocoro Lot onoboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idasuno iicahicauboco. ⁸ Miïro diibo imino iicahicaubo fafucuvaaciviro iimijeebiïfañodi idasuno icahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivojiiïbo taajasufihi iji abañino inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idasuno imooniqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idasuno moonijji janaanivicivi oono iïdicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo tajiïbaco iimeguehicatimoco icano. Jaamo jenauffimo, jeebiibatiro moonifimo, iguitimo iñihicunoono

mityati imitinooono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivojiibo imefeenevi: Imitino, onoomoro iibatihhi.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicinibama chahahi, oono sahiijitiro iicacubadi iicamo iimitimo, ifiivomoco agaayicimoro agaicaufimo asimibadi iicuumo. Jaamo diito agaajatnoti imitino iimaahicahi. Jaamaño asimi iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idasuno icaji sitaaco idasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueenene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amiihai jiibaimonofaño ofoomoro amiihaico nucufesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amiihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigoooco jilli ticovono iifinicihicaticimo, bu iimitico jeevesuhicaticimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro iicinoco. Jilli Moocaani afaijacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino jiihaiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onooBo Beor achibadi jeevamo. Miïro diibo imuguuhi iimitinoco omoonunohallivi nihibamico agaayiciujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti asi burro iibauhi miyaminaafibadi ihiimauboro. Jaamaño fuutiibo ijeejavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyonnicibadi jeevahi icano. Jaamo ficucinicuhi fahiijavairo aivo icivonoguiino iicacuuqui, ¹⁸ mihifonehejeque sihidi ejeevamobadi ihiimaahicamaño. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoyiicihicanofeenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofaño iicahicaumoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Amiihaico iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jijovoto icarumo. Miïro fanoohimiti iguiinonicumo imiti jijovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojiibo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jiiinije imititi ataajacuumo siino dojicuviro tonehejefaño imitamoo siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanicivi imitino minifetehi. ²¹ Jaamedi imijiruno oono imino jiihaico gaajatimo iicano. Jaanoti iimino tajiibaco diitoco aaciunoco gaajacuumo siino ejeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino iifotono jilli onoonicino: Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyihhi, bu faafaiibaco initicuubo siino dojicuviro caamefaño jeefiji, onoono.

Aivojiibo Asaajino.

3 Agaijimo tañahabomi, jino siino amiihaidi acaatinahaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afaiiininafanaodi miyanotiro amiihaico eesamaaisunoco. ² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojiibo Taajasuminaafi tajiibaco galluminaa amiihaico iijiibuguunoco icano.

³ Jaaneguiiha jinooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaanehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onobadiro iicamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Miïro jiiinijeque ifiivusuunoti moheedetemihavi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jiiinije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Miïro diito imogotihhi agaajanoco niquejene siicijetiro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufanaoti jiiinije iinuunoco jaaniunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jiiinijehalliri iicaunoco ifinisunoco

icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jiiniye icano jino icano ciijigaiguiiharo ficuucinihi, diiboro Moocaani onobadi. Jaagai ciijigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihicatimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, miiro Mohaivojiibedi safucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivojiibo unuunoco ajabajeevuuno icatino, oono saatohe enehicabadi. Jilli mihaico ajaabiciiboro imogoobo famooro iimitico ejeevesunoco, mihañooba ciijigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Miiro Mohaivojiibofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajaciratinofucu asaanicibadi. Jaasumi niquejene paryi dubaicamaaiji ñihicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje ciijigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiiniye paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Miiro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiiha aivo imino Moocaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano.

¹² Jaaneguiiha Moocaani fucu agasejinoco motoomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene ciijigairi finicafeteji. Jaano iciijigairi tahi iicaneheje paryi chucucamaaiji. ¹³ Jaanoti naha mihiha meteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiiniyeque icano. Jahigo paryi famooro imifiimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amihai Moocaani sajeebiima mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaajamoro Mohaivojiibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miiro bu jinooco tolliro amihai caatiniubo magaijiibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri. ¹⁶ Miiro paryi ihaamenefañodi jinehejeque amihai neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefaño simañoohaamefaño ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaamaño ifiinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaajacumaño imino amihai ifiico motoomo. Jaamo iimitimo amihai abañinofaño minifototimoro amihai miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha aivo janaanici imino Mohaivojiibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaajamoro diibo gaijifaño imino mujusi. iJaaboco macahacisu jisumi, bu fahijivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

1 Amiihaidi macaatinihii jino iticoni jiniije ifiivutinaacaro iicacuunoco miihai muguubuunoco, mohaalliineri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseri mududiiiciuhi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijiiibeguehichi. Jaamo amiihaico mijiiibeguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaanima iicauhijii miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijiiibeguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaanima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanegui amiihaidi jilli macaatinihii. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Aachiciniibo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jiiibuguhi. Jaanoco amiihaico mijiiibeguehi Moocaani seseene aachiciniibo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañihii moojiri, sicamañoooco monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani iicabadi seseehi mihicahachijii diiboma magataacinihi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tiijoho mohimitico paryi nitihii. ⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofiico mabañihii. Jaamaño mojeebiifaño miya iiji chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijiiibogohachijii diibo aivo imihuseebe abañitatiibo, mohimitico ubuusuuboro paryi nitijiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monohachijii Moocaanico: Bañififiibo, meneehi. Jaamofaño diibo iiji chahahi.

Iji Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Iicaabo.

2 Taseeme amiihaidi jilli caatinihii. Jaamo iimitinoco moonitimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momoonihachijii Moocaani imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeenedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano miihaidiro icatino, faajinijeminaadiro bu icano. ³ Jaanoti Moocaani atajiiibabadi mihicahachijii magaajaji diiboco magaaayicicunoco. ⁴ Jaanoti saatoho: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itajiiibaco imiyaavogotimaño, bañififimo. Jaamofaño miya iiji chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajiibaco imiyaavogoobo Moocaanico aivo imino agaiiibo. Jilliti

magaajahi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onoobo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajiiba.

⁷ Tañahabomi, botajiibaco amiïhaidi caatinitihi amiïhai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiïhaico atajiibacunoco. Jaano jino siicjetiro atajiibauno jii bogoco amiïhairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajiibaco amiïhaidi acaatinino jino bohonobadi minifetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiïhaifañodi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguiinodi miya sese achicinicuhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuui, nuuruubo inahaboco ijiihegueebe civohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agajiiibo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañiisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijiihegueebe cionofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatihî, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiha amiïhaidi caatinihî, Moocaani amiïhai imitico Jesucristofeenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amiïhaidi caatinihî, iticoni jiiinije fiivutinaaca iicauboco magaajacumaño. Sicafe, amiïhaidi caatinihî, ijî Satanasco miguiinonicumaño.

Taseeme, amiïhaidi caatinihî, Moocaanico magaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amiïhaidi caatinihî, iticoni jiiinije fiivutinaacaro iicauboco magaajacumaño. Sicafe, tolliro amiïhaidi caatinihî, mequehecufimaño Moocaani jii bogoco amiïhai jeebiifañi magaayicimoro ijico miguiinonicumaño.

¹⁵ Jaaneguiha jiiinjeque magajidino, bu jiiinjehalliri iicanoco magajidino icano. Jaanoti saatoho jiiinjeque agajimo Moocaanico gajitihî. ¹⁶ Miïro paryi jiiinjehallivi iicano imiti Moocaaniti saatihî. Jilli jiiinjehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli iimitinoco iimogoneheje, bu: Ujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jiiinjechejere. ¹⁷ Jaano jino jiiinje paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuuhî. Jaanoti Moocaani iimogobadi iicahicaabo finijitihî.

Abañifiïbo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuuhî. Amiïhairyo magaajacuuhi Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miïro jino jisumi icacumo Cristoco iminaanihicamo. Jinoti magaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo miïhaioto icautimo, miïhaioto iicauruva miïhaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaajaqui paryi famooro miïhaioto iicatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amiïhaico Cristo Igajaco acicuhî. Jaamaño amiïhai famooro imino magaajacuhî. ²¹ Jaaneguiha amiïhaidi caatinihî miyaanoco magaajacumaño, magaajatimaño icatinino. Miïro amiïhairyo magaajacuhî miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacu miïjoho abañifiïbo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatiibo, enehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miïro Moocaani Achî Jesuco utuunamaahicaabo, bu Moocaanico tuunamaahicaabo icano.

²³ Miïro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico ijii bogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiha amiïhai jeebiifañi mificu oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amiïhai jeebiifañi iicahachiiji Moocaanima, Illima icano mihicahi.

²⁵ Miïro Jesucristo miïhaico aciguuhî ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amiihaidi caatinihi jilli amiihaico abañihicamoditi. ²⁷ Jaanoti naha amiihai Moocaani Gajjama mihicahi Jesucristo amiihaico aaciuboma. Jaamaño sita amiihaico jiiibeguejitrarahi, Moocaani Gajjaro amiihaico paryi ijiiibogomaño. Jaabo jiiibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gajja amiihaico ijiiibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amiihaico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufevetimo, bu ñihicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Miïro amiihairyo magaajacuhi Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseme Moocaani seeme iicamo.

Moocaani Seeme Iicamo.

3 Jaaneguiiha magaaja miïro sihidi Moocaani miïhaico agaijiiiboro, iseemeti miïhaico oovicahi. Jaano miyaano diibo seeme miïhai. Jaamaño jiiinjeminaa miïhaico gaajatihî, Moocaanico agaajatimaño.

² Agajjimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuui. Jaarunaaca miïhaico gaajasutiïbehiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miïro iicabadiro iicaaboco mahatyimejimaño. ³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeebii imibachucafetehi diibo Jesu imiïbo iicabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajiïbaco imitino moonihî. Miïro imitinoco momoonino Moocaani tajiïbaco: Jii, monootihî. ⁵ Miïro amiihairyo magaajacuhi Jesucristo mohimitico ibusuquî asaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi iicamo imitico moonitihî. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajatimo icano. ⁷ Taseeme, miïhaiñooba amiihaico bañidinô. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebebadi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicaabo ijitahe. Miïro ijî sahijitiro iimitinoco omoonifiïbo. Jaanegui Moocaani Achi saauhi ijî omoonisunoco ifinisuquî.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitihî, Moocaani ifiico mojeebiïfaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutihî, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ Miïro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu ijî seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agaijitiimo Moocaani seeme icatihî.

Sabadiro Fahigova Magaijicasi.

¹¹ Miïro mimiyaavuguunotiro muguubuno jiiibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasi, onoono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miïro ijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicautamano, jaanoti inahabo iimihicaumano.

¹³ Tañahabomi, majabafitedino jiiinjeminaa amiihaico ijiiivehachiiji.

¹⁴ Miïhai naha guijeveti buheefaño mafatyucuhi. Jaanoco magaajahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agaijitiïbo guijeveti taajatihîica. ¹⁵ Miïro paryi inahabomico ijiihegueme gaicaauminaa. Amiihairyo magaajahi gaicaauminaa ifinijitino fiivoma ijeebiïfaño achahanoco. ¹⁶ Miïro jilliti magaajahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifiico aaciunoti. Jaabadiro bu miïhai moñico mahacijirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehajema iicamo inahabo idaasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco iidaasugotimo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijihî, neejirahî? ¹⁸ Taseeme, ticovo iijiriro magaijidino, miyanotiro magaiji imino momooninofaño.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebii mofi iimitinoco gaajacufihi. Jaarunofaño Moocaani ajashutiibo mojeebiifaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebii Moocaani imefeenevi mihaico milli onootihachiiji Moocaani imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo mihaico siinoco midillunoco aciji diibo tajiibaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajiiba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajiibaubadi. ²⁴ Jaamo itajiibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaajahi diibo mihaima iicanoco Igaijaco mihaico aacinofenedi.

Moocaani Gaija, Bu Abañifiibo Gaija Icano.

4 Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miïro jiniñehallivi shihidi gahafucumo bañifiiraminaa: Moocaani iijico mijiibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaajajirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miïro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifiivuboro saauhi, nooboro ijiibogoobo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootiibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miïro amiihairyo muguubuhicacuui togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiniñehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiihai Moocaanita. Jaamo abañififimoco amiihai miguiinonicuhi. Miïro amiihaifaño iicaabo janaanici mityahi jiniñeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiniñeminaa. Jaamaño jiniñeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiniñeminaa iicamo diitoco guubunicihi. ⁶ Jaanoti mihai Moocaanioto. Moocaanico agaajamo mihaico guubunicihi. Jaanoti Moocaanioto iicatimo mihaico guubunicitih. Jilliti magaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañifiibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Mihaico Gaijhi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicas. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijiibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijitiibo Moocaanico gaajatihiica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Miïro Moocaani mihaico agaijinoco ifusuhidi idiibocoro Illico jiniñehallivi agallunofenedi, diibofenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miïro mihai Moocaanico magaijinoti gaiji saatih. Jaanoti naha Moocaani mihaico agaijiboro Illico galluui mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, mihaico Moocaani agaijibadiro mihai tolliro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Miïro Moocaanico mihaifiaño atyimetatih. Jaanoti sabadiro magaijicasihachiiji, Moocaani mihaima icaji. Jaano igaiji mihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaajahi Moocaanima mihicanoco, bu mihaima diibo iicanoco icano Igaijaco mihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miïro mihai mahatyimeumoro mijiibeguehi Moocaani Illico jiniñeminaaco itaajasuqui agallunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco:

Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶Jilliti magaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani mihaico agaijinoco. Miiro Moocaani saatohoco agaijifihiicaabo. Jaabo gaijima iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷Jilliti gaiji mihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñihicugotimo miicaqui. Miiro mihai jijehallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸Miiro gaiji iicamañovi ñihicugo chahahi, gaiji ñihicugoco buhi agañiimaño. Miiro ñihicugo iidaasuhigovi miinoco satyehi. Jaamaño iiguibovi gaiji imino jusitihica.

¹⁹Jaanoti naha mihai Moocaanico magajiji iticoni mihaico diibo agaijumaño. ²⁰Jaanoti saato: Uujoho Moocaanico gaijiji, onoomo inahaboco ijihegueme bañifihi. Jaamo miino nahabo mahatyimebeque magajitimo, ¿milli bu Moocaanico magajijirahi mahatyimetiboco? ²¹Jaabo mihaico atajiibauno jino Moocaanico agaijiibo tolliro inahaboco igaijiqui.

Miyaavogo Jiinjeque Guinonih.

5 Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijifihi. ²Jaamo Moocaanico magajimo, diibo tajiibaco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³Miiro Moocaanico magajino itajiibaco momoonino. Jaano itajiiba sihidi jeevatih. ⁴Miiro oono paryi Moocaani seeme iicamo jiinjeque guinonih. Jaano momiyaavogofenedi jiinjeque miguinonih. ⁵Miiro idiiboro jiinjeque guinonih Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogoobo.

Jesu Moocaani Achi Iicano.

⁶Miiro diibo Jesucristo asaano jibogocafutuuhi nifaihufeedeni, bu itijohofeedeni icano. Jaabo inificafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicamaño. ⁷Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino; Moocaani, Illi, Gaija icano. Jinoodimo icarumo saafiiviro gataacinih. ^a ⁸Jaabadiro bu minooci, sano idiino icahi jinijehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tiijoho icano. Jaano jino minooci, sano idiino icano sabadiro iimaahi. ⁹Miiro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonicih. Jaamo bu, ¿milli mimiyaaveguejitirahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco jibogonoco? ¹⁰Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono jibogoma icahi ijeebiifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotiibo Moocaanico: Bañifiiboti, neehi, Moocaani Illiditi jibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹Jaano jino Moocaani onono: Diibo mihaico ifinjitino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹²Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinjitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofivoma chahahi.

Niino Fajini.

¹³Jaamo amihaidi jinoco caatinih Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinjitino fiivoma mihicanoco.

a 5.7: Sahaamefaño ficuutimo: Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino, onoonoco.

¹⁴Miïro miïhai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco siinoco midillunoco, ijeebii onoobadi, miïhaico uguubunoco. ¹⁵Jaano miïhai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco miïhaico aacicunoco.

¹⁶Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevefaño iifutusutinehiica iicahachijji, diibohallivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani aciji fiivoco, guijevefaño iifutusuno imiti iicatihachijji. Miïro jaanoti icano guijevefaño iifutusuno imiti. Jaanoti uujoho nootihitoonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷Miïro paryi fanooro imiti imitihito. Jaarunofaño icano sanoodino imiti guijevefaño iifutusutino.

¹⁸Miïro magaajahi paryi Moocaani seme iicamo iimitinoco omoonitatinoco. Jaamoco Moocaani Achi ootomomaño iji diitoco dudiicitatihito.

¹⁹Miïro miïhai Moocaanioto mihicanoco magaajahi, bu tolliro paryi jjiinijeoto iji mityaguiinovi iicanoco icano.

²⁰Tolliro bu magaajahi Moocaani Achi asaaboro miïhaico gaajaco aacinoco, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magaajaqui. Miïro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinijitino fiivoma iicaabo. ²¹Taseeme, mehesicini jihovo ijinita caanimiti.

2 SAN JUAN AAME

Cristo Jiibogofaño Mihica.

¹Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinihi jihaameque monagoti Moocaani ificuguedi, tolliro bu iseemeque uujoho miyaano agaijïmedi. Saafiuro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano.

²Jaabo uujoho amiihaico gaijihi miyaano mojeebiifaño iicanofeenedi. Jaano fahijivaro miihaima iicajino. ³Jaabo Moocaani, bu Illi Aivojiiibo Jesucristo icamisi amiihaico imino mooniji, bu idaasugueji, bu sajeebii icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani miihaico atajiibabadi imino iigomoco aatyimeneri. ⁵Jaanegui tañago, jisumi masii sabadiro magaijicasiqui. Jino ico onono bohono tajiiba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶Miuro Moocaani atajiibabadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono tajiiba iticonitiro muguubucuuno, gaijicasifaño mihica, onono.

Bañiminaa.

⁷Miuro jino jiiñejhalliri sihidi icamo bañifiiraminaa, Jesucristo jiiñejhallivi miya miyaminaafibadi asaauboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jilli bañiminaafi, Cristominaaniminaafi iicaabo. ⁸Jaanegui amiihai imino mehesicini amiihai dudicamaajeti mihicicuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijaadaco paryi magaayiciji.

⁹Jaanoti saatoho Cristo jiiibugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo jiibogofaño mihicahachijji Moocaanima mihicahi, bu tolliro Illima mihicahi icano. ¹⁰Jaaneguiiha saatoho jiibogominaa amiihaijaago agasevamoro Cristo jiibogoma ofootimoco amiihai iijafaño magaayicidino, bu: Tahi imino difoo, meneedino icano. ¹¹Miuro diitoco ifitacumo diito imitifaño bu minifetefihi.

Niino Iimaa.

¹²Sihidi amiihaico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogotihii aamefeenedi, acaatininoco. Cusumihacho feeji amiihaima faño mihiimaacasiqii. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³Moocaani iicicugo, dinago seeme dijaa iijico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinihi jihaameque agaijiibo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijibedi.

²Agaijiibo tañahabo, dihallivi Moocaanima iimaahicahi. Fanoova iima imino ifeequi tolliro guihuvatiibo diicaqui, bu oono imino dijeebii ofoobadi diicaqui icano. ³Miuro saatoho monahabomi asaumo imino dijeebii miyaanofañodi iicanoco, bu imino jiibogo onoobadi idiicanoco icano ijiibuguunoco uguubuhiniiboro imo imo icahi. ⁴Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino mihigonoco guubuhi.

⁵Agaijiibo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo sihogoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moonihicahi. ⁶Jaanoco diito Moocaani iijanominaafeenevi jibeguehicahi ijoho sihidi gajjima idiicanoco. Jaanegui diitoco imino daamusu, ucuujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷Miuro diito Cristo ducicamaajeguiiha iigomo. Jaamo imogotihii Moocaanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸Jaaneguiiha miikai diitoco imino momooninofeenedi mahamusuqui iimino jiibogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Iicano.

⁹Uujoho caatiniuhi aameque Moocaani ijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutihii miikai iijico, diitofeenevi aivojiboti iicanoco imogoboro.

¹⁰Jaaneguiiha ofoohachijji faamo imefeeneviro neeji: Miikaiditi sicamañooico ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomi tahi iifotomoco gaayicihicatiibo, bu agaayicigomoco gaayicisuhicatiibo icano. Jaaboro Moocaani iijati diitoco gañihicaabo.

¹¹Jaaneguiiha agaijiibo tañahabo, diito imitino omoonibadi diicadino iminoro diica. Miuro iiminoco omoonibo, Moocaanitahē. Jaanoti imitino omoonibo, Moocaanico atyimetihiica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹²Jaanoti famooro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehi. Jaanoco miikai bu tolliro mijibeguehi. Bu jaanoco amiihai magaajahi miyaano iicanoco.

Niino Iimaa.

¹³Sihidi ico neejirahi. Jaaruubo imogotihii caatinitafaihu, bu caatinitai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴Imeguehi goovano ico aatyimeneque. Jaadi jari mihiimaacasiji faño.

¹⁵Jaanegui sajeebii diica. Juuga nahabomi dijaa iijico galluuihi. Ijoho bu paryi famooro monahabomico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatiniuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹Uujoho Juda Jesucristo jeecivominaafi, Jacoobo nahabo, jihaameque caatinihi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinihi Jesucristofeenedi. ²Jaabo Moocaani amiihaico sihidi idaasugueji, bu sajeebii icaco aciji icano.

Sicamañooco Abañifimo.

³Agajjimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amiihaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amiihaidi caatinihi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenaauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴Jaanaaca sihidi bañiminaa amiihaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amiihaifeenevi jicamaaimo siicijetiro Caatinihaamefaño diitoti ijiiibugucumo, cijjigaifaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico iicimoro siibadi miniiyuhicamo fanoova imitinocoro iimoyiiciqui. Jaamoro idiiboro Mohabajaabo Aivojiibo Jesucristoco tuunamaaihicamo.

⁵Amiihairyo magaajacurunoco siino amiihaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiinijeti taajasuuhi. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo. ⁶Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajiibauno mityaco aacijirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuuhi. Jaamoco Moocaani civojaniuhi cionoguino ifinijitino jigaiñehineri isisiuboro niinofucuguiiha ificumemo. ⁷Jaabadiro Sodoma, Gomorra onocuumici miyaminaa, bu ifitino iicacuumijeminaama Moocaani ifinijitino cijjigairi jigasuuhi, itoomominaa imitino iicamoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifiimiro gaifiimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli mooniibo. Jaanoti famooro igajaqu tolli iicahicamo ifinijitino cijjigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸Jaamoco imitino gajja onobadi omoonimo ifiico idicuno moonihi. Moocaani ijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojiibo Miguel icaruubo Moise chuumuhuhalliti ijima ihibacasiusumi idicuno nuutihi idiinoro nuubo: Moocaani jei ico iibaji, nooboro. ¹⁰Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaajatnoti. Jaamo sahijitiro jiiibogoratino gaajamo bajo asimi ihesicinima chaharumo agaajamoro omoonnicibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹Iidaasucani icajimo! Cain imiticoro agaajumo,

nihibamico iimoyiicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiiratuuboro Moocaani ononoco imuguutimaño guiyeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amiihai imo imo mamachuqui mihigaivomoma ofoomo amiihaico nucufevesuhicahi iimitiri. Jaamo amiihaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadimo iicarumoco jeecivotimo ifiicoro toomomo. Aimuufai nifaihumana achahanoco guibuhuba asatyonicibadi ejeevamo. Imoho onoovafisumi onovatihobadi aivo ifahifema agaijuyicicho aivo ochoomonicibadi ejeevamo. ¹³ Muuai tyuucai aivo isifirano ijivaaseque agaaniicibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijiihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji civono fucuro ifinijitinoguiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoofofenedi, diitediti Moocaani nuuhi: Memeeci, Aivojiibo Jesu ajashutino itoomominaama asaajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco ciijigaifaño gañiiji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famaño vaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguirasumo, ifihalliviro ifico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, siicijetiro amiihaico Mohaivojiibo Jesucristo minisuminaa unuucunoco:

¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebii onobadi iicamo, noomoro.

¹⁹ Jaamo amiihaico dugaacusuji, jiinije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica amiihai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiiama Moocaani Gaija mityafañodi.

²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motoomo Mohaivojiibo Jesucristo iidaasugofenedi ifinijitino ifiico miihaico aacjinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu ciijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu jiiheguemere icano.

Niino Iimaa.

²⁴⁻²⁵ Idiiboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amiihaico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidi ejeevanoco, imityaco, itajiibaco, Mohaivojiibo Jesucristofenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahiijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihiifusuuno.

1 Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jiiibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihiifinicimo. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihiimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miiro tufucu fiitivucuuhi.

Jua Moocaani Ijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jiiijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amiihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiici icano imino gajjami Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco iijiiibogoobo, bu iguijevemefeeneti iticoni ubuheeteubo. Jaabo jiiinjeminaa aivojito aivojiiibo iicaabo. Jaabo Cristo miihaico agaiiiboro itiijeheri mohimitico nitiuhi. ⁶ Jaaboro miihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuhi diibo Caani Diosco mejeecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahiijivaro finiratio. Fine.

⁷ Memeeeci oono Cristo aimuufaifeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamiimo atyimeji icano. Jaaboco paryi jiiinjeminaa aatyimemere taaji. Jiihi tolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiiibo Moocaani sihidi ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amiihai nahabo. Jaabo amiihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinofaño icano. Jaabo uco icivojaaniujirunohachuta uco gañiiimo Patmo onoochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco iijiiibeguehicaunohalliti.

¹⁰ Jaanaaca Aivojiiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gajjafeenedi esamaaihicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi:^d Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jiiijeri sahuse

a 1.11: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiiha acafesaavooboro meeciuihi: ¿Miiijoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco. ¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifivuubo ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinichehuco jiiiciniiboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi ifeeyijevi.

¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaalliinou ciijigaiguihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi, ciijigaifañodi eheetavocininobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuhi sihidi guisino uguubuvusunicibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idiimo. Jaanoti iijifañoti inoociniga niisuga siijevaga fahigovahaciti siijevassuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinovi acutuuihi chuumuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ifcuuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveuraahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutiibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanici mityacuuihi. Jaaneguiiha guijeve minaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jiiibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

2 Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jiiibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooci icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofeenedi iigooabo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano dudidamaajeque edeetavehicanoco, bu adaabicihicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eneehicarumo miyaano iicatimoco iijoho inisuuboro bañiminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo iijoho sihidi daabicihicahi, sihidi idaasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihidi dudidamaahicahi niinovatotiibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miiro iticoni imiyaavuguusumi uco sihidi gajjuuhi. Jaaruubo jisumi miidinoro gajjuuuihi. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonitihachiiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumitiiiciji, dihimiticu edeevesutihachiiji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiiheguene. Jaanoco bu uujoho jiiheguuhi. ⁷ Amiihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani gohasihalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija jiiibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaooabo, bu diiboro allivioobo icano iicaabo, iguijeveuruubo,

siino ubuheeteubo: ⁹Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idaasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho jinejete cuujivaachutihi. Tolliro bu uujoho gaajahi: Miihai judiomi, unuurumo iiditi imitino ihiimaahicanoco. Jaamo judiomi unuurumo jilli Satanas iji igaivominaaro. ¹⁰JaaneGUIIha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Miuro iji amiihaiti saathoco civojafaño jiihacusuji. Jaamo paryi amiihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihicaji. Jaarunofaño suufenitiibo diica iguijevejinohachuta. Jaachijji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹Amiihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifaño feejitih.

Pergamo Cuumijaago Iijico Agalluuno.

¹²Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija jii bogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isiijevasucinigama iicaabo: ¹³Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas atajii bahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutiibo diicahicahi. Bu tamiya jii bogominaafi Antipa onoboco amiihaifeenevi oono Satanas iicamañovi agaicaa sumi uco imiyaavogonoco jeevesutiibo diicahicahi. ¹⁴Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi iima iicamo saatho Balaam jii bogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onobo Balac onoboco jii iiniuhi israelmi imitico imooniqui jihovo caanimi jeevivo asimico uduuneri, bu gaigoomima imitinoono iicaqui icano. ¹⁵Tolliro bu iima icamo oono Nicolaitami jii bogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho jii heguene. ¹⁶JaaneGUIIha iimitico mejeevesu. Jaanoti mejeevesutihachijji goovano amiihajaago feeji. Jaaboro diitoma amocajiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isiijeva iicagari. ¹⁷Amiihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono iicamo manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatiniciniji. Jaamomoco mii joho gaajajitih idiiboro toonoco agaayiciibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁸Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja jii bogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguiihunobadi iicaabo, bu itihaiño bronce aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹Uujoho gaajahi paryi icino ijoho omoonihicanoco, gajjima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edeecivehicanoco, dijaabocico icano. Bu gaajahi iticoni omooniuo janaanacivi jisumi omooninoco. ²⁰Jaarunaaca sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onogoro tajeecivominaaco iijibegueneri abañihicagoco adaabicihicanoco. Diigo jii beguehicahi diitoco gaigoomima imitinoono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jeevivo asimino iduuhicaqui. ²¹Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqui. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatigo. ²²JaaneGUIIha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachijji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efeehicamo idaasuno iicaqui. ²³Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jilliti paryi icino Moocaani iijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeneque paryi agaajanoco, bu paryi ijeebiinofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi amiihaico amiihai

moomonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu amiihaiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejevano agaajaratino Satanas iiji eneehicanoco minisutumoco neehi: Sibogoco siino amiihahallivi ficutihi. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mificu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiiha mityano iicamoro uujoho iimogonoco eetavomoro nijequevi iifotomoco aciji mityaco jiinijeminaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jiinijeminaaco tajiibaji sefano jigaiñehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaoco aciji. ²⁹ Amiihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Sardi Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

3 Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija jii bogominaafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani gajajama iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimimo iicaabo: Uujoho gaajahi paryiicino iijoho omoonihicanoco, bu saatoho: Buheebe, ico eneehicarunoco. Jaarunaa ico dijeebii iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiiha deesiciniiboro sefatusu imino omooninoco, miiro oono fiiticuuno minoco imitasuquiguiiha. Miiro uujoho gaajahi toono iijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaaneguii desafoto oono jii bogoco agaayiciunoco deevesudino. Jaaboro dihimitico deevesu. Jaanoti edeesiciniitihachiiji oono nanivaminaafi ofoonicibadi gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqii. ⁴ Jaarunofaño iima icamo tahi Sardi cuumivi miidimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma sesechehujefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo sesechehujefaño jicucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatinihi fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitih. Jilairo diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomoinaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Amiihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija jii bogominaafidi caatini: Jilli noobo imiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivojiibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicinoco miijoho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco miijoho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi iijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayicihii diibeguequi. Jaanoco miihaiñooba jilli: Diibeguedino, neejitirahi. Miiro sihidi sefati ruubo tajiibogoco agaayiciiboro uco tuunamaaitih. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igai vominaaco galluji: Miihai judiomi, noomoro abañifihicamoco. Jaaboro diguiinovi diitoco tajiibaji imemuiinamaaiqui, toonoti ico uujoho agaijinoco igaajaqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajiibanoco imino moonihii iijoho fanoovaaco adaabiciibo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jiinijehallivi asaajinoti, paryiicino jiinije miyaminaaco nisquii. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu iima iicanoco, sita dihacitaco dumitiicidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja imahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucutimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatiniji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onoouumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo

bomomo iicamomoco caatiniji. ¹³ Amiihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja jiiibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco eneefiibo, diiboti paryi Moocaani ifiivusuno atanooconiibo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho miidino miyaavogoma idiicaabo miivi nifaihu aigucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha iijifañoti foomovaiba iicafaihuco agañinibadi ico uujoho esicinihi. ¹⁷ Miiro: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino foono neehicahi, bu jinejebati ucuujivaachutihi, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacitihi idaasuubo idiicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaalliinoma achahanoco, bu botiibo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco ciijigairi imino imibachucinunobadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseseene gaachehunoco. Jaabo idicamaaiboro nucufesuno sicaibo diicacujitihi. Tolliro bu uuditi aalliino taabutaco anaajebere dihaalliinofaño ficu. Jaabo imino daatyimehi. ¹⁹ Uujoho agaijmoco ibahi, aamihi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho dihimegari julleecinihi coovaaboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, onoboma icaji, bu diibo uuma icaji icano.^b ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tacojivi casihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasiivobadi. ²² Amiihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Niquejefaño Moocaanico Iimono.

4 Jinobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma miriicu ojibadi iticoni ihiimaauno uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico iifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovi minifutuuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi giciniiboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igiciniibo ifi ifuvusuhi namecuno jasje onoono guisiyi namecubadi, bu cornalina onoono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tihi cajetaciniuhi esmeralda onoono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaaje veinticutrodigaava gicinigaaaje icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefaño jicucuuciniuhi, bu ingainohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvusuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minooci idiino cuugahunu. Jaano toono Moocaani gajano sahuse juugahuseti minooci idiino icano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono iifuvusuno. Bu jaagahallidi icaumo igueenemehejedimova fahigovati sihidi ihaalliinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafiu leonbadi jeevauhi. Jaanoti

b 3.20: Griego iijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinihi tetcuuboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo iijafaño jicafeteji diiboma imachuqui, diibo bu uuma imachuqui icano.

allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo ciimimi mogaaje agahafotoobobadi jeevauhi.

⁸Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti sacu idiño ijjecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaalliineriro gahaficiniuhi alliomototi fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, imiibo, Aivojiibo, Moocaani sihidi ejeevaabo.

Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo,
bu diiboro asaajiibo icano, noomoro.

⁹Jaamoro diito ihaivoji icagafaño igiciniibo ufucuro ifinijitiiboco acahacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰oono veinticuatrodimó quillahuto iicamo diibo imegavi ememuiivomoro imehichi ono ufucuro ifinijitiiboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹Aivojiibo Moocaani, ijyoho aivo sihidi edeevamaño gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijyoho fanoovaaco edeetavumaño, ijyoho idiimogomaño ifiivunoro icano, noomoro.

Afaayiciratino Aame.

5 Jaadi atyimeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagovi usefaño aame paimicinihaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci idiñeri kuhufono sisiciniuhi. ²Jaanaa guubuuhi Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaani fine aivo iimiibo isisitaaco udubaiciiboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³Jaarunofaño niquejefaño, bu jiiniijehallivi, bu jiiniijeguiino icano miñhaiñooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emeeciirumo.

⁴Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayiciiboro jilli ajashunogayi emeeciiruubo achahauneri.

⁵Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taacudino! Miñro Juda cuumi Leon onobo, aivojiibo David Iyaachimihaiñooba iicaabo fanoohimitico guinonicuui. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaiciiboro ifaayiciqui.

⁶Jaanaaca ihaivoji icaga, bu igueenemehejedimova iicamo, bu quillahutofeenevi icano atyimeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuboco. Jaabo agaicauciniibo ifibadi ifi iifuvusuuhi. Jaabo sahuse juugahuseti minooci idiño iinicunoma icaubo, bu tonoodinoro icauno ihaalliño. Jaano toono ihaalliño sahuse juugahuseti minooci idiño iicano Moocaani gaijano paryi faajiiniijehalliviro agalluuno. ⁷Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagohusefañoti toohaameque icijeuhi. ⁸Jaahaameque gaayiciubaaca igueenemehejedimó iicaumo, bu veinticuatrodimó quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memuiinamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovoocivi iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi icano. Jaamo Moocaanita iicamo diiboma ihiimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. ⁹Jaamo jiji bohono masijico jilli masivahicauhi:

Ijyoho aivo idiimimaño toohaameque idiiciiboro isisitaaco sinaayu.

Miñro iguijeumaño ditiijeheri diitoco Moocaanidi naajeuhi fahigova miyaminaati, fanoohiiji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiinije cuumino miyaminaati icano. ¹⁰Jaaboro diitoco

Moocaanidi aivojitoti, bu sacerdotemiti icano deetavehi.

Jaamo diito jiinjehallivi tajiibaji, noomoro.

¹¹ Jaadi emeciubo guubuui ajashutimo Moocaani toomominaa ihiimaanoco, togahallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashuutimo millones y millonesdimo iicamo sefano neehicauhi:

¹² Jaani Corderobadi iicaabo agaicaaucafutuubo aivo iimimaño,

jaafa gaayiciibo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco,

bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, onoonoco.

¹³ Tolliro bu guubuui fanoova Moocaani ifiivusuono niquejefano iicano, bu jiinjehalliri iicano, bu jiinjeguino iicano, bu muuifaño iicano, paryi tonehejefano iicano jilli unuuno:

Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa

acacafetehi oono ihaivoji icagahalliri igiciniiboco,

bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahijivaaciviro, unuunoco.

¹⁴ Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro.

Jaanoti bu veinticuatrodimi iicamo iquillahuto ememuiivuumoro imuumo fahijivaro iicaaboco.^d

Sahuse Juugahuseti Minooci Idiino Isisita Icano.

6 Jaadi atyimeuhi Iorderobadi iicaabo toohaame sistaati sanooco iticoniibo isinaayuunoco. Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiiriribabadi: iJuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

² Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefano tiibuga icauhi. Jaaboco Moocaani aciui chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniiboro, bu fahijivaro guinoniiboro iicaui.

³ Jaanaa allivio sisitaaco siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicamoti sifi: iJuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁴ Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihiinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayiciuhi jiinjehalliti sajeebii icaco ifinisuuoro miyaminaaco fahigovovi imoonicasisuui. Jaaboco Moocaani ajashutimo niisugaco aciui.

⁵ Jaano allivionoco bu siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicamoti sifi: iJuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeciibo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayiciniuhi. ⁶ Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo ducicamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo ducicamaaje jaada cebadati tres kilodinoviro ifeteji icano. Jaanoti diiribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

⁷ Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicamoti niinoobo: iJuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁸ Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo Guijeve onoobo. Jaabo dojicuti saabo

d 5.13, 14: (Filipenses 2.9-11)

saafi guijeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onooboco Moocaani mityaco acihi jiiinije miyaminaati samañotohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvári, bu jiiinijehalliri iicamo ñihicufino asimiri icano iguijeniqui.

⁹Jaano allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeevívoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijiiibugunohalliti iguijeniumo jeebiinoco. ¹⁰Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojiiibo, onoonoco abañitatiibo, ñmihachutahiica diicaji miihaico iguijeniumo jiiinijehalliri iicamoco emeeçiiiboro ijaadaco adaaciijino? noomoro.

¹¹Jaasumiro diitoco Moocaani acihi seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisihiica jaafahi amiihai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifetehi, jaamoco amiihaico iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

¹²Jaano allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeeçiuvo atyimeuhi jiiinije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tiijohobadi minifutuuhi. ¹³Bu meeciiri niquejefañoti jiiinijehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhaba iicaneri baavi aaifonicibadi. ¹⁴Bu niqueje sano finiuhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. ¹⁵Jaano ñihicuti jiiinije aivojito ifahojinofaño, bu guiisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejeevafiimoma, bu paryi faaboho jijovotoma, bu jijovoto iicatimoma icano ¹⁶ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro miihaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igiciniibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

¹⁷Miio jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu miiijoho jaabicijirahi? noomoro.

Israel Cuumiminaati ñicimo.

7 Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiiinijejinibacihalliri jullelleecinimoco. Jaamo igueenemehejedimo iicano jiiinije guibuhabaco gaayiciniuhi, jiiinijehallivi ajashuno guibuutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. ²Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijijaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuushi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jiiinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayiciumoco. ³Jilli nooboro: Jiiinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeevivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

⁴Jaamo diito iicicafutuumo oovoco jinoodino guubuuihi: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵Jilli faacuumivatoti iicibu. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuuihi, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuuihi, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuuihi, ⁶bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuuihi, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuuihi, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuuihi, ⁷bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuuihi, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuuihi, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuuihi, ⁸bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuuihi, bu Jose

cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechehujefaño Ijicucucunimo.

⁹Toonobuunati emeeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojiinjeminnaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleeciniuhi aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovorautilimo sesechehujefaño jicucucunimo tucojihunoco gaayiciniumo. ¹⁰Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniiboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹Jaanaa paryi Moocaani toomominaa julleleeciniuhi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedino iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jiniijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuuhi:

¹²iFine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano.

Jaafa Moocaanidi icahi fahijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluuhi: ¿Miijoho jino jito sesechehunofaño ijicucucunimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivojiibo iiro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano iidaasufaño di afatyomo. Jaamo imifiiutimoco Corderobadi iicaabo tiijeri iimitusucuumo.

¹⁵Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cuujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeecivomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igiciniibo imityaguino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui?

¹⁶Jaamo ajebari, bu adufirari icano idaasuno icacujitih, bu nihiba ihaiguucuri diitoco jigasucujitih, bu jinejeba aiguucu diitoco idaasuno moonicujitih icano. ¹⁷Oono miiro Corderobadi iicaabo aivoji iicagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

8 Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño lliivi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovoviro.

²Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovoocivi aciuno miriicunoco. ³Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeecivobuje imegavi julleevuhi. Jaaboco saafi aciuhi sihidi maaniguijinoco paryi Moocaanita iicamo Moocaanima ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeecivobuje oro eetavotahallivi ificuuboro ijigasuqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴Jaano imaaniguijinoco ijigasuuno aimuufai itoomominaafi usefañoti Moocaanijaagovi fuuhi sano Moocaanita iicamo diiboma ihiimaanehema. ⁵Jaadi bu imaanijigasuta iilluco itoomominaafi iciuboro tubuje ciijigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiniijehallivi ganicaruhi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiniije sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiniije sefano maryibauhi icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuhi iguisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticoniuhi miriicuco iguisiubo. Jaano ticovovi jiinjehallivi aifuuno nifaihu ifigatyono guisiyinobadi ejeevano, bu cijigai icano sano tiijohoma caisecinino. Jaaneri samañooje jiinije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samañoono jigauhi, bu fajjihuti icano.

⁸ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ifabaibadi jeevano jiganoro muuaifaño acutuuhi. Jaaneri samaño muuai tiijohoti minifutuuhi.

⁹ Jaaneri tumuuajefaño iicaumoti samañooto guijeveuhi, bu tolliro cijigai meeneneti samañoono finiuhi icano.

¹⁰ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefañoti acutuuhi nifotociniiboro tehinoti samañoonohallivi, bu pisirigañoti samañoonohallivi icano. ¹¹ Jaabo momou Namita onoo. Jaaneri paryi nifaihunoti samañoono namitati minifutuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuhi inifaihu faafaño iminifutuuneri.

¹² Jaanaa allivioobo bu imiriicuco iguisiuno ticovovi nihibati samañoobo jabaavuuhi, bu fucuooboti samañoobo jabaavuuhi, tolliro bu meeciriti samañoobo jabaavuuhi icano. Jaamaño diitoti samaño achicicuutihu. Jaamaño cuujeti samañoono achicicuutihu. Jaabadiro fucuti samañoono achicicuutihu.

¹³ Jaadi emeeciubo atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi niquejefenedi ciimimi mogaaje agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! Idaasucani jiinjehalliri iicamo icaji siino miimisiici, saafi idiinehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco iguisidi, nooboro.

9 Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguisino ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno oji llaveque aaciunoco atyimeuhi. ² Jaahojico afaayiciuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuuhi gaicuhai aimuufabadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuuhi. Jaaneri jiinije civutuuhi. ³ Jaano toono ihaimuufafañoti inuumo sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayiciuhi iniiqui oono jiinije juuvemi iicabadi. ⁴ Jaamoco tajiibaubo: Jiinije fajjihuco imitino momoonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idiimocoro miyaminaaco Moocaani gaajatari ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. ⁵ Jaaruumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahaivuvusu, nooboro. Jaamo iniino aivo juuvehu iniino aivobadi jeevauhi. ⁶ Jaasumi miyaminaa guijeveque guineji. Jaarumo atyimejithi. Iguijevequi moonirumedi guijeve chahaji.

⁷ Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihmeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. ⁸ Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebaiguinobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. ⁹ Jaanoti imeehene kuhufunuuhi jigaiñomeehunobadi. Jaanoti bu ijijecuno sefano guubuvusuuhi aamocasivi ofoomo sihidi caballomi icarronoco iguicino uguubuvusuunicibadi, ¹⁰ bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi njequeneti ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. ¹¹ Jaabo ichahacami aivojiibo toono inihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreami

iijiri Abadon onoo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoo.

¹²Jino imegao idaasu fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooci.

¹³Jaano allivioobo imiriicuco iguiisuno ticovovi guubuuhi Moocaani imegari iicano ijecivobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicaunofaṅoti diiboco unuunoco: ¹⁴Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrate onoomuaajiniri isisicinimoco, noonoro.

¹⁵Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuuhi miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifiivusuumo. ¹⁶Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi iifutuunoco guubuuhi.

¹⁷Jilli uujoho icaballomico gajafeenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi huhufono jigaiṅo meehu tifaṅo, bu atyivano, bu guiguivano icaneri tifaissucinoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigaijadi jeevauhi. Jaamo iijinoti ciijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi. ¹⁸Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idiṅo icano imiti diito iijinoti ineehicauneri. Jaano toono minooci, sano idiṅo iicano imiti ciijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. ¹⁹Jaamo diito icaballomi mitya icauhi iijinofaṅo, bu ibuhunofaṅo icano. Jaanoti ibuhuno nigacomi jiinimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

²⁰Jaanoti sanoodimo diitoco idaasuno omoonicuurunoti guijevetimo atajaumo iimitico jeevesuutihi. Jilli suufenitimo imitino gajamico, bu oro, plata, bronze, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeevicehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. ²¹Bu tolliro suufeniutimo sitaaco agaicaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono iicanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Iicaabo.

10 Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi miniciniibo, inigaihalliti tihi cajetaciniuboma niquejefaṅoti inituunoco. Jaabo ime nihibabadi achiciniuhi, bu idiṅo ciijigai imahacinobadi jeevauhi. ²Jaabo usefaṅo aamegayi faayicinihaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotihaiico muuaihallivi ficuui, jaanoti inaninaagotihaiico jiinijehallivi ficuubo icano. ³Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano iniiigonibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimiisici idiṅo sisiimi ojiuhi. ⁴Jaamo isisiimi oojiunoco uujoho caatiniqui mooniunaaca sifi niquejefaṅoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵Jaanaaca Moocaani toomominaafi jiinijehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleeciniubo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiyyiciuhi.

⁶Jaaboro fahiijivaro iicaabo niquejeque, jiinijeque, muuaiṅooco, bu paryi tonehejefaṅo iicamoco icano ifiivusuubo momofaṅodi miyaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuui. ⁷Niinoobo imiriicuco iguiisicudi Moocaani esamaaje agaarahicatinico icacuui ijecivominaa, ihiimaaminaa iicamoco unubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaauno siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihalliri, jiinjehalliri icano ujulleeciniibo usefaño iicahaame afaayicinihaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluui uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Ifaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaityejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico iiciuboro machuui. Jaano taajifaño imiino iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituui. ¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino diibogo ajashutino cuuminoditi, jiinjeminaaditi, siijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.^e

Miimisiici Moocaaniti Ihiimaamisi.

11 Jaadi uco aciumo noofajicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeeceivobujeque doovo icano, bu doovo, ¿naa minoodimo tomañovi ejeecevehicamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idiinocoro igoohasico deevadino tohasi siicumijeo miyaminaaguiharucu iicano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuji cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajiibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijiibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jiicinimisisico.

⁴ Jaamisi diitisi Moocaani jiinije Aivojiibo imega iicahooci olivohooi, bu cuugahu ficuta mihiicuuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. ⁵ Jaamisico saatoho imitino omoonigohachiiji diitisi iijiti cijigai iineeji diito iminaaco ijigasiqui. Tolti guijevejimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. ⁶ Jaamisi jiinjehallivi Moocaaniti ihiimaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tiijohoti iminiyujino mityama icahi, bu jiinjeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. ⁷ Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi inihicuubo oono inihicuhojifañoti asaaboro diiticho moonivaji. Jaabo diitisico iguiinonihoboro gaicaauji. ⁸ Jaamisi chuumuhuno tuucuumi sihidi ejeevacuumi, Mohaivojiiboco etetecuumi jiilhaifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinihi. ⁹ Bu jaamisi ciirajitihimifucuci, safucu, bu sifucutifeenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiinije miyaminaa icamo ihatyimequi. ¹⁰ Jaamisi iguijeveneri jiinije miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavi aciasiji; Oono diitisi Moocaaniti ijiibeguehicamisi diitoco idaasuno omoonihicamisi iguijeveneri. ¹¹ Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeenedi icano nijequeti Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatyimemere sihidi iguetejimo. ¹² Jaanaa diitisico sefano niquejefañoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaaneguiiha caamo fuumisi aimuufaifeenedi. Jaanoco iminaa atyimeuhi. ¹³ Jaano ticovovi aivo sefano jiinije amaryibauneri tuucuumiti fahuseecijaava iicamañoti sajaaro callajaavehicaui. Jaabadiro

e 10.11: Sahaamefaño: nooboro, noono.

tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuui. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guijeveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefaño iicaaboco imuuihi.

¹⁴ Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivio imiti goovajino asaano.

Niino Miriicuco Iguisino.

¹⁵ Jaadi niinoobo Moocaani tomominaafi imiriicuco iguiisuno ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefaño ajashutimo jilli unuuno:

Jiinije aivojino Mohaivojiibedi, bu Icristodi icano icacuuihi.

Jaabo tajiibaji fahiijivaro, noomoro.

¹⁶ Jaanaa veinticuatrodimó quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jiiinjehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuuihi, ¹⁷jilli noomoro:

Ico mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco.

Ijoho idiicaaboco, bu idiicaaboco, bu asaajiiboco icano,

bu dimityaco agaayiciiboro atajiibacuumaño icano.

¹⁸ Miiro jiiinjeminaa dijaa sifiiratehi. Jaarunofaño ijoho adaamijifucu, bu uchuumucuumoco udugaacujifucu icano gasecuuihi. Jaasumi dijeecivominaa ijoho onoonoco ijiibeguehicamoco, bu iidiro icahicamoco, bu dimomoco obociguehicamoco icano sabadiro sihidi ejeevamehejeque, bu sihidi ejeevatimehejeque icano adaadujifucu, bu tolliro jiiinjeque ifinisuhicamoco ifinisujino icano, noomoro.

¹⁹ Jaasumiro niquejefaño Moocaani temploja faayicafutuuihi. Jaaneri Moocaani unuunohaameque ificuuba cajonbaco atyimeuuihi. Jaasumiro sisiimi sihidi namebauhi, jiiinije ñihicuno guubuvusuuihi, bu sisiimi giiriribauhi, bu jiiinije sefano maryibauhi, bu guisiyinojadi ejeevano sihidi sefano aifuuhi icano.

Ñihicuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

12 Jaanobuunati niquejefaño jabafirano iifuvusuuno: gaigo nihibari imibocinigobadi aricuno iifuvusuuno, fucuo nihibahalliri julleecinigo, docedimo meeciriri ichaahimiga eheetavocinigaco javucinigo. ² Jaago oovago icago isemevaqui aiveveneri gaibahicauhi. ³ Jaanobuunati bu siino niquejefaño ifuvusuuihi: dragon ñihicuubo tifaibo, sahuse juugahuseti miyiici idiino inigainoma icaubo, bu fahuseecidino inicuno, bu inigaino ticovocivi ichaahimiganoma icaubo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañooto meecirico niquejefañoti ubuutuuciuboro jiiinjehallivi gañiuihi. Jaaboro isemevaqui omoonigo imegavi julleveubo diigo esemevasumiro tooseeque iduuqui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauhi. Jaabo jiiinjeminaaco sefano tajiibaji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefaño satyocafutuuihi Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gaauhi sicaihigo icahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahi diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefaño idragon fuuhi iyotoma. Jaamoma mooncasiubo Moocaani tomominaa aivojiibo Miguel onoobo iyotoma.

⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guinoniuomo, bu tahi niquejefaño diito iicajirumaño samaño chahauhi. ⁹ Jaamaño diibo sihidi ejeevano dragonco baavi gañiumo, johono siicijeo jiiinimo oono imomo iji, Satanas iicaaboco. Jaabo jiiinjeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jiiinjehallivi gañiumo.

¹⁰ Jaanaa guubuuih sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaaniti asaano taajasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Icristo mitya icano gasecuuhi. Miïro baavi gañiicafutucuubo Moocaanico monahabomihallivi imitino jiiibeguehicaabo fucuhachuta, cuujehachuta icano. ¹¹ Jaaruuboco monahabomi guinonicuuih Corderobadi iicaabo tiijohofañodi, bu Moocaani jiiibogo miyaano iicanoco jiiibeguehicaneri icano. Miïro ifiico gajjiutimo, bu guijeveque iguihiutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefaño iicamo imo imo icahi, bu amiihai tahi paryi mihicamo icano. Jaanoti idaasucani mihicaji amiihai jiiinjehalliri, bu muuaifnofaño mihicamo icano. Miïro oono iji tahigo sihidi isifiiratooboro niitehi gueneene iicajitinoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agaaniunoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasiubo. ¹⁴ Jaanegui diigoco ciimimi mogaaje jijeucucico aciimo jiiinimobadi iicaaboti thesino igaaqui sicaihiigovi diiguedi iimibachuuhigovi. Tahi diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti jiiinimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluuih muuaiti ifiivotonoro diigoco ibecasuqui. ¹⁶ Jaarunofaño jiiinije diigoco amusuuih, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiiratuuboro fuuhi diigo iyaachimihai aatyvuudimo sanoodimo Moocaani tajiibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jiiibogoco jeevesutimo iicahicaumoma ihamocasiqui.

Iñihicumisi.

13 Jaadi muuai jiiinigaibaahohallivi ujulleveubo atyimeuhi iñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyiici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iiniicuno iticovocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno oonoo momo icano. ² Jaabo iñihicuubo jicubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi boci iiji icanoco aciuih. ³ Jaabo iñihicuubo nigaiti sahiti icauno itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiiinije miyaminaa ajabafitiuumoro diiboco miyaavuguuih. ⁴ Jaamoro idragonco cahacisuumo diibo iñihicuuboco mityaco aaciumaño. Jaabadiro bu iñihicuuboco cahacisuumo jilli noomoro: ¿Miijoho fine jaani iñihicuubobadi jeevahi? ¿Miijoho fine diiboma amocasijirahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo iñihicuubo Moocaaniditi idicunoono ihiiamauno jaabiccafutuuih cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui. ⁶ Jaamaño ticovaubo Moocaaniditi imitino ihiiamaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabiciuboro jilli ifiniciubo Moocaanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguiinoniunoco. Bu gaayiciubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacuumivahallivi, fanoohiji miyaminaahallivi, bu faajiiinije miyaminaahallivi icano. ⁸ Jaabo diibo iñihicuuboco cahacisuumo paryi jiiinjehalliri iicamo oono jiiinije ifiivunotiro diito momono Corderobadi iicaabo agaicaaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amiihai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu niisugari sitaaco agaicaaumo, bu niisugari gaicaucafeteji. Jilli icaneguiiha Moocaanita iicamo imiyaavogomoro ijaabicihicaqui.

¹¹ Jaanobuunati sifi iñihicuubo jiinjefañoti asaaunoco atyimeuhi. Jaabo iniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaaruubo dragonbadi iimaahicauhi. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayiciuhi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jiinjijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajiibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jiinjehallivi ciijigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofenedi jiinije miyaminaaco bañiubo. Jaaboro diitoco tajiibaubo diibo iticonio ñihicuubo niisugari agaviriicunoma iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaauno ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebiico aaciiboro ihiimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajiibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihibamima iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jiovotoco icano. ¹⁷ Jaadi miñhaiñooba ticovono naajejitihí diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo iñihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino iñihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

14 Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cuumbaihalliri julleeciniuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatiniciniumo. ² Jaadi guubuuhí niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubvusunicibadi, bu sisi sefano igiiriribanicibadi icano uguubvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojisunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico miñhaiñooba aivo gaajahicautihí idiimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiinije miyaminaafeenetí atajasucafutuumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi atajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifira atyimerautihí.

Moocaani Toominaa Miimisiici, Saafi Idiino Ijiibogono.

⁶ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toominaafi niquejeguiinodi ifinijitino taajasujiibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jiinjeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijiibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miñro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jiinjeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiha niquejeque, bu jiinijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi paryi jiinjeminaaco ihajevari iguiricavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saahi sefano jilli nooboro: Oono ñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvi icano ificuusumoco ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cuujehachuta icano jaguisisuratino diito ñihicuuboco, bu ihijico icano acahacisumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajiibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

¹³ Jaanaa guubuuhi niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco unuunoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojiibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jihi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajaveechujimo icano.

**Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani
Niinofucu Naniji Imifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti
Imitifimoco Imitino Imooniqui Icano.**

¹⁴ Jaadi emeeciubo atyimeuhi aimuufai seseeneque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijjevahuco gaayiciniuboco.

¹⁵ Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuui. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticibo basuta noovataco diicicu tufucu mihicacuui. Jino jiinije basuta noova tifaicuui, nooboro.

¹⁶ Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jiinijehallidi iguiyicuboro jiinije basuta noovataco iciuhi.

¹⁷ Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuui niquejefaño iicaja templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijjevahu meeyuhu icahuma.

¹⁸ Jaanaa bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevobujejaagoti saahi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijjevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticibo diici jiinije baacuco oono icivucunoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diibo imeeyuhuco jiinijehallidi iguiyicuboro iciuhi jiinije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifiira nitibafaño gañiuihi imahamicafetequi. ²⁰ Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuui. Jaano initibafañoti tijoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuui fahigovavi, bu ifaicuva ifutuui caballomi ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tijoho eneejiruno baacutofaihuviro oovicafutuui.

Niino Imiti Icajino.

15 Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño iifuvusuuno jabafiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani toomominaa iticovocivi niino idaasuno omoonijnoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifiirataco.

² Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi iifuvusunoco. Jaanojiniri jullelleecinimo Moocaani aaciuno iharpanoma johono ñihicuuboco, bu ihijico icano iguiinonimoro, bu diibo momo oovotaco agaayicitimo. ³ Jaamo masivahicauhi Moocaani

jeecivominaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ijoho edeetavono Aivojiibo Moocaani sihidi imityaabo. Jaana diica aivo tiqvevehi, bu aivo miyaano icano, ijoho jiinije miyaminaa Aivojiibo idiicaabo.

⁴ ¿Miiijoho bu ico, Aivojiibo, ñihicugotimo icajirahi? Paryi famooro ico cahacisuji. Miiro ijoho idiiboro imihinivatiibo.

Jaamaño fanoojiinije miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ijoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

⁵ Jaanobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimimañoa iicauja afaayacafutuunoco. Tomaño vi tajiiba guisibabujecico ificuhicaumaño. ⁶ Jaamaño iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisiici idiimo Moocaani toomominaa Moocaani idaasuno omoonijnoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehuje, aricuchehuje, mihinivatichehujeña jiiciniumo. Jaamo oro nivigaimeeheneri ifeeyijenehallidi siyiyiiciniuhi. ⁷ Jaamoco igueenemejedimo iicaumoti saafi aciuhi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofaño Moocaani fahiijivaro iicaabo sifiira gahaficininoma. ⁸ Jaasumiro iimimaño onoomaño aimuufairi gahafuuhi Moocaani sihidi ejeevano, bu mityati icano asaano. Jahigo miihañooaba jicafutuujitirahi onoo sahuse juugahuseti miimisiici icano iicaumo Moocaani toomominaa iticovoocivi Moocaani idaasuno omoonijnoco asatyumo toonoco omooniumo imivuutinohachuta.

Moocaani Sifiira Guirihilluno Aamitaditi Ijiiibogono.

16 Jaanaa guubuui templojafaño iicano iimimañoti Moocaani toomominaa sahuse juugahuseti miimisiici idiimo iicaumoco sefano unuonoco: Mofoomoro jiinijehallivi mutucaruto toono sihidi ejeevano Moocaani sifiira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

² Jaaneguiiha diitoti saafi ticoniuhi jiinijehallivi iguirihillufaño iicaunoco utucaruubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono ñihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu ihijico iiumumoco icano fiivuuno idicuno ciinisino sihidi aivonoono.

³ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco muuaiñoña tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno chuumuho tiihohobadi minifutuui. Jaaneri paryi tumuuijefaño iicaumo chuumuui.

⁴ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco teehinohallivi, pisirigaño hallivi icano tucaruui. Jaaneri inifaihuno tiihohoti minifutuui.

⁵ Jaanaa guubuui diiboro unuonoco: Aivojiibo Moocaani, ijoho aivo imino omoonifiibo, idiimiibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano. ⁶ Miiro diito iidiro iicaumoco, bu dijiibogoco ihimaumoco icano itiihohoco agañuumoro guijeniuhi. Jaamaño ijoho jisumi diitoco tiihohoco diisuhi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷ Jaanaaca bu guubuui saafi Moocaani jeecivobuje iicauhigoti unuonoco: Jii, Aivojiibo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonihi, nooboro.

⁸ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco nihibahallivi tucaruui. Jaaboro inihibaco mityaco acubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasujui.

⁹ Jaaneri paryi miyaminaaco ñihicuuno jigasuubo. Jaarunofaño iimitico jeevesuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunoono iimaumo toono ñihicuunoono imitihallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano allivioobo iguirihillufañõ iicaunoco oono ñihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuhi. Jaaneri diibo aivoji jiinije civonoguiino minifutuuihi. Jaanaa miyaminaa aavovomoro cuhufono imicicifotomoro majaabicinicibadiro diito inehejebanoco jimicamaaihicauihi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesutimo omoonimoro Moocaani niquejefañõ iicaabediti imitinoono iimaauhi icinisiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano allivioobo bu iguirihillufañõ iicaunoco sihidi ejeevamuuai Eufrate noomuuafañõ tucaruuhi. Jaaneri tumuuai fiigatyuuhi jiihaiti iminfetequi tojiri aamijjaagoti jiinije aivojito isaaqui.

¹³ Jaadi atyimeuhi dragon ijifañõti, bu ñihicuubo ijifañõti, bu jihovo iimaaminaafi ijifañõti icano inuumoco, miimisiici, saafi idiimova iimitino gaijami jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gaijami sihidi ejeevanehejeque omoonihicaumo, bu jiinjeminaa aivojitoco igaiyiicituumo Moocaani sihidi ejeevaaboma ihamocasiqui. ¹⁵ Jaanegui mehesicini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asaanicibadi. Imicani icajiibo ifico imino imibachuubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitiibo sicaibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gaijami aivojitoco igaiyiiciuhi hebreamo ijiri Armagedon onoomañõvi.

¹⁷ Jaanobuunati niinoobo iguirihillufañõ iicaunoco tucaruuhi sicaisituvi. Jaanaa niquejefañõ iicaja iimimañõti Moocaani aivoji icagati sefano ununo guubuvusuuhi. Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jiinije ñihicuno guubuvusuuhi, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jiinije maryibauhi jiinjehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaanicivi. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejeevacuumi dujavavuhifeenedi minooci, sano idiino. Tolliro bu jiinije miyaminaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu Moocaani sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumiti esafutuuihi. Tuucuumico isifiirafaihuco ifayiisuqui tuucuumijaago isifiiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugañõ, bu ifabaino icano buhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañõti guisibanobadi ejeevano aifuuhi. Jaanaa saba boci cuarenta kilodino icauhi. Jaanohalliti miyaminaa Moocaanico: Imitinoono, nuuhi jihishitineri diitoco idasuno omooniuohalliti.

Sihidi Ejeevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

17 Jaanaa tajaago saaubo oono Moocaani toomominaa sifiira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico iifusuqui oono sihidi ejeevano ajevaminaago muuainohalliri igicinigoco ahaminoco, nooboro. ² Miïro jiinjeminaa aivojito diigoma imitino ahaicahi. Jaaneri jiinjehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guiriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gaija uco iifusuunofañõdi Moocaani toomominaafi uco sicaihigovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigooco ñihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo ñihicuubohalli sihidi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyiici idiino, bu fahuseecidino iinicuno icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igiciniugo jiiiciniuhi tifaihiba iicachehuri, bu atyvachehuco icano. Jaago imibaiquimaaciniuhi orori, bu iminoono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco iidicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuci icahilluco. ⁵ Jaago imecuri caatiniciniuno itihino momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jiinjehalliri iicano iidicunoono seeji icano, onono.

⁶ Jaadi uujoho gaajaciuhi diigo Moocaanita iicamo tiijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco ijiiibeguehicaumo tiijeheri icano imo iicagoro guiriicavocinigoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafiituuhi.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collihi daabafitehi? Ico uujoho gaajasuji oono itihiiino diigoco adaatyimene milli eneejirunoco, bu iñihicuubo sahuse juugahuseti miyiici idiino, bu fahuseeci iinicuno iicaabo diigoco ifiiseebeti icano. ⁸ Diibo iñihicuuboco adaatyimeebe johono iicahiniibo. Jaaruubo jisumi chahacuhi. Jaaruubo siino iñihicuhujifañoti saajiibo ifinicujihigovi efeejino imegavi. Jaaneri jiinijehalliri iicamo jiinije ifiivunotiro fiivohaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji oono iñihicuubo iicahiniibo, achahacuubo, siino asaadi.

⁹ Jimañeri onoonoco gaajama iicamo gaajaji: Miïro oono inigaino, sahuse juugahuseti mibaici idiino ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobaijehalliri diigo igicinibajediti. ¹⁰ Jaayijere bu sahuse juugahuseti miimisiici idiino aivojito iicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedimo finicuuhi. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi guenene icajitih. ¹¹ Jaabo oono iñihicuubo iicahiniibo, achahacuuruubo diitobuunati asaajiibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifinicujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onoono. Jaamo tajiibatihica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji iijico gaayicijimo sano oono iñihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihiimaamoro imitya, bu ihaivoji icanoco oono iñihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, miïro diibo aivojito Aivojiibo, bu tajiibaminaa Tajiibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icihu. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuaiñooco ajevaminaago tumuuaijehalliri gicinigoco adatyimemuuaije oono cuumino miyaminaa, bu fanoohiji miyaminaa, bu jiinijeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu oono iñihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco ijiihevenere sicaiigoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Miïro Moocaani diito jeebiifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihiimaamoro ihaivoji iijico iñihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigooco adaatyimene oono sihidi ejevacuumi jiinije miyaminaa aivojitoco atajiibahicacuumiti onoono, nooboro.

Babilonia Cuumi Ifinijino.

18 Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama iicaabo niquejefañoti iniituunoco. Jaabo seseene jiinijeque achicihu iharicuri. ² Jaabo sefano nuuhi: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gajami iijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo iidicufiimo, bu ijiihechufiimo icamo iijanurucu icano. ³ Miïro paryi jiinijeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jiinijeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jiinije naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuihi niquejefañoti unuunoco: Amiihai taty mihicamo tuucuumi mihiino mihiino tuucuumi imitifañodi mihicadino, bu tuucuumico idaasuno omoonijino amiihaivi ifetedino. ⁵ Miuro tuucuumi imiti ajashutino jiiñijeti niquejevi ifutucuuihi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuuihi. ⁶ Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo aacihicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omooniuo allinoocivi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanicivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro aivono, idaasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miuro diigo ijeebiiñañodi neehicahi: Jino uujoho aivogijobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idaasuno icajitih, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: gujeve, bu idaasu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetjigo icano. Miuro jishitiibo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jiiñijeminaa aivojito diigoma iicahicamo, bu imitico sihidi iimeguehicano icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino ñihicuti tehesino iicahigoti neejimo: ¡Ayi! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiracuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jiiñije naajeminaa tuucuumico idaasuvomoro taacasiji diito inaajeteque isivanoco miihaiñooba anaajecuujitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneheje, bu oovosiino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifaihibi iicaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacicinoono, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisiibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacicinoono, maaniguijino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, diiribano, bu harinaguijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jijovotehejeque icano.

¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: ñjoho sihidi idimeguehicano chahacuuihi, bu fahijivaro chahacuujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi inihibamivahicamo tehesinotiro icajimo tuucuumico idaasuno omoonino ñihicuti, ihidaasuri ataamoro neej: ¹⁶ ¡Ayi! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. Miuro gaigo imichehujefaño, itifaihibi iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jiiñigo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinigobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finihi, noomoro.

Jaabadiro bu paryi cijigameenene aivojito bu togajeri igomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryi muuañoño uduedicamaimeheje icano tehesinoro jullecamaajiji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jiiuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jiiñinoco gavaracuui iidaasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ayi! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. Miuro tuucuumi busumijeri paryi muuañoño icijigameenenema icamo sihidi inihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finihi, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño amiihai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu amiihai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani ijigo

mijibeguehicamo, bu diibota mihicamo icano. Miïro tuucuumico tolli omoonineri amiihaino jaadaco Moocaani icïhi, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyigabaco gañiïyiciuhi machuta cahasutaguisibatyigababadi iicabaco. Jaaboro muuaifaño gañiïuhi, jilli nooboro: Jilli gañiïcafetjicuumi baavi sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi sino ufucuro atyimeracujitihi. ²² Bu ufucuro diijihainoñaño arpa, bu siru, miriicuno icano guubuvusucuujiitihi, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco acahasuno guubuvusucuujiitihi icano, ²³ bu ico achicinihicano ciijigaimecuno ifuvusucuujiitihi, bu ufucuro iivi guubuvusucuujitino taabava jïibaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejeevamo paryi jiinije miyaminaaco dihapichunerî abañihicaumaño.

²⁴ Miïro tuucuumifaño Moocaani iijico ijiibeguehicaumo tiijohoco agañiïuno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita iicamo tiijoho, bu paryi jiinijehallivi agaicaauhicamo tiijoho icano, nooboro.

19 Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubuuhî:

iAleyua! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino.

² Miïro diibo imino miyaanoro emeeçïbora dugaacufihi.

Miïro sihidi ejeevano ajevaminaago jiinijeminaaco ihajevari imihininigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijeecivominaa tiijohoco agañiïuno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi sino sefano nuumo: iAleyua! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuujî, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatrodimô quillahuto iicamo, bu igueenemehejedimo iicamo icano jiinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaani ihaivojî icagahallirî iicaaboco imuumoro neehicauhi: iFine! iAleyua! noomoro.

⁵ Jaanaaco Moocaani aivojî icagajaagoti unuunoco guubuuhî: Moocaanico mihimo paryi amiihai diibo jeecevominaa, diiboco mihiguimo mequehefimo, bu munumefiimo icano, noomoro.

Corderobadi Icaabo Jiibaimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhî sihidi miyaminaa ihiimaabadi iicano, sefano guubuvusuuhî guisino uguubuvusunicibadi iicano, bu sefano sisiimi igiiriribanicibadi icano, jilli neehicauhi:

iAleyua! Aivojiïbo Moocaani sihidi mityama iicaabo

atajiibacumaño. ⁷ Masii imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui.

Miïro jino Corderobadi iicaabo taabava jiibaimo iicajino gasecuuhi, bu mogai iicajigo imibaivucuuhî.

⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihinivatichehu, aricuchehufaño jiïhacucuumo, noonoro.

Jaano toono iimichehufaño jiïhacuno onono Moocaanita iicamo mihinivatimo iicanoco eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajimo Corderobadi iicaabo taabava jiibaimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaani iijî aivo miyaano iicano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguiino memuiïvuuhî diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Tollî moonidino uujoho, bu tolliro Moocaani jeecevominaafi

ijjoho idiicabadiro, bu dinahabomi Jesu jiihogoco suufenitimo ijiiibeguehcamobadiro icano. Jaanegui Moocaanico ro diimo, nooboro.

Miuro toono Jesu jiihogoco ijiiibogomo Moocaani iimaa jiiibogominaa.

Eseene Caballohalliri Iicaabo.

¹¹ Jaadi atyimeuhi niqueje faayiciniunoco. Jaanofaoti inuubo sesebe caballo. Jaabohalliri iicaubo momou Abañitatiibo, Miyaabo icano. Jaabo imino atajiiibahicaaboro miyaano iimitinoco iguiinoniqui minaaco eheetavefiibo. ¹² Jaabo aalliino cijigaiguiihunobadi jeevauhi, bu inigaihallivi sihidi chaahimigano icauhi, bu imomo caatiniciniuhi. Jaamomoco idiiboro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo tiihohori jeesucinichehufañõ jiiiciniuhi. Jaabo momou Moocaani iimaa. ¹⁴ Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa imichehuje, mihinivatichehuje, sesechehujefañõ jicucuciniimo. Jaamo bu tolliro seseefiimo caballomihalliri icaumo. ¹⁵ Jaabo ijifañoti siijevaga niisuga inoociniuhi. Togari jiiinjeminaaco iguiinoniqui. Jaaboro tajiibajiibo jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijiibo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaani imityaabo idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igachehuti caatiniciniuno aivojito Aivojiibo, bu tajiibaminaa Aivojiibo icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi nihibahalliri julleeciniiboco. Jaabo sefano coovadiivuhi paryi joomi asimi niquejeguiinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaivova ajashutino Moocaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefafiimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diitohalliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jiihovoto uucunoco bu unumefiimo uucunoco, bu equehefiimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi atyimeuhi iñihicuuboco, bu tolliro jiiinjeminaa aivojito ihamocasiminaama igaiuumoro oono eseene caballohalliri iicaaboma, bu diibo amocasiminaama icano imoonicasiqui asaumoco. ²⁰ Jaadi iñihicuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayiciuboro sisiibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi iñihicuubo imegavi jabafiiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco bañihicauhi oono iñihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu jaamoro diibo ijico iimumoco icano. Jaamisico gañiubo buheemisico cijigai jicooba azufrema ijigabafañõ. ²¹ Jaanoti diitisi yoto guijenica futuuhi oono eseene caballohalliri iicaubo ijifañoti niisuga iinociniugari. Jaamo uucuneri paryi añimi sihidiro tuvauhi.

Mil Año Ticovovi Imino Iicajino.

20 Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi ihusefãõ iñihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituuboco. ² Jaaboro dragonco agaayiciuboro tohiri sisiuhi. Jaaboco siicijeo jiiinimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco iñihicuhojifãõ agañiuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igajataco ficuuhi siino miyaminaaco bañicuutiibo iicaiqui mil año

f 19.14-15: Griego ijiri noono: Jaaboro diitoco iisujiibo Moocaani imityaabo sifiira aivofaihuco.

ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo gueneene icajitiibo.

⁴ Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniumo itajiibaqui mityaco agaayiciumo. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani iijico Jesucristofañodi ijiiibeguehicaunohalliti inigainoco iquitiumo jeebiinoco. Jaamo diito inihicuuboco, bu ihijico icano imuutihi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheeteumoro Cristoma mil año ticovovi tajiibauhi.

⁵ Jaano toono iticonio buheete iicajino. Jaanoti saatoho uchuuumucuumo buheeteutihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo Moocanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheetefañodi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cijjigaifañodi agañiijirunoma. Jilliro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajiibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji inihicuhojifañoti. ⁸ Jaadi feejiibo paryi jiiinijeminaaco ibañiqui. Jaaboro Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucuumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiiinigiayihaiñobadi iicamoco igaiyicijjiibo minaaguuiha. ⁹ Jaadi saajimo jiiinijejinibacidi. Jaamoro Moocanita iicacuumico, Moocaani agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Moocaani cijjigaico agalluono paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abañiuboco gañiijjiibo cijjigai azufrema ijigano jicoobafañodi; oono inihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafañodi. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeneti niqueje, jiiinije icano sano finiuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimerautihi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevehicaumo unumefiimo, bu equehefimo icano sahigo Moocaani imefeenevi jullelleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefañodi iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijeveumo teehinofañodi, bu muuaiño icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijeveumo jeebiino buheeteuhi guijeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehijeque emeciiboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu guijeveminaa iicahicaumaño icano gañiicafutuuhi cijjigai jicoobafañodi. Jaaba toba cijjigai jicooba allivio guijeve icano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gañiicafutuumo fiivo aamefañodi imomono acaatinirautimo icano.

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiiinije Icano.

21 Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiiinijeque icano. Miiro iticonio niqueje, bu iticonio jiiinije icano ifinicuumañodi, bu tolliro muuaiño chahacuuihi icano. ² Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeneti iniituumico. Jaacuumi imino imibachuciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuuhi: Meeci, jino Moocaani miyaminaafeeneri jisumi

iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Moocaani diitoma icaji diito Caaniti iicaqui icano. ⁴Jaamo taafiirafaihunoco Moocaani filluji. Jaadi siino guiyeve chahacuuji, bu taafiira chahacuuji, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuuji, eedeene achahacuuji maño, noonoro.

⁵Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahijji aivo miyaano iicano, nooboro. ⁶Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuuno. Uujoho imegaooobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo uujoho adufirari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuti isuuji jaadusuratino. ⁷Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinicibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸Jaanoti iñihicuguehicamoco, bu imiyaaveguehicatimoco, bu fanoova imitiminaaco, bu agaicaaufihicamoco, bu gaigoomima imitinoono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani ijimico ejeecivehicamoco, bu paryi abañifihicamoco icano gañijimo ciijigaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guiyeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idiimo niinoono Moocaani sifiira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asaaboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco iifusuqui, nooboro.

¹⁰Jaano toono uco Moocaani Gaija iifusuunofaño atyimeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuboro ifusuhi iimeino cuumi sihidi ejeevacuumi, Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniitucuumico. ¹¹Jaacuumi seseene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuhi imino guisiba aricubadi, jaspe guisiba aricu imino oonogoonovi iifuvusunicibadi. ¹²Jaacuumihallidi kuhufono guisiri meegueciniuno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idiino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idiino iicacuumije momono caatiniciniuhi icano.

¹³Jaano aamijinaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu nijequenaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino icano. ¹⁴Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idiino guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico iheveequi iguhuganoco, bu imeeguetaco icano. ¹⁶Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuhi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷Jaadi bu imeeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuhi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovonicyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸Jaanaa imeegueta jaspe guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹Jaanoti bu imeegueta tano guisibano fanoova

iminoono guuisibaneri imibachuciniuhi: Iticoniooba jaspe guuisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba zafiro onoono guuisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba agata onoono guuisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba esmeralda guuisibari imibachuciniuhi; ²⁰ Jaano allivioba onice guuisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba cornalina guuisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba crisolito guuisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba berilo guuisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba topacio guuisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba crisoprasa guuisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba jacinto guuisibari imibachuciniuhi; bu niinooba amatista guuisibari imibachuciniuhi icano. ²¹ Jaanoti iguhugano docedino iicano perlanorou. Jaahugaje iticovoocivi sano perlariro eetavociniuhi. Jaanoti tuucuumifeene jiihai sano ororiro eetavociniuhi, imino vidriobadi foovono onooگونovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutihi Aivojiibo Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famaňovaviro tuucuumifaño mejeciveji. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahaji Moocaani inamecuri tuucuumico ahachicinimaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachiciniibo iicamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefaňodi jiiinijeminaa ataaajasucafutuumo igueji. Bu jiiinijeminaa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano fobocirahicajitihi tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jiiinijeminaa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejitihi, bu iidicunoonoco, bu baňifiraco icano omoonihicamo tahi feejitihi icano. Jaanoti naha idiimoro Corderobadi iicaabohaame fiivohaamefaño imomono acaatinicinimo feeji.

22 Jaadi bu uco iifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aacimuuai. Jaamuuai nifaihu jaacuhi cristalbadi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icagati iinoociniuhi cuumifeenedi. ² Jaacuumi iicauji jiihai imiyaji guirraaji. Jaaji guirraaro tumuuaijinicidiro icaji. Jaanojinivi fiivo imohooci icahi fanaagovaacijjinivi. Jaahooci faficabavaviro ifanihibava ticovovi noova icahi fanihibavaviro. Jaahooci aamene jiiinijeminaaco itabuqui iicano. ³ Bu jahigo afaijacinino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icaga icaji. Jaamisico ijeecivominaa imehicaji. ⁴ Jaamo bu diiboco faño ihimeque atyimehicaji, bu diibo momo ihimecunoti icanoma icajimo icano. ⁵ Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo siino seseque esucujitihi ciijigaimecuno seseque, bu nihiba seseque icano esucujitihi Aivojiibo Moocaani diitoco ahachicinijimaño. Jahigo diito fahijivaro aivojitoti icaji.

Jesucristo Asajino Fiiticuuhi.

⁶ Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahiji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojiibo Moocaani ihimaaminaaco, Igaajaco aacifiibo itoomominaafico jino galluuhi ijeecivominaafico ihifusuqui goovano iicajinehejeque.

⁷ Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajiibo jiihaamefaño Moocaani jiiibogo acaatinicinino onobadi omoonibo, nooboro.

⁸ Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuui, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco iifusuboguiino memuivuuhi diiboco imeequi. ⁹ Jaarunofaño uco nuubo: Tolli moonidino. Miuro uujoho Moocaani jeecivominaafi iibadiro, bu oono dinahabomi Moocaani iijico iijibeguehicamobadi, bu paryi oono jihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanico dihimo, nooboro.

¹⁰Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jiiibogo jihaamefaño acaatinicinino toovono ficuudino. Miiro fiiticuujino toneheje icano.

¹¹Jaanequi jaafa iimitiibo iimitico mooniiboro icahi. Jaanoti bu iidicuubo jaafa ihidicuunoco mooniiboro icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco mooniiboro icahi. Jaanoti bu Moocaanidiro iicaabo diiboco jeevesutiibo iicaqui.

¹²Jiíhi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³Jaabo uujoho imegaooobo, bu allivioobo icano, bu iticonioobo, bu nijequeoobo oono A, Z icano icabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴Imicani icamo imifiiutumoco iimitusucuumo fiivoco aacino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵Jaanoti iidicufimo, bu apichuco ihimaahicamo, bu gaigooma imitinoono iicafifimo, bu sitaaco agaicaaufifimo, bu jihovo ijimico ejeevifimo, bu paryi famooro bañifiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icaji.

¹⁶Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jineheje Moocaani iijanominaaco ijiiibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihaiobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa. Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifinijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachijiji, bu diitohallivi Moocaani galluuji isifiira idasuno omoonijinoco jihaamefaño enehicacuunoco.

¹⁹Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoooco agañiihachijiji, diiboco fiivo imoho noovatati icitiibocoro imicumifañoti gañijiji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuui.

²⁰Jinehejeque ijiiibogoobo jilli neehi: Jiíhi goovajino asaano, nooboro. Jiíhi. ¡Disaa, Aivojiiibo Jesu!

²¹Jaafa Mohaivojiiibo Jesucristo paryi amiihaico imino moonihi. Fine.